

**UCHWAŁA NR XXXVII/350/17
RADY MIEJSKIEJ W AUGUSTOWIE**

z dnia 10 sierpnia 2017 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Augustów

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, poz. 1579, poz. 1948; z 2017 r. poz. 730, poz. 935) oraz na podstawie art. 14 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 1023) Rada Miejska w Augustowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjąć Gminny Program Rewitalizacji Miasta Augustów, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Augustowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Augustowie

Filip Jerzy Chodkiewicz

Załącznik do Uchwały Nr XXXVII/350/17

Rady Miejskiej w Augustowie

z dnia 10 sierpnia 2017r.

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI
MIASTA AUGUSTÓW**

REDAKCJA:

Anna Stankiewicz & Maciej Huculak

Zespół S&H Consulting:

dr Maciej Huculak
Anna Stankiewicz

Augustów, 2017

SPIS TREŚCI:

1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	5
2. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	8
2.1. WPROWADZENIE	8
2.2. OBSZAR ZDEGRADOWANY I REWITALIZACJI	11
2.3. CENTRUM I	15
2.3.1. Struktura przestrzenno-funkcjonalna.....	15
2.3.2. Problemy mieszkalnictwa	17
2.3.3. Przyczyny degradacji obszaru.....	18
2.3.4. Lokalne potencjały obszaru	20
2.3.5. Rekomendacje	22
2.4. KACZY DOŁEK.....	27
2.4.1. Struktura przestrzenno-funkcjonalna.....	27
2.4.2. Problemy mieszkalnictwa	27
2.4.3. Przyczyny degradacji	28
2.4.4. Lokalne potencjały obszaru	31
2.4.5. Rekomendacje	32
2.5. LIPOWIEC	36
2.5.1. Struktura przestrzenno-funkcjonalna.....	36
2.5.2. Problemy mieszkalnictwa	38
2.5.3. Przyczyny degradacji	39
2.5.4. Lokalne potencjały obszaru	42
2.5.5. Rekomendacje	43
2.6. KOSZARY	48
2.6.1. Struktura przestrzenno-funkcjonalna.....	48
2.6.2. Problemy mieszkalnictwa	49
2.6.3. Przyczyny degradacji	51
2.6.4. Lokalne potencjały obszaru	53
2.6.5. Rekomendacje	54
3. POWIĄZANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY	58
3.1. STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIASTA AUGUSTÓW NA LATA 2014-2020	65
3.2. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA AUGUSTOWA.....	66
3.3. GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH AUGUSTOWA NA LATA 2017 – 2025	67
4. WIZJA I CELE DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH.....	69
4.1. WIZJA PROGRAMU REWITALIZACJI	69
4.2. CELE DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH.....	70
Centrum I.....	71
Lipowiec	76
Kaczy Dołek	80
Koszary	84
5. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	89
5.1 PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE.....	89
Centrum I.....	90

Lipowiec	107
Kaczy Dołek	110
Koszary	117
Projekty realizowane na obszarze kilku podobszarów	121
Projekty realizowane poza obszarem rewitalizacji.....	122
5.2. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	125
6. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	129
6.1. KOMPLEKSOWOŚĆ PROGRAMU	129
6.2. KONCENTRACJA PROGRAMU REWITALIZACJI.....	129
6.3. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	130
6.3.1. Komplementarność problemowa	130
6.3.2. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....	140
6.3.3. Komplementarność międzyokresowa	140
6.3.4. Komplementarność źródeł finansowania	141
6.3.5. Komplementarność przestrzenna	141
7. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	143
8. SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU	145
8.1. WPROWADZENIE	145
8.2. STRUKTURA ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	146
8.2.1. Koordynator ds. rewitalizacji	146
8.2.2. Komitet Rewitalizacji	147
8.3. DZIAŁANIA INFORMACYJNE I PROMOCYJNE	147
8.4. KOSZTY ZARZĄDZANIA GPR.....	149
8.5. RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU	150
9. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	151
10. MECHANIZMY WŁĄCZANIA INTERESARIUSZY W OPRACOWANIE PROGRAMU	156
11. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	162
11.1 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY	162
11.2. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	162
12. POZOSTAŁE ELEMENTY PROGRAMU	164
12.1. UCHWAŁY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 21 UST. 1 USTAWY Z DNIA 21 CZERWCA 2001 R. O OCHRONIE PRAW LOKATORÓW, MIESZKANIOWYM ZASOBIE GMINY I O ZMIANIE KODEKSU CYWILNEGO (Dz. U. z 2014 R. POZ. 150 ORAZ Z 2015 R. POZ. 1322);.....	164
12.2. UCHWAŁA, O KTÓREJ MOWA W ART. 7 UST. 3; USTAWY Z DNIA 9 PAŹDZIERNIKA 2015 R. O REWITALIZACJI (Dz. U. Z DNIA 3 LISTOPADA 2015 R. POZ. 1777).	164
12.3. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI	164
12.4. ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY	164
SPIS ILUSTRACJI:	165
SPIS TABEL:	165
SŁOWNICZEK:.....	166

1. Podstawa prawna opracowania

Gminny Program Rewitalizacji (GPR) stanowi dokument mający za zadanie zaprogramowanie całego procesu rewitalizacji wraz z określeniem wizji, celów, systemu monitoringu i ewaluacji, harmonogramu rzeczowo-finansowego i in. Gminny Program Rewitalizacji Miasta Augustów opracowano w oparciu o zapisy uchwalonej w dniu 9 października 2015 r. ustawy o rewitalizacji.

Ustawa rewitalizację definiuje jako *proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji* (art. 2 ust. 1).

Wraz z uchwaleniem ustawy, rewitalizacja stała się zadaniem własnym gminy polegającym na: *przygotowaniu, koordynowaniu i tworzeniu warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy*. Nastąpiła zatem istotna zmiana w podejściu do procesów rewitalizacji, wskazano bowiem wprost podmiot odpowiedzialny za prowadzenie tych działań, tj. gminę.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Augustów został sporządzony na podstawie ***Uchwały nr XX/171/16 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 2 marca 2016 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Augustowa***. Program został opracowany dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego przez ***Uchwałę nr XX/170/16 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 2 marca 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z dnia 2 marca 2016 r. Poz. 1222)***¹. Fakt, że obszar zdegradowany i rewitalizacji składa się z czterech podobszarów rewitalizacji: Centrum I, Kaczy Dołek, Koszary oraz Lipowiec, uwzględniono w strukturze niniejszego opracowania.

Zgodnie z zapisami ustawy Gminny Program Rewitalizacji musi zawierać w szczególności:

- Wnikliwą diagnozę obszaru rewitalizacji obejmującą analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru.
- Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych.
- Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.
- Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.

---

¹ Zmienionej ***Uchwałą nr XXI/181/16 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie zmiany uchwały nr XX/170/16 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 2 marca 2016 r. (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z dnia 7 kwietnia 2016 r. Poz. 1738)***. Zmiana ta nie dotyczyła jednak granic obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

- Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym:
  - Listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, o ile dane te są możliwe do wskazania.
  - Charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących ww. kierunki działań.
- Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
- Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych.
- Opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu.
- System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji.
- Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150).
- Określenie niezbędnych zmian w uchwale dotyczącej powołania Komitetu Rewitalizacji.
- Wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania.
- Ustalenie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym:
  - Zaplanowanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.
  - Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany.
  - W przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – wyodrębnienie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu.
- Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji, sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000, opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Struktura niniejszego dokumentu odpowiada wymogom odnośnie zawartości GPR zaprezentowanym w ustawie.

2. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

2.1. Wprowadzenie

Ta część opracowania pełni z punktu widzenia programu rewitalizacji dwa zasadnicze cele:

1. Uchwycenie lokalnej specyfiki i przyczyn procesów degradacji na wyznaczonym w procesie analizy zróżnicowania wewnątrzmięjskiego² obszarze zdegradowanym miasta Augustowa. W przypadku identyfikacji znaczących różnic występujących na podobszarach uznanych za zdegradowane, umożliwi ona właściwe sprofilowanie planowanej w ramach programu rewitalizacji pomocy. To zaś pozwoli na jak najbardziej efektywne wdrożenie wsparcia tych obszarów w ramach działań rewitalizacyjnych.
2. Identyfikacja lokalnych potencjałów występujących na terenie podobszarów.

Cele te znajdują swoje odzwierciedlenie w strukturze tej części opracowania oraz zastosowanych w niej metodach. W tym fragmencie programu skoncentrowano się na przedstawieniu charakterystyk poszczególnych obszarów i wynikających z nich konsekwencji dla przyszłych działań rewitalizacyjnych. Nie oznacza to, że brak będzie zupełnie porównań pomiędzy tymi obszarami - od tych trudno byłoby uciec. Akcent analizy położony zostanie na zrozumienie kontekstu sublokalnego³, a więc wewnętrznych barier i potencjałów wybranych do analizy podobszarów.

W analizie posłużono się kilkoma metodami badawczymi. Były to:

1. Badania kameralne przeprowadzone w oparciu o zebrany materiał faktograficzny (dane statystyczne, informacje i dane udostępnione przez Urząd Miejski i in.).
2. Wywiady bezpośrednie (IDI) przeprowadzone wśród wybranych interesariuszy procesu rewitalizacji w mieście.
3. Pracę warsztatową przeprowadzoną z mieszkańcami obszaru zdegradowanego na jesieni 2015 r.

Obszary, które koncentrują zjawiska problemowe w skali miasta, charakteryzują się podobnym poziomem natężenia tych zjawisk. Bardzo zbliżony poziom degradacji charakteryzuje trzy podobszary rewitalizacji ,tj. Lipowiec, Koszary oraz Kaczy Dołek. Nieznacznie niższy poziom intensywności negatywnych zjawisk zaobserwowano w jednostce Centrum I. Zasadnicze różnice pomiędzy trzema podobszarami wymienionymi jako pierwsze dotyczą w głównej mierze zróżnicowania zestawu zjawisk, które decydują o profilu procesów degradacji w każdej z jednostek. W mniejszym stopniu dotyczą zaś poziomu intensywności zjawisk degradacji.

Obszary zidentyfikowane jako zdegradowane jednocześnie pełnią w strukturze przestrzenno-funkcjonalnej miasta ważne, lecz bardzo zróżnicowane role. Z punktu widzenia planowanych działań jest to drugi w kolejności, po charakterystyce przyczyn degradacji, istotny

---

² Tzw. audytu miejskiego.

³ Rozumianego jako poziom wewnętrznego zróżnicowania wyznaczonych jednostek urbanistycznych.

element, który będzie różnicował zakres planowanego w ramach działań rewitalizacyjnych wsparcia.

Dla każdego z obszarów sporządzono tabelę ukazującą poziom natężenia analizowanych zjawisk kryzysowych, zawierającą informacje o wszystkich analizowanych wskaźnikach. W tym celu wyróżniono kilka zasadniczych grup (przedziałów) wartości wskaźników:

1. Czcionką pogrubioną o kolorze czerwonym z podkreśleniem wyróżniono **bardzo wysoki poziom koncentracji** analizowanych zjawisk, tj. przekraczający ponad dwukrotnie poziom natężenia zjawisk dla całego miasta. Innymi słowy, poziom ten odpowiadał 200% wartości ogólnomiejskiej.
2. **Duże natężenie** negatywnego zjawiska przedstawiono czcionką pogrubioną o kolorze czerwonym. Przedział ten odpowiadał przekroczeniom wartości wskaźnika ogólnomiejskiego od o ponad 50% (tj. 150% wartości dla całego miasta) do 100% (tj. 200% wartości dla całego miasta).
3. Najniższy poziom natężenia zjawisk odpowiadający stanowi kryzysowemu oznaczono czcionką koloru czerwonego bez pogrubienia. Odpowiadał za **zauważalny poziom natężenia** analizowanego zjawiska. Przedział ten obejmował wartości powyżej 125% wartości dla całego miasta nieprzekraczające jednak 150% tej wartości.
4. Ponadprzeciętne natężenie problemu mieszczące się w przedziale do 125% wartości dla miasta uznano za niewystarczające do stwierdzenia kryzysu w danej jednostce. Dlatego też zrezygnowano z wyróżniania tej grupy w jakikolwiek sposób.
5. **Natężenie problemu poniżej wartości dla miasta**, tj. mniejsze niż 100% wartości dla miasta, zaznaczono kolorem niebieskim.

Układ ten podlegał pewnym modyfikacjom w zależności od rozkładu analizowanych zmiennych. W trzech przypadkach, ze względu na charakterystykę zmiennych, zastosowano inne wartości graniczne dla przedziałów wartości wskaźników. Są to:

1. Udział liczby zabytków w ogóle zabytkowego zasobu na terenie miasta. Ze względu na brak możliwości normalizacji wskaźnika przedziały wskaźnika odpowiadające poszczególnym klasom natężenia zjawiska przyjęto na podstawie analizy rozkładu wartości:
  - **(20%-30%>.**
  - **(10%-20%>.**
  - **(5%-10%>.**
  - (2%-5%>.
  - (0%-2%>.
2. Wskaźnik absencji wyborczej. W tym przypadku klasy wyznaczono na podstawie analizy rozkładu wartości. W rezultacie otrzymano następujące przedziały:
  - **(105%-109%>.**
  - **(102%-105%>.**
  - **(100%-102%>.**
  - (95%-100%>.

- (90%-95%>.
- 3. Udział w ogóle zaległości czynszowych w zasobie komunalnym. W tym przypadku, podobnie jak w pkt.1., ze względu na brak możliwości normalizacji wskaźnika, przedzielił wskaźnika odpowiadające poszczególnym klasom natężenia zjawiska przyjęto na podstawie analizy rozkładu wartości:
- **powyżej 25%,**
- **(15%-25%>.**
- **(5%-15%>.**
- (1%-5%>.
- (0%-1%>.

W celu uporządkowania toku analizy obliczono wskaźniki syntetyczne dla części analizowanych zjawisk. Wskaźniki te skonstruowano jako średnie arytmetyczne znormalizowanych wskaźników cząstkowych.

2.2. Obszar zdegradowany i rewitalizacji

W wyniku wielokryterialnej analizy porównawczej przeprowadzonej w ramach opracowania pn. *Diagnozy i analizy w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w Mieście Augustów* określono granice obszaru zdegradowanego i rewitalizacji spełniające wymogi zarówno *Ustawy o rewitalizacji*, jak również *Wytycznych* Ministra Rozwoju. Podstawą do spełnienia przez dany obszar kryteriów obszaru zdegradowanego jest występowanie kryzysu w obrębie zjawisk społecznych. Tak wysoki stan koncentracji negatywnych zjawisk społecznych stwierdzono w czterech jednostkach referencyjnych (urbanistycznych) na terenie miasta. Były to:

- **Lipowiec**
- **Koszary**
- **Kaczy Dołek**
- **Centrum I.**

Występowanie kryzysu w zakresie zjawisk społecznych jest warunkiem koniecznym, ale niewystarczającym, do uzyskania przez dany obszar statusu obszaru zdegradowanego. Innymi słowy - obszar o wysokiej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych musi spełniać także inne warunki.

Pierwszym jest współwystępowanie na nim negatywnych zjawisk z przynajmniej jednej grupy problemów, tj.: gospodarczych, środowiskowych, technicznych lub przestrzenno-funkcjonalnych. Przeprowadzone analizy, dotyczące wymienionych grup zjawisk, potwierdziły ich współwystępowanie w co najmniej jednej grupie we wszystkich czterech jednostkach urbanistycznych, na obszarze których zidentyfikowano występowanie kryzysu w sferze społecznej.

Intensywność występowania procesów degradacji we wszystkich grupach zjawisk przedstawia Rysunek 2.2.1 oraz Tabela 2.2.1. W poszczególnych jednostkach o możliwości uznania ich za obszar zdegradowany zadecydowały następujące problemy:

- **Lipowiec – negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne.**
- **Koszary – negatywne zjawiska środowiskowe i techniczne.**
- **Kaczy Dołek – negatywne zjawiska gospodarcze i techniczne.**
- **Centrum I – negatywne zjawiska techniczne.**

Negatywne zjawiska o charakterze technicznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym lub środowiskowym zidentyfikowano również w innych jednostkach, niemniej jednak nie występowały one razem ze stanem kryzysowym w zakresie zjawisk społecznych.

W konsekwencji opisanego powyżej rozkładu wewnątrzmijskiego negatywnych zjawisk, za obszar zdegradowany uznano wszystkie cztery jednostki urbanistyczne, w których występowała wysoka koncentracja problemów społecznych, tj. Lipowiec, Koszary, Kaczy Dołek oraz Centrum I. Ze względu na fakt, że jednostki kryzysowe nie posiadały ze sobą wspólnych granic, przyjęto, że każda z nich jest odrębnym podobszarem obszaru zdegradowanego miasta.

Za podziałem takim przemawiał również zróżnicowany charakter zidentyfikowanych procesów degradacji zarówno w sferze zjawisk społecznych, jak i pozostałych grupach.

Wszystkie cztery podobszary pełniły istotne funkcje z punktu widzenia ich roli w strukturze przestrzenno-funkcjonalnej miasta. Były one następujące:

- Ponadlokalne funkcje administracyjne, handlowe i komunikacyjne (Centrum I).
- Funkcje gospodarcze (Koszary).
- Funkcje mieszkaniowe (Kaczy Dołek, Lipowiec).

Dlatego też przyjęto, że wszystkie cztery podobszary będą stanowić obszar rewitalizacji Gminy Miasta Augustów.

Tak wyznaczony obszar zdegradowany był zamieszkały przez **4,7 tys., mieszkańców**, co odpowiadało **13,9% ludności całego miasta**. Obszar ten zajmuje powierzchnię **209,7 ha**, co z kolei odpowiadało **2,5% terenu całej gminy**.

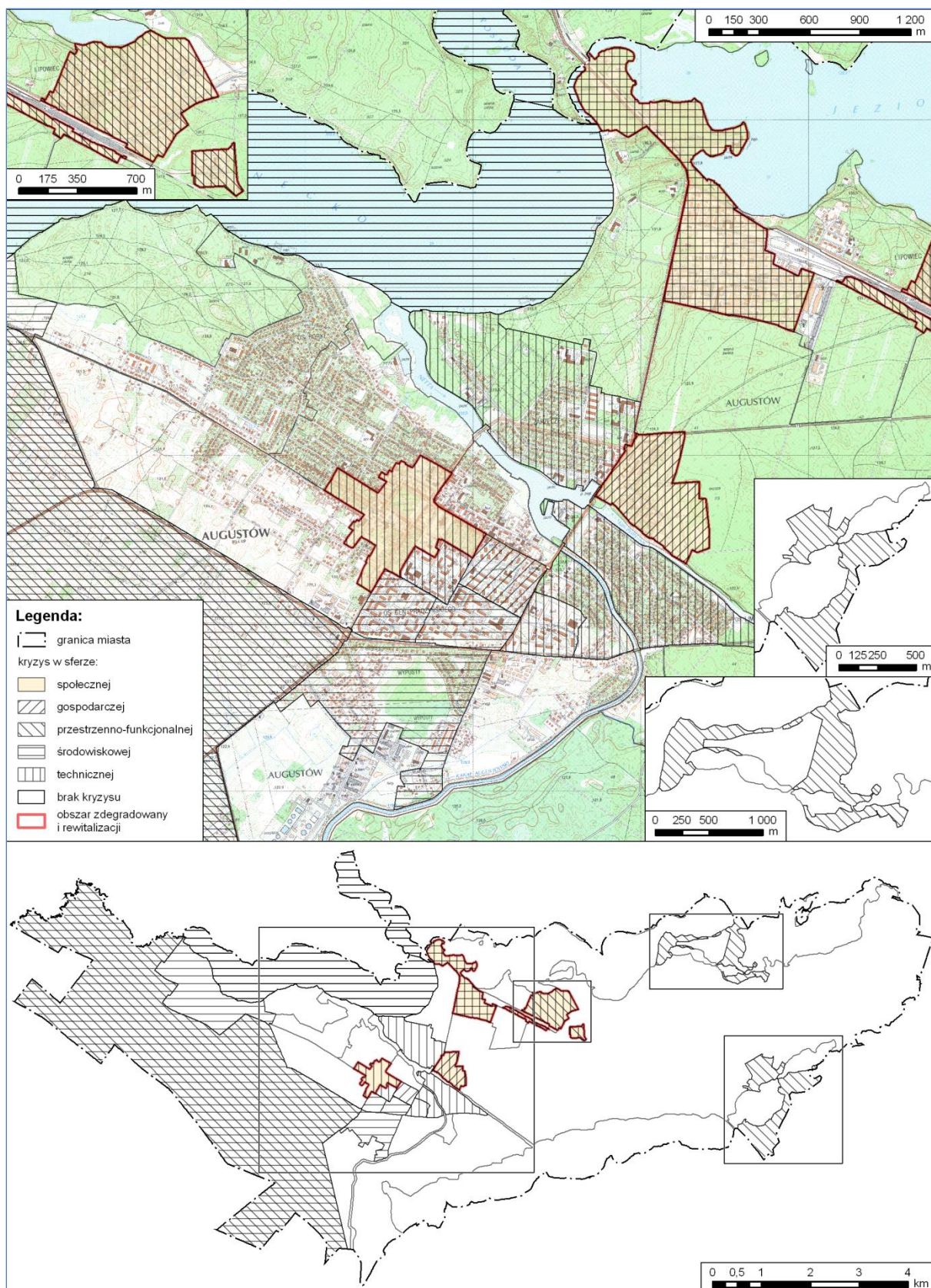
łącznie obszar rewitalizacji spełnia zatem warunki:

- Udziału w liczbie ludności – nie więcej niż 30%.
- Udziału w ogóle powierzchni gminy – nie więcej niż 20%.

Tabela 2.2.1. Zjawiska kryzysowe w Augustowie.

L.p.	Nazwa jednostki	Ludność		Powierzchnia		Sfery objęte kryzysem				
		Liczba	[%]	[ha]	[%]	Społeczna	Gospodarcza	Środowiskowa	Przestrzenno-funkcjonalna	Techniczna
1	Kaczy Dółek	1324	3,9	30,3	0,4	+	+	-	-	+
2	Koszary	961	2,8	74,8	0,9	+	-	+	-	+
3	Lipowiec	1131	3,3	69,6	0,8	+	-	-	+	+
4	Centrum I	1324	3,9	35,1	0,4	+	-	-	-	+
Obszar zdegradowany i rewitalizacji		4740	13,9	209,7	2,5	-				
5	Baraki	1493	4,4	47,1	0,6	-	-	-	-	+
6	Borki I	2242	6,6	64,3	0,8	-	-	-	-	-
7	Borki II	2718	7,9	96,7	1,2	-	-	-	-	-
8	Centrum II	912	2,7	24,7	0,3	-	-	-	-	-
9	Glinki	1417	4,1	132,8	1,6	-	-	-	-	-
10	Nadleśnictwo	252	0,7	36,5	0,4	-	-	-	-	-
11	Sajenek	66	0,2	112	1,3	-	-	-	+	-
12	Studzieniczna	111	0,3	46,9	0,6	-	-	-	+	-
13	Sucharskiego	1932	5,6	12,6	0,2	-	-	-	-	+
14	Ślepsk	191	0,6	190,3	2,3	-	-	+	-	-
15	Śródmieście I	3231	9,4	13,6	0,2	-	-	+	-	-
16	Śródmieście II	1917	5,6	15,3	0,2	-	-	+	-	-
17	Śródmieście III	1019	3	9,2	0,1	-	-	-	-	+
18	Śródmieście IV	2474	7,2	14,2	0,2	-	+	-	-	-
19	Wojciech	60	0,2	23,7	0,3	-	-	-	+	-
20	Wójtowskie Włóki	259	0,8	1760,6	21,2	-	-	+	+	-
21	Wybickiego	380	1,1	16,7	0,2	-	-	-	-	+
22	Wypusty I	1325	3,9	60,9	0,7	-	-	+	-	-
23	Wypusty II	855	2,5	64,7	0,8	-	-	-	-	-
24	Zarzecze	1854	5,4	81,6	1	-	-	-	-	+
Augustów		29480	100	8092,7	100					

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 2.2.1. Obszar zdegradowany i rewitalizacji w Augustowie.

Źródło: opracowanie własne.

2.3. Centrum I

2.3.1. Struktura przestrzenno-funkcjonalna

Obszar ścisłego centrum miasta, oznaczony jako jednostka Centrum I, skupia szereg najistotniejszych dla całego miasta funkcji. Gros obszaru stanowią tereny budownictwa mieszkaniowego. Zajmują one blisko 15,6 ha powierzchni podobszaru, co stanowi 45%. Drugim, pod względem udziału w powierzchni ogółem, typem obszarów są drogi, co w pewnym stopniu oddaje znaczenie obszaru w rozumieniu układu komunikacyjnego miasta. Centrum miasta pełni ważne funkcje tranzytowe w odniesieniu do ruchu wewnętrznego w mieście. Tutaj znajdują się również główne przystanki autobusów obsługujących ruch regionalny i ponadregionalny. Ważnym z tego punktu widzenia elementem jest dworzec autobusowy zlokalizowany pomiędzy Rynkiem Zygmunta Augusta i ul. Żabią. Aktualny stan jego zagospodarowania, jak również umiarkowany stopień wykorzystania, który wynika z korzystania przez część przewoźników z przystanków ZKM w różnych punktach miasta⁴, należy uznać za sytuację nieoptymalną.

Na ponad 15% powierzchni obszaru składają się tereny związane z lokalnym handlem (targowisko miejskie) oraz funkcjami religijnymi (bazylika mniejsza p.w. Najświętszego Serca Jezusowego). Centrum I pełni także ważną rolę z punktu widzenia handlu detalicznego. Zarówno wokół Rynku, jak i wzdłuż głównych ulic z niego wychodzących, zlokalizowana jest znaczna część sklepów o zróżnicowanym profilu. Oprócz pojedynczych sklepów znajdują się tutaj też budynki o charakterze domów handlowych, np. Rynek Zygmunta Augusta 34 (Delikatesy Gama) oraz 27 (AWA). W granicach podobszaru mieści się także dyskont niemieckiej sieci Lidl⁵. Część obszaru przypada na tereny rekreacyjne związane z parkiem miejskim zlokalizowanym w miejscu historycznego rynku miasta. Zarówno jego aktualny stan, jak i lokalizację należy ocenić bardzo pozytywnie. Stanowi on często wykorzystywaną przestrzeń rekreacyjną dla mieszkańców miasta oraz turystów.

Z punktu widzenia działań rewitalizacyjnych istotny potencjał stanowi stosunkowo duży teren po dawnej mleczarni firmy Mlekoop, który nie jest aktualnie wykorzystywany na potrzeby produkcji przemysłowej. Zmiana funkcji tego terenu powinna zostać przeprowadzona w taki sposób, aby stała się jednym z ważnych elementów procesów rewitalizacji obszaru całego centrum miasta.

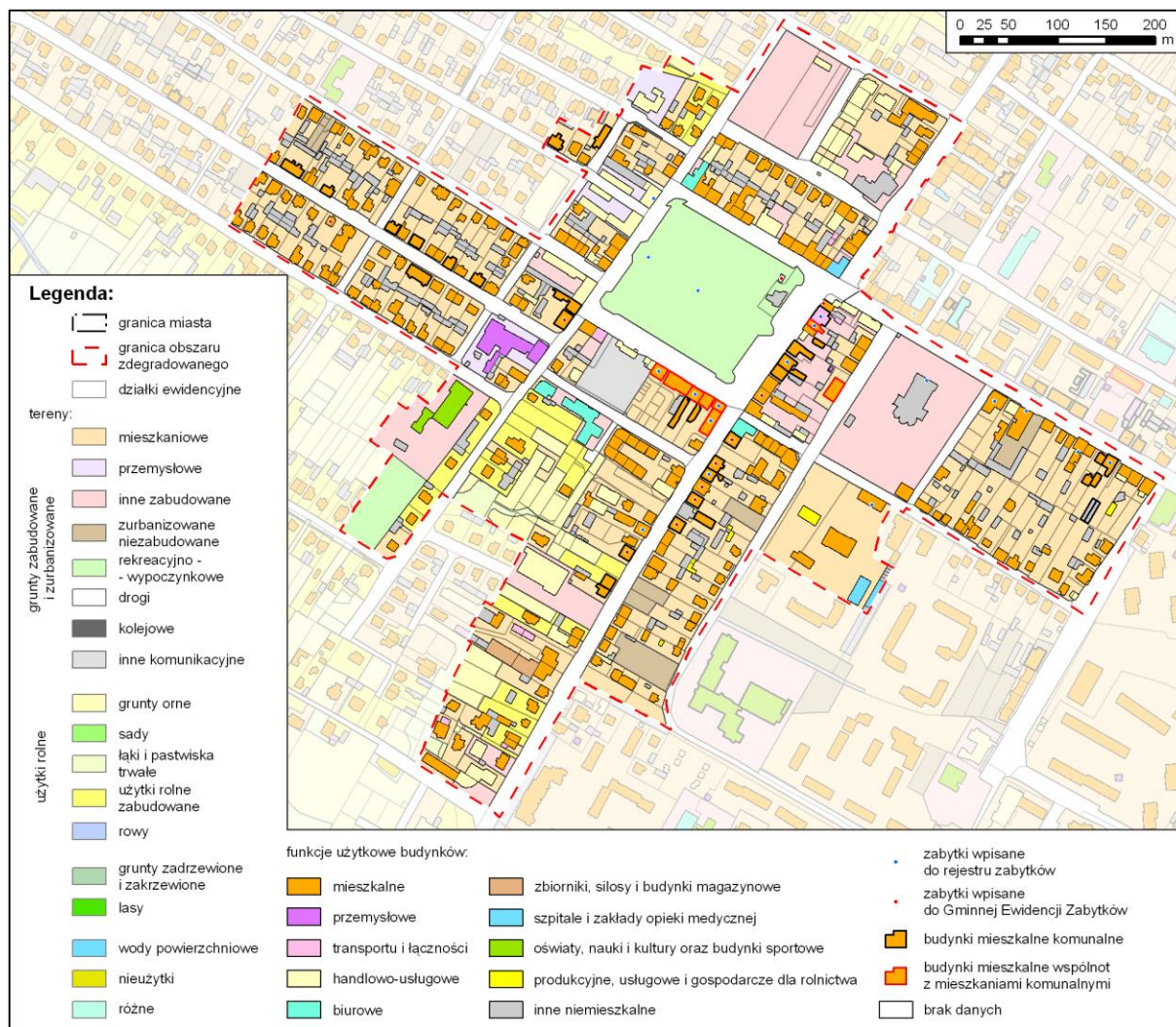
Na terenie obszaru znajdują się także trzy stanowiska archeologiczne objęte ochroną konserwatorską. Są to:

- Stanowisko nr 1 – późne średniowiecze (Rynek Zygmunta Augusta),
- Stanowisko nr 2 - okres schyłkowego paleolitu (m.in. ulicę Mostowa),
- Stanowisko nr 6.

⁴ M.in. Voyager – przystanek przy Augustowskim Centrum Edukacyjnym (ACE), Polski Bus i Żak Express – przystanek przy Kompleksie hotelowym „Logos” (dawniej Dom Nauczyciela), Eurolines – parking przy ulicy Kościelnej. Żak Express korzysta ponadto z przystanku przy ul. Wojska Polskiego (Kaufland).

⁵W bezpośrednim otoczeniu jednostki, przy ul. Kopernika 4 zlokalizowany jest inny supermarket, należący do sieci Stokrotka.

Rysunek 2.3.1. Użytkowanie terenu podobszaru rewitalizacji Centrum I.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ewidencji Gruntów i Budynków (EGiB).

Obszar Centrum I, z punktu widzenia aktualnego stanu zagospodarowania terenu, jako całość nie stanowi obszaru dotkniętego w poważnym stopniu procesami degradacji tkanki techniczno-przestrzennej. Część obszarów i obiektów w nim zlokalizowanych wymaga jednak podjęcia pewnych działań, wykraczających poza zwykłe działania polegające na estetyzacji przestrzeni lub budynków. Do takich w szczególności należy zaliczyć:

1. Dworzec autobusowy (PKS). Ze względu na pełnioną funkcję, jest to teren, z którego korzysta relatywnie duża grupa osób. Aktualny stan wiat, platform przystankowych, miejsc oczekiwania na autobusy, w tym m.in. w zakresie przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych, pozostawia wiele do życzenia⁶.
2. Zabudowania po b. mleczarni. Obszar ten stanowi ostatni duży, nieużywany teren w ścisłym centrum miasta. Potencjał związany z przygotowaniem terenu pod wprowadzenie na niego nowych funkcji należy określić jako duży. Ze względu na swoje

⁶ Ze względu na sprzedaż obszaru dworca przez PKS Nova w 2017 r. dalsze losy zagospodarowania tego terenu nie są znane. Zasady i kierunki zagospodarowania tego obszaru określa stosowny miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

centralne położenie wybór nowego przeznaczenia powinien zostać dokonany niezwykle starannie, a towarzyszyć mu powinna szeroko zakrojona debata publiczna.

Przekształcenia wymienionych terenów nie będą należały do łatwych m.in. ze względu na prywatny charakter ich własności. Ze względu na ich położenie i znaczenie w strukturze podobszaru Centrum I, Urząd Miasta winien podjąć dialog z aktualnymi właścicielami w celu optymalizacji przyszłego zagospodarowania tych obszarów.

Szerszym zagadnieniem, dość powszechnie występującym na obszarze Centrum I, jest niedostosowanie znaczącej części placówek handlowo-usługowych do potrzeb osób niepełnosprawnych, starszych czy rodziców z małymi dziećmi. Wynika to w pewnym stopniu z bardzo specyficznej zabudowy wokół rynku, której cechą charakterystyczną są lokale usługowe znajdujące się na wysokim parterze, do których prowadzi na ogół kilka stopni. Problem gorszej dostępności obiektów dla tej samej grupy osób dotyczy także części budynków, w których zlokalizowane są różnego rodzaju instytucje i urzędy. Kwestia ta ma znaczenie zarówno ze względu na najwyższe w skali miasta natężenie na tym obszarze osób korzystających ze wsparcia MOPS ze względu na niepełnosprawność, jak i ponadlokalnego charakteru pełnionych przez jednostkę Centrum I funkcji, który sprawia, że jej użytkownikami są także osoby niepełnosprawne z terenu całego miasta, jak również powiatu.

Pomimo znacznej liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci MPEC Giga Sp. z o.o. na terenie podobszaru ponad 60% ogółu mieszkańców mieszka w budynkach niepodłączonych do sieci c.o. Dotyczy to m.in. znacznej części zasobu komunalnego mieszczącego się w ciągu ul. Zygmuntowskiej.

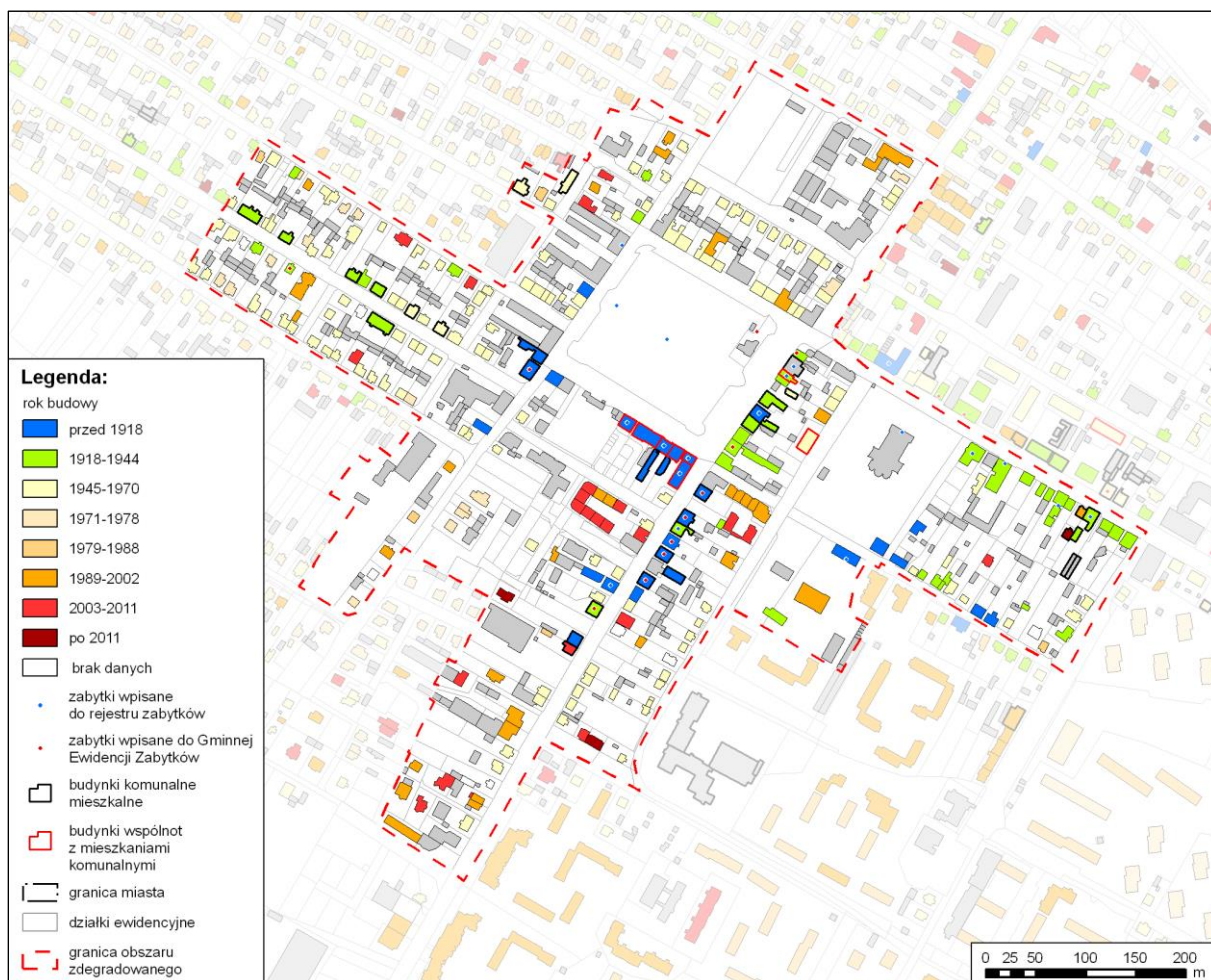
Niezadawalający stan techniczny dotyczy części zasobu wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej, w tym komunalnej wraz z towarzyszącymi jej przestrzeniami półpublicznymi (podwórza).

2.3.2. Problemy mieszkalnictwa

Ważnym, i niedocenianym do tej pory, elementem procesów rewitalizacji w nowej perspektywie finansowej UE są kwestie związane z poprawą stanu zasobu mieszkaniowego. Dotychczasowe działania z zakresu rewitalizacji w Polsce wyraźnie pokazują, że brak interwencji w zakresie poprawy warunków mieszkaniowych na terenach objętych rewitalizacją prowadzi do wyraźnego ograniczenia efektów innych interwencji, np. w przestrzenie publiczne. Dlatego też część analizy dla każdego z obszarów zdegradowanych poświęcono przedstawieniu sytuacji w zakresie wieku budynków mieszkalnych. W przypadku większości polskich miast regułą jest, że obiekty wybudowane przed rokiem 1945, w części stanowiące zasób zabytkowy, najczęściej wymagają dużych nakładów finansowych.

Najstarsza część zabudowy mieszkalnej koncentruje się w południowej pierzei Rynku Zygmunta Augusta oraz początkowej części ul. Wojska Polskiego. Jest to w przeważającej części zabudowa z końca XIX w. i początku XX w. o cennych walorach architektonicznych, które potwierdzają liczne wpisy do Gminnej Ewidencji Zabytków. Znaczną część tej zabudowy stanowią budynki komunalne lub wspólnot mieszkaniowych z lokalami komunalnymi.

Nieco młodsza zabudowa, bo z okresu międzywojennego XX w., wyraźnie skupia się we wschodniej pierzei Rynku. Część budynków mieszkalnych z tego okresu zlokalizowana jest również w ciągu ulicy Zygmuntowskiej, z czego większość stanowią budynki z zasobu komunalnego. Pozytywnym elementem struktury zasobu mieszkaniowego obszaru jest zauważalna grupa budynków wybudowana po roku 2003. Potwierdza ona atrakcyjność obszaru

centrum miasta również z punktu widzenia mieszkalnictwa.

Rysunek 2.3.2. Wiek budynków mieszkalnych podobszaru rewitalizacji Centrum I.

Źródło: opracowanie własne na podstawie EGiB.

2.3.3. Przyczyny degradacji obszaru

Obszar Centrum I charakteryzuje się szerokim wachlarzem zjawisk kryzysowych, które obejmują swoim zasięgiem wszystkie z analizowanych grup zjawisk. Łącznie stan kryzysu zidentyfikowano w ośmiu spośród szesnastu analizowanych zjawisk (22 z 35 wskaźników cząstkowych). Z tego w grupie zjawisk o najwyższym natężeniu negatywnych zjawisk znajdowało się pięć z szesnastu analizowanych. W grupie o dużym natężeniu – trzy. Zauważalny poziom kryzysu odnotowano tylko w jednym przypadku.

W przypadku tego podobszaru na wyraźnie zarysowany kryzys w sferze społecznej nałożyły się przede wszystkim problemy o charakterze technicznym.

Sfera społeczna

Za główną koncentrację zjawisk kryzysowych odpowiada sfera społeczna. Zjawiska kryzysowe odnotowano w jej przypadku w zdecydowanej większości analizowanych problemów, bo aż w pięciu (22 z 28 wskaźników cząstkowych), z łącznej liczby ośmiu analizowanych wskaźników podstawowych/syntetycznych. Z tej grupy trzy (14 z 28 wskaźników cząstkowych) charakteryzują się najwyższym poziomem natężenia zjawisk kryzysowych, tj. ponad dwukrotnie przekraczającym poziom dla całego miasta, a kolejne dwa (5 z 28 wskaźników cząstkowych) przekraczają poziom 150% tej wartości. Najniższy, zauważalny poziom kryzysu, odnotowano wyłącznie na poziomie wskaźników cząstkowych. Cztery z nich znalazły się w przedziale 125%-150% wartości dla całego miasta.

Do zjawisk o najwyższych wartościach wskaźników należały:

- Natężenie pomocy społecznej (ogółem, z powodu ubóstwa, bezrobocia).
- Problemy związane ze stanem zdrowia, w tym niepełnosprawnością.
- Przystępczość.

Na podkreślenie zasługuje wysoki poziom intensywności negatywnych zjawisk związanych z poziomem bezpieczeństwa. Wskaźnik syntetyczny przedstawiający te problemy przekracza w przypadku Centrum I dwukrotnie wartość dla całego miasta. Wysoki poziom tego zjawiska jest bardzo charakterystyczny dla większości obszarów centrów miast oraz innych obszarów węzłowych miast, w których występują duże przepływy ludności.

Wysoki poziom natężenia problemów odnotowano w zakresie dwóch grup zjawisk. Były to:

- Bezrobocie.
- Zjawiska kryzysowe w rodzinach.

Istotnym elementem silnie powiązanim z najintensywniej występującymi na terenie podobszaru zjawiskami kryzysowymi była problematyka związana z bezrobociem. Wskaźniki z nim związane osiągnęły wysoki poziom natężenia. W przypadku syntetycznego wskaźnika bezrobocia jego poziom był bardzo bliski poziomowi dwukrotności dla całego miasta, do którego osiągnięcia brakowało zaledwie 6,6 punktu procentowego. Wśród osób bezrobotnych, które stanowiły wysoki odsetek mieszkańców obszaru znalazły się:

- Osoby bez kwalifikacji zawodowych.
- Osoby bez doświadczenia zawodowego.
- Kobiety, które nie wróciły do pracy po urodzeniu dziecka.
- Osoby bezrobotne samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia.

Sfera środowiskowa

Na badanym obszarze nie potwierdzono występowania problemów natury środowiskowej. Jednocześnie przeprowadzone badania jakościowe i kwerenda literaturowa sugerują możliwość potencjalnego występowania negatywnych zjawisk z zakresu niskiej emisji oraz klimatu akustycznego. W obu przypadkach, ze względu na brak aktualnych pomiarów, nie jest jednak możliwe jednoznaczne stwierdzenie występowania stanu kryzysowego.

Sfera gospodarcza

W zakresie zjawisk o charakterze gospodarczym podobszar Centrum I wyróżniał się bardzo pozytywnymi, w skali miasta, wartościami analizowanych wskaźników. Sugerowały one brak obecności na tym terenie negatywnych zjawisk w tej sferze. Dotyczyło to zarówno wskaźnika przedsiębiorczości, przeciętnego poziomu dochodów mieszkańców, czy też zaskakująco korzystnej, jak na obszar centrum miasta, struktury ekonomicznej wieku ludności.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Ze względu na centralne położenie w skali miasta oraz koncentrację na terenie podobszaru szerokiego wachlarza różnorodnych funkcji, w tym o charakterze ponadlokalnym, Centrum I charakteryzowało się bardzo dobrą dostępnością do wszystkich wybranych do analizy usług oraz przestrzeni publicznych. Odmienna sytuacja dotyczyła udziału osób mieszkających na obszarze podobszaru i niekorzystających z miejskiego ogrzewania sieciowego. Z łącznej liczby ponad 1,3 tys. mieszkańców podobszaru z tego rodzaju ogrzewania korzystało 39%. W efekcie znormalizowany wskaźnik udziału osób w budynkach niepodłączonych do sieci ciepłowniczej wyniósł 128,6%, przekraczając tym samym dolny próg dla zjawisk kryzysowych.

Sfera techniczna

O możliwości zakwalifikowania podobszaru rewitalizacji Centrum I jako obszaru zdegradowanego i rewitalizacji zadecydowało występowanie zjawisk kryzysowych o charakterze technicznym. Obszar ten skupia znaczącą część najstarszego zasobu mieszkaniowego. Jednocześnie jest to teren największej w skali miasta koncentracji dziedzictwa materialno-kulturowego, z którego znacząca liczba przypada na obiekty mieszkalne. Dodatkowo obszar Centrum I skupia dużą część zasobu komunalnego, w tym także lokali znajdujących się w budynkach wspólnot mieszkaniowych. W przypadku tej drugiej grupy istnieje potencjał wynikający z możliwości zaangażowania prywatnych funduszy w działania rewitalizacyjne związane z poprawą warunków mieszkaniowych. Względnie duża liczba osób (836 osób) mieszka w budynkach niekorzystających z ciepła sieciowego. Znaczący poziom natężenia osiągnął również wskaźnik obrazujący udział zaległości czynszowych na tle pozostałych jednostek referencyjnych.

2.3.4. Lokalne potencjały obszaru

Jednostka Centrum I jest, z punktu widzenia struktury przestrzenno-funkcjonalnej miasta, najważniejszą częścią wyznaczonego obszaru zdegradowanego. Skupia wiele różnorodnych, w pewnej części także ponadlokalnych, funkcji takich jak:

- Obsługa ruchu pasażerskiego – dworzec PKS, przystanki obsługujące ruch ponadlokalny, przystanki MPK.

- Obsługa ruchu turystycznego – Centrum Informacji Turystycznej, gastronomia, miejsca noclegowe.
- Specjalistyczne usługi dla biznesu oraz ludności, w tym:
  - Usługi finansowe.
  - Usługi ubezpieczeniowe.
- Obsługa rynku nieruchomości.
- Handel detaliczny – m.in. targowisko miejskie, sklepy detaliczne.
- Funkcje kulturalne –MDK (Miejski Dom Kultury), tzw. „Stumetrówa”(wschodnia pierzeja Rynku Zygmunta Augusta) – miejsce wystaw, koncertów i innych wydarzeń kulturalnych.
- Funkcje związane z działalnością instytucji publicznych – MOPS, Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej, Poczta Polska.
- Funkcje rekreacyjne związane z cennym przyrodniczo parkiem miejskim (pomniki przyrody).

Ze względu na swoje centralne położenie w mieście jednostkę Centrum I cechuje bardzo dobra dostępność dla większości mieszkańców miasta. Na obszarze podobszaru znajdują się liczne siedziby aktywnych organizacji pozarządowych. Centrum I koncentruje najwięcej spośród wszystkich analizowanych jednostek, bo aż 29 obiektów objętych ochroną konserwatorską. Ochronie na terenie obszaru podlega również dobrze zachowany, zabytkowy układ urbanistyczny.

Na podkreślenie zasługuje bliskie optymalnemu, z funkcjonalnego punktu widzenia, urządzenie głównej przestrzeni publicznej w mieście, tj. Rynku Zygmunta Augusta. Połączenie terenu zielonego (park miejski) z terenem placu na wschodniej pierzei rynku (tzw. „Stumetrówa”) pozwala zarówno na organizację plenerowych wydarzeń kulturalnych (np. koncerty, wystawy, przedstawienia itp.), edukacyjnych i in., jak również realizację funkcji rekreacyjnych i wypoczynkowych. Przestrzeń ta bardzo dobrze nadaje się na potrzeby różnych form aktywizacji i integracji mieszkańców. Uporządkowania wymaga jednak jej północno-wschodnia część z drewnianymi budkami tzw. ogródka Park Pubu, nieoptymalnie wykorzystywanym budynkiem Centrum Informacji Turystycznej i parkingiem funkcjonującym za wymienionymi. Rekompozycja przestrzenna i funkcjonalna tej części Rynku Zygmunta Augusta powinna zostać przeprowadzona wspólnie z mieszkańcami przy maksymalnym zaangażowaniu zaawansowanych form partycypacji społecznej.

Na analizowanym obszarze znajdują się obiekty kubaturowe, których właściwe zagospodarowanie może stanowić ważny impuls rozwojowy nie tylko dla samego centrum, ale także dla całego miasta. Zauważalny potencjał wiąże się z:

- Terenem poprzemysłowym nieczynnej mleczarni przy ul. Szkolnej.
- Ekstensywnie wykorzystywanych budynkach przy ul. Łaziennej.
- Obszarem dworca PKS.
- Zdegradowanym terenem przy SP nr 2 (ul. Rajgrodzka).
- Budynkiem przy ul. Łaziennej 6.

Ważnymi atutami obszaru są ponadto:

- Nietypowa, jak na obszar centrum miasta, względnie młoda struktura wieku mieszkańców.
- Stosunkowo dobry poziom edukacji dzieci i młodzieży.
- Ponadprzeciętny poziom kapitału społecznego (aktywności obywatelskiej).
- Niski udział osób z problemami alkoholowymi.

2.3.5. Rekomendacje

W procesach degradacji obszaru Centrum I dominują dwie spośród pięciu analizowanych sfer. Są to sfera społeczna oraz techniczna. Jest to efektem nakładania się na siebie szeregu problemów związanych z:

1. Relatywnie dużą grupą osób będących klientami MOPS i podlegającymi wsparciu ze względu na cały szereg powodów.
2. Zabytkową zabudową wymagającą modernizacji, w tym także pełniącą funkcje mieszkaniowe.
3. Występowaniem terenów:
  - a. Przemysłowych (b. mleczarnia).
  - b. Silnie zdekapitalizowanych (obszar dworca PKS).

Powoduje to, że profil działań planowanych w ramach wsparcia obszaru działań powinien brać pod uwagę m.in. następujące cele:

1. Aktywizację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem:
  - a. Osób niepełnosprawnych.
  - b. Osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej.
  - c. Rodziców samotnie wychowujących dzieci.
  - d. Bezrobotnych kobiet, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka.
  - e. Dzieci i młodzieży.

Działania aktywizacyjne powinny być prowadzone z wykorzystaniem istniejącego zasobu publicznego możliwego do adaptacji i modernizacji np. MDK, SP nr 2 i in.

1. Poprawę warunków mieszkaniowych w najstarszej, zabytkowej części zasobu.
2. Likwidację barier architektonicznych utrudniających korzystanie z obszaru osobom o ograniczonych możliwościach ruchowych (niepełnosprawni, osoby starsze itd.).
3. Poprawę poziomu bezpieczeństwa w ścisłym centrum miasta.

Funkcje uzupełniające powinny pełnić większe inwestycje infrastrukturalne, związane z obszarami:

1. Dworca autobusowego (modernizacja, wprowadzenie nowych funkcji np. handlowych).

2. Terenu przemysłowego b. mleczarni („wyzerowanie” terenu i wprowadzenie nowych funkcji).

W obu przypadkach planowane działania powinny zostać przeprowadzone przy maksymalnym uwzględnieniu zaangażowania kapitału prywatnego i jednoczesnym starannym zaplanowaniu nowych funkcji obszarów.

Tabela 2.3.1. Przyczyny degradacji podobszaru rewitalizacji Centrum I.

Wskaźnik		Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika dla miasta	% wartości dla miasta		Grupy zjawisk (wymiar / sfery analizy)
1 Wskaźnik syntetyczny korzystania z zasiłków pomocy społecznej	<u>Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS na 1 tys. mieszkańców.</u>	<u>83,8</u>	35,3	<u>237,4</u>	<u>270,1</u>	Zjawiska społeczne
	<u>Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców</u>	<u>73,3</u>	24,9	<u>293,8</u>		
	<u>Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS z powodu bezrobocia na 1 tys. mieszkańców</u>	<u>66,5</u>	23,8	<u>279,1</u>		
2 Wskaźnik syntetyczny problemów związanych ze stanem zdrowia	<u>Liczba klientów MOPS w Augustowie korzystających z zasiłków ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę na 1 tys. mieszkańców</u>	<u>46,1</u>	17,4	<u>264,8</u>	<u>224,0</u>	
	<u>Liczba klientów MOPS w Augustowie korzystających z zasiłków ze względu na niepełnosprawność na 1 tys. mieszkańców.</u>	<u>15,1</u>	5,2	<u>291,6</u>		
	Liczba osób korzystających z zasiłków pielęgnacyjnych na 1 tys. mieszkańców	28,7	24,9	115,6		
3 Wskaźnik syntetyczny kryzysu w rodzinach	Liczba niebieskich kart na 1 tys. mieszkańców	<u>2,3</u>	3,0	<u>76,2</u>	<u>175,2</u>	
	Liczba osób otrzymujących świadczenia alimentacyjne na 1 tys. mieszkańców	<u>11,1</u>	7,5	<u>148,4</u>		
	<u>Liczba osób otrzymujących zasiłek z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1 tys. mieszkańców</u>	<u>12,8</u>	4,2	<u>305,7</u>		
	Liczba dzieci w pieczy zastępczej oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych według obszaru pochodzenia na 1 tys. mieszkańców	<u>3,3</u>	2,5	<u>134,4</u>		
	<u>Liczba osób bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia na 1 tys. mieszkańców</u>	<u>21,2</u>	10,0	<u>211,3</u>		
4 Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezrobociem	<u>Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym</u>	<u>15,6</u>	10,1	<u>155,1</u>	<u>193,4</u>	
	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 100 osób bezrobotnych	<u>71,4</u>	52,7	<u>135,6</u>		
	<u>Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym</u>	<u>5,8</u>	3,2	<u>182,3</u>		
	<u>Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym</u>	<u>6,0</u>	2,5	<u>236,9</u>		
	<u>Liczba osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym</u>	<u>4,1</u>	2,1	<u>200,6</u>		
	Liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	<u>2,1</u>	1,2	<u>170,7</u>		
	<u>Liczba bezrobotnych kobiet, które nie wróciły do pracy po urodzeniu dziecka na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym</u>	<u>34,1</u>	11,6	<u>292,7</u>		
	Udział długotrwale bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym	<u>11,3</u>	6,5	<u>173,6</u>		
5 Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezpieczeństwem	Liczba przestępstw na 1 tys. mieszkańców	<u>13,6</u>	7,0	<u>195,0</u>	<u>210,9</u>	
	<u>Liczba przestępstw kryminalnych na 1 tys. mieszkańców</u>	<u>13,2</u>	6,6	<u>200,4</u>		
	<u>Liczba przestępstw przeciwko mieniu na 1 tys.</u>	<u>6,8</u>	3,1	<u>216,4</u>		

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

Wskaźnik		Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika dla miasta	% wartości dla miasta	Grupy zjawisk (wymiary / sfery analizy)
	mieszkańców				
	Liczba wykroczeń przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości (Art. 43' ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości) zakończonych przyjęciem mandatu na 1 tys. mieszkańców	20,7	10,1	204,2	
	Liczba wykroczeń ogółem zakończonych przyjęciem mandatu, bez wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji (Art. 84 – 103a Kodeksu Wykroczeń) na 1 tys. mieszkańców	48,9	20,5	238,5	
6 Wskaźnik syntetyczny aktywności obywatelskiej	Absencja wyborcza w I turze Wyborów Prezydenta RP 2015 w %	53,3	53,1	100,3	99,2
	Absencja wyborcza w Wyborach samorządowych 2014 – I turze wyborów Burmistrza w %	52,0	53,0	98,2	
7. Średnia roczna liczba wniosków skierowanych w latach 2010-2014 do MKRPA w Augustowie na 1 tys. mieszkańców		5,5	6,3	88,1	
8 Wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych dzieci i młodzieży	Średni wynik egzaminu państwowego w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2013/2014 w %.	68,1	66,5	102,4	101,2
	Średni wynik egzaminu państwowego w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2013/2014 w %.- wskaźnik odwrócony	-	-	97,6	
	Liczba uczniów drugorocznych w szkołach podstawowych i gimnazjach w latach szkolnych 2011/2012-2013/2014 na 1 tys. dzieci i młodzieży w wieku 7-15 lat	3,1	3,0	104,8	
9 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności		15,5	19,5	79,6	
10 Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców	Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców	33,1	11,2	295,1	Zjawiska gospodarcze
	Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców – wskaźnik odwrócony			33,9	
11 Wartość podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w zł na 1 podatnika	Wartość podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w zł na 1 podatnika	2372,4	2386,7	99,4	
	Wartość podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w zł na 1 podatnika – wskaźnik odwrócony		-	100,6	
12 Udział liczby osób mieszkających w budynkach niepodłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej w ludności ogółem		63,1	49,1	128,6	
13 Wskaźnik syntetyczny dostępności do wybranych do usług i przestrzeni	Dostępność do przystanków komunikacji miejskiej	118	252	46,7	38,6
	Dostępność do usług finansowych	-	-	24,0	
	Dostępność do usług związanych z ochroną zdrowia	-	-	36,4	
	Dostępność do urządzonych przestrzeni publicznych	174	565	30,8	
	Dostępność do przedszkoli	211	415	50,8	
	Dostępność placówek kultury	253	640	39,6	
	Dostępność placówek pocztowych	300	718	41,7	
14 Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1945 w ogóle budynków mieszkalnych		25,7	8,9	289,9	Zjawiska techniczne
15 Potencjał dziedzictwa materialnego – udział jednostek w ogóle obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków		29	-	27,4	
16 Udział w zaległościach w opłatach czynszowych w lokalach komunalnych			-	18,2	

Źródło: opracowanie własne.

Legenda:

Bardzo duże natężenie problemu

Duże natężenie problemu

Zauważalne natężenie problemu

Ponadprzeciętne natężenie problemu nieprzekraczające 125% wartości dla miasta

Natężenie problemu poniżej wartości dla miasta

Zjawiska techniczne

– grupy zjawisk, w których zidentyfikowano stan kryzysowy

Wskaźnik odwrócony – matematyczna odwrotność wskaźnika znormalizowanego, dotyczy wskaźników pełniących rolę destymulant z punktu widzenia procesów degradacji.

2.4. Kaczy Dołek

2.4.1. Struktura przestrzenno-funkcjonalna

W strukturze użytkowania podobszaru Kaczy Dołek dominują użytki rolne. Dzieje się tak ze względu na duży obszar we wschodniej części podobszaru zajmowany przez ogródki działkowe. Drugim typem terenów pod względem zajmowanej powierzchni są tereny budownictwa mieszkaniowego z udziałem na poziomie 17,5%. Koncentrują się one w:

1. Zachodniej części obszaru, który stanowi zespół 3-4 kondygnacyjnych budynków wielorodzinnych,
2. Centralnej i południowo-wschodniej części podobszaru położonej w bezpośredniej bliskości Kanału Bystrzego, gdzie skoncentrowana jest zabudowa jednorodzinna.

Część terenów jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowej została zaklasyfikowana jako tereny rolne zabudowane (8,3%). Zabudowie typu jednorodzinnego towarzyszą miejscami sady (2,1% powierzchni).

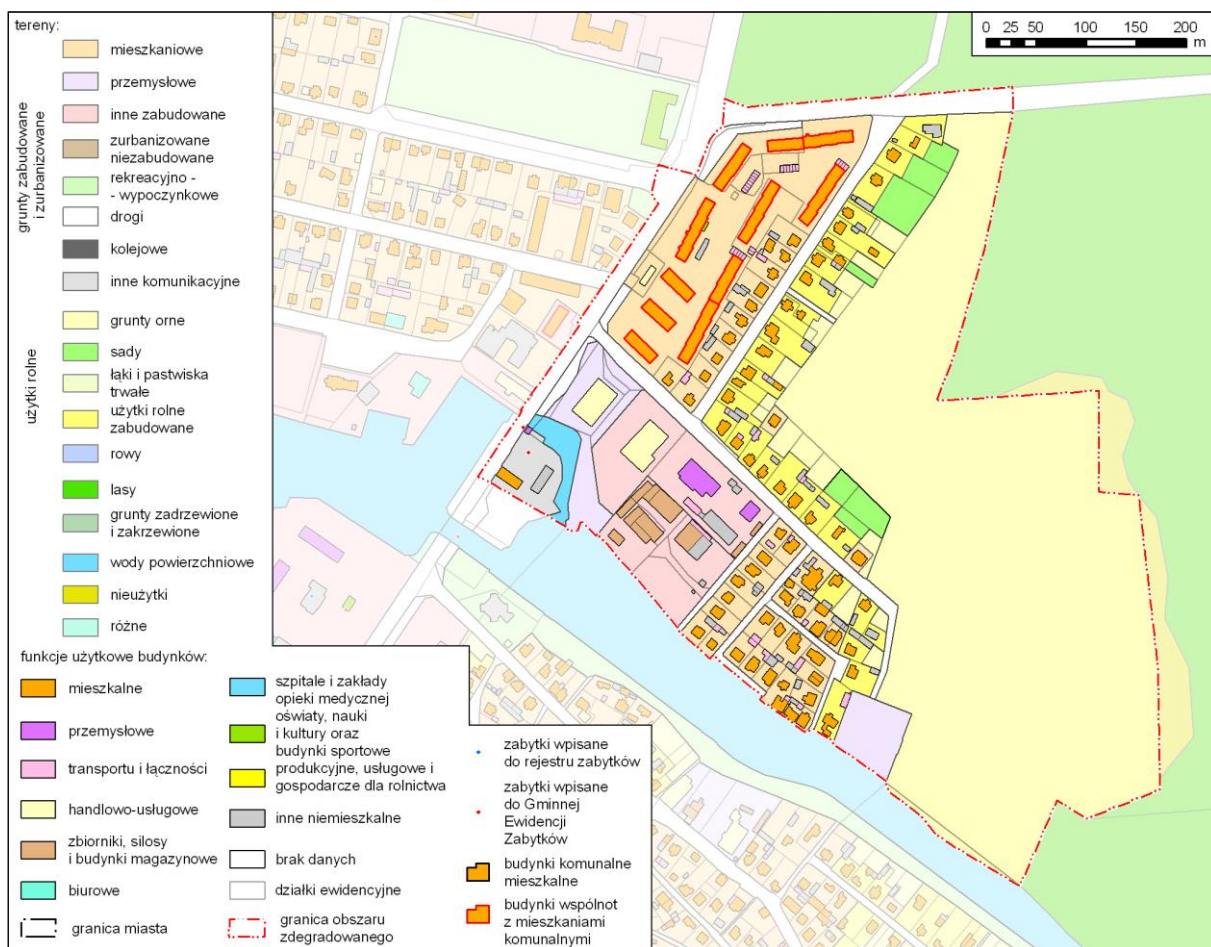
Kolejny wyraźnie zarysowany typ użytkowania terenu stanowią tereny przemysłowe, magazynowo-składowe i usługowe w południowej części obszaru położonej nad Kanałem Bystrzym. Łącznie to blisko 16% ogółu powierzchni podobszaru. Na tym terenie znajduje się otwarty w 2015 r. dyskont spożywczy sieci Biedronka, który w zasadniczy sposób poprawił dostępność mieszkańców podobszaru do placówek handlu wielkopowierzchniowego. Średniej wielkości zakładem przemysłowym zlokalizowanym na terenie osiedla jest piekarnia. Jedną z wątpliwych, z estetycznego punktu widzenia, dominant podobszaru stanowi, położony w bezpośredniej bliskości ul. 29 Listopada, nieotylny budynek usługowy (tzw. fregata), którego pierwsza kondygnacja jest wykorzystywana na funkcje handlowe.

Zasadniczym problemem, który jest zauważalny na terenie podobszaru w zakresie użytkowania przestrzeni jest nieoptymalne wykorzystanie przestrzeni międzyblokowych. Zarówno intensywność ich wykorzystania jak i stan istniejących elementów infrastruktury (piaskownice, ławki, mała architektura) wymagają w kontekście działań rewitalizacyjnych zasadniczej poprawy.

2.4.2. Problemy mieszkalnictwa

Gros budynków mieszkalnych Kaczego Dołka stanowią budynki wybudowane w okresie 1945-1970. Reguła ta dotyczy zarówno budynków wielo-, jak i jednorodzinnych. Pojedyncze budynki pochodzą z okresów 1918-1945 oraz sprzed 1918 r. Drugą pod względem liczebności grupę wiekową budynków reprezentuje zabudowa jednorodzinna z drugiej połowy PRL, tj. z lat 70-tych i 80-tych XX wieku. Pojedyncze budynki na tym obszarze zostały wybudowane po 1988 r.

Zdecydowanie pozytywnie należy ocenić korzystanie z sieci MPEC Giga Sp. z o.o. przez wszystkie budynki wielorodzinne. Jednocześnie na terenie obszaru brak jest domów jednorodzinnych korzystających z sieci miejskiej.

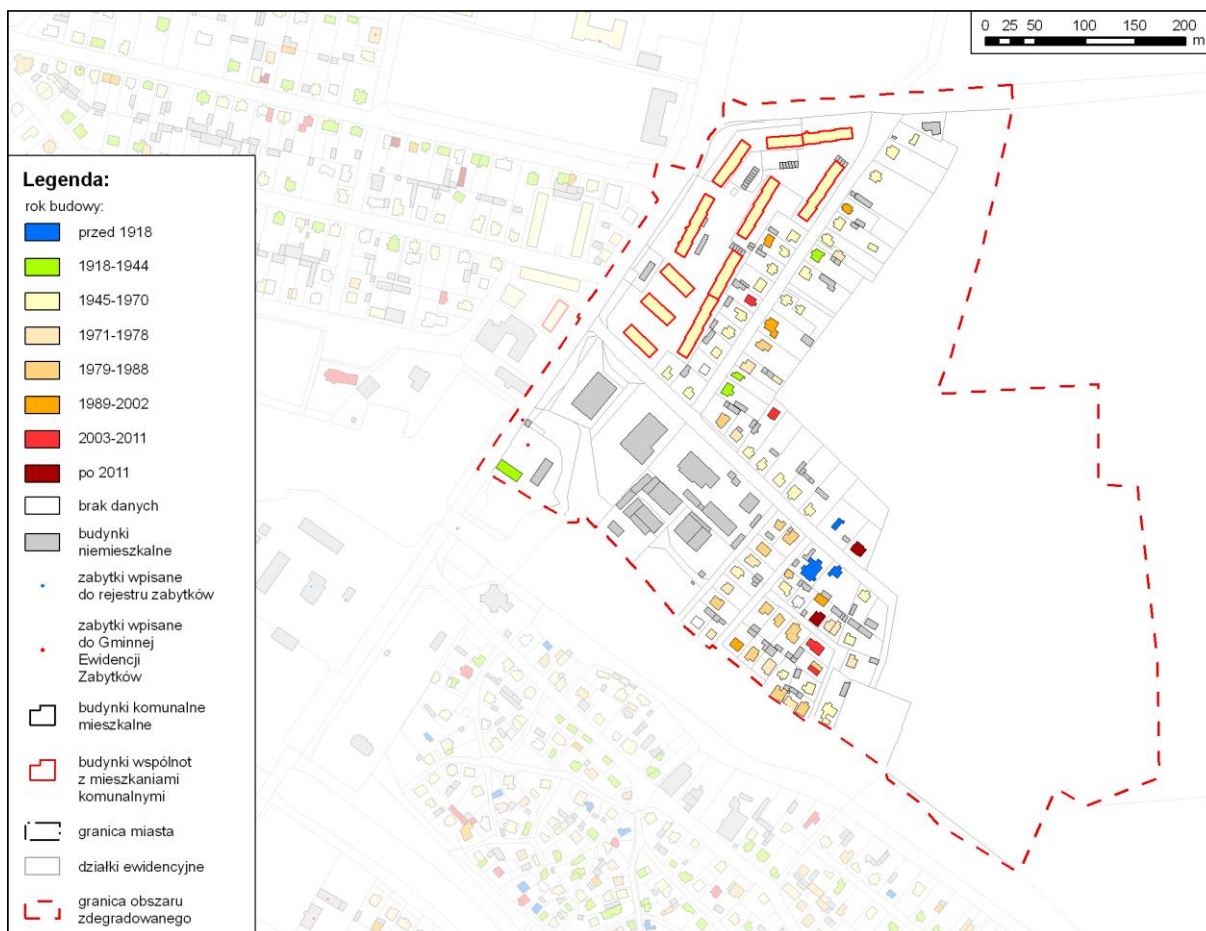
Rysunek 2.4.1. Użytkowanie terenu podobszaru rewitalizacji Kaczy Dółek.

Źródło: opracowanie własne na podstawie EGiB.

Wszystkie budynki wielorodzinne są budynkami wspólnot mieszkaniowych, w których udziały posiada miasto. Brak jest natomiast na terenie osiedla budynków komunalnych, tj. w całości będących własnością miasta. Mieszkańcy budynków wielorodzinnych odpowiadają w skali miasta za największą część zaległości czynszowych, która wynosi ponad 220 tys. zł, co stanowi 30% ogółu zaległości czynszowych w lokalach komunalnych w Augustowie.

2.4.3. Przyczyny degradacji

Obszar podobszaru Kaczy Dółek wykazuje symptomy degradacji w trzech spośród pięciu analizowanych w diagnozie sfer (wymiarów). Przekroczenia wartości przyjętej za granicę stanu kryzysowego odnotowano dla 11 spośród 16 analizowanych wskaźników podstawowych (25 z 35 wskaźników cząstkowych). Poza stanem kryzysu w sferze społecznej negatywne zjawiska odnotowano również w grupie zjawisk gospodarczych oraz technicznych. W przypadku tego obszaru w ramach przeprowadzonej analizy ilościowej brak było natomiast przesłanek do stwierdzenia zjawisk kryzysowych w wymiarach: środowiskowym oraz przestrzenno-funkcyjnym.

Rysunek 2.4.2. Wiek budynków mieszkalnych podobszaru rewitalizacji Kaczy Dołek.

Źródło: opracowanie własne na podstawie EGiB.

Sfera społeczna

O wyraźnej kumulacji na tym obszarze szeregu negatywnych zjawisk społecznych, o dużej sile oraz dużym zakresie procesów degradacji świadczy fakt, że przekroczenia poziomu przyjętego za kryzysowy (tj. 125% wartości dla miasta) odnotowano we wszystkich ośmiu badanych zjawiskach (wskaźnikach podstawowych/syntetycznych). Sytuacja taka nie nastąpiła w żadnym innym spośród podobszarów rewitalizacji. Dwa spośród ośmiu wskaźników (7 z 28 częściowych) przekroczyły poziom odpowiadający ponad dwukrotnemu natężeniu zjawisk względem wartości dla miasta. Pięć zjawisk (9 wskaźników częściowych) znalazło się powyżej poziomu 150% tej wartości, nie przekraczając jednocześnie poziomu 200%. Wskaźnik syntetyczny problemów bezrobocia, charakteryzował się z kolei poziomem bardzo bliskim następnej klasie wartości, bo wynoszącym aż 147,2%. Do grupy o tym samym poziomie natężenia zjawisk (125-150% wartości wskaźnika dla miasta) zaliczało się 6 spośród 28, analizowanych w sferze społecznej, wskaźników częściowych.

Najwyższy poziom intensywności zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, odpowiadający dwukrotnemu przekroczeniu wartości średniej dla miasta, osiągają wskaźniki syntetyczne opisujące zjawiska takie jak:

- Poziom kapitału społecznego (aktywności obywatelskiej).

- Problemy edukacyjne dzieci i młodzieży.

Wysoki poziom kryzysu w tej samej grupie zjawisk, tj. z przedziału 150%-200% wartości dla miasta, osiągnęło 5 wskaźników syntetycznych. Opisywały one następujące zjawiska kryzysowe:

1. Korzystanie z zasiłków pomocy społecznej.
2. Problemy związane ze stanem zdrowia mieszkańców.
3. Kryzys w rodzinach.
4. Problemy alkoholowe mieszkańców.
5. Problemy związane z bezpieczeństwem.

Na tle pozostałych obszarów zdegradowanych Kaczy Dołek wyróżnia się względnie niższym zakresem pomocy społecznej świadczonej przez MOPS poprzez zasiłki pieniężne. Wysoki poziom natężenia reprezentują problemy związane z nadużywaniem alkoholu. Warto podkreślić, że jednostka Kaczy Dołek obok Centrum I, jako druga spośród terenów zdegradowanych, notuje co najmniej wysoki poziom problemów związanych z przestępczością.

Sfera środowiskowa

W przypadku podobszaru Kaczy Dołek nie stwierdzono występowania negatywnych zjawisk natury środowiskowej.

Sfera gospodarcza

Zjawiskom kryzysowym występującym w sferze społecznej towarzyszą bardzo wyraźne procesy degradacji w sferze gospodarczej. Zarówno wskaźniki przedsiębiorczości, jak i poziomu dochodów ludności należą do najniższych w skali całego miasta. Pierwszy z wymienionych był prawie trzykrotnie niższy niż poziom przeciętny dla całego miasta. Drugi pozostawał na poziomie 58,5% poziomu ogólnomiejskiego. Dodatkowo podobszar Kaczy Dołek charakteryzował się najmniej korzystną spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji strukturą ekonomiczną wieku mieszkańców.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Podobszar rewitalizacji charakteryzuje się bardzo dobrą dostępnością do wszystkich badanych wybranych usług oraz przestrzeni publicznych za wyjątkiem usług związanych z kulturą. W trakcie przeprowadzonych w ramach programu warsztatów, wizji lokalnych podobszaru oraz wywiadów bezpośrednich zidentyfikowano ponadto:

- Problemy w zakresie nieoptymalnego zagospodarowania przestrzeni międzyblokowych.
- Zły stan dróg wewnętrznych.
- Problemy z gospodarką wodno-ściekową obszaru zarówno w zakresie uporządkowania odprowadzania wód opadowych, jak również złego stanu sytemu kanalizacji sanitarnej.

Sfera techniczna

W analizowanej grupie zjawisk technicznych w podobszarze Kaczy Dołek stan kryzysowy stwierdzono w przypadku wskaźnika udziału obszaru w ogólnej wartości zaległości czynszowych w komunalnym zasobie mieszkaniowym. W trakcie prac warsztatowych i pogłębionych badań obszaru stwierdzono również niezadawalający stan techniczny kilku budynków wielorodzinnych w zakresie termomodernizacji oraz stanu elewacji.

2.4.4. Lokalne potencjały obszaru

Na potencjał obszaru Kaczy Dołek składa się szereg lokalnych uwarunkowań. Są to:

1. Bardzo dobra lokalizacja szczegółowa w mieście – obszar Kaczego Dołka korzystnie położony względem:
  - a. Terenów rekreacyjnych – lasy, bulwary i błonia nad Nettą, bulwary nad Kanałem Bystrym.
  - b. Infrastruktury sportowej – ACE, hala sportowa przy SP nr 4, stadion przy ul. Partyzantów.
  - c. Przystanków komunikacji miejskiej.
  - d. Placówek handlu detalicznego
  - e. Infrastruktury społecznej, w tym m.in.:
    - i. Warsztatów Terapii Zajęciowej.
    - ii. Świetlicy środowiskowej (Katolicka Służba Pomocy Dzieciom).
  - f. Infrastruktury ochrony zdrowia (placówki POZ, apteki).
  - g. Instytucji publicznych (Urząd Miejski, PCPR).
  - h. Kościoła parafii rzymskokatolickiej.
  - i. Placówek edukacyjnych, w tym m.in.:
    - i. Przedszkola.
    - ii. Szkoły podstawowej.
    - iii. Szkoły muzycznej I stopnia.
    - iv. Szkół ponadpodstawowych (ACE, II LO).
2. Korzystna, względnie młoda struktura wieku mieszkańców, z dość niskim udziałem osób w wieku poprodukcyjnym.
3. Dość duża liczba mieszkańców, która zwiększa możliwość do osiągnięcia efektywności prowadzonych na obszarze działań.
4. Obecność aktywnych Rodziny Rodzinnych Ogrodów Działkowych im. Armii Krajowej.
5. Czytelna struktura architektoniczno-urbanistyczna osiedla, stwarzająca duże możliwości z punktu widzenia jej rekompozycji funkcjonalnej.
6. Widoczna aktywność mieszkańców w zakresie uprawy i pielęgnacji przedogródków.

7. Względnie korzystny stan techniczny większości budynków składających się na wielorodzinny zasób mieszkaniowy obszaru – część obiektów po termomodernizacji i odnowie elewacji.

2.4.5. Rekomendacje

Zakres i skala procesów degradacji Kaczego Dołka wyraźnie wskazuje na zaawansowane procesy degradacji dotyczące zjawisk społecznych, gospodarczych i technicznych. Ich charakterystyka pozwala postawić przed planowanymi procesami rewitalizacji następujące kierunki działań:

1. Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem:
  - a. Dzieci i młodzieży.
  - b. Rodziców samotnie wychowujących dzieci.
  - c. Bezrobotnych kobiet, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka.
  - d. Osób w podeszłym wieku.
2. Aktywizacja postaw obywatelskich oraz poprawa aktywności społecznej.
3. Poprawa sytuacji w zakresie bezpieczeństwa.
3. Zagospodarowanie przestrzeni międzyblokowych.
4. Integracja międzypokoleniowa mieszkańców i wzmacnianie lokalnej tożsamości.
5. Uporządkowanie kwestii miejsc parkingowych zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i zrównoważonej mobilności.
6. Modernizacja gospodarki wodno-ściekowej.
7. Organizacja wielofunkcyjnego miejsca spotkań dla mieszkańców pełniącego równocześnie funkcje kulturalne np. dom sąsiedzki, osiedlowy dom kultury.
8. Aktywizacja mieszkańców na rynku pracy.

Tabela 2.4.1. Przyczyny degradacji podobszaru rewitalizacji Kaczy Dołek.

Wskaźnik		Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika dla miasta	% wartości dla miasta		Grupy zjawisk (wymiar / sfery analizy)
1 Wskaźnik syntetyczny korzystania z zasiłków pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS na 1 tys. mieszkańców	54,4	35,3	154,0	150,6	Zjawiska społeczne
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców	34,7	24,9	139,4		
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS z powodu bezrobocia na 1 tys. mieszkańców	37,8	23,8	158,6		
2 Wskaźnik syntetyczny problemów związanych ze stanem zdrowia	Klientów MOPS w Augustowie korzystających z zasiłków ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę na 1 tys. mieszkańców	34,0	17,4	195,3	160,1	
	Klientów MOPS w Augustowie korzystających z zasiłków ze względu na niepełnosprawność na 1 tys. mieszkańców	10,6	5,2	204,1		
	Liczba osób korzystających z zasiłków pielęgnacyjnych na 1 tys. mieszkańców	20,1	24,9	80,8		
3 Wskaźnik syntetyczny kryzysu w rodzinach	Liczba niebieskich kart na 1 tys. mieszkańców	4,3	3,0	142,0	183,5	
	Osoby otrzymujące świadczeń alimentacyjne na 1 tys. mieszkańców	14,4	7,5	192,8		
	Osoby otrzymujących zasiłek z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1 tys. mieszkańców	6,8	4,2	161,8		
	Liczba dzieci w pieczy zastępczej oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych według obszaru pochodzenia na 1 tys. mieszkańców.	5,8	2,5	236,4		
	Osoby bezrobotne samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	18,5	10,0	184,3		
4 Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezrobociem	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	14,3	10,1	141,6	147,2	
	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 100 osób bezrobotnych	69,8	52,7	132,6		
	Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	4,2	3,2	132,4		
	Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	4,4	2,5	175,0		
	Liczba osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	2,7	2,1	131,9		
	Liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	2,2	1,2	178,6		
	Liczba bezrobotnych kobiet, które nie wróciły do pracy po urodzeniu dziecka na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	20,9	11,6	179,5		
	Udział długotrwale bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym	6,9	6,5	106,0		
5 Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezpieczeństwem	Liczba przestępstw na 1 tys. mieszkańców	18,4	7,0	264,7	175,7	
	Liczba przestępstw kryminalnych na 1 tys. mieszkańców	16,8	6,6	256,3		
	Liczba przestępstw przeciwko mieniu na 1 tys.	8,4	3,1	268,2		

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

Wskaźnik		Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika dla miasta	% wartości dla miasta		Grupy zjawisk (wymiar / sfery analizy)
	mieszkańców					
	Liczba wykroczeń przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości (Art. 43' ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości) zakończonych przyjęciem mandatu na 1 tys. mieszkańców	3,8	10,1	37,2		
	Liczba wykroczeń ogółem zakończonych przyjęciem mandatu, bez wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji (Art. 84 – 103a Kodeksu Wykroczeń) na 1 tys. mieszkańców	10,7	20,5	52,3		
6 Wskaźnik syntetyczny aktywności obywatelskiej	Absencja wyborcza w I turze Wyborów Prezydenta RP 2015 w %.	57,7	53,1	108,6	106,3	
	Absencja wyborcza w Wyborach samorządowych 2014 – I turze wyborów Burmistrza w %	55,2	53,0	104,1		
7 Średnia roczna liczba wniosków skierowanych w latach 2010-2014 do MKRPA w Augustowie na 1 tys. mieszkańców		10,0	6,3	158,3		
8 Wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych dzieci i młodzieży	Średni wynik egzaminu państwowego w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2013/2014 w %	47,1	66,5	70,9	219,3	
	Średni wynik egzaminu państwowego w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2013/2014 w % - wskaźnik odwrócony	-	-	141,1		
	Liczba uczniów drugorocznych w szkołach podstawowych i gimnazjach w latach szkolnych 2011/2012-2013/2014 na 1 tys. dzieci i młodzieży w wieku 7-15 lat	8,7	3,0	297,6		
9 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności		21,1	19,5	108,3		Zjawiska gospodarcze
10 Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców	Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców	3,9	11,2	34,4		
	Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców – wskaźnik odwrócony °	=	-	291,0		
11 Wartość podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w zł na 1 podatnika	Wartość podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w zł na 1 podatnika	1395,1	2386,7	58,5		
	Wartość podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w zł na 1 podatnika – wskaźnik odwrócony	-	-	171,0		
12 Udział liczby osób mieszkających w budynkach niepodłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej w ludności ogółem		16,3		33,2		Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne
13 Wskaźnik syntetyczny dostępności do wybranych do usług i przestrzeni	Dostępność do przystanków komunikacji miejskiej	162	252	64,0	62,7	
	Dostępność do usług finansowych	-	-	33,1		
	Dostępność do usług związanych z ochroną zdrowia	-	-	61,4		
	Dostępność do urządzonych przestrzeni publicznych	383	565	67,7		
	Dostępność do przedszkoli	121	415	29,2		
	Dostępność placówek kultury	1006	640	157,3		
Dostępność placówek pocztowych	186	718	25,9			
14 Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1945 w ogóle budynków mieszkalnych w %		8,0	8,9	89,8		Zjawiska techniczne
15 Potencjał dziedzictwa materialnego – udział jednostek w ogóle obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w %		2	-	1,9		
16 Udział w zaległościach w opłatach czynszowych w lokalach		=	-	30,0		

Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika dla miasta	% wartości dla miasta	Grupy zjawisk (wymiar / sfery analizy)
komunalnych w %				

Źródło: opracowanie własne.

Legenda:

Bardzo duże natężenie problemu

Duże natężenie problemu

Zauważalne natężenie problemu

Ponadprzeciętne natężenie problemu nieprzekraczające 125% wartości dla miasta

Natężenie problemu poniżej wartości dla miasta

Zjawiska techniczne

– grupy zjawisk, w których zidentyfikowano stan kryzysowy

Wskaźnik odwrócony – matematyczna odwrotność wskaźnika znormalizowanego, dotyczy wskaźników pełniących rolę destymulant z punktu widzenia procesów degradacji.

2.5. Lipowiec

2.5.1. Struktura przestrzenno-funkcjonalna

Dominującym rodzajem użytkowania terenu Lipowca są obszary przemysłowe i poprzemysłowe. Zajmują one prawie połowę (48,4%) podobszaru rewitalizacji. Dzieje się tak za przyczyną bardzo dużego obszaru zajmowanego przez b. zakłady przemysłu drzewnego, obszar tzw. Silikatów, oraz funkcjonującą wytwórnię wód i napojów gazowanych Augustowianka. Obszar po d. tartaku, z którego powstaniem wiąże się rozwój Lipowca jako dzielnicy Augustowa, został rozparcelowany i podlega obecnie procesom intensywnej urbanizacji w kierunku zabudowy jednorodzinnej. Z kolei dwa parterowe budynki d. fabryki elementów budowlanych (m.in. b. stołówka) zostały zaadaptowane na budynki mieszkalne.

Drugim, pod względem udziału, typem obszarów na Lipowcu, są tereny zabudowy mieszkaniowej zarówno jedno-, jak i wielorodzinnej. Przypada na nie blisko ¼ ogółu powierzchni (~15 ha). Kolejnym elementem zagospodarowania dzielnicy są tereny komunikacyjne związane z drogami. W północno-wschodniej części podobszaru zauważalna część terenu została zakwalifikowana jako nieużytki, zaś znajdujący się w ścisłym centrum dzielnicy obszar leśny został przypisany do grupy obszarów zurbanizowanych niezabudowanych. Niewielki obszar stanowi przestrzeń zagospodarowana na potrzeby specjalistycznych usług nierynkowych. Należą do nich: szkolnictwo (Szkoła Podstawowa nr 6), ochrona granic Państwa (Straż Graniczna), ochrona przeciwpożarowa (OSP Augustów-Lipowiec) oraz działalność organizacji pożytku publicznego (Fundacja Cordis).

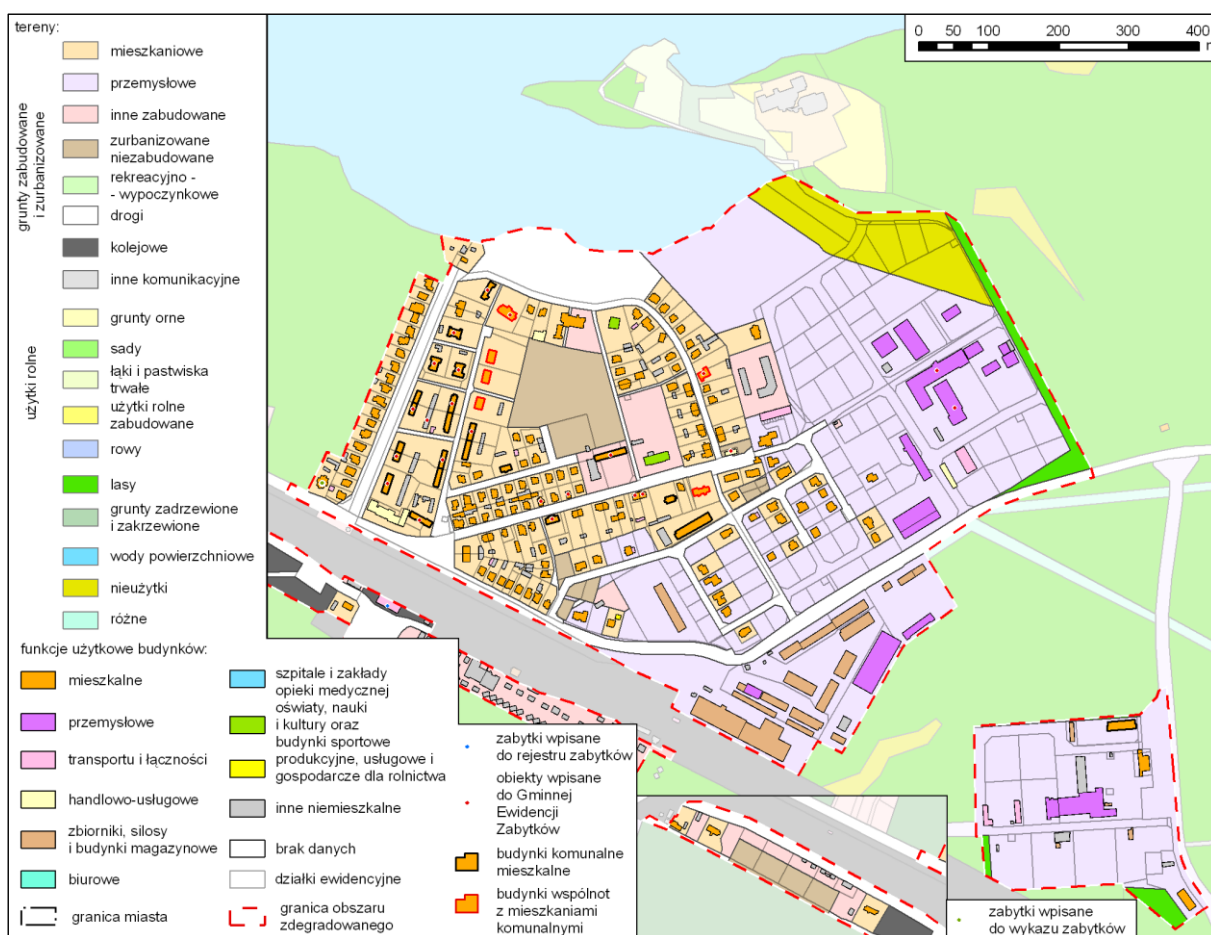
Z użytecznego punktu widzenia szczególnie uderzający jest monofunkcyjny charakter dzielnicy, która stanowi głównie przeznaczenie mieszkaniowe. Bardzo ograniczony zakres mają obecne na terenie podobszaru usługi. Handel detaliczny reprezentuje kilka sklepów spożywczych, w tym „Market Lipowiec” oraz „Dorotka”, przy czym zakres pracy tego ostatniego jest dodatkowo ograniczony do godziny 16.00 w dni robocze. Na terenie podobszaru brak jest właściwie zorganizowanych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych. Podobnie sytuacja wygląda w zakresie przestrzeni publicznych. Na podobszarze rewitalizacji nie ma ani jednej ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, która dawałaby szansę na pobudzenie procesów integracji jej mieszkańców. Namiastkę takiej przestrzeni pełni jedynie teren przy SP nr 6.

Na terenie Lipowca brak jest też podstawowych usług z zakresu kultury, co ze względu na izolowany charakter dzielnicy stanowi jeden z negatywnych elementów struktury funkcjonalnej obszaru. Ponowne wprowadzenie **w pewnej formie funkcji** kulturalnych powinno stać się jednym z elementów planowanej interwencji.

Negatywnym uwarunkowaniem z zakresu infrastruktury technicznej jest niezadawalająca jakość nawierzchni części dróg gminnych. Stan degradacji dróg służących w praktyce wyłącznie mieszkańcom obszaru jest na tyle zaawansowany, że znacząca poprawa stanu tej części infrastruktury powinna być jednym z elementów planowanych działań w wymiarze techniczno-materialnym.

Elementem typowo poprzemysłowym, którego zagospodarowanie należy rozważyć w kontekście planowanych działań rewitalizacyjnych w dłuższej perspektywie, jest kierunek zagospodarowania obszaru d. tartaku z obiektami kubaturowymi, w tym zabytkowymi halami przemysłowymi. Zabytkowe obiekty po d. tartaku mogą stanowić podstawę np. do rozwoju usług konferencyjnych. Ośrodek konferencyjny zlokalizowany w postindustrialnych wnętrzach zabudowań d. tartaku mógłby pełnić ważną funkcję w kontekście uzupełnienia funkcji Hotelu Amber Bay. Oba mają kluczowe znaczenie z punktu widzenia zjawisk degradacji zachodzących na terenie podobszaru w sferze gospodarczej i społecznej. Zarówno d. tartak, jak i hotel stanowią miejsce pracy dla znacznej części mieszkańców Lipowca. Ożywienie lokalnego rynku pracy związane np. z adaptacją budynków b. tartaku na centrum konferencyjne bez wątpienia przyczyniłoby się do zapewnienia trwałości planowanych działań rewitalizacyjnych.

Bardzo podobne wyzwanie stoi przed terenem tzw. Silikatów, który w uzupełnieniu do głównego obszaru Lipowca może zostać przeznaczony zarówno pod wielorodzinną zabudowę mieszkaniową, funkcje hotelowe lub inne.

Rysunek 2.5.1. Użytkowanie terenu podobszaru rewitalizacji Lipowiec.

Źródło: opracowanie własne na podstawie EGIB.

2.5.2. Problemy mieszkalnictwa

Obszar Lipowca prezentuje bardzo czytelny układ urbanistyczny, w którym można wyróżnić kilka pomniejszych części. Najstarszą strefę podobszaru rewitalizacji stanowi układ historycznego osiedla robotniczego wybudowanego w okresie dwudziestolecia międzywojennego i podlegającego ochronie konserwatorskiej. Jego założenia są nadal czytelne w strukturze Lipowca i wiążą się z zabudową wielorodzinną ulic: Leśnej, Robotniczej oraz znacznie bardziej przekształconym zespołem zabudowy jednorodzinnej w ciągu ulic Tartacznej i Klubowej, z których ta pierwsza stanowi główną oś kompozycyjną całego założenia urbanistycznego i prowadzi w kierunku zabudowań przemysłowych d. tartaku. Układ ten w późniejszym okresie został uzupełniony o trzy budynki wielorodzinne przy wschodniej części ul. Robotniczej.

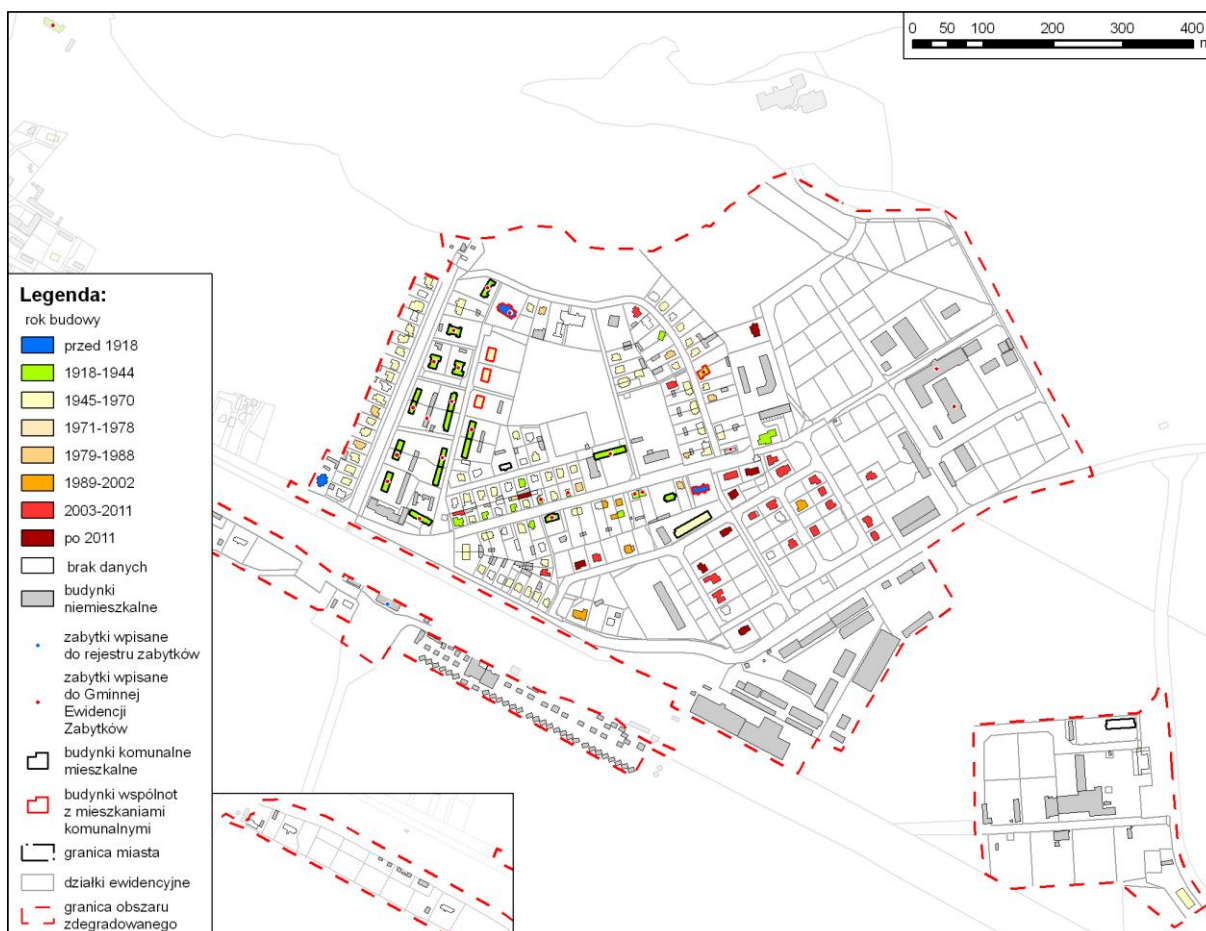
Wschodnią granicę zabudowy mieszkaniowej stanowi zabudowa jednorodzinna ulicy Jeziornej pochodząca, z niewielkimi wyjątkami, z okresu pierwszego ćwierćwiecza po II wojnie światowej. Granicę zachodnią stanowi zwarta linia również zabudowy jednorodzinnej z lat 1945-1970 wzdłuż ulicy Leśnej. Układ ten dopełniają pojedyncze budynki wielorodzinne: przedwojenny przy ul. Klubowej oraz powojenny przy ul. Świerkowej. Południowo-wschodnia część obszaru to najmłodsza zabudowa związana z zagospodarowywaniem terenów przemysłowych.

Do podobszaru rewitalizacji Lipowiec, na potrzeby analizy, przyłączono dodatkowo dwa izolowane obszary, w których zabudowa mieszkaniowa to pojedyncze budynki jednorodzinne (ul. Kolejowa) oraz wielorodzinne (ul. Turystyczna - Silikaty). W obu przypadkach była to zabudowa z lat 1945-1970.

Zasób mieszkaniowy w znaczącej części stanowi własność komunalną. W tej grupie własnościowej budynków dominują obiekty zabytkowe. Ponadto zauważalna część zasobu przypada na budynki wspólnot mieszkaniowych, w których miasto posiada lokale komunalne.

Niekorzystnym uwarunkowaniem zakresu infrastruktury technicznej, silnie związanej z mieszkalnictwem na Lipowcu, jest brak miejskiego ogrzewania sieciowego. Magistrala ciepłownicza obsługuje jednak budynki mieszkalne graniczącej z Lipowcem od zachodu jednostki Nadleśnictwo, co potencjalnie umożliwia jej rozszerzenie również na tereny Lipowca. Zwarty charakter zabudowy Lipowca oraz obecność względnie licznej grupy budynków wielorodzinnych sprawiają, że potencjalny efekt ekologiczny takich działań, wynikający z likwidacji niskiej emisji, może być znaczący. Modernizacja mieszkaniowego zasobu komunalnego Lipowca w ramach procesów jego rewitalizacji powinna uwzględniać działania mające na celu ograniczenie niskiej emisji w tym m.in. poprzez zapewnienie dostępu do alternatywnych do paliw stałych źródeł ogrzewania.

Negatywnym zjawiskiem z zakresu gospodarowania zasobem mieszkaniowym jest w przypadku Lipowca poziom zaległości czynszowych w lokalach komunalnych. Na obszar ten przypada 167 tys. zł zaległości. Planowane działania powinny uwzględniać również i ten element degradacji obszaru i proponować instrumenty wsparcia dla rodzin z zaległościami płatniczymi.

Rysunek 2.5.2. Wiek budynków mieszkalnych podobszaru rewitalizacji Lipowiec.

Źródło: opracowanie własne na podstawie EGiB.

2.5.3. Przyczyny degradacji

Podobszar rewitalizacji Lipowiec charakteryzuje się występowaniem stanu kryzysowego w sferze społecznej oraz dwóch spośród czterech pozostałych analizowanych w diagnozie wymiarów procesów degradacji, tj. technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Należy podkreślić, że analizowane w tych grupach zjawisk wskaźniki odnotowały w decydującej większości najwyższą intensywność zjawisk kryzysowych. Procesy degradacji Lipowca można zatem określić jako bardzo złożone w skali całego miasta. Przekroczenia wartości przyjętych jako stan kryzysowy stwierdzono w przypadku 12 spośród 16 analizowanych wskaźników podstawowych (25 z 35 wskaźników cząstkowych). W przypadku tego podobszaru w ramach przeprowadzonej analizy ilościowej brak było natomiast przesłanek do stwierdzenia zjawisk kryzysowych w wymiarach: środowiskowym oraz gospodarczym.

Sfera społeczna

W przeprowadzonej analizie obszar Lipowca wykazuje znaczące przekroczenie wartości średniej dla miasta w 6 spośród 8 analizowanych zjawisk w sferze społecznej. Dwa z tych wskaźników przekraczały wartość przeciętną ponad dwukrotnie. Kolejne trzy natomiast mieściły się w przedziale 150%-200% wartości ogólnomiejskiej. Tylko jedno z tych zjawisk uplasowało się w grupie o niższej intensywności, tj. przedziale 125%-150% wartości dla miasta. Podobnie

przedstawiała się sytuacja na poziomie wskaźników cząstkowych wykorzystanych do obliczenia wskaźników syntetycznych. Dziewięć spośród ogólnej liczby 29 wskaźników ze sfery społecznej odpowiadało za najwyższy poziom koncentracji negatywnych zjawisk, kolejnych dziewięć za poziom wysoki, a trzy za zauważalny.

Dwa spośród analizowanych wskaźników odnoszących się do zjawisk społecznych osiągnęły w przypadku Lipowca bardzo duży poziom intensywności. Były to:

- Kryzys w rodzinach.
- Problemy alkoholowe.

We wszystkich spośród wymienionych wartość wskaźnika obliczona dla całego miasta została przekroczona ponad dwukrotnie. Jednocześnie, w przypadku wskaźnika syntetycznego kryzysu w rodzinach, sytuacja ta dotyczy wskaźnika, do budowy którego wykorzystano odpowiednio pięć wskaźników cząstkowych.

Wysoki poziom koncentracji negatywnych zjawisk społecznych zidentyfikowano w przypadku trzech kolejnych wskaźników:

- Bezrobocia.
- Wskaźnika syntetycznego korzystania z zasiłków pomocy społecznej.
- Wskaźnika syntetycznego problemów związanych z edukacją dzieci i młodzieży.

Względnie najniższe natężenie zjawisk kryzysowych oddających problemy podobszaru odnotowano w zakresie stanu zdrowia mieszkańców oraz osób bezrobotnych z najniższym wykształceniem.

Bardzo charakterystyczny jest w przypadku Lipowca profil problemów związanych z bezrobociem. Najwyższe wartości, ponad dwukrotnie przekraczające wartości dla całego miasta, charakteryzują następujące grupy osób bezrobotnych:

- Długotrwale bezrobotne.
- Powyżej 50 roku życia.
- Bez kwalifikacji zawodowych.

Taki profil problematyki bezrobocia na terenie Lipowca stanowi, z punktu widzenia procesów rewitalizacji, ogromne wyzwanie. Nie ulega wątpliwości, że jest on pochodną przemysłowego, proletariackiego charakteru dzielnicy. Aktywizacja osób po 50 roku życia, pozostających bez pracy przez dłuższy czas oraz nieposiadających kwalifikacji zawodowych, należy do najtrudniejszych działań związanych z interwencjami na rynku pracy.

Problemy wynikające z zapaści na lokalnym rynku pracy przyczyniają się do bardzo wysokiego poziomu problemów związanych z nadużywaniem alkoholu. Wszystko to razem prowadzi w konsekwencji do zaawansowanych procesów kryzysowych w rodzinach, w tym w szczególności:

- Najwyższego w skali miasta poziomu przemocy w rodzinach – 377% wartości dla Augustowa.
- Wysokiego wskaźnika dzieci w pieczy zastępczej.
- Bardzo wysokiego poziomu bezrobocia wśród samotnych rodziców wychowujących niepełnoletnie dzieci.

Jedynymi zjawiskami, których natężenie nie pozwala na ich identyfikację jako kryzysowych były w przypadku Lipowca:

- Procesy starzenia się społeczeństwa.
- Poziom dochodów mieszkańców (PIT na 1 podatnika).
- Aktywność obywatelska.
- Poziom przestępczości.

Elementy te, jakkolwiek w części wynikają z napływu na obszar Lipowca nowych mieszkańców z augustowskiej klasy średniej, stanowią potencjał, który powinien być uwzględniony w ramach planowanej interwencji. W szczególności na uwagę zasługują: korzystna struktura demograficzna, względnie młody charakter części zasobu mieszkaniowego, wysoki, jak na obszary zdegradowane w mieście, poziom aktywności obywatelskiej, czy korzystny poziom bezpieczeństwa.

Sfera środowiskowa

W przypadku podobszaru Lipowiec głównymi negatywnymi zjawiskami natury środowiskowej były:

- Kwestia niskiej emisji.
- Obecność wyrobów zawierających azbest.

Ostatnia z wymienionych kwestii znalazła swoje odbicie w dyskusji w trakcie spotkania konsultacyjnego na Podobszarze Lipowiec dotyczącego projektu GPR. Występowanie wyrobów zawierających azbest w dużej mierze dotyczy drewnianych budynków wielorodzinnych znajdujących się w zasobie komunalnym.

Sfera gospodarcza

W przypadku podobszaru Lipowiec nie stwierdzono występowania stanu kryzysu w zakresie zjawisk gospodarczych. Niemniej jednak na jego obszarze występuje niski poziom przedsiębiorczości. Ze względu na brak występowania innych negatywnych zjawisk w myśl przyjętej metodologii nie uznano tego faktu za podstawę do stwierdzenia stanu kryzysu.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej najbardziej zauważalnymi problemami są:

- Niska dostępność do podstawowych typów usług.
- Brak urządzonych przestrzeni publicznych.

Pełniący funkcje przestrzeni publicznej teren przy SP nr 6 jest w skali całego podobszaru dalece niewystarczający.

- Brak dostępu do sieciowych źródeł ogrzewania (np. gaz sieciowy, sieć c.o. MPEC).

Cały obszar znajduje się poza zasięgiem działania sieci MPEC. Brak alternatyw np. w postaci sieci gazowniczej, w dużej mierze skazuje mieszkańców Lipowca na niskosprawne indywidualne źródła ciepła.

Sfera techniczna

Drugim z wymiarów procesów degradacji, w którym szczególnie wyraźnie zarysowywała się koncentracja negatywnych zjawisk, była w przypadku Lipowca grupa zjawisk technicznych. Wszystkie przypisane tej sferze wskaźniki znalazły się w przedziałach o najwyższych w skali miasta wartościach. Dotyczyło to zarówno udziału budynków najstarszych w ogóle zabudowy, jak i udziału podobszaru w zaległościach czynszowych. Ponadto peryferyjnie położony Lipowiec odpowiadał za drugie po Centrum I nagromadzenie potencjałów i problemów związanych z występowaniem dziedzictwa kulturowego⁷. Modernizacja zabytkowego zasobu mieszkaniowego przy zachowaniu jego wartości historyczno-urbanistycznej jest jednym z głównych wyzwań procesów rewitalizacji obszaru. Ze względu na zakres i silnie inwestycyjny charakter takiej interwencji oraz dostępność źródeł ich finansowania tego rodzaju działania nie zostały zaplanowane na okres realizacji niniejszego programu.

2.5.4. Lokalne potencjały obszaru

Jednostka Lipowiec jest najbardziej izolowaną spośród jednostek wchodzących w obszar zdegradowany miasta Augustów. Jednocześnie z obszarem tym wiąże się dość pokaźna grupa lokalnych potencjałów, których właściwe wykorzystanie będzie warunkiem do osiągnięcia odpowiednio wysokiej trwałości planowanego procesu rewitalizacji. Są to:

1. Względnie wysoka aktywność lokalnej społeczności i silne więzi społeczne. Izolacja obszaru sprawia, że mieszkańcy się jednoczą w sprawach dla nich ważnych. W lepszej organizacji pomaga im to, że dobrze się znają. Mieszkańcy są aktywni, co potwierdza wskaźnik frekwencji wyborczej, udział w konsultacjach społecznych oraz wyniki głosowania w Budżecie Obywatelskim 2016.
2. Napływ nowych mieszkańców wraz ze zmianą funkcji przemysłowych dzielnicy na funkcję mieszkaniową.
3. Prężnie działające instytucje publiczne i organizacje pozarządowe, w tym m.in.:
  - a. Fundacja Cordis.
  - b. Straż Graniczna.
  - c. OSP Lipowiec.
4. Dobra lokalizacja względem:
  - a. Elementów infrastruktury komunikacyjnej, w tym:
    - i. Stacji kolejowej Augustów.

---

⁷ Wynikających m.in. z drewna jako głównego materiału, z którego zbudowane są zabytkowe budynki mieszkalne, czy przemysłowego charakteru hal produkcyjnych po b. zakładach przemysłu drzewnego.

- ii. Przystanków komunikacji miejskiej.
  - iii. Sytemu tras rowerowych Green Velo oraz szlaków turystycznych.
- b. Jeziora Białego.
  - c. Obszarów Puszczy Augustowskiej.
  - d. Rozprężni gazu ziemnego przy zakładach przemysłu tytoniowego BAT.
  - e. Szkoły podstawowej (SP nr 6).
5. Duże obszary poprzemysłowe po b. zakładach przemysłu drzewnego oraz przemysłu materiałów budowlanych – tzw. Silikatach.
  6. Centralnie położony, zaniedbany obszar zielony w centrum podobszaru o dużym potencjale do zrównoważonego zagospodarowania w kierunku wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej.
  7. Dość młoda struktura wieku mieszkańców.
  8. Duży potencjał dziedzictwa kulturalno-materialnego obszaru –druga co do ilości liczba obiektów objętych ochroną konserwatorską spośród wszystkich jednostek w mieście(24), w tym układ osiedla robotniczego.
  9. Cenne architektonicznie, zdegradowane obiekty kubaturowe, w tym objęte ochroną konserwatorską: hale przemysłowe d. tartaku, tzw. Klub Tartak oraz wieża ciśnień⁸, które mogą być wykorzystane np. na cele usług nieuciążliwych, usług społecznych, kulturalnych i in.
  10. Duży, zwarty zasób budynków i lokali komunalnych.

2.5.5. Rekomendacje

Nie ulega wątpliwości, że obszar dzielnicy Lipowiec kryje w sobie największy potencjał w zakresie działań rewitalizacyjnych spośród wszystkich obszarów zdegradowanych zidentyfikowanych na terenie całego miasta. Dziedzictwo kulturowe tego obszaru, w tym czytelny i dość dobrze zachowany układ urbanistyczny, zwarty oraz izolowany charakter zabudowy, proletariacka przeszłość oraz duże możliwości aktywizacji gospodarczej dzielnicy sprawiają, że planowane działania bardzo dobrze wpisują się w jeden z głównych nurtów rewitalizacji, jakim jest wsparcie przekształceń dawnych dzielnic robotniczych.

Samorzutnie przebiegające procesy zmiany sytuacji dzielnicy, polegające na zagospodarowywaniu terenów poprzemysłowych na cele budownictwa jednorodzinnego, powodują w pewnym stopniu zaburzenie klarowności obrazu zjawisk kryzysowych. Mimo tego jednostka Lipowiec osiągnęła w przeprowadzonej analizie jeden z najwyższych poziomów degradacji spośród wszystkich wyznaczonych jednostek. Te same procesy powodują jednocześnie postępującą polaryzację dzielnicy.

Planowane procesy rewitalizacji Lipowca wpisują się również bardzo mocno w kontekst strategiczny związany z kierunkami rozwoju całego Augustowa. Z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju miasta zagospodarowanie terenów poprzemysłowych po d. tartaku

---

⁸ Położona bezpośrednio przy granicy obszaru.

jest daleko bardziej efektywnym rozwiązaniem niż kontynuowanie rozproszonej zabudowy jednorodzinnej w kierunku zachodnim. Decydują o tym:

1. Zwarty charakter zabudowy.
2. Możliwość wyposażenia obszaru w część niezbędnej, brakującej infrastruktury, np. ogrzewanie sieciowe MPEC.
3. Wysokie walory środowiska przyrodniczego – bliskość lasu i Jeziora Białego Augustowskiego.
4. Możliwość zagospodarowania hal po tartaku na cele gospodarcze, kulturalne lub inne.

Rozwój Augustowa w tym kierunku, w odróżnieniu od mniej lub bardziej bezładnego urbanizowania terenów rolniczych we wschodniej części miasta, dobrze wpisuje się w ideę miasta zwartego (kompaktowego). Wykorzystanie procesów rewitalizacji w kontekście tak zarysowanego przeorientowania kierunków polityki przestrzennej Augustowa oraz procesów rozwoju Lipowca będzie dodatkowo znacząco zwiększać prawdopodobieństwo wystąpienia efektów synergii.

Do głównych kierunków działań rewitalizacyjnych na terenie Lipowca można zaliczyć:

1. Aktywizację dzieci i młodzieży poprzez:
  - a. Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i promocję aktywności sportowej,
  - b. Wsparcie rozwiązywania problemów edukacyjnych.
2. Wsparcie rodzin z osobami z problemami alkoholowymi.
3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
4. Wsparcie rodziców samotnie wychowujących dzieci.
5. Aktywizacja kobiet na rynku pracy.
6. Zagospodarowanie przestrzeni półpublicznych.
7. Stworzenie ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, w tym uporządkowanie terenu zagajnika w centrum podobszaru oraz terenu nad Jeziorem Białym Augustowskim.
8. Odtworzenie funkcji kulturalnych.
9. Działania z zakresu infrastruktury technicznej:
  - a. Polepszenie jakości dróg wewnętrznych obszaru wraz z infrastrukturą poprawiającą bezpieczeństwo (m.in. oświetlenie).
  - b. Podłączenie obszaru do miejskiej sieci ciepłowniczej.

W celu osiągnięcia trwałych zmian, powyższe działania muszą zostać wsparte poprzez zagospodarowanie terenów poprzemysłowych z zabudową kubaturową w obszarach:

- Byłego tartaku.
- Tzw. Silikatów.

W obu przypadkach najbardziej pożądanym kierunkiem przekształceń byłoby maksymalne zaangażowanie w te procesy kapitału prywatnego.

Tabela 2.5.1. Przyczyny degradacji podobszaru rewitalizacji Lipowiec.

Wskaźnik		Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika dla miasta	% wartości dla miasta		Grupy zjawisk (wymiary / sfery analizy)
1 Wskaźnik syntetyczny korzystania z zasiłków pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS na 1 tys. mieszkańców	62,8	35,3	177,8	199,0	Zjawiska społeczne
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców	40,7	24,9	163,1		
	<u>Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS z powodu bezrobocia na 1 tys. mieszkańców</u>	<u>61,0</u>	23,8	<u>256,2</u>		
2 Wskaźnik syntetyczny problemów związanych ze stanem zdrowia	Liczba klientów MOPS w Augustowie korzystających z zasiłków ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę na 1 tys. mieszkańców	28,3	17,4	162,6	142,8	
	Liczba klientów MOPS w Augustowie korzystających z zasiłków ze względu na niepełnosprawność na 1 tys. mieszkańców	7,1	5,2	136,6		
	Liczba osób korzystających z zasiłków pielęgnacyjnych na 1 tys. mieszkańców	32,1	24,9	129,2		
3 Wskaźnik syntetyczny kryzysu w rodzinach	<u>Liczba niebieskich kart na 1 tys. mieszkańców</u>	<u>11,5</u>	3,0	<u>376,7</u>	252,4	
	Osoby otrzymujące świadczeń alimentacyjne na 1 tys. mieszkańców	14,4	7,5	192,8		
	Osoby otrzymujące zasiłek z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1 tys. mieszkańców	7,1	4,2	168,4		
	<u>Liczba dzieci w pieczy zastępczej oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych według obszaru pochodzenia na 1 tys. mieszkańców</u>	<u>6,5</u>	2,5	<u>263,4</u>		
	<u>Osoby bezrobotne samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia</u>	<u>26,1</u>	10,0	<u>260,7</u>		
4 Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezrobociem	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	18,3	10,1	181,3	199,0	
	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 100 osób bezrobotnych	77,8	52,7	147,7		
	<u>Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym</u>	<u>6,4</u>	3,2	<u>202,0</u>		
	<u>Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym</u>	<u>7,8</u>	2,5	<u>309,5</u>		
	Liczba osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	4,1	2,1	198,0		
	Liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	2,0	1,2	163,8		
	Liczba bezrobotnych kobiet, które nie wróciły do pracy po urodzeniu dziecka na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	21,8	11,6	186,8		
	<u>Udział długotrwale bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym</u>	<u>13,2</u>	6,5	<u>203,1</u>		
5 Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezpieczeństwem	Liczba przestępstw na 1 tys. mieszkańców	4,5	7,0	64,4	51,4	
	Liczba przestępstw kryminalnych na 1 tys. mieszkańców	4,2	6,6	64,6		
	Liczba przestępstw przeciwko mieniu na 1 tys.	3,1	3,1	97,6		

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

Wskaźnik		Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika dla miasta	% wartości dla miasta		Grupy zjawisk (wymiary / sfery analizy)	
	mieszkańców						
	Liczba wykroczeń przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości (Art. 43 ¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości) zakończonych przyjęciem mandatu na 1 tys. mieszkańców	1,1	20,5	10,5			
	Liczba wykroczeń ogółem zakończonych przyjęciem mandatu, bez wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji (Art. 84 – 103a Kodeksu Wykroczeń) na 1 tys. mieszkańców	4,1	10,1	19,8			
6 Wskaźnik syntetyczny aktywności obywatelskie	Absencja wyborcza w I turze Wyborów Prezydenta RP 2015 w %	52,7	53,1	99,3	97,9		
	Absencja wyborcza w Wyborach samorządowych 2014 – I turze wyborów Burmistrza w %	51,2	53,0	96,6			
7 Średnia roczna liczba wniosków skierowanych w latach 2010-2014 do MKRPA w Augustowie na 1 tys. mieszkańców		15,0	6,3	237,8			
8 Wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych dzieci i młodzieży	Średni wynik egzaminu państwowego w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2013/2014 w %	63,2	66,5	95,1	159,4		
	Średni wynik egzaminu państwowego w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2013/2014 w % - wskaźnik odwrócony			-			105,2
	Liczba uczniów drugorocznych w szkołach podstawowych i gimnazjach w latach szkolnych 2011/2012-2013/2014 na 1 tys. dzieci i młodzieży w wieku 7-15 lat	6,3	3,0	213,5			
9 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności		19,3	19,5	99,1			
10 Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców	Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców	6,7	11,2	59,9		Zjawiska gospodarcze	
	Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców – wskaźnik odwrócony			166,8			
11 Wartość podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w zł na 1 podatnika	Wartość podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w zł na 1 podatnika.	2478,4	2386,7	103,9			
	Wartość podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w zł na 1 podatnika. – wskaźnik odwrócony	-	-	96,3			
12 Udział liczby osób mieszkających w budynkach niepodłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej w ludności ogółem		100,0	49,1	203,6			
13 Wskaźnik syntetyczny dostępności do wybranych do usług i przestrzeni	Dostępność do przystanków komunikacji miejskiej	150	252	59,6	213,6	Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne	
	Dostępność do usług finansowych	-	-	296,3			
	Dostępność do usług związanych z ochroną zdrowia	-	-	323,7			
	Dostępność do urządzonych przestrzeni publicznych	332	565	58,7			
	Dostępność do przedszkoli	1248	415	300,8			
	Dostępność placówek kultury	1543	640	241,3			
	Dostępność placówek pocztowych	1543	718	214,8			
14 Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1945 w ogóle budynków mieszkalnych w %		18,8	8,9	212,4		Zjawiska techniczne	
15 Potencjał dziedzictwa materialnego – udział jednostek w ogóle obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w %		-	-	22,4			

Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika dla miasta	% wartości dla miasta	Grupy zjawisk (wymiar / sfery analizy)
16 Udział w zaległościach w opłatach czynszowych w lokalach komunalnych w %	<u>24</u>	-	<u>22,6</u>	

Źródło: opracowanie własne.

Legenda:

Bardzo duże natężenie problemu

Duże natężenie problemu

Zauważalne natężenie problemu

Ponadprzeciętne natężenie problemu nieprzekraczające 125% wartości dla miasta

Natężenie problemu poniżej wartości dla miasta

Zjawiska techniczne

– grupy zjawisk, w których zidentyfikowano stan kryzysowy

Wskaźnik odwrócony – matematyczna odwrotność wskaźnika znormalizowanego, dotyczy wskaźników pełniących rolę destymulant z punktu widzenia procesów degradacji.

2.6. Koszary

2.6.1. Struktura przestrzenno-funkcjonalna

Wewnętrzna struktura użytkowania terenu Koszar pozwala wyróżnić trzy główne podobszary o zupełnie odmiennym charakterze zagospodarowania. Pierwszym i największym z nich jest obszar pomiędzy al. Kardynała Wyszyńskiego a terenem zakładów BAT. Jest to obszar bardzo zróżnicowany, o nieco chaotycznym użytkowaniu terenu i bardzo dużym wymieszaniu wielorakich funkcji, które bezpośrednio ze sobą sąsiadują⁹.

Obszar ten zawiera spory teren związany z funkcją sportową. Do terenów rekreacyjnych zaliczony został również teren Kościoła p. w. Matki Boskiej Częstochowskiej. Niewielką część tego podobszaru stanowi teren leśny, położony w bezpośredniej bliskości BAT. Funkcje przemysłowe związane są z obszarem przyległym do BAT oraz obszarem w południowo-zachodniej części podobszaru rewitalizacji. Bezpośrednie sąsiedztwo działalności produkcyjnej jest niewątpliwie czynnikiem wpływającym negatywnie na jakość życia części mieszkańców obszaru.

Pozostała część obszaru to swoisty mix funkcji magazynowo-składowych, przemysłowych i usługowych. Można na nim znaleźć zarówno funkcje edukacyjne związane ze szkolnictwem średnim, hospicjum, obiekty handlowe (market Arhelan), liczne obiekty biurowe, siedzibę spółek komunalnych: ATBS Kodrem oraz Przedsiębiorstwo Transportowe „Necko” Sp. z o.o., przedszkole z oddziałami integracyjnymi, magazyny, składy itd.

Drugim, wyraźnie zarysowującym się podobszarem, jest teren rekreacyjny związany z Oficerskim Yacht Clubem R. P. Pacyfic, czyli najbardziej wartościowym, z punktu widzenia dziedzictwa materialnego, zespołem hotelowo-wypoczynkowym na terenie miasta położonym nad Jeziorem Białym Augustowskim.

Trzeci podobszar to spory teren leśny z pojedynczą zabudową mieszkaniową, jednorodziną, określaną jako Klonownica. Część budynków należy do zasobów komunalnych.

Część podobszarów drugiego i trzeciego stanowią tereny komunikacyjne związane z transportem drogowym oraz kolejowym (linia Suwałki-Białystok).

Dominującą klasą użytków terenu są inne obszary zabudowane, które zawierają w sobie m.in. tereny zabudowy mieszkaniowej. Stanowią one 30 % ogółu powierzchni całego obszaru. Drugim pod względem wielkości typem użytkowania terenu są miejsca rekreacyjno-wypoczynkowe, które zajmują ¼ ogółu powierzchni. Udział na poziomie przekraczającym 10% ogółu powierzchni obszaru odnotowały jeszcze tereny leśne (16%) oraz przemysłowe (11%).

---

⁹Wymieszanie tych funkcji i ich wzajemne przenikanie bez wątpienia stanowiło wyzwanie dla osób opracowujących klasy użytków na potrzeby Ewidencji Gruntów i Użytków, które w efekcie końcowym większość tego obszaru zaklasyfikowały do „bezpiecznej” kategorii „inne tereny zabudowane”.

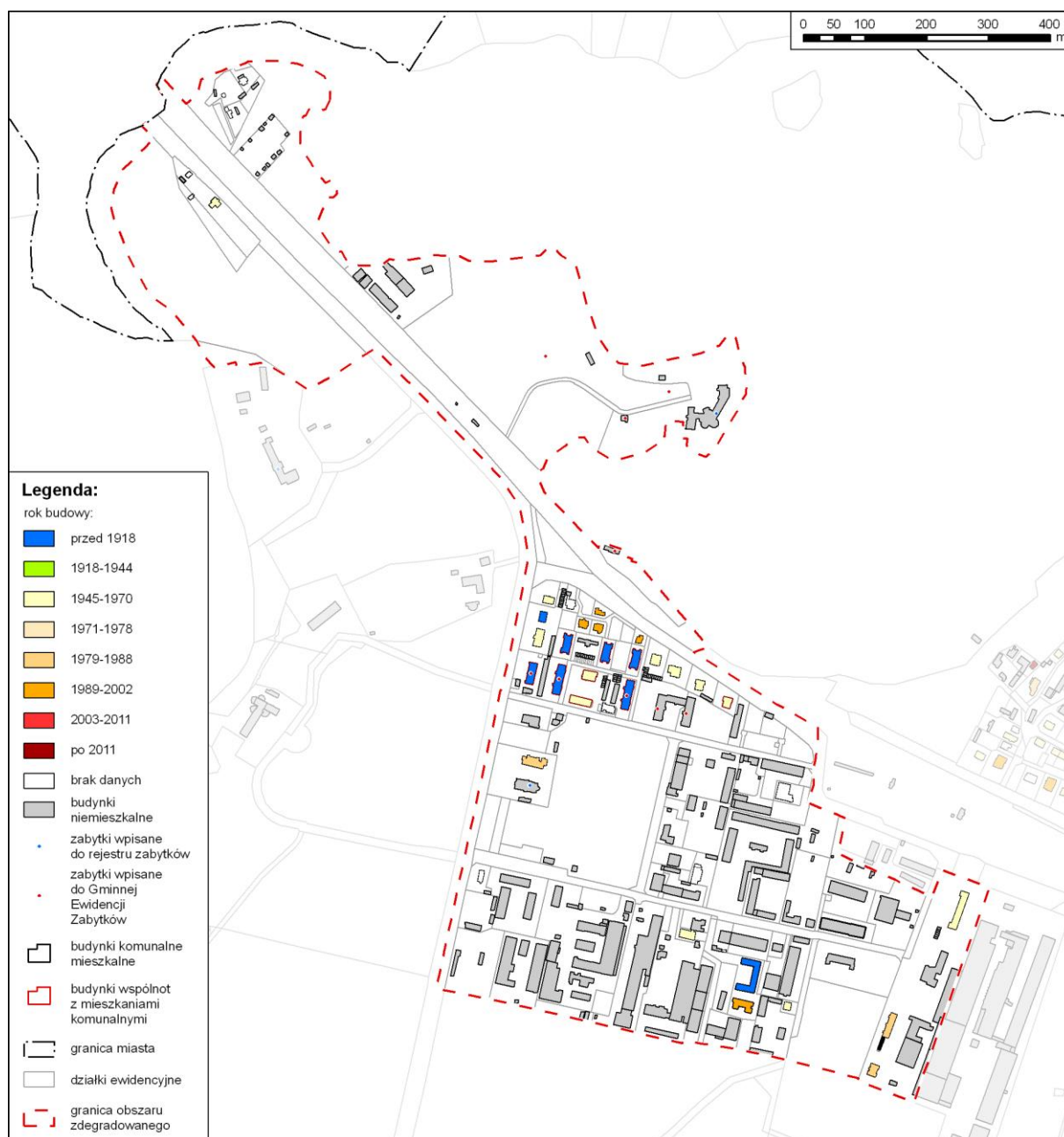
Rysunek 2.6.1. Użytkowanie terenu podobszaru rewitalizacji Koszary.

Źródło: opracowanie własne.

2.6.2. Problemy mieszkalnictwa

1. Koszary (całościowo pod tym względem obszar dość specyficzny) w północnej części zawierają w miarę zwarty teren zabudowy mieszkaniowej: Wielorodzinnej – związanej z budynkami dawnych koszar I Pułku Ułanów Krechowieckich.
5. Jednorodzinnej – wzdłuż początkowego odcinka ul. Turystycznej.

Pozostałe tereny zabudowy mieszkaniowej stanowią izolowane fragmenty tego podobszaru i związane są z blokami zakładowymi obecnego BAT, czy blokami komunalnymi określanymi mianem tzw. Podkowy¹⁰. W najlepszym stanie znajduje się zabudowa jednorodzinna, najmłodsza, zlokalizowana wzdłuż ul. Turystycznej, na którą składają się budynki wybudowane po 1989 r. (ul. Osiedle Polanica) oraz budynki starsze z okresu 1945-1970.

Rysunek2.6.2. Wiek budynków mieszkalnych podobszaru rewitalizacji Koszary.

Źródło: opracowanie własne.

¹⁰ Ze względu na charakterystyczny kształt jednego z budynków.

Potrzeby związane z modernizacją zasobu mieszkaniowego zauważalne są w grupie budynków najstarszych, w tym również stanowiących zasób zabytkowy. Uporządkowania wymaga w tym przypadku także bezpośrednie otoczenie tych budynków.

Najgorzej sytuacja wygląda w przypadku budynków tzw. Podkowy. Degradacja dotyczy w tym przypadku nie tylko zasobu mieszkaniowego, ale także infrastruktury towarzyszącej, tj. drogowej oraz zagospodarowania bezpośredniego otoczenia budynków. Pozostała część zasobu mieszkaniowego obszaru, za wyjątkiem izolowanego obszaru Klonownicy, nie wymaga podejmowania szerzej zakrojonych działań z punktu widzenia mieszkalnictwa.

Zauważalnym problemem, choć o mniejszej intensywności w porównaniu do pozostałych obszarów zdegradowanych, jest kwestia zaległości w opłatach za użytkowanie lokali komunalnych. W przypadku Koszar na lokale komunalne, na koniec 2014 r., przypadało łącznie ponad 90 tys. zł z tytułu niezapłaconych czynszów.

2.6.3. Przyczyny degradacji

Sfera społeczna

Podstawową sferą podobszaru Koszary, w której zjawiska kryzysowe ujawniają się z największą intensywnością jest sfera społeczna. Nawet na tle pozostałych, wykazujących wiele cech kryzysu społecznego podobszarów rewitalizacji skala problemów mieszkańców Koszar jest wyjątkowa. Spośród ośmiu analizowanych zjawisk społecznych aż dla siedmiu stwierdzono stan kryzysu o różnej sile natężenia. W przypadku pięciu z nich poziom ich koncentracji przekroczył dwukrotnie poziom ogólnomiejski (6 z 28 wskaźników cząstkowych). Po jednym zjawisku przypadało na bardzo wysoki (9 wskaźników cząstkowych) oraz zauważalny (4 wskaźniki cząstkowe) poziom koncentracji negatywnych zjawisk.

Na sferę społeczną przypada wszystkich pięć wskaźników wskazujących na najwyższą intensywność procesów degradacji. Są to zjawiska związane z:

- Stanem zdrowia mieszkańców.
- Kryzysem w rodzinach.
- Poziomem kapitału społecznego (aktywności obywatelskiej).
- Problemami alkoholowymi.
- Problemami edukacyjnymi dzieci i młodzieży.

Wysoki poziom koncentracji negatywnych zjawisk społecznych odnotowano w przypadku poziomu pomocy społecznej. Zauważalne skupienie zjawisk kryzysowych odnosiło się natomiast dla problemów bezrobocia.

Sfera środowiskowa

W trakcie przeprowadzonych badań terenowych oraz bezpośrednich wywiadów z przedstawicielami lokalnych instytucji i organizacji oraz pozostałych grup interesariuszy na podobszarze Koszary zidentyfikowano występowanie problemów związanych z wymiarem środowiskowym. Wynikały one ze zlokalizowania w bezpośredniej bliskości wielorodzinnej

zabudowy mieszkaniowej zakładów produkcyjnych i usługowych. Uciążliwości związane z tym faktem bez wątpienia obniżają poziom życia części mieszkańców Koszar. Problem ten dotyczy obszaru tzw. Podkowy.

W bezpośredniej bliskości obszaru rewitalizacji, przy ul. Zdrojowej od stycznia 2017 pracę rozpoczęła mobilna stacja monitoringu stanu powietrza WIOŚ w Białymstoku. Pomiar z początkowego okresu funkcjonowania stacji wskazywały na możliwość występowania bardzo wysokich godzinnych stężeń pyłów zawieszonych PM10 oraz PM2,5.

Obserwacje te znalazły potwierdzenie w dyskusji, która miała miejsce w trakcie konsultacji społecznych projektu GPR. Jej uczestnicy zwracali uwagę na negatywne oddziaływanie na stan powietrza indywidualnych pieców węglowych znajdujących się w budynkach wielorodzinnych przy ul. I Pułku Ułanów Krechowieckich niepodłączonych do sieci MPEC.

Sfera gospodarcza

W zakresie badanych zjawisk gospodarczych nie odnotowano w podobszarze negatywnych zjawisk. Zarówno poziom przedsiębiorczości, dochody mieszkańców, jak i struktura ekonomiczna wieku ludności, pozostawały na poziomie zbliżonym do wartości dla całego miasta lub dużo bardziej korzystnym (przedsiębiorczość).

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Sfera przestrzenno-funkcjonalna podobszaru Koszary reprezentowała bardzo niskie wartości zarówno wskaźników dotyczących dostępności do wybranych usług oraz przestrzeni publicznych, jak również udziału mieszkańców w budynkach niepodłączonych do sieci miejskiego ogrzewania. W ostatnim z wymienionych przypadków warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że na terenie podobszaru pomimo możliwości będących po stronie samej sieci ciepłowniczej nie jest podłączonych kilka budynków mieszkalnych oraz niektóre z budynków niemieszkalnych, w tym np. budynek wykorzystywany przez Stowarzyszenie Nasza Przystań. Uzupełnienie ogrzewania miejskiego w części niepodłączonych do sieci c.o. budynków mieszkalnych jest trudniejsze i bardziej kosztochłonne ze względu na ich zabytkowy charakter, drewniano-murowaną konstrukcję oraz brak miejsca na węzeł cieplny w samych budynkach. Jednocześnie są one położone w bezpośredniej bliskości strefy „A” ochrony uzdrowiskowej.

Sfera techniczna

O uzyskaniu przez jednostkę Koszary statusu obszaru zdegradowanego zdecydowały problemy związane ze sferą techniczną. Wszystkie kształtowały się na wysokim poziomie natężenia negatywnych zjawisk. Jednostkę charakteryzował zarówno bardzo wysoki udział najstarszych budynków mieszkalnych w ogóle, jak również wysoki poziom zaległości czynszowych w lokalach komunalnych. Jakkolwiek grupa budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. nie osiągała znaczącego udziału w ogóle zasobu mieszkaniowego Koszar, o tyle już grupa budynków należąca do najstarszej części zasobu mieszkaniowego miasta, tzn. wybudowanego przed 1918 r., stanowiła ich największą¹¹ koncentrację w skali miasta.

---

¹¹ Tzn. w odniesieniu do całości zasobu budynków mieszkalnych w jednostce.

Jednocześnie, na obszarze podobszaru koncentrowała się pokaźna część zasobu zabytkowego miasta, co szczególnie w przypadku zabudowy o funkcjach mieszkaniowych oraz społeczno-zdrowotnych (hospicjum), rodziło wyzwania zarówno w zakresie modernizacji, jak i bieżącego utrzymania nieruchomości. Obecność na terenie jednostki znaczącej części dziedzictwa kulturowego miasta stanowi równocześnie potencjał, którego optymalne wykorzystanie wymaga wsparcia w ramach planowanego procesu rewitalizacji.

Innym bardzo istotnym, choć trudnym do uchwycenia w postaci wskaźnika, elementem, który powinien zostać uwzględniony przy planowaniu działań rewitalizacyjnych w skali miasta, jest bardzo duża koncentracja na obszarze Koszar elementów składających się na szeroko pojętą ponadlokalną¹² infrastrukturę pomocy społecznej.. Składają się na nią m.in. przedszkole z oddziałami integracyjnymi, Środowiskowy Dom Samopomocy, hospicjum, czy placówka wsparcia dziennego z punktem przedszkolnym.

2.6.4. Lokalne potencjały obszaru

Obszar Koszar, ze względu na swoją zróżnicowaną strukturę funkcjonalną oraz lokalizację szczegółową, charakteryzuje się bogatą paletą zidentyfikowanych lokalnych potencjałów. Należą do nich:

1. Względnie duża w skali miasta liczba obiektów objętych ochroną konserwatorską.
2. Czytelny układ architektoniczno-urbanistyczny d. koszar carskich oraz parku leśnego zespołu d. Oficerskiego Yacht Clubu.
3. Bezpośrednia bliskość obszaru kompleksu sanatoryjno-uzdrowiskowego.
4. Silna funkcja gospodarcza podobszaru rewitalizacji stwarzająca potencjał do włączenia w procesy rewitalizacji przedsiębiorców i przedsiębiorstw¹³.
5. Dobra lokalizacja szczegółowa względem:
  - a. Przystanków komunikacji publicznej.
  - b. Terenów rekreacyjnych, w tym m.in.:
    - i. Parku Zdrojowego.
    - ii. Jeziora Białego oraz Necko.
    - iii. Parku leśnego zespołu d. Oficerskiego Yacht Clubu.
  - c. Kompleksu sportowego CSiR (stadion, infrastruktura do narciarstwa biegowego, korty tenisowe, boisko treningowe).
  - d. Infrastruktury społecznej w tym:
    - i. Edukacji przedszkolnej - punkt przedszkolny, przedszkole z oddziałami integracyjnymi.
    - ii. Środowiskowego Domu Samopomocy.
    - iii. Świetlicy środowiskowej.

---

¹² Rozumianą jako wykraczającą swoim zasięgiem poza granice jednostki urbanistycznej.

¹³ W tym m.in. największego augustowskiego pracodawcy – zakładów przemysłu tytoniowego BAT.

- iv. Biblioteki publicznej.
  - v. Placówki pocztowej.
  - vi. Placówek oświatowych (Zespołu Szkół Technicznych, ACE).
  - vii. Placówek handlu detalicznego.
- 6. Lokalizacja w obszarze planowanych nowych inwestycji z zakresu budownictwa społecznego i komunalnego.
  - 7. Obszary przy- i międzyblokowe.
  - 8. Obecność na obszarze podobszaru infrastruktury ciepłowniczej MPEC Giga Sp. z o.o.
  - 9. Prężnie działające hospicjum – SPZZOD.
  - 10. Dość duży zasób nieruchomości komunalnych.

2.6.5. Rekomendacje

Główne źródło procesów degradacji podobszaru Koszary znajduje się w sferze społecznej i tam też należy skierować e gros działań w ramach planowanego w zakresie rewitalizacji wsparcia. Powinno ono objąć m.in.:

- 11. Wsparcie osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.
- 2. Wsparcie rodzin wieloproblemowych.
- 3. Aktywizację kobiet na rynku pracy.
- 4. Aktywizację i wsparcie dzieci i młodzieży.
- 5. Wsparcie rodzin z problemami alkoholowymi.

Nakłady inwestycyjne powinny z kolei dotyczyć w głównej mierze:

- 1. Wsparcia modernizacji zasobu mieszkaniowego, w tym zabytkowego, znajdującego się we władaniu wspólnot mieszkaniowych, w tym poprawa jego efektywności energetycznej.
- 2. Zagospodarowania obszarów bezpośrednio przylegających do budynków mieszkalnych.
- 3. Modernizacji i zagospodarowania budynków i otoczenia podmiotów stanowiących infrastrukturę pomocy społecznej, w tym pełniących ponadlokalne funkcje społeczne, np. hospicjum, przedszkole z oddziałami integracyjnymi itd.

Tabela 2.6.1. Przyczyny degradacji podobszaru rewitalizacji Koszary.

Wskaźnik		Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika dla miasta	% wartości dla miasta	Grupy zjawisk (wymiar / sfery analizy)
1 Wskaźnik syntetyczny korzystania z zasiłków pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS na 1 tys. mieszkańców	57,2	35,3	162,1	178,0
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców	43,7	24,9	175,3	
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS z powodu bezrobocia na 1 tys. mieszkańców	46,8	23,8	196,6	
2 Wskaźnik syntetyczny problemów związanych ze stanem zdrowia	Liczba klientów MOPS w Augustowie korzystających z zasiłków ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę na 1 tys. mieszkańców	39,5	17,4	227,2	209,7
	Liczba klientów MOPS w Augustowie korzystających z zasiłków ze względu na niepełnosprawność na 1 tys. mieszkańców	12,5	5,2	241,1	
	Liczba osób korzystających z zasiłków pielęgnacyjnych na 1 tys. mieszkańców	40,0	24,9	160,7	
3 Wskaźnik syntetyczny kryzysu w rodzinach	Liczba niebieskich kart na 1 tys. mieszkańców	5,0	3,0	165,7	226,6
	Osoby otrzymujące świadczeń alimentacyjne na 1 tys. mieszkańców	15,8	7,5	211,0	
	Osoby otrzymujących zasiłek z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1 tys. mieszkańców	4,2	4,2	99,1	
	Liczba dzieci w pieczy zastępczej oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych według obszaru pochodzenia na 1 tys. mieszkańców	11,7	2,5	474,1	
	Osoby bezrobotne samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	18,3	10,0	183,1	
4 Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezrobociem	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	14,5	10,1	143,8	134,5
	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 100 osób bezrobotnych	69,0	52,7	130,9	
	Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	4,3	3,2	137,1	
	Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	4,2	2,5	164,6	
	Liczba osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	2,5	2,1	121,8	
	Liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	0,8	1,2	67,2	
	Liczba bezrobotnych kobiet, które nie wróciły do pracy po urodzeniu dziecka na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	20,0	11,6	171,7	
	Udział długotrwale bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym	9,0	6,5	138,5	
5 Wskaźnik syntetyczny problemów	Liczba przestępstw na 1 tys. mieszkańców	4,1	7,0	59,4	42,3
	Liczba przestępstw kryminalnych na 1 tys. mieszkańców	3,9	6,6	58,8	

Zjawiska społeczne

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

Wskaźnik		Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika dla miasta	% wartości dla miasta	Grupy zjawisk (wymiar / sfery analizy)
związanych z bezpieczeństwem	Liczba przestępstw przeciwko mieniu na 1 tys. mieszkańców	2,3	3,1	72,9	
	Liczba wykroczeń przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości (Art. 43' ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości) zakończonych przyjęciem mandatu na 1 tys. mieszkańców	1,0	10,1	9,7	
	Liczba wykroczeń ogółem zakończonych przyjęciem mandatu, bez wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji (Art. 84 – 103a Kodeksu Wykroczeń) na 1 tys. mieszkańców	2,2	20,5	10,6	
6 Wskaźnik syntetyczny aktywności obywatelskiej	Absencja wyborcza w I turze Wyborów Prezydenta RP 2015 w %	55,4	53,1	104,3	106,1
	Absencja wyborcza w Wyborach samorządowych 2014 – I turze wyborów Burmistrza w %	57,2	53,0	107,9	
7 Średnia roczna liczba wniosków skierowanych w latach 2010-2014 do MKRPA w Augustowie na 1 tys. mieszkańców		13,9	6,3	221,0	
8 Wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych dzieci i młodzieży	Średni wynik egzaminu państwowego w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2013/2014 w %.	55,7	66,5	83,8	235,0
	Średni wynik egzaminu państwowego w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2013/2014 w %- wskaźnik odwrócony		-	119,3	
	Liczba uczniów drugorocznych w szkołach podstawowych i gimnazjach w latach szkolnych 2011/2012-2013/2014 na 1 tys. dzieci i młodzieży w wieku 7-15 lat	10,3	3,0	350,7	
9 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności		19,9	19,5	102,0	
10 Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców	Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców	18,5	11,2	165,2	Zjawiska gospodarcze
	Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców – wskaźnik odwrócony			60,5	
11 Wartość podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w zł na 1 podatnika	Wartość podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w zł na 1 podatnika.	2207,8	2386,7	92,5	
	Wartość podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w zł na 1 podatnika.- wskaźnik odwrócony		-	108,1	
12 Udział liczby osób mieszkających w budynkach niepodłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej w ludności ogółem		41,0	49,1	83,5	
13 Wskaźnik syntetyczny dostępności do wybranych usług i przestrzeni	Dostępność do przystanków komunikacji miejskiej	158	252	62,7	73,3
	Dostępność do usług finansowych	-	-	80,0	
	Dostępność do usług związanych z ochroną zdrowia	-	-	169,8	
	Dostępność do urządzonych przestrzeni publicznych	406	565	71,8	
	Dostępność do przedszkoli	323	415	77,9	
	Dostępność placówek kultury	345	640	53,9	
	Dostępność placówek pocztowych	345	718	45,8	
14 Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1945 w ogóle budynków mieszkalnych w %		19,5	8,9	220,2	Zjawiska techniczne
15 Potencjał dziedzictwa materialnego – udział jednostek w ogóle obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w %		11	-	10,4	

Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika dla miasta	% wartości dla miasta	Grupy zjawisk (wymiar / sfery analizy)
16 Udział w zaległościach w opłatach czynszowych w lokalach komunalnych w %	-	-	12,1	

Źródło: opracowanie własne.

Legenda:

Bardzo duże natężenie problemu

Duże natężenie problemu

Zauważalne natężenie problemu

Ponadprzeciętne natężenie problemu nieprzekraczające 125% wartości dla miasta

Natężenie problemu poniżej wartości dla miasta

Zjawiska techniczne

– grupy zjawisk, w których zidentyfikowano stan kryzysowy

Wskaźnik odwrócony – matematyczna odwrotność wskaźnika znormalizowanego, dotyczy wskaźników pełniących rolę destymulant z punktu widzenia procesów degradacji.

3. Powiązania gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy

Program rewitalizacji jest dokumentem o charakterze strategicznym, który powinien pełnić istotną rolę w kształtowaniu jego procesów rozwojowych. Stąd też bierze się konieczność jego integracji z pozostałymi dokumentami strategicznymi miasta. *Ustawa z dnia 9 października o rewitalizacji* do dokumentów, których opis powiązania z Gminnym Programem Rewitalizacji jest wymagany, zalicza¹⁴:

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Augustów.
2. Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta Augustów na lata 2017 – 2025.
3. Strategia Rozwoju Gminy Miasta Augustów na lata 2014-2020.

Aktualność wymienionych opracowań jest w przypadku Gminy Miasta Augustowa różnicowana. Najmłodszym dokumentem jest *Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych Augustowa na lata 2017-2025*. Niewiele starsza jest *Strategia Rozwoju Gminy Miasta Augustów na lata 2014-2020* z 2015 r. Zaś najstarszym w tej grupie dokumentem strategicznym jest *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Augustowa*, liczące sobie już kilkanaście lat i pochodzące z 2000 r.¹⁵ Ostatni z wymienionych dokumentów był aktualizowany w roku 2012, zmiana ta dotyczyła jednak wyłącznie względnie niewielkiego fragmentu miasta, niewchodzącego w wyznaczony w niniejszym programie obszar zdegradowany i rewitalizacji¹⁶.

Tabela 3.1.1. przedstawia szczegółowo powiązania poszczególnych dokumentów z Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Augustów. Kolorem bordowym zaznaczono w niej cele i działania, do których nawiązują przedsięwzięcia zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Augustów.

¹⁴Art. 15. ust. 1. pkt. 2.

¹⁵Uchwała nr XVI/129/2000 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 06 marca 2000 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Augustowa.

¹⁶Uchwała nr XVIII/137/12 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 30 października 2012 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Augustowa zmieniła Załącznik „Polityka funkcjonalno-przestrzenna”, w granicach terenu ograniczonego ulicami Mazurską i Wojska Polskiego oraz projektowaną obwodnicą miasta Augustowa.

Tabela 3.1.1. Powiązania celów działań zawartych w dokumentach strategicznych miasta z Gminnym Programem Rewitalizacji.

Lp.	Nazwa dokumentu	Założenia dokumentu
Dokumenty strategiczne		
1.	Strategia Rozwoju Gminy Miasta Augustów na lata 2014-2020	<p>Cel Strategiczny 1. Budowa nowoczesnej gospodarki z atrakcyjnymi miejscami pracy.</p> <p>Cel Operacyjny 1.1. Dynamiczny rozwój nowoczesnych i przyjaznych środowisku funkcji przemysłowo-usługowych. Przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą. Wprowadzenie systemu ulg i zwolnień z podatku od nieruchomości dla przedsiębiorców. Wspieranie konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw. Nawiązanie współpracy z Parkiem Naukowo-Technologicznym Polska-Wschód w Suwałkach. Utworzenie i rozwój samorządu gospodarczego. Rewitalizacja i zagospodarowanie przestrzeni miejskiej.</p> <p>Cel Operacyjny 1.2. Rozwój postaw przedsiębiorczych. Wdrożenie programów rozwoju przedsiębiorczości i kreatywności w szkołach podstawowych i gimnazjach oraz rozszerzenie oferty w szkołach ponadgimnazjalnych. Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości.</p> <p>Cel Operacyjny 1.3. Budowa nowoczesnego, chętnie odwiedzanego przez kuracjuszy i turystów uzdrowiska. Rozwój oferty leczniczej i relaksacyjnej uzdrowiska. Rozwój oferty skierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych. Rozwój bazy noclegowej, w tym nakierowanej na kuracjuszy komercyjnych. Rozwój obiektów sanatoryjnych. Rewitalizacja parku zdrojowego.</p> <p>Cel Operacyjny 1.4. Utworzenie wysokiej renomy ośrodka turystyki aktywnej. Utworzenie zintegrowanego produktu turystycznego związanego z potencjałem wody. Poprawa komunikacji pomiędzy miejscami atrakcyjnymi turystycznie. Rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej w wyższym standardzie. Zapewnienie ochrony środowiska naturalnego. Rozwój uzupełniającej oferty turystycznej. Wspieranie modernizacji linii kolejowej na trasie Białystok-Augustów-Suwałki.</p> <p>Cel Operacyjny 1.5. Utworzenie spójnego marketingu terytorialnego. Stworzenie zintegrowanego systemu promocji gospodarczej i turystycznej. Organizacja i promocja imprez kulturalnych i sportowych o znaczeniu ponadlokalnym. Rozwój współpracy międzynarodowej w ramach sieci miast partnerskich oraz Euroregionu Niemen. Rozwój współpracy w ramach Platformy EGO SA. Rozwój współpracy międzygminnej.</p> <p>Cel Strategiczny 2. Wysoka jakość życia.</p> <p>Cel Operacyjny 2.1. Wysokiej jakości edukacja. Modernizacja bazy oświatowej, wyposażenie i uzupełnienie w pomoce dydaktyczne pracowni przedmiotowych. Wspieranie działań na rzecz organizacji doradztwa zawodowego wśród młodzieży. Opracowanie programu kształcenia i wdrożenie kierunków nauczania</p>

Lp.	Nazwa dokumentu	Założenia dokumentu
Dokumenty strategiczne		
		<p>dopasowanych do potrzeb sektorów kluczowych gospodarki Augustowa. Wdrożenie nowoczesnych i innowacyjnych metod nauczania.</p> <p>Cel Operacyjny 2.2. Rozwój całorocznej infrastruktury kulturalnej i sportowej. Modernizacja bazy sportowej i kulturalnej. Zwiększenie oferty i różnorodności zajęć kulturalnych i sportowych. Organizacja miejsc spotkań i rozwoju zainteresowań młodzieży, osób dorosłych, seniorów i osób niepełnosprawnych.</p> <p>Cel Operacyjny 2.3. Powszechny dostęp do infrastruktury sieciowej. Rozwój infrastruktury ciepłowniczej i energetycznej. Rozwój infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej. Rozwój sieci i modernizacja dróg lokalnych. Budowa sieci gazowej.</p> <p>Cel Operacyjny 2.4. Zapewnienie wysokiej jakości ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej potrzebującym mieszkańcom. Modernizacja infrastruktury medycznej i zdrowotnej. Stworzenie wysoce specjalistycznej oferty medycznej. Wzmocnienie systemu pomocy społecznej i działania na rzecz integracji społecznej. Zwiększanie dostępności przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych ruchowo.</p> <p>Cel Operacyjny 2.5. Nowoczesna administracja. System usprawnienia komunikacji w Mieście. Budowa nowego niskoemisyjnego budynku Urzędu Miasta lub modernizacja obecnego oraz poprawa bazy lokalowej jednostek organizacyjnych Urzędu Współpraca międzysektorowa. Zwiększenie dostępności i zapewnienie wysokiej jakości e-usług.</p>
2.	Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych Augustowa na lata 2017 – 2025	<p>Obszar: Uzależnienia. Cel I.1. Zminimalizowanie zjawiska uzależnienia (od alkoholu, narkotyków) wśród mieszkańców Augustowa.</p> <p>I.1.A Ułatwienie osobom z problemem uzależnień dostępu do specjalistycznego wsparcia. I.1.B Prowadzenie szeroko rozumianej profilaktyki skierowanej do dorosłych, dzieci i młodzieży.</p> <p>Obszar II. Bezrobocie, ubóstwo, bezdomność. Cel II.1. Zmniejszenie skali zjawiska bezrobocia w Augustowie.</p> <p>II.1.A Ułatwianie dostępu do usług sprzyjających podjęciu pracy przez osoby korzystające z pomocy społecznej. II.1.B Zwiększenie liczby miejsc pracy, w tym również w ramach robót publicznych (organizowanych przez samorząd gminy). II.1.C Zmniejszanie skutków finansowych bezrobocia. II.1.D Profilaktyka wobec grup społecznych szczególnie narażonych na oddalenie od rynku pracy.</p> <p>Cel II.2. Zwiększenie motywacji osób bezrobotnych do podjęcia pracy</p> <p>II.2.A Prowadzenie działań wynikających z zadań gminy na rzecz aktywizacji bezrobotnych. II.2.B Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej II.2.C Upowszechnianie aktywnych postaw wśród dzieci z rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej</p>

Lp.	Nazwa dokumentu	Założenia dokumentu
Dokumenty strategiczne		
		<p>II.2.D. Promocja rozwoju ekonomii społecznej.</p> <p>Cel II.3 Zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy MOPS z powodu ubóstwa.</p> <p>II.3.A Prowadzenie działań pomocowych dla osób korzystających z pomocy społecznej w usamodzielnianiu się. II.3.B Prowadzenie szeroko rozumianej informacji dotyczącej aktywizacji osób bezrobotnych oraz informacji dotyczących ofert pracy.</p> <p>Cel II.4 Poprawa warunków świadczenia pomocy osobom bezdomnym</p> <p>Obszar III. Rodzina i przeciwdziałanie przemocy.</p> <p>Cel III.1 Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie.</p> <p>III.1.A Ułatwienie dostępu do kompleksowego wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. III.1.B Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego. III.1.C Prowadzenie działań na rzecz zaniechania różnorodnych form przemocy.</p> <p>Cel III.2 Poprawa sytuacji dzieci z rodzin wieloproblemowych.</p> <p>III.2.A Zintegrowany system działań na rzecz poprawy sytuacji dzieci z rodzin wieloproblemowych. III.2.B Promocja właściwych wzorców rodziny oraz pełnienia ról w rodzinie. III.2.C Ułatwienie dostępu do pomocy psychologiczno – pedagogicznej dzieciom z rodzin wieloproblemowych.</p> <p>Cel III.3 Poszerzenie możliwości wsparcia rodzin w pełnieniu roli opiekunów.</p> <p>III.3.A Prowadzenie różnorodnych form pracy z rodziną, w tym rozwój asystentury rodziny. III.3.B Wspieranie rodzin zagrożonych kryzysem.</p> <p>Obszar IV. Seniorzy i osoby niepełnosprawne.</p> <p>Cel IV.1 Zmniejszenie wszelkich barier utrudniających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w społeczeństwie.</p> <p>IV.1.A Wspieranie inicjatyw mających na celu niwelowanie trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych. IV.1.B Budowanie świadomości lokalnego społeczeństwa o obecności osób z niepełnosprawnościami, barierach, z którymi borykają się osoby z niepełnosprawnościami i ich potrzebach.</p> <p>Cel IV.2 Poprawa warunków życia seniorów.</p> <p>IV.2.A Stworzenie warunków do inicjowania i rozwijania różnorodnych form wsparcia dla osób starszych. IV.2.B Ułatwienie seniorom dostępu do dóbr kultury. IV.2.C Tworzenie warunków uczestnictwa osób w podeszłym wieku w kulturze, wypoczynku, spotkaniach, szkoleniach w celu aktywizacji i rozwoju zainteresowań.</p> <p>Obszar V. Pomoc społeczna</p> <p>Cel V.1 Zwiększenie aktywności mieszkańców Augustowa</p> <p>V.1.A Budowa świadomości społecznej i obywatelskiej mieszkańców, otwartość</p>

Lp.	Nazwa dokumentu	Założenia dokumentu
Dokumenty strategiczne		
		<p>instytucji publicznych na potrzeby środowiska lokalnego, partnerstwo w realizacji zadań.</p> <p>V.1.B Informowanie mieszkańców i konsultowanie z nimi działań mających wpływ na ich życie.</p> <p>V.1.C Promocja aktywnych postaw mieszkańców.</p> <p>Cel V.2 Poprawa warunków funkcjonowania pomocy społecznej w Augustowie.</p> <p>V.2.A Poprawa warunków do realizacji zadań ustawowych przez MOPS w Augustowie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalowych, - finansowych, - kadrowych, - sprzętowych. <p>V.2.B Monitorowanie sytuacji społecznej w zakresie przewidzianym ustawą o pomocy społecznej i reagowanie zgodnie z potrzebami.</p> <p>V.2.C Efektywne korzystanie przez MOPS w Augustowie z posiadanych zasobów.</p> <p>V.2.D Rozwój zawodowy pracowników MOPS.</p>
Dokumenty planistyczne		
3.	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Augustowa</p>	<p>Cele strategiczne</p> <p>A. Wykreowanie Augustowa jako ośrodka wyspecjalizowanych – o wysokim standardzie - usług z zakresu: turystyki, wypoczynku, sportów wodnych i lecznictwa uzdrowiskowego</p> <p>B. Osiągnięcie wysokiego standardu miejsca zamieszkania</p> <p>C. Utrzymanie (w odniesieniu do niektórych obszarów przywrócenie) równowagi ekologicznej</p> <p>Cel operacyjny 1. Dostosowanie zarządzania miastem do warunków gospodarki rynkowej (A, B).</p> <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> Usprawnienie funkcjonowania Urzędu Miasta Wyposażenie samorządu lokalnego w instrumenty skutecznego zarządzania miastem Opracowanie programu realizacji inwestycji publicznych z udziałem lokalnych liderów, sponsorów, organizacji społecznych, potencjalnych inwestorów z sektora prywatnego. <p>Cel operacyjny 2. Prowadzenie aktywnej działalności marketingowej</p> <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> Opracowanie strategii marketingowej i realizacja na jej podstawie programu promocji miasta (A, B). <p>Cel operacyjny 3. Aktywna gospodarka nieruchomościami (A, B).</p> <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tworzenie zasobu gruntów Prowadzenie działalności ofertowej w ramach strategii marketingowej <p>Cel operacyjny 4. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska przyrodniczego (C, A, B).</p>

Lp.	Nazwa dokumentu	Założenia dokumentu
Dokumenty strategiczne		
		<p>Zadania: Ochrona zasobów i walorów środowiska przyrodniczego (utrzymanie czystości i jakości wód w tym powierzchniowych oraz powietrza, dbałość o stan lasów, ochrona gruntów rolnych i leśnych) Podnoszenie świadomości i wrażliwości ekologicznej mieszkańców miasta</p> <p style="color: red;">Cel operacyjny 5. Rozwój komunikacji lokalnej i zewnętrznej (A, B, C).</p> <p>Zadania: Realizacja obwodnicy Modernizacja połączeń kolejowych Rehabilitacja i modernizacja kanału Augustowskiego Rozwój transportu wodnego (tramwaje wodne) Budowa i ścieżek rowerowych Organizacja stref ruchu pieszego w centrum miasta</p> <p style="color: red;">Cel operacyjny 6. Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej (A, B, C).</p> <p>Zadania: Poprawa systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków Likwidacja źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych Podjęcie działań na rzecz gazyfikacji miasta Modernizacja i rozbudowa ciepłownictwa Modernizacja i rozbudowa elektroenergetyki</p> <p style="color: red;">Cel operacyjny 7. Podwyższenie standardu usług w sferze społecznej (B).</p> <p>Zadania: Doskonalenie działalności usługowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Utworzenie środowiskowego domu samopomocy</p> <p style="color: red;">Cel operacyjny 8. Stymulowanie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, rozwój budownictwa komunalnego (B)</p> <p>Zadania: Określenie i realizacja polityki mieszkaniowej wobec słabszych ekonomicznie grup mieszkańców Rehabilitacja starej zabudowy mieszkaniowej, wzmocnienie roli wspólnot mieszkaniowych Przygotowanie terenów pod rozwój budownictwa mieszkaniowego</p> <p style="color: red;">Cel operacyjny 9. Działania na rzecz rozwoju bazy turystyki, rekreacji i sportu oraz lecznictwa uzdrowiskowego (A, B, C).</p> <p>Zadania: Zapewnienie ochrony zasobów przyrodniczych decydujących o atrakcyjności turystyczno - rekreacyjnej miasta i jego walorach uzdrowiskowych (zgodnie z celem nr 4) Rozwój infrastruktury turystycznej oraz bazy materialnej rekreacji i sportu ze szczególnym wyeksponowaniem turystycznego zagospodarowania Kanału Augustowskiego oraz biorąc pod uwagę poszerzenie oferty usługowej w tym całorocznej Rozwój bazy materialnej lecznictwa uzdrowiskowego i odnowy biologicznej - poszerzenie oferty usługowej Prowadzenie aktywnej działalności promocyjnej (zgodnie z celem nr 2)</p>

Lp.	Nazwa dokumentu	Założenia dokumentu
Dokumenty strategiczne		
		<p>Cel operacyjny 10. Wykreowanie Augustowa jako centrum obsługi ruchu turystycznego w strefie Zielonych Płuc Polski (A, B).</p> <p>Zadania: Nawiązanie długofalowej współpracy z wybranymi partnerami z sektora publicznego i prywatnego</p> <p>Cel operacyjny 11. Działania na rzecz wykształcenia silnego ośrodka administracji ponadlokalnej (A, B).</p> <p>Zadania: Nawiązanie bliskiej współpracy z władzami powiatowym w celu współdziałania przy rozwiązywaniu problemów kluczowych dla rozwoju miasta</p> <p>Cel operacyjny 12. Pobudzanie i wspomaganie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości (A, B).</p> <p>Zadania: Powołanie inkubatora przedsiębiorczości - m.in.: organizacja doradztwa i szkoleń Zintegrowanie środowiska lokalnych przedsiębiorców</p> <p>Cel operacyjny 13. Dostosowanie modelu kształcenia ponadpodstawowego do warunków gospodarki rynkowej</p> <p>Zadania: Utworzenie w kolejnym etapie reformy systemu oświaty liceów profilowanych w mieście o specjalności obsługi ruchu turystycznego i hotelarstwa Utworzenie trzeciego liceum ogólnokształcącego w mieście Utworzenie filii wyższych uczelni o kierunkach odpowiadających specyfice Augustowa</p> <p>Cel operacyjny 14. Działania na rzecz aktywizacji zawodowej bezrobotnych (A, B).</p> <p>Zadania: Wspomaganie działań w zakresie dokształcania i przekwalifikowywania bezrobotnych</p> <p>Cel operacyjny 15. Polepszenie wizerunku urbanistycznego miasta - podniesienie estetyki jego zagospodarowania (A, B, C).</p> <p>Zadania: Wykształcenie atrakcyjnego i funkcjonalnego centrum miasta Rewitalizacja starej zabudowy Realizacja nowych atrakcyjnych architektonicznie obiektów Wykreowanie systemu przestrzeni publicznych</p> <p>Cel operacyjny 16. Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej wokół rozwiązywania problemów rozwoju miasta (A, B, C).</p> <p>Zadania: Podjęcie działań kreujących „korzystny klimat społeczny” sprzyjający realizacji strategii</p>

Źródło: opracowanie własne

3.1. Strategia Rozwoju Gminy Miasta Augustów na lata 2014-2020

W ramach kierunków działań zakreślonych w strategii rozwoju miasta czynności rewitalizacyjne występują wprost w obrębie *Celu Strategicznego 1. Budowa nowoczesnej gospodarki z atrakcyjnymi miejscami pracy* i działań zaplanowanych w *Celu Operacyjnym 1.1. Dynamiczny rozwój nowoczesnych i przyjaznych środowisku funkcji przemysłowo-usługowych* jako działanie *Rewitalizacja i zagospodarowanie przestrzeni miejskiej*. Jego cel autorzy dokumentu definiują jako:

Celem tego kierunku działań jest przywrócenie budynków i zaniedbanych terenów miejskich Miastu. Kompleksowa modernizacja, rewitalizacja i rehabilitacja tych obszarów pozwoli wprowadzić tam nowe, przyjazne dla miasta funkcje, w tym usługowo-handlowe. Rewitalizacja ma charakter najczęściej wieloaspektowy, dlatego jej przeprowadzenie będzie również ważne dla realizacji celów 1.4 i 2.2.

Powyższy opis wskazuje na zrozumienie kompleksowego charakteru działań rewitalizacyjnych i możliwości ich wpływu na podstawowe kierunki rozwojowe miasta związane zarówno ze sferą gospodarczą, jak również szeroko rozumianym poziomem życia mieszkańców.

W działaniach związanych z *Celem Strategicznym 1* działania rewitalizacyjne wpisują się także w działania zaplanowane w *Celu Operacyjnym 1.3. Budowa nowoczesnego, chętnie odwiedzanego przez kuracjuszy i turystów uzdrowiska* jako:

- *Rozwój oferty skierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych.*
- *Rewitalizacja parku zdrojowego.*

Dużo szerzej planowane działania rewitalizacyjne wpisują się *Cel Strategiczny 2. Wysoka jakość życia*.

Działania rewitalizacyjne powiązane są ze wszystkimi rodzajami działań zawierających się łącznie w 3 spośród 5 celów operacyjnych:

- *Cel Operacyjny 2.2. Rozwój całorocznej infrastruktury kulturalnej i sportowej.*
- *Cel Operacyjny 2.3. Powszechny dostęp do infrastruktury sieciowej.*
- *Cel Operacyjny 2.4. Zapewnienie wysokiej jakości ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej.*

Cele działań rewitalizacyjnych zapisanych w GPR w dużym stopniu wpisują się zatem w cele działań zarysowanych w strategii rozwoju miasta. Czynności rewitalizacyjne obejmują zarówno oba wyznaczone cele strategiczne, jak również wpisują się łącznie w połowę ze zdefiniowanych celów operacyjnych (5 z 10). Na najniższym, operacyjnym poziomie szczegółowości, odsetek działań, do których nawiązują planowane aktywności zapisane w GPR, jest wyraźnie niższy, niemniej jednak pozostaje na poziomie $\sim 1/3$ (14 z 43). Udział ten, niższy niż w przypadku pozostałych dokumentów, wynika z wyższego stopnia ogólności dokumentu jakim jest strategia rozwoju miasta. Mimo tego, stopień powiązań pomiędzy oboma dokumentami można uznać za wysoki.

3.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Augustowa

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Augustowa jest dokumentem bardzo wyraźnie nawiązującym do zaplanowanych działań rewitalizacyjnych.

Z tego faktu można wyprowadzić dwa główne wnioski:

1. Pierwszy dotyczy wysokiej jakości tego dokumentu i trafnie przeprowadzonej w nim diagnozy problemów rozwoju przestrzenno-gospodarczego miasta oraz wynikających z niej celów działań.
2. Drugi potwierdza strukturalny charakter zidentyfikowanych wówczas problemów. Dobrze oddaje porównanie wskazanych wówczas w SUKiZP obszarów określonych jako *do rehabilitacji i przekształceń*. W zaskakująco dużym stopniu pokrywają się one z obszarem zdegradowanym i rewitalizacji wyznaczonym w wyniku diagnozy przeprowadzonej na potrzeby opracowania GPR. Największymi różnicami pomiędzy obydwojema obszarami są:
  - Brak w SUKiZP zdecydowanej większości obszaru Kaczego Dołka, na terenie którego dominują zjawiska kryzysowe ze sfery społecznej i gospodarczej, które w momencie sporządzania SUIKZP były z pewnością dużo trudniej uchwytne niż obecnie.
  - Obecność rzeki Netty, Kanałów: Augustowskiego i Bystrego wraz z przyległymi obszarami nadbrzeżnymi w obszarach *do rehabilitacji i przekształceń* przedstawionych w SUIKZP, przy ich braku w wyznaczonym terenie zdegradowanym i rewitalizacji. Na fakt ten miały wpływ inwestycje w przestrzeń publiczną w ww. rejonach (bulwary i in.) z okresu po wstąpieniu Polski w strukturę UE oraz bardzo korzystne położenie tego terenu względem najważniejszych atrakcji turystycznych (Molo im. Radiowej Trójki, las, plaże nad jeziorem Necko, port Żeglugi Augustowskiej, ulica Mostowa i in.) i elementów infrastruktury społeczno-kulturalnej (np. amfiteatr). Wszystko to w omawianym okresie silnie wpłynęło na rozwój na tym obszarze funkcji związanych z obsługą ruchu turystycznego oraz lecznictwa uzdrowiskowego.
  - Brak w GPR obszaru jednostki Centrum II. Obszar ten pomimo stwierdzenia przekroczenia przez część z analizowanych wskaźników wartości odpowiadających całemu miastu, znajdował się w wyraźnie lepszej kondycji niż obszary uznane za zdegradowane.

Cele i działania rewitalizacyjne znajdujące się w niniejszym programie nawiązują zatem do 2 spośród 3 celów strategicznych SUKiZP. Są nimi:

Cel A. Wykreowanie Augustowa jako ośrodka wyspecjalizowanego w usługach o wysokim standardzie z zakresu: turystyki, wypoczynku, sportów wodnych i lecznictwa uzdrowiskowego.

Cel B. Osiągnięcie wysokiego standardu miejsca zamieszkania.

SUIKZP jest dokumentem strategicznym, w który cele działań rewitalizacyjnych wpisują się w dużym stopniu. Działania zaplanowane w GPR znajdują swoje odzwierciedlenie w ponad 2/3 z ogólnej liczby celów strategicznych SUIKZP (11 z 16) oraz blisko połowy wyszczególnionych w nim działań (20 z 41).

3.3. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Augustowa na lata 2017 – 2025

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest spośród analizowanych dokumentów strategicznych najbardziej rozbudowanym z punktu widzenia określonych w nim celów planowanych działań. Jednocześnie, w przeciwieństwie do pozostałych dwóch dokumentów, koncentruje się na węższym elemencie struktury przestrzenno-funkcjonalnej miasta, jakim jest sfera społeczna.

Ze względu na fakt, że podstawą działań rewitalizacyjnych są zidentyfikowane problemy społeczne stopień powiązania zaplanowanych w GPR działań z Gminną strategią rozwiązywania problemów społecznych jest najwyższy spośród wszystkich dokumentów.

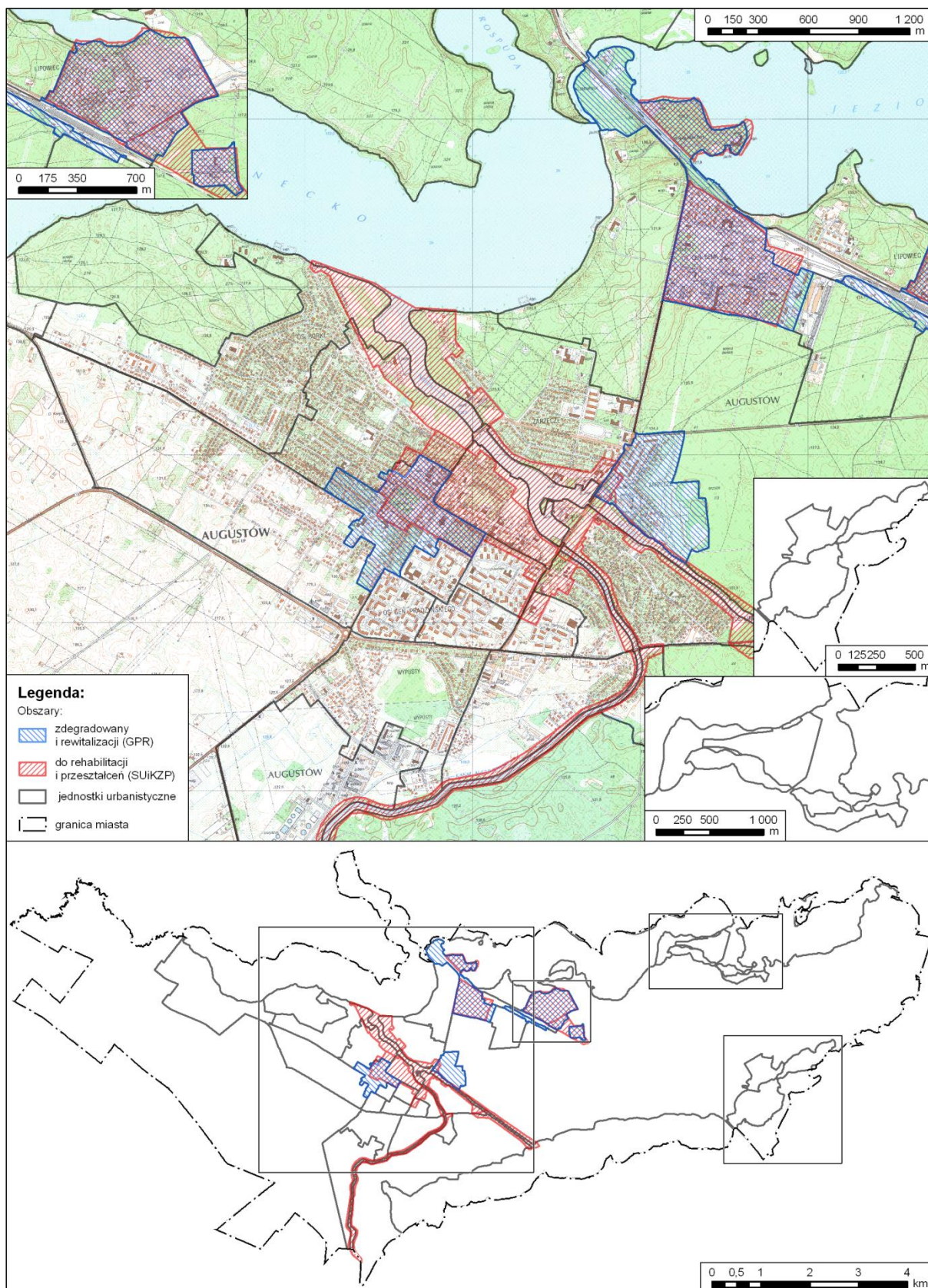
Na poziomie strategicznym powiązania widoczne są we wszystkich 5 obszarach zakreślonych w strategii. W miarę wzrostu stopnia szczegółowości udział ten spada. Najpierw do poziomu $\frac{3}{4}$ w przypadku poziomu celów operacyjnych określanych w strategii mianem strategicznych (9 z 12). Następnie, do poziomu prawie połowy wyróżnionych kierunków szczegółowych (19 z 39).

Tabela 3.3.1. Gminny Program Rewitalizacji a pozostałe dokumenty strategiczne miasta – podsumowanie.

l.p.	Poziom celów	Strategia rozwoju miasta			SUiKZP			Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych		
		Ogółem		Rewitalizacja	Ogółem		Rewitalizacja	Ogółem		Rewitalizacja
		Liczba	Liczba	Udział [%]	Liczba	Liczba	Udział [%]	Liczba	Liczba	Udział [%]
1	Cele Strategiczne/ Obszary*	2	2	100,0	3	2	66,7	5	5	100,0
2	Cele operacyjne/ strategiczne*	10	5	50,0	16	11	68,8	12	9	75,0
3	Kierunki działań*	43	14	32,6	41	20	48,8	39	19	48,7

* W przypadku Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poziomowi celów strategicznych ze Strategii rozwoju miasta oraz SUiKZP odpowiadają obszary działań, celom operacyjnym zaś, cele strategiczne.

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 3.3.1. Obszar zdegradowany i rewitalizacji a obszary do rehabilitacji i przekształceń w Augustowie.

Źródło: opracowanie własne.

4. Wizja i cele działań rewitalizacyjnych

4.1. Wizja programu rewitalizacji

Podstawą do podjęcia skutecznych działań rewitalizacyjnych jest określenie stanu, który będzie w przyszłości stanowił punkt docelowy programowanego wsparcia. *Ustawa o rewitalizacji* określa ten planowany efekt rewitalizacji jako wizję programu rewitalizacji.

W przypadku Augustowa przeprowadzona diagnoza zróżnicowania wewnątrzmięskiego wykazała istnienie bardzo wyraźnych procesów degradacji w czterech spośród wyznaczonych na terenie miasta jednostek urbanistycznych. Są to obszary, które pełnią w skali miasta różne funkcje. Wizja programu rewitalizacji powinna zatem zawierać wszystkie planowane kierunki przekształceń terenów zdegradowanych. Planowany efekt działań rewitalizacyjnych można określić następująco:

Augustów miastem przyjaznym dla mieszkańców, przedsiębiorców i turystów wykorzystującym optymalnie w zrównoważony sposób swój wewnętrzny potencjał rozwojowy.

Działania rewitalizacyjne mają doprowadzić do poprawy jakości życia mieszkańców miasta w wielu różnych jego wymiarach, obejmujących zarówno warunki mieszkaniowe, przestrzenie publiczne, półpubliczne, jak również warunki środowiskowe. Działaniom tym będzie towarzyszyć uzupełnienie infrastruktury społecznej o nowy zasób oraz modernizacja już istniejącego. Stworzenie właściwych warunków infrastrukturalnych do mniej lub bardziej zinstytucjonalizowanych działań społecznych wraz z równoczesnym wsparciem tzw. działań miękkich będzie wzmocniać spójność społeczną i pozwoli na wsparcie szerokiego spektrum osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Tym samym celem będzie służyło wykorzystanie istniejącej już infrastruktury społecznej, sportowej, rekreacyjnej i in. Wsparcie obszarów o funkcjach mieszkaniowych i zwiększenie ich atrakcyjności będzie jednym z głównych czynników, który ma ograniczać presję na dalszy rozwój rozproszonego budownictwa mieszkaniowego na rzadko zaludnionych obszarach w granicach miasta. W konsekwencji tych działań Augustów będzie mógł rozwijać się w sposób bardziej zrównoważony.

Obszar rewitalizacji to teren o zróżnicowanej strukturze demograficznej, dotknięty w dużej mierze takimi zjawiskami kryzysowymi jak: niepełnosprawność oraz kryzys rodzin. Dlatego też ważną rolę w programie pełni wsparcie skierowane do osób niepełnosprawnych, dzieci, młodzieży, osób starszych oraz kobiet jako grup najbardziej dotkniętych wymienionymi zjawiskami kryzysowymi.

4.2. Cele działań rewitalizacyjnych

Cele działań rewitalizacyjnych zostały opracowane na podstawie części diagnostycznej służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego na terenie miasta oraz szczegółowej analizy przyczyn degradacji przeprowadzonej dla poszczególnych podobszarów obszaru zdegradowanego. Analizy te uzupełniono o szereg bezpośrednich wywiadów przeprowadzonych wśród lokalnych instytucji działających w sferze społecznej zarówno na obszarze zdegradowanym, jak i poza nim. W rezultacie tak przeprowadzonego postępowania możliwe stało się dość szczegółowe opracowanie zarówno celów programu, jak również w niektórych przypadkach nawet pomysłów na konkretne działania (przedsięwzięcia) w obrębie programu.

Dla zapewnienia należytej klarowności przekazu cele programu przedstawiono w podziale na trzy podstawowe rodzaje odpowiadające poszczególnym poziomom szczegółowości. Składają się na nie:

1. Cel główny programu.
2. Cele strategiczne.
3. Cele operacyjne (kierunki działań).

Celem głównym programu jest:

Wzrost potencjału społeczno-gospodarczego miasta poprzez zwiększenie spójności społecznej, poprawę poziomu i jakości życia mieszkańców oraz zagospodarowanie obiektów i terenów zdegradowanych.

Cele strategiczne ze względu na duży poziom ogólności odnoszą się do całego obszaru rewitalizacji miasta Augustowa. Natomiast cele operacyjne różnicują się dla poszczególnych podobszarów w zależności od specyfiki zachodzących na ich terenie procesów degradacji.

Na poziomie strategicznym wyróżniono następujące cele:

1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.
2. Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej.
3. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
4. Poprawa jakości i poziomu życia mieszkańców poprzez modernizację i rozbudowę zasobu mieszkaniowego, poprawę dostępności do funkcjonalnych przestrzeni półpublicznych oraz zagospodarowanie obiektów zdegradowanych.

Centrum I

Aby przedstawić szczegółowe kierunki działań rewitalizacyjnych, konieczne jest opisanie i uzasadnienie poszczególnych celów operacyjnych, którym są przypisane.

Cel C1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.

Przeprowadzone prace diagnostyczne wyraźnie wykazały potrzebę wsparcia działań z zakresu aktywizacji i integracji zarówno społecznej, jak i zawodowej całego szeregu grup mieszkańców. W toku prac nad programem szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym i zawodowym okazały się następujące grupy mieszkańców:

- Osoby niepełnosprawne i przewlekle chore.
- Rodziny wieloprotymowe.
- Osoby bezrobotne, w tym kobiety.

Rozmowy przeprowadzone z przedstawicielami podmiotów działających w sferze społecznej w wielu przypadkach wykazały niewystarczający zakres prowadzonej działalności, który w pewnej mierze był wynikiem trudności w dostępie do źródeł ich potencjalnego finansowania.

W działaniach związanych z celem 1.1. mieści się zatem cały szereg działań, które mają za zadanie reintegrację osób już wykluczonych, oraz ograniczenie możliwości wystąpienia takiego zjawiska w przypadku grup mieszkańców szczególnie takim procesami zagrożonych.

Cel operacyjny C1.1. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

Działania aktywizacyjne i integracyjne skierowane do tej grupy osób powinny obejmować szerokie spektrum działań, w tym np.

- Różnego rodzaju usługi opiekuńcze, w tym miejsca pobytu dziennego i całodobowego.
- Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze.
- Usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnością.

Cel operacyjny C1.2. Wsparcie rodzin wieloprotymowych w tym dzieci i młodzieży oraz samotnych rodziców.

Jednym z wyraźnie zarysowujących się na podobszarze rewitalizacji problemów natury społecznej jest występowanie rodzin dotkniętych całym szeregiem różnego rodzaju problemów. W ramach działań rewitalizacyjnych powinny zostać one objęte szczególnie intensywnym wsparciem. Formą wsparcia tego rodzaju rodzin mogą być usługi asystenta rodziny oraz szereg działań aktywizacyjnych prowadzonych przez jednostki miejskie oraz organizacje pozarządowe. Działania te powinny wykorzystywać istniejącą infrastrukturę, w tym wymagającą ewentualnej rozbudowy i modernizacji (Cel C2.1.). Dotyczy to zarówno infrastruktury o charakterze społecznym i kulturalnym (np. Miejski Dom Kultury), jak również sportowej położonej w granicach podobszaru, i jego bezpośredniej bliskości¹⁷. W tym ostatnim przypadku aktywizacja

---

¹⁷ W bezpośredniej bliskości obszaru położone są dwa zmodernizowane kompleksy boisk sportowych przy Gimnazjum nr 2 (ul. Nowomiejska) oraz Zespole Szkół Samorządowych w Augustowie (ul. Mickiewicza).

poprzez sport i różne formy rekreacji powinna dotyczyć wszystkich grup zagrożonych wykluczeniem, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Priorytetowy charakter działań na rzecz dzieci i młodzieży powinien uwzględniać np. pomoc specjalistyczną, umożliwienie rozwoju zainteresowań, w tym sportowych i in. Działania podejmowane w ramach tego celu powinny wspierać także realizację takich usług społecznych.

Cel operacyjny C1.3. Aktywizacja osób bezrobotnych w tym w szczególności kobiet.

Stwierdzona na podobszarze Centrum I intensywność problemów związanych ze zjawiskiem bezrobocia wymaga podjęcia interwencji również w tym zakresie. Profil bezrobocia na podobszarze ujawnia występowanie szeregu problemów szczegółowych. Precyzują one grupy docelowe działań z zakresu aktywizacji zawodowej. Te powinny koncentrować się na: matkach, które nie wróciły do pracy po urodzeniu dziecka, osobach bez kwalifikacji zawodowych, długotrwale bezrobotnych, powyżej 50 roku życia oraz do 25 roku życia.

Cel C2. Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawę dostępności do funkcjonalnych przestrzeni publicznych i półpublicznych.

Cel operacyjny C2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.

Większość działań aktywizujących lokalne społeczności musi wykorzystywać pewien zasób infrastruktury służącej wspieraniu takich działań. W przypadku podobszaru rewitalizacji Centrum I zidentyfikowano zarówno braki w zakresie istniejącej infrastruktury, jak również problemy wynikające z jej niewystarczającego dopasowania do prowadzonej działalności. Dlatego też konieczne jest jej uzupełnienie, bądź modernizacja tak, aby w sposób optymalny wykorzystać pracę całej rzeszy osób zaangażowanych w sektorze społecznym. Realizacja tego celu może odbywać się m.in. poprzez działalność placówek wsparcia dziennego działających na rzecz dzieci, osób starszych, rozwój bazy długoterminowej opieki zdrowotnej i in. Działania zawarte w tej grupie przedsięwzięć dotyczą także uzupełnienia infrastruktury, która będzie służyła wielowymiarowemu wsparciu i szeroko pojętej integracji społecznej różnych grup mieszkańców, w tym także osób zagrożonych wykluczeniem z terenu całego miasta. Działania w ramach tego celu powinny obejmować zarówno specjalistyczną infrastrukturę społeczną na potrzeby poszczególnych grup zagrożonych wykluczeniem, jak również taką, która będzie miała szersze grono klientów i służyć będzie integracji i aktywizacji wszystkich mieszkańców podobszarów oraz budowie kapitału społecznego na szczeblu lokalnym.

Cel operacyjny C2.2. Poprawa ładu przestrzennego.

Struktura przestrzenna podobszaru rewitalizacji Centrum I jest jednym z elementów, którego przekształcenie wymaga wsparcia w zakresie planowanych działań rewitalizacyjnych. Interwencji wymagają, w zakresie uzupełnienia zabudowy, fragmenty pierzei Rynku Zygmunta Augusta, a więc jednego z najważniejszych elementów struktury przestrzennej miasta. Rekompozycji wymaga północno-wschodnia część Rynku Zygmunta Augusta w bezpośrednim otoczeniu budynku Centrum Informacji Turystycznej (tzw. Atolu). Decyzja dotycząca

przekształceń tego fragmentu najważniejszej wmieście przestrzeni publicznej powinna zostać podjęta przy użyciu zaawansowanych metod partycypacji np. w drodze ogólnomiejskiej debaty. Zmian w zagospodarowaniu wymagają także zdegradowane obszary i budynki: dworca PKS, d. mleczarni, tzw. Domu Turka, budynku przy ul. Łaziennej 6 i in.¹⁸

Kwestia optymalizacji przestrzenno-funkcjonalnej dotyczyć powinna nie tylko kluczowych przestrzeni takich jak Rynek Zygmunta Augusta, ale również przestrzeni publicznych i półpublicznych, z których mieszkańcy obszarów zdegradowanych korzystają codziennie. Działania z zakresu modernizacji przestrzeni międzyblokowych, czy podwórek, przeprowadzone przy wykorzystaniu narzędzi planowania partycypacyjnego, powinny towarzyszyć planowanemu wsparciu mieszkalnictwa w zakresie modernizacji i budowy nowego zasobu (Cel operacyjny C4.1.). Właściwa realizacja tych przedsięwzięć wykreuje przestrzeń dla realizacji działań miękkich związanych z Celem operacyjnym C1.1. i obejmujących czynności aktywizujące, integracyjne, czy kulturalne. Partycypacyjna forma planowania i realizowania tych działań pozwoli również na uporządkowanie zagadnień związanych z kwestią obecności miejsc parkingowych w przestrzeniach międzyblokowych i na podwórkach.

Cel operacyjny C2.3. Poprawa poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Podobszar Centrum I odznacza się najwyższymi na terenie miasta wskaźnikami związanymi z przestępstwami i wykroczeniami dokonywanymi na tym terenie. Jakkolwiek pewna część tych zjawisk ma charakter allochtoniczny¹⁹, to jednak stan ten bezpośrednio wpływa na jakość życia mieszkańców podobszaru. Bezpieczeństwu mieszkańców zagrażają również braki w zakresie podstawowej infrastruktury technicznej, takiej jak np. oświetlenie. W obu przypadkach interwencja w ramach programu musi być prowadzona w sposób zintegrowany i równocześnie eliminować braki w infrastrukturze, jak również kształtować właściwe postawy społeczne i obywatelskie poprzez działania z zakresu edukacji i szkoleń²⁰.

Cel operacyjny C2.4. Modernizacja infrastruktury technicznej.

W zakresie planowanych działań ważną rolę odgrywają inwestycje infrastrukturalne konieczne do przeprowadzenia pozostałych wyznaczonych celów w ramach planowanej interwencji. Głównym wyzwaniem infrastrukturalnym na podobszarze rewitalizacji Centrum I jest rozwój alternatyw do niskosprawnych, rozproszonych i wykorzystujących paliwa stałe, lokalnych źródeł ogrzewania. W dużej mierze odpowiadają one za niską emisję nasilającą się w okresie zimowym. Ta zaś koncentruje się na obszarze centrum miasta.

Cel operacyjny C2.5. Modernizacja zasobu zabytkowego oraz zdegradowanych obiektów kubaturowych.

Występowanie na podobszarze rewitalizacji Centrum I zdegradowanych technicznie obiektów kubaturowych niesie ze sobą potencjał związany z ich ponownym wykorzystaniem.

---

¹⁸ W większości będące własnością prywatną.

¹⁹ tj. związany z oddziaływaniami napływający z zewnątrz obszaru i wiążący się z dużymi przepływami interesantów, klientów lokali gastronomicznych, pasażerów, turystów i in.

²⁰ Na przykład kursy samoobrony dla kobiet, działania edukacyjne wśród dzieci i młodzieży i in.

Stanowi to o tyle istotną kwestię, że w przypadku tego podobszaru wyraźnie widoczny jest deficyt obiektów możliwych do zagospodarowania na cele społeczne.

Cel C3. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny C3.1. Tworzenie nowych miejsc pracy.

Podobszar Centrum I obejmuje tereny zdegradowane, których ponowne, zrównoważone zagospodarowanie powinno prowadzić do wytworzenia ważnych impulsów rozwojowych zarówno w skali samego podobszaru, jak i całego miasta. Prawidłowo przeprowadzone zagospodarowanie tych terenów pozwoli, poprzez utworzenie nowych miejsc pracy, zmniejszyć zagrożenie wykluczeniem ekonomicznym dla części grup mieszkańców wymagających wsparcia, jak również pozytywnie wpłynie na rynek pracy całego miasta.

Działania w sferze gospodarczej powinny odbywać się z poszanowaniem istniejącego dziedzictwa materialnego zarówno na poziomie architektonicznym, tj. poszczególnych budynków i budowli, jak również urbanistycznym, tj. zabytkowego układu urbanistycznego oraz walorów krajobrazowych. Właściwe eksponowanie i zagospodarowanie dziedzictwa materialnego uwzględniające działania społeczne powinno być jednym z priorytetów działań rewitalizacyjnych w tym podobszarze rewitalizacji.

Tereny przemysłowe po b. zakładach mleczarskich wraz z ekstensywnie użytkowanym obszarem dworca PKS, to ostatnie z dużych obszarów zlokalizowanych na terenie ścisłego centrum miasta, które wymagają podjęcia interwencji. Lokalizacja terenu przemysłowego w bezpośrednim sąsiedztwie Rynku Zygmunta Augusta sprawia, że jego ponowne zagospodarowanie powinno zostać szczególnie precyzyjnie zaplanowane i przeprowadzone oraz uwzględniać przede wszystkim rozwój funkcji o zasięgu ponadlokalnym. Zalecanymi elementami tego zagospodarowania powinny być wysokiej jakości przestrzeń publiczna wraz z upamiętnieniem multikulturowego dziedzictwa miasta²¹. W związku z tym władze miasta winny podjąć aktywne działania na rzecz pozyskania tego terenu.

Cel C4. Poprawa jakości i poziomu życia mieszkańców poprzez modernizację i rozbudowę zasobu mieszkaniowego oraz zagospodarowanie obiektów zdegradowanych.

Cel operacyjny C4.1. Poprawa warunków mieszkaniowych.

Szeroko rozumiana poprawa warunków mieszkaniowych na obszarze zdegradowanym to jedna z podstawowych grup działań w obrębie procesów rewitalizacji. Dotychczasowe doświadczenia innych polskich miast wyraźnie wskazują, że interwencja odbywająca się z pominięciem tego elementu bardzo często nie przynosi pożądaných efektów, a czasem nawet powoduje intensyfikację pewnych negatywnych zjawisk, jak np. wandalizm. Dzieje się tak ze względu na rosnącą dysproporcję pomiędzy nakładami na działania w bezpośrednim otoczeniu miejsca zamieszkania a pozostającymi na niezadawalającym poziomie warunkami

---

²¹ Na terenie b. mleczarni przed II wojną światową znajdowała się jedna z augustowskich synagog.

mieszkaniowymi. Dodatkowo, w przypadku Augustowa, jedną z kluczowych kwestii z zakresu poprawy warunków mieszkaniowych jest rozwój sieciowych źródeł ciepła alternatywnych do niskosprawnych, indywidualnych palenisk na węgiel oraz drewno, które powinny być jednym z głównych elementów walki z ograniczaniem niskiej emisji (Cel. C2.4). Działaniom z zakresu wsparcia mieszkalnictwa mają towarzyszyć interwencje dotyczące najbliższego otoczenia budynków mieszkalnych mające na celu poprawę ładu przestrzennego w skali lokalnej (Cel operacyjny C2.2). Będą one odbywały się w przestrzeniach półpublicznych, takich jak podwórka, czy przestrzenie międzyblokowe.

Cel operacyjny C4.2. Modernizacja i zagospodarowanie obiektów kubaturowych.

Istotnym obszarem wsparcia zaplanowanym w tej części programu działań jest remont, modernizacja i zagospodarowanie obiektów kubaturowych nie spełniających swoich funkcji ze względu na zły stan techniczny. Część z tych obiektów posiada dodatkowo cenne walory architektoniczne i w związku z nimi wpisana jest do ewidencji lub rejestru zabytków. W podobszarze Centrum Isą to np. Dom Turka, budynek przy ul. Wojska Polskiego 1 i in. Wykorzystanie tego potencjału zarówno w kierunku tworzenia nowych miejsc pracy dla mieszkańców obszaru zdegradowanego oraz w celu rozwoju deficytowych usług społecznych powinno być jednym z ważnych kierunków planowanego wsparcia. W ten sam kierunek działań wpisują się przedsięwzięcia związane z samą tylko modernizacją obiektów infrastruktury społecznej i ich otoczenia mające na celu poprawę zarówno zakresu świadczonych usług, ich jakości, jak również funkcjonalności samych placówek.

Cel operacyjny C4.3. Kompleksowe wsparcie rodzin z zaległościami w opłatach czynszowych w lokalach komunalnych.

Jednym z elementów negatywnie oddziałujących na możliwości wychodzenia przez mieszkańców podobszaru z ubóstwa oraz zmniejszenie uzależnienia od pomocy MOPS są kwestie związane z zadłużeniem wynikającym z zaległości czynszowych w zasobie komunalnym. Wynika ono m.in. z wysokiego w skali miasta poziomu bezrobocia wśród mieszkańców podobszaru. W ramach planowanego wsparcia niezbędna staje się zatem kompleksowa pomoc rodzinom z zaległościami czynszowymi w lokalach komunalnych.

Rozpoczęte przez Urząd Miejski w Augustowie działania na rzecz pomocy osobom posiadającym zadłużenie z tytułu zaległości czynszowych powinny zostać włączone w procesy rewitalizacyjne poprzez uwzględnienie odpowiednich preferencji, priorytetów itp. dla dłużników zamieszkujących na obszarze rewitalizacji.

Lipowiec

Aby przedstawić szczegółowe kierunki działań rewitalizacyjnych konieczne jest opisanie i uzasadnienie poszczególnych celów operacyjnych, którym są przypisane.

Cel L1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.

Cel operacyjny L1.1. Kompleksowe wsparcie rodzin wieloproblemowych.

Podobszar rewitalizacji Lipowiec jest obszarem o najwyraźniej, w skali całego miasta, zarysowanych zjawiskach problemowych dotyczących rodziny. Dlatego też działania skierowane właśnie do rodzin powinny być jednym z fundamentów procesów jego rewitalizacji. Skuteczną formą wsparcia mogą być np. usługi asystenta rodziny, czy działania aktywizacyjne prowadzone przez jednostki miejskie oraz organizacje pozarządowe. Wykorzystywałyby one istniejącą infrastrukturę, w tym wymagającą ewentualnej rozbudowy i modernizacji, włącznie z budynkami o charakterze zabytkowym (Cel L2.1.). Dotyczy to zarówno infrastruktury o charakterze społecznym i kulturalnym (np. tzw. Klub Tartak), jak również sportowej, położonej w granicach podobszaru²². W tym ostatnim przypadku aktywizacja poprzez sport i różne formy rekreacji powinna dotyczyć wszystkich grup zagrożonych wykluczeniem, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Priorytetowy charakter działań na rzecz dzieci i młodzieży musi uwzględniać np. pomoc specjalistyczną, umożliwienie rozwoju zainteresowań, w tym sportowych i in. Działania podejmowane w ramach tego celu wspierałyby także realizację usług społecznych.

Cel operacyjny L1.2. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

Lipowiec był jednym z podobszarów rewitalizacji, na terenie których stwierdzono negatywne zjawiska z zakresu poziomu edukacji dzieci i młodzieży. W tym zakresie wsparcie powinno polegać na szerokiej i atrakcyjnej ofercie zajęć pozalekcyjnych.

Cel operacyjny L1.3. Wsparcie osób z problemami alkoholowymi i ich rodzin.

Przeprowadzone prace diagnostyczne wyraźnie wykazały potrzebę wsparcia działań dotyczących rodzin zmagających się z problemami alkoholowymi. Specyfika tego zagadnienia wymaga zaplanowania pomocy obejmującej wszystkie osoby funkcjonujące w takich rodzinach. Działania z zakresu bezpośredniego wsparcia rodzin powinny zostać uzupełnione działaniami profilaktycznymi i edukacyjnymi prowadzonymi dla mieszkańców całego podobszaru. Ze względu na lokalizację podmiotów działających na polu profilaktyki antyalkoholowej oraz wsparcia osób i rodzin z problemami alkoholowymi poza Lipowcem dopuszczalne jest realizowanie ich w części poza podobszarem.

Cel L2. Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawę dostępności do przestrzeni publicznych i półpublicznych.

---

²² W roku 2016 zakończono modernizację boiska przy Szkole Podstawowej nr 6 (ul. Tartacznej).

Cel operacyjny L2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.

Większość działań aktywizujących lokalne społeczności musi wykorzystywać pewien zasób infrastruktury służącej wspieraniu takich przedsięwzięć. W przypadku większości jednostek urbanistycznych wchodzących w skład obszaru zdegradowanego miasta zidentyfikowano zarówno braki w zakresie istniejącej infrastruktury, jak również problemy wynikające z jej niewystarczającego dopasowania do prowadzonej działalności. Dlatego też konieczne jest jej uzupełnienie, bądź modernizacja tak, aby w sposób optymalny wykorzystać pracę całej rzeszy osób zaangażowanych w sektorze społecznym. Realizacja tego celu może odbywać się m.in. poprzez aktywność placówek wsparcia dziennego działających na rzecz dzieci, osób starszych, rozwój bazy długoterminowej opieki zdrowotnej i in. Działania zawarte w tej grupie przedsięwzięć dotyczą także uzupełnienia na terenach zdegradowanych takiej infrastruktury, która będzie służyła wielowymiarowemu wsparciu i szeroko pojętej integracji społecznej różnych grup mieszkańców, w tym także osób zagrożonych wykluczeniem z terenu całego miasta. Interwencja w ramach tego celu powinna obejmować zarówno specjalistyczną infrastrukturę społeczną na potrzeby poszczególnych grup zagrożonych wykluczeniem, jak również taką, która będzie miała szersze grono klientów i służyć będzie integracji i aktywizacji wszystkich mieszkańców podobszaru oraz budowie kapitału społecznego na szczeblu lokalnym.

Cel operacyjny L2.2. Poprawa ładu przestrzennego.

Struktura przestrzenna podobszaru jest jednym z elementów, którego przekształcenie wymaga wsparcia w zakresie planowanych działań rewitalizacyjnych. Działanie to wymaga odmiennego podejścia w przypadku różnych jednostek stanowiących podobszary rewitalizacji. Różne są bowiem defekty dotyczące przestrzeni poszczególnych obszarów.

Kwestia optymalizacji przestrzenno-funkcjonalnej dotyczyć powinna nie tylko kluczowych przestrzeni Lipowca takich jak: niezagospodarowany teren zielony wewnątrz podobszaru oraz teren leśny nad Jeziorem Białym Augustowskim.

Brak na terenie podobszaru w pełni urządzonej ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, umożliwiającej integrację lokalnej społeczności, powoduje konieczność podjęcia próby stworzenia takiego miejsca. Działania z zakresu modernizacji, urządzenia przestrzeni publicznej powinny być przeprowadzone przy wykorzystaniu narzędzi planowania partycypacyjnego. Właściwa realizacja tych działań wykreuje przestrzeń dla realizacji przedsięwzięć miękkich związanych z działaniami aktywizującymi, integracyjnymi, czy kulturalnymi.

Cel operacyjny L2.3. Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej.

Ważną rolę odgrywają inwestycje infrastrukturalne konieczne do przeprowadzenia w celu realizacji pozostałych wyznaczonych celów w ramach planowanej interwencji. Wyzwaniem infrastrukturalnym na obszarze zdegradowanym jest rozwój alternatyw do niskosprawnych, rozproszonych, lokalnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe. W dużej mierze odpowiadają one za niską emisję nasilającą się w okresie zimowym, której efekty są odczuwane przez mieszkańców podobszaru.

Cel L3. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny L3.1. Gospodarcze wykorzystanie terenów zdegradowanych.

Cechą charakterystyczną podobszaru Lipowiec na tle całego obszaru rewitalizacji wyznaczonego w mieście Augustowie, jest obecność terenów przemysłowych. Ich ponowne, zrównoważone zagospodarowanie powinno prowadzić do wytworzenia ważnych impulsów rozwojowych zarówno w skali samego podobszaru Lipowca, jak również całego obszaru rewitalizacji miasta. Zagospodarowanie terenów przemysłowych uwzględniające działania prospołeczne na rzecz defaworyzowanych grup lokalnej społeczności będzie zarówno wzmacniało istniejące kierunki przemian dzielnicy, a więc m.in. funkcję mieszkaniową, jak również prowadziło do intensywnego wykorzystania pozostałej części terenów przemysłowych. Prawidłowo przeprowadzone zagospodarowanie tych terenów pozwoli, m.in. poprzez utworzenie nowych miejsc pracy, zmniejszyć zagrożenie wykluczeniem ekonomicznym dla części grup mieszkańców wymagających wsparcia.

Działania w sferze gospodarczej powinny odbywać się z poszanowaniem istniejącego dziedzictwa materialnego zarówno na poziomie architektonicznym, tj. poszczególnych budynków i budowli, jak również urbanistycznym, tj. zabytkowych układów urbanistycznych oraz walorów krajobrazowych. Właściwe eksponowanie i zagospodarowanie dziedzictwa materialnego w postaci zabytkowych hal produkcyjnych powinno być jednym z priorytetów działań rewitalizacyjnych. Ważnym działaniem wpływającym na możliwości przeprowadzenia skutecznych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na podobszarze będzie uporządkowanie terenów przemysłowych po b. zakładach przemysłu drzewnego i zakładach materiałów budowlanych.

Cel operacyjny L3.2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych powyżej 50 roku życia oraz długotrwale bezrobotnych.

Stwierdzona na podobszarze Lipowiec intensywność problemów związanych ze zjawiskiem bezrobocia wymaga podjęcia interwencji również w tym zakresie. Profil bezrobocia na podobszarze pozwolił na identyfikację grup osób bezrobotnych, których aktywizacja powinna być priorytetem w ramach planowanych działań z zakresu aktywizacji zawodowej. Powinny one koncentrować się w pierwszej kolejności na: osobach bez kwalifikacji zawodowych, długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych powyżej 50 roku życia.

Cel L4. Poprawa jakości i poziomu życia mieszkańców poprzez modernizację i rozbudowę zasobu mieszkaniowego oraz zagospodarowanie obiektów zdegradowanych.

Cel operacyjny L4.1. Poprawa warunków mieszkaniowych i rozbudowa zasobu komunalnego miasta.

Szeroko rozumiana poprawa warunków mieszkaniowych na obszarze rewitalizacji to jedna z podstawowych grup działań w obrębie procesów rewitalizacji. Dotychczasowe doświadczenia innych polskich miast wyraźnie wskazują, że interwencja odbywająca się z pominięciem tego elementu bardzo często nie przynosi pożądaných efektów. Czasem zaś, powoduje intensyfikację pewnych negatywnych zjawisk, jak np. wandalizm. Dzieje się tak

ze względu na rosnącą dysproporcję pomiędzy nakładami na działania w bezpośrednim otoczeniu miejsca zamieszkania, a pozostającymi na niezadawalającym poziomie warunkami mieszkaniowymi. Dodatkowo, w przypadku Augustowa, jedną z kluczowych kwestii z zakresu poprawy warunków mieszkaniowych jest rozwój sieciowych źródeł ciepła alternatywnych do niskosprawnych, indywidualnych palenisk na węgiel oraz drewno, który ma być jednym z głównych elementów walki z ograniczaniem niskiej emisji. Działania polepszające warunki mieszkaniowe mają ważne znaczenie ze względu na fakt, że to właśnie na terenie podobszaru Lipowiec znajduje się znacząca część najstarszego zasobu mieszkaniowego. Działaniom z zakresu wsparcia mieszkalnictwa mają towarzyszyć interwencje dotyczące najbliższego otoczenia budynków mieszkalnych, mające na celu poprawę ładu przestrzennego w skali lokalnej (Cel operacyjny L2.2).

Cel operacyjny L4.2. Modernizacja i zagospodarowanie obiektów kubaturowych.

Istotnym obszarem wsparcia zaplanowanym w tej części programu jest remont, modernizacja i zagospodarowanie obiektów kubaturowych nie spełniających swoich funkcji ze względu na zły stan techniczny. Część z tych obiektów posiada dodatkowo cenne walory architektoniczne i w związku z nimi wpisana jest do ewidencji lub rejestru zabytków. Na Lipowcu do takich należą m.in. d. Klub Tartak oraz hale produkcyjne d. tartaku. Wykorzystanie tego potencjału zarówno w kierunku tworzenia nowych miejsc pracy dla mieszkańców obszaru zdegradowanego, jak również w celu rozwoju różnego rodzaju usług społecznych, powinno być jednym z ważnych kierunków planowanego wsparcia. W ten sam kierunek działań wpisują się przedsięwzięcia związane z samą tylko modernizacją obiektów infrastruktury społecznej i ich otoczenia, mające na celu poprawę zarówno zakresu świadczonych usług, ich jakości, jak również funkcjonalności samych placówek.

Cel operacyjny L4.3. Kompleksowe wsparcie rodzin z zaległościami w opłatach czynszowych w lokalach komunalnych.

Jednym z elementów negatywnie oddziaływujących na możliwości wychodzenia przez mieszkańców podobszaru z ubóstwa oraz zmniejszenie uzależnienia od pomocy MOPS są kwestie związane z zadłużeniem wynikającym z zaległości czynszowych w zasobie komunalnym. Wynika ono z wysokiego w skali miasta poziomu bezrobocia wśród mieszkańców podobszaru oraz wykorzystywania bardzo drogiego paliwa (olej opałowy) do ogrzewania części lokali komunalnych (przy ulicach Turystycznej i Klubowej). W ramach planowanego wsparcia niezbędna staje się zatem kompleksowa pomoc rodzinom z zaległościami czynszowymi w lokalach komunalnych.

Rozpoczęte przez Urząd Miejski w Augustowie działania na rzecz pomocy osobom posiadającym zadłużenie z tytułu zaległości czynszowych powinny zostać włączone w procesy rewitalizacyjne poprzez uwzględnienie odpowiednich preferencji, priorytetów itp. dla dłużników zamieszkujących na obszarze rewitalizacji.

Kaczy Dołek

Aby przedstawić szczegółowe kierunki działań rewitalizacyjnych konieczne jest opisanie i uzasadnienie poszczególnych celów operacyjnych, którym są przypisane.

Cel KD1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.

Cel operacyjny KD1.1. Aktywizacja i integracja społeczna dzieci i młodzieży oraz osób bezrobotnych.

Przeprowadzone prace diagnostyczne wyraźnie wykazały potrzebę wsparcia działań z zakresu aktywizacji i integracji społecznej dzieci i młodzieży. W toku prac nad programem jako grupy szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym i zawodowym zidentyfikowano ponadto: rodziców samotnie wychowujących dzieci oraz bezrobotne kobiety, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka. Rozmowy przeprowadzone z przedstawicielami podmiotów działających w sferze społecznej w wielu przypadkach wykazały niewystarczający zakres prowadzonej działalności, który w pewnej mierze był wynikiem trudności w dostępie do źródeł ich potencjalnego finansowania. W działaniach związanych z celem 1.1. mieści się zatem cały szereg działań, które mają za zadanie reintegrację osób już wykluczonych, oraz ograniczenie możliwości wystąpienia takiego zjawiska w przypadku grup mieszkańców szczególnie takim procesami zagrożonych. Ważnym elementem działań w ramach tego celu będzie aktywizacja dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem poprzez zajęcia specjalistyczne i sportowe prowadzone w oparciu o istniejącą, rozbudowaną oraz zmodernizowaną infrastrukturę. Aktywizacja dzieci i młodzieży możliwa jest przy wyrównanych szansach edukacyjnych i rozwiniętych kompetencjach społecznych. Priorytetowy charakter działań na rzecz dzieci i młodzieży powinien uwzględniać w szczególności stworzenie warunków równych szans edukacyjnych, pomoc specjalistyczną, jak również umożliwienie rozwoju zainteresowań, w tym sportowych. Działania podejmowane w ramach tego celu powinny wspierać także realizację usług społecznych.

Cel operacyjny KD1.2. Aktywizacja postaw obywatelskich.

Kaczy Dołek to podobszar rewitalizacji wykazujący bardzo niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym. Stąd planowane wsparcie powinno zostać skierowane na budowę i aktywizację postaw obywatelskich. W tym celu niezbędne do podjęcia są działania o charakterze edukacyjnym i animacyjnym.

Cel operacyjny KD1.3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

Podobszar Kaczy Dołek był jednym z podobszarów rewitalizacji, na terenie których stwierdzono negatywne zjawiska z zakresu poziomu edukacji dzieci i młodzieży. Działania stanowiące szeroką i atrakcyjną ofertę zajęć pozalekcyjnych oraz wsparcie edukacji szkolnej będą ważnym elementem procesu rewitalizacji tej części miasta.

Cel operacyjny KD1.4. Wsparcie rodzin wieloproblemowych.

Podobszar rewitalizacji Kaczy Dołek jest terenem o wyraźnie zarysowanych zjawiskach problemowych dotyczących rodziny. Dlatego też działania skierowane właśnie do rodzin powinny być jednym z fundamentów procesów jego rewitalizacji. Formą wsparcia w tym przypadku mogą być usługi asystenta rodziny oraz szereg działań aktywizacyjnych prowadzonych przez jednostki miejskie oraz organizacje pozarządowe. Działania te powinny wykorzystywać istniejącą infrastrukturę, w tym wymagającą ewentualnej rozbudowy i modernizacji. Dotyczy to zarówno infrastruktury o charakterze społecznym i kulturalnym, jak również sportowej, położonej w granicach podobszaru (pseudo boisko przy ul. Armii Krajowej). W tym ostatnim przypadku aktywizacja poprzez sport i różne formy rekreacji powinna objąć wszystkie grupy zagrożone wykluczeniem. Tu w szczególności należy skoncentrować się na działaniach na rzecz dzieci i młodzieży – głównie na pomocy specjalistycznej, umożliwieniu rozwoju zainteresowań, w tym sportowych i in.

Cel operacyjny KD1.5. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

Działania aktywizacyjne i integracyjne skierowane do tej grupy osób powinny obejmować szerokie spektrum działań, w tym np.

- Różnego rodzaju usługi opiekuńcze, w tym miejsca pobytu dziennego i całodobowego.
- Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze.
- Usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnością.

Inicjatywom tym powinny towarzyszyć interwencje związane z niezbędną infrastrukturą np. montowanie wind/podjazdów, dostosowanie mieszkań do potrzeb osób niepełnosprawnych itp.

Cel operacyjny KD1.6. Wsparcie osób z problemami alkoholowymi i ich rodzin.

Przeprowadzone prace diagnostyczne wyraźnie wykazały potrzebę wsparcia działań dotyczących rodzin zmagających się z problemami alkoholowymi. W tym przypadku planowana pomoc powinna dotyczyć wszystkich osób funkcjonujących w tychże rodzinach. Takie postępowanie musi zostać uzupełnione akcjami profilaktycznymi i edukacyjnymi prowadzonymi dla mieszkańców całego podobszaru. Ze względu na lokalizację podmiotów działających na polu profilaktyki antyalkoholowej oraz wsparcia osób i rodzin z problemami alkoholowymi poza Kaczym Dołkiem dopuszczalne jest realizowanie ich w części poza granicami podobszaru.

Cel KD2. Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawę dostępności do przestrzeni publicznych i półpublicznych.

Cel operacyjny KD2.1. Poprawa ładu przestrzennego.

Struktura przestrzenna podobszaru jest jednym z elementów, którego przekształcenie wymaga wsparcia w zakresie planowanych działań rewitalizacyjnych. Aktywność ta wymaga odmiennego podejścia w przypadku różnych jednostek stanowiących podobszary rewitalizacji. Różne są bowiem defekty dotyczące przestrzeni poszczególnych obszarów.

Kwestia optymalizacji przestrzenno-funkcjonalnej w przypadku podobszaru rewitalizacji Kaczy Dołek dotyczyć powinna w głównej mierze kluczowej przestrzeni publicznej jaką jest wnętrze osiedla budynków wielorodzinnych zawierających się w kwartale ulic: Przemysłowa, 29 listopada, Szosa Sejneńska, Armii Krajowej. Działania z zakresu modernizacji, urządzenia przestrzeni publicznej, przeprowadzone przy wykorzystaniu narzędzi planowania partycypacyjnego powinny towarzyszyć planowanemu wsparciu mieszkalnictwa w zakresie modernizacji istniejącego zasobu mieszkaniowego (Cel operacyjny KD4.1.). Właściwa realizacja tych działań wykreuje przestrzeń dla realizacji działań miękkich związanych z Celem operacyjnym KD1.1. i obejmujących działania aktywizujące, integracyjne, czy kulturalne.

Cel operacyjny KD2.2. Poprawa poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Wśród podobszarów rewitalizacji na terenie miasta, Kaczy Dołek należy do grupy tych, które odznaczają się wyższymi niż przeciętna wskaźnikami związanymi z przestępstwami i wykroczeniami dokonywanymi na ich terenie. Ponadto bezpieczeństwu mieszkańców zagrażają również braki w zakresie podstawowej infrastruktury technicznej, takiej jak chodnik, czy niewystarczające oświetlenie. W obu przypadkach interwencja w ramach programu musi być prowadzona w sposób zintegrowany i równocześnie eliminować braki w infrastrukturze, jak również kształtować właściwe postawy społeczne i obywatelskie poprzez działania z zakresu edukacji i szkoleń.

Cel operacyjny KD2.3. Modernizacja infrastruktury technicznej.

Ważną rolę odgrywają inwestycje infrastrukturalne konieczne do przeprowadzenia w celu realizacji pozostałych wyznaczonych celów w ramach planowanej interwencji. Działania te powinny dotyczyć uporządkowania i modernizacji gospodarki wodno-ściekowej na Kaczym Dołku. Dopiero przeprowadzenie tych działań umożliwi rozpoczęcie prac z zakresu modernizacji przestrzeni międzyblokowych i porządkowania miejsc parkingowych na tym obszarze.

Cel operacyjny KD2.4. Aktywizacja mieszkańców poprzez działania kulturalne.

Jednym z rodzajów usług, do którego odnotowano pogorszoną dostępność na terenie podobszaru rewitalizacji Kaczy Dołek, były szeroko rozumiane usługi kulturalne. Ze względu na profil procesów degradacji podobszaru widoczny jest potencjał związany z wykorzystaniem działań o charakterze kulturalnym do celów aktywizacji szczególnie zagrożonych wykluczeniem grup mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży, kobiet i in. Działania te powinny być, w miarę możliwości, przeprowadzane na terenie podobszaru

Cel KD3. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny KD3.1. Aktywizacja zawodowa kobiet i osób do 25 roku życia.

Przeprowadzone prace diagnostyczne wyraźnie wykazały potrzebę wsparcia działań z zakresu aktywizacji zawodowej kobiet, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka. Rozmowy przeprowadzone z przedstawicielami podmiotów pracujących na rzecz aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem w wielu przypadkach wykazały niewystarczający zakres prowadzonej działalności. Sytuacja ta była w pewnej mierze wynikiem trudności w dostępie

do źródeł potencjalnego finansowania tego rodzaju aktywności. W dążeniach związanych z celem KD3.1. mieści się zatem cały szereg przedsięwzięć, które mają za zadanie reintegrację zawodową kobiet. Kaczy Dołek, to jednocześnie obszar, na którym w ponadprzeciętnym stopniu koncentruje się grupa najmłodszych osób bezrobotnych tzn. do 25 roku życia. Wsparcie tej grupy w zakresie aktywizacji będzie jednym z wyzwań zaplanowanych działań.

Cel operacyjny KD3.2. Aktywizacja zawodowa osób bez kwalifikacji

Szczegółowa analiza profilu bezrobocia dla obszaru Kaczego Dołka wykazała istotne znaczenie w ogóle osób bezrobotnych nie posiadających kwalifikacji zawodowych. Aktywizacja osób bez kwalifikacji zawodowych, na tym podobszarze rewitalizacji powinna być jednym z priorytetów działań związanych ze wsparciem osób w trudnej sytuacji na rynku pracy. Wszelkie działania w tej dziedzinie winny kierować się w stronę projektów wzmacniających kwalifikacje zawodowe tej grupy osób, czyli m. in.: szkolenia, kursy specjalistyczne i in.

Cel operacyjny KD3.3. Edukacja w zakresie postaw związanych z przedsiębiorczością

Niski poziom przedsiębiorczości jest cechą charakterystyczną obszarów zamieszkiwanych przez osoby wykonujące pracę najemną. Uwarunkowania te mają, z punktu widzenia procesów rewitalizacji, charakter trwały i nie podlegają znaczącym zmianom, nawet w przypadku wdrażania różnych form wsparcia. Wzorce dotyczące wyboru ścieżki zawodowej i związanych z nią postaw w zakresie przedsiębiorczości, analogicznie do kwestii związanych z ubóstwem, korzystaniem z pomocy społecznej itp. są łatwo dziedziczone i utrwalane w następnych pokoleniach mieszkańców. Mając to na uwadze, podejmowane w ramach planowanej interwencji działania powinny skupiać się na kształtowaniu właściwych postaw w zakresie przedsiębiorczości wśród grupy osób młodych, tj. dzieci i młodzieży. W ramach tego celu powinny znaleźć się działania edukacyjne prowadzone w atrakcyjnej formie i uwzględniające dobre przykłady możliwe do zidentyfikowania na gruncie lokalnym m. in. przykłady sukcesu lokalnych firm, spotkania z miejscowymi przedsiębiorcami itp.

Cel KD4. Poprawa jakości i poziomu życia mieszkańców poprzez modernizację i rozbudowę zasobu mieszkaniowego.

Cel operacyjny KD4.1. Poprawa warunków mieszkaniowych.

Szeroko rozumiana poprawa warunków mieszkaniowych na obszarze zdegradowanym to jedna z podstawowych grup działań w obrębie procesów rewitalizacji. Dotychczasowe doświadczenia innych polskich miast wyraźnie wskazują, że interwencja odbywająca się z pominięciem tego elementu bardzo często nie przynosi pożądaných efektów, a czasem nawet powoduje intensyfikację pewnych negatywnych zjawisk, jak np. wandalizm. Dzieje się tak ze względu na rosnącą dysproporcję pomiędzy nakładami na działania w bezpośrednim otoczeniu miejsca zamieszkania a pozostającymi na niezadawalającym poziomie warunkami mieszkaniowymi. Działaniom z zakresu wsparcia mieszkalnictwa mają towarzyszyć interwencje dotyczące najbliższego otoczenia budynków mieszkalnych, mające na celu poprawę ładu przestrzennego w skali lokalnej (Cel operacyjny KD2.1).

Cel operacyjny KD4.2. Kompleksowe wsparcie rodzin z zaległościami w opłatach czynszowych w lokalach komunalnych.

Jednym z elementów negatywnie oddziaływujących na możliwości wychodzenia przez mieszkańców podobszaru z ubóstwa oraz zmniejszenie uzależnienia od pomocy MOPS są kwestie związane z zadłużeniem wynikającym z zaległości czynszowych w zasobie komunalnym. Wynikają one m.in. z wysokiego w skali miasta poziomu bezrobocia wśród mieszkańców podobszaru oraz ich bardzo niskich dochodów. W ramach planowanego wsparcia niezbędna staje się zatem kompleksowa pomoc rodzinom z zaległościami czynszowymi w lokalach komunalnych.

Rozpoczęte przez Urząd Miejski w Augustowie działania na rzecz pomocy osobom posiadającym zadłużenie z tytułu zaległości czynszowych powinny zostać włączone w procesy rewitalizacyjne poprzez uwzględnienie odpowiednich preferencji, priorytetów itp. dla dłużników zamieszkujących na obszarze rewitalizacji.

Koszary

Aby przedstawić szczegółowe kierunki działań rewitalizacyjnych konieczne jest opisanie i uzasadnienie poszczególnych celów operacyjnych, którym są przypisane.

Cel K1.Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.

Cel operacyjny K1.1.Aktywizacja i integracja społeczna osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

Przeprowadzone prace diagnostyczne wyraźnie wykazały potrzebę wsparcia działań z zakresu aktywizacji i integracji społecznej całego szeregu grup mieszkańców. W toku prac nad programem szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym okazały się dwie grupy. Były to osoby niepełnosprawne i przewlekle chore oraz rodziny wieloproblemowe. Struktura wieku mieszkańców podobszarów rewitalizacji jest z punktu widzenia całego miasta zróżnicowana. Dlatego wsparcie powinno obejmować również szersze spektrum grup wiekowych mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć mających na celu integrację międzypokoleniową, działania skierowane do osób niepełnosprawnych i in. Rozmowy przeprowadzone z przedstawicielami podmiotów aktywnych w sferze społecznej w wielu przypadkach wykazały niewystarczający zakres prowadzonej działalności, który w pewnej mierze był wynikiem trudności w dostępie do źródeł ich potencjalnego finansowania. W działaniach związanych z celem K1.1. mieści się zatem cały szereg interwencji, które mają za zadanie reintegrację osób już wykluczonych, oraz ograniczenie możliwości wystąpienia takiego zjawiska w przypadku grup mieszkańców szczególnie takim procesami zagrożonych. Ważnym elementem będzie tu aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych zagrożonych wykluczeniem poprzez zajęcia specjalistyczne i ruchowe prowadzone w oparciu o istniejącą oraz zmodernizowaną infrastrukturę. Przykładami działań możliwymi do realizacji w ramach tego celu są m.in.:

- Usługi opiekuńcze skierowane do osób starszych i niepełnosprawnych – miejsca pobytu dziennego i całodobowego.
- Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze.

- Usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnością.
- Wsparcie rodziny.

Cel operacyjny K1.2. Aktywizacja i wsparcie dzieci i młodzieży.

Przeprowadzone prace diagnostyczne wyraźnie wykazały potrzebę wsparcia działań z zakresu aktywizacji i integracji społecznej dzieci i młodzieży. W toku prac nad programem szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym i zawodowym okazały się następujące grupy: dzieci i młodzież; rodzice samotnie wychowujący dzieci; bezrobotne kobiety, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka oraz osoby w podeszłym wieku. Rozmowy przeprowadzone z przedstawicielami podmiotów działających w sferze społecznej w wielu przypadkach wykazały niewystarczający zakres prowadzonej działalności, który w pewnej mierze był wynikiem trudności w dostępie do źródeł ich potencjalnego finansowania. W działaniach związanych z celem 1.1. mieści się zatem cały szereg aktywności, które mają za zadanie reintegrację osób już wykluczonych, oraz ograniczenie możliwości wystąpienia takiego zjawiska w przypadku grup mieszkańców szczególnie takim procesami zagrożonych. Ważnym elementem działań w ramach tego celu będzie aktywizacja dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem poprzez zajęcia specjalistyczne i sportowe prowadzone w oparciu o istniejącą, rozbudowaną oraz zmodernizowaną infrastrukturę. Aktywizacja dzieci i młodzieży możliwa jest przy wyrównanych szansach edukacyjnych i rozwiniętych kompetencjach społecznych. Priorytetowy charakter działań na rzecz dzieci i młodzieży powinien uwzględniać w szczególności stworzenie warunków równych szans edukacyjnych, pomoc specjalistyczną, jak również umożliwienie rozwoju zainteresowań, w tym sportowych.

Cel operacyjny K1.3. Wsparcie osób z problemami alkoholowymi i ich rodzin.

Przeprowadzone prace diagnostyczne wyraźnie wykazały potrzebę wsparcia działań dotyczących rodzin zmagających się z problemami alkoholowymi. Problemy te, ze swej natury, dotyczą całe rodziny. Stąd też planowane wsparcie powinno dotyczyć wszystkich osób funkcjonujących w takim środowisku. Działania z zakresu bezpośredniego wsparcia rodzin powinny zostać uzupełnione działaniami profilaktycznymi i edukacyjnymi prowadzonymi dla mieszkańców całego podobszaru. Ze względu na lokalizację podmiotów działających na polu profilaktyki antyalkoholowej oraz wsparcia osób i rodzin z problemami alkoholowymi poza Koszarami dopuszczalne jest realizowanie ich w części poza granicami podobszaru.

Cel operacyjny K1.4. Wsparcie rodzin wieloproblemowych.

Podobszar rewitalizacji Koszary jest obszarem o wyraźnie zarysowanych zjawiskach problemowych dotyczących rodziny. Dlatego też działania skierowane właśnie do rodzin powinny być jednym z fundamentów procesów jego rewitalizacji. Formą wsparcia w tym przypadku mogą być usługi asystenta rodziny oraz szereg działań aktywizacyjnych prowadzonych przez jednostki miejskie oraz organizacje pozarządowe. Działania te powinny wykorzystywać istniejącą infrastrukturę, w tym wymagającą ewentualnej rozbudowy i modernizacji. Dotyczy to zarówno infrastruktury o charakterze społecznym i kulturalnym, czy sportowym położonej w granicach podobszaru (stadion, korty tenisowe i. in.), jak również w bezpośredniej bliskości podobszaru (Park Zdrojowy). W tym ostatnim przypadku aktywizacja poprzez sport i różne formy rekreacji powinna odnosić się do wszystkich grup zagrożonych wykluczeniem. Tu w szczególności

należy skoncentrować się na działaniach na rzecz dzieci i młodzieży, które powinny objąć głównie pomoc specjalistyczną, umożliwienie rozwoju zainteresowań, w tym sportowych i in.

Cel operacyjny K1.5. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem kobiet oraz osób bez kwalifikacji zawodowych.

Na podobszarze Koszary zdiagnozowano występowanie problemów związanych ze zjawiskiem bezrobocia, stąd wymagane będzie podjęcie interwencji również w tym zakresie. Profil bezrobocia na podobszarze pozwolił na identyfikację osób niepracujących, których aktywizacja powinna być priorytetem w ramach planowanych działań z zakresu aktywizacji zawodowej. W tym przypadku należy koncentrować się w pierwszej kolejności na bezrobotnych kobietach oraz osobach bez zatrudnienia i kwalifikacji.

Cel operacyjny K1.6. Aktywizacja postaw obywatelskich.

Koszary to podobszar rewitalizacji wykazujący bardzo niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym. Stąd planowane wsparcie powinno zostać skierowane na budowę i aktywizację postaw obywatelskich. W tym celu niezbędne do podjęcia są działania o charakterze edukacyjnym i animacyjnym.

Cel K2. Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawę dostępności do przestrzeni publicznych i półpublicznych.

Cel operacyjny K2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.

Większość działań aktywizujących lokalne społeczności musi wykorzystywać pewien zasób infrastruktury służącej wspieraniu takich przedsięwzięć. W przypadku większości jednostek urbanistycznych, wchodzących w skład obszaru zdegradowanego miasta, zidentyfikowano zarówno braki w zakresie istniejącej infrastruktury, jak również problemy wynikające z jej niewystarczającego dopasowania do prowadzonej działalności. Dlatego też konieczne jest jej uzupełnienie, bądź modernizacja tak, aby w sposób optymalny wykorzystać pracę całej rzeszy osób zaangażowanych w sektorze społecznym. Realizacja tego celu może odbywać się m.in. poprzez aktywność placówek wsparcia dziennego działających na rzecz dzieci, osób starszych, rozwój bazy długoterminowej opieki zdrowotnej i in. Działania zawarte w tej grupie przedsięwzięć dotyczą także uzupełnienia na terenach zdegradowanych takiej infrastruktury, która będzie służyła wielowymiarowemu wsparciu i szeroko pojętej integracji społecznej różnych grup mieszkańców, w tym także osób zagrożonych wykluczeniem z terenu całego miasta. Działania w ramach tego celu powinny obejmować zarówno specjalistyczną infrastrukturę społeczną na potrzeby poszczególnych grup zagrożonych wykluczeniem, jak również taką, która będzie miała szersze grono klientów i służyć będzie integracji i aktywizacji wszystkich mieszkańców podobszaru oraz budowie kapitału społecznego na szczeblu lokalnym.

Cel operacyjny K2.2. Poprawa ładu przestrzennego.

Struktura przestrzenna poszczególnych jednostek uznanych za zdegradowane jest jednym z elementów, którego przekształcenie wymaga wsparcia w zakresie planowanych działań rewitalizacyjnych. Aktywność ta wymaga odmiennego podejścia w przypadku różnych jednostek stanowiących podobszary rewitalizacji. Różne są bowiem defekty dotyczące przestrzeń poszczególnych obszarów. Działania z zakresu modernizacji przestrzeni międzyblokowych, czy podwórek przeprowadzone przy wykorzystaniu narzędzi planowania partycypacyjnego powinny towarzyszyć planowanemu wsparciu mieszkalnictwa w zakresie modernizacji i/lub budowy nowego zasobu (Cel operacyjny K3.1.). Właściwa realizacja tych działań wykreuje przestrzeń dla realizacji działań miękkich związanych z Celem operacyjnym 1.1. i obejmujących działania aktywizujące, integracyjne, czy kulturalne. Partycypacyjna forma planowania i realizowania tych działań pozwoli również na uporządkowanie zagadnień związanych z kwestią obecności miejsc parkingowych w przestrzeniach międzyblokowych i na podwórkach. W przypadku podobszaru Koszary interwencją powinny zostać objęte w pierwszej kolejności zdegradowane przestrzenie międzyblokowe wokół najstarszej części zasobu mieszkaniowego.

Cel operacyjny K2.3. Modernizacja infrastruktury technicznej.

W obrębie kompleksowych działań rewitalizacyjnych ważną rolę odgrywają inwestycje infrastrukturalne konieczne do przeprowadzenia w celu realizacji pozostałych wyznaczonych celów w ramach planowanej interwencji. Dopiero bowiem przeprowadzenie tych działań umożliwi rozpoczęcie modernizacji przestrzeni międzyblokowych i porządkowania miejsc parkingowych na tym obszarze. Innym wyzwaniem infrastrukturalnym na obszarze zdegradowanym jest rozwój alternatyw do niskosprawnych, rozproszonych, lokalnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe. W dużej mierze odpowiadają one za niską emisję nasilającą się w okresie zimowym.

Cel K3. Poprawa jakości i poziomu życia mieszkańców poprzez modernizację i rozbudowę zasobu mieszkaniowego oraz zagospodarowanie obiektów zdegradowanych.

Cel operacyjny K3.1. Poprawa warunków mieszkaniowych.

Szeroko rozumiana poprawa warunków mieszkaniowych na obszarze zdegradowanym to jedna z podstawowych grup działań w obrębie procesów rewitalizacji. Na podobszarze Koszary wsparcie w Tym zakresie jest szczególnie potrzebne ze względu na bardzo wysoki udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1945 r. w ogóle budynków mieszkalnych. Dodatkowo część z tych budynków jest objęta ochroną konserwatorską, co sprawia, że koszty modernizacji takich obiektów są zazwyczaj wyższe niż w innych przypadkach. Jedną z kluczowych kwestii z zakresu poprawy warunków mieszkaniowych jest rozwój ciepłownictwa sieciowego, który ma być jednym z głównych elementów walki z ograniczaniem niskiej emisji. Działaniom z zakresu wsparcia mieszkalnictwa mają towarzyszyć interwencje dotyczące najbliższego otoczenia budynków mieszkalnych, mające na celu poprawę ładu przestrzennego w skali lokalnej. Będą one odbywały się w przestrzeniach półpublicznych, takich jak podwórka, czy przestrzenie międzyblokowe.

Cel operacyjny K3.2. Kompleksowe wsparcie rodzin z zaległościami w opłatach czynszowych w lokalach komunalnych.

Jednym z elementów negatywnie oddziałujących na możliwości wychodzenia przez mieszkańców podobszaru z ubóstwa oraz zmniejszenie uzależnienia od pomocy MOPS są kwestie związane z zadłużeniem wynikającym z zaległości czynszowych w zasobie komunalnym. Wynika on m.in. z wysokiego w skali miasta poziomu kryzysu w rodzinach oraz nakładającymi się na nie problemami związanymi z uzależnieniami. W ramach planowanego wsparcia niezbędna staje się zatem kompleksowa pomoc rodzinom z zaległościami czynszowymi w lokalach komunalnych.

Rozpoczęte przez Urząd Miejski w Augustowie działania na rzecz pomocy osobom posiadającym zadłużenie z tytułu zaległości czynszowych powinny zostać włączone w procesy rewitalizacyjne poprzez uwzględnienie odpowiednich preferencji, priorytetów itp. dla dłużników zamieszkujących na obszarze rewitalizacji.

5. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Opis przedsięwzięć w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Augustów składa się z dwóch zasadniczych części:

1. Pierwszą stanowi *lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji*²³.
2. Drugą, *charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań*²⁴, opisane w części programu dotyczącej celów i kierunków działań.

Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych, co do zasady będzie:

1. zwracała szczególną uwagę na zachowanie historycznego charakteru i wartości kulturowych w ramach planowanych zadań rewitalizacyjnych
2. respektowała podczas planowania i realizacji poszczególnych inwestycji zlokalizowanych na obszarowych formach ochrony przepisy szczególne określone w aktualnych aktach prawnych dot.:
  - a. Natura 2000 Ostoja Augustowska PLH200005 i Puszcza Augustowska PLB200002.
  - b. Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszcza i Jeziora Augustowskie.
3. zapewniała ochronę gatunkową ptaków i nietoperzy podczas prac związanych z termomodernizacją budynków (np. demontaż, wymiana pokryć dachowych i elewacji) oraz innych prac remontowo – budowlanych zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
4. uwzględniała zapisy ustawy o drogach publicznych (Dz. U. z 2016r., poz. 1440 ze zm.), w szczególności Art. 43 ust. 1, - zgodnie z którym; Obiekty budowlane należy lokalizować w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni - poza terenem zabudowy - co najmniej 20,0 m, natomiast w terenie zabudowy - co najmniej 8,0 m.
5. uwzględniała zapisy Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. (Dz. U. Nr 43, poz. 430 ze zm.), w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie - § 9 ust. 1 pkt. 4 i 5; zgodnie z ich treścią, należy ograniczać liczbę i częstość zjazdów z dróg wojewódzkich, poprzez ich sytuowanie z dróg niższej kategorii, szczególnie do terenów przeznaczonych pod nową zabudowę.

5.1 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

1. Rozbudowa i przebudowa budynku Miejskiego Domu Kultury (kluczowy).
2. Zintegrowany projekt poprawy bezpieczeństwa w centrum miasta.
3. Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

---

²³Art. 15. ust.1. pkt. 5a Ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji.

²⁴Art. 15. ust.1. pkt. 5b Ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji.

4. Poprawa dostępności obiektów i przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych.
5. Wymiana poszycia dachowego wraz z zainstalowaniem fotowoltaiki na stronie południowej budynku Rynek Zygmunta Augusta 15.
6. Zagospodarowanie podwórza budynku przy Rynku Zygmunta Augusta 15.
7. Mieszkania chronione.
8. Kino Letnie na Tyłach MDK.
9. Punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy.
10. Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
11. Propagowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia wśród osób uzależnionych i ich rodzin.
12. Dom Dziennego Pobytu dla Osób Starszych.
13. Krzewienie dziedzictwa kulturowego poprzez uruchomienie wieży widokowej Bazyliki w Augustowie
14. Kompleksowe zagospodarowanie terenu zielonego (park) Lipowiec (kluczowy).
15. Zagospodarowanie terenów wokół Jeziora Białego – plaża Lipowiec.
16. Serdeczne przedszkole.
17. Warsztaty i wystawy plenerowe na osiedlach Kaczy Dołek, Koszary i Lipowiec.
18. Odnowa przestrzeni międzyblokowych (kluczowy).
19. Zagospodarowanie bulwarów Kanału Bystrego i wykonanie ścieżek rowerowych.
20. Modernizacja wielorodzinnego zasobu mieszkaniowego – Przemysłowa 1A i 1B wraz z zagospodarowaniem terenów przyległych.
21. Motocykle- jak to jest zrobione i jak to działa gdzie tu matematyka, a gdzie fizyka?
22. Hortiterapia
23. „Jak mówić, żeby dzieci słuchały, jak słuchać aby chciały do nas mówić”
24. Uporządkowanie i zagospodarowanie terenu przy ul. I Pułku Ułanów Krechowieckich.
25. Rozbudowa Hospicjum i zagospodarowanie terenu przyległego.
26. Podłączenie do sieci MPEC budynku użytkowanego przez Społeczną Organizację Przyjaciół Dzieci Przyszań.
27. Galeria Koszary – modernizacja ogrodzenia przy stadionie miejskim.
28. Praktyki zawodowe dla Uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie.
29. Rozszerzenie oferty terapeutycznej Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie.
30. Utworzenie spółdzielni socjalnej w Augustowie.

Ta grupa przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze względów praktycznych została przedstawiona w postaci opisowej oraz tzw. fiszek projektowych zawierających podstawowe informacje o planowanych do realizacji projektach. W ramach tego zestawienia pogrubioną czcionką zaznaczono projekty kluczowe (flagowe) zarówno z punktu widzenia całego miasta, jak również poszczególnych podobszarów rewitalizacji. Przedsięwzięcia podzielono terytorialnie ze względu na podobszar rewitalizacji, którego dotyczą.

Centrum I

Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

1. Rozbudowa i przebudowa budynku Miejskiego Domu Kultury (kluczowy).
2. Zintegrowany projekt poprawy bezpieczeństwa w centrum miasta.
3. Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
4. Poprawa dostępności obiektów i przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych.
5. Wymiana poszycia dachowego wraz z zainstalowaniem fotowoltaiki na stronie południowej budynku Rynek Zygmunta Augusta 15.
6. Zagospodarowanie podwórza budynku przy Rynku Zygmunta Augusta 15.

7. Mieszkania chronione.
8. Kino Letnie na Tyłach MDK.
9. Punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy.
10. Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
11. Propagowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia wśród osób uzależnionych i ich rodzin.
12. Dom Dziennego Pobytu dla Osób Starszych.
13. Krzewienie dziedzictwa kulturowego poprzez uruchomienie wieży widokowej Bazyliki w Augustowie

NR C1	
Nazwa	Rozbudowa i przebudowa budynku Miejskiego Domu Kultury (kluczowy)
Lokalizacja	Centrum I – Rynek Zygmunta Augusta 9
Skrócony opis	<p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest rozbudowa i przebudowa budynku Miejskiego Domu Kultury (MDK) mieszczącego się przy Ryнку Zygmunta Augusta 9 wraz z otoczeniem. Działania przewidziane w ramach tego projektu zakładają ponadto dostosowanie pomieszczeń dla potrzeb: Centrum Aktywności Obywatelskiej, Młodzieżowego Centrum Aktywności jak również osób niepełnosprawnych.</p> <p>MDK jest placówką pełniącą różnorodne funkcje kulturalne. Jednostka ta organizuje różnego rodzaju imprezy i wydarzenia kulturalno-rozrywkowe (wystawy, gale, koncerty, festiwale, pokazy, spotkania. itp.).</p> <p>Rozbudowa pozwoli wykorzystać potencjał związany z działalnością Augustowskich Placówek Kultury (APK).</p> <p>Rozbudowa obejmie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - adaptację poddasza, - wyposażenie budynku w dźwig osobowy, który umożliwi korzystanie ze wszystkich kondygnacji wszystkim użytkownikom, - rozbudowę budynku o kolejne pomieszczenia, - funkcjonalne urządzenie i zagospodarowanie podwórza w tym elementy zieleni urządzonej, rabaty, ławki, stoliki. <p>Rozbudowa i przebudowa obiektu umożliwi poszerzenie oferty, skierowana będzie do osób z grup defaworyzowanych m.in. bezrobotnych kobiet, młodzieży i dzieci z rodzin wieloprotblemowych. Zajęcia te będą obejmowały następujący zakres:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zajęcia uzupełniające wiedzę „kuźnia talentów” – możliwość odrobienia lekcji pod okiem nauczyciela, instruktora – do współpracy chcemy zachęcić emerytowanych nauczycieli, prężnie działających w organizacjach pozarządowych oraz wolontariuszy chcących wspomóc dzieci w ich nauce. 2. Pracownia rękodzieła – Miejsce w którym można poznać różne techniki, np. : <ul style="list-style-type: none"> - nauka kroju i szycia, - szydełkowanie, dzianie, - filcowanie, - <i>decupage</i>. <p>Umiejętności zdobyte podczas zajęć można wykorzystać w życiu codziennym, ten profil zajęć podnosi kompetencje i zdolności uczestników.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Pracownia ceramiki – ceramiczne warsztaty, na których mogą powstawać użytkowe naczynia ceramiczne wykonane tą techniką. Dzięki warsztatom popularyzowane będzie rękodzieło, a także rozwój uzdolnień dzieci i seniorów, a także forma zdobycia nowych umiejętności dla osób dorosłych, które mogą być na przyszłość źródłem zarobkowania. 4. Klub seniora – miejsce spotkań, w którym znajdą zajęcia stosowne do wieku. W tym między innymi, konkursy szaradziarskie, zajęcia florystyczne, quizy tematyczne. Klub ma być miejscem, w którym senior znajduje swój drugi dom. <p>Wszystkie formy pracy z dorosłymi i młodzieżą umożliwiają potrzebę socjalizacji, wspólna praca integruje, wzmacnia więzi i podnosi samoocenę.</p> <p>Dzięki dostosowaniu placówki do wymagań osób niepełnosprawnych możliwe będzie</p>

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

	również rozszerzenie oferty skierowanej do tej grupy osób. Rozbudowa pozwoli również na wygospodarowanie wspólnych pomieszczeń na potrzeby organizacji pozarządowych. Poza oczywistą poprawą warunków do prowadzenia działalności statutowej rozwiązaniem to będzie sprzyjać wymianie informacji i integracji sektora NGO, co w rezultacie doprowadzi do widocznych efektów synergii. Wynikiem realizacji projektu będzie również pomieszczenie przeznaczone do wykorzystania przez młodzież służące aktywizacji i integracji tej grupy wiekowej mieszkańców obszaru rewitalizacji.
Podmioty realizujące	Gmina Miasto Augustów, Augustowskie Placówki Kultury
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: 7 000 000 zł
Prognozowane rezultaty	Wzrost ilości uczestników i wydarzeń organizowanych przez APK, zajęć aktywizacyjnych i edukacyjno-artystycznych organizowanych w MDK. Aktywizacja dzieci i młodzieży. Poprawa warunków funkcjonowania sektora NGO. Pełne dostosowanie placówki dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Ilość zmodernizowanych i rozbudowanych budynków.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Przebudowa i rozbudowa budynku, zagospodarowanie terenów przyległych, kompleksowe wyposażenie, dostosowanie dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Wzrost ilości uczestników wydarzeń, ilości uczestników zajęć aktywizacyjnych i edukacyjno-artystycznych, wzrost ilości wydarzeń organizowanych w MDK.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna. Sfera przestrzenno-funkcjonalna. Sfera techniczna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	C1.1. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych. KD1.5. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych. K1.1. Aktywizacja i integracja społeczna osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych. C2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego. K2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego. L2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

NR C2	
Nazwa	Zintegrowany projekt poprawy bezpieczeństwa w centrum miasta.
Lokalizacja	Centrum I
Skrócony opis	<p>Celem projektu jest poprawa poczucia bezpieczeństwa mieszkańców i turystów w ścisłym centrum miasta. Przeprowadzone analizy pozwoliły na zidentyfikowanie bardzo wysokiego stopnia problemów związanych z bezpieczeństwem w jednostce Centrum I. Ze względu na znaczenie obszaru w strukturze przestrzenno-funkcjonalnej miasta oraz koncentrowanie się w jego obszarze dużych potoków ruchu turystycznego, placówek gastronomicznych, punktów sprzedaży alkoholu, itp. konieczne są działania poprawiające poziom bezpieczeństwa. Ze względu na kompleksowy charakter zidentyfikowanego problemu planowane działania obejmą:</p> <p>Budowa systemu monitoringu wizyjnego wraz z niezbędną infrastrukturą.</p> <p>Uzupełnienie oświetlenia na terenach półpublicznych (podwórza wybranych nieruchomości na obszarze) oraz publicznych np. ul. Kościuszki pomiędzy Rynkiem Zygmunta Augusta a ul. Szkolną.</p> <p>Wprowadzenie strefy TEMPO 30/strefy zamieszkania na ulicach: Rynek Zygmunta Augusta, Mostowa.</p> <p>Akcja edukacyjno-informacyjna skierowana do mieszkańców prowadzona przez KPP w Augustowie.</p> <p>Ważnym elementem rozbudowy systemu monitoringu będzie uzupełnienie oświetlenia na terenach publicznych i półpublicznych na podobzszarze rewitalizacji, mające na celu zapobiec przenoszeniu problemów w bezpośrednie otoczenie obszaru objętego monitoringiem (np. podwórza, itp.).</p> <p>Działaniom inwestycyjnym w ramach projektu towarzyszyć będą akcje informacyjno-edukacyjne oraz zajęcia praktyczne zakresu identyfikacji zagrożeń bezpieczeństwa oraz właściwej reakcji na nie (np. kurs samoobrony) skierowane do różnych grup użytkowników podobzszaru.</p> <p>Powyżej wymienione działania będą prowadzone we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Augustowie.</p>
Podmioty realizujące	Gmina Miasto Augustów
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: 700 000 zł
Prognozowane rezultaty	<p>Kompletny system monitoringu miejskiego.</p> <p>Przeprowadzone akcje edukacyjno-informacyjne.</p> <p>Uzupełnione punkty oświetlenia.</p> <p>Wprowadzenie strefy TEMPO 30.</p> <p>Zajęcia edukacyjne, informacyjne i in.</p>
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane	Spadek ilości przestępstw, wykroczeń.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

wskaźniki osiągnięć	Wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna. Sfera techniczna. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.
Cele operacyjne	C2.3.Poprawa poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego.

NR C3	
Nazwa	Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży
Lokalizacja	Centrum I
Skrócony opis	<p>Placówka wsparcia dziennego dla 30 dzieci i młodzieży z programem socjoterapeutycznym. Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie specjalistycznej w szczególności:</p> <p>1) organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne;</p> <p>2) realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.</p> <p>Niezbędne pomieszczenia: 1 pomieszczenie ogólnodostępne wyposażone w stoły i krzesła pełniące funkcję sali spotkań, jadalni, podłogi wykonane z materiałów antypoślizgowych, 1 pomieszczenie lub pomieszczenia kuchenne lub aneks kuchenny, wyposażone w sprzęty, urządzenia i naczynia do przygotowania i spożycia posiłku, 1 pomieszczenie do nauki z biblioteczką i prasą, komputer z dostępem do Internetu, 1 pomieszczenie dla kadry, 1 pomieszczenie pełniące funkcję szatni z indywidualnymi szafkami, 1 łazienka wyposażona w 2 toalety (dla kobiet i mężczyzn) oraz toaleta dla personelu, plac np. z ogrodem.</p> <p>Placówka powinna zapewniać co najmniej 8-godzinną ofertę usług w dniach od poniedziałku do piątku.</p>
Podmioty realizujące	MOPS Gmina Miasto Augustów
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: 500 800 zł
Prognozowane rezultaty	Jedna w pełni wyposażona placówka wsparcia dla dzieci i młodzieży.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Prowadzenie specjalistycznej pracy opiekuńczo – wychowawczej z 30 dzieci i młodzieży.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna. Sfera przestrzenno- funkcjonalna.
Cele szczegółowe Programu Rewitalizacji	C1.2. Wsparcie rodzin wieloproblemowych w tym dzieci i młodzieży oraz samotnych rodziców. C2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego

NR C4	
Nazwa	Poprawa dostępności obiektów i przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych
Lokalizacja	Centrum I
Skrócony opis	<p>Obszar centrum miasta Augustowa koncentruje szereg ponadlokalnych funkcji publicznych i gospodarczych. Na tym obszarze funkcjonuje wiele instytucji publicznych, placówek gastronomicznych oraz usługowych (sklepy, banki, itp.) Cechą charakterystyczną zabudowy pierzejowej w Augustowie jest funkcjonowanie lokali użytkowych na wysokim parterze. Oznacza to, że do zdecydowanej większości lokali usługowych prowadzi kilka stopni, co w praktyce znacząco utrudnia, bądź też uniemożliwia korzystanie z nich przez cały szereg grup użytkowników (osoby starsze, niepełnosprawni, matki z dziećmi i in.). Dodatkowo,</p> <p>wraz z zakończoną na jesieni 2016 r. modernizacją jednej z pierzei Rynku Zygmunta Augusta pojawiły się nowe utrudnienia np. dla osób korzystających z chodników.</p> <p>W ramach projektu przeprowadzony zostanie kompleksowy audyt barier architektonicznych na terenie miasta. Opracowanie powstanie w formule partycypacyjnej, przy współpracy organizacji pozarządowych zajmujących się osobami niepełnosprawnymi.</p> <p>Wypracowane konkluzje audytu zostaną następnie wdrożone w życie przy założeniu możliwie wysokiego zaangażowania właścicieli lokali.</p> <p>W efekcie nastąpi poprawa dostępność obiektów publicznych i usługowych dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, matek z dziećmi itp. grup użytkowników podobszaru rewitalizacji. Analogiczne działania wdrożone zostaną dla przestrzeni publicznych. Partycypacyjna formuła działań w ramach projektu pozwoli na dostosowanie rozwiązań do realnych potrzeb różnych grup użytkowników.</p>
Podmioty realizujące	Gmina Miasto Augustów
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: 200 000 zł
Prognozowane rezultaty	Audyt barier architektonicznych. Zlikwidowane barier architektonicznych. Lokale z poprawioną dostępnością.
Sposoby oceny i mierzenia	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

rezultatów	
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Poprawa dostępności obiektów publicznych i lokali usługowych dla osób poruszających się na wózkach.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna. Sfera techniczna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	C1.1. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

NR C5	
Nazwa	Wymiana poszycia dachowego wraz z zainstalowaniem fotowoltaiki na stronie południowej budynku Rynek Zygmunta Augusta 15.
Lokalizacja	Centrum I – Rynek Zygmunta Augusta 15
Skrócony opis	<p>Remont budynku wielorodzinnego wraz z poprawą efektywności energetycznej jego funkcjonowania. Prace obejmą remont pokrycia dachowego wraz z zainstalowaniem paneli fotowoltaicznych. Remontowi dachu będzie towarzyszyła poprawa izolacji termicznej na najwyższej kondygnacji budynku (ocieplenie ścian wewnętrznych).</p> <p>Remont pozwoli na poprawę warunków termicznych budynku. Mieszkańcy lokali komunalnych położonych na ostatniej kondygnacji budynku borykają się aktualnie z problemami związanymi z wysokimi kosztami ogrzewania. Wynika to z niedostatecznej izolacji termicznej kondygnacji budynku. Konieczność wymiany poszycia dachowego rodzi możliwość zaadoptowania dachu na potrzeby produkcji energii z ogniw fotowoltaicznych. Budynek posiada bardzo dobre usytuowanie ze względu na planowaną produkcję energii elektrycznej.</p> <ul style="list-style-type: none"> - dwuspadowy dach z południową ekspozycją jednej połowy, - bezpośrednia bliskość punktu odbioru energii elektrycznej. <p>Działania wpłyną na optymalizację zużycia energii cieplnej oraz zmniejszenie kosztów utrzymania budynku. Będzie to wpływało korzystnie na zdolność mieszkańców w tym w szczególności lokali komunalnych na regulowanie zaległości czynszowych. Poprawa efektywności energetycznej budynku zmniejszy zużycie ciepła sieciowego, co w konsekwencji korzystnie wpłynie na możliwości podłączenia do sieci ciepłowniczej nowych użytkowników na podobszarze rewitalizacji.</p>
Podmioty realizujące	Wspólnota mieszkaniowa
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: ok. 200 000
Prognozowane rezultaty	Zwiększenie produkcji energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii. Poprawa efektywności energetycznej budynku. Spadek emisji gazów cieplarnianych.
Sposoby oceny	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

i mierzenia rezultatów	
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Jeden wyremontowany dach, ocieplone ściany wewnętrzne części wspólnych, zainstalowane panele fotowoltaiczne o mocy 8,0kWp, instalacja odgromowa.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera techniczna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	C4.1. Poprawa warunków mieszkaniowych.

NR C6	
Nazwa	Zagospodarowanie podwórza budynku przy Rynku Zygmunta Augusta 15
Lokalizacja	Centrum I – Rynek Zygmunta Augusta 15
Skrócony opis	<p>Zagospodarowanie podwórza pomiędzy Żabią i Rynek Zygmunta Augusta obejmujące utworzenie w pełni funkcjonalnej przestrzeni półpublicznej w miejscu istniejącego obecnie dzikiego parkingu. Wraz z uzupełnieniem zabudowy od ulicy Żabiej konieczne stanie się utworzenie miejsca przyjaznego mieszkańcom. Podwórze będzie uwzględniało potrzeby rekreacyjne mieszkańców przy zapewnieniu maksymalnie wysokiego stopnia powierzchni biologicznie czynnej.</p> <p>Projekt przeprowadzony zostanie w formule partycypacyjnej, która będzie uwzględniała wszystkich interesariuszy procesu zagospodarowania nieruchomości, w tym mieszkańców, wspólnotę mieszkaniową, prywatnych właścicieli. Partycypacyjna formuła procesu zagospodarowania podwórza zapewni minimalizację potencjalnych konfliktów pomiędzy użytkownikami tej przestrzeni. Jednocześnie działanie to umożliwi szersze włączenie mieszkańców budynku w procesy rewitalizacji całego podobszaru w wyniku rozeznania ich potrzeb, identyfikacji problemów itp.</p>
Podmioty realizujące	Wspólnota mieszkaniowa
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: ok. 50 000
Prognozowane rezultaty	<p>Wzrost jakości życia mieszkańców.</p> <p>Utworzenie przestrzeni umożliwiającej integrację mieszkańców.</p>
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Jedno utworzone podwórze.
Sfery procesu	Sfera przestrzenno-funkcjonalna.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

rewitalizacji	
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	C2.2. Poprawa ładu przestrzennego.

NR C7	
Nazwa	Mieszkania chronione
Lokalizacja	Centrum I
Skrócony opis	<p>Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną. W Augustowie są potrzebne minimum 2 mieszkania dla osób w podeszłym wieku i dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>Wsparcie świadczone w mieszkaniach chronionych obejmuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Pracę socjalną. 2) Poradnictwo specjalistyczne. 3) Naukę lub utrzymywanie posiadanego poziomu sprawności w zakresie: <ol style="list-style-type: none"> a) samoobsługi, b) samodzielności życiowej, c) rozwijania kontaktów społecznych, d) pełnienia ról społecznych. 4) Pomoc w: <ol style="list-style-type: none"> a) przemieszczaniu się, b) wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym, c) realizacji kontaktów społecznych, d) zagospodarowaniu czasu wolnego, w tym z wykorzystaniem usług dostępnych w środowisku lokalnym, e) ubieganiu się o uzyskanie mieszkania.
Podmioty realizujące	MOPS Gmina Miasto Augustów

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: 305 300 zł
Prognozowane rezultaty	Utworzenie 2 mieszkań chronionych.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Liczba rodzin/osób korzystających z mieszkań chronionych.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	C1.1. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych. KD1.5. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych. K1.1. Aktywizacja i integracja społeczna osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych C1.2. Wsparcie rodzin wieloproblemowych w tym dzieci i młodzieży oraz samotnych rodziców. L1.1. Kompleksowe wsparcie rodzin wieloproblemowych. KD1.4. Wsparcie rodzin wieloproblemowych.

NR C8	
Nazwa	Kino Letnie na Tyłach MDK
Lokalizacja	Centrum I - Rynek Zygmunta Augusta 9
Skrócony opis	<p>Centrum I w sezonie jest gwarne i hałaśliwe. W obrębie Rynku nie ma żadnego lokalu z tzw. „ogródkiem” – cichym podwórkiem, gdzie najmłodszy mieszkańcy mogliby odpocząć lub odetchnąć od zgiełku.</p> <p>Projekt obejmuje warsztaty filmowe skierowane do dzieci, młodzieży i rodzin z obszaru rewitalizacji. Efekty warsztatów zostaną zaprezentowane w trakcie pokazów podsumowujących projekt.</p> <p>Pracę warsztatową uzupełni seria seansów filmowych dla dzieci, młodzieży i rodzin, wyświetlanych na podwórku na tyłach MDK w sezonie letnim, które odbędą się w kameralnej, swobodnej atmosferze. Tematyka filmów dobrana zostanie w formule partycypacyjnej z uwzględnieniem współpracy z Dyskusyjnym Klubem Filmowym „Kinochłon”, w tym jego części skierowanej do dzieci – DKF „Kinochłonek”. W ramach projektu planowana jest akcja informacyjna, wybranie repertuaru i uzyskanie licencji, zakup sprzętu do wyświetlania oraz leżaków/foteli dla widzów.</p>
Podmioty realizujące	Fundacja Mamy Mamy, DKF Kinochłon
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: ok 140 000 zł
Prognozowane	- Zwiększenie dostępności do kultury

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - Otwarcie na sztukę i kulturę - Zwiększenie poczucia dumy i przynależności do grupy/miejsca - Zwiększenie oferty imprez organizowanych w mieście - Identyfikowanie miasta, jako miejsca otwartego na kulturę i sztukę oraz dbającego o rozwój mieszkańców.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	<p>Liczba filmów: min. 4.</p> <p>Liczba osób na widowni: min. 100.</p>
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna.
Cele szczegółowe Programu Rewitalizacji	C2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.

NR C9	
Nazwa	Punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy
Lokalizacja	Centrum I
Skrócony opis	Punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy to miejsce kompleksowego wsparcia: pomocy prawnej, psychologicznej, terapeutycznej, terapeutycznej z rodziną. Pomoc dla osób doznających przemocy w rodzinie powinna być udzielana najbliżej miejsca ich zamieszkania, w miejscach dostępnych komunikacyjnie i niestygmatyzujących. Najczęściej stosowaną praktyką jest prowadzenie punktu konsultacyjnego, wsparcia w ramach tzw. pierwszego kontaktu (konsultacje, podstawowa pomoc psychologiczna i prawna). Istotne jest, aby ofiary przemocy zapewniony szybki dostęp do kompleksowej i długofalowej pomocy specjalistycznej.
Podmioty realizujące	Gmina Miasto Augustów
Szacunkowa wartość	Szacunkowa roczna działalność punktu konsultacyjnego: 57 000 zł
Prognozowane rezultaty	Zwiększenie dostępności pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie - dorosłych i dzieci. Utworzenie podmiotu wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc w rodzinie.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki	Wzrost dostępności do specjalistycznego wsparcia.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

osiągnięć	
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna. Sfera przestrzenno–funkcjonalna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	C1.2. Wsparcie rodzin wieloprotblemowych w tym dzieci i młodzieży oraz samotnych rodziców. L1.1. Kompleksowe wsparcie rodzin wieloprotblemowych. KD1.4. Wsparcie rodzin wieloprotblemowych. C2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.

NR C10	
Nazwa	Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych
Lokalizacja	Centrum I
Skrócony opis	<p>Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych. Podstawowe zadania punktu konsultacyjnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia, kierowanie do leczenia specjalistycznego; • Motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych, do zmiany szkodliwego wzoru picia; • Udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym (np. przez rozmowy podtrzymujące, uruchomienie przy punkcie konsultacyjnym grupy wsparcia dla osób po zakończonym leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu); • Rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy; • Inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej; • Gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które powinny być włączone w systemową pomoc dla rodziny.
Podmioty realizujące	Gmina Miasto Augustów
Szacunkowa wartość	Szacunkowa roczna działalność punktu konsultacyjnego: ok. 50 000 zł
Prognozowane rezultaty	Zwiększenie dostępności pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin -dorosłych i dzieci. Utworzenie podmiotu wsparcia specjalistycznego.
Sposoby oceny i mierzenia	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

rezultatów	
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Wzrost dostępności do specjalistycznego wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.
Cele szczegółowe Programu Rewitalizacji	L1.4. Wsparcie osób z problemami alkoholowymi i ich rodzin. K1.4. Wsparcie osób z problemami alkoholowymi i ich rodzin. C2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.

NR C11	
Nazwa	Propagowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia wśród osób uzależnionych i ich rodzin
Lokalizacja	Centrum I
Skrócony opis	<p>Stowarzyszenie prowadzi szeroką działalność na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin. W siedzibie prowadzone są różnorodne działania: Grupy samopomocowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba grup (dla uzależnionych): 2 „MAJ7 i „NIE MA MOCNYCH”, • Dorosłe Dzieci Alkoholików - liczba grup: 1, • Grupa AI-Anon (dla uwikłanych w chorobę alkoholową) - liczba grup: 2. <p>Grupy wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grupa wsparcia - zajęcia z psychologiem, • Zajęcia edukacyjne na temat uzależnień i radzenia sobie z uzależnieniem bliskiej osoby, • Zajęcia z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie. <p>Ponadto Augustowskie Stowarzyszenie Abstynentów Klub „Tęcza” prowadzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zajęcia edukacyjne na temat uzależnień i radzenia sobie z uzależnieniem bliskiej osoby, • Zajęcia edukacyjne z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie, • Zajęcia dla dzieci w wieku 7-12 lat, • Zajęcia dla dzieci w wieku powyżej 13 lat. <p>Celem projektu jest promowanie trzeźwego stylu poprzez organizowanie i prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu promocję zdrowia i rozpowszechnianie zdrowego stylu życia. Prowadzenie ożywionej działalności kulturalnej, oświatowej, wychowawczej, rozrywkowej, wypoczynkowej i rekreacyjnej. Organizowanie wieczorków i zabaw bezalkoholowych, konkursów, turniejów i gier towarzyskich. Organizacja własnych imprez tj. ogniska, wycieczki krajoznawcze,</p>

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

	zabawy bezalkoholowe.
Podmioty realizujące	Augustowskie Stowarzyszenie Abstynentów KLUB „TĘCZA”
Szacunkowa wartość	Szacunkowy roczny koszt - 54 000 zł
Prognozowane rezultaty	Odbudowa uczuć i relacji międzyludzkich pod opieką psychologa, pedagoga i terapeutów. Zajęcia te są pozytywnie oceniane co powoduje zwiększenie wiary w siebie w pokonywaniu własnych słabości oraz rozwiązywaniu trudnych życiowych problemów.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Ok. 200 osób objętych pomocą.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna. Sfera przestrzenno–funkcjonalna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	L1.4. Wsparcie osób z problemami alkoholowymi i ich rodzin. K1.4. Wsparcie osób z problemami alkoholowymi i ich rodzin. C2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.

NR C12	
Nazwa	Dom Dziennego Pobytu dla Osób Starszych
Lokalizacja	Centrum I
Skrócony opis	Utworzenie Domu Dziennego Pobytu dla Osób Starszych i Niepełnosprawnych wraz z otoczeniem
Podmioty realizujące	Gmina Miasto Augustów
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu 600 000 zł
Prognozowane rezultaty	Utworzenie miejsca dziennego pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych. Zapewnienie wsparcia codziennego dla osób starszych, aby jak najdłużej przebywały w swoim środowisku.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Prowadzenie placówki wsparcia dziennego dla osób starszych, niepełnosprawnych. Ożywienie działalności kulturalnej, zdrowotnej, zagospodarowanie czasu wolnego.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	C1.1. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych. C2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.

NR C13	
Nazwa	Krzewienie dziedzictwa kulturowego poprzez uruchomienie wieży widokowej Bazyliki w Augustowie
Lokalizacja	Centrum I – Bazylika Najświętszego Serca Jezusowego w Augustowie
Skrócony opis	<p>Bazylika w Augustowie leży w centralnej części miasta o dużej koncentracji dziedzictwa materialno-kulturowego, z bardzo dobrą dostępnością dla większości mieszkańców miasta. Z funkcjonalnego punktu widzenia położenie Bazyliki znajduje się w głównej przestrzeni publicznej w mieście w obrębie Rynku Zygmunta Augusta i w połączeniu z parkiem miejskim i z terenem placu na wschodniej pierzei rynku (tzw. „Stumetrówka”) tworzy centralny ciąg komunikacyjny mieszkańców Augustowa i turystów. Przestrzeń ta bardzo dobrze nadaje się na potrzeby różnych form aktywizacji i integracji mieszkańców. Na terenie miasta mało jest atrakcji turystycznych, dlatego też uruchomienie punktu widokowego na wieży Bazyliki przyczyni się do uatrakcyjnienia oferty Augustowa. Z wieży kościoła roztacza się z nich piękny widok na miasto oraz otaczające je jeziora i lasy. . Bazylika oprócz funkcji religijnej, jest obiektem z bogatą historią, spełniającą ważną rolę pod kątem dziedzictwa kulturowego.</p> <p>W ramach projektu zostanie przeprowadzony remont wieży kościoła w celu udostępnienia jej osobom odwiedzającym.</p>
Podmioty realizujące	Gmina Augustów, Parafia Najświętszego Serca Jezusowego w Augustowie
Szacunkowa wartość	250.000 zł
Prognozowane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie dostępności do dziedzictwa kultury - Otwarcie na historię i kulturę - Zwiększenie poczucia dumy i przynależności do grupy/miejsca - Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty w mieście
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, monitorowanie (liczenie osób wchodzących na wieżę)
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Jedne miejsce widokowe na wieży kościoła
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera przestrzenno-funkcjonalna. Sfera społeczna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	C2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego C2.2. Poprawa ładu przestrzennego.

Lipowiec

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne planowane do przeprowadzenia na podobszarze Lipowiec to:

1. Propagowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia wśród osób uzależnionych i ich rodzin.
2. Kompleksowe zagospodarowanie terenu zielonego (park) Lipowiec (kluczowy).
3. Zagospodarowanie terenów wokół jeziora Białego – plaża Lipowiec.
4. Serdeczne przedszkole.
5. Warsztaty i wystawy plenerowe na osiedlach Kaczy Dołek, Koszary i Lipowiec.

NR L1	
Nazwa	Kompleksowe zagospodarowanie terenu zielonego
Lokalizacja	Lipowiec – obszar pomiędzy Lipową, Jeziorną i Klubową.
Skrócony opis	<p>Adaptacja terenu nieużytków znajdujących się w centrum podobszaru rewitalizacji Lipowiec na park. Projekt przewiduje zagospodarowanie terenu i dostosowanie go do nowych funkcji np. wypoczynkowych, rekreacyjnych, sportowych, oraz integracji mieszkańców dzielnicy.</p> <p>Podczas realizacji projektu przewiduje się następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie terenów zielonych lasu i adaptacja ich do pełnienia nowych funkcji w zakresie rekreacji, wypoczynku, integracji, - nowe urządzenie parku miejskiego, - zabiegi pielęgnacyjne istniejącego drzewostanu i nowe nasadzenia, - wyznaczenie ścieżek pieszych, - instalacja urządzeń małej architektury (ławki, stoliki), - wyznaczenie i przygotowanie miejsca na ognisko/grill. <p>Projekt przeprowadzony zostanie w formule partycypacyjnej, która będzie uwzględniała wszystkich interesariuszy procesu zagospodarowania przestrzeni, w tym: różne grupy mieszkańców (dzieci, młodzież, osoby starsze i in.). Partycypacyjna formuła procesu zagospodarowania kluczowej dla podobszaru przestrzeni zapewni minimalizację potencjalnych konfliktów pomiędzy użytkownikami tej przestrzeni w przyszłości. Jednocześnie działanie to umożliwi szersze włączenie mieszkańców budynku w procesy rewitalizacji całego podobszaru w wyniku dalszego rozeznania ich potrzeb, identyfikacji problemów itp.</p>
Podmioty realizujące	Gmina Miasto Augustów
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: 500 000 zł
Prognozowane rezultaty	<p>Integracja międzypokoleniowa oraz między nowymi i starymi mieszkańcami obszaru.</p> <p>Poprawa jakości życia.</p> <p>Aktywizacja społeczna różnych grup wiekowych mieszkańców.</p>
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Jeden kompleksowo urządzony teren rekreacyjny w tym: ok. 1 km ścieżek spacerowych, obiekty małej architektury, miejsce na ognisko/grilla.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna. Sfera przestrzenno–funkcjonalna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	L2.2. Poprawa ładu przestrzennego.

NR L2	
Nazwa	Zagospodarowanie terenów wokół jeziora Białego – plaża Lipowiec
Lokalizacja	Lipowiec
Skrócony opis	Uporządkowanie dostępu do Jeziora Białego wraz ze ścieżką pieszą i zagospodarowaniem brzegów jeziora na potrzeby mieszkańców. Działanie obejmie utworzenie bezpiecznej ścieżki prowadzącej do jeziora oraz uporządkowanie jego brzegów i terenu przyległego. Pomimo bezpośredniego sąsiedztwa Jeziora Białego korzystanie z niego jest dla mieszkańców Lipowca w znacznym stopniu utrudnione. Wynika to z faktu, że prowadzą do niego wąskie i strome przedesty zaś sam brzeg jeziora i teren do niego przyległy nie są w żaden sposób uporządkowane. Projekt ma celu utworzenie miejsca do kąpieli wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą – elementami małej architektury (ławki, kosze na śmieci) umożliwiającego jednocześnie korzystanie z prywatnego sprzętu rekreacyjnego będącego w posiadaniu mieszkańców.
Podmioty realizujące	Gmina Miasto Augustów, Mieszkańcy
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: 500 000 zł
Prognozowane rezultaty	Wzrost jakości życia, aktywizacja mieszkańców.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Ścieżka piesza. Miejsce do cumowania łódek, plaża.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera przestrzenno–funkcjonalna. Sfera społeczna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	L2.2. Poprawa ładu przestrzennego.

NR L3	
Nazwa	Serdeczne przedszkole
Lokalizacja	Ul. Jeziorna 31 16-300 Augustów Lipowiec
Skrócony opis	<p>Utworzenie akademii przedszkolaka dla dzieci w wieku 2,5-6 lat wraz z budową kompleksu rekreacyjno-wypoczynkowego -placu zabaw na terenie przedszkola. Prowadzenie zajęć, w szczególności: dydaktyczno-wychowawczych, logopedycznych, korekcyjnych, naukę języków obcych. Wyposażenie placówki w niezbędne sprzęty dostosowane do wieku dzieci, posiadające wszelkie atesty bezpieczeństwa – materiały dydaktyczne, wykładziny przeciwpoślizgowe, szatnię, aneks kuchenny z jadalnią, sale dydaktyczne, sanitariaty, pomieszczenie dla kadry, toaletę dla personelu, komputer z dostępem do Internetu.</p> <p>Przedszkole prowadzić będzie również działalność skierowaną do rodziców i lokalnej społeczności (spotkania i warsztaty, wyjazdy, ogniska itp.) Zależy nam na integracji lokalnej społeczności oraz czynne włączenie w działalność całoroczną placówki.</p>
Podmioty realizujące	Gmina Miasto Augustów, Fundacja Cordis
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: 400 000 zł
Prognozowane rezultaty	<p>Utworzenie przedszkola, miejsca dla małych dzieci, którego brakuje na Lipowcu.</p> <p>Integracja środowiska lokalnego.</p> <p>Zapewnienie łatwego dostępu do przedszkola w dzielnicy Lipowiec mniejszym dzieciom codziennie od pon. do pt. w godz. 7-17.</p>
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Prowadzenie przedszkola dla grupy ok.20 dzieci. Ożywienie działalności kulturalnej, wychowawczej i oświatowej na Lipowcu.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	<p>L1.1. Kompleksowe wsparcie rodzin wieloproblemowych.</p> <p>L1.2. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.</p>

Kaczy Dołek

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne planowane do przeprowadzenia na podobszarze Kaczy Dołek to:

1. Odnowa przestrzeni międzyblokowych (kluczowy).
2. Zagospodarowanie bulwarów Kanału Bystrego i wykonanie ścieżek rowerowych.
3. Modernizacja wielorodzinnego zasobu mieszkaniowego – Przemysłowa 1A i 1B wraz z zagospodarowaniem terenów przyległych.
4. Motocykle- jak to jest zrobione i jak to działa, gdzie tu matematyka, a gdzie fizyka?
5. Hortiterapia
6. „Jak mówić, żeby dzieci słuchały, jak słuchać aby chciały do nas mówić”
7. Warsztaty i wystawy plenerowe na osiedlach Kaczy Dołek, Koszary i Lipowiec.

NR KD1	
Nazwa	Odnowa przestrzeni międzyblokowych (kluczowy)
Lokalizacja	Kaczy Dołek
Skrócony opis	<p>Kompleksowa modernizacja zdegradowanych przestrzeni międzyblokowych na osiedlu Przylesie. Działanie będzie polegać na utworzeniu w pełni wielofunkcyjnej przestrzeni do rekreacji oraz spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup użytkowników. Ze względu na specyficzne uwarunkowania infrastrukturalne polegające na wymianie zdekapitalizowanej sieci wodno-kanalizacyjnej to działanie wraz z uporządkowaniem gospodarki wodami opadowymi będzie stanowiło wstępny etap prac. W kolejnych nastąpi zaaranżowanie przestrzeni międzyblokowych uwzględniające potrzeby i oczekiwania różnych grup mieszkańców w tym: dzieci, młodzieży, osób starszych i innych. Usunięte zostaną tymczasowe, zdewastowane budowle zajmujące centralną część osiedla. Jednocześnie nastąpi przebudowa dróg osiedlowych, uporządkowanie kwestii miejsc parkingowych. Ważnym elementem projektu będzie odseparowanie miejsc parkingowych od pozostałych funkcji. W ramach projektu zostanie wykonany w pełni funkcjonalny plac zabaw, boisko do gry w koszykówkę i piłkę nożną oraz miejsca do odpoczynku dla osób dorosłych (ławki, stoliki).</p> <p>Projekt przeprowadzony zostanie w formule partycypacyjnej, która będzie uwzględniała wszystkich interesariuszy procesu zagospodarowania nieruchomości, w tym mieszkańców, wspólnotę mieszkaniową, prywatnych właścicieli. Partycypacyjna formuła procesu zagospodarowania podwórza zapewni minimalizację potencjalnych konfliktów pomiędzy użytkownikami tej przestrzeni. Jednocześnie działanie to umożliwi szersze włączenie mieszkańców budynku w procesy rewitalizacji całego podobszaru w wyniku rozeznania ich potrzeb, identyfikacji problemów itp.</p>
Podmioty realizujące	Gmina Miasta Augustów Wspólnoty mieszkaniowe Osiedla Przylesie
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: ok.500 000 zł
Prognozowane rezultaty	Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru Kaczy Dołek, aktywizacja dzieci i młodzieży, społeczna estetyzacja obszaru zdegradowanego.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Jedna uporządkowana, w pełni funkcjonalna przestrzeń publiczna. Plac zabaw, boisko do gry.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera przestrzenno-funkcjonalna. Sfera środowiskowa.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	KD1.1. Aktywizacja i integracja społeczna dzieci i młodzieży i osób bezrobotnych. KD1.2. Aktywizacja postaw obywatelskich. KD1.3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. KD1.5. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych. KD2.1. Poprawa ładu przestrzennego. KD2.2. Poprawa poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego. KD2.3. Modernizacja infrastruktury technicznej.

NR KD2	
Nazwa	Zagospodarowanie bulwarów Kanału Bystrzego i wykonanie ścieżek rowerowych
Lokalizacja	Kaczy Dołek
Skrócony opis	<p>Zagospodarowanie bulwarów nad Kanałem Bystrym w bezpośredniej bliskości obszaru Kaczy Dołek. Ze względu na brak urządzonych przestrzeni publicznych w jednostce Kaczy Dołek zagospodarowanie bulwarów nad Kanałem będzie stanowiło działanie uzupełniające w stosunku do zagospodarowania przestrzeni międzyblokowych. W ramach działania zakłada się wyposażenie terenu w elementy małej architektury (śmietniki, ławki) oraz stojaki na rowery.</p> <p>W efekcie realizacji projektu podobszar rewitalizacji połączony zostanie bezpośrednio z siecią GreenVelo. Poprawa dostępności do sieci dróg rowerowych o wysokiej jakości ułatwi korzystanie z niej przez mieszkańców Kaczego Dołka, w tym osoby defaworyzowane. Tym samym korzystnie wpłynie na wybór form spędzania wolnego czasu przez jego mieszkańców i umożliwi nowe formy aktywizacji dzieci i młodzieży z rodzin problemowych, które będą towarzyszyły działaniom o charakterze inwestycyjnym.</p> <p>Projekt, w części dotyczącej przestrzeni publicznej, przeprowadzony zostanie w formule partycypacyjnej, która będzie uwzględniała wszystkich interesariuszy tego procesu, w tym: różne grupy mieszkańców (dzieci, młodzież, osoby starsze i in.). Partycypacyjna formuła procesu zagospodarowania kluczowej dla podobszaru przestrzeni zapewni minimalizację potencjalnych konfliktów pomiędzy użytkownikami tej przestrzeni w przyszłości. Jednocześnie działanie to umożliwi szersze włączenie mieszkańców budynku w procesy rewitalizacji całego podobszaru w wyniku dalszego rozeznania ich potrzeb, identyfikacji problemów itp.</p>
Podmioty realizujące	Gmina Miasto Augustów
Szacunkowa	Szacunkowa wartość projektu: ok. 1 000 000 zł

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

wartość	
Prognozowane rezultaty	Zwiększenie dostępności od przestrzeni publicznych, zwiększenie ilości miejsc z infrastrukturą przystosowaną do zwiększonej aktywności ruchowej, aktywizacja społeczna rodzin wieloproblemowych.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Jedna zagospodarowana przestrzeń publiczna. 500 m ciągu pieszego.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna. Sfera przestrzenno–funkcjonalna. Sfera środowiskowa.
Cele szczegółowe Programu Rewitalizacji	KD1.1. Aktywizacja i integracja społeczna dzieci i młodzieży i osób bezrobotnych. KD2.1. Poprawa ładu przestrzennego.

NR KD3	
Nazwa	Modernizacja wielorodzinnego zasobu mieszkaniowego – Przemysłowa 1A i 1B wraz z zagospodarowaniem terenów przyległych
Lokalizacja	Kaczy Dołek – ul. Przemysłowa 1A i ul. Przemysłowa 1B
Skrócony opis	<p>Celem projektu jest poprawa warunków mieszkaniowych mieszkańców Kaczego Dołka oraz estetyzacja otoczenia. Działania obejmą kompleksową termomodernizację dwóch budynków wielorodzinnych wraz z remontem części wspólnych (klatki schodowe, drzwi wejściowe) oraz estetyzacją bezpośredniego otoczenia budynków (trawniki, rabaty, przedogródki i inne). Na szczytowej ścianie od ul. Przemysłowej mural o tematyce wybranej przez mieszkańców, np. nawiązujący do historii miasta itp. Mural zostanie zaprojektowany i wykonany wspólnie z mieszkańcami i będzie jednym z elementów mających na celu zaangażowanie mieszkańców w procesy rewitalizacji osiedla.</p> <p>Mieszkańcy bloków na Kaczym Dołku, wyglądając przez okna, widzą jedynie ściany budynków sąsiednich. Na osiedlu brakuje przestrzeni, z której mieszkańcy mogliby korzystać oraz miejsc, w których mogliby obcować z kulturą. W ramach projektu zostanie przeprowadzony ogólnopolski konkurs na projekt i wykonanie muralu na ścianie jednego z budynków. Głos samych mieszkańców osiedla powinien być najważniejszy, bo to oni będą na niego codziennie patrzeć. Ich zaangażowanie w proces wybierania oraz pomoc w tworzeniu muralu przyczyni się do rozwoju wspólnoty. Mieszkańcy będą identyfikować się z miejscem zamieszkania, które zyska nowe – kulturalne oblicze. Będą dumni, że sami mieli w tym udział. Oprócz konkursu powinno odbyć się z mieszkańcami kilka (3-5) spotkań organizacyjno-integracyjnych, zachęcających do udziału w projekcie, przedstawiających różne oblicza sztuki oraz korzyści, jakie płyną ze wspólnego działania.</p>
Podmioty	Gmina Miasto Augustów

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

realizujące	Wspólnota mieszkaniowa Fundacja Mamy Mamy
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: ok. 1 000 000 zł
Prognozowane rezultaty	Rozwój wspólnoty. Zwiększenie dostępności do kultury. Otwarcie na sztukę i kulturę. Zwiększenie poczucia dumy i przynależności do grupy/miejsca. Zyskanie nowej atrakcji turystycznej przez miasto. Identyfikowanie miasta, jako miejsca otwartego na kulturę i sztukę. Poprawa efektywności energetycznej budynków, jakości życia, bezpieczeństwa; estetyzacja.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Dwa w pełni zmodernizowane budynki wraz z otoczeniem. Jeden mural.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera techniczna. Sfera społeczna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	KD4.1. Poprawa warunków mieszkaniowych. KD2.3. Modernizacja infrastruktury technicznej.

NR KD4	
Nazwa	Motocykle- jak to jest zrobione i jak to działa gdzie tu matematyka, a gdzie fizyka?
Lokalizacja	Kaczy Dołek
Skrócony opis	Aktywizacja i integracja dzieci i młodzieży poprzez warsztaty rozwijające pasje i hobby, wyrównanie szans edukacyjnych młodzieży z zakresu matematyki i fizyki na bazie zajęć z motoryzacji – zainteresowanie motocyklami. Wielogodzinne zajęcia praktyczne z obsługi i mechaniki motocyklowej. Zajęcia wyrównawcze z fizyki i warsztaty z podstaw elektroniki i urządzeń elektronicznych. Podstawy mechatroniki - zajęcia praktyczne, lutowanie, projektowanie prostych układów elektronicznych.
Podmioty realizujące	Stowarzyszenie Ogrodowe ROD im Armii Krajowej w Augustowie
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu 30.000 zł
Prognozowane rezultaty	Zwiększenie chęci do nauki dzieci i młodzieży poprzez warsztaty manualne, wyrównanie szans edukacyjnych z zakresu dwóch przedmiotów ścisłych.
Sposoby oceny	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

i mierzenia rezultatów	
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Podwyższenie efektów edukacyjnych, wyrównanie szans, pokazanie możliwości rozwijania zainteresowań.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	KD1.3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

NR KD5	
Nazwa	Hortiterapia
Lokalizacja	Kaczy Dołek
Skrócony opis	<p>Hortiterapia (od łacińskiego słowa: hortus – ogród) polega na wykorzystaniu ogrodu i roślin do terapii. Możemy wyróżnić terapię bierną (tj. spacerowanie po ogrodzie, aktywność fizyczną, doznania zmysłowe i estetyczne) oraz na terapię czynną (np. praca przy hodowli, uprawie i pielęgnacji roślin – sianie, sadzenie, pielienie, przesadzanie, przeszczepy, zbieranie nasion i owoców).</p> <p>Uczestnicy projektu (seniorzy lub uczestnicy warsztatów terapii zajęciowej) biorąc udział w pracach ogrodowych i pozostając w kontakcie z przyrodą stają się pełnoprawnymi, współodpowiedzialnymi członkami wspólnoty opiekującej się ogrodem. W prace w ogrodzie mogą być wplecione zajęcia z florystyki jako sposobu artystycznego kontaktu z kwiatami, ziołami i pozostałymi roślinami.</p> <p>W Polsce hortiterapia nie jest oficjalnie uznaną formą terapii i rehabilitacji, chociaż zajęcia ogrodnicze włączane są do programów ośrodków dysponujących zapleczem ogrodniczym, takich jak domy opieki społecznej, szpitale psychiatryczne, ośrodki odwykowe, warsztaty terapii zajęciowej</p>
Podmioty realizujące	Stowarzyszenie Ogrodowe ROD im Armii Krajowej w Augustowie
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu 15.000 zł
Prognozowane rezultaty	Zajęcia hortiterapii mają w znacznym stopniu poprawić koordynację ruchową seniorów, zwiększyć kondycję fizyczną, obniżyć stres, napięcie nerwowe i agresję, poprawiać koncentrację i kondycję psychiczną, podnieść poczucie własnej wartości i pewności siebie uczestników warsztatów.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki	Poprawa koordynacji ruchowej, zwiększenie kondycji fizycznej, obniżenie stresu i napięcia nerwowego, poprawienie koncentracji i kondycji psychicznej, poprawienie funkcjonowania

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

osiągnięć	układu krążenia, podniesienie poczucia własnej wartości i pewności siebie wśród uczestników warsztatów, poprawa relacji społecznych.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	KD1.3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

NR KD6	
Nazwa	„Jak mówić, żeby dzieci słuchały, jak słuchać aby chciały do nas mówić”
Lokalizacja	Kaczy Dołek
Skrócony opis	<p>„Jak mówić, żeby dzieci słuchały...” to cykl warsztatów psychologicznych dla każdego, kto szuka sposobu na nawiązanie głębszych relacji z dziećmi lub wychowankami, to nauka konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, nauka radzenia sobie z trudnościami wychowawczymi. Warsztaty będą zbiorem komunikacyjnych narzędzi, które znacząco poprawiają jakość kontaktu z dzieckiem i nie tylko. To nauka dialogu i kształtowanie więzi opartych na wzajemnym szacunku. Warsztaty wychowawcze Jak mówić żeby dzieci nas słuchały; Jak słuchać żeby dzieci do nas mówiły to ok 45-60 godzin zajęć. Jest to cykl cotygodniowych 10-15 spotkań trwających 3-4 godziny. Zajęcia będą prowadzone metodami aktywnymi, tak by uczestnicy mogli jak najwięcej doświadczać i ćwiczyć nowe umiejętności. Przerwa między warsztatami to czas na wypróbowywanie zdobytej wiedzy w domu w relacji z rodziną.</p> <p>Jego głównym celem jest wspieranie rodziców i wychowawców w radzeniu sobie w codziennych kontaktach z dziećmi i młodzieżą. Nauka umiejętności lepszego porozumiewania się, refleksja nad własną postawą wychowawczą, wymiana doświadczeń, to małe kroki ku głębszej relacji, dającej zadowolenie, poczucie wzajemnej bliskości. To także nauka dialogu i kształtowanie więzi opartych na wzajemnym szacunku.</p> <p>Program zostanie opracowany w oparciu o koncepcję Wychowania bez porażek Thomasa Gordona i książki Adele Faber, Elaine Mazlish z cyklu Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały; Jak słuchać żeby dzieci do nas mówiły</p>
Podmioty realizujące	Stowarzyszenie Ogrodowe ROD im Armii Krajowej w Augustowie
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu 25.000 zł
Prognozowane rezultaty	Jego głównym rezultatem będzie nauczenie rodziców i opiekunów w radzenia sobie w codziennych kontaktach z dziećmi i młodzieżą. Nauka umiejętności lepszego porozumiewania się, refleksja nad własną postawą wychowawczą, wymiana doświadczeń, to małe kroki ku głębszej relacji, dającej zadowolenie, poczucie wzajemnej bliskości. To także nauka dialogu i kształtowanie więzi opartych na wzajemnym szacunku Ucząc umiejętności otwartego porozumiewania się w rodzinie program jednocześnie przyczynia się do budowania silnej więzi między rodzicami a dziećmi, co (zgodnie z wynikami badań J. D. Hawkinsa) sprawia, że jest on także programem profilaktycznym..

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Dzięki warsztatom: uczestnicy będą mogli doskonalić umiejętności empatycznej komunikacji. Dowiedzą się jak mówić do dziecka, żeby słuchało i współdziałało. Dowiedzą się co stosować zamiast kar i nagród, poznają sposoby wspólnego rozwiązywania konfliktów.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	KD1.3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

Koszary

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne planowane do przeprowadzenia na podobszarze Koszary to:

1. Uporządkowanie i zagospodarowanie terenu przy ul. I Pułku Ułanów Krechowieckich.
2. Rozbudowa Hospicjum i zagospodarowanie terenu przyległego.
3. Podłączenie do sieci MPEC budynku użytkowanego przez Społeczną Organizację Przyjaciół Dzieci Przyszań.
4. Galeria Koszary – modernizacja ogrodzenia przy stadionie miejskim.
5. Warsztaty i wystawy plenerowe na osiedlach Kaczy Dołek, Koszary i Lipowiec.

NR K1	
Nazwa	Uporządkowanie i zagospodarowanie terenu przy ul. I Pułku Ułanów Krechowieckich
Lokalizacja	Koszary
Skrócony opis	Głównym celem projektu jest stworzenie w pełni funkcjonalnej przestrzeni publicznej poprzez kompleksową modernizację zdegradowanych przestrzeni międzyblokowych na osiedlu Koszary. Działanie będzie polegać na utworzeniu wielofunkcyjnej przestrzeni do rekreacji oraz spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych użytkowników. Zaaranżowanie przestrzeni międzyblokowych będzie uwzględniało potrzeby i oczekiwania różnych grup mieszkańców w tym: dzieci, młodzieży, osób starszych i innych. Usunięte zostaną tymczasowe, zdewastowane budowle zajmujące centralną część terenu. Jednocześnie nastąpi przebudowa (w tym utwardzenie) dróg osiedlowych wraz z uporządkowaniem kwestii miejsc parkingowych. Ważnym elementem projektu będzie odseparowanie miejsc parkingowych od pozostałych funkcji obszaru. W ramach projektu zostanie wykonany w plac zabaw oraz miejsca do odpoczynku dla osób dorosłych (ławki, stoliki itp.).
Podmioty realizujące	Wspólnoty mieszkaniowe Gmina Miasto Augustów
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: ok. 350 000 zł
Prognozowane rezultaty	Estetyzacja otoczenia, wzrost jakości życia, aktywizacja mieszkańców, integracja mieszkańców.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Jedna w pełni funkcjonalna przestrzeń publiczna.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera przestrzenno–funkcjonalna. Sfera społeczna.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

Cele szczegółowe Programu Rewitalizacji	K1.2. Aktywizacja i wsparcie dzieci i młodzieży. K2.2. Poprawa ładu przestrzennego. K2.3. Modernizacja infrastruktury technicznej.
--	--

NR K2	
Nazwa	Rozbudowa Hospicjum i zagospodarowanie terenu przyległego
Lokalizacja	Koszary - Ul. I Pułku Ułanów Krechowieckich 15
Skrócony opis	<p>Zakres przedmiotowy projektu obejmuje remont i przebudowę budynku oraz przyległego terenu na nowoczesną bazę opiekuńczo – hospicyjną i rehabilitacyjną, która spełniałaby potrzeby obecnych i przyszłych pacjentów, a także świadczyłaby usługi rehabilitacyjne dla pacjentów z zewnątrz. Odpowiednie warunki i jakość świadczonych usług są bardzo ważne z punktu widzenia pacjentów, którymi są osoby starsze, niepełnosprawne, z chorobami przewlekłymi oraz ich rodzin. Definiując projekt od strony przedmiotowej należy wyróżnić następujące działania, stanowiące części składowe przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - adaptacja nieużywanej dotychczas powierzchni budynku, w którym znajduje się placówka, - remont dotychczas wykorzystywanej części budynku, - wyposażenie placówki w niezbędny sprzęt i aparaturę medyczną, - utworzenie oddziału dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych.
Podmioty realizujące	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Długoterminowej w Augustowie
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: ok. 13 000 000
Prognozowane rezultaty	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ilość przebudowanych placówek na potrzeby ochrony zdrowia -1. 2. Zwiększenie ilości łóżek dla pacjentów w opiece stacjonarnej. 3. Świadczenie usług z zakresu opieki domowej. 4. Usługi rehabilitacyjne świadczone pacjentom z zewnątrz. 5. Nowe miejsca pracy.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób korzystających z dostosowanych obiektów – 500 rocznie. 2. Ilość łóżek w opiece stacjonarnej – 94. 3. Ilość łóżek w opiece domowej – 20. 4. Ilość usług rehabilitacyjnych rocznie – 516 120. 5. Zatrudnienie 89 osób.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera techniczna. Sfera przestrzenno–funkcjonalna.
Cele	Cel K1.1. Aktywizacja i integracja społeczna osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

szczegółowe Programu Rewitalizacji	<p>Cel K1.5. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem kobiet oraz osób bez kwalifikacji zawodowych.</p> <p>Cel K2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.</p> <p>Cel K2.3. Modernizacja infrastruktury technicznej.</p>
---	---

NR K3	
Nazwa	Podłączenie do MPEC budynku użytkowanego przez Społeczną Organizację Przyjaciół Dzieci Przyszań wraz z rozszerzeniem działalności placówki
Lokalizacja	Koszary - ul. Tytoniowa 5
Skrócony opis	<p>Społeczny ośrodek dla dzieci „Przyszań” prowadzi świetlicę dla dzieci i młodzieży z obszaru Koszar oraz punkt przedszkolny. Obecny system zaopatrzenia w centralne ogrzewanie i ciepłą wodę użytkową funkcjonuje w oparciu o źródło ciepła zasilane olejem opałowym. Koszty z tym związane ograniczają możliwości działania placówki świadczącej ważne, z punktu widzenia podobszaru rewitalizacji Koszary, usługi społeczne.</p> <p>Oszczędności związane ze zmianą źródła ciepła umożliwią rozszerzenie dotychczas prowadzonej działalności.</p> <p>Działanie obejmie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - doprowadzenie sieci grzewczej do budynku, - zainstalowanie wymiennika ciepła, - podłączenie sieci c. o. i c. u. w budynku do wymiennika ciepła. <p>Dodatkowo projekt zakłada wyrównywanie szans rozwojowych wychowanków placówki poprzez dodatkowe zajęcia edukacyjne, sportowe, artystyczne będące formą profilaktyki. W ramach projektu planowane są następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie placu sportowo rekreacyjnego dla wychowanków placówki; 2. Aktywizacja dzieci i młodzieży poprzez zajęcia sportowe, artystyczne, edukacyjne na terenie placówki.
Podmioty realizujące	Gmina Miasto Augustów
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: ok. 380 000 zł
Prognozowane rezultaty	<p>Wzrost efektywności energetycznej, zwiększenie potencjału finansowego placówki, spadek kosztów ogrzewania budynku.</p> <p>Aktywizacja dzieci i młodzieży, poprawa jakości życia podopiecznych placówki.</p>
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	<p>Jeden budynek podłączony do sieci grzewczej MPEC.</p> <p>Jeden w pełni wyposażony plac sportowo rekreacyjny.</p> <p>Rozszerzenie oferty edukacyjnej placówki.</p>
Sfery procesu	Sfera techniczna.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

rewitalizacji	Sfera społeczna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	K1.4. Wsparcie rodzin wieloproblemowych. K2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego. K2.3. Modernizacja infrastruktury technicznej.

NR K4	
Nazwa	Galeria Koszary – modernizacja ogrodzenia przy stadionie miejskim
Lokalizacja	Koszary
Skrócony opis	<p>Remont ogrodzenia kompleksu sportowego CSiR od strony ul. I Pułku Ułanów Krechowieckich wraz z przygotowaniem ogrodzenia na potrzeby galerii <i>streetartowej</i> – Galerii Murali Koszary. Działania obejmą ocenę stanu technicznego ogrodzenia wraz z przystosowaniem ściany ogrodzenia od ul. I Pułku Ułanów Krechowieckich na potrzeby wielkoskalowego malarstwa ściennego – murali. Murale będą wykonywane cyklicznie przez okres trzech kolejnych lat na całej długości ogrodzenia. Wybór tematyki murali będzie dokonywany metodą partycypacyjną przy uwzględnieniu takich grup interesariuszy jak: mieszkańcy Koszar, Urząd Miejski, przedsiębiorcy, środowisko <i>streetartowców</i>.</p> <p>W ramach projektu odbywać się będą warsztaty artystyczne dla różnych grup wiekowych mieszkańców, głównie dzieci i młodzieży. Efekty prac realizowane będą w formie muralu/i. Działanie ma na służyć wzmocnieniu lokalnej tożsamości mieszkańców podobszaru Koszary, jego estetyzacji oraz aktywizacji jego mieszkańców w kontekście prowadzonych działań rewitalizacyjnych. Jednocześnie, dzięki cyklicznemu charakterowi, przedsięwzięcie będzie służyło informowaniu mieszkańców o prowadzonych w ramach rewitalizacji działaniach oraz promocji całego GPR.</p>
Podmioty realizujące	CSiR w Augustowie. Gmina Miasto Augustów.
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: ok. 120 000
Prognozowane rezultaty	Estetyzacja przestrzeni miejskiej, aktywizacja mieszkańców, wzmocnienie lokalnej tożsamości, integracja społeczna i kulturalna.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Odnowione ogrodzenie – 250 metrów. Jedna galeria murali.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera przestrzenno - funkcjonalna. Sfera społeczna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	K1.2. Aktywizacja i wsparcie dzieci i młodzieży. K2.2. Poprawa ładu przestrzennego.

Projekty realizowane na obszarze kilku podobszarów

Pośród przedsięwzięć rewitalizacyjnych tylko jedno było realizowane na obszarze kilku podobszarów rewitalizacji. Były to Warsztaty i wystawy plenerowe na osiedlach Kaczy Dołek, Koszary i Lipowiec.

NR K5, KD5, L4	
Nazwa	Warsztaty i wystawy plenerowe na osiedlach Kaczy Dołek, Koszary i Lipowiec
Lokalizacja	Kaczy Dołek, Koszary i Lipowiec
Skrócony opis	<p>Projekt obejmuje przeprowadzenie 3 wystaw plenerowych połączonych z imprezami kulturalnymi na poszczególnych osiedlach.</p> <p>Na wystawach znajdą się zdjęcia przygotowane przez mieszkańców danego osiedla, którzy podczas warsztatów fotograficznych będą uwieczniać miejsce, w którym żyją.</p> <p>Akcja informacyjna dot. naboru na bezpłatne warsztaty, przeprowadzenie warsztatów dla 3 grup (wszyscy chętni bez rozgraniczania wiekowego), wybór zdjęć i przygotowanie 3 wystaw (osobne dla każdego osiedla), zakup przenośnych gablot do wystaw plenerowych, zorganizowanie koncertu, poczęstunku oraz animacji czasu dla dzieci.</p>
Podmioty realizujące	Fundacja Mamy Mamy
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: ok. 160 000 zł
Prognozowane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój wspólnoty. - Zdobycie nowych umiejętności – zaświadczeń dot. udziału w warsztatach. - Zwiększenie dostępności do kultury. - Otwarcie na sztukę i kulturę. - Zwiększenie poczucia dumy i przynależności do grupy/miejsca. - Zwiększenie oferty imprez organizowanych w mieście. - Identyfikowanie miasta, jako miejsca otwartego na kulturę i sztukę oraz dbającego o rozwój mieszkańców.
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	<p>Liczba osób biorących udział w warsztatach: min. 30.</p> <p>Liczba wystaw: 3.</p> <p>Liczba fotografii na wystawie: min. 10.</p>
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna.
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	<p>L1.1. Kompleksowe wsparcie rodzin wieloproblemowych.</p> <p>L1.3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.</p>

Projekty realizowane poza obszarem rewitalizacji

W grupie projektów podstawowych znalazły się projekty Warsztatów Terapii Zajęciowej, które zlokalizowane są poza wyznaczonym obszarem rewitalizacji na terenie jednostki urbanistycznej Zarzecze²⁵. Były to:

1. Praktyki zawodowe dla Uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie.
2. Rozszerzenie oferty terapeutycznej Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie.
3. Utworzenie spółdzielni socjalnej w Augustowie.

NR PZ1	
Nazwa	Praktyki zawodowe dla Uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie
Lokalizacja	Miasto Augustów
Skrócony opis	<p>W Augustowie działa jeden Warsztat Terapii Zajęciowej. Z jego oferty korzysta ok. 40 uczestników. Oczekujących na przyjęcie jest kolejnych 30 osób. Zasięg oddziaływania placówki jest ponadlokalny, co uzasadnia realizację działań poza obszarem rewitalizacji.</p> <p>Celem projektu jest podjęcie współpracy z augustowskimi zakładami pracy (publicznymi, bądź przedsiębiorcami prywatnymi) w zakresie zorganizowania 4 praktyk zawodowych na różnych stanowiskach pracy dla 10 Uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie. W ramach projektu planowane jest zapewnienie dowozu, niezbędnych badań, odzieży ochronnej, poradnictwa doradcy zawodowego, niezbędnych pomocy, wynagrodzenia i inne niezbędne do podjęcia praktyk działania.</p> <p>Ze względu na fakt, że Warsztaty Terapii Zajęciowej pełnią funkcję ponadlokalną i obejmują zasięgiem swojego działania zarówno miasto Augustów, jak również powiat augustowski, działania prowadzone w ramach projektu uwzględniały preferencje dla osób niepełnosprawnych zamieszkałych na obszarze rewitalizacji.</p>
Podmioty realizujące	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych WTZ w Augustowie, Warsztat Terapii Zajęciowej
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: 12.000 zł
Prognozowane rezultaty	<p>Zdobycie wiedzy i umiejętności pracy na konkretnych stanowiskach pracy przez 10 osób niepełnosprawnych z WTZ (w tym z obszaru zdegradowanego) w Augustowie.</p> <p>Poznanie przez augustowskich pracodawców osób niepełnosprawnych jako dobrych i zaangażowanych pracowników.</p>
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych, aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.

²⁵ Warsztaty Terapii Zajęciowej funkcjonowały przy ul. Portowej 10. Odległość dzieląca je od granicy podobszaru rewitalizacji Kaczy Dołek wynosiła ok. 180 m.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	C1.1. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych. KD1.5. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych. K1.1. Aktywizacja i integracja społeczna osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

NR PZ2	
Nazwa	Rozszerzenie oferty terapeutycznej Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie
Lokalizacja	Miasto Augustów
Skrócony opis	<p>W Augustowie działa jeden Warsztat Terapii Zajęciowej. Z jego oferty korzysta ok. 40 uczestników. Oczekujących na przyjęcie jest kolejnych 30 osób. Zasięg oddziaływania placówki jest ponadlokalny co uzasadnia realizację działań poza obszarem rewitalizacji.</p> <p>W ramach projektu przewidziane jest utworzenie nowych pracowni w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Augustowie i przyjęcie nowych uczestników, zatrudnienie dwóch nowych terapeutów, specjalistów w wybranych dziedzinach. W związku z niewystarczającą liczbą lokali w obecnej siedzibie WTZ koniecznym będzie w ramach projektu wynajęcie lokali na potrzeby nowych pracowni. Planowany jest również zakup wyposażenia niezbędnego do budowania nowych umiejętności wśród uczestników WTZ.</p> <p>Ze względu na fakt, że Warsztaty Terapii Zajęciowej pełnią funkcję ponadlokalną i obejmują zasięgiem swojego działania zarówno miasto Augustów, jak również powiat augustowski, działania prowadzone w ramach projektu uwzględniły preferencje dla osób niepełnosprawnych zamieszkałych na obszarze rewitalizacji.</p>
Podmioty realizujące	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych WTZ w Augustowie
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: 200.000 zł
Prognozowane rezultaty	<p>Rozszerzenie oferty terapeutycznej WTZ w Augustowie.</p> <p>Zdobycie wiedzy i umiejętności poprzez terapię w nowych pracowniach.</p> <p>Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych z WTZ w Augustowie.</p> <p>Zwiększenie możliwości szans osób niepełnosprawnych z WTZ w Augustowie na rynku pracy.</p>
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Powstanie dwóch nowych pracowni w WTZ w Augustowie i przyjęcie pięciu nowych uczestników.
Sfery procesu rewitalizacji	Sfera społeczna. Sfera gospodarcza.
Cele	C1.1. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

operacyjne Programu Rewitalizacji	<p>KD1.5. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.</p> <p>K1.1. Aktywizacja i integracja społeczna osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.</p> <p>C2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.</p> <p>K2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.</p> <p>L2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.</p>
--	--

NR PZ3	
Nazwa	Utworzenie spółdzielni socjalnej w Augustowie
Lokalizacja	Miasto Augustów
Skrócony opis	<p>Utworzenie spółdzielni socjalnej, w której zatrudnione zostaną między innymi osoby niepełnosprawne z WTZ w Augustowie. Niezbędne będzie wynajęcie lokalu, odbycie szkoleń, zakup narzędzi i wyposażenia, wynagrodzenia itp.</p> <p>Ze względu na fakt, że Warsztaty Terapii Zajęciowej pełnią funkcję ponadlokalną i obejmują zasięgiem swojego działania zarówno miasto Augustów, jak również powiat augustowski, działania prowadzone w ramach projektu uwzględniały preferencje dla osób zamieszkałych na obszarze rewitalizacji.</p>
Podmioty realizujące	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych WTZ w Augustowie
Szacunkowa wartość	Szacunkowa wartość projektu: ok. 500 000 zł
Prognozowane rezultaty	<p>Rozszerzenie oferty pracy dla osób niepełnosprawnych w Augustowie.</p> <p>Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych z WTZ w Augustowie.</p> <p>Zwiększenie możliwości szans osób niepełnosprawnych z WTZ w Augustowie na rynku pracy.</p>
Sposoby oceny i mierzenia rezultatów	Sprawozdanie z realizacji projektu, bieżący monitoring, wnioski o płatność.
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Wejście na lokalny rynek pracy pięciu osób niepełnosprawnych.
Sfery procesu rewitalizacji	<p>Sfera społeczna.</p> <p>Sfera gospodarcza.</p>
Cele operacyjne Programu Rewitalizacji	<p>C1.1. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.</p> <p>KD1.5. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.</p> <p>K1.1. Aktywizacja i integracja społeczna osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.</p> <p>C2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.</p> <p>K2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.</p> <p>L2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.</p> <p>C3.1. Tworzenie nowych miejsc pracy.</p>

5.2. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmują szereg grup działań, których przeprowadzenie przyczyni się do realizacji celów operacyjnych.

1. Przestrzenie publiczne

W trakcie dokonanych analiz zidentyfikowano zarówno braki w zakresie urządzonych przestrzeni publicznych i półpublicznych, jak również niską ich jakość i niedostosowanie do aktualnych potrzeb mieszkańców. Realizowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinny dotyczyć zarówno przestrzeni o znaczeniu ponadlokalnym (np. Rynek Zygmunta Augusta), jak również lokalnym, wykorzystywanych prawie wyłącznie przez mieszkańców ich bezpośredniego otoczenia (Lipowiec, Kaczy Dołek, Koszary). Przykładowymi działaniami, które mieszczą się w tego rodzaju przedsięwzięciach są:

- Modernizacja istniejących przestrzeni publicznych.
- Rekompozycja istniejących przestrzeni publicznych.
- Utworzenie nowych przestrzeni publicznych.

Wszystkie działania dotyczące przestrzeni publicznych powinny być realizowane na drodze partycypacji mieszkańców w planowaniu i projektowaniu. Tylko poprzez właściwe rozpoznanie potrzeb wszystkich użytkowników przestrzeni oraz identyfikację konfliktów pomiędzy nimi możliwe będzie osiągnięcie pożądanego efektu końcowego. Ze względu na czasochłonny charakter tego rodzaju projektowania przestrzeni publicznych Urząd Miasta powinien przeznaczyć na etap projektowania i konsultowania przemian przestrzeni publicznych odpowiednie zasoby sił i środków do przeprowadzenia całego procesu.

Przedsięwzięciom związanym z przestrzeniami publicznymi powinny towarzyszyć działania aktywizacyjne skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji o szerokim profilu od kulturalnych, przez sportowo-rekreacyjne, edukacyjne, czy integracyjne.

2. Niepełnosprawność

Wśród problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji znalazły się kwestie związane z osobami niepełnosprawnymi. Ich koncentracja na wyznaczonym obszarze sprawia, że w ramach planowanej interwencji powinien znaleźć się szeroki wachlarz różnorodnych działań mających na celu ich wsparcie. Do głównych problemów, jakie dotyczą środowisko osób niepełnosprawnych, zaliczono: niską aktywność zawodową osób niepełnosprawnych, niewystarczającą infrastrukturę społeczną oraz powszechne występowanie na obszarze rewitalizacji całego szeregu barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie zarówno osobom niepełnosprawnym, jak również innym grupom. Tak określone niedobory powinny być uzupełniane poprzez następujące rodzaje działań:

- Partycypacyjne planowanie rozwiązań ułatwiających dostęp do obiektów i przestrzeni publicznych oraz prywatnych, np. instytucji kultury, infrastruktury społecznej, sklepów itd. Przykładem takich działań jest audyt potrzeb osób niepełnosprawnych oraz barier architektonicznych wypracowany wspólnie z przedstawicielami środowiska osób niepełnosprawnych.

- Likwidacja barier architektonicznych i ułatwienie dostępu do usług publicznych dla osób niepełnosprawnych w tym: ruchowo, niedowidzących czy niewidomych.
- Rozszerzenie prowadzonej oferty terapeutycznej skierowanej do osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem aktywizacji zawodowej np. w ramach: Warsztatów Terapii Zajęciowej, Środowiskowego Domu Samopomocy i in., np. praktyki zawodowe, staże itp..
- Likwidacja niedogodności i braków infrastrukturalnych dla osób niepełnosprawnych w bezpośrednim otoczeniu placówek infrastruktury społecznej, np. wyrównanie chodnika itp.
- Utworzenie mieszkań chronionych.
- Utworzenie spółdzielni socjalnej.

3. Wsparcie rodzin wieloproblemowych

Podstawowym problemem obszaru rewitalizacji jest wysoki stopień koncentracji na nim rodzin wieloproblemowych, czyli o wysokim natężeniu całego szeregu różnych problemów społecznych. W ramach planowanych działań rewitalizacyjnych to na tego rodzaju beneficjentach powinno skupić się gros realizowanych działań. Kluczowym zagadnieniem z tego zakresu wsparcia jest skuteczna reintegracja rodzin zagrożonych wykluczeniem z resztą społeczności oraz ich aktywizacja poprzez działania społeczne, kulturalne i in. Na terenie zdegradowanym funkcjonują placówki prowadzące działalność skierowaną do dzieci i młodzieży z rodzin wieloproblemowych. W takich przedsięwzięciach rewitalizacyjnych powinny mieścić się m. in. następujące działania:

- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz uzależnieniom, w tym:
  - Propagowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia wśród osób uzależnionych i ich rodzin.
  - Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
  - Punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy.
- Aktywizacja społeczna i zawodowa osób dorosłych, w tym:
  - Utworzenie spółdzielni socjalnej.
  - Wyrównywanie szans rozwojowych wychowanków świetlic środowiskowych poprzez dodatkowe zajęcia edukacyjne, sportowe, artystyczne.

4. Infrastruktura mieszkaniowa

Istotnym elementem przedsięwzięć rewitalizacyjnych o charakterze infrastrukturalnym są działania zmierzające do budowy nowego zasobu mieszkaniowego oraz modernizacji już istniejącego. Prowadzenie procesu rewitalizacji bez uwzględnienia tej grupy działań bardzo wyraźnie ogranicza trwałość interwencji. Na obszarze rewitalizacji problemy związane ze stanem zasobu mieszkaniowego dotyczą wszystkich wyznaczonych podobszarów rewitalizacji, choć ze względu na ich specyfikę w różnym stopniu i w różny sposób. Przedsięwzięcia te są w bezpośrednio powiązane z takimi grupami działań jak poprawa stanu środowiska, czy działania z zakresu modernizacji i utworzenia przestrzeni publicznych i półpublicznych w bezpośrednim otoczeniu modernizowanych i nowo wybudowanych obiektów. Działania z tej grupy powinny przede wszystkim koncentrować się na:

- Modernizacji istniejącego zasobu komunalnego oraz wspólnot mieszkaniowych wraz z zagospodarowaniem jego bezpośredniego otoczenia oraz towarzyszących im elementom infrastruktury sieciowej.

- Budowie nowych budynków np. w ramach rządowego programu „Mieszkanie PLUS”²⁶ czy rozwoju różnych form budownictwa społecznego (TBS).

5. Poprawa bezpieczeństwa

Obszar rewitalizacji odznacza się wysokim poziomem koncentracji problemów związanych ze stanem bezpieczeństwa publicznego. Wiąże się to zarówno z występowaniem na jego obszarze kluczowych, z punktu widzenia miasta, przestrzeni publicznych, jak również podobszarów

o wysokim poziomie natężenia przestępstw i czynów karalnych. Przedsięwzięcia, których celem będzie zmniejszenie intensywności występowania tych negatywnych zjawisk powinny koncentrować się na takich działaniach jak:

- System monitoringu wizyjnego dla kluczowych przestrzeni publicznych.
- Audyt braków oświetlenia na obszarze rewitalizacji wraz z jego uzupełnieniem.
- Edukacja i profilaktyka z zakresu bezpieczeństwa.

6. Poprawa stanu środowiska

Ważnym wymiarem działań w obrębie planowanej rewitalizacji są działania skierowane na poprawę stanu środowiska. W ramach przeprowadzonej analizy jako podstawowy problem dotyczący większą część obszaru rewitalizacji uznano niską emisję z niskowydajnych, indywidualnych palenisk piecowych. Jej efektem są zarówno uciążliwości związane z pogorszeniem stanu zdrowia i jakości życia mieszkańców, jak również hamowanie rozwoju jednej ze specjalizacji Augustowa, tj. usług uzdrowiskowych. W związku z tym planowane działania powinny obejmować np. takie przedsięwzięcia jak:

- Rozwój sieci ciepłowniczej, ze szczególnym uwzględnieniem zabudowy wielorodzinnej.
- Rozwój sieci gazowniczej.
- Kompleksowe działania głębokiej termomodernizacji, w tym w zakresie zabytkowego zasobu mieszkaniowego.
- Wprowadzanie instalacji do produkcji energii z odnawialnych źródeł energii (OZE).
- Poprawę efektywności energetycznej budynków publicznych.

7. Kultura

Przeprowadzone analizy wykazały na części obszaru zdegradowanego wyraźne braki w dostępności do placówek świadczących usługi z zakresu kultury. Z drugiej strony istniejące przestrzenie publiczne łącznie z kluczową dla miasta przestrzenią Rynku Zygmunta Augusta nie funkcjonują w sposób optymalny z punktu widzenia ich użytkowników. Dlatego też przedsięwzięcia dotyczące sfery kulturalnej powinny być podstawowym elementem dużej części działań prowadzonych na obszarze rewitalizacji. Ich głównym zadaniem powinny być:

- Integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Integracja lokalnych społeczności.
- Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem.
- Budowa i wzmacnianie lokalnej tożsamości.

---

²⁶ Gmina Miasto Augustów podpisała list intencyjny w tej sprawie i planuje wybudować od 200 do 500 mieszkań.

Zarysowane w ten sposób cele powinny być realizowane przez działania wykorzystujące istniejącą infrastrukturę społeczną, oraz przestrzenie publiczne i półpubliczne tak, aby odbywały się lokalnie, jak najbliżej miejsc zamieszkania grup docelowych. Należy zwrócić uwagę na nowoczesną formę zajęć i działań skierowanych do dzieci i młodzieży, obejmujących np. elementy *street artu*, czy działania z zakresu sztuk audiowizualnych.

W ramach tej grupy przedsięwzięć realizacji mogą podlegać działania takie jak np.:

- Adaptacja budynków na potrzeby klubu Seniora.
- Adaptacja budynków na młodzieży.
- Utworzenie domów sąsiedzkich/osiedlowych.
- Działania kulturalne skierowane do dzieci i młodzieży np.:
  - Festiwal *street artu*.
  - Partycypacyjne tworzenie murali.
- Animacje kulturalne w przestrzeniach publicznych i półpublicznych.
- Warsztaty i wystawy plenerowe.
- Spotkania autorskie z przedstawicielami świata kultury.
- Kino letnie.
- Rozbudowa i modernizacja istniejących placówek kulturalnych.

8. Sport i kultura fizyczna dla rewitalizacji

Augustów posiada zarówno rozbudowaną i specjalistyczną infrastrukturę sportową oraz rekreacyjną, jak również wysoko wykwalifikowaną kadrę trenerów i instruktorów. Do przykładowej infrastruktury sportowej należą m.in. basen, baza kajakowa, żeglarska, wyciąg nart wodnych, korty tenisowe, czy tor do narciarstwa biegowego. Infrastrukturę rekreacyjną reprezentują m.in. siłownia na otwartym powietrzu, czy park linowy. Potencjał ten powinien zostać właściwie wykorzystany w ramach planowanych działań rewitalizacyjnych. Aktywizacja różnych grup wiekowych mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zajęcia sportowe i rekreacyjne może przynieść szereg pozytywnych efektów:

- W przypadku dzieci i młodzieży, w tym z rodzin zagrożonych wykluczeniem będzie propagować właściwe wzorce zachowań oraz poprawiać ogólny stan psychofizyczny. W ten sposób może pełnić formę profilaktyki zarówno w zakresie stanu zdrowia, jak również przeciwdziałania uzależnieniom.
- Dla osób starszych będzie stanowić ważny element wpływający korzystnie na stan zdrowia, w wyniku czego wydłużeniu może ulec okres samodzielności najstarszych mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Przykładami działania w ramach tej grupy przedsięwzięć mogą być np.:

- Zajęcia dla dzieci i młodzieży z zakresu sportów wodnych, narciarstwa biegowego i in.
- Aktywne sportowo wakacje dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji.
- Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej np.:
  - Siłowni na otwartym powietrzu.
  - Boisk wielofunkcyjnych.
  - Ścianki wspinaczkowej i in.

6. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Integracja działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych zapewniona zostanie poprzez wykorzystanie następujących mechanizmów w obrębie GPR. Są to:

1. Kompleksowość programu.
2. Koncentracja programu rewitalizacji.
3. Komplementarność projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

6.1. Kompleksowość programu

Wielowymiarowy charakter planowanego procesu rewitalizacji jest jednym z jego immanentnych cech. Rewitalizacja, ze swojej natury bowiem, musi być realizowana poprzez szeroki wachlarz powiązanych ze sobą w logiczną całość działań obejmujących różne sfery (wymiar) miasta. Dlatego też Gminny Program Rewitalizacji Miasta Augustów obejmuje swoim zakresem interwencję we wszystkich podstawowych aspektach, tj. zarówno w sferze społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej jak również środowiskowej uwzględniając szereg różnych źródeł finansowania. Tylko tak zaplanowane kompleksowe działania, będą stwarzały możliwość pojawienia się efektu synergii i w konsekwencji osiągnięcie jak najwyższej efektywności przeprowadzonej interwencji.

6.2. Koncentracja programu rewitalizacji

Rewitalizacja, co do zasady, musi ograniczać się do obszarów wymagających interwencji a jednocześnie pełniących istotną rolę z punktu widzenia procesów rozwojowych miasta. W przypadku GPR Miasta Augustów efekt (mechanizm) koncentracji zapewniono:

1. Na poziomie części diagnostycznej, tj. analizy zróżnicowania wewnątrzmięjskiego - poprzez rygorystyczne przyjęcie prognozy natężenia zdecydowanej większości spośród analizowanych wskaźników na poziomie wyraźnie przekraczającym wartość dla całego miasta. Obszar zdegradowany i rewitalizacji obejmuje obszar o szczególnie wysokiej koncentracji zjawisk kryzysowych.
2. Ograniczenie wielkości obszaru zdegradowanego i rewitalizacji wyraźnie poniżej ustawowych progów dotyczących maksymalnego udziału w:
  - a. Powierzchni gminy (20%). Obszar zdegradowany i rewitalizacji objął 2,5% powierzchni Gminy Miasto Augustów.
  - b. Liczbie ludności (30%). Obszar zdegradowany i rewitalizacji zamieszkiwany był przez 13,9% ogółu liczby mieszkańców Gminy Miasto Augustów.
3. W części dotyczącej planowanych działań poprzez skupienie ich na obszarze rewitalizacji. Przedsięwzięcia przeznaczone do realizacji na podobszarach rewitalizacji:
  - a. Centrum I.
  - b. Kaczy Dołek.
  - c. Koszary.
  - d. Lipowiec.

Wsparciem z zakresu rewitalizacji w ramach GPR mają zostać objęte również projekty zlokalizowane poza obszarem rewitalizacji, służące jednak realizacji celów wynikających z programu. W przypadku GPR Miasta Augustów poza obszarem rewitalizacji planowana jest realizacja następujących działań:

1. Projekty Warsztatów Terapii Zajęciowej (WTZ).

WTZ są w skali Augustowa instytucją realizującą działania skierowane zarówno do mieszkańców miasta, jak również powiatu augustowskiego. Ze względu na wysoki stopień problemów związanych z niepełnosprawnością na obszarze zdegradowanym i rewitalizacji szacowaną siłę oddziaływania projektów WTZ na nim można określić jako wysoką. Dodatkowe działania w pewnym zakresie uzupełniać będą funkcjonujący na obszarze rewitalizacji Środowiskowy Dom Samopomocy.

6.3. Komplementarność projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wymogiem koniecznym jest zapewnienie uzupełniania się projektów (a także szerzej: przedsięwzięć) w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to następujących typów komplementarności:

1. Problemowej.
2. Proceduralno-instytucjonalnej.
3. Międzyokresowej.
4. Źródeł finansowania.
5. Przestrzennej.

6.3.1. Komplementarność problemowa

Planowane w ramach GPR działania rewitalizacyjne obejmują wszystkie obszary tematyczne, w wyniku czego oddziaływać będą na wszystkie aspekty jego rozwoju, w tym: społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe i techniczne. Zaplanowana paleta działań będzie się uzupełniała, z punktu widzenia poszczególnych wymiarów obszaru, co pozwoli uniknąć fragmentacji działań zawartych w programie.

Zapewnieniu odpowiedniego poziomu powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach a w konsekwencji lepszej koordynacji tematycznej i organizacyjnej działań będą służyły również:

1. Działalność Komitetu Rewitalizacji.
2. Koordynacja całości zaplanowanej interwencji na poziomie Urzędu Miasta przez wyznaczoną osobę.

Powiązania wynikające z ciągu logicznego: **Problem => Cel strategiczny => Cel operacyjny => Przedsięwzięcia rewitalizacyjne (projekty)** przedstawiono poniżej dla każdego z podobszarów rewitalizacji w formie macierzy (Tabela 6.3.1 – Tabela 6.3.4).

Tabela 6.3.1 Powiązania celów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych podobszaru Centrum I.

L.p.	Zdiagnozowany problem	Badany wskaźnik	Cel Strategiczny	Cel operacyjny/Kierunki działań	Przedsięwzięcie odpowiadające na problem, ograniczające jego występowanie
1.	Ubóstwo/uzależnienie od pomocy społecznej	Wskaźnik syntetyczny korzystania z zasiłków pomocy społecznej	C2. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	C2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.	Rozbudowa i przebudowa budynku Miejskiego Domu Kultury (kluczowy) Mieszkania chronione Punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy
2.	Niepełnosprawność	Wskaźnik syntetyczny problemów związanych ze stanem zdrowia.	C1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	C1.1. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.	Poprawa dostępności obiektów i przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych Mieszkania chronione; Rozszerzenie oferty terapeutycznej Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie Praktyki zawodowe dla Uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie
3.	Kryzys w rodzinach	Osoby otrzymujące zasiłek z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1 tys. mieszkańców.	C1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	C1.2. Wsparcie rodzin wieloproblemowych w tym dzieci i młodzieży oraz samotnych rodziców.	Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży Kino Letnie na Tyłach MDK "Edukompetentni" w Zespole Szkół Samorządowych im. 1 Pułku Ułanów Krechowieckich - zajęcia wyrównawcze, rozwijające kompetencje kluczowe, stypendia dla uczniów w okresie 01.08.2017-30.06.2019; "2 jest OK - indywidualny program wzmocnienia atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej Szkoły Podstawowej Nr 2 i Gimnazjum Nr 2 w Augustowie" - zajęcia wyrównawcze, rozwijające kompetencje kluczowe, stypendia dla uczniów w okresie 01.03.2017-31.01.2019
4.	Kryzys w rodzinach	Osoby bezrobotne samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia.	C1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację. C3. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	C1.2. Wsparcie rodzin wieloproblemowych w tym dzieci i młodzieży oraz samotnych rodziców. C3.1. Tworzenie nowych miejsc pracy.	Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży Kino Letnie na Tyłach MDK "Edukompetentni" w Zespole Szkół Samorządowych im. 1 Pułku Ułanów Krechowieckich - zajęcia wyrównawcze, rozwijające kompetencje kluczowe, stypendia dla uczniów w okresie 01.08.2017-30.06.2019; "2 jest OK - indywidualny program wzmocnienia atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej Szkoły Podstawowej Nr 2 i Gimnazjum Nr 2 w Augustowie" - zajęcia wyrównawcze, rozwijające kompetencje kluczowe, stypendia dla uczniów w okresie 01.03.2017-31.01.2019
5.	Bezrobocie	Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezrobociem	C1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację. Cel C3. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	C1.3. Aktywizacja osób bezrobotnych w tym w szczególności kobiet. C3.1. Tworzenie nowych miejsc pracy.	
6.	Niski poziom bezpieczeństwa	Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezpieczeństwem	C2. Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawę dostępności do funkcjonalnych przestrzeni publicznych i półpublicznych.	C2.3. Poprawa poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego.	Zintegrowany projekt poprawy bezpieczeństwa w centrum miasta.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

7.	Niedostateczny stan infrastruktury mieszkaniowej	Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1945 w ogóle budynków mieszkalnych	C2. Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawę dostępności do funkcjonalnych przestrzeni publicznych i półpublicznych.	C4.1. Poprawa warunków mieszkaniowych.	Wymiana poszycia dachowego wraz z zainstalowaniem fotowoltaiki na stronie południowej budynku Rynek Zygmunta Augusta 15 Zagospodarowanie podwórza budynku przy Rynku Zygmunta Augusta 15
8.	Niedostateczny stan zabytkowych obiektów kubaturowych	Potencjał dziedzictwa materialnego – udział jednostek w ogóle obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków	C4. Poprawa jakości i poziomu życia mieszkańców poprzez modernizację i rozbudowę zasobu mieszkaniowego oraz zagospodarowanie obiektów zdegradowanych.	C2.5. Modernizacja zasobu zabytkowego oraz zdegradowanych obiektów kubaturowych.	
9.	Ubóstwo, niezadawalający stan warunków mieszkaniowych	Wysokość zaległych opłat czynszowych w lokalach komunalnych	C4. Poprawa jakości i poziomu życia mieszkańców poprzez modernizację i rozbudowę zasobu mieszkaniowego oraz zagospodarowanie obiektów zdegradowanych.	C4.3. Kompleksowe wsparcie rodzin z zaległościami w opłatach czynszowych w lokalach komunalnych; C4.1. Poprawa warunków mieszkaniowych	Wymiana poszycia dachowego wraz z zainstalowaniem fotowoltaiki na stronie południowej budynku Rynek Zygmunta Augusta 15; Program redukcji zadłużenia czynszowego (zgodnie z Zarządzeniem nr 383/2016 Burmistrza Miasta Augustowa z dnia 23 maja 2016 r. w sprawie ułatwienia spłaty zadłużenia osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej w formie odpracowania należności z tytułu zaległych czynszów najmu i opłat za bezumowne korzystanie z lokalu stanowiącego własność Gminy Miasta Augustów)

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 6.3.2. Powiązania celów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych podobszaru Kaczy Dołek.

L.p.	Zdiagnozowany problem	Badany wskaźnik	Cel strategiczny	Cel operacyjny/Kierunki działań	Przedsięwzięcie odpowiadające na problem, ograniczające jego występowanie
1.	Ubóstwo/uzależnienie od pomocy społecznej	Wskaźnik syntetyczny korzystania z zasiłków pomocy społecznej.	KD1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację	KD1.1. Aktywizacja i integracja społeczna dzieci i młodzieży oraz osób bezrobotnych	Odnowa przestrzeni międzyblokowych (kluczowy)
2.	Zły stan zdrowia mieszkańców	Wskaźnik syntetyczny problemów związanych ze stanem zdrowia.	KD1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację	KD1.5. Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych KD 2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego	Odnowa przestrzeni międzyblokowych (kluczowy) Rozszerzenie oferty terapeutycznej Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie Praktyki zawodowe dla Uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie Hortiterapia
3.	Kryzys w rodzinach	Osoby otrzymujące świadczeń alimentacyjnych na 1 tys. mieszkańców	KD1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	KD1.1. Aktywizacja i integracja społeczna dzieci i młodzieży oraz osób bezrobotnych	Odnowa przestrzeni międzyblokowych (kluczowy); „Jak mówić, żeby dzieci słuchały, jak słuchać aby chciały do nas mówić”
4.	Kryzys w rodzinach	Liczba dzieci w pieczy zastępczej oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych według obszaru pochodzenia na 1 tys. mieszkańców.	KD1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	KD1.1. Aktywizacja i integracja społeczna dzieci i młodzieży oraz osób bezrobotnych	Odnowa przestrzeni międzyblokowych (kluczowy) „Jak mówić, żeby dzieci słuchały, jak słuchać aby chciały do nas mówić”
5.	Bezrobocie	Osoby bezrobotne samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	KD3. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	KD3.1. Aktywizacja zawodowa kobiet i osób do 25 roku życia	
6.	Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 osób w wieku produkcyjnym.	KD3. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	KD3.2. Aktywizacja zawodowa osób bez kwalifikacji	
7.	Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia na 100 w wieku produkcyjnym.	KD3. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	KD3.1. Aktywizacja zawodowa kobiet i osób do 25 roku życia	

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

8.	Bezrobocie	Liczba bezrobotnych kobiet, które nie wróciły do pracy po urodzeniu dziecka na 1 tys. mieszkańców.	KD3. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	KD3.1. Aktywizacja zawodowa kobiet i osób do 25 roku życia	
9.	Niski poziom bezpieczeństwa	Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezpieczeństwem:	KD2. Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawę dostępności do przestrzeni publicznych i półpublicznych	KD2.2. Poprawa poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego	Odnowa przestrzeni międzyblokowych (kluczowy)
10.	Niska aktywność obywatelska	Wskaźnik syntetyczny aktywności obywatelskiej – absencja wyborcza w I turze wyborów samorządowych 2014 oraz prezydenckich 2015.	KD1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację	KD1.2. Aktywizacja postaw obywatelskich	Odnowa przestrzeni międzyblokowych (kluczowy)
11.	Alkoholizm	Średnia roczna liczba wniosków skierowanych w latach 2010-2014 do MKRPA w Augustowie na 1 tys. mieszkańców.	KD1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację	KD1.6. Wsparcie osób z problemami alkoholowymi i ich rodzin.	Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych Propagowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia wśród osób uzależnionych i ich rodzin
12.	Niski poziom edukacji	Wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych dzieci i młodzieży.	KD1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację	KD1.3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży	Zajęcia wyrównawcze w ZSS nr 2 Motocykle- jak to jest zrobione i jak to działa gdzie tu matematyka, a gdzie fizyka? „Jak mówić, żeby dzieci słuchały, jak słuchać aby chciały do nas mówić”
13.	Poziom przedsiębiorczości	Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców.	KD3. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	KD3.3. Edukacja w zakresie postaw związanych z przedsiębiorczością	Edukacja przedsiębiorczości (pomysł ze spotkania, brak karty projektu)
14.	Ubóstwo, niezadawalający stan warunków mieszkaniowych	Wysokość zaległych opłat czynszowych w lokalach komunalnych.	KD4. Poprawa jakości i poziomu życia mieszkańców poprzez modernizację i rozbudowę zasobu mieszkaniowego.	KD4.1. Poprawa warunków mieszkaniowych. KD4.2. Kompleksowe wsparcie rodzin z zaległościami w opłatach czynszowych w lokalach komunalnych	Modernizacja wielorodzinnego zasobu mieszkaniowego – Przemysłowa 1A i 1B wraz z zagospodarowaniem terenów przyległych Program redukcji zadłużenia czynszowego (zgodnie z Zarządzeniem nr 383/2016 Burmistrza Miasta Augustowa z dnia 23 maja 2016 r. w sprawie ułatwienia spłaty zadłużenia osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej w formie odpracowania należności z tytułu zaległych czynszów najmu i opłat za bezumowne korzystanie z lokalu stanowiącego własność Gminy Miasta Augustów)
15.	Niska dostępność do placówek kultury.	Dostępność placówek kultury.	Cel KD2. Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawę dostępności do	KD2.4. Aktywizacja mieszkańców poprzez działania kulturalne.	Warsztaty i wystawy plenerowe na osiedlach Kaczy Dolek, Koszary i Lipowiec

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

---

			przestrzeni publicznych i półpublicznych.		
--	--	--	---	--	--

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 6.3.3. Powiązania celów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych podobszaru Koszary.

L.P.	Zdiagnozowany problem	Badany wskaźnik	Cel Strategiczny	Cel operacyjny/Kierunki działań	Przedsięwzięcie odpowiadające na problem, ograniczające jego występowanie
1.	Ubóstwo/uzależnienie od pomocy społecznej	Wskaźnik syntetyczny korzystania z zasiłków pomocy społecznej.	K1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	K1.4. Wsparcie rodzin wieloproblemowych.	Podłączenie do MPEC budynku użytkowanego przez Społeczną Organizację Przyjaciół Dzieci Przyszań
2.	Niepelnosprawność	Wskaźnik syntetyczny problemów związanych ze stanem zdrowia.	K1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	K1.1. Aktywizacja i integracja społeczna osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych K2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.	Mieszkania chronione; Rozszerzenie oferty terapeutycznej Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie; Praktyki zawodowe dla Uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie; Utworzenie spółdzielni socjalnej w Augustowie; Rozbudowa Hospicjum i zagospodarowanie terenu przyległego
3.	Przemoc w rodzinie	Liczba niebieskich kart na 1 tys. mieszkańców.	K1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	K1.4. Wsparcie rodzin wieloproblemowych.	Punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy
4.	Kryzys w rodzinach	Osoby otrzymujące świadczeń alimentacyjnych na 1 tys. mieszkańców.	K1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	K1.2. Aktywizacja i wsparcie dzieci i młodzieży.	Podłączenie do MPEC budynku użytkowanego przez Społeczną Organizację Przyjaciół Dzieci Przyszań
5.	Kryzys w rodzinach	Liczba dzieci w pieczy zastępczej oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych według obszaru pochodzenia na 1 tys. mieszkańców.	K1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	K1.2. Aktywizacja i wsparcie dzieci i młodzieży.	Warsztaty i wystawy plenerowe na osiedlach Kaczy Dolek, Koszary i Lipowiec
6.	Kryzys w rodzinach	Osoby bezrobotne samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia.	K1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	K1.2. Aktywizacja i wsparcie dzieci i młodzieży K1.4. Wsparcie rodzin wieloproblemowych.	Podłączenie do MPEC budynku użytkowanego przez Społeczną Organizację Przyjaciół Dzieci Przyszań
7.	Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 osób w wieku produkcyjnym.	K1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	K1.5. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem kobiet oraz osób bez kwalifikacji zawodowych.	

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

8.	Bezrobocie	Liczba bezrobotnych kobiet, które nie wróciły do pracy po urodzeniu dziecka na 1 tys. mieszkańców.	K1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	K1.5. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem kobiet oraz osób bez kwalifikacji zawodowych.	
9.	Poziom aktywności obywatelskiej	Wskaźnik syntetyczny aktywności obywatelskiej – absencja wyborcza w I turze wyborów samorządowych 2014 oraz prezydenckich 2015.	K1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację	K1.6. Aktywizacja postaw obywatelskich	Galeria Koszary – modernizacja ogrodzenia przy stadionie miejskim Uporządkowanie i zagospodarowanie terenu przy ul. I Pułku Ułanów Krechowieckich
10.	Alkoholizm	Średnia roczna liczba wniosków skierowanych w latach 2010-2014 do MKRPA w Augustowie na 1 tys. mieszkańców.	K1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	K1.3. Wsparcie osób z problemami alkoholowymi i ich rodzin.	Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych Propagowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia wśród osób uzależnionych i ich rodzin
11.	Niski poziom edukacji	Liczba uczniów drugorocznych w szkołach podstawowych i gimnazjach w latach szkolnych 2011/2012-2013/2014 na 1 tys. dzieci i młodzieży w wieku 7-15 lat.	K1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	K1.2. Aktywizacja i wsparcie dzieci i młodzieży.	Zajęcia wyrównawcze w ZSS nr 2
12.	Niedostateczny stan infrastruktury mieszkaniowej	Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1945 w ogóle budynków mieszkalnych.	K2. Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawę dostępności do przestrzeni publicznych i półpublicznych.	K2.3. Modernizacja infrastruktury technicznej K2.2. Poprawa ład przestrzennego.	Uporządkowanie i zagospodarowanie terenu przy ul. I Pułku Ułanów Krechowieckich
13.	Niedostateczny stan zabytkowych obiektów kubaturowych	Potencjał dziedzictwa materialnego – udział jednostek w ogóle obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków.	K3. Poprawa jakości i poziomu życia mieszkańców poprzez modernizację i rozbudowę zasobu mieszkaniowego oraz zagospodarowanie obiektów zdegradowanych.	K2.3. Modernizacja infrastruktury technicznej K3.1. Poprawa warunków mieszkaniowych	Uporządkowanie i zagospodarowanie terenu przy ul. I Pułku Ułanów Krechowieckich
14.	Ubóstwo, niezadawalający stan warunków mieszkaniowych	Wysokość zaległych opłat czynszowych w lokalach komunalnych.	K3. Poprawa jakości i poziomu życia mieszkańców poprzez modernizację i rozbudowę zasobu mieszkaniowego oraz zagospodarowanie obiektów zdegradowanych.	K3.2. Kompleksowe wsparcie rodzin z zaległościami w opłatach czynszowych w lokalach komunalnych.	Zarządzenie nr 383/2016 Burmistrza Miasta Augustowa z dnia 23 maja 2016 r. w sprawie ułatwienia spłaty zadłużenia osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej w formie odpracowania należności z tytułu zaległych czynszów najmu i opłat za bezumowne korzystanie z lokalu stanowiącego własność Gminy Miasta Augustów

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 6.3.4. Powiązania celów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych podobszaru Lipowiec.

L.p.	Zdiagnozowany problem	Badany wskaźnik	Cel Strategiczny	Cel operacyjny/Kierunki działań	Przedsięwzięcie odpowiadające na problem, ograniczające jego występowanie
1.	Ubóstwo/uzależnienie od pomocy społecznej	Wskaźnik syntetyczny korzystania z zasiłków pomocy społecznej.	L1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację. L3. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	L3.2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych powyżej 50 roku życia oraz długotrwale bezrobotnych L1.1. Kompleksowe wsparcie rodzin wieloproblemowych	Warsztaty i wystawy plenerowe na osiedlach Kaczy Dolek, Koszary i Lipowiec
2.	Niepełnosprawność	Liczba osób korzystających z zasiłków pielęgnacyjnych na 1 tys. mieszkańców.	L1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	L2.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i budowie kapitału społecznego.	Poprawa dostępności obiektów i przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych Rozszerzenie oferty terapeutycznej Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie Praktyki zawodowe dla Uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie Utworzenie spółdzielni socjalnej w Augustowie
3.	Przemoc w rodzinie	Liczba niebieskich kart na 1 tys. mieszkańców.	L1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	L1.1. Kompleksowe wsparcie rodzin wieloproblemowych.	Punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy
4.	Kryzys w rodzinach	Osoby otrzymujące świadczeń alimentacyjnych na 1 tys. mieszkańców.	L1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	L1.1. Kompleksowe wsparcie rodzin wieloproblemowych	Serdeczne przedszkole
5.	Kryzys w rodzinach	Liczba dzieci w pieczy zastępczej oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych według obszaru pochodzenia na 1 tys. mieszkańców.	L1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	L1.1. Kompleksowe wsparcie rodzin wieloproblemowych.	Serdeczne przedszkole
6.	Bezrobocie	Osoby bezrobotne samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia.	L3. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	L3.1. Tworzenie nowych miejsc pracy.	
7.	Bezrobocie	Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezrobociem.	L3. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	1.2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych powyżej 50 roku życia oraz długotrwale bezrobotnych. 3.1. Tworzenie nowych miejsc pracy.	

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

8.	Alkoholizm	Średnia roczna liczba wniosków skierowanych w latach 2010-2014 do MKRPA w Augustowie na 1 tys. mieszkańców.	L1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	L1.3. Wsparcie osób z problemami alkoholowymi i ich rodzin.	Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych Propagowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia wśród osób uzależnionych i ich rodzin
9.	Niski poziom edukacji	Liczba uczniów drugorocznych w szkołach podstawowych i gimnazjach w latach szkolnych 2011/2012-2013/2014 na 1 tys. dzieci i młodzieży w wieku 7-15 lat	L1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację.	L1.2. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	
10.	Poziom przedsiębiorczości	Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców.	L3. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	L3.1. Gospodarcze wykorzystanie terenów zdegradowanych	
11.	Niedostateczny stan infrastruktury mieszkaniowej	Udział liczby osób mieszkających w budynkach niepodłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej w ludności ogółem.	L4. Poprawa jakości i poziomu życia mieszkańców poprzez modernizację i rozbudowę zasobu mieszkaniowego oraz zagospodarowanie obiektów zdegradowanych.	L4.1. Poprawa warunków mieszkaniowych i rozbudowa zasobu komunalnego miasta.	
12.	Dostępność do wybranych usług i przestrzeni publicznych	Wskaźnik syntetyczny dostępności do wybranych do usług i przestrzeni.	L2. Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawę dostępności do przestrzeni publicznych i półpublicznych.	L2.2. Poprawa ład przestrzennego	Kompleksowe zagospodarowanie terenu zielonego (park) Lipowiec (kluczowy) Zagospodarowanie terenów wokół jeziora Białego – plaża Lipowiec
13.	Niedostateczny stan infrastruktury mieszkaniowej	Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1945 w ogóle budynków mieszkalnych.	L2. Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawę dostępności do przestrzeni publicznych i półpublicznych.	2.4. Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej.	Mieszkanie PLUS(lista uzupełniająca)
14.	Niedostateczny stan zabytkowych obiektów kubaturowych	Potencjał dziedzictwa materialnego – udział jednostek w ogóle obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków.	L4. Poprawa jakości i poziomu życia mieszkańców poprzez modernizację i rozbudowę zasobu mieszkaniowego oraz zagospodarowanie obiektów zdegradowanych.	L4.2. Modernizacja i zagospodarowanie obiektów kubaturowych	
15.	Ubóstwo, niezadawalający stan warunków mieszkaniowych	Wysokość zaległych opłat czynszowych w lokalach komunalnych.	L4. Poprawa jakości i poziomu życia mieszkańców poprzez modernizację i rozbudowę zasobu mieszkaniowego oraz zagospodarowanie obiektów zdegradowanych	L4.3. Kompleksowe wsparcie rodzin z zaległościami w opłatach czynszowych w lokalach komunalnych	Zarządzenie nr 383/2016 Burmistrza Miasta Augustowa z dnia 23 maja 2016 r. w sprawie ułatwienia spłaty zadłużenia osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej w formie odpracowania należności z tytułu zaległych czynszów najmu i opłat za bezumowne korzystanie z lokalu stanowiącego własność Gminy Miasta Augustów

Źródło: opracowanie własne.

6.3.2. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Ten wymiar komplementarności zostanie zapewniony poprzez 2 podstawowe typy działań:

1. Zaplanowaną strukturę zarządzania GPR Miasta Augustów.

Opis struktury zarządzania GPR wraz z określeniem szacunkowych jego kosztów został przedstawiony w Rozdziale 11. Wyznaczenie w UM jednostki (stanowiska), która będzie koordynować i monitorować procesy rewitalizacji przy bezpośrednim powiązaniu z najwyższym szczeblem decyzyjności, tj. władz miasta, pozwoli na efektywne i skuteczne wdrażanie programu.

2. Zgodność z dokumentami strategicznymi i operacyjnymi miasta.

GPR, co przedstawiono w Rozdziale 3 w bardzo wyraźny sposób wpisuje się w dokumenty strategiczne miasta takie jak:

- Strategia rozwoju miasta.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Ponadto, działania w nim zaplanowane współgrają z celami działań zapisanych również w innych dokumentach w tym m.in.:

- Lokalnej Strategii Działania LGD Kanał Augustowski.
- Programie Gospodarki Niskoemisyjnej i in.

Dodatkowym elementem, wzmacniającym tego rodzaju komplementarność są także:

- Uspójnienie zapisów GPR z dokumentami planistycznymi, tj. SUIKZP oraz miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.
- Postulowane wykorzystanie części diagnostycznej służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w trakcie prac nad aktualizacją dokumentów strategicznych i operacyjnych miasta.

6.3.3. Komplementarność międzyokresowa

Sytuacja miast województwa podlaskiego jest w skali kraju o tyle specyficzna, że w poprzedniej perspektywie finansowej w RPOWP 2007-2013 brak było działań skierowanych bezpośrednio na działania rewitalizacyjne. Pojedyncze miasta województwa podjęły co prawda trud opracowania i realizacji własnych programów rewitalizacji. Na terenie miasta Augustów były co prawda realizowane przedsięwzięcia, które mogłyby składać się na proces rewitalizacji, niemniej jednak brak ich koordynacji oraz kompleksowości nie pozwala zakwalifikować ich jako takich.

Planowane działania uzupełniają natomiast przeprowadzone w poprzednim okresie programowania projekty o charakterze infrastrukturalnym takie jak:

1. Rozwój Infrastruktury Turystyki Transgranicznej Poprzez Renowację Parku Przyrodoleczniczego w Druskiennikach i Rynku Zygmunta Augusta w Augustowie.
2. Przebudowa ulicy Rynek Zygmunta Augusta w Augustowie – Etap I (podobszar Centrum I).

3. Przebudowa targowiska w Augustowie „Mój rynek”(podobszar Centrum I).
4. „Budowa drogi powiatowej i dróg gminnych w Augustowie, w tym: ulica Tytoniowa, ulica Komunalna, ulica I Pułku Ułanów Krechowieckich" (podobszar Koszary).
5. Kompleks boisk przy ulicy Tytoniowej (podobszar Koszary).
6. „Narciarstwo biegowe szansą na rozwój turystyki na pograniczu Polski i Litwy” (podobszar Koszary).
7. Poprawa infrastruktury komunikacji miejskiej w Augustowie (wszystkie podobszary).
8. Słoneczny Augustów - zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w Augustowie poprzez zastosowanie przyjaznej środowisku energii słonecznej.

6.3.4. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania GPR miasta Augustów zostanie zapewniona poprzez łączenie finansowania pochodzącego z różnych źródeł w tym m.in.:

1. EFRR, EFS i FS.
2. Prywatnych, w tym m.in.:
  - a. Wspólnot mieszkaniowych.
3. Środków własnych miasta w postaci:
  - a. Budżetu Obywatelskiego.
  - b. Program Współpracy Miasta Augustowa z Organizacjami Pozarządowymi i Innymi Podmiotami Działającymi w Sferze Pożytku Publicznego.
4. Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.
5. Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
6. Ministerstwa Sportu i Turystyki Rzeczypospolitej Polskiej.
7. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

6.3.5. Komplementarność przestrzenna

Działania rewitalizacyjne zaplanowane w GPR koncentrują się w kluczowych dla poszczególnych jednostek (podobszarów rewitalizacji) częściach. Poszczególne projekty rewitalizacyjne będą się wzajemnie dopełniały przestrzennie. Zwiększy to prawdopodobieństwo wystąpienia efektów synergii. Jednocześnie poprzez wysoki stopień powiązania z dokumentami strategicznymi miasta zapewnione zostają powiązania z innymi przedsięwzięciami, których realizacja odbywa się w różnych wymiarach miasta. Planowane działania z zakresu budownictwa mieszkaniowego zarówno społecznego, jak i komunalnego pozostają zlokalizowane w jednostce Koszary i uzupełniają istniejącą zabudowę, w wyniku czego minimalizuje się możliwość wystąpienia procesów segregacji społecznej i wykluczenia.

Komplementarność przestrzenna GPR przejawia się również w zmianach postulowanych do wprowadzenia do dokumentów z zakresu polityki planowania przestrzennego takich jak

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, czy Miejsowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego.

7. Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji

Szacunkowe ramy finansowe planowanej w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji interwencji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7.1.1. Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Augustów.

L.p.	Nr projektu	Podobszar	Nazwa projektu	Kwota	Środki publiczne krajowe		Fundusze polityki spójności na lata 2014-2020 (np. EFRR, EFS, FS),		Środki prywatne	
				[zł]	[%]	zł	[%]	zł	[%]	zł
1.	C1	Centrum I	Rozbudowa i przebudowa budynku MDK	7 000 000	15%	1 050 000	85%	5 950 000	0%	0
2.	C2	Centrum I	Zintegrowany projekt poprawy bezpieczeństwa w centrum miasta	700 000	15%	105 000	85%	595 000	0%	0
3.	C3	Centrum I	Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	500 800	20%	75 120	85%	425 680	0%	0
4.	C4	Centrum I	Poprawa dostępności obiektów publicznych dla osób niepełnosprawnych	200 000	7,5%	15 000	70%	140 000	23,5%	45000
5.	C5	Centrum I	Wymiana poszycia dachowego wraz z zainstalowaniem fotowoltaiki na stronie południowej budynku Rynek Zygmunta Augusta 15	200 000	0%	0	85%	170000	20%	30 000
6.	C6	Centrum I	Zagospodarowanie podwórza budynku przy Ryнку Zygmunta Augusta 15	20 000	0%	0	80%	16 000	20%	4 000
7.	C7	Centrum I	Mieszkania chronione	305 300	20%	45 795	80%	259 505	0%	0
8.	C8	Centrum I	Kino Letnie na Tyłach APK	140 000	15%	21000	85%	119 000	0%	0
9.	C9	Centrum I	Punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy	57 000	15%	8 550	85%	48 450	0%	0
10.	C10	Centrum I (Kaczy Dolek, Koszary, Lipowiec)	Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych	50 000	15%	7 500	85%	42 500	0%	0
11.	C11	Centrum I (Kaczy Dolek, Koszary, Lipowiec)	Propagowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia	54 000	15%	8 100	85%	45 900	0%	0
12.	C12	Centrum	Dom Dziennego Pobytu dla Osób Starszych	600 000	15%	90 000	85%	510 000		
13.	C13	Centrum	Krzewienie dziedzictwa kulturowego poprzez uruchomienie wieży widokowej Bazyliki w Augustowie	250 000			90%	225 000	10%	25 000
13.	KD1	Kaczy Dolek	Odnowa przestrzeni międzyblokowych (kluczowy)	500 000	10%	50 000	80%	400 000	10%	50 000
14.	KD2	Kaczy Dolek	Zagospodarowanie bulwarów Kanalu Bystrego i wykonanie ścieżek rowerowych	1 000 000	20%	200 000	80%	800 000	0%	0
15.	KD3	Kaczy Dolek	Remont wielorodzinnego zasobu mieszkaniowego – Przemysłowa 1A i 1B wraz z zagospodarowaniem terenów przyległych	1 000 000	0%	0	80%	800000	20%	200 000
16.	KD4	Kaczy Dolek	Motocykle- jak to jest zrobione i jak to działa gdzie tu matematyka, a gdzie fizyka?	30 000	0%	0	80%	24 000	20%	6 000
17.	KD5	Kaczy Dolek	Hortiterapia	15 000	95%	14 250			5%	750
18.	KD6	Kaczy Dolek	„Jak mówić, żeby dzieci słuchały, jak słuchać aby chciały do nas mówić”	25 000	100%	25 000				
19.	L1	Lipowiec	Kompleksowe zagospodarowanie terenu zielonego (park) Lipowiec	500 000	15%	75 000	85%	425 000	0%	0
20.	L2	Lipowiec	Zagospodarowanie terenów wokół	100 000	15%	15 000	85%	85 000	0%	0

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

L.p.	Nr projektu	Podobszar	Nazwa projektu	Kwota	Środki publiczne krajowe		Fundusze polityki spójności na lata 2014-2020 (np. EFRR, EFS, FS),		Środki prywatne	
				[zł]	[%]	zł	[%]	zł	[%]	zł
			jeziora Białego – plaża Lipowiec							
21	L3	Lipowiec	Serdeczne przedszkole	400 000	5%	20 000	85%	340 000	10%	40 000
22.	K1	Koszary	Uporządkowanie i zagospodarowanie terenu przy ul. I Pułku Ułanów Krechowieckich	350 000	10%	35 000	80%	280 000	10%	35 000
23.	K2	Koszary	Rozbudowa Hospicjum i zagospodarowanie terenu przyległego	13 000 000	15%	1 950 000	85%	11050 000	0%	0
24.	K3	Koszary	Podłączenie do MPEC budynku użytkowanego przez Społeczną Organizację Przyjaciół Dzieci Przystań wraz z rozszerzeniem działalności placówki	380 000	15%	57000	85%	323 000	0%	0
25.	K4	Koszary	Galeria Koszary – modernizacja ogrodzenia przy stadionie miejskim	100 000	15%	15000	85%	85 000	0%	0
26.	K5, KD5, L3	Kaczy Dolek, Koszary, Lipowiec	Warsztaty i wystawy plenerowe na osiedlach Kaczy Dolek, Koszary i Lipowiec	160 000	15%	24 000	85%	136 000	0%	0
27.	PZ1	Poza obszarem	Praktyki zawodowe dla Uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie	12 000	15%	1800	80%	10 200	0%	0
28.	PZ2	Poza obszarem	Utworzenie spółdzielni socjalnej w Augustowie	500 000	20%	75 000	80%	425 000	0%	0
29.	PZ3	Poza obszarem	Rozszerzenie oferty terapeutycznej Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie	200 000	15%	30 000	85%	170 000	0%	0
Suma				28 349 100		4 013 115		23 900 235		435 750

8. System wdrażania programu

8.1. Wprowadzenie

Kompleksowy i interdyscyplinarny charakter działań składających się na program rewitalizacji sprawia, że jak w żadnym z przygotowywanych przez miasto dokumentów operacyjnych oraz strategicznych, szczególnego znaczenia nabierają kwestie związane z przygotowaniem skutecznego systemu jego wdrażania. W przypadku Augustowa kwestie te nabierają szczególnego znaczenia ze względu na uwarunkowania zewnętrzne związane z programowaniem procesów rewitalizacji w ramach RPO Województwa Podlaskiego. Miasto Augustów znajduje się, podobnie jak wiele ośrodków miejskich województwa podlaskiego, w specyficznej w skali całego kraju sytuacji. Wynika ona z dwóch głównych kwestii:

1. Pierwszą, jest brak doświadczeń związanych z realizacją programów rewitalizacji. Województwo podlaskie jako jedyne w kraju nie posiadało w ramach RPO realizowanego w perspektywie finansowej 2007-2013 środków przeznaczonych na realizację działań rewitalizacyjnych. Brak doświadczenia w realizacji takich projektów bez wątplenia będzie stanowił pewne utrudnienie.
2. Uwarunkowania zewnętrzne związane m.in. z:
  - a. Przeciągającymi się negocjacjami z KE w zakresie uzgodnień dotyczących RPO w nowej perspektywie finansowej.
  - b. Kalendarzem wyborczym w Polsce w latach 2014-2015.

Dodatkowym elementem, który wpływa na kształt zaproponowanego systemu, jest *Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.*, wprowadzająca pewne wymogi i konkretne rozwiązania w zakresie dotyczącym fazy wdrażania programów rewitalizacji.

8.2. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji

Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji powinna być możliwie płaska w wymiarze instytucjonalnym, co pozwoli zapewnić względnie szybkie:

- przepływy informacji,
- reakcje na szereg problemów, które pojawią się w trakcie dalszych etapów przygotowywania działań rewitalizacyjnych i ich wdrażania.

Na proponowaną strukturę zarządzania GPR powinny zatem składać się następujące elementy:

1. Pełnomocnik ds. rewitalizacji w osobie Zastępcy Burmistrza.
Umocowanie najwyższego poziomu struktury zarządzania rewitalizacją na możliwie najwyższym poziomie decyzyjności w Urzędzie Miejskim jest konieczne, ze względu na rozległość tematyczną podejmowanych działań i ich kompleksowy charakter.
2. Osoba/komórka ds. rewitalizacji (koordynator).
Ten element struktury zarządzania GPR odpowiada poziomowi operacyjnemu. Jego konkretne umocowanie w strukturze organizacyjnej Urzędu Miejskiego leży w gestii władz miasta i będzie zależało m.in. od:
  - możliwości do zapewnienia środków finansowych na to działanie,
  - zakresu prowadzonych działań, który może być zróżnicowany w zależności od skuteczności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych.
3. Komitet Rewitalizacji – ciało opiniotwórczo–doradcze przy Burmistrzu, którego skład będzie w możliwie pełny sposób odzwierciedlał wszystkie grupy interesariuszy działających na obszarze rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji zostanie powołany w terminie do trzech miesięcy po uchwaleniu GPR przez Radę Miejską.

8.2.1. Koordynator ds. rewitalizacji

Jednym z kluczowych elementów decydujących o efektywności systemu wdrażania programu rewitalizacji jest jego koordynacja. Niezależnie od zastosowanych rozwiązań instytucjonalno-organizacyjnych w praktyce jest to osoba lub grupa kilku osób, które odpowiadają za cały szereg kwestii na poszczególnych etapach przygotowania i realizacji programu. Głównym celem koordynacji jest zharmonizowanie szerokiego wachlarza działań rewitalizacyjnych realizowanego z bardzo różnych źródeł finansowania przez możliwie szerokie spektrum podmiotów. Co ważne, w okresie realizacji programu nie będą to wyłącznie jednostki miejskie.

Elementami, które będą uzupełniały działania koordynacyjne będą następujące podmioty:

1. W okresie do powołania Komitetu Rewitalizacji²⁷ - grupa robocza ds. rewitalizacji powołana na potrzeby opracowania programu rewitalizacji. Powinna pełnić na dalszych etapach prac nad programem oraz w okresie bezpośrednio po jego uchwaleniu rolę opiniotwórczą dla burmistrza w zakresie rewitalizacji. Ze względu na fakt, że *Ustawa o rewitalizacji* wprowadza cały szereg specyficznych rozwiązań ze sfery planowania przestrzennego (Miejscowy Plan Rewitalizacji, Specjalna Strefa Rewitalizacji i in.), jak

²⁷ tj. najdalej do trzech miesięcy od uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji.

również gospodarki komunalnej, dalsze prace tego zespołu powinny skupiać się na opiniowaniu szeregu działań w szczególności z tych zakresów.

2. Komitet ds. Rewitalizacji. Ten nowy podmiot wprowadza jako element obligatoryjny dla realizacji działań rewitalizacyjnych *Ustawa o rewitalizacji*. Ma on pełnić rolę opiniodawczo-doradczą dla burmistrza i stanowić forum do dyskusji nad przygotowaniem i realizacją działań rewitalizacyjnych.

Aby uniknąć zbytniego mnożenia stanowisk w obu tych gremiach, wskazane jest, aby wśród członków Komitetu z ramienia Urzędu Miejskiego znajdowali się równocześnie członkowie grupy roboczej ds. rewitalizacji. Powiązanie takie wpłynie korzystnie na efektywność przepływu wiedzy, *know-how* i informacji w obu kierunkach.

8.2.2. Komitet Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji to nowe, wymagane przez *Ustawę o rewitalizacji* ciało wspomagające burmistrza w zakresie przygotowania, prowadzenia oraz oceny procesów rewitalizacji w gminie. Ma on pełnić rolę forum współpracy i dialogu różnych grup interesariuszy z organami miasta. Celem jego działania jest zarówno opiniowanie spraw dotyczących rewitalizacji, jak również doradztwo w tym zakresie.

Jego powołanie powinno odbyć się najdalej w terminie trzech miesięcy po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji przez Radę Miejską. Zasady, na jakich ma funkcjonować Komitet określa w formie uchwały Rada Miejska. Powołanie tego ciała spoczywa natomiast na burmistrzu, który dokonuje tego w formie zarządzenia.

Jakkolwiek *Ustawa o rewitalizacji* dopuszcza powołanie odrębnych Komitetów dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji, w przypadku Augustowa, ze względu na ich wielkość wyrażoną liczbą mieszkańców, zalecane jest powołanie jednego Komitetu dla całego obszaru rewitalizacji. W skali miasta tej wielkości możliwe będzie dzięki temu bardziej obiektywne opiniowanie spraw dotyczących poszczególnych obszarów.

Ze względu na fakt, że Komitet Rewitalizacji zostanie powołany po uchwaleniu GPR, nie jest konieczne wprowadzenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3 *Ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji*.

Organizację działań Komitetu Rewitalizacji zapewnia burmistrz.

8.3. Działania informacyjne i promocyjne

Ważnym elementem składowym systemu wdrażania programu rewitalizacji jest całość zagadnień związanych z tematyką działań komunikacji społecznej w zakresie zarówno zamierzeń programu, procesu jego wdrażania oraz podsumowania jego efektów. Cele takich działań różnią w zależności od etapu.

Zagadnienia związane z komunikacją społeczną programu powinny być realizowane w dwóch zasadniczych płaszczyznach, tj.:

1. Wewnętrznej, obejmującej wydziały Urzędu Miejskiego, jego jednostki organizacyjne oraz jednostki podległe. Ten element komunikacji pełni istotną rolę ze względu

na interdyscyplinarny charakter planowanych działań. Sprawia on, że dotarcie z informacjami o zamierzeniach programu oraz postępach w jego realizacji jest bardziej efektywne.

2. Zewnętrznej, na którą składa się większość zadań związanych z upowszechnianiem celów oraz zamierzeń działań rewitalizacyjnych. Jak również postępów z realizacji działań, końcowej oceny i podsumowania programu zarówno wśród interesariuszy oraz beneficjentów programu, oraz pozostałych mieszkańców miasta, czy podmiotów spoza jego terenu.

Grupami docelowymi działań z zakresu komunikacji społecznej powinny być m.in.:

- Mieszkańcy miasta,
- Organizacje pozarządowe,
- Wspólnoty mieszkaniowe,
- Przedsiębiorcy i ich reprezentanci,
- Starostwo powiatowe i podmioty mu podległe,
- Straż Graniczna,
- Nadleśnictwo Augustów,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Straż Pożarna,
- Aktywne grupy nieformalne mieszkańców,
- Kościoły i związki wyznaniowe,
- Lokalne media,
- Rada Seniorów,
- Rada Organizacji Pożytku Publicznego,
- Inne instytucje publiczne i społeczne.

W przypadku obu wymiarów komunikacji na początkowym etapie przygotowywania programu ważnym elementem są działania o charakterze edukacyjnym skierowane na upowszechnienie założeń i celów procesów rewitalizacji jako takich.

Celami polityki informacyjnej programu rewitalizacji powinny być następujące kwestie:

1. Na początkowym etapie działań, budowanie partnerstwa na rzecz rewitalizacji poprzez edukację potencjalnych interesariuszy i beneficjentów, tj. upowszechnienie wiedzy na temat działań rewitalizacyjnych zarówno na poziomie ogólnym, jak również szczegółowym – samego programu rewitalizacji miasta.
2. Informowanie o założeniach i celach programu rewitalizacji.
3. Identyfikacja i pozyskanie partnerów do realizacji działań.
4. Informowanie o postępach we wdrażaniu programu.
5. Podsumowanie realizacji programu.

Osoba wyznaczona do koordynacji powinna także na bieżąco monitorować lokalną i regionalną prasę w zakresie informacji dotyczącej zagadnień związanych z programem rewitalizacji i archiwizować je. W takie działania powinni zostać również zaangażowani wszyscy interesariusze i beneficjenci projektu, co wydatnie powinno ograniczyć nakłady środków na realizację tego działania.

Dla realizacji założonych celów powinien zostać wykorzystany szeroki i zróżnicowany wachlarz dostępnych środków i mediów komunikacji. Tylko w ten sposób możliwe będzie

dotarcie do jak największej części spośród zidentyfikowanych grup docelowych działań informacyjnych. Działania te powinny w możliwie dużej mierze wykorzystywać kanały komunikacji bezpośredniej. Zalecanymi formami komunikacji i promocji procesu rewitalizacji są:

- Informacje na stronach internetowych Urzędu Miejskiego, w tym Biuletynie Informacji Publicznej;
- Spotkania z mieszkańcami, partnerami społecznymi i gospodarczymi na obszarach rewitalizacji w formach:
  - Spotkań konsultacyjnych, warsztatów,
  - Debat,
  - Spacerów studialnych i wizji lokalnych,
  - Imprez okolicznościowych np. święto dzielnicy/ulicy,
  - Spotkań Rad Osiedli.
- Ekspertyzy i badania, w tym badania ankietowe, fokusowe, wywiady bezpośrednie i in.
- Audycje radiowe i telewizyjne;
- Reklama w lokalnych mediach;
- Ulotki, broszury i inne materiały promujące i podsumowujące działania w ramach programu;
- Identyfikacja wizualna rewitalizacji, w tym np.: logo projektu, gadżet rewitalizacyjny.

8.4. Koszty zarządzania GPR

Szacunkowe koszty zarządzania w perspektywie pierwszych 6 lat funkcjonowania Programu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8.4.1. Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji miasta Augustowa w latach 2017-2023.

Działania	Ilość	Jednostka	Cena jednostkowa		Razem brutto
			Netto	Brutto	zł
Aktualizacja i ocena stopnia wykonania GPR	2	szt.	30 000	36 900	73 800
Spotkania Komitetu Rewitalizacji	30	szt.	300	369	11 070
Wyjazdy studialne/edukacyjne członków Komitetu	6	szt.	2 000	2 460	14 760
działania marketingowo-edukacyjne w tym:					0
Ulotki/broszury edukacyjno-informacyjne, infografiki itp.	3	3000 szt.	5 000	6 150	18 450
Inne (rezerwa)	b.d.	b.d.	10 000	12 300	12 300
Suma					130 380

Źródło: opracowanie własne.

8.5. Ramowy harmonogram realizacji Programu

Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w latach 2016-2030 przedstawia poniższy wykres Gbant'a.

Tabela 8.5.1. Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w latach 2016-2023.

I.p.	Etapy i rodzaje działań	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.	Uchwalenie GPR przez Radę Miejską							
2.	Powołanie Komitetu Rewitalizacji							
3.	Akcja informacyjno-promocyjna GPR							
4.	Realizacja działań aktywizujących i przygotowujących interesariuszy do dalszych działań							
5.	Przygotowanie działań w tym w ramach RPOWP 2014-2020, w tym opracowywanie dokumentacji technicznych							
6.	Realizacja działań rewitalizacyjnych w tym w ramach RPOWP 2014-2020							
7.	Ocena aktualności i stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji							
8.	Realizacja pozostałych działań rewitalizacyjnych, w tym z RPOWP 2014-2020							
9.	Podsumowanie działań realizowanych w perspektywie 2014-2020 wraz z publiczną debatą							
10.	Przygotowanie UM i interesariuszy do działań rewitalizacyjnych w ramach perspektywy UE po 2020							
11.	Realizacja działań rewitalizacyjnych w tym w ramach RPOWP po 2020							

Źródło: opracowanie własne.

9. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji

Punktem wyjścia do działań monitorujących wdrażanie programu rewitalizacji jest przeprowadzona diagnoza obszarów problemowych i analiza przyczyn degradacji. Proces oceny stopnia realizacji i aktualności programu powinien odbywać się w następujących formach takich jak:

1. **Monitorowanie** wszystkich projektów realizowanych w ramach programu zarówno przez UM, jak i pozostałych partnerów procesu rewitalizacji **w sposób ciągły**. Bieżąca ocena zachodzących zmian powinna odbywać się w dwóch zasadniczych wymiarach.
  - a. Pierwszym jest wymiar rzeczowo-finansowy realizacji programu. Osoba wyznaczona do koordynacji, na podstawie dokumentacji otrzymanej od partnerów programu, będzie dokonywała bieżącej oceny zgodności realizowanych prac z przyjętym harmonogramem rzeczowo-finansowym. Jak najwcześniejsza identyfikacja różnego rodzaju rozbieżności pozwoli na sprawne wdrożenie działań naprawczych i zachowanie odpowiedniej płynności całego procesu realizacji programu.
  - b. Kolejnym polem zainteresowania tej osoby powinny być zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne, takie jak zmiany legislacyjne, gospodarcze, zmiany wytycznych dotyczących rewitalizacji na poziomie regionalnym oraz krajowym i in. Ta część monitoringu pozwoli na określenie ewentualnego ryzyka pochodzenia zewnętrznego, które mogą w istotny sposób wpłynąć na realizację programu.
2. **Pierwsza ocena stopnia realizacji i aktualności programu** przypadająca po trzech latach od uchwalenia programu. Powinna ona pełnić funkcje wspomagające jego wdrażanie i na tej podstawie umożliwiać pewne korekty prowadzonych działań. Jej zakres może być nieco węższy niż kolejnej, ze względu na dynamikę przemian zachodzących w sferze społecznej. W okresie pierwszych 3 lat od uchwalenia programu nie należy spodziewać się widocznych zmian zachodzących w tej sferze.
3. W okresie sześcioletnim powinna być dokonywana **druga**, bardziej rozbudowana, **ocena stopnia realizacji i aktualności programu**. Na jej podstawie będzie możliwe podsumowanie kolejnych etapów jego realizacji oraz sformułowanie rekomendacji, w tym również na potrzeby ewentualnej aktualizacji oraz kontynuacji programu. Powinna ona obejmować jak najszerszy zakres zjawisk, możliwie jak najbardziej zbliżony do zakresu diagnozy obszarów zdegradowanych oraz analizy przyczyn ich degradacji.

Ze względu na konieczność zachowania jak największego stopnia porównywalności danych, ocena stopnia realizacji programu powinna być prowadzona w oparciu o:

- Zestaw danych zaproponowanych w części diagnostycznej programu,
- Zaproponowany podział przestrzenny na jednostki urbanistyczne.

Ocena stopnia realizacji programu może zostać uzupełniona także o inne wskaźniki, które w trakcie realizacji programu zostaną uznane za istotne. Wykorzystanie na potrzeby monitoringu wskaźników zastosowanych w części diagnostycznej będzie powodowało konieczność włączenia całego szeregu podmiotów, w których gestii leży gromadzenie i udostępnianie tych danych. Listę takich podmiotów przedstawia Tabela 9.1.1.

Zasadnicza ocena efektów prowadzonych działań rewitalizacyjnych powinna odbywać się w cyklu 3 letnim. Ze względu na charakter procesów rewitalizacji, trudno bowiem oczekiwać, że jej efekty w którejkolwiek ze sfer, będą zauważalne w krótszym okresie czasu. Należy przy tym

pamiętać, że część efektów, w szczególności dotyczących realizacji programu w sferze społecznej, może być zauważalna w jeszcze dłuższej perspektywie, a więc nawet kilkunastoletniej.

Tabela 9.1.1. Podmioty włączone w procesy monitoringu.

Lp.	Podmiot	Zakres monitoringu	Zjawiska podlegające monitoringowi
1.	Osoba wyznaczona do koordynacji	Koordynacja – wszystkie obszary	Koordynacja – wszystkie obszary
2.	Referat Funduszy Zewnętrznych	Realizacja projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych, realizowanych przez UM.	Wsparcie zewnętrzne
3.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Sfera społeczna	Pomoc i świadczenia społeczne
4.	Powiatowy Urząd Pracy	Sfera społeczna, sfera gospodarcza	Bezrobocie
5.	Wydział Edukacji i Sportu	Sfera społeczna	Poziom edukacji
6.	Wydział Spraw Społecznych i Administracyjnych	Sfera społeczna, sfera gospodarcza	Dane dotyczące ludności, kontrola organizacji pozarządowych
7.	Wydział Gospodarki Komunalnej, Rolnictwa i Ochrony Środowiska	Sfera przestrzenna	Gospodarka komunalna
8.	ATBS Kodrem Sp. z o.o.	Sfera przestrzenna	Gospodarka komunalna
9.	Wydział Architektury i Gospodarki Przestrzennej	Sfera przestrzenna	Planowanie przestrzenne
10.	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Sfera społeczna	Problemy alkoholowe
11.	Miejska Komisja Wyborcza	Sfera społeczna	Absencja wyborcza
12.	Starostwo Powiatowe	Sfera przestrzenna	Wiek budynków mieszkalnych, materiały kartograficzne
13.	Komenda Powiatowa Policji	Sfera społeczna	Przestępczość
14.	Urząd Skarbowy	Sfera gospodarcza	Poziom dochodów
15.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Sfera społeczna	Problemy rodzin
16.	Urząd Statystyczny	Sfera gospodarcza	Przedsiębiorczość
17.	Szkoły podstawowe i gimnazja	Sfera społeczna	Poziom edukacji

Źródło: opracowanie własne.

Osoba wyznaczona do koordynacji procesu rewitalizacji powinna również dbać o jak najszersze wykorzystanie przeprowadzonej na potrzeby programu rewitalizacji diagnozy w innych opracowywanych lub aktualizowanych dokumentach strategicznych i operacyjnych miasta.

Ważnym elementem tej części programu jest zapewnienie właściwej dokumentacji wizualnej z realizacji programu jako uproszczonej inwentaryzacji. Podstawowymi formami takich działań powinna być:

1. Dokumentacja zdjęciowa.
2. Dokumentacja video.

Należy zadbać o dokumentację wszystkich działań związanych bezpośrednio z realizacją programu zarówno w zakresie przygotowania i planowania programu, w tym partycypacji społecznej, a więc wszystkich spotkań, warsztatów, debat, spacerów studialnych, jak również postępów z realizacji poszczególnych projektów.

Istotnym elementem prawidłowo prowadzonego monitoringu działań rewitalizacyjnych jest gromadzenie danych w ujęciu przestrzennym, a więc zawierających informację pozwalającą na precyzyjne umiejscowienie zarówno działań, projektów, jak również innych zmian w przestrzeni obszaru zdegradowanego. W tym celu konieczne jest zastosowanie odpowiednio szczegółowego opracowania kartograficznego. Kluczowe jest zapewnienie możliwości porównań pomiędzy stanem wyjściowym sprzed rozpoczęcia interwencji, a punktem kontrolnym, jakim jest podsumowanie realizacji programu. Wydaje się jednak zasadne, aby wszelkie działania na obszarze rewitalizacji były identyfikowane na mapach wykorzystujących aktualną treść mapy

zasadniczej. Monitorowanie zmian w sferze przestrzennej powinno leżeć, podobnie jak w przypadku pozostałych wymiarów procesu rewitalizacji, w kompetencjach osoby wyznaczonej do koordynacji.

Poziom wyjściowy wskaźników do oceny stopnia wykonania GPR zawierają zestawienia tabelaryczne w rozdziale dotyczącym szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji. Poziom docelowy wskaźników, powinien być zgodny z przyjętą w GPR metodologią analiz ilościowych, tj. być niższy od poziomów kryzysowych wyznaczonych dla poszczególnych wskaźników.

Tabela 9.1.2. Źródła danych niezbędnych do monitoringu

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Miernik	Źródła danych
Zjawiska społeczne	Ubóstwo	Wskaźnik syntetyczny korzystania z zasiłków pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
			Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS z powodu ubóstwa	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
			Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS z powodu bezrobocia	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
	Niepełnosprawność	Wskaźnik syntetyczny problemów związanych ze stanem zdrowia	Liczba klientów MOPS w Augustowie korzystających z zasiłków ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
			Liczba klientów MOPS w Augustowie korzystających z zasiłków ze względu na niepełnosprawność	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
			Liczba osób korzystających z zasiłków pielęgnacyjnych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
	Kryzys w rodzinach	Wskaźnik syntetyczny kryzysu w rodzinach	Liczba niebieskich kart	Komenda Powiatowa Policji w Augustowie
			Liczba osób otrzymujących świadczenia alimentacyjne	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
			Liczba osób otrzymujących zasiłek z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
			Liczba dzieci w pieczy zastępczej oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych według obszaru pochodzenia	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
			Liczba osób bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie
	Bezrobocie	Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezrobociem	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie
			Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym	Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie
			Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia	Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie
			Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych	Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie
			Liczba osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego	Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie
			Liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia	Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie
	Liczba bezrobotnych kobiet, które nie	Powiatowy Urząd		

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Miernik	Źródła danych
			wrócili do pracy po urodzeniu dziecka	Pracy w Augustowie
			Liczba długotrwale bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie
	Poziom bezpieczeństwa	Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezpieczeństwem	Liczba przestępstw	Komenda Powiatowa Policji w Augustowie
			Liczba przestępstw kryminalnych	Komenda Powiatowa Policji w Augustowie
			Liczba przestępstw przeciwko mieniu	Komenda Powiatowa Policji w Augustowie
			Liczba wykroczeń przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości (Art. 43 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości) zakończonych przyjęciem mandatu	Komenda Powiatowa Policji w Augustowie
			Liczba wykroczeń ogółem zakończonych przyjęciem mandatu, bez wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji (Art. 84 - 103a Kodeksu Wykroczeń)	Komenda Powiatowa Policji w Augustowie
	Kapitał społeczny/uczestnictwo w życiu publicznym	Wskaźnik syntetyczny aktywności obywatelskiej	Absencja wyborcza w I turze Wyborów Prezydenta RP 2015 w %	Państwowa Komisja Wyborcza
			Absencja wyborcza w Wyborach samorządowych 2014 - I turze wyborów Burmistrza w %	Państwowa Komisja Wyborcza
	Problemy alkoholowe	Średnia roczna liczba wniosków skierowanych do MKRPA w Augustowie	Liczba wniosków skierowanych do MKRPA	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
	Problemy edukacyjne dzieci i młodzieży	Wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych dzieci i młodzieży	Średni wynik egzaminu państwowego w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2013/2014 w %.	Szkoły
			Liczba uczniów drugorocznych w szkołach podstawowych i gimnazjach w latach szkolnych 2011/2012-2013/2014 na 1 tys. dzieci i młodzieży w wieku 7-15 lat	Szkoły
Zjawiska gospodarcze	Problemy demograficzne	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Urząd Miejski w Augustowie - Wydział Ewidencji Ludności
	Przedsiębiorczość	Liczba firm zarejestrowanych w REGON	Liczba firm zarejestrowanych w REGON	Główny Urząd Statystyczny
	Poziom dochodów	Średnia wartość podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w zł	Wartość PIT	Urząd Skarbowy w Augustowie
Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne	Wyposażenie w infrastrukturę ciepłowniczą	Udział liczby osób mieszkających w budynkach niepodłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej	Liczba budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej	MPEC Giga Sp. z o.o.
	Dostępność do wybranych usług i przestrzeni	Wskaźnik syntetyczny dostępności do wybranych do usług i przestrzeni	Dostępność do przystanków komunikacji miejskiej	Necko
			Dostępność do usług finansowych	Internet
			Dostępność do usług związanych z ochroną zdrowia	Internet
		Dostępność do urządzonych przestrzeni publicznych	Urząd Miejski w Augustowie - Wydział Kultury	

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Miernik	Źródła danych
			Dostępność do przedszkoli	Urząd Miejski w Augustowie - Wydział Edukacji
			Dostępność placówek kultury	Urząd Miejski w Augustowie - Wydział kultury
			Dostępność placówek pocztowych	Internet
Zjawiska techniczne	Stan techniczny budynków mieszkalnych	Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1945 w ogóle budynków mieszkalnych	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1945	EGiB
	Potencjał dziedzictwa materialnego	Udział jednostek w ogóle obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków	Liczba obiektów wpisanych do GEZ	Urząd Miejski w Augustowie
	Problemy w komunalnym zasobie mieszkaniowym	Udział w zaległościach w opłatach czynszowych w lokalach komunalnych	Wysokość zaległości w opłatach czynszowych w lokalach komunalnych	ATBS Kodrem

Źródło: opracowanie własne.

10. Mechanizmy włączania interesariuszy w opracowanie Programu

Zasada włączania społeczeństwa na każdym etapie powstawania programu została potraktowana przez Urząd Miejski w Augustowie bardzo poważnie. Działania z zakresu partycypacji społecznej prowadzono zgodnie z drabiną partycypacji, tj. wychodząc od działań informacyjnych

i edukacyjnych, poprzez konsultowanie wypracowanych rezultatów aż po rzeczywiste włączenie mieszkańców w opracowanie Programu i współdecydowanie o jego końcowym kształcie.

W pierwszej kolejności mieszkańcy zostali zaproszeni na otwarte spotkanie konsultacyjne w lipcu 2015 r., na którym Wykonawca przedstawił zebranym ideę rewitalizacji oraz wstępne wyniki prac diagnostycznych z zakresu delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

W początkowym okresie przygotowywania programu, zgodnie z zasadami partycypacji, podjęto trud edukowania przyszłych interesariuszy. W lokalnej prasie ukazały się artykuły o rewitalizacji z informacją o tym, że Urząd Miejski w Augustowie zdecydował o sporządzeniu programu rewitalizacji. Również w radiu pojawiły się takie informacje. Mieszkańcy Augustowa w efekcie przeprowadzonych działań, mogli:

- Zapoznać się z:
  - ideą rewitalizacji,
  - ramami prawnymi rewitalizacji w Polsce,
  - zasięgiem obszaru planowanego do objęcia wsparciem na terenie miasta,
  - planowanymi instrumentami, które miasto zamierza zastosować na obszarze rewitalizacji;
- Wyrazić swoje opinie odnoszące się do powyżej wymienionych zagadnień.

W grudniu 2015 r. odbyły się konsultacje społeczne projektu uchwały Rady Miasta Augustów w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Zbieranie uwag dotyczących projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji rozpoczęto wraz z ogłoszeniem akcji informacyjnej, tj. 23 listopada 2015 r. Konsultacje zostały przeprowadzone w następujących formach:

1. Pierwszą, było zbieranie wniosków, uwag i opinii w formie pisemnej na „Formularzu konsultacyjnym”. Formularze można było składać w dniach od 23 listopada 2015 r. do 23 grudnia 2015 r.:

- a. Bezpośrednio w Biurze Obsługi Klienta Urzędu Miejskiego w Augustowie.
- b. Za pośrednictwem poczty tradycyjnej na adres pocztowy: Urząd Miejski, ul. 3 Maja 60, 16-300 Augustów.
- c. Drogą elektroniczną na adres: Fundusze.Zewnetrzne@urząd.augustow.pl.

2. Drugą, protokołowane, bezpośrednie spotkanie z mieszkańcami Miasta Augustowa, które odbyło się w dniu 7 grudnia 2015 r. o godz. 16:00 w Urzędzie Miejskim w Augustowie, ul. 3 Maja 60. Na spotkaniu zaprezentowano projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru

zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz zebrano od obecnych na nim mieszkańców wnioski, uwagi i opinie.

3. Trzecią, protokołowane, spotkania warsztatowe z mieszkańcami Miasta Augustowa, które dotyczyły poszczególnych podobszarów rewitalizacji. Podczas warsztatów nastąpiła prezentacja projektu uchwały oraz możliwe było składanie wniosków, uwag i opinii ustnych dotyczących poszczególnych jednostek. W ramach warsztatów odbyło się również zbieranie pomysłów i uwag od mieszkańców w zakresie potencjalnych projektów i działań pożądaných na poszczególnych obszarach ich wewnętrznych potencjałów oraz barier rozwojowych. Spotkania odbyły się w następujących miejscach i czasie:

a. Dla obszaru centrum miasta (jednostka Centrum I) – 8 grudnia 2015r. o godzinie 17:00 w Szkole Podstawowej nr 2 w Augustowie, ul. Rajgrodzka 1;

b. Dla obszaru Kaczego Dołka – 9 grudnia 2015 r. o godzinie 17:00 w Urzędzie Miejskim w Augustowie, ul. 3 Maja 60;

c. Dla obszaru Koszar – 10 grudnia 2015r. o godzinie 17:00 w sali ATBS KODREM Sp. z o. o., ul. Komunalna 2;

d. Dla obszaru Lipowca – 14 grudnia 2015r. o godzinie 17:00 w Szkole Podstawowej nr 6, ul. Tartaczna 21.

Kolejnym etapem włączania społeczności lokalnej (mieszkańców obszaru rewitalizacji – podobszarów Kaczy Dołek, Koszary i Lipowiec) w proces przygotowania rewitalizacji była ankieta. Łącznie otrzymano 35 wypełnionych ankiet. Jakkolwiek osiągnięta wielkość próby nie pozwoliła na analizę ilościową, to jednak poszerzyła wiedzę na temat postrzegania obszaru rewitalizacji przez mieszkańców.

Ankietowani wskazali, że obszar rewitalizacji rozwija się zdecydowanie wolniej niż inne części miasta. Jednocześnie większość ankietowanych nie dostrzega barier rozwojowych dla obszaru rewitalizacji. Część, jako barierę wskazała brak funduszy oraz niską aktywność społeczną mieszkańców, dwie osoby wskazały lokalizację (oddalenie od Centrum). Mieszkańcy zapytani zostali również o najważniejsze działania, które powinny zostać podjęte w pierwszej kolejności. Jako najczęściej wskazywane były:

1. Remont dróg gruntowych (Lipowiec).
2. Oświetlenie (Lipowiec).
3. Modernizacja/remont budynków komunalnych(Lipowiec, Koszary).
4. Podłączenie ogrzewania miejskiego(Lipowiec, Koszary).
5. Dom Seniora(Lipowiec).
6. Plaża (Lipowiec).

7. Zagospodarowanie terenów osiedlowych - przestrzenie międzyblokowe (Koszary, Kaczy Dołek).

8. Plac zabaw (Kaczy Dołek).

9. Animator sportu/boisko (Kaczy Dołek).

Na etapie pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji przeprowadzono ponadto osiem pogłębionych wywiadów indywidualnych (IDI) z kluczowymi interesariuszami procesu rewitalizacji. Narzędzie to miało za zadanie zidentyfikować procesy kryzysowe na obszarze rewitalizacji, jego bariery i potencjały rozwojowe. Dodatkową funkcją, którą spełniły wywiady było informowanie o przebiegu samego procesu rewitalizacji.

Elementem włączania interesariuszy w proces opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji było również spotkanie z przedstawicielami organizacji pozarządowych, które odbyło się w dniu 21 marca 2016 r. w Urzędzie Miejskim. W trakcie spotkania zaprezentowano wyniki dotychczasowych prac nad programem oraz cele. Dyskutowano wspólnie o potrzebach rewitalizacyjnych w mieście oraz o pomysłach na nowe działania będące odpowiedzią na zdiagnozowane problemy. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele 13 organizacji pozarządowych. Wynikiem rozmów były pomysły na konkretne działania, które wpłynęły w formie fiszek i znalazły odzwierciedlenie w programie oraz modyfikacje przedstawionych celów programu.

W trakcie prac nad programem stale pracowała też grupa ds. rewitalizacji, w skład której wchodziły przedstawiciele Urzędu Miasta, MOPS, Radni oraz Wykonawca.

Ostatnim etapem było przeprowadzenie konsultacji społecznych GPR. Zostały one przeprowadzone w dniach od 5 czerwca 2017 r. do 4 lipca 2017 r. Mieszkańcy Augustowa, w tym również obszaru rewitalizacji, w efekcie przeprowadzonych spotkań, mogli:

- zapoznać się z:
  - o ideą rewitalizacji;
  - o ramami prawnymi rewitalizacji w Polsce;
  - o zasięgiem obszaru rewitalizacji;
  - o celami programu rewitalizacji;
  - o zaplanowanymi przedsięwzięciami;
  - o możliwością wdrażania Programu poprzez czynne uczestnictwo w pracach Komitetu Rewitalizacji.
- wyrazić swoje opinie odnoszące się do powyżej wymienionych zagadnień;

- realnie włączyć w proces przygotowywania działań rewitalizacyjnych poprzez sformułowanie pomysłów na przedsięwzięcia lub zaproponować zmiany w przedsięwzięciach zamieszczonych w projekcie GPR.

Informacja o planowanych konsultacjach społecznych została rozpowszechniona poprzez:

- Publikację ogłoszenia na stronie internetowej UM w Augustowie www.um.augustow.pl – w sprawie konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Augustów;
- Publikację Zarządzenia Nr 708/17 Burmistrza Miasta Augustowa w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Augustów na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej <http://bip.um.augustow.pl/akty-prawne/zarządzenia-burmistrza-miasta-augustowa/zarządzeniaburmistrza/zarządzenie-nr-708-17-burmistrza-miasta-augustowa-z-dnia-2017-05-19.html> ;
- akcją plakatową przeprowadzoną na terenie Miasta – plakaty i ogłoszenia dotyczące konsultacji zostały powieszone w:
  - szkołach podstawowych,
  - przedszkolach,
  - budynku głównym UM,
  - Centrum Sportu i Rekreacji,
  - Miejskim Domu Kultury,
  - Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej,
  - na wszystkich przystankach autobusowych wyposażonych w wiaty autobusowe,
  - we wszystkich autobusach komunikacji miejskiej (8 szt.)
  - na wszystkich ogólnodostępnych słupach i tablicach ogłoszeniowych na terenie miasta (10 szt.),
  - budynku ATBS KODREM,
  - placówce pocztowej przy ul. Komunalnej,
  - budynku głównym Starostwa Powiatowego,
  - PCPR w Augustowie,
  - w budynkach wielorodzinnych na obszarze rewitalizacji (ogólnodostępne),
  - sklepach spożywczych na obszarze rewitalizacji.

Przeprowadzone działania skupione zostały głównie na obszarze rewitalizacji. Łącznie, w trakcie akcji plakatowej rozdyskrebowano:

- 20 plakatów w formacie A1,
- 100 plakatów w formacie A3,
- 50 ogłoszeń w formacie A4.
- publikację ogłoszenia w wydaniu Przeglądu Powiatowego z dnia 14 czerwca 2017 r.;
- publikację informacji na stronie internetowej Dziennika Powiatowego (www.dziennikpowiatowy.pl) – artykuł z dnia 8 czerwca 2017 r.;
- publikację ogłoszenia na stronie internetowej augustow24 (www.augustow24.pl) – informacja z dnia 24 maja 2017r.; augustowski reporter (<http://augustowskireporter.pl/aktualnosci/5986-konsultacje-spoeczne-gminnego-programu-rewitalizacji-augustowa.html>) z dnia 24 maja 2017r.

Zbieranie uwag dotyczących projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Augustów poprzedzono dodatkowymi działaniami edukacyjno-informacyjnymi, tj. w dniu 10 czerwca na wyznaczonych podobszarach animatorzy rozmawiali z mieszkańcami o rewitalizacji oraz rozdawali ulotki i ankiety. Rozdystrybuowano 1000 ankiet oraz ulotek. Kolejne 200 ankiet i ulotek dostępne były w kilku punktach stacjonarnych (Biuro Obsługi Klienta UM, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, w siedzibie ATBS Kodrem, w placówce Poczty Polskiej – ul. Komunalna 2). Otrzymano 39 ankiet.

Konsultacje zostały przeprowadzone w następujących formach:

1. Pierwszą, było zbieranie wniosków, uwag i opinii w formie pisemnej na „Formularzu konsultacyjnym” (Załącznik 1). Formularze można było składać w dniach od 5 czerwca 2017 r. do 4 lipca 2017 r.:
  - a. bezpośrednio w Biurze Obsługi Klienta Urzędu Miejskiego w Augustowie,
  - b. za pośrednictwem poczty tradycyjnej na adres pocztowy: Urząd Miejski, ul. 3 Maja 60, 16-300 Augustów,
  - c. drogą elektroniczną na adres: Fundusze.Zewnetrzne@urząd.augustow.pl,
2. Drugą, protokołowane, bezpośrednie spotkanie z mieszkańcami Miasta Augustowa, które odbyło się w dniu 26 czerwca 2017 r. o godz. 16:00 w Urzędzie Miejskim w Augustowie, ul. 3 Maja 60. Na spotkaniu zaprezentowano główne założenia projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Augustów oraz zebrano od obecnych na nim mieszkańców wnioski, uwagi i opinie. Protokół ze spotkania stanowi Załącznik 6.
3. Trzecią, protokołowane spotkania z elementami debaty oraz częścią warsztatową z mieszkańcami Miasta Augustowa, które dotyczyły poszczególnych podobszarów rewitalizacji. Podczas spotkań nastąpiła prezentacja projektu GPR MA oraz możliwe było składanie wniosków, uwag i opinii ustnych dotyczących zaplanowanych w dokumencie działań na obszarze poszczególnych jednostek. W ramach warsztatów odbyło się zbieranie pomysłów na skład Komitetu Rewitalizacji. Spotkania odbyły się w następujących miejscach i czasie:
  - a. dla obszaru centrum miasta (jednostka Centrum I) – 19 czerwca 2017 r. o godzinie 17:00 w Miejskim Domu Kultury w Augustowie, ul. Rynek Zygmunta Augusta 9 (protokół – Załącznik nr 2);
  - b. dla obszaru Kaczego Dołka – 23 czerwca 2017 r. o godzinie 17:00 w Domu Działkowca przy ul. Przemysłowej, (protokół – Załącznik nr 3);
  - c. dla obszaru Koszar – 20 czerwca 2017 r. o godzinie 17:00 w sali ATBS KODREM Sp. z o. o., ul. Komunalna 2 (protokół – Załącznik nr 4);
  - d. dla obszaru Lipowca – 21 grudnia 2017 r. o godzinie 17:00 w Szkole Podstawowej nr 6, ul. Tartaczna 21 (protokół – Załącznik nr 5).

Spotkania konsultacyjne przeprowadzono zgodnie z art. 6. ust. 10 Ustawy o rewitalizacji tj. na poszczególnych podobszarach rewitalizacji. Ostatnie spotkanie, przeznaczone dla szerszego grona tj. mieszkańców całego miasta odbyło się w UM w Augustowie położonym poza obszarem rewitalizacji, w bezpośredniej bliskości podobszaru Centrum I.

Wszystkie spotkania przeprowadzono w godzinach popołudniowych, tak aby umożliwić w nich udział jak najszerzej grupy interesariuszy.

Spotkania przeprowadzone na obszarze rewitalizacji miały złożoną, trójdzielną strukturę:

1. W trakcie ich pierwszej części uczestnicy informowani byli o ramach prawnych sporządzania programu rewitalizacji, jego zakresie przestrzennym, wypracowanych celach oraz przewidzianych do realizacji działaniach.
2. Po przekazaniu informacji trwała dyskusja o potrzebach i oczekiwaniach mieszkańców oraz ich odzwierciedleniu w działaniach zawartych w programie. Uczestnicy zadawali pytania oraz formułowali wnioski w formie ustnej i otrzymywali odpowiedzi na nie.
3. Kolejną część spotkań stanowiły warsztaty, podczas których uczestnicy aktywnie włączyli się w pracę nad składem i sposobem wybierania Komitetu Rewitalizacji.

Ilość osób uczestniczących w poszczególnych spotkaniach przedstawia Tabela 10.1.1. Do obliczenia frekwencji na spotkaniach nie brano pod uwagę zespołu prowadzącego oraz przedstawicieli UM w Augustowie.

Tabela 10.1.1. Frekwencja na spotkaniach konsultacyjnych dotyczących projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Augustów.

Lp.	Obszar	Data	Miejsce	Adres	Liczba uczestników
1.	Całe miasto	26.VI.2017	Urząd Miejski w Augustowie	ul. 3 Maja 60	8
2.	Centrum I	19.VI. 2017	Miejski Dom Kultury w Augustowie	Rynek Zygmunta Augusta 9	7
3.	Kaczy Dolek	23 VI 2017	Dom Działkowca	ul. Przemysłowa	8
4.	Koszary	20 VI 2017	ATBS KODREM Sp. z o. o.	ul. Komunalna 2	7
5.	Lipowiec	21 VI 2017	Szkoła Podstawowa nr 6 w Augustowie	ul. Tartaczna 21	8
Razem					38

Na podstawie art. 17 ustawy o rewitalizacji przeprowadzono opiniowanie GPR zgodnie z wymaganym zakresem.

11. Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

11.1 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy

W związku z realizacją celów Gminnego Programu Rewitalizacji w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy nie przewiduje się zmian.

11.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Na terenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji obowiązuje łącznie dziewięć miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Są to plany wprowadzone następującymi uchwałami Rady Miejskiej w Augustowie:

1. Uchwała nr XXXV/327/06 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 30 maja 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Augustów zwanego „Zarzecze II” dla terenów obejmujących część dzielnicy „Zarzecze” oraz „Osiedle Przylesie” (Kaczy Dołek).
2. Uchwała nr XXIII/136/08 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 29 maja 2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Augustów terenów obejmujących część Dzielnicy Lipowiec i Osiedle Bema (Koszary, Lipowiec).
3. Uchwała nr XXI/214/04 Rady Miasta Augustów z dnia 6 grudnia 2004 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części dzielnicy Lipowiec w Augustowie (Lipowiec).
4. Uchwała nr XXIX/268/01 Rady Miasta Augustowa z dnia 31 sierpnia 2001 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części dzielnicy Lipowiec w Augustowie (Lipowiec).
5. Uchwała nr XXXI/197/09 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 30 kwietnia 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Augustów zwanego „Borki – Centrum” obejmującego tereny położone między ulicami: Rajgrodzką, Al. Jana Pawła II, Konarskiego, Nad Nettą, Nadrzeczną, rzeką Nettą i ul. Mostową oraz zmieniającego ustalenia części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów w centrum Augustowa położonych między ulicami Mostową, Sienkiewicza, Kilińskiego, Rybacką i rzeką Nettą uchwalonego Uchwałą Nr XXVIII/253/01 Rady Miasta Augustów z dnia 29 czerwca 2001r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 27, poz. 466), w odniesieniu do terenów położonych przy ul. Mostowej i ul. Kilińskiego, stanowiących kompleks zabudowy określonej symbolem przeznaczenia 2 MNU, 1 UGH i częściowo 4 MNU (Centrum I).
6. Uchwała nr VIII/76/99 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 30 kwietnia 1999 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w Centrum Augustowa ograniczonych ulicami: Rynek Zygmunta Augusta, Wojska Polskiego, Polną i projektowanym przedłużeniem Rajgrodzkiej (Centrum I).
7. Uchwała nr VI/41/07 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Augustów dla terenów położonych między ulicami: Kwaśną, Rajgrodzką, Wojska Polskiego i Mazurską.

8. Uchwała nr XXX/289/01 Rady Miasta Augustów z dnia 16 listopada 2001 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Augustowa, terenów położonych w Centrum, ograniczonych ulicami: 3 Maja, Kościelną, Mickiewicza, Wojska Polskiego i Rynkiem Zygmunta Augusta (Centrum I).
9. Uchwała nr XXXV/330/02 Rady Miasta Augustów z dnia 29 maja 2002 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części centrum miasta Augustowa, terenów położonych między ulicami: Ks. Skorupki, Ks. Ściegiennego, 3 Maja (Centrum I).

Zdecydowana większość obszaru zdegradowanego i rewitalizacji pokryta jest obowiązującymi Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP). Stąd też brak jest konieczności:

1. Wprowadzenia zakazu wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w trybie przewidzianym przez *Ustawę z dnia 9 października o rewitalizacji*.
2. Wskazania Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego koniecznych do uchwalenia.

Planowane w ramach programu działania nie będą powodować konieczności wprowadzania zmian do MPZP.

12. Pozostałe elementy Programu

12.1. Uchwały, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz z 2015 r. poz. 1322);

Nie przewiduje się zmian.

12.2. Uchwała, o której mowa w art. 7 ust. 3; ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z dnia 3 listopada 2015 r. poz. 1777).

Nie przewiduje się zmian.

12.3. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Na obszarze rewitalizacji przewiduje się wprowadzenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji. Okres jej obowiązywania to 10 lat.

12.4. Załącznik graficzny

Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzone na mapie w skali 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej przedstawia załącznik nr 1.

Spis ilustracji:

RYSUNEK 2.2.1. OBSZAR ZDEGRADOWANY I REWITALIZACJI W AUGUSTOWIE.....	14
RYSUNEK 2.3.1. UŻYTKOWANIE TERENU PODOBSZARU REWITALIZACJI CENTRUM I.....	16
RYSUNEK 2.3.2. WIEK BUDYNKÓW MIESZKALNYCH PODOBSZARU REWITALIZACJI CENTRUM I.....	18
RYSUNEK 2.4.1. UŻYTKOWANIE TERENU PODOBSZARU REWITALIZACJI KACZY DOŁEK.....	28
RYSUNEK 2.4.2. WIEK BUDYNKÓW MIESZKALNYCH PODOBSZARU REWITALIZACJI KACZY DOŁEK.....	29
RYSUNEK 2.5.1. UŻYTKOWANIE TERENU PODOBSZARU REWITALIZACJI LIPOWIEC.....	37
RYSUNEK 2.5.2. WIEK BUDYNKÓW MIESZKALNYCH PODOBSZARU REWITALIZACJI LIPOWIEC.....	39
RYSUNEK 2.6.1. UŻYTKOWANIE TERENU PODOBSZARU REWITALIZACJI KOSZARY.....	49
RYSUNEK 2.6.2. WIEK BUDYNKÓW MIESZKALNYCH PODOBSZARU REWITALIZACJI KOSZARY.....	50
RYSUNEK 3.3.1. OBSZAR ZDEGRADOWANY I REWITALIZACJI A OBSZARY DO REHABILITACJI I PRZEKSZTAŁCENI W AUGUSTOWIE.....	68

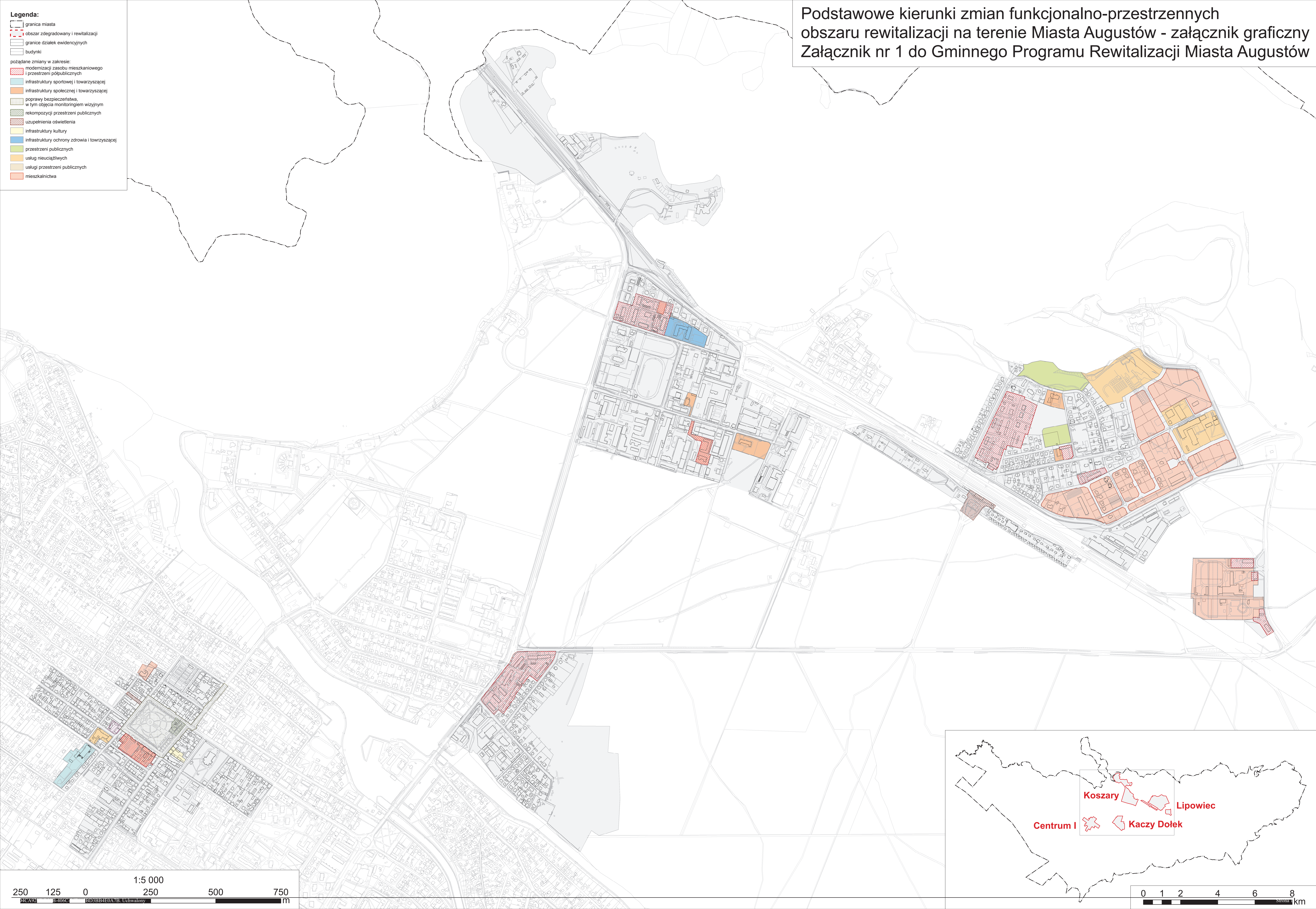
Spis tabel:

TABELA 2.2.1. ZJAWISKA KRYZYSOWE W AUGUSTOWIE.....	13
TABELA 2.3.1. PRZYCZYNY DEGRADACJI PODOBSZARU REWITALIZACJI CENTRUM I.....	24
TABELA 2.4.1. PRZYCZYNY DEGRADACJI PODOBSZARU REWITALIZACJI KACZY DOŁEK.....	33
TABELA 2.5.1. PRZYCZYNY DEGRADACJI PODOBSZARU REWITALIZACJI LIPOWIEC.....	45
TABELA 2.6.1. PRZYCZYNY DEGRADACJI PODOBSZARU REWITALIZACJI KOSZARY.....	55
TABELA 3.1.1. POWIĄZANIA CELÓW DZIAŁAŃ ZAWARTYCH W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH MIASTA Z GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI.....	59
TABELA 3.3.1. GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI A POZOSTAŁE DOKUMENTY STRATEGICZNE MIASTA – PODSUMOWANIE.....	67
TABELA 6.3.1. POWIĄZANIA CELÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH PODOBSZARU CENTRUM I.....	131
TABELA 6.3.2. POWIĄZANIA CELÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH PODOBSZARU KACZY DOŁEK.....	133
TABELA 6.3.3. POWIĄZANIA CELÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH PODOBSZARU KOSZARY.....	136
TABELA 6.3.4. POWIĄZANIA CELÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH PODOBSZARU LIPOWIEC.....	138
TABELA 7.1.1. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW.....	143
TABELA 8.4.1. KOSZTY ZARZĄDZANIA GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTOWA W LATACH 2017-2023.....	149
TABELA 8.5.1. RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W LATACH 2016-2023.....	150
TABELA 9.1.1. PODMIOTY WŁĄCZONE W PROCESY MONITORINGU.....	152
TABELA 10.1.1. FREKWENCJA NA SPOTKANIACH KONSULTACYJNYCH DOTYCZĄCYCH PROJEKTU GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA AUGUSTÓW.....	161

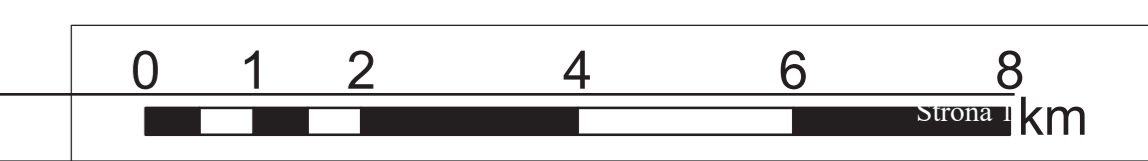
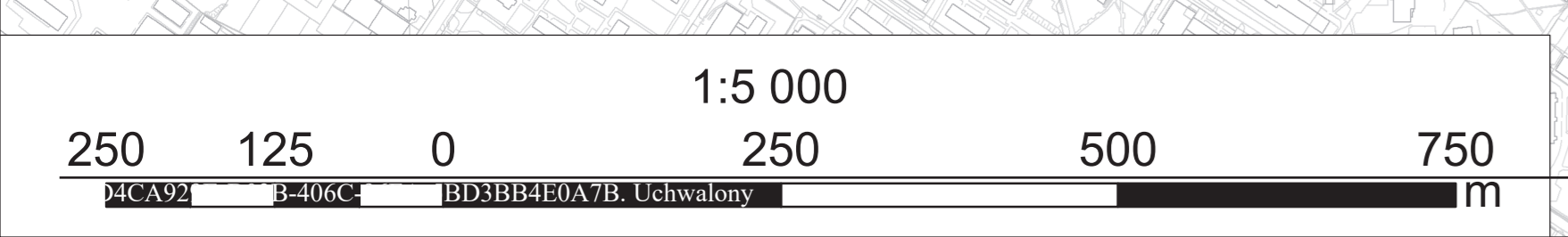
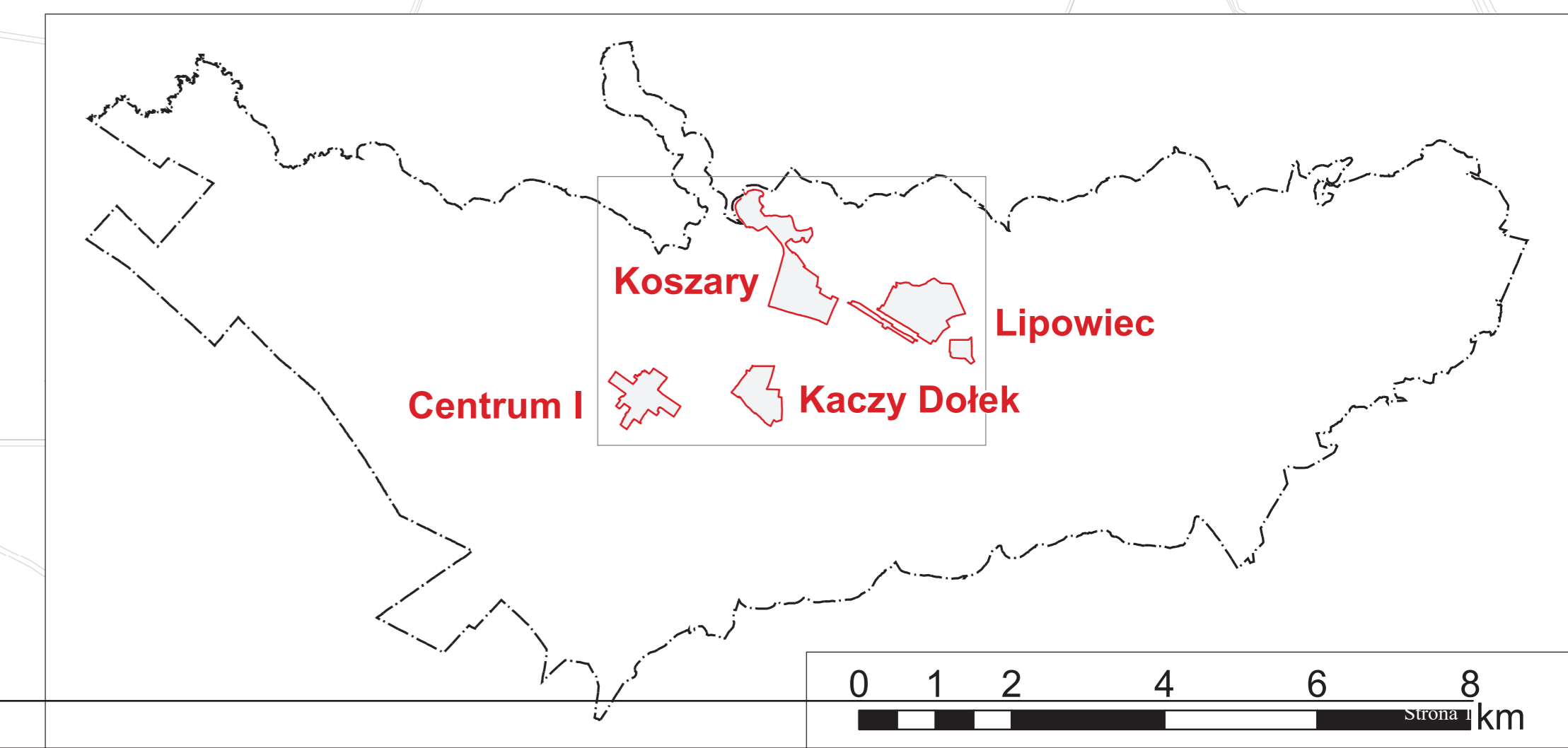
Słowniczek:

- BAT – British American Tobacco
- BDOT – Baza Danych Obiektów Topograficznych
- c.o. – centralne ogrzewanie
- c.w.u. – ciepła woda użytkowa
- EGiB – Ewidencja Gruntów i Budynków
- GEZ – Gminna Ewidencja Zabytków
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- IRM – Instytut Rozwoju Miast
- IZ – Instytucja Zarządzająca
- KPP – Komenda Powiatowa Policji
- LPR – Lokalny Program Rewitalizacji
- MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- MPEC – Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej GIGA Sp. z o.o.
- MPHP – Mapa Podziału Hydrologicznego Polski
- MPZP – Miejskowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego
- NSP – Narodowy Spis Powszechny
- NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej
- OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
- PIT – Personal Income Tax = podatek dochodowy od osób fizycznych
- PKW – Państwowa Komisja Wyborcza
- POM – Pracowniczy Ośrodek Maszynowy
- PUP – Powiatowy Urząd Pracy
- RPO – Regionalny Program Operacyjny
- SP – Szkoła Podstawowa
- SUiKZP – Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
- UM – Urząd Miejski

Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Augustów - załącznik graficzny Załącznik nr 1 do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Augustów

- Legenda:**
- granicza miasta
  - obszar zdegradowany i rewitalizacji
  - granice działek ewidencyjnych
  - budynki
- pożądane zmiany w zakresie:
- modernizacji zasobu mieszkaniowego i przestrzeni półpublicznych
  - infrastruktury sportowej i towarzyszącej
  - infrastruktury społecznej i towarzyszącej
  - poprawy bezpieczeństwa w tym obiektów monitoringiem wizyjnym
  - rekompozycji przestrzeni publicznych
  - uzupełnienia oświetlenia
  - infrastruktury kultury
  - infrastruktury ochrony zdrowia i towarzyszącej
  - przestrzeni publicznych
  - usług nieuciążliwych
  - usług przestrzeni publicznych
  - mieszkalnictwa

**DIAGNOZY I ANALIZY W CELU WYZNACZENIA
OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI
W MIEŚCIE AUGUSTÓW**

Augustów, 2017

REDAKCJA:

Anna Stankiewicz & Maciej Huculak

Zespół S&H Consulting:

dr Maciej Huculak

Anna Stankiewicz

dr Radosław Uliszak (Rozdział 3)

dr Krzysztof Wiedermann (Rozdział 3)

SPIS TREŚCI:

1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	5
2. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE MIASTA AUGUSTÓW	8
2.1. ZAKRES BADAŃ I ANALIZ	8
2.2. METODYKA BADAŃ I ANALIZ	10
2.2.1. Wyznaczanie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji	10
2.2.2. Koncentracja zjawisk	12
2.2.3. Wskaźniki i dane	15
2.2.4. Podział miasta na miejskie jednostki urbanistyczne	18
2.3. JEDNOSTKI URBANISTYCZNE MIASTA AUGUSTOWA	26
3. WYBRANE ELEMENTY KONTEKSTU PROCESÓW ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO AUGUSTOWA	34
3.1. PLANOWANIE PRZESTRZENNE	34
3.2. UŻYTKOWANIE TERENU	36
3.3. FORMY OCHRONY PRZYRODY	40
3.4. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA	43
3.5. FUNKCJE UZDROWISKOWE	45
3.6. DEMOGRAFIA	48
3.7. DOCHODY GMIN	56
3.8. POMOC SPOŁECZNA	59
3.9. OPIEKA ZDROWOTNA	60
3.10. DOJAZDY DO PRACY	61
3.11. BEZROBOCIE	65
3.12. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	68
3.13. MIESZKALNICTWO	69
4. ANALIZA ZRÓŻNICOWANIA WEWNĄTRZMIEJSKIEGO ZJAWISK KRYZYSOWYCH	74
4.1. INFRASTRUKTURA POMOCY SPOŁECZNEJ	75
4.2. ŚWIADCZENIA MOPS	78
4.2.1. Korzystający z zasiłków pomocy społecznej ogółem	78
4.2.2. Ubóstwo	82
4.2.3. Bezrobocie	84
4.2.4. Korzystający z zasiłków pomocy społecznej - podsumowanie	86
4.3. PROBLEMY ZDROWOTNE I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	88
4.3.1. Niepełnosprawność	88
4.3.2. Pomoc społeczna z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	92
4.3.3. Podsumowanie	94
4.4. PROBLEMY RODZIN	96
4.4.1. Przemoc w rodzinie	97
4.4.2. Problemy opiekuńczo-wychowawcze	99
4.4.4. Piecza zastępcza	103
4.4.5. Świadczenia alimentacyjne	105
4.4.6. Podsumowanie	107
4.5. BEZROBOCIE	110
4.5.1. Główne trendy w zakresie bezrobocia	111

4.5.2. Bezrobotni z niskim wykształceniem	113
4.5.3. Kobiety, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka	115
4.5.4. Bezrobocie długotrwałe	117
4.5.5. Podsumowanie	119
4.6. PRZESTĘPCZOŚĆ.....	122
4.6.1. Przepięstwa	125
4.6.2. Wykroczenia	126
4.6.3. Podsumowanie	127
4.7. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA.....	129
4.8. PROBLEMY ZWIĄZANE Z NADUŻYWANIEM ALKOHOLU	135
4.9. PROBLEMY SPOŁECZNE ZWIĄZANE Z DZIEĆMI I MŁODZIEŻĄ.....	139
4.9.1. Czyny karalne osób nieletnich	139
4.9.2. Problemy edukacyjne dzieci i młodzieży	139
4.10. PODSUMOWANIE.....	142
4.11. ZJAWISKA GOSPODARCZE.....	145
4.11.1. Struktura ekonomiczna ludności	146
4.11.2. Przedsiębiorczość	148
4.11.3. Poziomów dochodów ludności.....	150
4.11.3. Podsumowanie	154
4.12. ZJAWISKA ŚRODOWISKOWE.....	156
4.12.1. Przekroczenia standardów środowiska	157
4.12.2. Odpady	165
4.12.3. Podsumowanie	166
4.13. ZJAWISKA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE	169
4.13.1. Budynki niepodłączone do sieci c.o.....	170
4.13.2 Dostępność do przystanków komunikacji miejskiej.	172
4.13.3. Dostępność do usług finansowych	174
4.13.4. Dostępność do usług związanych z ochroną zdrowia.....	176
4.13.5. Dostępność do urządzonych przestrzeni publicznych.....	178
4.13.6. Dostępność do przedszkoli	180
4.13.7. Dostępność placówek kultury	182
4.13.8. Dostępność placówek pocztowych	184
4.13.9. Dostępność do wybranych usług i przestrzeni	186
4.13.10. Podsumowanie	189
4.14. ZJAWISKA TECHNICZNE	191
4.14.1. Problemy infrastruktury mieszkaniowej	191
4.14.2. Rozmieszczenie dziedzictwa materialnego	197
4.14.3. Podsumowanie	199
4.15. PODSUMOWANIE.....	201
SPIS ILUSTRACJI:	205
SPIS TABEL:	207
SŁOWNICZEK:.....	208

1. Podstawa prawna opracowania

Niniejszy dokument stanowi część diagnostyczną służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Jest to opracowanie poprzedzające sam Gminny Program Rewitalizacji Miasta Augustów, sporządzone w oparciu o zapisy uchwalonej w dniu 9 października 2015 r. *Ustawy o rewitalizacji*.

Głównym celem dokumentu było wskazanie, za pomocą zobiektywizowanych metod i wskaźników, tej części Augustowa, która charakteryzuje się szczególnie intensywną koncentracją całego szeregu niekorzystnych zjawisk. Idea rewitalizacji zakłada, że teren taki, ze względu na splot niekorzystnych uwarunkowań nie jest w stanie wydostać się z trudnej sytuacji, w której się znalazł, bez wsparcia z zewnątrz. Obszar taki, spełniający wymogi określone w *Ustawie o rewitalizacji* może stać się w warunkach polskich przedmiotem kompleksowej, wielowymiarowej interwencji, która ma na celu zmianę tych niekorzystnych trendów przy wykorzystaniu jego wewnętrznego potencjału. Ostateczny wybór obszaru miasta wymagającego podjęcia działań rewitalizacyjnych został dokonany przez Radę Miejską w Augustowie, która w oparciu o przeprowadzone diagnozy i analizy zdecydowała o ostatecznym przebiegu granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Ustawa za rewitalizację rozumie *proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji* (art. 2 ust. 1).

Wraz z uchwaleniem ustawy, rewitalizacja stała się zadaniem własnym gminy polegającym na: *przygotowaniu, koordynowaniu i tworzeniu warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy*. Nastąpiła zatem istotna zmiana w podejściu do procesów rewitalizacji, wskazano bowiem wprost podmiot odpowiedzialny za prowadzenie tych działań, tj. gminę.

Za pierwszy, konieczny etap procesu rewitalizacji ustawa uznaje *wyznaczenie przez radę gminy, w drodze uchwały, z własnej inicjatywy albo na wniosek burmistrza, obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji* (art. 8. ust. 1).

W myśl zapisów ustawy terenem zdegradowanym jest obszar gminy *znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym* (art. 9 ust. 1).

Powyżej przedstawione zapisy stanowią warunek konieczny, ale niewystarczający do uznania danego fragmentu miasta za obszar zdegradowany, a w dalszej konsekwencji rewitalizacji. Oprócz powyżej opisanych czynników na obszarze takim musi bowiem występować co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

1. Gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub

2. Środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
3. Przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niedostatecznej jakości terenów publicznych, lub
4. Technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Ustawa o rewitalizacji dopuszcza możliwość, aby *obszar zdegradowany był podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych(art.9 ust.2).*

Kolejnym krokiem, po wyznaczeniu obszaru zdegradowanego, jest wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji. Ustawa o rewitalizacji dopuszcza możliwość uznania za taki teren obejmujący:

1. Całość obszaru zdegradowanego;
2. Część obszaru zdegradowanego, cechującą się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9.1 ustawy, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz być zamieszkały przez więcej niż **30% liczby mieszkańców gminy**. Ustawa dopuszcza podzielenie obszaru rewitalizacji na podobszary, w tym także podobszary, które nie posiadają ze sobą wspólnych granic.

Wniosek o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji skierowany przez Burmistrza Miasta Augustowa do Rady Miejskiej zawierał wskazanie granic tych obszarów wykonane na mapie w skali 1:5 000, sporządzonej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej.

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Augustów

---

2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Augustów

2.1. Zakres badań i analiz

*Ustawa z dnia 9 października o rewitalizacji*¹ nakłada na władze samorządu lokalnego (wójta, burmistrza albo prezydenta) w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji obowiązek przeprowadzenia analiz *wykorzystujących obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań*.

Spełnienie tego warunku w praktyce sprowadza się do konieczności przeprowadzenia kompleksowej **analizy zróżnicowania wewnątrzmijskiego** (tzw. audytu miejskiego) w formie i zakresie wyznaczonym przez *Ustawę o rewitalizacji*. Ustawa ta definiuje warunki, które dany obszar gminy musi spełniać, aby można było uznać go za zdegradowany. Obszar taki charakteryzuje się występowaniem **stanu kryzysu** definiowanego jako **koncentracja** negatywnych zjawisk:

1. społecznych,
2. oraz co najmniej jednego z negatywnych zjawisk:
  - a. gospodarczych,
  - b. środowiskowych,
  - c. przestrzenno-funkcjonalnych,
  - d. technicznych.

Uregulowaniu uległ także szczegółowy zakres wybranych rodzajów zjawisk, które należy poddać analizom, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego. Jako najistotniejsze *Ustawa* uznała wśród poszczególnych rodzajów (wymiarów) zjawisk następujące²:

1. zjawiska społeczne:
  - a. bezrobocie,
  - b. ubóstwo,
  - c. przestępczość,
  - d. niski poziom edukacji lub kapitału społecznego,
  - e. niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym;
2. zjawiska gospodarcze:
  - a. niski stopień przedsiębiorczości,
  - b. słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw;
3. zjawiska środowiskowe:
  - a. przekroczenia standardów jakości środowiska,

¹Art. 4. ust. 1. *Ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji*.

² Art. 9. ust. 1. *Ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji*.

- b. obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
4. zjawiska przestrzenno-funkcjonalne:
- a. niewystarczające wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny,
  - b. brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość,
  - c. niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
  - d. niski poziom obsługi komunikacyjnej,
  - e. niedobór lub niska jakość terenów publicznych,
5. zjawiska techniczne:
- a. degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym;
  - b. niesfunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Dla zachowania klarowności dalszego wyводу, w zakresie delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji na terenie miasta Augustowa, przyjęto strukturę analiz wynikającą wprost z zapisów *Ustawy*.

2.2. Metodyka badań i analiz

Powszechnie przyjmowane jest, że analiza zróżnicowania wewnątrzmięjskiego powinna być przeprowadzona w podziale na kilka głównych grup elementów składających się na twór, jakim jest miasto. Klasyczny podział Wallisa (1977)³ wyróżnia dwa główne wymiary miast. Są to: podsystem społeczno-gospodarczy oraz urbanistyczny – rozumiany jako całość zagadnień przestrzennych, w tym architektonicznych oraz dotyczących materialnego dziedzictwa kulturowego. *Ustawa z dnia 9 października o rewitalizacji*, jakkolwiek pośrednio wpisuje się w ten podział, wprowadza także bardziej szczegółową, opisaną powyżej, kategoryzację odpowiadającą naturze procesów degradacji, które powodują konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych.

Rozwiązanie to w logiczny i przejrzysty sposób porządkuje poszczególne zjawiska mające wpływ na procesy degradacji obszarów zurbanizowanych. Osiągnięcie odpowiedniego stopnia klarowności poniższej analizy ma z kolei za zadanie ułatwić percepcję tych względnie skomplikowanych analiz, także przez postronnych czytelników. To z kolei w pozytywny sposób przełożyć się może na procesy partycypacji społecznej całego programu.

2.2.1. Wyznaczanie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji

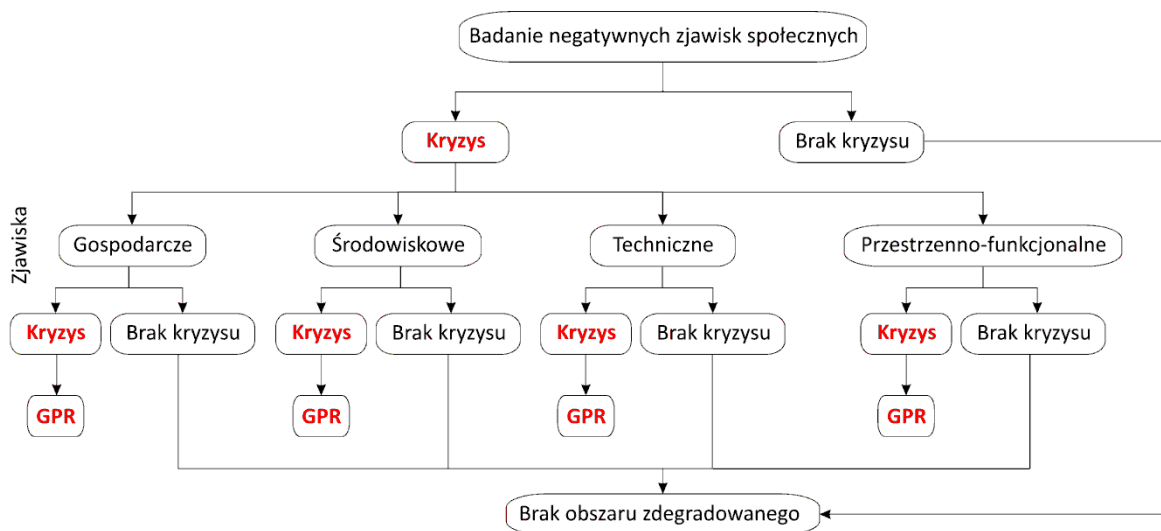
Procedura wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji zaproponowana w ustawie zakłada proces składający się z kilku elementów zachodzący dodatkowo w przestrzeni gminy. Samorząd lokalny może bowiem przystąpić do sporządzania Gminnego Programu Rewitalizacji w sytuacji, gdy na terenie gminy znajduje się obszar, który spełnia warunki stawiane przed obszarem zdegradowanym i rewitalizacji przez ustawę. Dlatego też ustawa w wyraźny sposób oddziela część diagnostyczną mającą służyć delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji od samego GPR. Na poszczególnych etapach procesu diagnostycznego może się bowiem okazać, że na terenie gminy nie można wyznaczyć obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Wynika to w głównej mierze z faktu, że o ile w skali gminy zawsze można znaleźć tereny o mniejszym lub większym natężeniu różnych zjawisk, o tyle kwestia ich nakładania się w przestrzeni nie jest już oczywista. Schemat postępowania dla zobrazowania całego procesu, i w konsekwencji także struktury prowadzonych analiz, został zobrazowany w postaci schematu (Rysunek 2.2.1.).

Pierwszym etapem procesu delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji jest przeprowadzenie badania zróżnicowania wewnątrzgminnego negatywnych zjawisk społecznych. Stan kryzysu w grupie (sferze) zjawisk społecznych jest bowiem warunkiem koniecznym do przejścia do kolejnego etapu procedury delimitacji. Na tym etapie może dojść do sytuacji, w której negatywne zjawiska społeczne o różnym natężeniu, co prawda występują w poszczególnych jednostkach odniesienia, ale ich występowanie jest rozłączne. Negatywne zjawiska społeczne zaznaczają się więc w gminie, jednak nie nakładają się na siebie w przestrzeni. Należy spodziewać się, że w praktyce wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji będą to bardzo rzadkie przypadki.

³Wallis A., 1977, *Miasto i przestrzeń*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.

Po stwierdzeniu kryzysu w sferze społecznej można przejść do drugiego, zasadniczego etapu delimitacji, a więc weryfikacji stanu kryzysowego w pozostałych, wymienionych przez ustawę grupach zjawisk. W tym przypadku wystarczy spełnienie warunku występowania stanu kryzysowego tylko w jednej z wymienionych grup zjawisk, aby dana jednostka referencyjna mogła zostać uznana za obszar zdegradowany. Również na tym etapie możliwa jest sytuacja, w której jakkolwiek w przestrzeni gminy będzie można zidentyfikować zjawiska kryzysowe o naturze gospodarczej, środowiskowej, technicznej, czy przestrzenno-funkcjonalnej, ale mimo tego żadna jednostka odniesienia nie będzie mogła spełnić ustawowych kryteriów obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Podobnie, jak w przypadku pierwszego etapu delimitacji, sytuacja taka może wystąpić, jeśli w żadnej badanej jednostce nie nałożą się na siebie negatywne zjawiska społeczne i negatywne zjawiska z którejkolwiek z wymienionych pozostałych grup.

Procedura ta ma nie tylko wymiar merytoryczny związany z wyznaczaniem obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, lecz również formalnoprawny. Sama możliwość zaistnienia sytuacji, w której nie będzie można wyznaczyć na obszarze gminy obszaru zdegradowanego i rewitalizacji sprawia bowiem, że delimitacja obszaru zdegradowanego oraz opracowanie GPR powinny być przeprowadzane w ramach oddzielnych zleceń. W innym przypadku, tj. zlecając łączne opracowanie delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji wraz z bezwarunkowym opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji, gmina może się bowiem narazić na zarzut niegospodarności. Zlecając opracowanie GPR wraz z delimitacją obszaru zdegradowanego i rewitalizacji gmina nie może mieć bowiem pewności, że na jej obszarze możliwe będzie wyznaczenie takiego obszaru zgodnie z ustawą.

Rysunek 2.2.1. Procedura wyznaczania obszaru zdegradowanego dla poszczególnych jednostek referencyjnych.

Źródło: opracowanie własne.

2.2.2. Koncentracja zjawisk

Jednym z podstawowych elementów przyjętej metodyki, z punktu widzenia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, jest określenie poziomu koncentracji badanych zjawisk, który pozwoli na stwierdzenie występowania na danym obszarze stanu kryzysu. *Ustawa z dnia 9 października o rewitalizacji* nie precyzuje tej kwestii, pozostawiając w konsekwencji pewne pole działań autorom analizy. **Koncentracja** jest terminem o charakterze względnym, stąd też rodzi się konieczność przyjęcia odpowiedniego punktu odniesienia dla przedziałów wartości wskaźników, które będą określane takim mianem. W przypadku niniejszego opracowania poziom ten ustalono w dwóch krokach:

Pierwszym było przyjęcie poziomu ogólnomiejskiego, tj. wartości danego wskaźnika dla całego miasta, jako wartości referencyjnej dla każdego z analizowanych zjawisk.

Drugim, określenie granicznych, znormalizowanych wartości tego wskaźnika, które przyjęto za poziomy odpowiadające poszczególnym stopniom natężenia koncentracji zjawisk kryzysowych.

Punkt odniesienia, tj. poziom ogólnomiejski, ułatwił znacząco wybór metody normalizacji. Spośród kilku powszechnie wyróżnianych grup metod, takich jak: standaryzacja, unitaryzacja, unitaryzacja zerowana, normalizacja w przedziale $[-1,1]$ i przekształcenia ilorazowe; najbardziej przydatne okazały się metody odnoszące się bezpośrednio do wartości średniej. Z tego samego powodu nie brano pod uwagę metod opartych o wielkości maksymalne, minimalne, czy rozstęp analizowanego zjawiska. Dwoma metodami, których zastosowanie rozważono na potrzeby normalizacji wskaźników w niniejszym opracowaniu były:

- standaryzacja,
- przekształcenia ilorazowe.

Ostatecznie zdecydowano się na zastosowanie przekształcenia ilorazowego opartego o wartość wskaźnika dla całego miasta. Standaryzację, w przypadku opisanych wskaźników, wykluczyła możliwa konieczność porównania pewnej ich części do wartości wojewódzkich w przyszłości, przy jednoczesnym braku informacji o rozkładzie analizowanych zjawisk na terenie całego województwa. Argumentami drugorzędnymi były: prostsza niż w przypadku standaryzacji konstrukcja obliczeń oraz łatwiejszy do percepcji efekt końcowy. W przypadku standaryzacji wynik końcowy wartości zawierałby bowiem zarówno wartości dodatnie jak i ujemne.

Zaproponowany wskaźnik znormalizowany bywa określany w naukach przestrzennych jako iloraz lokalizacji i jest ceniony jako miara nierównomierności (koncentracji) rozkładu zjawisk w przestrzeni. Iloraz lokalizacji obliczono za pomocą następującej formuły:

$$z_{ij} = \frac{x_{ij}}{x_{0j}}$$

gdzie:

z_{ij} – wartość znormalizowana j-tej zmiennej zaobserwowana w i-tej jednostce

x_{ij} – wartość normalizowana j-tej zmiennej zaobserwowana w i-tej jednostce

x_{0j} – podstawa normalizacji tj. wartość dla całego miasta

W efekcie końcowym otrzymano wskaźnik znormalizowany pokazujący rozrzut wartości dla poszczególnych jednostek wokół wartości dla miasta. Wyrażone one były jako krotności wartości dla całego miasta. Dla takiego poziomu wskaźnika równego tym wartościom znormalizowana wartość wskaźnika wynosiła 1, dla mniejszych od niej była mniejsza od 1 i większa od 0, zaś dla większych była większa od 1. Dla ułatwienia odbioru analizy wartość znormalizowanego wskaźnika przedstawiono w procentach, tzn. wartości wynoszącej 1 odpowiadało 100% poziomu wskaźnika dla całego miasta. Zastosowanie takiej metody uczyniło przekaz poprzez umożliwienie bezpośredniego porównania poszczególnych wskaźników pomiędzy sobą. Ponadto, normalizacja umożliwiła budowę wskaźników dla całych grup zjawisk kryzysowych, jak np. wskaźnik problemów rodziny, wskaźnik aktywności obywatelskiej, czy problemów bezrobocia, które obliczono jako średnie arytmetyczne wskaźników cząstkowych.

Wskaźniki podlegające analizie w przeważającej większości, ze względu na cel opracowania, jakim jest wyznaczenie obszarów zdegradowanych, pełniły funkcje destymulant. Im wyższe wartości reprezentowały takie wskaźniki, tym gorsza była sytuacja analizowanej jednostki. W kilku przypadkach, w celu zachowania klarowności analizy pozostano przy wskaźnikach o charakterze stymulant, natomiast w podsumowaniu całości analizy do wyznaczenia obszarów zdegradowanych zastosowano już przekształcenie znormalizowanego wskaźnika na jego odwrotność według wzoru:

$$z_{oij} = \frac{1}{z_{ij}}$$

gdzie:

z_{oij} –odwrotność wartości znormalizowanej, j-tej zmiennej zaobserwowanej w i-tej jednostce

z_{ij} –wartość znormalizowana j-tej zmiennej zaobserwowana w i-tej jednostce

Takie postępowanie przeprowadzono w przypadku następujących wskaźników:

- wyniki egzaminu państwowego w szkołach podstawowych,
- wartości podatku PIT w przeliczeniu na 1 podatnika,
- liczby przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON przypadających na 100 mieszkańców.

Wyjątkiem od powyżej opisanego postępowania był przypadek ze wskaźnikiem związanym z dziedzictwem materialnym, tj. udziałem liczby zabytków w ogóle zabytkowego zasobu na terenie miasta. Z punktu widzenia procesów rewitalizacji wskaźnik ten pełnił dwojakie funkcje:

1. Przybliżał znaczenie danego obszaru z punktu widzenia dziedzictwa materialnego miasta.
2. Wskazywał tym samym pośrednio obszary o dużych potrzebach inwestycyjnych wynikających z koncentracji szczególnie cennych obiektów dziedzictwa materialnego.

Analizę przestrzenną w przypadku większości wskaźników prowadzono w pięciu klasach odpowiadających następującym przedziałom wartości po normalizacji i przedstawieniu wartości w %:

- (0%, 50%>.
- (50%, 100%>.
- (100%, 150%>.
- (150%, 200%>.
- Powyżej 200%.

Układ ten podlegał drobnym modyfikacjom w zależności od rozkładu analizowanych zmiennych. W dwóch przypadkach, ze względu na charakterystykę zmiennych, zastosowano inne wartości graniczne dla przedziałów wartości wskaźników. Są to:

1. Udział liczby zabytków w ogóle zabytkowego zasobu na terenie miasta. Ze względu na brak normalizacji wskaźnika, przedziały wartości odpowiadające poszczególnym klasom natężenia zjawiska przyjęto na podstawie analizy ich rozkładu:
  - (20%-30%>.
  - (10%-20%>.
  - (5%-10%>.
  - (2%-5%>.
  - (0%-2%>.
2. Wskaźnik absencji wyborczej. W tym przypadku klasy wyznaczono posiłkując się obliczonymi wartościami odchylenia standardowego. W rezultacie otrzymano następujące przedziały:
  - (90%-95%>.
  - (95%-100%>.
  - (100%-102%>.
  - (102%-105%>.
  - (105%-109%>.
3. Udział w ogóle zaległości czynszowych w zasobie komunalnym. W tym przypadku, podobnie jak w pkt.1., klasy wartości wskaźnika przyjęto na podstawie analizy rozkładu zjawiska:
  - (0%-1%>.
  - (1%-5%>.
  - (5%-15%>.
  - (15%-25%>.
  - Powyżej 25%.

2.2.3. Wskaźniki i dane

Zakres przeprowadzonych analiz był wypadkową określonego zakresu danych niezbędnych do identyfikacji negatywnych zjawisk w ujęciu wewnętrzmiejskim, które postanowiono poddać procesowi badawczemu oraz możliwości ich pozyskania w odpowiednio szczegółowym ujęciu. Zastosowane w analizie dane pozyskano m.in. od:

1. Urzędu Miasta,
2. Głównego Urzędu Statystycznego,
3. Powiatowego Urzędu Pracy w Augustowie,
4. Komendy Powiatowej Policji w Augustowie,
5. Urzędu Skarbowego w Augustowie,
6. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
7. Starostwa Powiatowego w Augustowie,
8. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Augustowie,
9. Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
10. Szkół podstawowych oraz gimnazjów,
11. MPEC Giga Sp. z o.o.,
12. ATBS Kodrem Sp. z o.o.

Wskaźniki cząstkowe pogrupowano, mając na względzie problemy, które reprezentują. W takich przypadkach, na podstawie znormalizowanych wskaźników cząstkowych, obliczano wskaźniki syntetyczne, które reprezentowały ogólny poziom natężenia danego zjawiska. Tego typu rozwiązanie zastosowano przede wszystkim dla wskaźników odnoszących się do sfery społecznej. Wynikało to z dużej ilości wskaźników cząstkowych dla tych zjawisk i możliwości przypisania więcej niż jednego wskaźnika do każdego z problemów. W pozostałych sferach takie rozwiązanie zastosowano wyjątkowo dla zagadnienia dostępności do wybranych usług i przestrzeni. Poza tym wyjątkiem poszczególne wskaźniki cząstkowe odpowiadały określonym zjawiskom w relacji 1:1.

Opisane powyżej rozwiązanie umożliwiło poprawienie klarowności przeprowadzonej analizy. Stało się tak dzięki możliwości bezpośredniego porównania poszczególnych wskaźników zarówno w ramach obranych wskaźników syntetycznych, jak również pomiędzy nimi oraz możliwości całościowego spojrzenia na poszczególne negatywne zjawiska. Listę zastosowanych wskaźników zaprezentowano w Tabeli 2.2.1.

Tabela 2.2.1. Zestawienie wskaźników zastosowanych do delimitacji obszaru zdegradowanego w mieście Augustów.

Sfera/grupy zjawisk	Negatywne zjawiska	Wskaźnik	
Sfera społeczna	Ubóstwo	Wskaźnik syntetyczny korzystania z zasiłków pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS na 1 tys. mieszkańców.
			Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców
			Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS z powodu bezrobocia na 1 tys. mieszkańców
	Stan zdrowia	Wskaźnik syntetyczny problemów związanych ze stanem zdrowia	Liczba klientów MOPS w Augustowie korzystających z zasiłków ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę na 1 tys. mieszkańców
			Liczba klientów MOPS w Augustowie korzystających z zasiłków ze względu na niepełnosprawność na 1 tys. mieszkańców.
			Liczba osób korzystających z zasiłków pielęgnacyjnych na 1 tys. mieszkańców
	Kryzys w rodzinach	Wskaźnik syntetyczny kryzysu w rodzinach	Liczba niebieskich kart na 1 tys. mieszkańców
			Liczba osób otrzymujących świadczenia alimentacyjne na 1 tys. mieszkańców
			Liczba osób otrzymujących zasiłek z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1 tys. mieszkańców
			Liczba dzieci w pieczy zastępczej oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych według obszaru pochodzenia na 1 tys. mieszkańców
			Liczba osób bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia na 1 tys. mieszkańców
	Bezrobocie	Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezrobociem	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
			Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 100 osób bezrobotnych
			Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
			Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
			Liczba osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
			Liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
			Liczba bezrobotnych kobiet, które nie wróciły do pracy po urodzeniu dziecka na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym
			Udział długotrwale bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym
	Bezpieczeństwo	Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezpieczeństwem	Liczba przestępstw na 1 tys. mieszkańców
Liczba przestępstw kryminalnych na 1 tys. mieszkańców			
Liczba przestępstw przeciwko mieniu na 1 tys. mieszkańców			
Liczba wykroczeń przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości (Art. 43' ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości) zakończonych przyjęciem mandatu na 1 tys. mieszkańców			

			Liczba wykroczeń ogółem zakończonych przyjęciem mandatu, bez wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji (Art. 84 - 103a Kodeksu Wykroczeń) na 1 tys. mieszkańców
Aktywność obywatelska	Wskaźnik syntetyczny aktywności obywatelskiej		Absencja wyborcza w I turze Wyborów Prezydenta RP 2015 w % Absencja wyborcza w Wyborach samorządowych 2014 - I turze wyborów Burmistrza w %
Problemy edukacyjne dzieci i młodzieży	Wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych dzieci i młodzieży		Średni wynik egzaminu państwowego w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2013/2014 w %. Średni wynik egzaminu państwowego w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2013/2014 w % - wskaźnik odwrócony Liczba uczniów drugorocznych w szkołach podstawowych i gimnazjach w latach szkolnych 2011/2012-2013/2014 na 1 tys. dzieci i młodzieży w wieku 7-15 lat
Problemy alkoholowe			Średnia roczna liczba wniosków skierowanych w latach 2010-2014 do MKRPA w Augustowie na 1 tys. mieszkańców
Sfera gospodarcza	Obciążenie demograficzne		Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności
	Przedsiębiorczość	Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców	Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców - wskaźnik odwrócony
	Poziom dochodów	Wartość podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w zł na 1 podatnika	Wartość podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w zł na 1 podatnika Wartość podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w zł na 1 podatnika - wskaźnik odwrócony
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Wyposażenie w infrastrukturę techniczną	Wyposażenie w infrastrukturę ciepłowniczą	Udział liczby osób mieszkających w budynkach niepodłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej w ludności ogółem
	Dostępność do wybranych do usług i przestrzeni	Wskaźnik syntetyczny dostępności do wybranych do usług i przestrzeni	Dostępność do przystanków komunikacji miejskiej Dostępność do usług finansowych Dostępność do usług związanych z ochroną zdrowia Dostępność do urządzonych przestrzeni publicznych Dostępność do przedszkoli Dostępność placówek kultury Dostępność placówek pocztowych
Sfera techniczna	Stan techniczny budynków mieszkalnych		Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1945 w ogóle budynków mieszkalnych Potencjał dziedzictwa materialnego - udział jednostek w ogóle obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków
	Zaległości czynszowe		Udział w zaległościach w opłatach czynszowych w lokalach komunalnych
Sfera środowiskowa	Hałas komunikacyjny		Udział ludności w odległości 200 m od odcinka drogi krajowej o stwierdzonym przekroczeniu norm hałasu

Źródło: opracowanie własne.

2.2.4. Podział miasta na miejskie jednostki urbanistyczne

Kolejnym krokiem, w ramach przeprowadzonej dla Augustowa analizy zróżnicowania wewnątrzmięskiego, był podział miasta na mniejsze jednostki, który umożliwił wystarczająco precyzyjną identyfikację obszarów o względnie gorszej kondycji (zdegradowanych) w skali całego miasta.

Za podstawę odniesienia tej analizy przyjęto tzw. jednostki urbanistyczne, które pierwotnie zostały zaproponowane przez S. Liszewskiego w jego pracy dotyczącej analiz terenów miejskich z końca lat 70-tych⁴. Założenia tej metody zostały przypomniane m.in. w pracy z serii Rewitalizacja Miast Polskich dotyczącej monitorowania i ewaluacji działań rewitalizacyjnych⁵, oraz ekspertyzie wykonanej przez Instytut Rozwoju Miast dla Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (2013)⁶. Metoda ta została również przyjęta przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego do analiz służących programowaniu rewitalizacji w województwie pomorskim w okresie 2014-2020⁷.

Podział miasta na jednostki urbanistyczne opiera się na stosunkowo prostym założeniu, że powinien uwzględniać on trzy zasadnicze cechy obszarów miejskich. Są to:

1. fizjonomia terenu rozumiana jako jego budowa przestrzenna i charakter zabudowy,
2. funkcja obszaru,
3. pozioma i pionowa intensywność użytkowania terenu.

W związku z tym osobne jednostki powinny stanowić zwarte, większe powierzchniowo obszary o takich funkcjach jak:

- zieleni i rekreacja,
- użytki rolne,
- wody, lasy,
- nieużytki,
- tereny produkcyjne,
- tereny usługowe,
- kompleksy biurowe,
- część terenów komunikacyjnych, w tym w szczególności duże obszary infrastruktury kolejowej.

W przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej liczba ich mieszkańców powinna mieścić się w przedziale od min. 1% do max. 15% liczby mieszkańców miasta. Zalecane jest również, aby

⁴Liszewski S., 1978, *Tereny miejskie. Podział i klasyfikacja*.

⁵*Monitorowanie i ewaluacja procesów rewitalizacji*, seria Rewitalizacja Miast Polskich, T.11, IRM, 2009.

⁶*Rewitalizacja obszarów zdegradowanych w miastach – propozycje zmian prawnych*, IRM, Kraków 2013.

⁷*Założenia do projektu wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, UMWP, 2014.*

powierzchnia poszczególnych jednostek w obszarach zurbanizowanych nie przekraczała kilku procent powierzchni miasta.

Przebieg granic jednostek urbanistycznych dla miasta Augustowa został określony przy wykorzystaniu zróżnicowanych źródeł informacji przestrzennych, tak aby w jego efekcie powstały obszary, które mogą być intuicyjnie odbierane przez mieszkańców miasta i inne podmioty działające na jego terenie. Zaproponowany podział w pewnej mierze nawiązuje do zwyczajowego podziału miasta na tzw. osiedla⁸, do których nazw nawiązują m.in. nazwy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Są to:

1. Os. Borki,
2. Os. Norwida,
3. Os. Wojska Polskiego,
4. Os. Przylesie,
5. Os. Limanowskiego,
6. Os. Lipowiec,
7. Os. Południe,
8. Os. Wypusty,
9. Os. Śródmieście
10. Os. Bema,
11. Os. Klonownica,
12. Os. Silikaty,
13. Os. Zarzecze,
14. Os. Glinki,
15. Os. Ślepsk,
16. Os. Marii Konopnickiej,
17. Rynek Zygmunta Augusta,
18. Studzieniczna,
19. Sajenek,
20. Wojciech,
21. Przewież.

Na terenie miasta obowiązują również inne podziały, które, jednak ze względu na specyficzne funkcje jakie pełnią, nie były przydatne do zaproponowania przebiegu granic jednostek urbanistycznych. Wśród nich znalazły się m.in. podział na 2 obszary obsługi wywozu odpadów oraz podział miasta na jednostki pomocnicze – osiedla⁹(Rysunek 2.2.1). Bardzo

---

⁸Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Augustowa, listopad 2014, projekt.

⁹ Uchwała Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 2 września 2015 r. w sprawie utworzenia jednostek pomocniczych Miasta Augustów o nazwach Osiedle Wschód i Osiedle Zachód oraz ustanowienia ordynacji wyborczej do rad osiedli oraz Uchwała Rady Miejskiej z 29 września 2015 w sprawie utworzenia jednostki pomocniczej Miasta Augustów.

specyficzna struktura przestrzenna miasta Augustowa sprawia, że granice wyznaczonych jednostek są w dużej mierze naturalne, tj. przebiegają w oparciu o granice linii brzegowych: jezior, lasów, rzeki, kanałów, głównych arterii komunikacyjnych (drogi) itp. Granice jednostek dopasowano do przebiegu granic jednostek o charakterze katastralnym, tj. działek ewidencyjnych. Jedynym odstępstwem było dzielenie przez granice jednostek urbanistycznych działek użytkowanych jako drogi.

Podział miasta na jednostki odniesienia odbył się przy uwzględnieniu ich struktury przestrzennej i istniejących związków funkcjonalnych. Wydzielone na potrzeby analizy zróżnicowania wewnątrzmijskiego jednostki w możliwie dużym zakresie nawiązują do przebiegu granic obwodów spisowych. Dla jednostek tych Główny Urząd Statystyczny (GUS) udostępnia dane z zakresu podstawowych struktur demograficznych, a więc tych, które były objęte spisem pełnym podczas Narodowego Spisu Powszechnego 2011 (NSP 2011). Rozbieżności powstałe w wyniku nałożenia na siebie granic wyznaczonych jednostek urbanistycznych oraz granic obwodów spisowych GUS przedstawia Rysunek 2.2.2. Kolorem czerwonym zaznaczono na nim przebieg granic wyznaczonych jednostek, który nie pokrywa się z przebiegiem jednostek spisowych. Różnice te dotyczyły kilku grup przypadków:

1. Przebieg granic obszarów wodnych. W tej grupie można wydzielić dwie podgrupy przypadków:
  - a. Ze względu na wydzielenie obszarów wodnych, w tym terenów kanałów, rzeki Netty i jezior, zaszła konieczność wydzielenia ich z obwodów spisowych. Rozwiązanie takie uporządkowało przebieg granic jednostek urbanistycznych. W przypadku przebiegu granic obwodów statystycznych regułą było włączanie terenów kanałów, rzeki Netty, czy jezior w całości do jednego z obwodów. W skrajnych przypadkach spowodowało to następujące sytuacje:
    - i. Północno-zachodni odcinek rzeki Netty wraz z przyległym bulwarem znajdował się w obrębie obwodu spisowego położonego na terenie dzielnicy Borki;
    - ii. Jeziora Necko i Rospuda Augustowska¹⁰ weszły w skład obwodu obejmującego zachodnią część jednostki Glinki;
    - iii. Wschodnia, mieszkaniowa część Lipowca wraz z terenami przemysłowymi po tartaku oraz dużym fragmentem Puszczy Augustowskiej obejmującym m.in. obszar siedziby Wodociągi i Kanalizacji Miejskie sp. z o. o. w Augustowie znalazły się w jednym obwodzie z Jeziorem Białym Augustowskim.
  - b. Dopasowania przebiegu granic jednostek urbanistycznych do przebiegu granic działek ewidencyjnych (patrz pkt.3).
2. Przebieg zwartych obszarów leśnych. Zwarte obszary leśne wydzielono w pojedyncze jednostki urbanistyczne:

¹⁰ Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto nazewnictwo elementów hydrograficznych (tj. hydronimie) zastosowaną dla Mapy Podziału Hydrograficznego Polski (MPHP) w skali 1:50 000 dla arkuszy: N-34- 82-B oraz N-34- 83-A.

- a. Puszcza Wschód,
- b. Puszcza Zachód – na Zachód od drogi Augustów-Suwałki,
- c. Las Borki.

Większe obszary leśne pozostały w obrębie dwóch zaproponowanych jednostek, tj.:

- a. BAT – ze względu na przebieg granic działek ewidencyjnych;
- b. pomiędzy Klonownicą a Koszarami – w celu zachowania spójności jednostki.

3. Pewne drobne niezgodności dotyczące przebiegu granic obwodów statystycznych wystąpiły w trakcie dopasowywania przebiegu granic jednostek do działek ewidencyjnych. Zasadą, którą przyjęto w tym zakresie było priorytetowe potraktowanie dopasowania przebiegu granic jednostek urbanistycznych do działek. Przypadki odmienne stanowią nieliczne wyjątki, np. drogi. Jeśli granica jednostki urbanistycznej dzieliła działkę ewidencyjną użytkowaną jako drogę, najczęściej pozostawiano taki sam przebieg granicy jednostki urbanistycznej.
4. Pozostałe przypadki, w których konieczna była korekta granic w celu dopasowania ich do granic jednostek urbanistycznych. Największe zmiany dotyczyły następujących obszarów:
  - a. Lipowiec – przyłączono tereny mieszkaniowe zarówno we wschodniej, jak i zachodniej części jednostki wraz z terenami przemysłowymi po b. tartaku, obszarem Augustowianki i obszarem (enklawą) Silikatów. Obszar kolejowy wydzielono do odrębnej jednostki.
  - b. Borki II – dopasowano granicę jednostki do przebiegu obszaru, stosunkowo zwartej zabudowy jednorodzinnej, położonego na północ od ulicy Rajgrodzkiej, z wydzieleniem zwartego obszaru leśnego.
  - c. Oczyszczalnia – północną granicę jednostki przeprowadzono w oparciu o zasięg dominującej funkcji przemysłowo-składowej i przebieg granicy zabudowy mieszkaniowej.
  - d. Śródmieście I – dopasowano przebieg granicy do ulicy Mickiewicza.
  - e. Centrum – do obszaru włączono obszar placu targowego, budynek wielorodzinny przy ul. Szkolnej, ul. Kościuszki, teren Szkoły Podstawowej nr 2, budynki parafii p.w. Najświętszego Serca Jezusowego oraz po wstępnych wynikach analizy zróżnicowania wewnątrzmijskiego, ze względu na wysoką koncentrację zjawisk problemowych także kwartał zabudowy mieszkaniowej pomiędzy ulicami: Polną, Rynek Zygmunta Augusta, Kopernika i Rajgrodzką.

Tak wyznaczone obszary, obejmujące więcej niż jeden obwód spisowy GUS, zostały przyjęte za jednostki odniesienia dla gromadzenia i przetwarzania danych na potrzeby niniejszego dokumentu. Następnie wykorzystano je do wielowskaźnikowej, kompleksowej analizy porównawczej zróżnicowania wewnątrzmijskiego. W konsekwencji możliwe stało się precyzyjne określenie granic obszarów o wyraźnie gorszej kondycji w zakresie zjawisk społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych.

Warto podkreślić, że analizy wykonywane na potrzeby sporządzania programów rewitalizacji, w oparciu o przedstawioną powyżej metodę, stanowią w tym momencie jeden z najbardziej zaawansowanych typów analiz w skali wewnątrzmięskiej zamawianych przez jednostki samorządu terytorialnego szczebla lokalnego. Stąd też zalecane jest, aby były one wykorzystywane przez lokalne władze także w celu szeroko pojętej profesjonalizacji zarządzania polityką rozwoju miasta. Szczególnie wartościowe wydaje się wykorzystanie zaproponowanych jednostek w analizach prowadzonych na potrzeby dwóch grup dokumentów:

1. Pierwszą grupę stanowią opracowania i aktualizacje dokumentów o charakterze:
  - a. strategicznym, np.:
    - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego i in.,
    - Strategia rozwoju miasta,
    - Strategia rozwiązywania problemów społecznych;
  - b. operacyjnym np.:
    - Program rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii,
    - Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
    - Gminny program wspierania rodziny,
    - Program gospodarki niskoemisyjnej,
    - Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy (komunalnym),
    - Miejski Program Opieki Nad Zabytkami i in.
2. Drugą grupę stanowią dokumenty sporządzane na potrzeby bieżącego monitorowania realizacji zadań miasta.

Szereg komisji, instytucji miejskich, jednostek budżetowych, spółek komunalnych itp. sporządza, przynajmniej w cyklu rocznym, różnego rodzaju sprawozdania ze swojej działalności. Wzbogacenie ich o kontekst przestrzenny, tzn. analizę części danych (informacji) dotyczących wybranych problemów w przyjętym układzie odniesienia za jaki mogą służyć zaproponowane jednostki urbanistyczne, może służyć m.in. następującym celom:

- Pogłębieniu przedstawianych analiz i kontekstów.

Informacja geoprzestrzenna, a więc informacja wzbogacona o komponent przestrzenny, tj. zawierający informację „gdzie zachodzą określone zjawiska” stanowi ważny i jak dotąd na ogół niedoceniany w praktyce samorządowej na szczeblu lokalnym element sprawozdawczości.

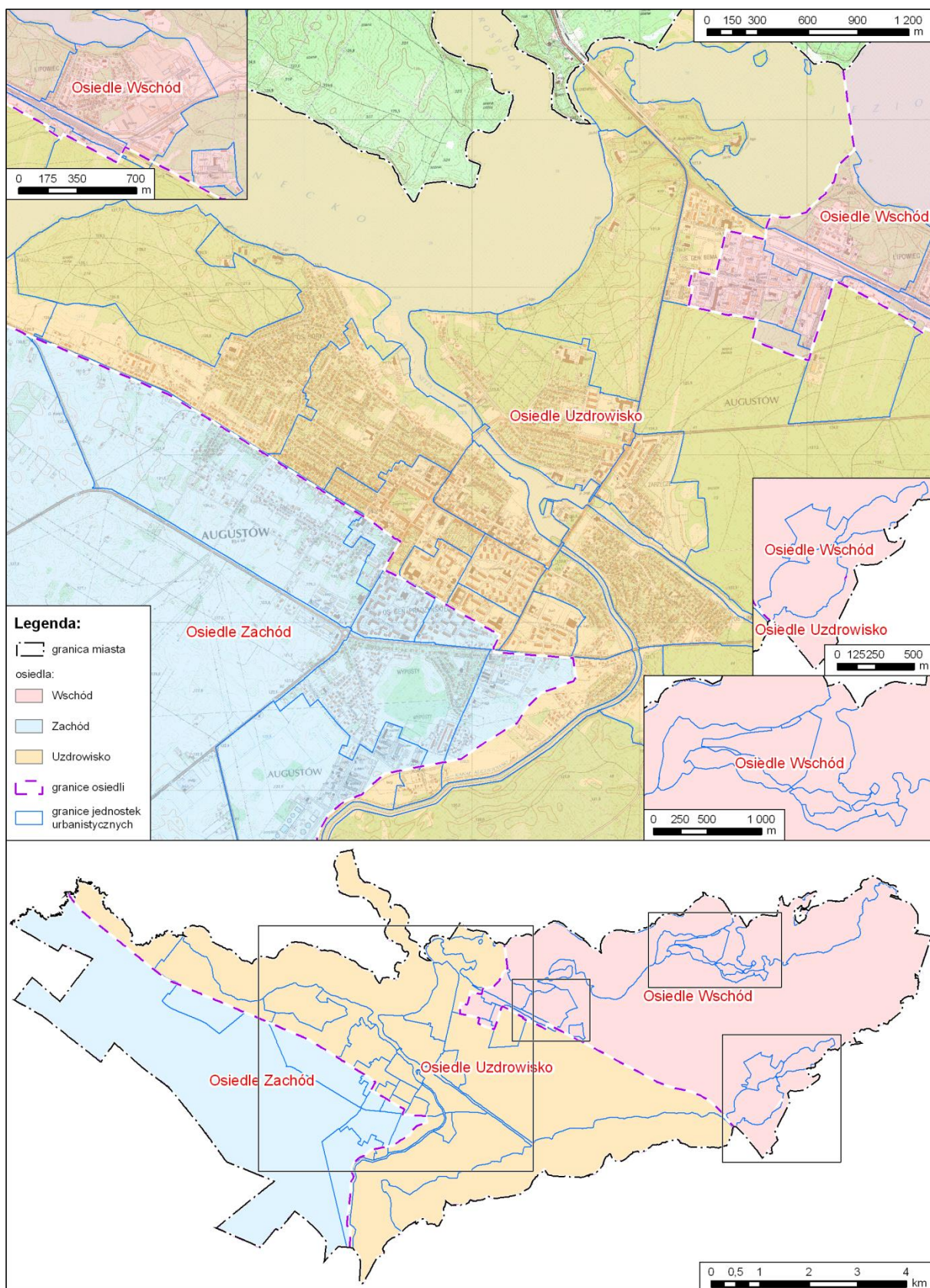
- Estetyzacji dokumentów.

Informacje przestrzenne przedstawione w postaci różnego rodzaju map lub samych nawet wizualizacji posiadających kontekst przestrzenny (np. nazwę jednostki, dzielnicy itp.) pełnią także funkcje estetyczne, poprzez wprowadzenie do tego

rodzaju raportów i sprawozdań dodatkowych ilustracji, których liczba bywa na ogół ograniczona.

- Partycypacji społecznej.

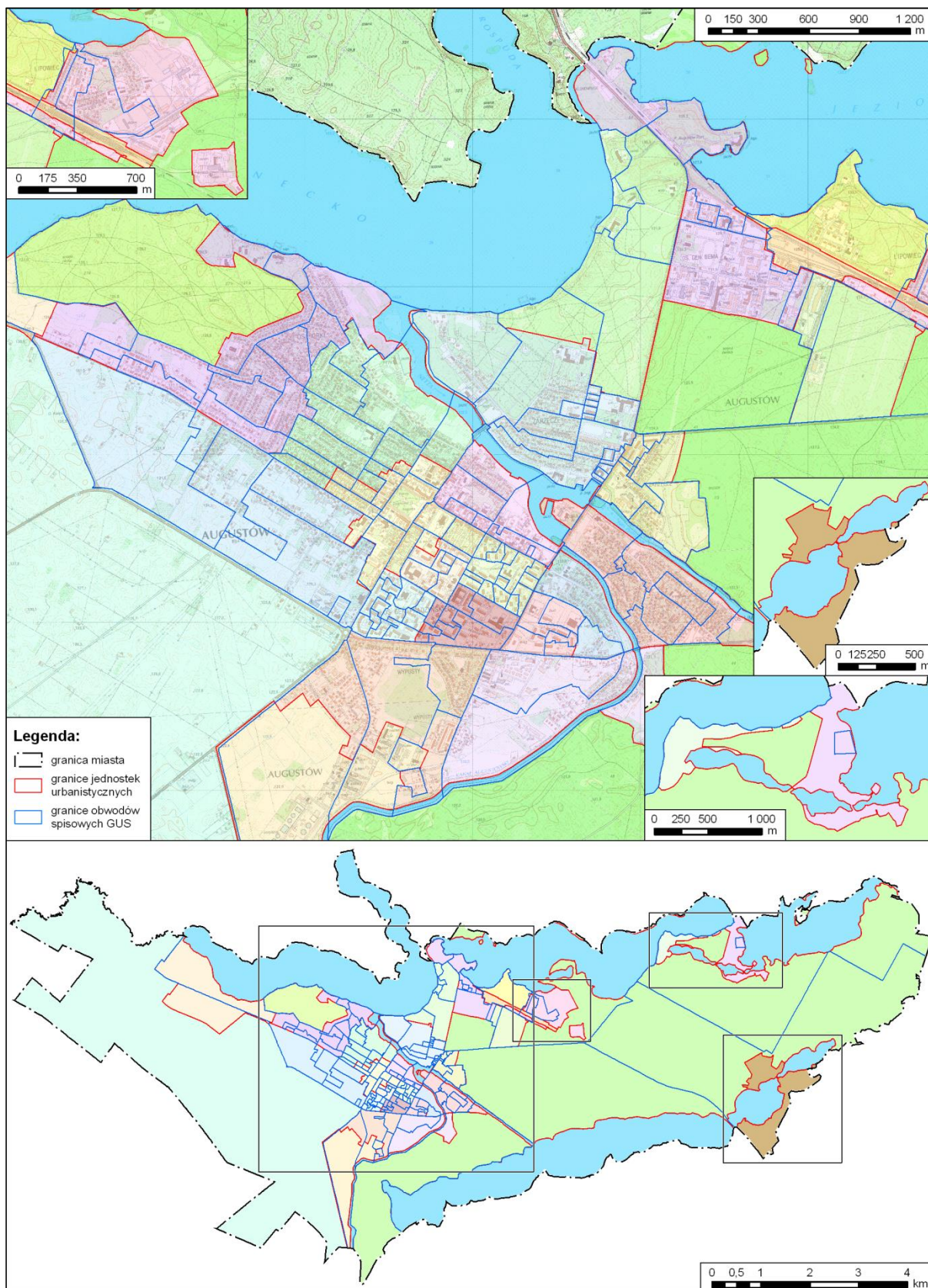
Jak pokazało już pierwsze spotkanie informacyjne w sprawie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Augustowa, przedstawienie nawet tylko wybranych informacji dotyczących zróżnicowania wewnątrzmijskiego budzi zainteresowanie nie tylko urzędników, ale również przedstawicieli lokalnych mediów oraz mieszkańców.

Rysunek 2.2.2. Jednostki pomocnicze miasta Augustowa a jednostki urbanistyczne.

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 2.2.3. Jednostki urbanistyczne miasta Augustowa a obwody spisowe GUS.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.3. Jednostki urbanistyczne miasta Augustowa

Na potrzeby niniejszego opracowania na terenie miasta wydzielono łącznie 31 jednostek urbanistycznych. Należą one do następujących typów funkcjonalnych:

1. Obszary wodne (1) – 1997,2 ha;
2. Obszary leśne (3) – 2889,3 ha;
3. Tereny kolejowe (1) – 19,6 ha;
4. Tereny przemysłowe (2) – 156,4 ha;
5. Obszary użytków rolnych (1) – 1760,6 ha;
6. Obszary mieszkaniowe (23) – 1269,7 ha.

Stosunkowo duża liczba zaproponowanych obszarów była pochodną specyfiki struktury przestrzennej miasta w tym również dużej, jak na liczbę mieszkańców, jego powierzchni wynoszącej 8092,7 ha. Tak szczegółowy podział miał w założeniu pozwolić na precyzyjną identyfikację obszarów zdegradowanych. Podział miasta na jednostki miejskie przedstawia Tabela 2.3.1.

- **Baraki**

Obszar ograniczony kanałami Bystrym, Augustowskim i szosą lipską. Pierwotnie jedno z XIX w. przedmieść Augustowa o wyraźnie proletariackim charakterze i niższym standardzie zabudowy mieszkaniowej. Obecnie dzielnica domów jednorodzinnych, w dużej mierze drewnianych.

- **BAT**

Obszar przemysłowo-leśny obejmujący największego pracodawcę w Augustowie - przedsiębiorstwo branży tytoniowej – British American Tobacco oraz siedzibę Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Augustowie wraz z przyległym terenem leśnym.

- **Borki I, II**

Obszar jednego z historycznych przedmieść Augustowa, obecnie największa w mieście dzielnica mieszkaniowa o charakterze jednorodzinym. W części nadbrzeżnej wykorzystywana również turystycznie, np. Marina Borki, kwatery prywatne, plaża miejska. Podział dzielnicy na dwie części był warunkowany dużą, bo wynoszącą blisko 5 tys., liczbą mieszkańców. Obie jednostki zamieszkuje blisko 17% ogółu liczby mieszkańców miasta.

- **Centrum I**

Obszar miasta lokacyjnego¹¹ wraz z przyległymi obszarami zabudowy o charakterze śródmiejskim. Na terenie jednostki zlokalizowana jest znacząca część ważnych dla miasta instytucji i funkcji m. in. Urząd Skarbowy, MOPS, Augustowskie Placówki

¹¹ tzn. obszar miasta z okresu jego założenia (lokacji).

Kultury, Informacja Turystyczna, dworzec autobusowy, park miejski, bazylika p.w. Najświętszego Serca Jezusowego i in. W obrębie jednostki znalazły się także fragmenty zabudowy przy głównych ulicach wychodzących z Rynku Zygmunta Augusta, tj. Wojska Polskiego, Mostowej (do ul. Nowomiejskiej) i 3-go Maja oraz obszar skupiający funkcje usługowo-handlowe, tj. targowisko miejskie wraz z otoczeniem i kwartał zabudowy mieszkaniowej pomiędzy ulicami Rajgrodzką i Kościuszki. Na terenie jednostki, w kwartale ulic Polna / Zygmuntońska / Szkolna / Rajgrodzka znajduje się obiekt przemysłowy po b. zakładzie produkcji mleczarskiej firmy Mlekpól.

- **Centrum II**

Teren z zabytkową zabudową śródmiejską. W XIX w. obszar ten koncentrował znaczącą część działalności przemysłowej miasta. Wraz z dynamicznym rozwojem funkcji rekreacyjnych, począwszy od XX w., bulwary nad rzeką Nettą wraz z bezpośrednim otoczeniem stały się głównym miejscem rekreacyjnym i reprezentacyjnym śródmieścia. Na terenie jednostki zlokalizowana jest część ważnych dla miasta instytucji, w tym m.in. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Starostwo Powiatowe, KRUS, Sąd Rejonowy, Kino Iskra.

- **Glinki**

Obszar rozproszonego budownictwa jednorodzinne. We wschodniej części obszaru znajdują się tereny usługowe, głównie handlowe, z jedynym na terenie miasta hipermarketem oraz centrum handlowym Galeria Marjon przy ul. Mazurskiej.

- **Jeziora**

Obszar obejmujący wszystkie wody śródlądowe zarówno stojące, jak i płynące na terenie miasta, w tym jeziora: Białe Augustowskie, Necko, Rospuda Augustowska, Sajno, Sajenek, Sajenko, Wojciech, Staw Studzieniczański; kanały: Augustowski i Bystry oraz rzekę Nettę.

- **Kaczy Dołek**

Teren o dominującej funkcji mieszkaniowej położony w zagłębieniu terenu pomiędzy ulicami 29 Listopada i Sejneńską a Kanałem Byстрыm i obszarem Puszczy Augustowskiej. Wewnętrznie zróżnicowany funkcjonalnie. Składają się na niego 4 podobszary: teren zabudowy wielorodzinnej ograniczony od wschodu ul. Armii Krajowej a od południa ul. Przemysłową; obszary zabudowy jednorodzinnej przy ul. Armii Krajowej oraz Piwnej, Pamięci Narodowej i Przemysłowej; teren ogródków działkowych oraz teren o funkcjach handlowych (Biedronka) i przemysłowo-składowych (ul. Przemysłowa).

- **Kolejowy**

Obszar kolei wraz z terenami składowo-magazynowymi oraz stacją kolejową Augustów. Zamieszkały przez kilkanaście osób.

- **Koszary**

Obszar, którego rozwój rozpoczął się wraz z lokalizacją na uroczysku Orzechówka koszar wojsk carskich w latach 20-tych XIX w. W okresie II RP teren utrzymał funkcje wojskowe wraz z umiejscowieniem tam siedziby I Pułku Ułanów Krechowieckich. W okresie PRL i w początkach lat 90-tych XX w. na terenie jednostki działały m.in. zakłady obuwnicze i inne. Obszar o zróżnicowanych funkcjach położony w bezpośredniej bliskości BAT. Pełni następujące funkcje:

- Mieszkaniową – obszar, na który składają się:
  - a. Kwartal zwartej zabudowy wielorodzinnej (dawne budynki koszar) oraz jednorodzinnej wzdłuż ul. Turystycznej.
  - b. Dawne bloki zakładowe BAT położone przy ul. Elektrycznej.
  - c. Budynki komunalne wielorodzinne przy ul. Tytoniowej.
- Przemysłowo-składową.
- Usługową – pralnia chemiczna, sklep Arhelan, skład budowlany, liczne obiekty biurowe, POM.
- Edukacyjną – Zespół Szkół Technicznych.
- Sportowo-rekreacyjną – kompleks sportowy zarządzany przez Centrum Sportu i Rekreacji (boisko do piłki nożnej, korty tenisowe).

Na terenie jednostki zlokalizowane są m.in. Augustowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Kodrem, Przedsiębiorstwo Transportowe Necko sp. z o.o., Hospicjum, kościół parafialny pw. MB Częstochowskiej.

- **Las Borki**

Ponad 90-hektarowy obszar leśny pomiędzy jednostkami Borki II oraz Ślepsk i Jeziorem Necko.

- **Lipowiec**

Teren względnie izolowanej dzielnicy położonej nad Jeziorem Białym Augustowskim, której powstanie wiąże się z uruchomieniem na początku II RP dużego tartaku oraz budową towarzyszącego mu osiedla robotniczego. W skład jednostki, poza terenami mieszkaniowymi Lipowca oraz osiedla Silikaty, wchodzi teren po zakładach przemysłu drzewnego, teren przemysłowo-składowy wytwórni wód Augustowianka oraz teren poprzemysłowy po wytwórni elementów budowlanych Silikaty. Na obszarze jednostki znajdują się ponadto: OSP Augustów-Lipowiec, siedziba posterunku Straży Granicznej oraz Szkoła Podstawowa nr 6.

- **Nadleśnictwo**

Obszar wielo- i jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowej, w głównej mierze związanej z Nadleśnictwem Augustów.

- **Oczyszczalnia**

Teren przemysłowo-składowy na południe od zwartej linii zabudowy mieszkaniowej jednostki Wypusty I, obejmujący zakłady przemysłowe, usługowe, magazyny i składy, w tym oczyszczalnię ścieków i duży plac targowy (Koński Rynek). W południowo-wschodniej części obszaru znajduje się duży kompleks ogródków działkowych.

- **Puszcza Wschód**

Zwarty obszar leśny Puszczy Augustowskiej obejmujący wschodnią część miasta.

- **Puszcza Zachód**

Zwarty obszar leśny Puszczy Augustowskiej obejmujący część miasta pomiędzy al. Kardynała Stefana Wyszyńskiego (droga Augustów-Suwałki) a jeziorem Necko. Stanowi duże skupienie obiektów zbiorowego zakwaterowania (Zajazd Hetman, Hotel Warszawa) i pozostałej infrastruktury turystycznej (wyciąg nart wodnych i in.). Na terenie tej jednostki znajduje się Sanatorium Uzdrawiskowe „Augustów” i Park Zdrojowy.

- **Sajenek**

Obszar zwartej osadnictwa na terenach leśnych w południowo-wschodniej części miasta, wokół jeziora Sajenek, o przeważającej funkcji turystycznej. Popularny rejon lokalizacji tzw. drugich domów dla mieszkańców Augustowa.

- **Studzieniczna**

Teren stosunkowo zwartej osadnictwa na terenach leśnych wschodniej części miasta związany z osadnictwem typu wiejskiego pomiędzy jeziorami: Studzienicznym a Białym Augustowskim. Obejmuje zarówno część Przewięzi zlokalizowaną w bezpośredniej bliskości śluzy Przewięź na Kanale Augustowskim oraz Studzieniczną, z sanktuarium MB Studzieniczańskiej. Ważny ośrodek religijny związany z kultem Maryjnym. Najważniejszy ponadlokalny ośrodek pielgrzymkowy na terenie miasta.

- **Sucharskiego**

Zwarty obszar nowego budownictwa wielorodzinnego ograniczony ulicami Brzostowskiego i Obrońców Westerplatte. Na terenie jednostki znajduje się kilka instytucji i ważnych dla miasta podmiotów w tym Sanepid, Komenda Powiatowa Policji, Pływalnia Miejska oraz sklepy wielkopowierzchniowe Polo Market i Biedronka.

- **Ślepsk**

Obszar zabudowy jednorodzinnej o umiarkowanej intensywności i wyraźnym rezydencjonalnym charakterze. Na terenie jednostki znajdują się stocznie jachtowe, będące jednym z większych pracodawców na terenie miasta oraz obiekty noclegowe typu pensjonatowego.

- **Śródmieście I, II, III, IV**

Teren największego pod względem liczby mieszkańców augustowskiego osiedla. Ze względu na dużą liczbę ludności odpowiadającą ok. ¼ ogółu mieszkańców miasta na potrzeby LPR-u został podzielony na 4 jednostki odpowiadające dużym kwartałom zabudowy wielorodzinnej. Na jego terenie mieści się kilka ważnych instytucji m.in. Urząd Miejski w Augustowie, Zespół Szkół Samorządowych (szkoła podstawowa, gimnazjum), Powiatowy Urząd Pracy.

- **Wojciech**

Obszar zwartej zabudowy na terenach leśnych wschodniej części miasta, pomiędzy jeziorami: Białym Augustowskim a Wojciech. Położony w bezpośredniej bliskości Studzienicznej i Przewięzi. W porównaniu do nich obszar o najmniejszej liczbie stałej ludności.

- **Wójtowskie Włóki**

Tradycyjny obszar zaplecza rolniczego miasta Augustowa. Teren rozproszonego osadnictwa wiejskiego o charakterze siedliskowym, na którym widoczne są oznaki procesów suburbanizacji. Przeważającą część jednostki stanowią użytki rolne średnich i niższych klas bonitacyjnych. Przez obszar jednostki przebiega ważny szlak komunikacyjny, tzw. obwodnica Augustowa obsługująca ruch tranzytowy na kierunku Augustów-Suwałki-granica Państwa.

- **Wybickiego**

Obszar zwartej, intensywnej i względnie młodej zabudowy jednorodzinnej na południe od Kanału Augustowskiego. Główną osią komunikacyjną jednostki jest ul. Wybickiego łącząca ul. 3-go Maja z Obrońców Westerplatte. Na terenie jednostki znajduje się kilka ważnych instytucji takich jak: część wydziałów Urzędu Miejskiego (ul. Brzostowskiego), Państwowa Straż Pożarna, Państwowa Szkoła Muzyczna. W północno-zachodniej części jednostki, przy szkole muzycznej, zlokalizowany jest niewielki park.

- **Wypusty I, II**

Tereny zabudowy głównie jednorodzinnej mieszkaniowej, ograniczone Kanałem Augustowskim i ulicami: Wojska Polskiego, Joachima Chreptowicza i Obrońców Westerplatte, z niewielką enklawą położoną po południowej stronie kanału, bezpośrednio graniczącą z terenami leśnymi. Głównymi osiami komunikacyjnymi obszaru są ulice: Słowackiego, Wypusty i gen. Prądzyńskiego. Na terenie jednostki znajduje się kilka spośród największych augustowskich przedsiębiorstw przemysłowych, w tym: Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Giga Sp. z o.o., Transdźwig, Piekarnia Bernatowicz. Centralną część jednostki Wypusty I zajmuje bagno Wypusty. Na terenie tej samej jednostki w rejonie ulic Ruciana, Ziołowa, Miętowa powstało kilka nowych budynków wielorodzinnych.

- **Zarzecze**

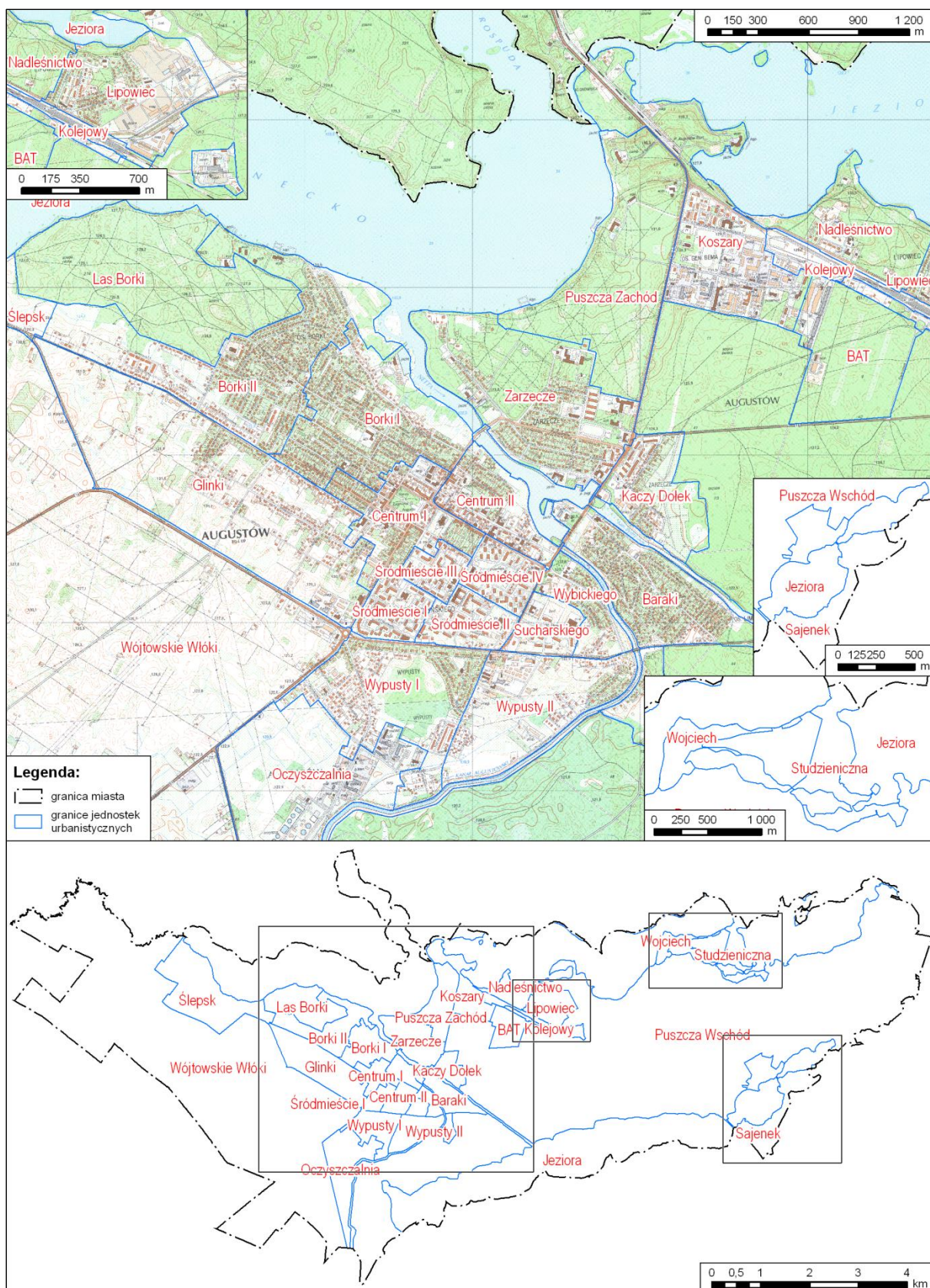
Obszar mieszkaniowo-rekreacyjny położony na północnym brzegu rzeki Netty. W przeważającej części teren mieszkalnictwa jednorodzinne. We wschodniej części zwarty obszar budownictwa wielorodzinnego przy ul. Marii Konopnickiej oraz Partyzantów. Głównym impulsem do rozwoju tego obszaru były plany budowy dzielnicy letniskowej z okresu dwudziestolecia międzywojennego. Znacząca część zabudowy jednorodzinnej jednostki ma charakter drewniany. W obszarze zlokalizowanych jest szereg bardzo ważnych dla miasta podmiotów oraz instytucji takich jak: Szpital Powiatowy, NZOZ Procardia, Augustowskie Centrum Edukacyjne, Zespół Szkół Samorządowych nr 2 (Szkoła Podstawowa nr 4 oraz Gimnazjum nr 1), Zespół Szkół Społecznych, Międzyszkolny Ośrodek Sportowy, plaża miejska z Molo Radiowej Trójki, amfiteatr, cmentarz, Żegluga Augustowska, bulwary nad rzeką Nettą i jeziorem Necko, sanatorium Pałac na Wodzie.

Tabela 2.3.1. Jednostki urbanistyczne miasta Augustowa.

L.p.	Nazwa jednostki	Ludność		Powierzchnia	
		Liczba	Udział w %	ha	Udział w %
1	Baraki	1493	5,1	47,1	0,6
2	BAT		0,0	47,3	0,6
3	Borki I	2242	7,6	64,3	0,8
4	Borki II	2718	9,2	96,7	1,2
5	Centrum I	1324	4,5	35,1	0,4
6	Centrum II	912	3,1	24,7	0,3
7	Glinki	1417	4,8	132,8	1,6
8	Jeziora		0,0	1988,6	24,6
9	Kaczy Dółek	1324	4,5	30,3	0,4
10	Kolejowy		0,0	15,7	0,2
11	Koszary	961	3,3	74,8	0,9
12	Las Borki		0,0	91,7	1,1
13	Lipowiec	1131	3,8	69,6	0,9
14	Nadleśnictwo	252	0,9	36,5	0,5
15	Oczyszczalnia	15	0,1	109,2	1,3
16	Puszcza Wschód	17	0,1	2726,9	33,7
17	Puszcza Zachód		0,0	79,3	1,0
18	Sajenek	66	0,2	112,0	1,4
19	Studzieniczna	111	0,4	46,9	0,6
20	Sucharskiego	1932	6,6	12,6	0,2
21	Ślepsk	191	0,6	190,3	2,4
22	Śródmieście I	3231	11,0	13,6	0,2
23	Śródmieście II	1917	6,5	15,3	0,2
24	Śródmieście III	1019	3,5	9,2	0,1
25	Śródmieście IV	2474	8,4	14,2	0,2
26	Wojciech	60	0,2	23,7	0,3
27	Wójtowskie Włóki	259	0,9	1760,6	21,8
28	Wybickiego	380	1,3	16,7	0,2
29	Wypusty I	1325	4,5	60,9	0,8
30	Wypusty II	855	2,9	64,7	0,8
31	Zarzecze	1854	6,3	81,6	1,0
	Augustów	29480	100,0	8092,7	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 2.3.1. Podział miasta Augustowa na jednostki urbanistyczne.

Źródło: opracowanie własne.

3. Wybrane elementy kontekstu procesów rozwoju społeczno-gospodarczego Augustowa.

3.1. Planowanie przestrzenne.

W 2013 r. w Augustowie obowiązywało 37 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obejmowały one łączną powierzchnię ok. 27 km², co stanowiło ponad $\frac{1}{3}$ powierzchni miasta. W porównaniu do najbliższych ośrodków miejskich o statusie gminy udział powierzchni miasta objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego jest w przypadku Augustowa umiarkowany i bardzo zbliżony np. do wskaźnika dla Suwałk. Dużo wyższe wartości wskaźnika reprezentują miasta Ełk i Sejny. Na drugim końcu zestawienia znajduje się Grajewo z niespełna 8% udziałem. Ze względu na specyfikę użytkowania terenu miasta Augustowa i bardzo niski udział powierzchni zabudowanej i zurbanizowanej¹² na jego obszarze obowiązujące plany obejmują swoim zasięgiem zdecydowaną większość powierzchni zabudowanej i zurbanizowanej. Względnie wysoki udział obowiązujących MPZP w powierzchni zurbanizowanej miasta należy ocenić pozytywnie zarówno w kontekście procesów rozwojowych, jak i planowanych działań z zakresu rewitalizacji. Jest to element o tyle istotny, że *Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* wyraźnie uwzględnia rolę planowania przestrzennego na obszarach podlegających rewitalizacji, dając nowe narzędzia planistyczne. Są to np.: możliwość powołania Specjalnej Strefy Rewitalizacji, czy możliwość ustanowienia na obszarze rewitalizacji zakazu wydawania decyzji o warunkach zabudowy, o której mowa w art. 59 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, *jeżeli niezadawalający stan zagospodarowania obszaru rewitalizacji w powiązaniu ze stopniem pokrycia MPZP wykazują, że brak takiego zakazu może doprowadzić do niekorzystnych zmian na tym obszarze pogłębiających negatywne zjawiska społeczne*.¹³

Tabela 3.1.1. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem

Miasta	Plany zagospodarowania przestrzennego ogółem	Plany sporządzone na podstawie ustawy z 2003 r.	Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami ogółem [ha]	Udział powierzchni gminy objętej obowiązującymi planami na podstawie ustawy z 2003 r. w powierzchni gminy objętej obowiązującymi planami ogółem	Łączna powierzchnia gruntów rolnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nierolnicze [ha]	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem
Sejny (1)	2	1	449	95,8	0	100
Ełk (1)	36	23	994	59,9	71	47,2
Suwałki (1)	56	42	2439	76,0	298	37,2
Augustów (1)	37	18	2700	49,2	249	33,4
Grajewo (1)	17	8	144	61,1	39	7,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Pewnym utrudnieniem w przypadku Augustowa może natomiast stać się aktualność obowiązujących MPZP. Blisko połowa obowiązujących planów miejscowych zarówno pod

¹² W rozumieniu Ewidencji Gruntów i Budynków (EGiB).

¹³ Zgodnie z art. 11 ust. 5 *Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji*.

względem ich liczby, jak również objętej nimi powierzchni, została sporządzona przed wejściem ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku (Tabela 3.1.1.). Największym zwartym obszarem nieobjętym obowiązującymi MPZP na terenie miasta jest obszar osiedla Śródmieście¹⁴, który w przypadku niniejszego dokumentu pokrywa się z obszarem jednostek Śródmieście I, II, III i IV.

---

¹⁴Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Augustowa, listopad 2014, projekt, s.60.

3.2. Użytkowanie terenu

Struktura przestrzenna miasta Augustowa ze względu na jego stosunkowo, w porównaniu do liczby mieszkańców, dużą powierzchnię i duży udział obszarów niezurbanizowanych, może sprawiać przy pobieżnych analizach szereg trudności interpretacyjnych. Dlatego też większość kwestii odnoszących się do ogółu powierzchni miasta powinno uwzględniać tę specyfikę i odnosić się nie tyle do powierzchni ogółem, lecz do powierzchni terenów zurbanizowanych. Z punktu widzenia udziału terenów zurbanizowanych w ogóle powierzchni Augustów należy do bardzo specyficznej grupy miast. Spośród miast posiadających status gminy lub powiatu miejskiego średniej wielkości, tj. o liczbie mieszkańców w przedziale 20-50 tys., Augustów charakteryzuje się trzecim najniższym w Polsce udziałem terenów zabudowanych i zurbanizowanych w ogóle powierzchni miasta.

Tabela 3.2.1. Podstawowe informacje o głównych typach użytkowania terenu w wybranych miastach Polski w 2014 r.

L.p.	Miasto	Liczba ludności	Gęstość zaludnienia ¹⁵ [os./ha]	Powierzchnia				
				[ha]				Użytki rolne
				Ogółem	Zabudowana i zurbanizowana	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Wody	
1	Orzesze (1)	20194	28,2	8379	8,5	53,3	0,2	37,1
2	Świnoujście (1)	41276	24,5	19723	8,6	22,6	50,0	9,1
3	Augustów (1)	30482	37,3	8090	10,1	37,3	24,7	26,2
4	Lubliniec (1)	24182	25,0	8936	10,8	70,4	1,6	16,8
5	Zakopane (1)	27556	29,4	8426	11,1	53,9	1,0	22,9
6	Mikołów (1)	39795	37,9	7921	13,3	27,6	0,3	56,2
7	Tarnobrzeg (1)	48000	41,1	8540	13,7	10,6	9,1	63,3
8	Myszków (1)	32499	31,0	7359	14,3	25,4	0,8	58,2
9	Reda (1)	23565	48,8	3346	14,4	46,4	0,4	38,0
10	Bielawa (1)	30987	55,7	3621	15,4	35,5	1,2	47,7
	...							
11	Suwałki (1)	69316	38,1	6551	27,8	14,0	1,19	54,1
12	Grajewo (1)	22243	35,3	1893	33,3	4,5	0,95	59,3
13	Sejny (1)	5640	37,6	449	33,4	2,7	4,23	58,6
14	Łomża (1)	62779	50,1	3267	38,4	1,0	1,01	57,3
15	Elk (1)	60103	56,4	2105	50,6	4,9	20,8	19,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Niższy udział tego wskaźnika, kształtującego się dla Augustowa na poziomie zaledwie 10%, posiadają w tej grupie miast jedynie takie miasta jak Orzesze (woj. śląskie) i Świnoujście (woj. zachodniopomorskie). Nieznacznie wyższe wartości reprezentują Zakopane, w granicach którego znajduje się zdecydowana większość Tatrzańskiego Parku Narodowego, oraz Lubliniec z ponad 70% udziałem terenów leśnych. W grupie porównawczej miast-gmin z obszaru Polski północno-wschodniej wszystkie wzięte do porównania miasta charakteryzowały się kilkukrotnie wyższymi wartościami wskaźnika. Względnie najniższe wartości reprezentowały Suwałki, średnie

¹⁵Liczba osób przypadająca na 1 ha powierzchni zurbanizowanej i zabudowanej.

Grajewo, Sejny i Łomża, zaś najwyższe przekraczające poziom 50% - Ełk. Za wyjątkiem miasta Ełk wszystkie pozostałe miasta posiadają bardzo wysoki, bo mieszczący się w przedziale 50%-60%, wskaźnik udziału powierzchni użytków rolnych w ogóle powierzchni.

Aby porównać intensywność zabudowy wybranych miast, jakiej odpowiada dość powszechnie stosowany wskaźnik gęstości zaludnienia, należy porównać ilość osób przypadających na jednostkę powierzchni (1 ha) nie ogółem, lecz zabudowanej i zurbanizowanej. Tak skonstruowany wskaźnik potwierdza wysoką intensywność zabudowy dla dwóch spośród trzech największych miast biorących udział w porównaniu, tj. Łomży oraz Ełku. Pozostałe miasta regionu, w tym Augustów i Suwałki, reprezentują podobny typ intensywności użytkowania przestrzeni miejskiej z wartościami wskaźnika z przedziału 35%-39%.

Analizę struktury użytkowania terenu wewnątrz miasta (Rysunek 3.2.1.) przeprowadzono w oparciu o klasy użytkowania terenu stosowane w najbardziej aktualnej wersji Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10K L5). Obszary zabudowane podzielono na pięć głównych typów użytkowania, tj. obszary zabudowy:

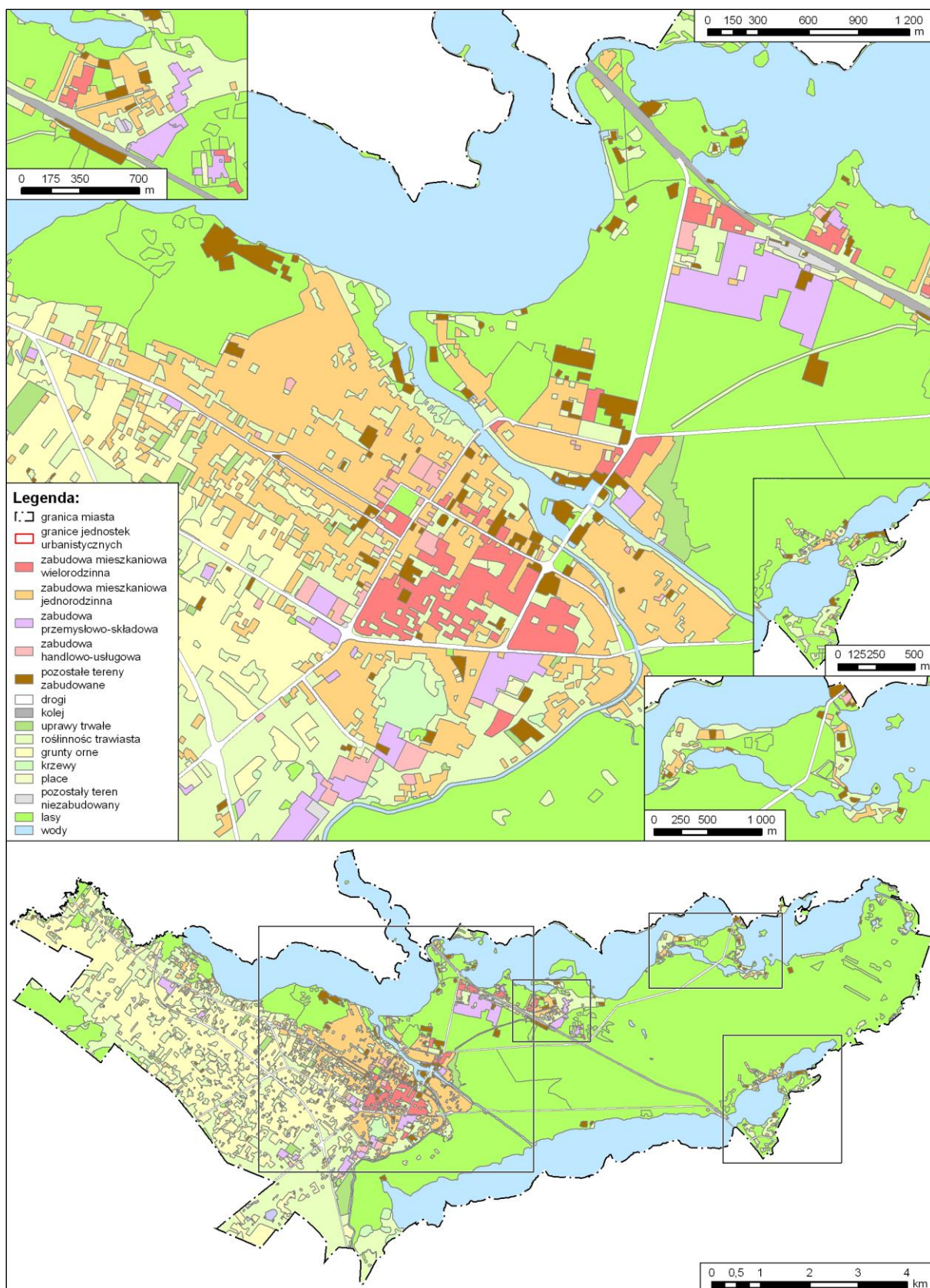
- mieszkaniowej:
  - a. jednorodzinnej,
  - b. wielorodzinnej;
- przemysłowo-składowej.
- handlowo-usługowej.
- pozostałe tereny zabudowane.

Pozostałe obszary reprezentują różne typy terenów niezabudowanych.

W skali całego miasta wyraźnie zarysowuje się podział miasta na kilka zasadniczych części są to:

1. Wschodnia część miasta z dominującymi terenami leśnymi Puszczy Augustowskiej, w której znajdują się izolowane obszary osadnictwa o charakterze wiejskim (Sajenek, Studzieniczna, Wojciech) oraz, w jej części zachodniej, izolowane struktury o charakterze miejskim, z zabudową wielorodzinną (osiedle Silikaty, północna część Koszar), mieszaną wielo- i jednorodzinną (Lipowiec, Nadleśnictwo) oraz jednorodzinną (Klonownica).
2. Centralna część miasta odpowiadająca za gros obszaru zurbanizowanego składająca się z:
  - a. Najstarszej części - miasta lokacyjnego z zabudową z XIX w. i XX w. typu kamienicznego wzdłuż głównych, ówczesnych traktów komunikacyjnych, tj. obecnych ulic: Wojska Polskiego i 3-go Maja przemieszaną z młodszymi budynkami wielo- i jednorodzinnymi (Centrum I, Centrum II).
  - b. Obszarów najmłodszej pod względem wieku zabudowy wielorodzinnej typu blokowego z okresu po II wojnie światowej (osiedle Śródmieście, Sucharskiego, część Zarzecza i Kaczego Dołka).
  - c. Zwartej zabudowy jednorodzinnej o zróżnicowanym wieku i charakterze (Borki I i II, Baraki, Wypusty I i II, Zarzecze).

3. Zachodniej części miasta o wybitnie rolniczym charakterze użytkowania terenu z pojedynczymi, izolowanymi kompleksami leśnymi (Las Borki), przemysłowymi (Ślepsk) i rozproszoną zabudową jednorodzinną o charakterze wiejskim (siedliskowym) oraz miejskim (rezydencjonalnym), która przybiera bardziej zwarte formy jedynie w jednostce Ślepsk.
4. Jednostki Glinki, która pod względem intensywności i charakteru zabudowy stanowi formę przejściową pomiędzy zwartą zabudową osiedla Borki a rozproszoną zabudową zachodniej części miasta.
5. Dużych obszarów wód powierzchniowych w północnej (jeziora: Rospuda Augustowska, Necko, Białe Augustowskie, Studzieniczne, rzeka Netta) i południowej (jeziora: Sajno, Sajenek, Sajenko) części miasta.

Rysunek 3.2.1. Użytkowanie terenu miasta Augustowa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10K L5.

3.3. Formy ochrony przyrody.

Miasto Augustów położone jest na granicy dwóch mezoregionów fizycznogeograficznych, tj.: Pojezierza Łęckiego oraz Równiny Augustowskiej. Zarówno na terenie miasta, jak i w jego bezpośrednim otoczeniu występują cenne elementy środowiska przyrodniczego objęte różnymi formami ochrony przyrody. Z punktu widzenia działań rewitalizacyjnych stanowią one z jednej strony zasób, którego zrównoważone wykorzystanie może być jednym z elementów rewitalizacji, z drugiej mogą nakładać na nią pewnego rodzaju ograniczenia.

Najwyżej umocowaną, z prawnego punktu widzenia, formą ochrony przyrody na terenie miasta są dwa rezerваты przyrody: Brzozowy Grąd (florystyczny) i Stara Ruda (krajobrazowy), położone we wschodniej części miasta. Na obszarze gminy znajdują się również inne cenne przyrodniczo obszary, które zostały objęte ochroną. Są to:

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie”, obejmujący swoim zasięgiem zdecydowaną większość miasta.
- Obszary Natura 2000, w tym:
  - Obszar Specjalnej Ochrony PLB200002 „Puszcza Augustowska”,
  - Specjalny Obszar Ochrony PLH200005 „Ostoja Augustowska”.
- Użytki ekologiczne:
  - Stawik studzieniczański,
  - Ślepe jeziorko,
  - Leśne oko,
  - Suchar czarnobrodzki,
  - Bagno czarnobrodzkie.
- Pomniki przyrody, zlokalizowane w kilku grupach:
  - Uroczysko Barcie w jednostce Wojciech (16 szt.),
  - Rynek Zygmunta Augusta w jednostce Centrum I (4 szt.),
  - rejon parku przy Szkole Muzycznej I stopnia (5 szt.),
  - Studzienicznej (2 szt.),
  - pozostałe pomniki przyrody w liczbie 6 występują pojedynczo na obszarach zurbanizowanych (jednostki: Nadleśnictwo, Sajenek, Wypusty I, Zarzeczce) oraz Puszczy Augustowskiej (2 szt.).

Ponadto, w bezpośrednim sąsiedztwie granic miasta znajdują się:

- Rezerwat Jezioro Kalejty,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Rospudy,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Biebrzy,
- Pomniki przyrody na terenie Puszczy Augustowskiej na północ (14 szt.) i południe od granic miasta (2 szt.),

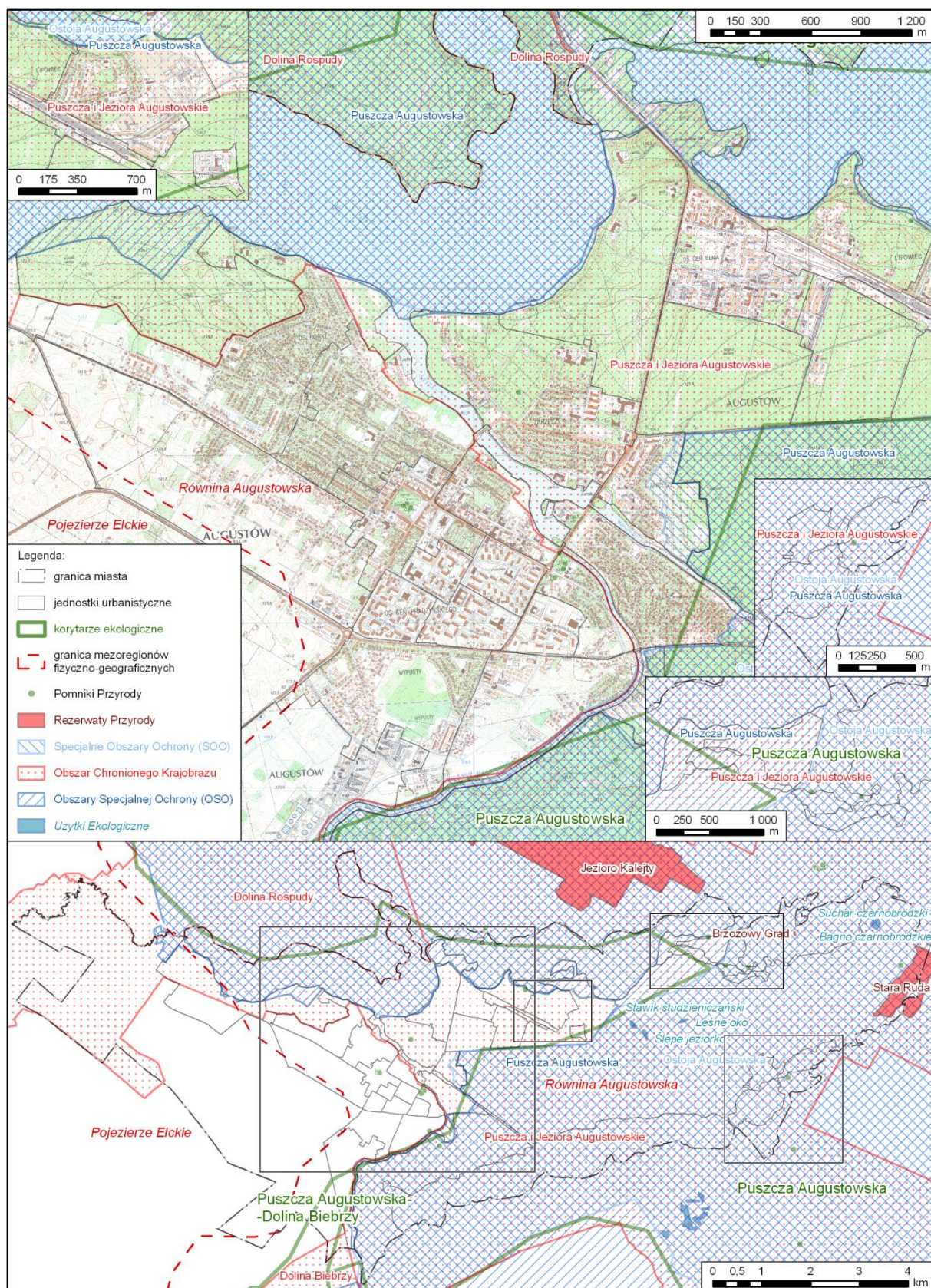

- Grupa 6 użytków ekologicznych na południe od Jeziora Sajno.

Warto również zwrócić uwagę, że na terenie miasta znajdują się również fragmenty ważnych korytarzy ekologicznych. Na terenie Augustowa znajdują się bowiem:

- Korytarz ekologiczny Puszcza Augustowska
- Korytarz ekologiczny Dolina Biebrzy- Puszcza Augustowska.

Najcenniejsze przyrodniczo obszary na terenie Augustowa położone są poza terenem zurbanizowanym. Największą część terenu zurbanizowanego obejmuje forma ochrony jaką jest Obszar Chronionego Krajobrazu. Oba obszary Natura 2000 bezpośrednio graniczą natomiast z niektórymi spośród wyznaczonych jednostek urbanistycznych, tj. Baraki, Lipowiec i Nadleśnictwo. Na terenie wyznaczonych jednostek o charakterze mieszkaniowym tą formą ochrony objęte są fragmenty jednostek: Baraki (SOO, OSO), Kaczy Dołek (SOO), Koszary (SOO) oraz Wypusty I (SOO, OSO). W przypadkach Kaczego Dołka oraz Koszar są to tereny słabo zaludnione (Klonownica) albo niezamieszkałe (ogródki działkowe, park leśny). W pozostałych dwóch jednostkach są to niewielkie obszary obejmujące od kilku do kilkunastu domów jednorodzinnych.

Rysunek 3.3.1. Formy ochrony przyrody na terenie Augustowa i jego bezpośredniego otoczenia w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ.

3.4. Aktywność obywatelska.

Ważnym elementem pokazującym potencjał związany z aktywnością obywatelską jest wskaźnik frekwencji wyborczej. Na podstawie jego wysokości można bowiem pośrednio wnioskować o procesach związanych z szerszym pojęciem aktywności społecznej. Ze względu na potrzebę jak największej porównywalności danych przeanalizowano frekwencję wyborczą dotyczącą wyborów z lat 2014-2015. Były to:

- Wybory samorządowe 2014 r. – I tura wyborów na Burmistrza/Prezydenta miasta.
- Wybory Prezydenta RP z 2015 r. – I tura wyborów.
- Wybory do Sejmu i Senatu RP z 2015 r. – wybory do Sejmu.

We wszystkich analizowanych miastach frekwencję wyborczą obliczono bez wyników z obwodów zamkniętych, tj. szpitali, zakładów karnych itd. Za punkty odniesienia przyjęto wyniki frekwencji dla województwa podlaskiego oraz całego kraju (Tabela 3.4.1.).

Frekwencja obliczona dla wybranej grupy miast, która reprezentowała otoczenie Augustowa, była wyraźnie, bo od 11,5 do 7,6 punktu procentowego niższa od wartość frekwencji dla całej Polski. Najniższe wartości odnotowano w przypadku wyborów do Sejmu 2015. Frekwencja dla badanej grupy miast wyniosła w nich 45,1%, co stanowiło 88,5 % wartości ogólnopolskiej. W wyborach Prezydenta RP 2015 oraz wyborach samorządowych 2014 frekwencja była wyraźnie wyższa niż w wyborach do Sejmu 2015 i wynosiła odpowiednio 45,3% (92,4% wartości dla kraju) oraz 43,4% (91,5% wartości dla kraju).

Najbardziej zróżnicowane były wartości dla wyborów samorządowych 2014. W ich przypadku frekwencja wahała się od 38,4% dla Ełku do 57,8% dla jednej z najmniejszych miejscowości w zestawieniu, tj. Lipska. Dało to w rezultacie aż 19,4 punktu procentowego różnicy pomiędzy wynikiem najmniejszym i największym. Tak duża rozpiętość wartości frekwencji na poziomie poszczególnych miejscowości sugeruje dużą przydatność tego wskaźnika w identyfikacji poziomu kapitału społecznego na tym poziomie przestrzennym analizy. W przypadku pozostałych analizowanych wyborów rozpiętość frekwencji pomiędzy wartościami najniższymi i najwyższymi była o ok. połowę mniejsza i wynosiła 11,9 punktu procentowego dla Wyborów do Sejmu RP 2015 i zaledwie 8,6 p.p. dla Wyborów Prezydenta RP.

Pozycja Augustowa była w sporządzonym zestawieniu wysoka w przypadku Wyborów Prezydenta RP 2015 (46,9%) oraz Wyborów do Sejmu 2015 (46,7%). Wyższe wartości frekwencji odnotowały w analizowanym zestawieniu jedynie ośrodki ponad dwukrotnie większe od Augustowa, tj. Suwałki – odpowiednio 47,3% i 47,1% oraz Łomża – odpowiednio 47,8 i 47,1%. Odmierna sytuacja charakteryzowała Wybory Samorządowe 2014. W tym przypadku Augustów charakteryzowała frekwencja zbliżona do wartości dla całego kraju wynoszącej 47,3%. Z wynikiem 47% Augustów wyprzedzał większe ośrodki miejskie obecne w zestawieniu, takie jak Suwałki, Łomża i Ełk oraz mniejsze ośrodki powiatowe z terenu województwa warmińsko-mazurskiego (Olecko i Gołdap). Nieznacznie wyższe wartości frekwencji odnotowały takie miasta powiatowe województwa podlaskiego jak Mońki (47,2%), czy Kolno (47,5%). Wyraźnie wyższe - Grajewo (50,9%) i Sejny (51%). Najwyższa frekwencja w Wyborach samorządowych 2014, przekraczająca

poziom 110% wartości ogólnopolskiej, występowała w miastach najmniejszych, tj. Lipsku, Szczuczynie (57,1%), Suchowoli (54,3%) i Rajgródzie (52,5%).

Tabela 3.4.1. Frekwencja wyborcza w wyborach z lat 2014-2015 w wybranych miastach Polski północno-wschodniej.

Miasto	Prezydenta RP 2015		Samorządowe 2014 - Wybory Burmistrza		Do Sejmu 2015	
	I tura		I tura			
	Frekwencja [%]	Polska = 100	Frekwencja [%]	Polska = 100	Frekwencja [%]	Polska = 100
Lipsk	44,0	90,0	57,8	122,1	42,0	82,5
Szczuczyn	41,7	85,1	57,1	120,6	38,0	74,6
Suchowola	45,6	93,2	54,3	114,8	46,4	91,1
Rajgród	39,3	80,3	52,5	111,0	35,8	70,4
Sejny	45,7	93,4	51,0	107,8	42,9	84,3
Grajewo	43,8	89,4	50,9	107,6	43,5	85,4
Sokółka	46,4	94,7	48,7	102,9	46,0	90,4
Dąbrowa Białostocka	45,3	92,6	47,9	101,2	43,6	85,7
Kolno	43,8	89,4	47,5	100,3	42,5	83,5
Mońki	40,7	83,1	47,2	99,8	39,4	77,3
Augustów	46,9	95,9	47,0	99,2	46,7	91,7
Gołdap	39,5	80,6	46,3	97,7	41,0	80,6
Olecko	45,1	92,2	41,3	87,2	44,4	87,3
Suwałki	47,3	96,6	40,6	85,9	47,1	92,5
Łomża	47,9	97,8	39,9	84,3	47,8	93,8
Elk	42,6	87,1	38,4	81,2	43,8	86,1
Wybrane miasta ogółem	45,3	92,4	43,4	91,7	45,1	88,5
Podlaskie	46,9	95,8	48,1	101,5	47,1	92,5
Polska	49,0	100,0	47,3	100,0	50,9	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

3.5. Funkcje uzdrowiskowe.

Augustów jest jedną z dwóch, obok Supraśla, gmin województwa podlaskiego posiadających status uzdrowiska. Jakkolwiek początków rozwoju współczesnych funkcji związanych z lecznictwem uzdrowiskowym w Augustowie można dopatrywać się w latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku, to jednak z formalnego punktu widzenia o statusie Augustowa jako uzdrowiska zdecydowało *Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 14 października 1993 r. w sprawie: uznania miasta Augustowa za uzdrowisko*¹⁶.

Nie ulega wątpliwości, że przez okres ponad dwóch dekad od uzyskania statusu uzdrowiska funkcje uzdrowiskowe były rozwijane w niewielkim stopniu i w równie nikłym stopniu wpływały na procesy rozwoju społeczno-gospodarczego miasta. W 2008 r. baza lecznictwa uzdrowiskowego obejmowała 146 miejsc dla kuracjuszy i zatrudniała kilkadziesiąt osób. W uzdrowisku realizowane były profile takie jak: choroby ortopedyczno-urazowe, choroby reumatologiczne i osteoporoza. Ponadto, spełnione były warunki do leczenia chorób naczyń obwodowych¹⁷.

Elementem wpływającym na rozwój miasta były natomiast ograniczenia wiążące się z wyznaczonymi strefami ochrony uzdrowiskowej. Szczególnie istotne okazały się ograniczenia wprowadzone w wyniku nowelizacji *Ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych* w 2012 roku. W rezultacie, nawet w przypadku działalności wytwórczej prowadzonej w strefie C, nie można było tworzyć nowych zakładów ani rozwijać już istniejących, które prowadziły działalność "polegającą na przekształcaniu mechanicznym, fizycznym lub chemicznym materiału, substancji lub ich części".

W 2015 r. w wyniku wyznaczenia na terenie miasta jednostek pomocniczych – osiedli, możliwe stało się ograniczenie zasięgu działalności uzdrowiskowej i w konsekwencji stref ochrony uzdrowiskowej. Na koniec 2015 r. działalność *stricte* uzdrowiskowa ograniczała się do praktycznie niezamieszkałej strefy ochrony środowiskowej „A” o powierzchni 91,5 ha (1,1% pow. miasta), na terenie której funkcjonowały dwa zakłady lecznictwa uzdrowiskowego, tj.:

- Sanatorium Augustów (d. Sanatorium Uzdrowiskowe Budowlani),
- Sanatorium „Pałac na Wodzie”.

W pozostałych strefach ochrony uzdrowiskowej, tj. „B” oraz „C”, zamieszkiwało odpowiednio: 5,1 tys. osób (3,8% ludności miasta) na powierzchni 306,8 ha (3,8% pow. miasta) oraz 14,5 tys. osób (49,2 % ludności miasta) na powierzchni 2923,8 ha (36,1% pow. miasta). Tym samym poza ograniczeniami związanymi ze strefami ochronnymi „B” oraz „C” pozostało 4769,5 ha (58,9% pow. miasta) zamieszkałych przez 9,9 tys. osób (33,6% ludności miasta).

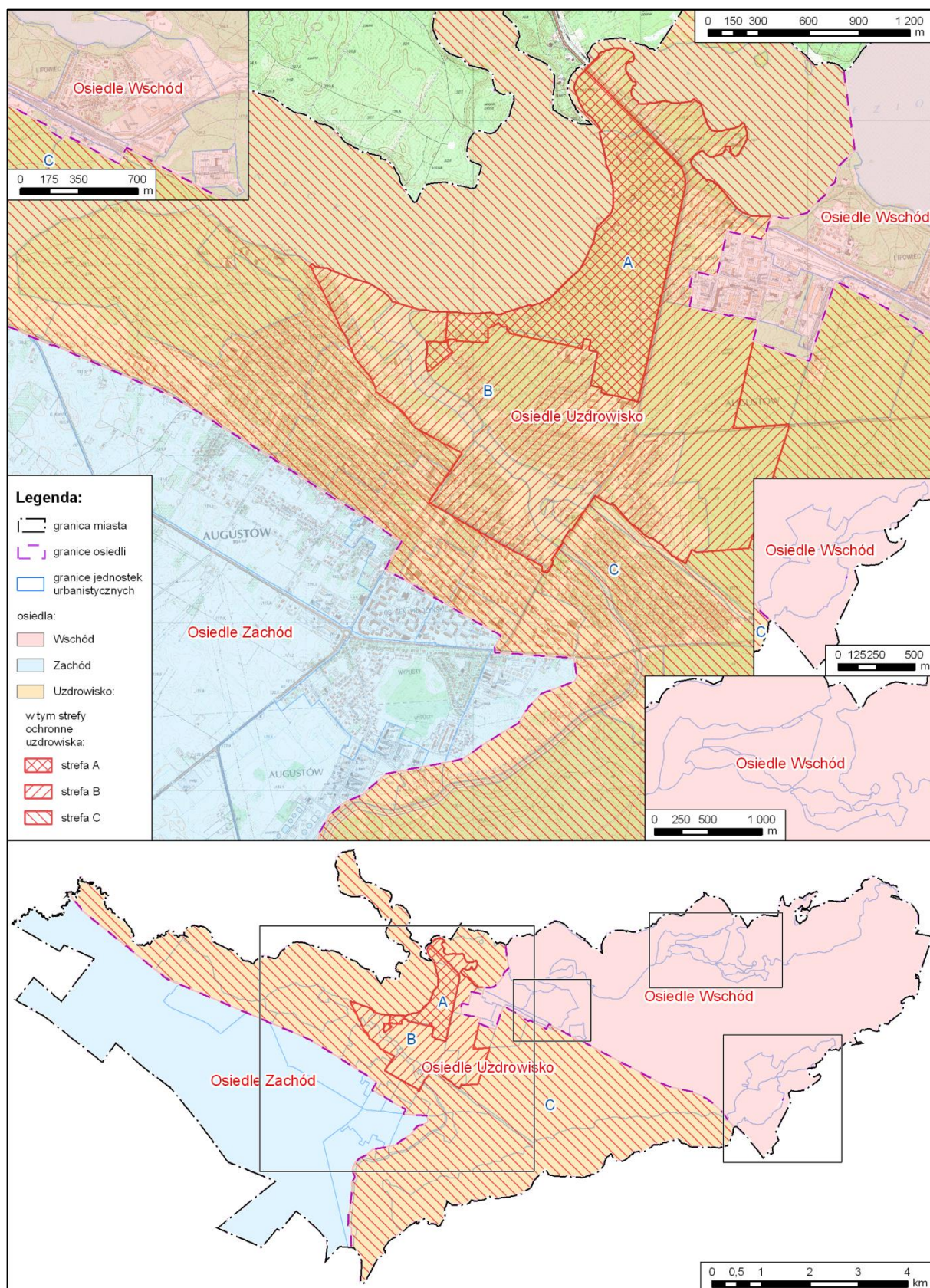
¹⁶*Operat uzdrowiskowy, Gmina Miasto Augustów, Wydział Gospodarki Komunalnej, Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Miejskiego w Augustowie, Augustów, wrzesień 2008 r.*

¹⁷ Jw.

Tabela 3.5.1. Podstawowe informacje o osiedlach i strefach ochrony uzdrowiskowej w Augustowie w 2015 r.

L.p.	Nazwa	Ludność		Powierzchnia	
		Tys. osób	Udział w %	[ha]	Udział w %
1	Osiedle Wschód	2,0	6,7	2700,7	33,4
2	Osiedle Zachód	7,9	26,9	2068,8	25,6
3	Osiedle Uzdrowisko, w tym	19,6	66,4	3323,2	41,1
3a	A	0,0	0,0	91,5	1,1
3b	B	5,1	17,1	306,8	3,8
3c	C	14,5	49,2	2923,8	36,1
4	Augustów	29,5	100,0	8092,7	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów UM w Augustowie.

Rysunek 3.5.1. Formy ochrony uzdrowiskowej na terenie Augustowa w 2015 r.

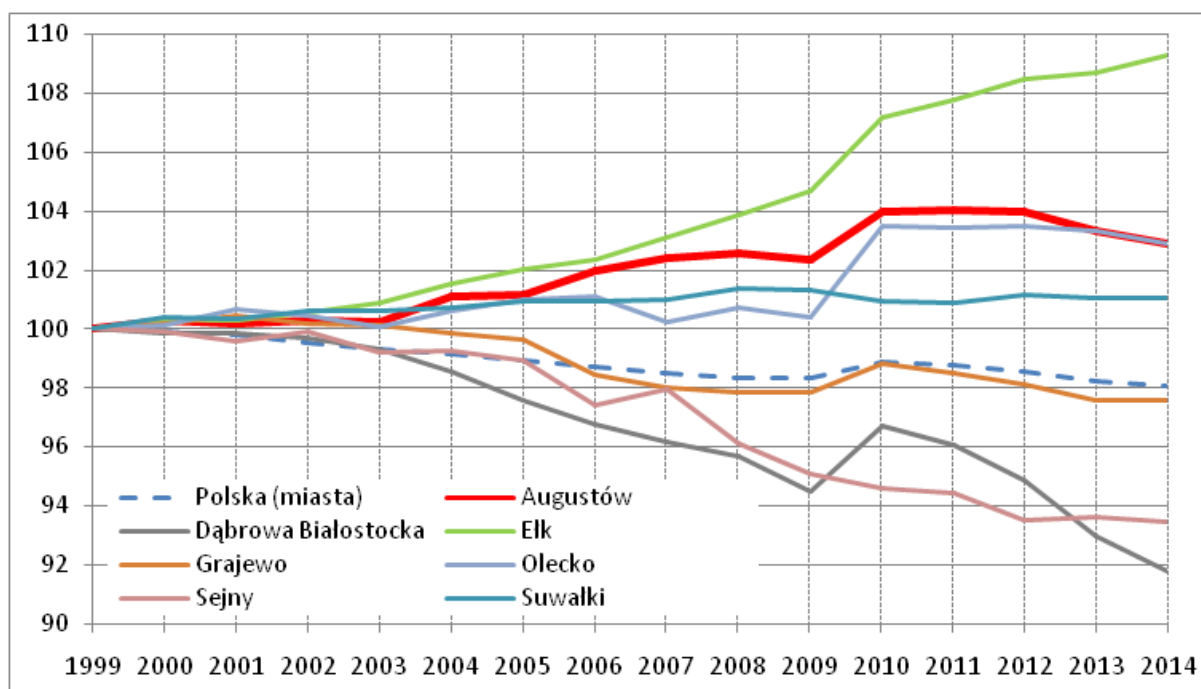
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Augustów.

3.6. Demografia

Prawie we wszystkich miastach regionu zmalała liczba ludności w okresie od połowy lat 90-tych XX w. do roku 2014. Było to zgodne z tendencją panującą w polskich miastach, w których poza wyjątkami – największymi ośrodkami takimi jak Warszawa czy Kraków - generalnie malała liczba ludności.

W latach 1999-2014 przyrost liczby ludności Augustowa nie był duży. Wyniósł on około 3,3 punktów procentowych (p.p.). W regionie podobny przyrost zanotowały trzy inne miasta, tj. Ełk, Suwałki i Olecko. Były to jednocześnie największe ośrodki w regionie. Jednym z miast o względnie dużej liczbie ludności, tj. powyżej 15 tys. mieszkańców, które w analizowanym okresie zanotowało spadek populacji, było Grajewo (~2 p.p.).

Dynamikę zmian liczby ludności Augustowa na tle niekorzystnych procesów dotyczących podobnych ośrodków w regionie oraz ujemnej dynamiki zmian liczby ludności w miastach w Polsce ogółem¹⁸ należy ocenić pozytywnie. Dodatni bilans zmian liczby ludności latach 1999-2014 odzwierciedla bowiem w pewnym stopniu potencjał miasta i świadczy o atrakcyjności Augustowa jako miejsca zamieszkania. Niepokojącym zjawiskiem jest natomiast spadek liczby mieszkańców, który rozpoczął się od roku 2011 i trwał do 2014, i który może świadczyć o zmianie tego korzystnego trendu.

Rysunek 3.6.1. Augustów - dynamika zmian zaludnienia w 1999-2014 (1999=100).

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

¹⁸ tj. zmniejszenie populacji o ok. 1,8 p.p.

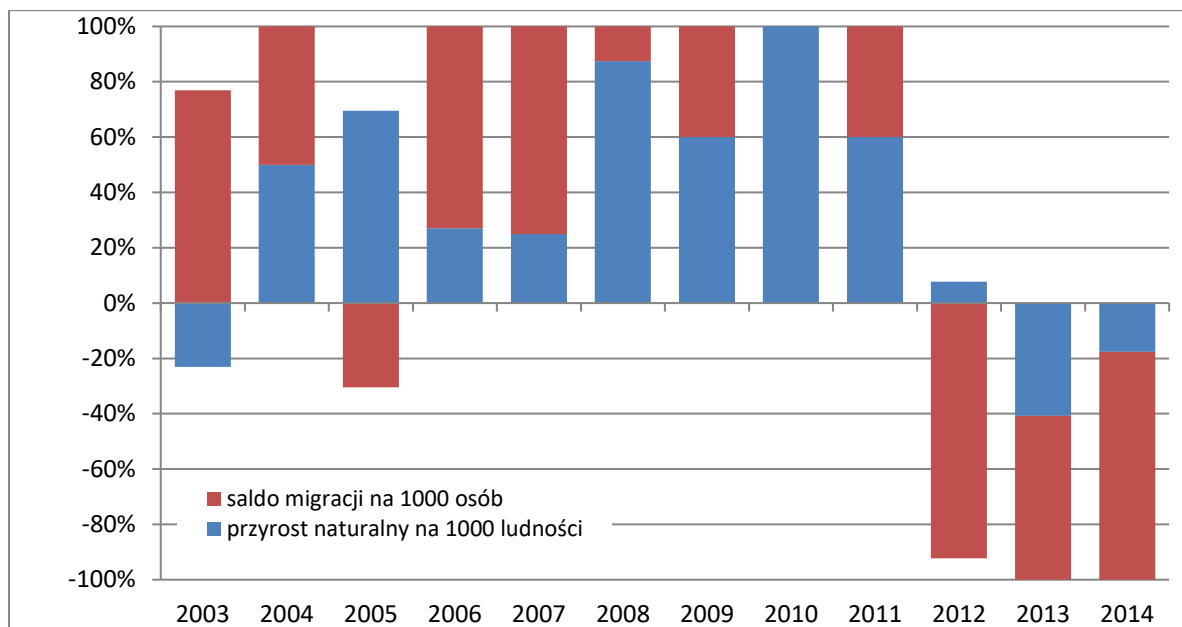
Na powyższe zmiany miały wpływ dwa czynniki:

1. Pierwszym z nich jest przyrost naturalny, czyli różnica pomiędzy ilością narodzin i zgonów.
2. Drugim, saldo migracji, a więc różnica między ilością imigrantów i emigrantów.

W przypadku pierwszego z wymienionych czynników, w latach 2002-2014, dominowała sytuacja, w której liczba urodzin przeważała nad zgonami. Tylko w kilku latach (2003, 2013, 2014) ilość zgonów przewyższała liczbę urodzin.

Głównym motorem napędzającym zmiany demograficzne w Augustowie były jednak zmiany migracyjne. To one odgrywały kluczową rolę w kształtowaniu dynamiki liczby ludności miasta Augustowa. W latach, gdy zanotowano przyrost liczby mieszkańców, decydowało o tym dodatnie saldo migracji wspierane dodatnim przyrostem naturalnym. Jednak w okresach, gdy liczba ludności się zmniejszała – przyrost naturalny (o ile był dodatni) nie był w stanie zrekompensować odpływu migracyjnego. W latach 2013 i 2014 natomiast obydwa te czynniki wpłynęły na zmniejszenie liczby ludności miasta. Szczególnie widoczne było nałożenie się niekorzystnych tendencji zarówno w przypadku przyrostu naturalnego, jak i salda migracji w roku 2013.

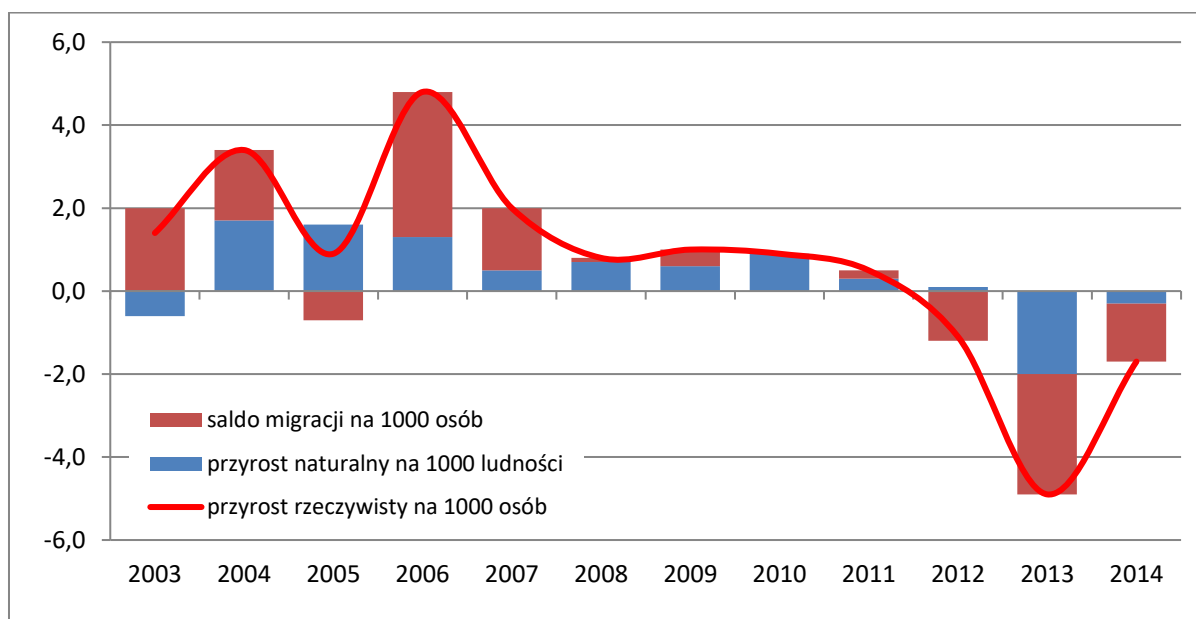
Gdyby to zjawisko utrzymywało się w dłuższej perspektywie czasowej, byłoby to bardzo niekorzystne i mogłoby doprowadzić do trwałej depopulacji miasta. Jest to zapewne efekt szerszego zjawiska, dotyczącego nie tylko miasta, ale i powiat. W latach 2005-2014 wśród osób wyjeżdżających z powiatu augustowskiego przeważały osoby w wieku produkcyjnym. Wśród sprowadzających się natomiast, licznie były reprezentowane osoby w wieku poprodukcyjnym.

Rysunek 3.6.2. Skumulowana struktura przyrostu rzeczywistego miasta Augustowa w latach 2003-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Podobna sytuacja, do opisanej w powiecie augustowskim, ma miejsce również w pozostałych powiatach regionu. Pozytywnie wyróżnia się tylko powiat ełcki, do którego w ostatnich latach (średnia z lat 2012-2014) napływali głównie ludzie młodzi.

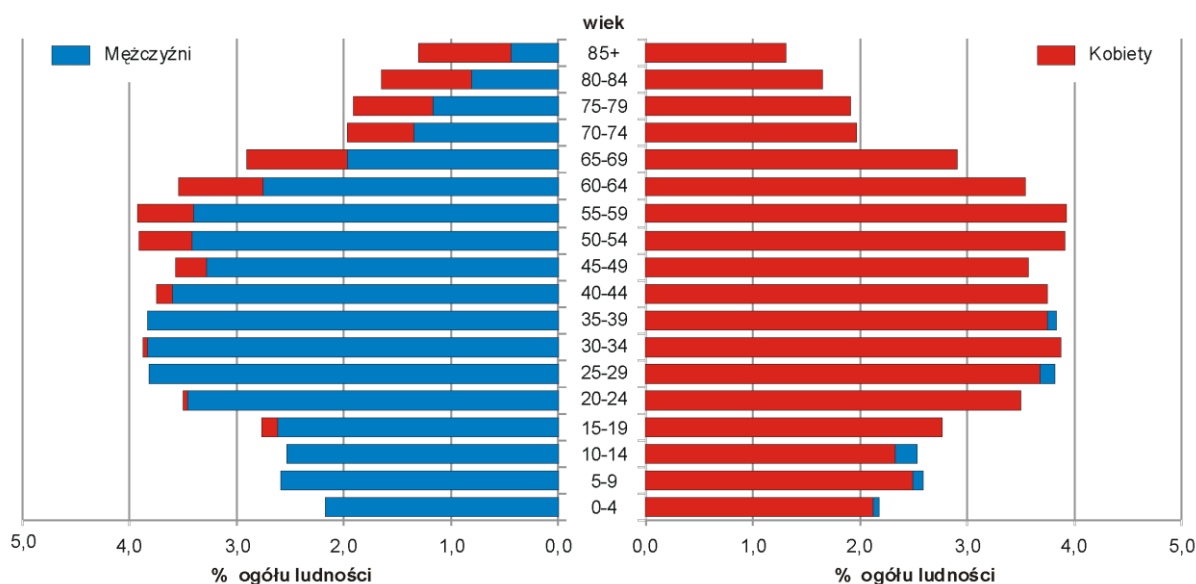
Rysunek 3.6.3. Składowe przyrosty rzeczywistego w Augustowie w latach 2003-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Strukturę wieku mieszkańców dobrze odzwierciedla tzw. piramida wieku ludności. Jest to specyficzna forma wykresu, która zestawia poszczególne roczniki lub grupy roczników wieku ludności w podziale na płeć. Odpowiednio skonstruowana pozwala na szybką, wizualną ocenę struktury wieku wg płci, w tym m.in. określenie typu demograficznego, czy nadwyżek kobiet lub mężczyzn w poszczególnych rocznikach lub ich grupach.

Augustów, jak na większe miasto w regionie, ma stosunkowo korzystną strukturę wiekową ludności. Relatywnie liczna grupa roczników w wieku od 20-24 do 55-59 lat zapewnia swobodny dostęp do zasobów na rynku pracy. Potencjał ten wzmacnia dodatkowo korzystna, zrównoważona struktura płci w tych grupach wiekowych. Niewielkie nadwyżki mężczyzn nad kobietami zauważalne są jedynie w 5 spośród analizowanych 5-letnich przedziałów wieku mieszkańców obejmujących osoby w wieku 0-14 lat oraz 25-29lat i 35-39 lat.

Wyraźna przewaga kobiet zaczyna się dość wcześnie, bo już w grupie wiekowej 45-49 lat. Może to świadczyć o nadumieralności lub silnej emigracji mężczyzn. Oba te zjawiska nie wpływają korzystnie na lokalny rynek pracy. Jeśli jest to wynik migracji mężczyzn do pracy na terenie UE, może to decydować o dopływie pieniędzy zarobionych za granicą na utrzymanie rodzin w kraju. To zjawisko pozytywne, zazwyczaj ożywiający lokalną gospodarkę. Osoby w tym wieku często nie mają małych dzieci, nie ma więc zagrożenia zjawiskiem euro sierot. Gorzej, jeśli jest to wynik nadumieralności mężczyzn w tych grupach wiekowych. Trzecią potencjalną przyczyną takiej dysproporcji, która pojawia się jako wyjaśnienie, może być migracja kobiet ze wsi.

Rysunek 3.6.4. Struktura wieku ludności miasta Augustów w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Przez ostatnie dziesięciolecie Augustów zbliżył się pod względem wskaźników obciążenia ludności w wieku produkcyjnym do średniej dla miast Polski. Zmniejszył się wskaźnik obciążenia ludnością nieprodukcyjną. O ile w roku 2004 na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 60,8 osób w wieku nieprodukcyjnym, to dziesięć lat później wartość ta wyniosła mniej, bo 57,7 osób. W tym samym czasie wskaźnik ten dla wszystkich miast w naszym kraju uległ wyraźnemu pogorszeniu (wzrost od 52,3 do 59,4).

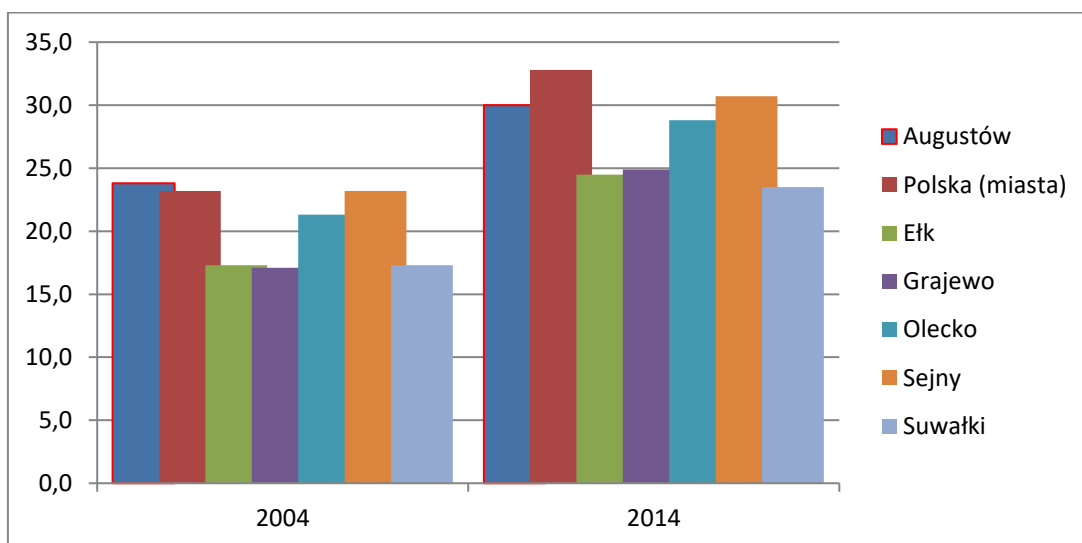
Zgodnie z ogólnopolskimi trendami przebiegała też zmiana obciążenia ludnością w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. Augustów utrzymał przez ten czas wartość wskaźnika na lepszym poziomie niż większość miast w Polsce. W obydwu przypadkach wartość ta jednak wzrosła, co z punktu widzenia ekonomicznego nie jest korzystnym zjawiskiem. Jest to natomiast trend o charakterze ogólnopolskim, będący odbiciem procesów starzenia się społeczeństwa. W przyszłości może on silnie wpływać na zdolność do zapewnienia odpowiednich zasobów na lokalnym rynku pracy.

W omawianym okresie wzrosło również obciążenie osób w wieku produkcyjnym ludnością w wieku poprodukcyjnym. Podobny obraz, choć szybszych zmian, można dostrzec dla całego kraju. W samym Augustowie wskaźnik ten między 2004 a 2014 wzrósł z 23,8 do 30. Zarówno wielkość omawianego wskaźnika jak i obserwowane zmiany są przynajmniej o kilka punktów procentowych większe niż w pozostałych miastach regionu. Procesy te mogą w przyszłości prowadzić do istotnej zmiany potrzeb ludności miasta, m.in. ku wzrostowi popytu na usługi typowe dla osób starszych – na przykład opieki medycznej, rehabilitacji itp.

Różnice w udziałach poszczególnych ekonomicznych grup wiekowych w omawianym regionie są podobne we wszystkich miastach. Pod względem osób w wieku przedprodukcyjnym (17,5%) Augustów cechuje się mniejszym udziałem jak na swoją wielkość. Ogólna prawidłowość w regionie jest taka, że im mniejsze miasto, tym większy udział osób w wieku poprodukcyjnym. Z drugiej strony im mniejsze miasto, tym mniejszy udział osób w wieku przedprodukcyjnym.

Przykładowo najmniejszy Rajgród ma też najmniejszy w miastach regionu udział osób w wieku przedprodukcyjnym (14,6%). Największy udział takich osób jest w Ełku (19,5%). Augustów odbiega od tych ogólnych prawidłowości, posiadając względnie większy udział osób starszych (19,0%) a mniejszy osób młodszych. Przykładowo, najwięcej osób w wieku poprodukcyjnym (21,1%) jest w jednym z mniejszych miast – Suchowoli, a stosunkowo najmniej takich ludzi (15,4%) mieszka w Suwałkach.

Proces starzenia się społeczeństwa jest widoczny od wielu lat w polskim społeczeństwie. Augustów jest pod tym względem bliski średnim wskaźnikom dla całego kraju. W kontekście bezpośredniego otoczenia miasta, tj. pozostałych miast północno-wschodniej Polski, są to jednak wskaźniki wyraźnie podwyższone. Społeczeństwo miasta wykazuje zaawansowany stopień starzenia (wg Rosseta). Udział osób w wieku 60 lat i więcej w 2014 r. wyniósł bowiem 21,8%. Dla całego kraju wskaźnik ten wynosi 22,2%, podczas gdy w miastach regionu waha się od 18,3% (Suwałki) do 23,8% (Dąbrowa Białostocka). Wskaźnik podwójnego starzenia się, czyli udział osób w wieku 80 lat i więcej w grupie osób starszych w Augustowie na poziomie 19,3% jest wyższy od średniej krajowej (17,9%) jak i średniej dla miast Polski (16,9%). Miasto ma tym samym również jeden z wyższych wskaźników wśród miast regionu. Więcej mają tylko Rajgród (22,5%) i Suchowola (22,3%). Najmniejsza wartość tego wskaźnika obecna jest w Grajewie (16,1%). Oba analizowane wskaźniki świadczą o zauważalnych i niekorzystnych z demograficznego i ekonomicznego punktu widzenia procesach zmian struktury ludności miasta zarówno w skali Polski, jak i kontekście jego bezpośredniego, subregionalnego otoczenia.

Rysunek 3.6.5. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w wybranych miastach Polski północno-wschodniej w latach 2004 i 2014.

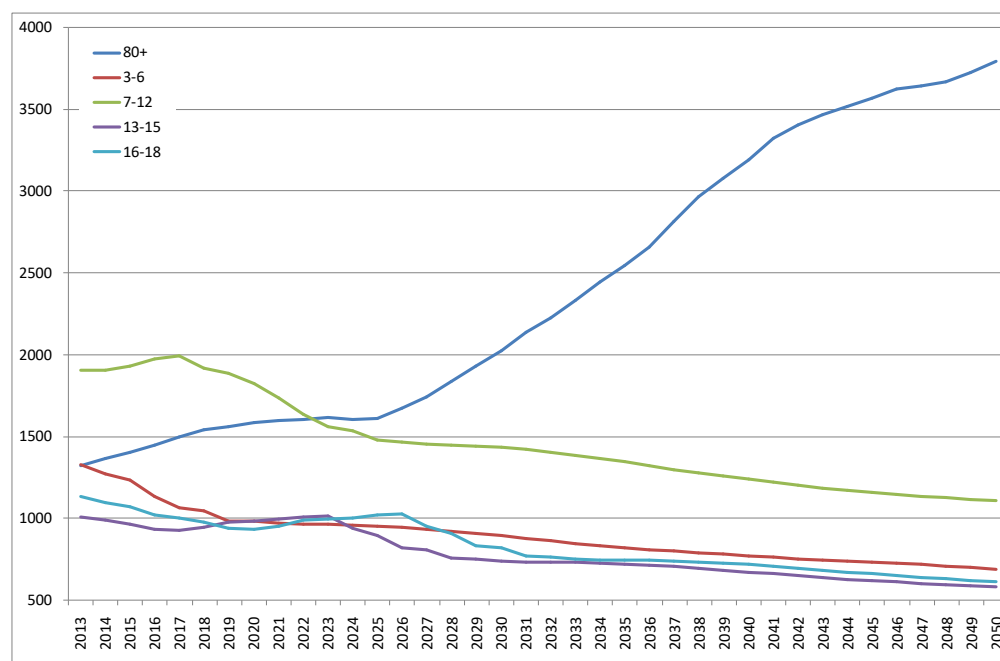
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tabela 3.6.1. Współczynnik starości oraz podwójnego starzenia się w wybranych miastach polski północno-wschodniej w 2014 r.

Miasto	Współczynnik starości	Współczynnik podwójnego starzenia się
Dąbrowa Białostocka	23,8	16,9
Suchowola	23,6	22,3
Rajgród	22,5	22,5
Sejny	22,1	18,8
Augustów	21,8	19,3
Olecko	21,5	16,4
Szczuczyn	19,8	18,6
Grajewo	19,5	16,1
Goldap	19,1	18,3
Elk	18,7	16,7
Lipsk	18,5	17,0
Suwałki	18,3	17,0
Polska	22,2	17,9
Polska - miasta	24,0	16,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Jednym z największych wyzwań, przed którym stoi zdecydowana większość miast Polski, są kwestie wynikające z procesów gwałtownego starzenia się społeczeństwa. Rosnąca liczba osób starszych będzie powodowała konieczność odpowiedniego dopasowania infrastruktury miejskiej zarówno technicznej, jak i społecznej do szybko rosnącej grupy osób starszych. Prognozowany wzrost liczby osób sędziwych będzie odbywał się w głównej mierze po roku 2025. Okres realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Augustowa przypadać będzie na lata wcześniejsze, tj. okres 2015-2023.

Rysunek 3.6.6. Prognozowana liczebność wybranych grup wiekowych dla miasta Augustowa do 2050 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.

Charakterystyka demograficzna miast byłaby niepełna bez ustalenia współzależności między poszczególnymi składnikami przyrostu rzeczywistego ludności, tj. przyrostem (albo ubytkiem) naturalnym oraz dodatnim (albo ujemnym) saldem migracji. Taką analizę ułatwia typologia J. Webba (1963). Pozwala ona wskazać typy miast, w zależności od poziomu przyrostu naturalnego i salda migracji. W klasyfikacji wyróżnionych zostało osiem klas głównych tego podziału (od A do H), przy czym miasta w klasach A-D charakteryzują się wzrostem liczby ludności, a E-H – spadkiem. Najkorzystniejsza sytuacja, pod względem demograficznym, ma miejsce w klasach B i C, gdyż takie miasta cechuje jednocześnie dodatnie saldo migracji oraz dodatni przyrost naturalny. Z drugiej strony jednostki osadnicze z podwójnie negatywnym trendem znajdują się w klasach F i G, gdzie ma miejsce zarówno ujemny przyrost naturalny, jak i ujemne saldo migracji.

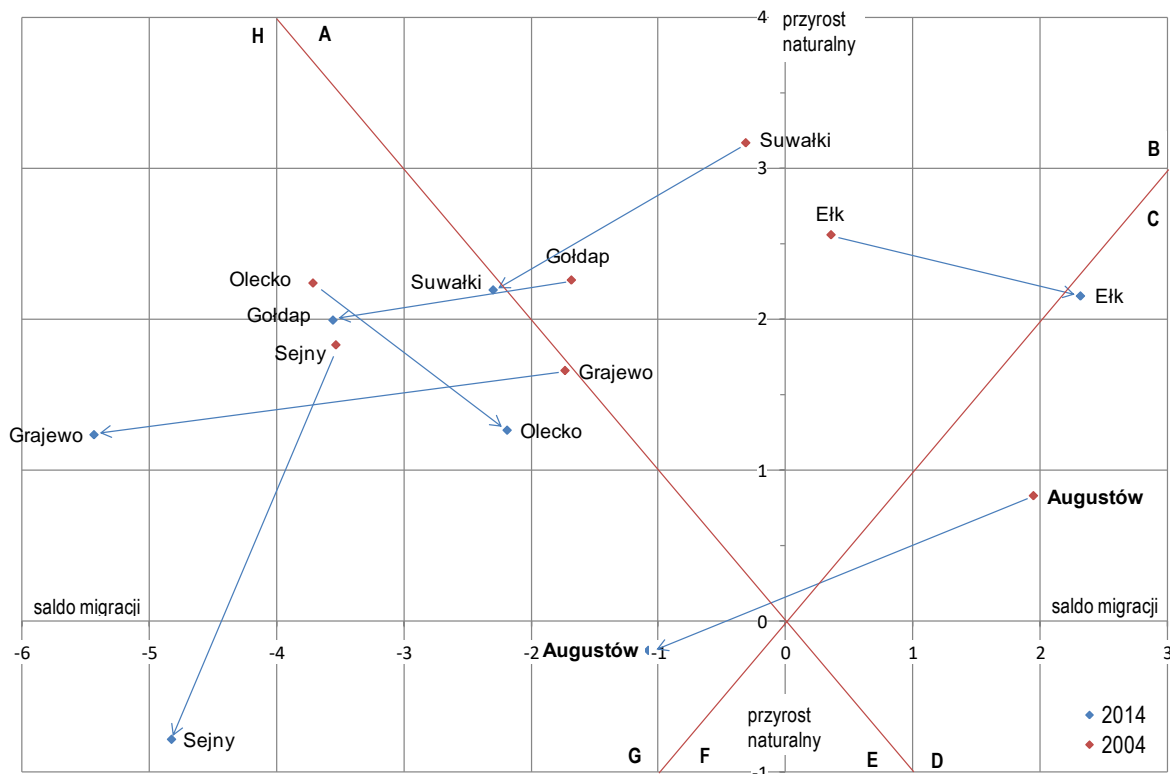
Poszczególne typy cechują następujące zależności:

- typ A: przewaga przyrostu naturalnego nad ujemnym saldem migracji ($PN > E$);
- typ B: przyrost naturalny przeważa nad dodatnim saldem migracji ($PN > I$);
- typ C: dominacja dodatniego salda migracji nad przyrostem naturalnym ($I > PN$);
- typ D: przewaga dodatniego salda migracji na ubytkiem naturalnym ($I > PN$ -);
- typ E: ubytek naturalny przeważa nad napływem migracyjnym ($PN > I$);
- typ F: przewaga ubytku naturalnego nad ujemnym saldem migracji ($PN > E$);
- typ G: emigracja mieszkańców ma większe znaczenie niż ubytek naturalny ($E > PN$ -);
- typ H: dominacja emigracji nad przyrostem naturalnym ($E > PN$).

Typologię Webba dla omawianych ośrodków miejskich wykonano, uśredniając dane za lata 2010-2014 oraz, dla wychwycenia kierunku zmian, również dla lat 2000-2004. W latach 2000-2004 Augustów oraz trzy kolejne miasta (Suwałki, Ełk, Gołdap) kwalifikowały się w typach progresywnych Webba, tj. A, B lub C. Augustów należał do wspomnianego powyżej typu C, Ełk do B a pozostałe do A. Pomiędzy wskazanymi okresami miasta regionu doświadczyły daleko idących zmian procesów demograficznych. Augustów odnotował przesunięcie do typu G. Podobna zmiana dotknęła również pozostałe jednostki regionu (za wyjątkiem Ełku). Tylko Ełk zmieniając typ według klasyfikacji Webba na C, utrzymał się w typach opisujących pozytywne zmiany. Co ciekawe, odnotował on bardzo korzystną zmianę w zakresie salda migracji przy nieznacznie tylko niższym przyroście naturalnym. Drugim miastem, które odnotowało zbliżony co do kierunku pozytywny trend, było Olecko. W obu okresach znajdowało się ono w typie H reprezentującym wysoką intensywność procesów emigracji i dodatni przyrost naturalny. Niemniej jednak odnotowało bardzo wyraźny, bo blisko o połowę, spadek poziomu procesów emigracji. Zauważalna część spośród analizowanych miast odnotowała bardzo duże zmiany w zakresie obu wskaźników. Dominującym kierunkiem przemian była duża intensyfikacja procesów emigracji, której towarzyszyły najczęściej również procesy starzenia się populacji, które powodowały

zmniejszenie się przyrostu naturalnego¹⁹. Najmniej korzystna sytuacja, charakteryzująca się ujemnym saldem migracji i ubytkiem naturalnym w regionie, reprezentowana jest przez typ G. Aż cztery miasta badanego obszaru miały właśnie taki bilans obu wskaźników. Dłuższe utrzymywanie się takiego trendu może niekorzystnie wpływać również na sytuację gospodarczą regionu.

Zmiana charakteru podstawowych procesów demograficznych (migracje, przyrost naturalny) zachodzących na terenie miasta Augustowa w okresie ostatnich kilkunastu lat ma negatywny wymiar jakościowy i ilościowy. Bez wątpliwa sytuacja ta wiąże się z tendencjami zachodzącymi w sferze gospodarczej zarówno w skali regionalnej i lokalnej, jak również trendami ogólnopolskimi takimi jak emigracja zarobkowa do państw UE, czy procesami starzenia się całego społeczeństwa. Poprawa atrakcyjności Augustowa jako miejsca zamieszkania i odwrócenie negatywnych tendencji w głównej mierze w zakresie procesów migracji powinno być jednym z głównych celów rozwojowych miasta. Planowane procesy rewitalizacji, których celem jest kompleksowa poprawa sytuacji w najbardziej problemowych obszarach miasta, mogą być jednym z elementów pakietu działań, służących osiągnięciu tak zarysowanego celu.

Rysunek 3.6.7. Typologia J. Webba wybranych miast Polski północno-wschodniej w latach 2004-2004 i 2010-2014.

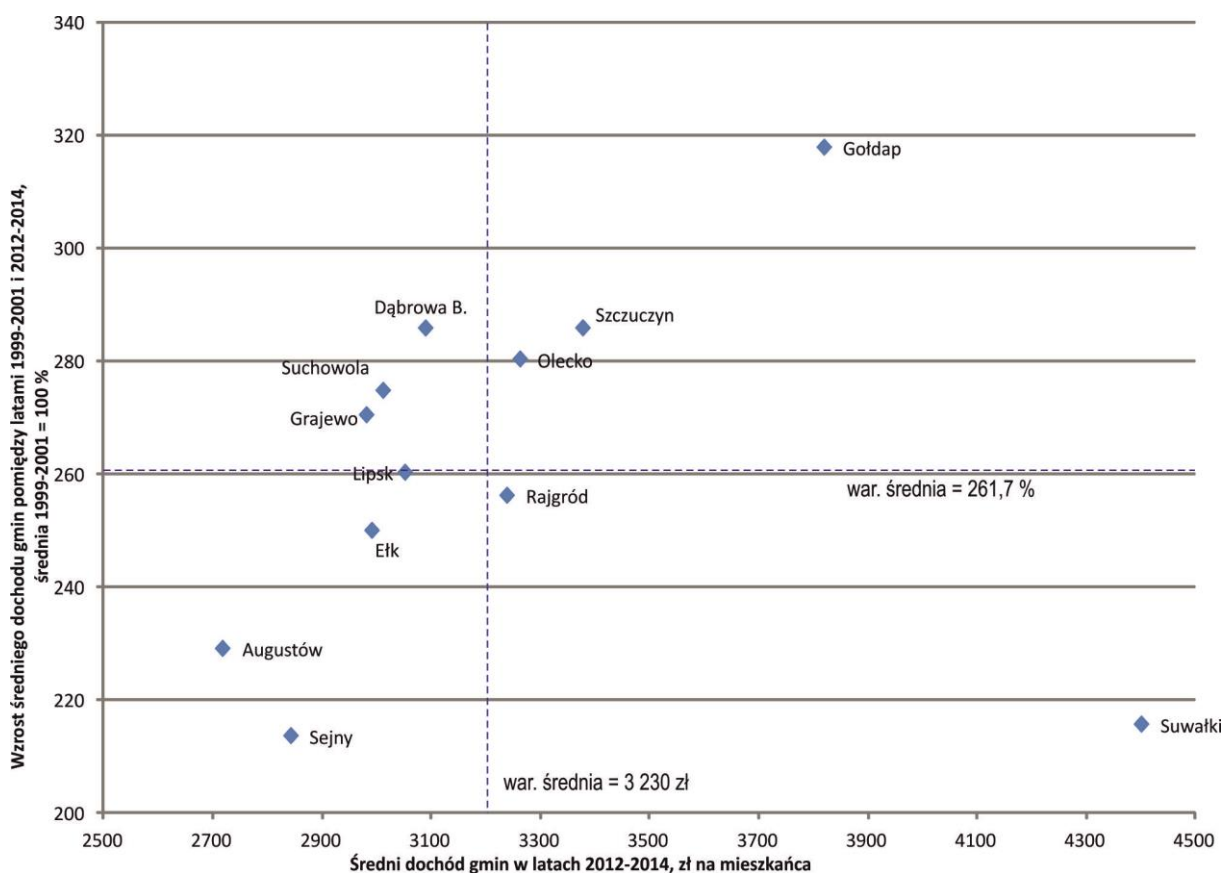
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

¹⁹ Jedynym miastem, które odnotowało pozytywny trend w zakresie przyrostu naturalnego była Suchowola.

3.7. Dochody gmin

Wysokość dochodów w miastach jest jednym z elementów mających bezpośredni wpływ na rozwój miejscowości a także na jakość życia mieszkańców. Głównymi składnikami dochodów gmin są dochody własne, subwencje i dotacje ze strony budżetu państwa.

Średnia wartość dochodu w analizowanych gminach w latach 2012-2014 wynosiła 3439 zł. We wszystkich zauważalny jest wzrost średniego dochodu gmin w latach 2012-2014 w stosunku do lat 1999-2001 o ponad 200%. Wartość średnia tego wzrostu wynosi 284,9%. Wśród gmin o największych średnich dochodach na mieszkańca należy wyróżnić Suwałki oraz Gołdap. W przypadku Gołdapi warto zwrócić uwagę na fakt, że to właśnie w tej gminie wzrost średniego dochodu był w analizowanym okresie najwyższy i wyniósł prawie 320%. Gminy, których dochody są najniższe to Augustów i Sejny. Dodatkowo w ich przypadku wzrost średniego dochodu gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca należał do najniższych i wynosił odpowiednio ok. 230% i ok. 210%. Równie niski wzrost zauważa się w Suwałkach, gdzie wyniósł on, podobnie jak w Sejnach, około 210%. Poziom dochodów w przeliczeniu na liczbę mieszkańców tego miasta był jednak w analizowanej grupie najwyższy i kształtował się na poziomie ok. 50% wyższym od poziomu dla Augustowa.

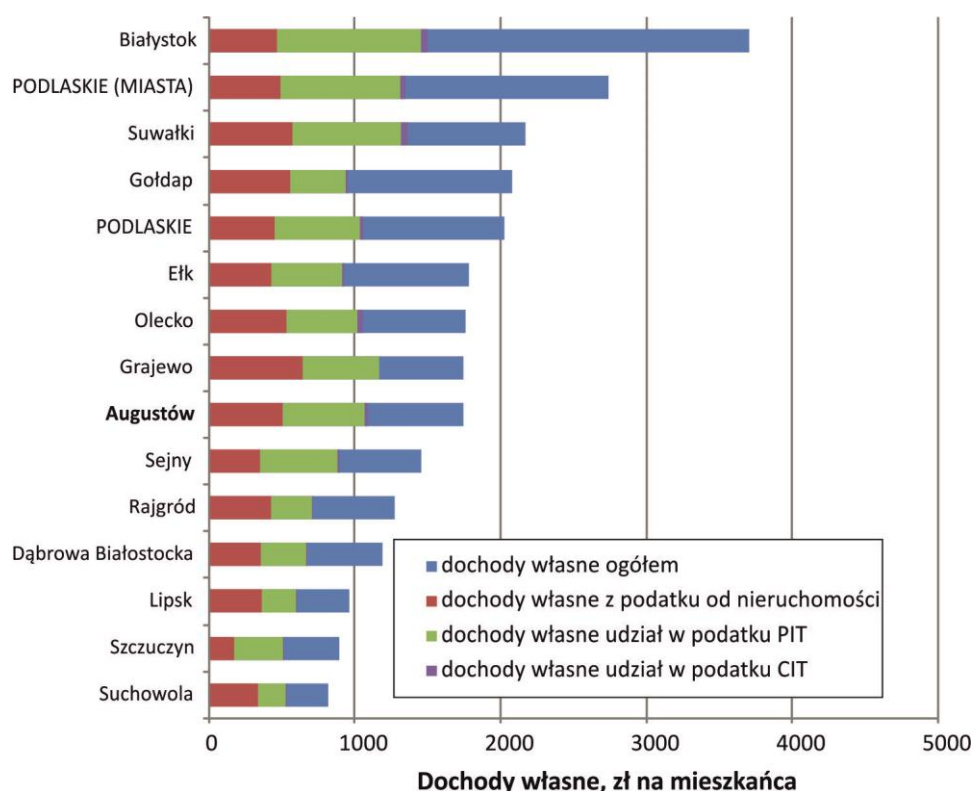
Rysunek 3.7.1. Dochody wybranych gmin miejskich i miejsko-wiejskich w północno-wschodniej Polsce w latach 2012-2014 w przeliczeniu na 1 mieszkańca oraz ich dynamika w okresie 1999-2001 i 2012-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Dochody własne gmin stanowią istotny element dochodów ogółem, a także świadczą o kondycji lokalnej gospodarki, stąd istotne jest pokazanie ich wielkości (wskaźnik w odniesieniu do liczby mieszkańców) na tle wielkości dochodów ogółem.

Największe dochody własne ogółem zanotowano w Białymstoku, co wynika z tego, że jest to największy ośrodek miejski na Podlasiu, pełniący również funkcje miasta wojewódzkiego. W 2014 r. wyniosły one 3800zł na mieszkańca. Również w Białymstoku odnotowano największe dochody własne udziału w podatku PIT. Dochody własne gmin z udziału w podatku CIT, są mało istotne. Ich nieco wyraźniej zarysowany udział obserwuje się poza Białymstokiem, także w ośrodkach niższego szczebla o znaczącym poziomie rozwoju funkcji egzogenicznych, takich jak np. działalność przemysłowa, czy turystyka, tj. w Augustowie, Suwałkach czy Olecku.

Rysunek 3.7.2. Struktura dochodów własnych wybranych gmin miejskich i miejsko-wiejskich północno-wschodniej Polski w latach 2012-2014.

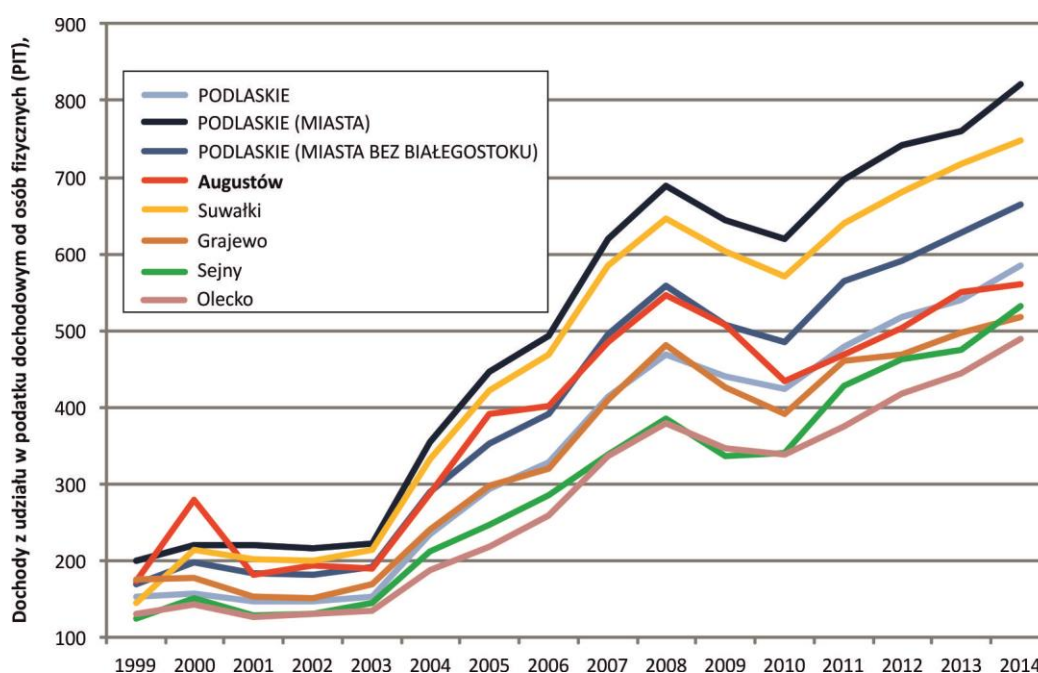
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Najważniejszą składową dochodów własnych są przychody wynikające z udziału gmin w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT). Stąd też na kolejnym rysunku przedstawiono dynamikę dochodów uzyskiwanych z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych dla miasta Augustowa na tle wybranych gmin województwa podlaskiego.

Dochody z udziału w podatku dochodowym PIT w złotych na mieszkańca w przeciągu 15 lat bardzo się zmieniały. Ogółem w gminach miejskich w województwie podlaskim wartości wahały się od 200 do 810zł na osobę, jednak warto zauważyć, jak ważną rolę odgrywa w tym przypadku Białystok, ponieważ np. w 2014 roku różnica pomiędzy dochodami z udziału w PIT

wszystkich gmin miejskich oraz gmin miejskich bez udziału Białegostoku wynosi około 120 zł. Ogólnie w województwie podlaskim wartość ta w 2014 roku wynosiła 590zł, co daje jej duży wzrost w stosunku do roku 1999, kiedy to kwota ta wynosiła 150zł. Warto zauważyć bardzo wysoką, w porównaniu do innych omawianych jednostek, wartość dochodów w roku 2000 dla Augustowa, które wyniosły 290zł. Dla gmin województwa podlaskiego średnia wartość dochodów z PIT w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosła w 2014 roku 200zł. Należy jednak zwrócić uwagę na dwa niepokojące wnioski, które wynikają wprost z analizy dynamiki analizowanego wskaźnika:

Pomimo ponownie rosnącego od roku 2010 trendu dochody własne Augustowa z PIT rosną wolniej niż w okresie przed kryzysem gospodarczym, który wybuchł w 2008 roku. Spadek dochodów z PIT, będący pochodną niekorzystnej sytuacji gospodarczej, dotknął mieszkańców Augustowa dużo głębiej niż pozostałe miasta regionu wybrane do analizy. Przed rokiem 2008 pozycja Augustowa w stosunku do ośrodków takich jak Grajewo, Sejny czy Olecko była dużo korzystniejsza niż po nim. Jakkolwiek już wtedy dynamika dochodów z PIT w przeliczeniu na mieszkańca wskazywała na brak możliwości równania się z największym spośród analizowanych miast, tj. Suwałkami, o tyle Augustów zachowywał wyraźną przewagę nad pozostałymi miastami. Tendencje zaszły po roku 2008 wyraźnie zbliżyły Augustów pod względem analizowanego wskaźnika do miast takich jak Sejny, Grajewo czy Olecko przy jednoczesnym gwałtownym zwiększeniu dystansu pomiędzy Suwałkami a Augustowem.

Rysunek 3.7.3. Dynamika dochodów uzyskiwanych z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych dla miasta Augustów na tle miast województwa podlaskiego w latach 1999-2014.

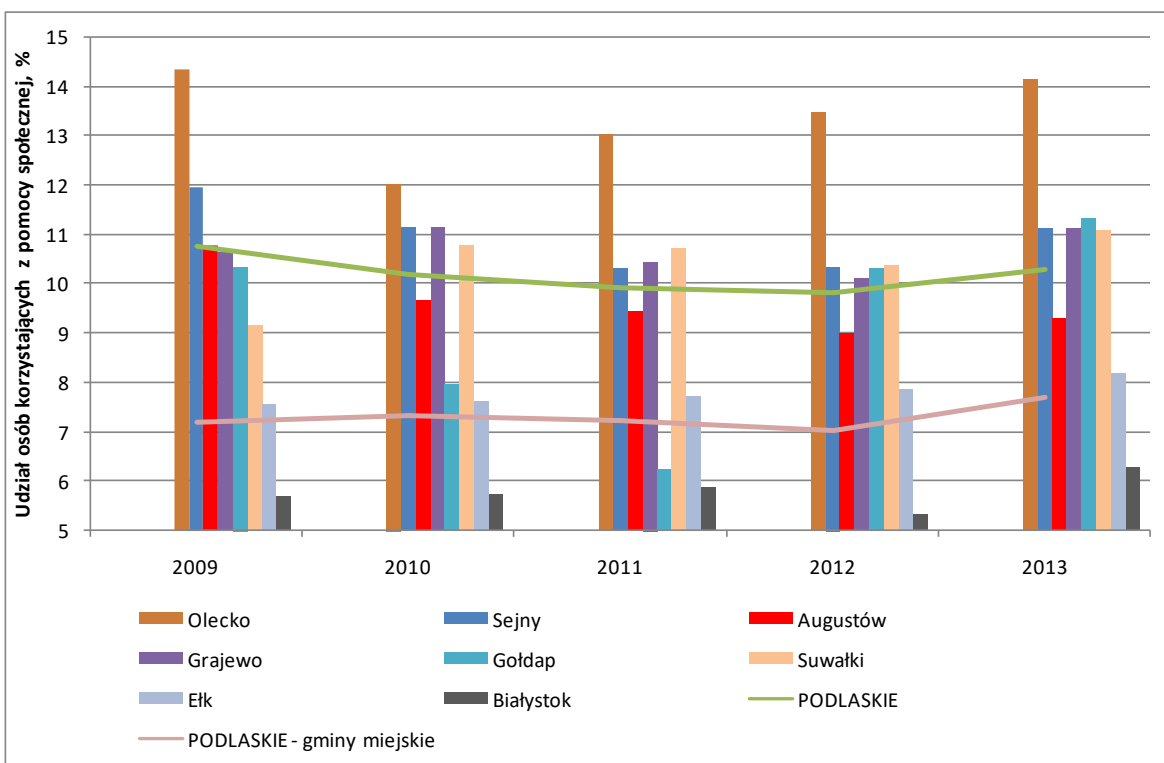
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Podsumowując, w przypadku Augustowa konsekwencje kryzysu gospodarczego zapoczątkowanego w roku 2008 były z punktu widzenia dochodów z PIT w przeliczeniu na mieszkańca bardzo niekorzystne, jak również okazały się być dość trwałe, wybijając miasto

z korzystnego trendu, który kierował je na wyraźnego lidera grupy miast powiatowych, nie będących powiatami grodzkimi.

3.8. Pomoc społeczna

Udział osób korzystających z pomocy społecznej²⁰ jest najwyższy w gminach wiejskich województwa podlaskiego i wyniósł w 2013 roku ponad 13%. Jest to jednak spadek w porównaniu do roku 2009, kiedy to z usług pomocy społecznej korzystało ponad 14% mieszkańców gmin wiejskich na Podlasiu. Ogólnie w województwie podlaskim od 2012 roku nastąpił wzrost wskaźnika udziału osób korzystających z pomocy społecznej i w 2013 wyniósł on 10,2%. Dla miasta Augustów w 2013 wartość wskaźnika wyniosła 9,3%. Od roku 2009, kiedy wynosiła ona 10,8% i była równa ze średnią dla województwa podlaskiego, nastąpił zatem jej wyraźny spadek. Spośród analizowanych gmin miejskich i miejsko-wiejskich udział osób korzystających z pomocy społecznej był w przypadku Augustowa niski. Wyraźnie niższe wartości odnotowały tylko Ełk oraz Białystok. Zdecydowanie wyższe wartości charakteryzowały Suwałki, Gołdap, Grajewo, czy Sejny. Najwyższy poziom osób korzystających ze wsparcia MOPS w ogóle ludności odnotowało Olecko. W porównaniu do Augustowa analizowany wskaźnik był o ponad 50% wyższy

Rysunek 3.8.1. Udział osób korzystających z pomocy społecznej dla miasta i gminy Augustów na tle wybranych miast i gmin miejsko-wiejskich województwa podlaskiego w latach 2009-2013.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

²⁰ Osoby korzystające z pomocy społecznej to zarówno świadczeniobiorcy, tj. osoby, na które była wystawiona decyzja przyznająca świadczenie oraz członkowie ich rodzin, z którymi pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym, jak również osoby bezdomne.

3.9. Opieka zdrowotna

Wskaźnik ilości łóżek w szpitalach na 10 000 mieszkańców notuje najwyższe wartości w powiatach łomżyńskim, miejskim białostockim, hajnowskim oraz miejskim suwalskim. Wynika to z tendencji do koncentracji placówek medycznych w największych ośrodkach miejskich. W powiecie augustowskim w analizowanym okresie nastąpiła znacząca poprawa w zakresie wyposażenia w łóżka szpitalne związana z uruchomieniem na terenie miasta drugiego szpitala funkcjonującego w ramach NZOZ Procardia. Na tle pozostałych powiatów wybranych do analizy powiat augustowski charakteryzował się więc korzystną tendencją zmian. Powstanie nowego szpitala pozwoliło na osiągnięcie średniego poziomu wskaźnika w analizowanej grupie. Zauważalnie wyższy, tj. o ok. 20%, poziom wskaźnika wyposażenia ludności w łóżka szpitalne posiadały powiaty: ełcki i grajewski. Najbardziej zbliżony do wartości dla powiatu augustowskiego był poziom wskaźnika dla powiatów monieckiego, giżyckiego i sejneńskiego. Niższe wartości charakteryzowały takie powiaty jak: olecki, gołdapski, piski, sokólski.

Tabela 3.9.1. Łóżka w szpitalach na 10000 mieszkańców w wybranych powiatach Polski północno-wschodniej w latach 2002-2007 oraz 2012-2014.

Jednostka terytorialna	Liczba łóżek szpitalnych na 10 tys. mieszkańców średnia 2005-2007	Liczba łóżek szpitalnych na 10 tys. mieszkańców średnia 2012-2014	Zmiana pomiędzy 2005-2007 a 2012-2014 w %
Powiat m.Łomża	91,78	96,55	5,19
Powiat m.Białystok	84,45	85,40	1,13
Powiat m.Suwałki	81,76	69,12	-15,46
Powiat grajewski	56,66	50,69	-10,55
Powiat ełcki	32,50	50,40	55,07
Podlaskie	50,15	49,07	-2,15
Warmińsko-mazurskie	41,68	46,10	10,60
Powiat moniecki	50,05	44,82	-10,44
Powiat giżycki	43,77	42,85	-2,10
Powiat augustowski	29,69	42,40	42,82
Powiat sejneński	39,93	42,15	5,55
Powiat węgorzewski	39,71	37,57	-5,39
Powiat kolneński	37,02	35,84	-3,19
Powiat olecki	34,01	34,44	1,26
Powiat sokólski	50,48	32,53	-35,55
Powiat piski	31,64	29,14	-7,92
Powiat gołdapski	24,59	19,70	-19,87

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

3.10. Dojazdy do pracy

Określenie zasięgu, kierunków i natężenia codziennych przemieszczeń związanych z dojazdami do pracy jest jednym z podstawowych sposobów przedstawienia organizacji systemu przestrzenno-gospodarczego badanego terytorium, przede wszystkim umożliwia poznanie wielkości interakcji między poszczególnymi obszarami i wyznaczenie zasięgu oddziaływania danych ośrodków (Śleszyński, 2012, Tacoli, 1998). Rozpoznanie takie jest niezbędne, aby móc efektywnie realizować polityki rozwoju społeczno-gospodarczego ukierunkowane terytorialnie (zob. Rakowska, 2013).

Badanie przepływów związanych z zatrudnieniem ma bardzo ważne znaczenie praktyczne. Analiza danych dotyczących dojazdów do pracy pozwala na określenie kierunków, siły oraz natężenia ciąż ludności do określonych miejsc w przestrzeni. W związku z powyższym przepływy związane z pracą stanowią istotne kryterium delimitacji różnego rodzaju obszarów przestrzenno-funkcyjnych (w tym zwłaszcza obszarów metropolitalnych oraz miejskich obszarów funkcjonalnych). Warto w tym miejscu odnotować, iż migracje wahadłowe związane z dziennymi dojazdami pracowników do miejsc pracy wykorzystywane są jako kryterium rządowych delimitacji obszarów funkcjonalnych w Stanach Zjednoczonych oraz Kanadzie (Rakowska 2014). Również w przypadku Polski natężenie dojazdów do pracy jest jednym z najczęściej wykorzystywanych mierników służących delimitacji zasięgu obszarów metropolitalnych i aglomeracji miejskich (Smętkowski 2006).

Dane o dojazdach do pracy na poziomie międzygminnym pochodzące z badań GUS z lat 2006 oraz 2011, uwzględniają tylko dojazdy pomiędzy gminami oraz obszarami wiejskimi i miejskimi gmin miejsko--wiejskich o liczbie dojeżdżających wynoszącej 9 i więcej osób.

Aby określić znaczenie dojazdów dla funkcjonowania lokalnych rynków pracy i dla oceny powiązań przestrzennych, najlepiej jest odnieść przedstawione wartości bezwzględne do liczby osób pracujących lub też do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym. W tabeli 3.8.1 przedstawiono więc zarówno bezwzględną liczbę osób dojeżdżających i wyjeżdżających do pracy, jak i wskaźniki dojazdów i wyjazdów przeliczone na mieszkańca w wieku produkcyjnym. Aby określić, na ile poszczególne gminy stanowią atrakcyjne miejsce pracy a na ile zamieszkania, przedstawiono wskaźnik proporcji dojeżdżających do wyjeżdżających. W przypadku wartości wyższej niż 1 gmina stanowi bardziej atrakcyjne miejsce pod względem rynku pracy, natomiast w przypadku wartości niższej oznacza, że jest to miejsce, skąd więcej osób wyjeżdża do pracy niż do niej przyjeżdża. Pokazane wartości mają charakter wskaźników orientacyjnych, gdyż liczba dojeżdżających do pracy udostępniana przez GUS jest niepełna, a liczba pracujących w gminie nie obejmuje pracujących w podmiotach o liczbie zatrudnionych poniżej 9 osób.

Wśród badanych gmin zaobserwowano znaczny wzrost mobilności mieszkańców. W większości badanych ośrodków liczba osób dojeżdżających do pracy na przestrzeni lat 2006,-2011 zwiększyła się. Wyjątek stanowią miasta Olecko oraz Suchowola. Również liczba osób wyjeżdżających do pracy w ciągu 5 lat wzrosła w większości analizowanych miejsc. Stosunek dojeżdżających do wyjeżdżających do pracy w latach 2006-2011 dla Augustowa zmniejszył się. W 2006 roku Augustów był znacznie bardziej atrakcyjny na regionalnym rynku pracy Polski

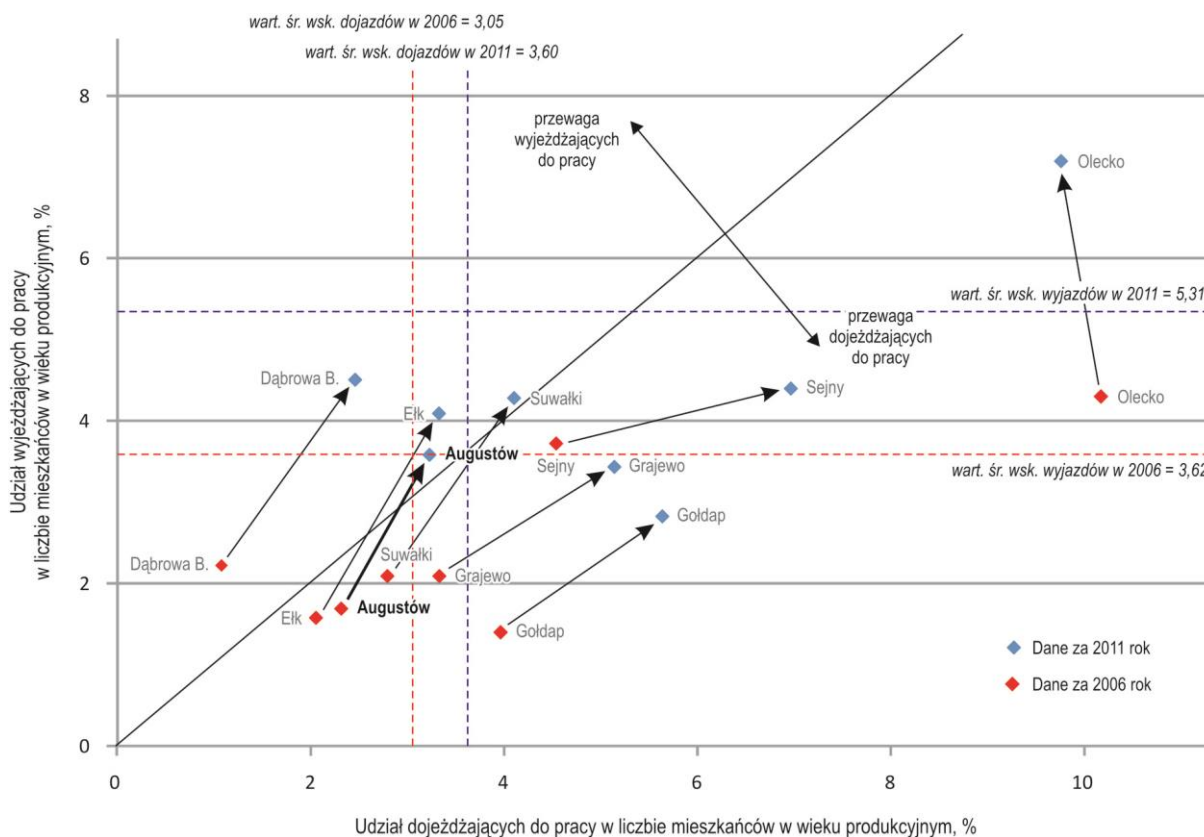
północno-wschodniej. W roku 2011 analizowany wskaźnik spadł poniżej 1, co sugeruje wyraźną obniżkę tej atrakcyjności. Podobna sytuacja obserwowana jest między innymi w większych ośrodkach miejskich takich jak Ełk czy Suwałki. W przypadku udziału osób dojeżdżających do pracy w liczbie mieszkańców będących w wieku produkcyjnym na przestrzeni badanych lat dla Augustowa wzrost świadczy o rozwoju rynku pracy. Udział osób wyjeżdżających w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym w niemal wszystkich ośrodkach zwiększył się znacząco.

Tabela 3.10.1. Przepływy zatrudnionych dla wybranych miast regionu Polski północno-wschodniej w latach 2006 i 2011.

Miejscowość	Liczba osób dojeżdżających do pracy		Liczba osób wyjeżdżających do pracy		Stosunek dojeżdżających do wyjeżdżających do pracy		Udział dojeżdżających w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym		Udział wyjeżdżających w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym	
	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006
Goldap	510	340	255	120	2,00	2,83	5,64	3,96	2,82	1,40
Sejny	254	170	160	139	1,59	1,22	6,97	4,54	4,39	3,71
Grajewo	773	496	515	310	1,50	1,60	5,15	3,34	3,43	2,08
Olecko	1053	1062	775	449	1,36	2,37	9,77	10,17	7,19	4,30
Rajgród	57	63	46	17	1,24	3,71	5,16	5,72	4,17	1,54
Suwałki	1888	1270	1965	945	0,96	1,34	4,11	2,80	4,27	2,08
Suchowola	33	38	36	12	0,92	3,17	2,30	2,88	2,51	0,91
Augustów	640	440	708	319	0,90	1,38	3,23	2,32	3,58	1,68
Ełk	1313	767	1609	584	0,82	1,31	3,33	2,06	4,08	1,57
Dąbrowa Białostocka	97	42	177	86	0,55	0,49	2,46	1,08	4,50	2,21
Szczuczyn	48	42	138	94	0,35	0,45	2,08	1,87	5,97	4,18
Lipisk	24	13	72	30	0,33	0,43	1,36	0,82	4,08	1,88

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

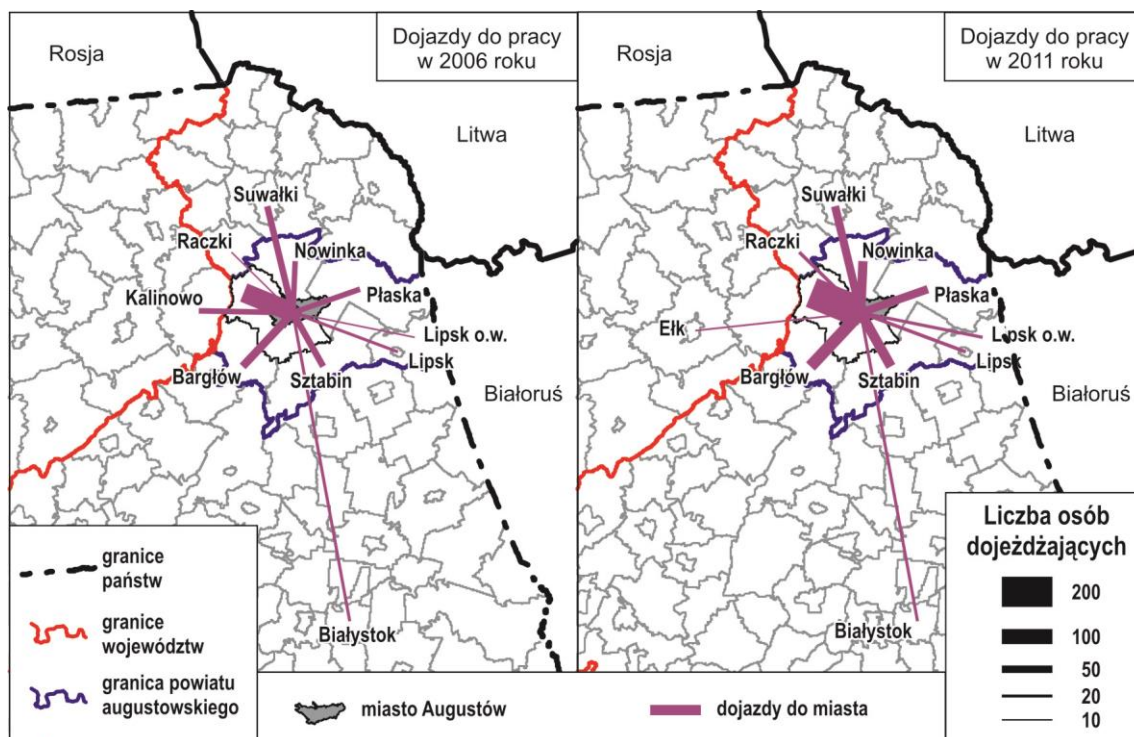
W ciągu pięciu omawianych lat nastąpiły znaczne zmiany w udziale dojeżdżających i wyjeżdżających do pracy w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym. Zauważa się znaczny wzrost mobilności osób pracujących. Wartość średnia wskaźnika wyjazdów wzrosła z 3,62% w 2006 roku do 5,3% w roku 2011. W niemal wszystkich ośrodkach zauważa się znaczny wzrost udziału osób wyjeżdżających do pracy. Również w Augustowie, chociaż wskaźnik ten nie należy do najwyższych, odnotowano jego wzrost do prawie 4%. W przypadku udziału dojeżdżających do pracy w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym wartość średnia tego wskaźnika wzrosła z 3,05% w 2006 roku do 3,60% w roku 2011.

Rysunek 3.10.1. Dynamika dojazdów oraz wyjazdów do pracy w latach 2006 - 2011 roku przedstawiająca miasto Augustów na tle najważniejszych ośrodków regionu Polski północno-wschodniej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Aby przedstawić szczegółowe kierunki dojazdów zarówno do miasta Augustów, jak i gminy opracowano mapy dojazdów za 2006 rok i 2011. Widać na nich, że skala dojazdów do miasta i gminy Augustów w ciągu pięciu lat znacznie wzrosła. W 2006 roku liczba dojeżdżających do miasta tylko z Bargłowa Kościelnego przekroczyła 50 osób, natomiast w innych wynosiła od 10 (Raczkki) do 43 (Suwałki i Sztabin). Najwięcej osób dojeżdżało z gminy Augustów do samego miasta. W 2011 roku sytuacja uległa zmianie. Liczba osób dojeżdżających wzrosła w większości ośrodków, np. w Bargłowie Kościelnym do 80 osób, w Sztabinie do 66, a Suwałkach do 54 osób. Nadal najwięcej osób dojeżdżało z obszaru gminy do miasta. Jednak pojawił się także nowy ośrodek, skąd pracownicy dojeżdżają do Augustowa - Ełk. Dla odmiany zmniejszeniu uległy dojazdy z gminy Kalinowo wchodzącej w skład powiatu ełckiego. W ciągu pięciu lat nie zaobserwowano zmian w dojazdach do Augustowa z najbardziej oddalonego wśród wymienionych ośrodków Białegostoku. W 2011 r. gros dojazdów domykało się w granicach powiatu augustowskiego. Jedynymi wyjątkami były najbliższe położone duże ośrodki miejskie.

Rysunek 3.10.2. Dojazdy do pracy w latach 2006 i 2011 roku do miasta Augustowa.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W przypadku wyjazdów do pracy z Augustowa skala zjawiska zachodzi na znacznie szerszym obszarze. Wynika to z hierarchii ośrodków i ciężenia w przypadku miast mniejszych do większych. Stąd też w skali dojazdów czołowe miejsca zajmuje miasto wojewódzkie, czyli Białystok oraz dawne miasto wojewódzkie (do roku 1999, kiedy to zmienił się podział administracyjny kraju), tj. Suwałki.

Największy odsetek przyjazdów do pracy mieszkańców Augustowa zaobserwowano w 2006 w gminie wiejskiej Augustów, gdzie wyniósł on 24,76%. Są to wyjazdy na nieduże odległości, w ramach jednego ośrodka. Widoczne jest także przyciąganie dużych miast, zarówno położonych w województwie, jak Białystok i Suwałki oraz Warszawy. Miasta te oferują zdecydowanie szersze możliwości znalezienia satysfakcjonującej, lepiej płatnej pracy. Na nieco mniejszą skalę obserwuje się dojazdy do ośrodków, takich jak Bargłów Kościelny, Nowinka, Sztabin czy Płaska.

W ciągu pięciu lat nastąpiła znaczna zmiana w skali, a także kierunkach wyjazdów do pracy z Augustowa. Spowodowane jest to sytuacją na lokalnym rynku pracy, brakiem odpowiednich stanowisk „na miejscu”, jak i wzrostem mobilności ludności. Znacznie wzrósł odsetek wyjazdów do Białegostoku (z 22,6% do 37,3%), a także do Warszawy (z 12,9% do 17,8%). Pojawiło się wiele nowych kierunków wyjazdów pracowników. Wśród nich są położone bliżej stolicy Pruszków czy Skierniewice, również Łódź, Olsztyn czy najdalej położony Sandomierz. Należy także zwrócić uwagę na znaczny spadek udziału wyjazdów z Augustowa do gminy wiejskiej Augustów. W ciągu pięciu lat zmniejszył się on z 24,8% do 9,6%.

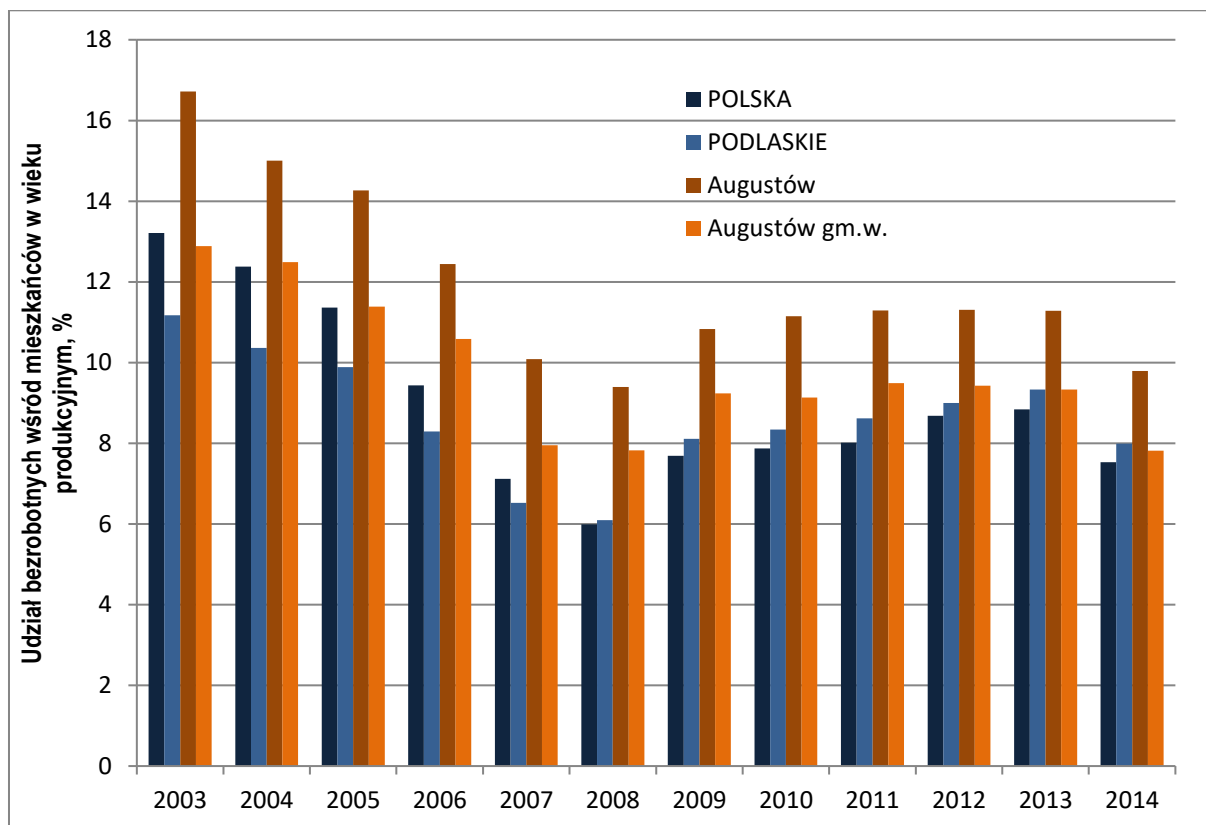
3.11. Bezrobocie

Stopa bezrobocia, która określa odsetek osób niezatrudnionych w wieku produkcyjnym, to główny miernik sytuacji na rynku pracy. Charakterystyka tego zjawiska z uwzględnieniem różnic w bezrobociu kobiet i mężczyzn pozwala na pełniejszą identyfikację omawianego problemu.

Rynek pracy jest bardzo zróżnicowany przestrzennie. Odnosi się to zarówno do skali krajowej, regionalnej, jak i lokalnej. Wynika to z potencjału społecznego, ekonomicznego i demograficznego, jakim charakteryzuje się dany obszar. To właśnie w Polsce Wschodniej zauważa się najtrudniejszą sytuację na rynku pracy. Ma to związek między innymi z uwarunkowaniami historycznymi, inwestycjami, poziomem urbanizacji czy strukturą wytwarzania.

Dane Podlaskiego Urzędu Pracy wskazują, że w maju 2015 roku w powiecie augustowskim stopa bezrobocia wynosiła 15,7%, podczas gdy dla województwa podlaskiego wartość ta była równa 12,5%, a dla Polski 10,8%. Dane wykorzystane do analizy bezrobocia pochodzą z badań Głównego Urzędu Statystycznego. Obejmują one lata 2003 – 2014.

Udział bezrobotnych wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2003 – 2014 znacznie się zmieniał. We wszystkich omawianych latach wskaźnik ten był najwyższy dla Augustowa. W roku 2003 wyniósł niemal 17%. W ciągu 11 lat spadł do prawie 10%. Należy zauważyć, że omawiany wskaźnik niemal we wszystkich analizowanych latach był zdecydowanie wyższy dla Augustowa i gminy wiejskiej Augustów niż dla Podlasia i całego kraju. Do roku 2008 następował znaczny spadek udziału bezrobotnych na wszystkich omawianych szczeblach. Sytuacja zmieniła się w roku 2009, gdzie udział bezrobotnych ponownie wzrósł, by następnie odnotować spadek w roku 2014. Warto zaznaczyć, że od roku 2008 wzrastał udział bezrobotnych wśród mieszkańców w województwie podlaskim, osiągając wartości wyższe niż te dla Polski. Wskazuje to na pogorszenie sytuacji w tym regionie kraju (Rysunek 3.9.1).

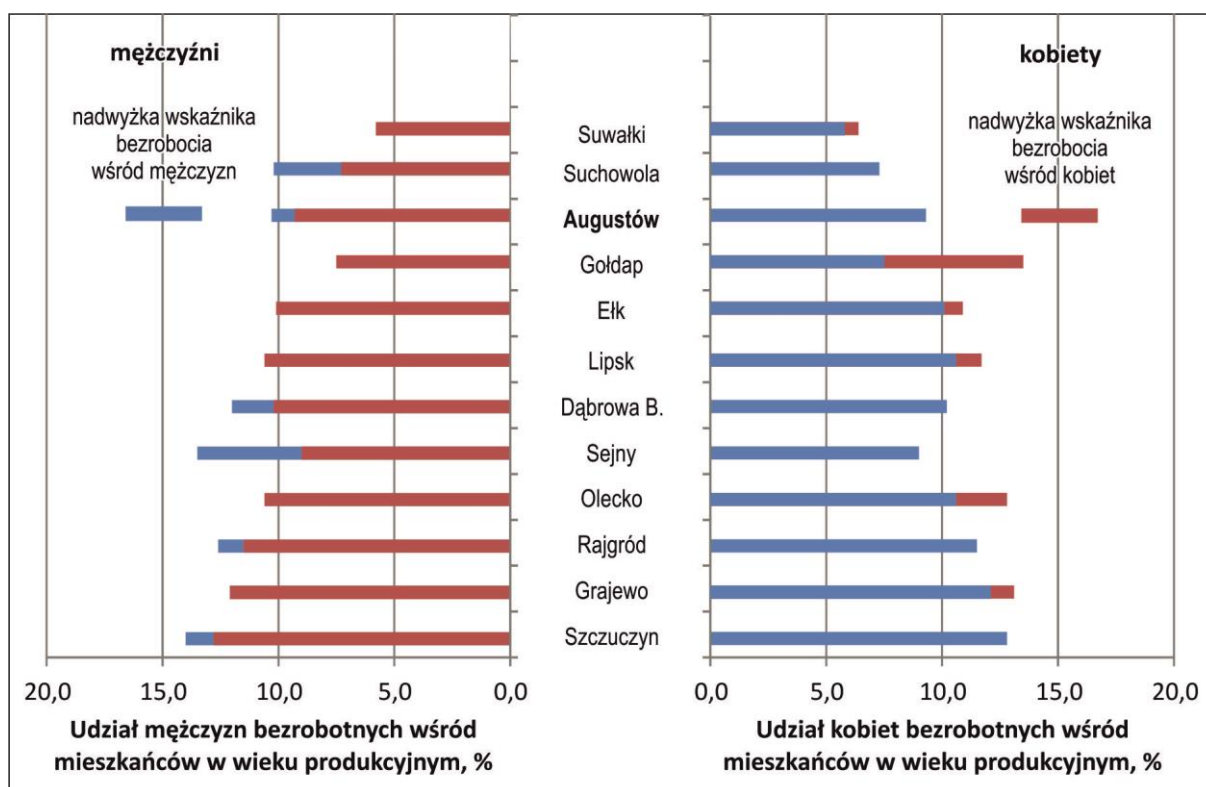

Rysunek 3.11.1. Udział osób bezrobotnych wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym w Augustowie na tle województwa podlaskiego i Polski w latach 2003-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na tle gmin sąsiednich oraz najważniejszych ośrodków regionu Polski północno-wschodniej wskaźnik bezrobocia dla Augustowa i gminy wiejskiej Augustów jest relatywnie niski. W latach 2006-2014 nastąpiły jego znaczne spadki. W roku 2014 tylko dwa ośrodki miejskie – Suchowola i Suwałki odnotowały wartości mniejsze niż te dla Augustowa. Podobnie w przypadku gminy wiejskiej Augustów jedynie gmina wiejska Suwałki charakteryzowała się niższym udziałem bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym. Sytuacja ta świadczy o znacznej poprawie i ciągłym rozwoju rynku pracy w Augustowie i gminie wiejskiej Augustów.

Wśród analizowanych ośrodków zauważa się, że najwyższy udział bezrobotnych zarówno kobiet, jak i mężczyzn występuje w gminie wiejskiej Ełk i wynosi w obu przypadkach ponad 15%. Wysoki udział bezrobotnych kobiet wśród mieszkańców jest obserwowany także w Grajewie. Tam również występuje znaczna nadwyżka bezrobocia wśród kobiet. W przypadku mężczyzn wysokie wartości wskaźnika obserwowane są w Szczuczynie i w Sejnach, gdzie dodatkowo występuje największa nadwyżka bezrobocia wśród mężczyzn. Udział kobiet bezrobotnych w Augustowie wynosi niecałe 10%, natomiast wśród mężczyzn wartość ta minimalnie przekracza 10%. Obserwowana jest też nadwyżka bezrobotnych mężczyzn. W mieście kobiety mają możliwość podjęcia pracy w wielu branżach usługowych, często w zawodach postrzeganych jako kobiece, między innymi w szkołach, bankach czy sklepach. W gminie wiejskiej Augustów udział bezrobotnych wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym jest jeszcze niższy i wynosi około 8%. Tutaj obserwowana jest bardzo mała nadwyżka bezrobotnych kobiet.

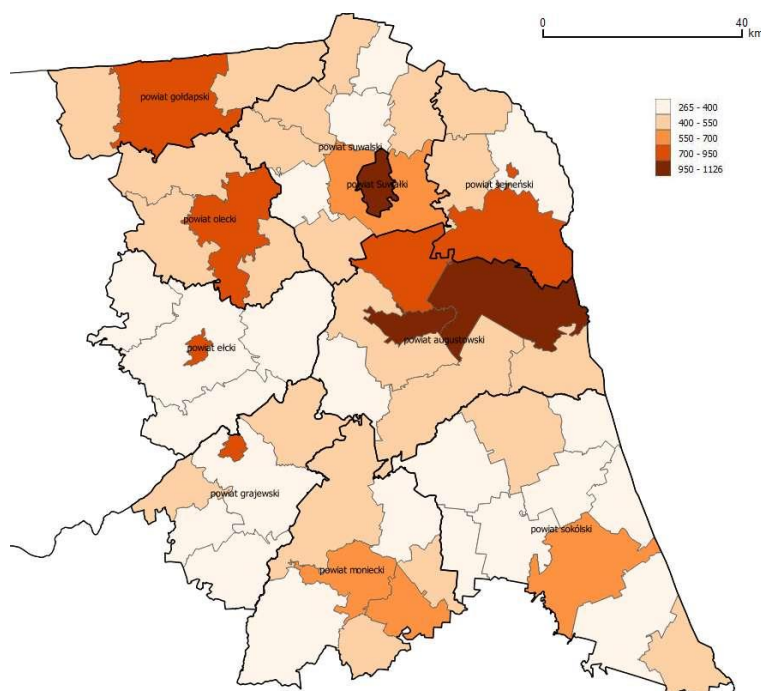

Rysunek 3.11.2. Struktura płci osób bezrobotnych wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym w Augustowie na tle wybranych miast i gmin Polski północno-wschodniej w roku 2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.12. Przedsiębiorczość

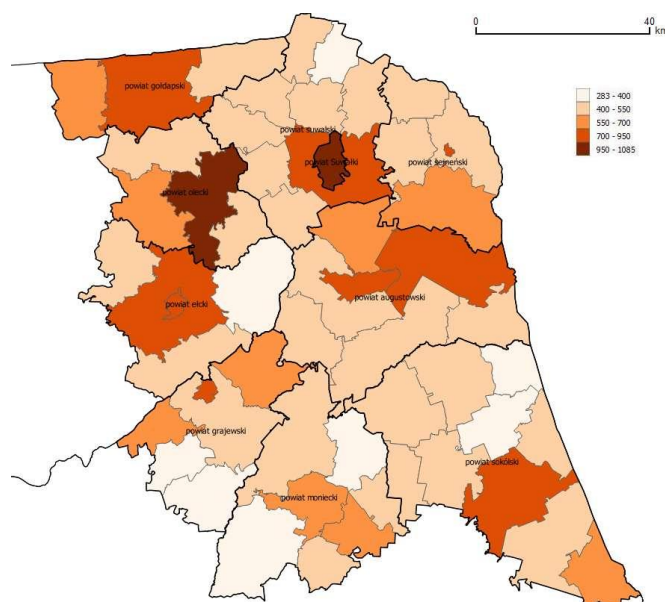
Zjawisko przedsiębiorczości przedstawiono za pomocą wskaźnika liczby podmiotów w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. osób. Tak skonstruowany wskaźnik wskazuje duże zróżnicowanie w regionie zarówno w roku 2004, jak i 2014. Podobnie, jak w innych regionach kraju, zaznacza się wyraźny rozdźwięk pomiędzy terenami wiejskimi i miejskimi. Na tym tle bardzo pozytywnie wyróżniało się zarówno miasto Augustów, jak i sąsiadująca z nim wiejska gmina Płaska. Gmina wiejska Augustów nie wyróżniała się już tak znacznie wśród bliższych i dalszych sąsiadów. W 2004 roku miasto Augustów ze wskaźnikiem 1014 podmiotów na 10 tys. mieszkańców znajdowało się na trzecim miejscu w regionie (za Płaską i Suwałkami).

Rysunek 3.12.1. Podmioty w rejestrze REGON w gminach regionu w 2004 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2004 – 2014 sytuacja zmieniła się na niekorzyść Augustowa. Ciężar przedsiębiorczości przesunął się z okolic Augustowa i Płaskiej w stronę Olecka. Oczywiście Suwałki pozostały wśród najbardziej pod tym względem rozwiniętych ośrodków. Augustów ze wskaźnikiem 917 podmiotów REGON na 10 tys. mieszkańców spadł na czwarte miejsce. Przed nim znalazły się Olecko, Suwałki i Płaska.

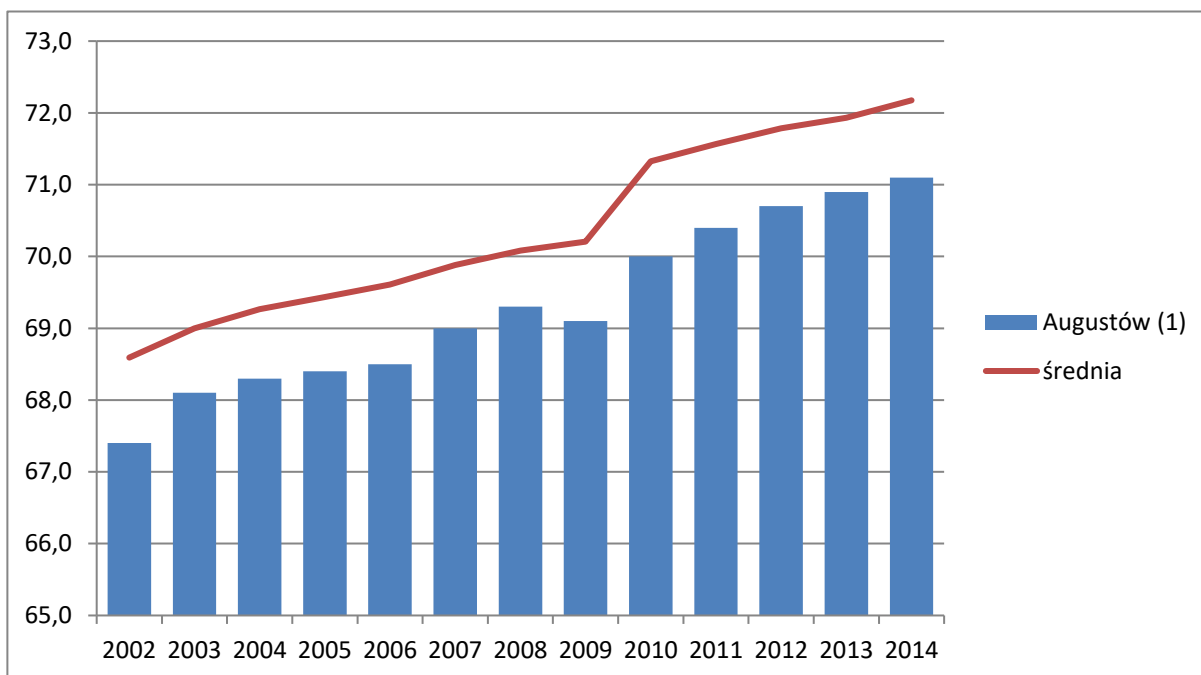
Rysunek 3.12.2. Podmioty w rejestrze REGON w gminach regionu w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.13. Mieszkalnictwo

Sytuację w zakresie infrastruktury mieszkaniowej może opisywać szereg wskaźników. O standardzie mieszkań świadczą m.in. wielkość mieszkania, przeciętna powierzchnia przypadająca na jedną osobę, czy wyposażenie w media. Augustów, pod względem tych pierwszych wskaźników, wpisuje się w prawidłowość, że im większe miasto, tym mniejsza przeciętna powierzchnia mieszkań. W regionie największa przeciętna powierzchnia mieszkań w roku 2002 notowana była w Rajgrodzie i Suhowoli (odpowiednio 79,6m² i 90,6 m²), a najmniejsza w Ełku i Suwałkach (odpowiednio 57 i 61,3 m²). Augustów na tym tle z wartością 67,4m² znajdował się poniżej średniej dla regionu.

Zarówno w Augustowie, jak i innych miastach regionu nastąpił w omawianym okresie (2002-2014) wzrost przeciętnej powierzchni mieszkań. W samym mieście wartość ta zmieniła się ze wspomnianej 67,4 m² do 71,1 m². Wpływ na taką zmianę miało przede wszystkim nowe budownictwo jedno- i wielorodzinne, w którym przeciętna powierzchnia mieszkań jest większa niż np. w blokach mieszkalnych z XX wieku, które mnogością osobnych mieszkań istotnie wpływają na średnią dla miasta. Pomimo tego wzrostu nie udało się zbliżyć do średniej dla miast regionu, która do roku 2014 także wzrosła do wartości 72,2m².

Rysunek 3.13.1. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w Augustowie na tle średniej dla wybranych miast regionu w latach 2002-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

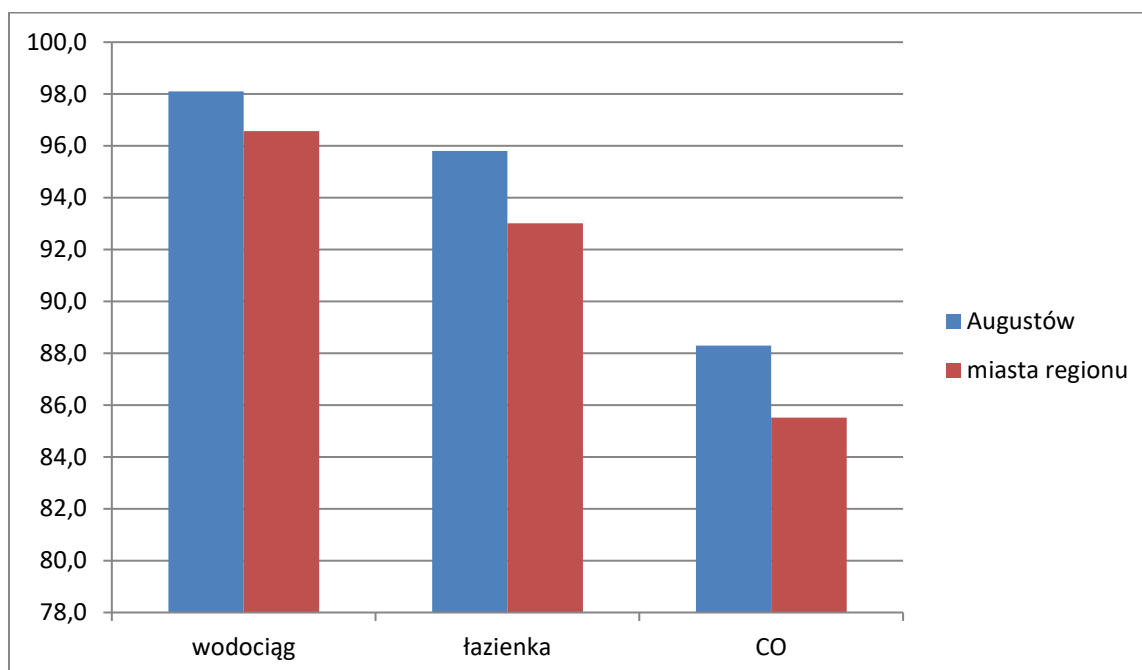
Augustów posiada jeden z wyższych w regionie wskaźników wyposażenia mieszkań w podstawowe media. W 2013 roku w Augustowie 98,1% mieszkań było podłączonych do wodociągu miejskiego, co stawiało miasto na piątym miejscu wśród porównywanych miast północno-wschodniej Polski. Różnica między miastami z najwyższymi i najniższymi wskaźnikami wynosiła 16,5 p.p., a dla Augustowa, w porównaniu z najlepszym pod tym względem Ełkiem (99,9%), była stosunkowo niewielka (1,8 p.p.). W okresie 2003-2013 nie zaszła istotna zmiana w zakresie wyposażenia w wodociąg (wzrost o 1,1 p.p.).

Bardzo podobna sytuacja występuje w zakresie wyposażenia mieszkań w łazienki. Wskaźniki są jednak w tym przypadku niższe. Augustów w 2013 r. uplasował się na piątym miejscu wśród miast regionu ze wskaźnikiem 95,8%. Zróznicowanie miast regionu było znaczne, bo sięgało 17,4 p.p., osiągając najwyższą wartość 99,4% w Olecku, a najniższą w Rajgrodzie (82%). Tak więc w przypadku wyposażenia w łazienki mieszkania w Augustowie cechują się większą odległością od lidera – 3,6 p.p. W okresie 2003-2013 nie zaszła w Augustowie gwałtowna zmiana w tym zakresie, choć wzrost o 3,2 p.p. należy uznać za istotny.

Największe zmiany zaobserwować można w wyposażeniu mieszkań w centralne ogrzewanie. Przykładowo w Augustowie, między rokiem 2003 a 2013, udział tak wyposażonych mieszkań wzrósł o 4,5 p.p. Wciąż jest jeszcze pod względem komfortu ogrzewania sporo do zrobienia, ponieważ w roku 2013 udział mieszkań z centralnym ogrzewaniem wynosił w mieście 88,3%.

Wyposażenie mieszkań w Augustowie w podstawowe media wypada korzystnie na tle średniej dla miast regionu. Zarówno w przypadku posiadania wodociągu, łazienek,

jak i centralnego ogrzewania miasto ma wyższe wskaźniki niż średnia dla ośrodków miejskich regionu. Jedną z przyczyn były wyraźnie niższe wskaźniki w najmniejszych miastach, jak Rajgród, Suchowola czy Szczuczyn, które zaniżały średnią.

Rysunek 3.13.2. Udział mieszkań wyposażonych w media w Augustowie 2013 r.

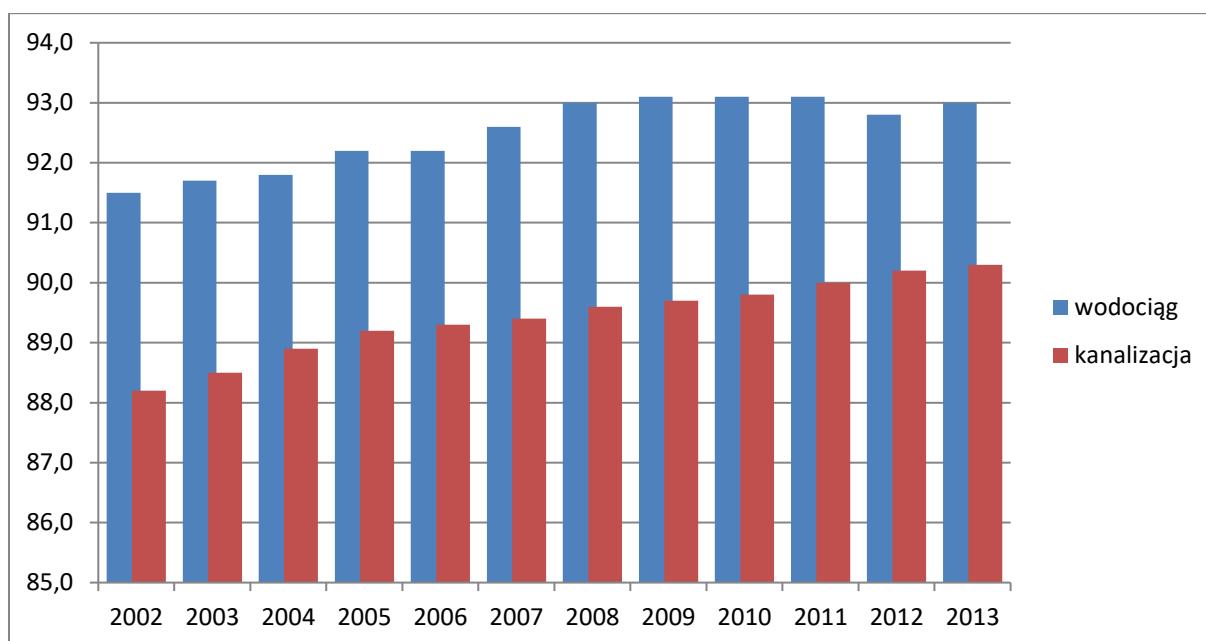
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W okresie 2002-2013 przeważająca część mieszkańców Augustowa miała dostęp do wody pochodzącej z wodociągów sieciowych. Udział mieszkańców korzystających z tego medium stopniowo rok po roku wzrastał od 91,5% (2002) do 93,1% (2010). Ostatnie dwa lata (2012, 2013 z wartościami odpowiednio 92,8% i 93%) są odmienne od obserwowanego wcześniej trendu. Spadek nie był jednak znaczący. Podobne wskaźniki mają pozostałe miasta regionu, choć średnia dla grupy jest znacznie niższa. Wyraźnie zaniża ją Rajgród, gdzie z wodociągów korzystało w 2002 roku tylko 37,6% ludności, a w roku 2013 wciąż tylko 52,5%. Jeśli jednak nawet ze średniej wyliczyć Rajgród, wtedy Augustów plasuje się przez wszystkie lata i tak o ok. 5 p.p. powyżej wartości tego wskaźnika dla miast regionu.

Podobnie jak w innych miastach kraju, tak i w przypadku odsetka osób korzystających z kanalizacji, sytuacja w ostatnich latach uległa znacznie poprawie. Podobna tendencja dotyczyła również pozostałych miast regionu. W omawianym okresie 2002-2013 udział osób korzystających z sieciowego odprowadzania ścieków w Augustowie wzrósł o 2 p.p. Przez cały okres miasto odbiegało na plus od średniej dla miast regionu, którą to średnią wyraźnie zaniżał Szczuczyn (26,2% korzystających z kanalizacji w 2002 r.). Przez cały okres wskaźnik dla Augustowa był wyższy od średniej dla miast regionu o ok. 9-12 p.p. Augustów w początkowym okresie miał jeden z lepszych w regionie wskaźnik korzystających z kanalizacji (trzecie miejsce, 88,2% ogółu mieszkańców) i udało się utrzymać wzrost wskaźnika oraz wysoką pozycję. W roku 2013 Augustów znalazł się na czwartym miejscu, lepszy udział korzystających z kanalizacji zanotowano

w Suwałkach, Ełku i Olecku. Wzrosty omawianego wskaźnika były w nich co prawda większe, ale startowały czasami z bardzo niskiego pułapu (np. Szczuczyn 26,2% w 2002 r.).

We wszystkich miastach regionu, w tym również w Augustowie, utrzymuje się rozdziewek pomiędzy udziałem mieszkańców korzystających z wodociągów i kanalizacji. To wciąż jedna z przyczyn wpływających na niski stan jakości wód powierzchniowych i podziemnych w kraju. Jednak akurat w Augustowie różnice te były jedne z najmniejszych w regionie, przynajmniej w początku badanego okresu. W roku 2002 udział osób mających dostęp do kanalizacji był tylko o 3,3 p.p. mniejszy w porównaniu z tymi, którzy korzystali z wodociągów. Jedynie w Olecku była podobna sytuacja, choć tam różnica wynosiła odpowiednio ponad 0,1 p.p. W przypadku tego wskaźnika wyraźnie na tle miast regionu wybijał się Rajgród, gdzie znacznie więcej osób korzystało z kanalizacji niż z wodociągów. W latach późniejszych udało się zmniejszać rozdziewek między odsetkiem osób korzystających z wodociągów i kanalizacji. W roku 2013 różnica wynosiła 2,7 p.p. (w Suwałkach 1,7 p.p.).

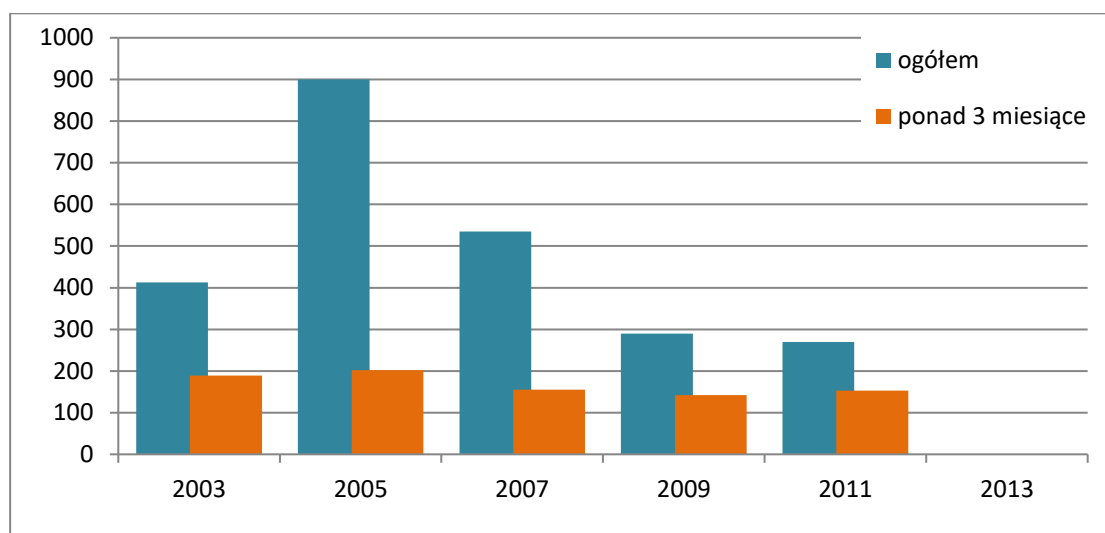

Rysunek 3.13.3. Udział mieszkańców korzystających z wodociągów i kanalizacji w Augustowie w latach 2002-2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Informacje dotyczące zaległości w opłatach za mieszkania będące w zasobach gminnych dostępne są dla lat 2003-2013. Z danych tych wynika, że w mieście udało się uporać z zaległymi płatnościami. Jeszcze w roku 2005 problem ten dotyczył aż 900 lokali, co stanowiło aż 82,9% zasobów. Stanowiło to najwyższy odsetek wśród tego wskaźnika dla miast regionu. W żadnym z ośrodków wartość ta nie przekroczyła 70%. W roku 2011 dotyczyło to wciąż 270 mieszkań.

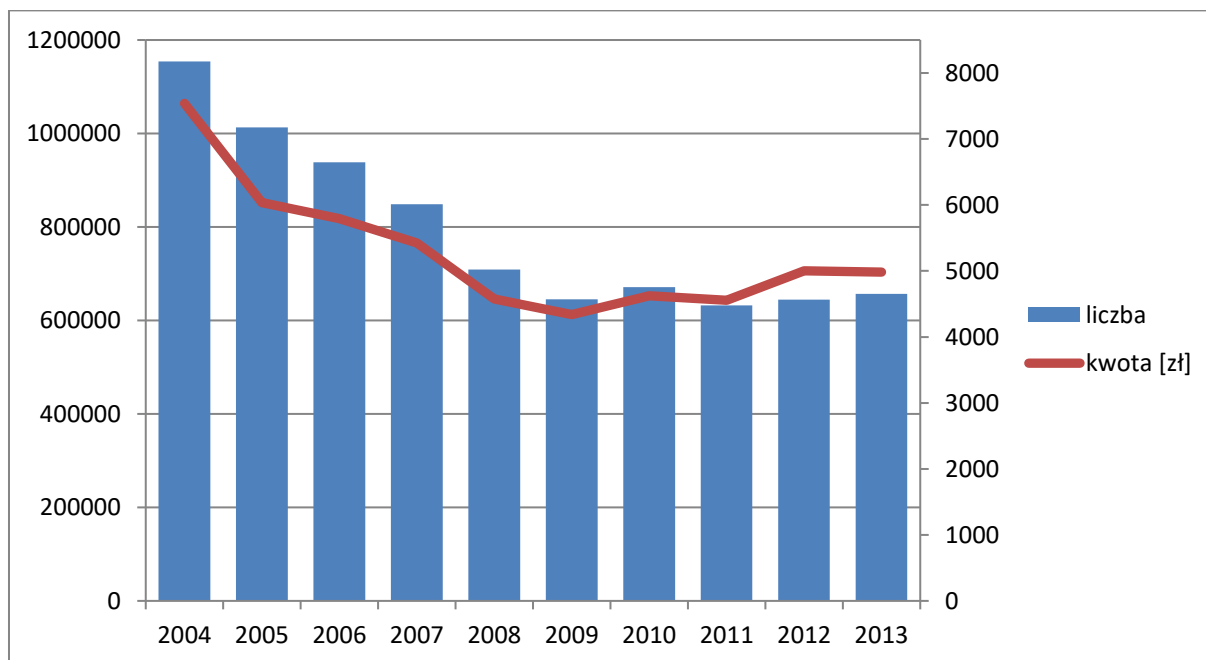

Syz

Rysunek 3.13.4. Liczba mieszkań z zaległościami w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych w Augustowie w latach 2003-2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powyższy wynik został osiągnięty przy jednoczesnym obniżeniu dodatków wypłacanych na cele mieszkaniowe. O ile w roku 2005 w Augustowie wypłacono 7178 zasiłków na łączną kwotę ponad 852 tys. zł, o tyle w 2011 było to odpowiednio 4480 wypłat na kwotę 643 tys. zł. Do roku 2013 wartości te jednak wzrosły, co zapewne miało wpływ na obniżenie zaległości w opłatach wnoszonych za mieszkania.

Rysunek 3.13.5. Liczba i kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w Augustowie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

4. Analiza zróżnicowania wewnątrzmięjskiego zjawisk kryzysowych

Problematyka analiz zróżnicowania wewnątrzmięjskiego na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego wynika z zapisów *Ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji* oraz *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. Zgodnie z zapisami tych dokumentów obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.

Za szczególnie istotne zjawiska ze sfery społecznej *Ustawa* uznała wśród poszczególnych rodzajów (wymiarów) zjawisk²¹:

- bezrobocie,
- ubóstwo,
- przestępczość,
- niski poziom edukacji lub kapitału społecznego,
- niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Ze względu na znaczenie zjawisk społecznych z punktu widzenia planowanych działań rewitalizacyjnych powyższy zakres rozszerzono na potrzeby niniejszego opracowania także o analizy:

- infrastruktury pomocy społecznej,
- szczegółowych powodów wsparcia MOPS,
- niepełnosprawności,
- problemy rodzin,
- problemów związanych z nadużywaniem alkoholu,
- problemów społecznych związanych z dziećmi i młodzieżą.

²¹ Art. 9. ust. 1. *Ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji.*

4.1. Infrastruktura pomocy społecznej.

Punktem wyjścia do analiz sfery społecznej była identyfikacja infrastruktury służącej pomocy społecznej na terenie miasta. Za taką uznano instytucje świadczące usługi z zakresu pomocy społecznej dla mieszkańców miasta, domy pomocy społecznej, placówki wsparcia dziennego, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, hospicja itp. Dodatkowo uzupełnieniem takiego obrazu było pokazanie rozmieszczenia organizacji pozarządowych, które zajmują się kwestiami pomocy społecznej na terenie miasta.

W centrum Augustowa zlokalizowane są dwie podstawowe, dla działalności z zakresu pomocy społecznej, instytucje samorządowe. Są to:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej działający w budynku przy ul. Wojska Polskiego 1, jest to miejska jednostka organizacyjna.
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zlokalizowane na terenie jednostki Centrum II, przy ul. Młyńskiej 52, realizujące zadania własne powiatu augustowskiego z zakresu pomocy społecznej. W tym samym budynku mieści się również poradnia psychologiczno-pedagogiczna.

Na obszarze miasta działają dwa domy pomocy społecznej dla dziewcząt niepełnosprawnych intelektualnie prowadzone przez zgromadzenia zakonne. Pierwszy z nich zlokalizowany jest w Studzienicznej. Drugi, w ścisłym centrum miasta, przy ul. 3 Maja 57²².

Typ infrastruktury społecznej służącej pomocy osobom niepełnosprawnym reprezentują Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Tytoniowej 12 oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej z siedzibą przy ul. Portowej 12.

Ponadto, na terenie Augustowa działa hospicjum (Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Długoterminowej) oraz przedszkole z oddziałami integracyjnymi – obie placówki zlokalizowane w jednostce Koszary.

Z punktu widzenia struktury przestrzennej miasta można wyróżnić dwie jednostki szczególnej koncentracji infrastruktury pomocy społecznej. Pierwszą z nich jest obszar Centrum II, drugą zaś Koszary.

Placówki wsparcia dziennego

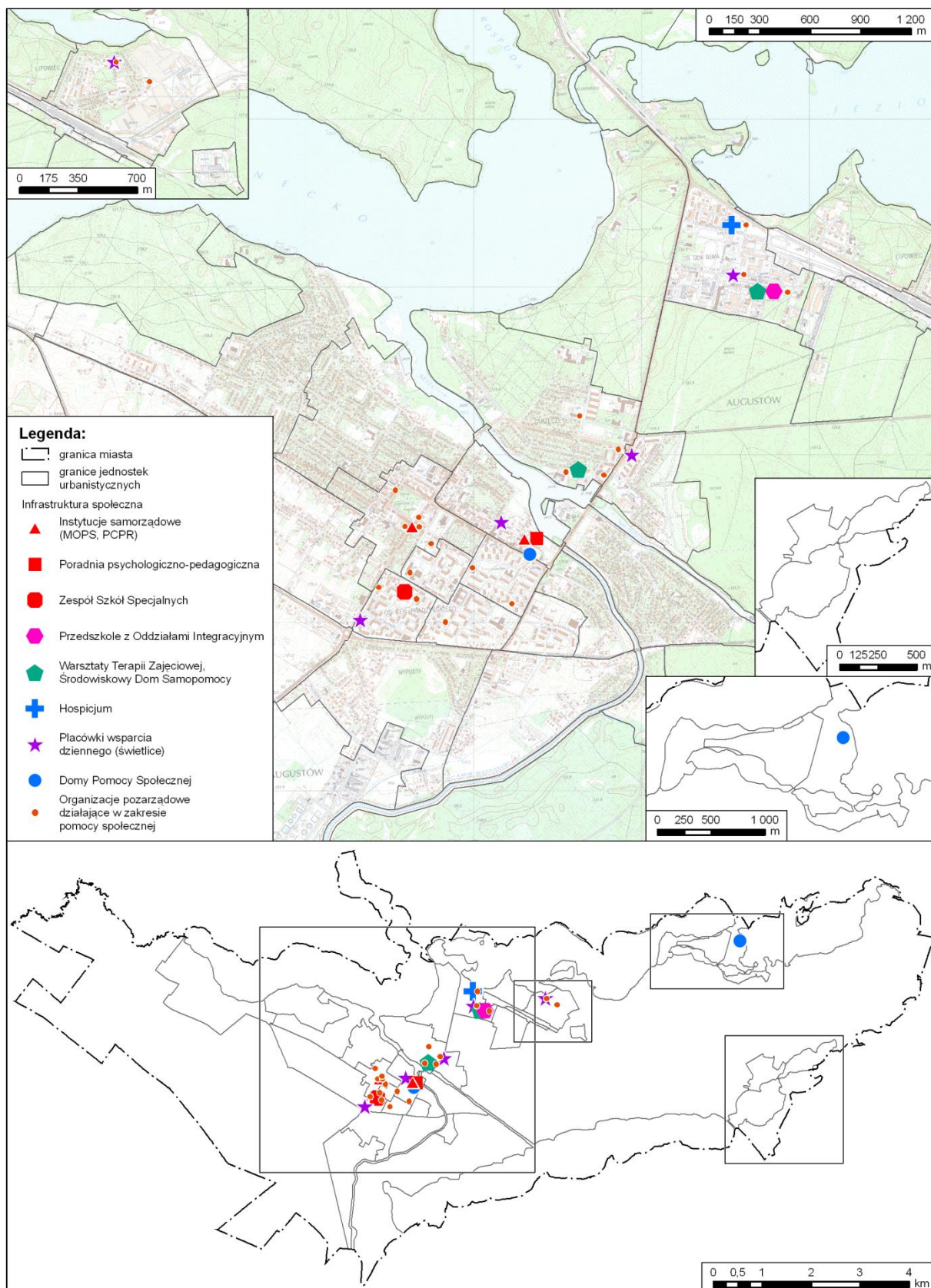
Jedną z form wsparcia rodziny wieloproblemowej, a przez to ważnym elementem infrastruktury społecznej, są placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie opiekuńczej, które powinny zapewniać dzieciom:

- opiekę i wychowanie
- organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań
- pomoc w nauce.

Na terenie Augustowa funkcjonuje 5 placówek wsparcia dziennego:

²² Ważny społeczny wymiar działalności Kościoła Katolickiego na terenie miasta Augustowa podkreśla także prowadzenie przez jedno ze zgromadzeń, Caritas oraz jedną z parafii trzech przedszkoli.

- Świetlica „Nasza Ostoja” przy ul. Młyńskiej 35 prowadzona przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie – liczba miejsc 30;
- Świetlica Społecznej Organizacji Przyjaciół Dzieci „Przystań” w Augustowie, ul. Tytoniowa 5 – liczba miejsc 37;
- Świetlica Katolickiego Towarzystwa Służby Dzieciom Hospicjum w Augustowie, ul. 29 Listopada 12- liczba miejsc 25 (prowadzone są dwie grupy: ranna i południowa);
- Świetlica Fundacji „CORDIS” - Dom Opieki nad Dzieckiem w Augustowie, ul. Jeziorna 31 – liczba miejsc 30;
- Środowiskowe Ognisko Wychowawcze TPD Oddział w Augustowie, ul. Wojska Polskiego 53 – liczba miejsc 25.

Rysunek 4.1.1. Infrastruktura społeczna na terenie Augustowa w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne.

4.2. Świadczenia MOPS

Za podstawę rozważań przyjęto wskaźnik liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców, przedstawiający natężenie rozmieszczenia klientów pomocy społecznej w mieście.

Jako -kryteria uzupełniające wykorzystano wskaźniki zbudowane na podstawie informacji o liczbie korzystających z różnego rodzaju świadczeń MOPS według poszczególnych powodów wsparcia. Warunkiem brzegowym dla uwzględnienia lub pominięcia danego powodu pomocy w opracowaniu była odpowiednio duża grupa klientów. Granicę tę przyjęto na podstawie doświadczeń z przeprowadzonych analiz dla miast różnej wielkości na poziomie liczebności badanej grupy wynoszącej ok. 50 osób. Wśród tych powodów wsparcia, które uzupełniały wskaźnik główny znalazły się:

- a. ubóstwo,
- b. bezrobocie.

Były to najczęściej występujące na terenie miasta powody wsparcia. Na podstawie tych trzech wskaźników, po poddaniu ich normalizacji, obliczono wskaźnik syntetyczny pomocy społecznej w Augustowie.

Zasiłki pełnią w systemie pomocy społecznej funkcję ratunkową i wypłacane są w określonym czasie. MOPS w Augustowie świadczy na rzecz mieszkańców, którzy są w trudnej sytuacji szeroko rozumianą pomoc. Katalog zasiłków i usług określony jest przez *Ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej* (tj. Dz. U. z 2015 poz. 163 z późniejszymi zmianami). Przykładowo usługi opiekuńcze prowadzone są w dłuższym czasie, a ich funkcją jest pomoc w trudnej sytuacji i jak najdłuższe utrzymanie mieszkańca w jego środowisku rodzinnym i społecznym. Rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych następuje również poprzez realizację zadań wspierania rodziny i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4.2.1. Korzystający z zasiłków pomocy społecznej ogółem

Podstawową i znajdującą powszechne zastosowanie miarą natężenia problemów społecznych jest liczba klientów pomocy społecznej pobierających zasiłek w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Kategoria ta obejmuje wszystkie osoby korzystające z zasiłków bez względu na powód wsparcia. Jedna osoba może korzystać z tego wsparcia z różnych przyczyn, stąd też kluczowe jest pozyskanie danych w takiej formie, aby osoby takie były reprezentowane tylko raz. Warto również podkreślić, że dane udostępnione przez MOPS zawierały informacje o klientach pomocy społecznej tzn. osobach otrzymujących zasiłek. W praktyce wartości te pokrywają się z liczbą rodzin objętych wsparciem. Na potrzeby niniejszej analizy dopuszczono zatem zamiennie stosowanie pojęć „rodzina” i „osoby otrzymujące zasiłek” w odróżnieniu do „osób w rodzinach” objętych wsparciem.

Tabela 4.2.1. Podstawowe informacje o liczbie rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej MOPS w Augustowie w latach 2010-2014.

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	1.200	3.039
2011	1.159	2.911
2012	1.132	2.805
2013	1.166	2.896
2014	1.090	2.590

Źródło: MOPS w Augustowie.

W Augustowie najczęstszym powodem wsparcia była trudna sytuacja materialna rodzin oraz silnie powiązany z tym fakt pozostawania bez pracy (bezrobocie). W każdej z powyższych dziedzin w skali miasta wsparciem objęto ponad 700 rodzin w 2014 r.

Trzeci pod względem liczności powód wsparcia to długotrwała lub ciężka choroba z ok. 500 rodzinami korzystającymi z zasiłków z tego powodu. Pozostałe kategorie były już kilkukrotnie mniej liczne i nie przekraczały poziomu 200 rodzin otrzymujących pomoc. Z tej grupy na szczególną uwagę zasługują dwa powody wsparcia. Jest to bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz niepełnosprawność. W pierwszym z wymienionych przypadków znaczenie tego powodu wsparcia wynika z faktu objęcia nim rodzin wielodzietnych i w konsekwencji *de facto* dużo większej liczby osób otrzymujących pomoc niż wynikałoby to wyłącznie z liczby rodzin. W drugim przypadku znaczenie tego powodu wsparcia wynika z dużej trudności w dostępie do innych informacji dotyczących rozmieszczenia niepełnosprawnych w mieście. Szczegółowe informacje o liczbie rodzin oraz osób w rodzinach objętych pomocą MOPS według różnych powodów wsparcia przedstawia Tabela 4.2.2.

Rozmieszczenie osób ogółem korzystających z zasiłków z MOPS w Augustowie (Rysunek 4.2.2.) pokazuje bardzo wyraźną koncentrację tego zjawiska na terenie kilku zaledwie obszarów (jednostek) miasta. Największe natężenie zjawiska przypada na jednostkę Centrum I z wartością 83,8 osób / 1 tys. mieszkańców, co ponad dwukrotnie przekracza poziom wskaźnika dla całego miasta, który wynosi 35,3. Innymi słowy z pomocy społecznej w postaci zasiłku korzystał na tym obszarze prawie co 10 mieszkańców. W drugiej pod względem wartości wskaźnika grupie znalazły się 3 obszary o przynajmniej o ponad połowę wyższym niż przeciętne natężeniu zjawiska. Były to:

- Lipowiec,
- Koszary,
- Kaczy Dołek.

Obszarami o ponadprzeciętnym poziomie występowania klientów pomocy społecznej korzystających z zasiłków były ponadto jednostki: Centrum II oraz najstarsza część Śródmieścia (Śródmieście IV).

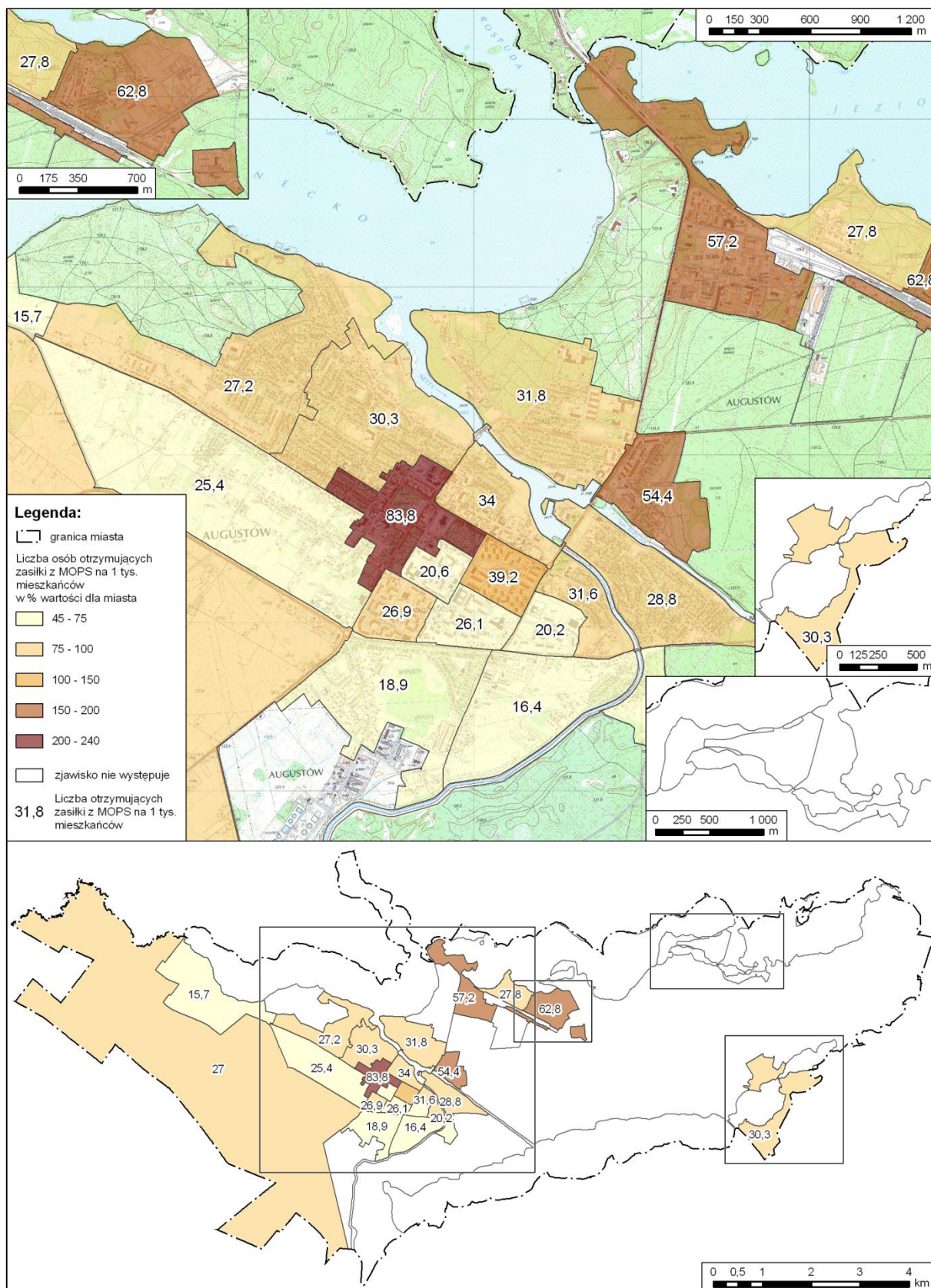
Zdecydowana większość powierzchni miasta przypadła na jednostki o niższym niż średnia poziomie korzystania przez mieszkańców z zasiłków wypłacanych przez MOPS. Najbardziej zbliżone do średniej wartości odpowiadały starym dzielnicom zabudowy o charakterze jednorodinnym oraz jednostce Nadleśnictwo. Poziom wskaźnika zbliżony do połowy wartości średniej charakteryzował obszary najbardziej atrakcyjne z punktu widzenia zabudowy jednorodzinnej (Ślęsk, Wypusty I i II), południową część Śródmieścia (Śródmieście I, II) oraz najmłodszy fragment zabudowy blokowej miasta – jednostkę Sucharskiego.

Tabela 4.2.2. Główne powody przyznania pomocy mieszkańcom Augustowa w latach 2010-2014.

Powód przyznania pomocy	2014		2013		2012		2011		2010	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	773	1947	804	2138	752	1 973	709	1931	794	2156
Bezrobocie	719	1882	776	2136	728	2 046	711	2031	732	2135
Długotrwała lub ciężka choroba	507	1162	517	1208	493	1 097	477	1052	570	1252
Bezradność w sprawach opieki – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	169	576	167	623	155	570	151	540	261	813
w tym rodziny niepełne	130	374	127	400	116	350	106	316	150	457
w tym rodziny wielodzietne	41	219	47	266	44	254	43	252	58	328
Niepełnosprawność	160	258	152	237	138	196	140	220	159	258
Bezdomność	59	70	69	89	70	94	67	97	74	106
Alkoholizm	43	74	42	77	45	77	37	63	53	96
Potrzeba ochrony macierzyństwa:	40	179	17	93	14	68	10	60	12	74
w tym wielodzietność	24	133	8	62	5	42	7	53	9	63
Przemoc w rodzinie	11	25	13	43	8	33				
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	10	15	7	19	9	16	6	7	15	16
Narkomania	8	13	5	5	5	9	4	6	6	8
Sytuacja kryzysowa	2	2	1	1	1	6	2	8	8	20
Zdarzenia losowe	1	1	-	-	-	-	-	-	7	18
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo - wychowawcze	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności MOPS w Augustowie za lata 2010-2014.

Rysunek 4.2.1. Klienci MOPS w Augustowie korzystający z zasiłków w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Augustowie.

4.2.2. Ubóstwo

Wsparcie rodzin ze względu na ich złą sytuację finansową jest najczęstszym powodem udzielanej pomocy przez MOPS w Augustowie. W latach 2010-2014 liczba rodzin objętych wsparciem z tego tytułu wahała się w przedziale pomiędzy 700 a niespełna 800, co odpowiadało z kolei liczbie osób w rodzinach objętych pomocą od 1900 do 2200.

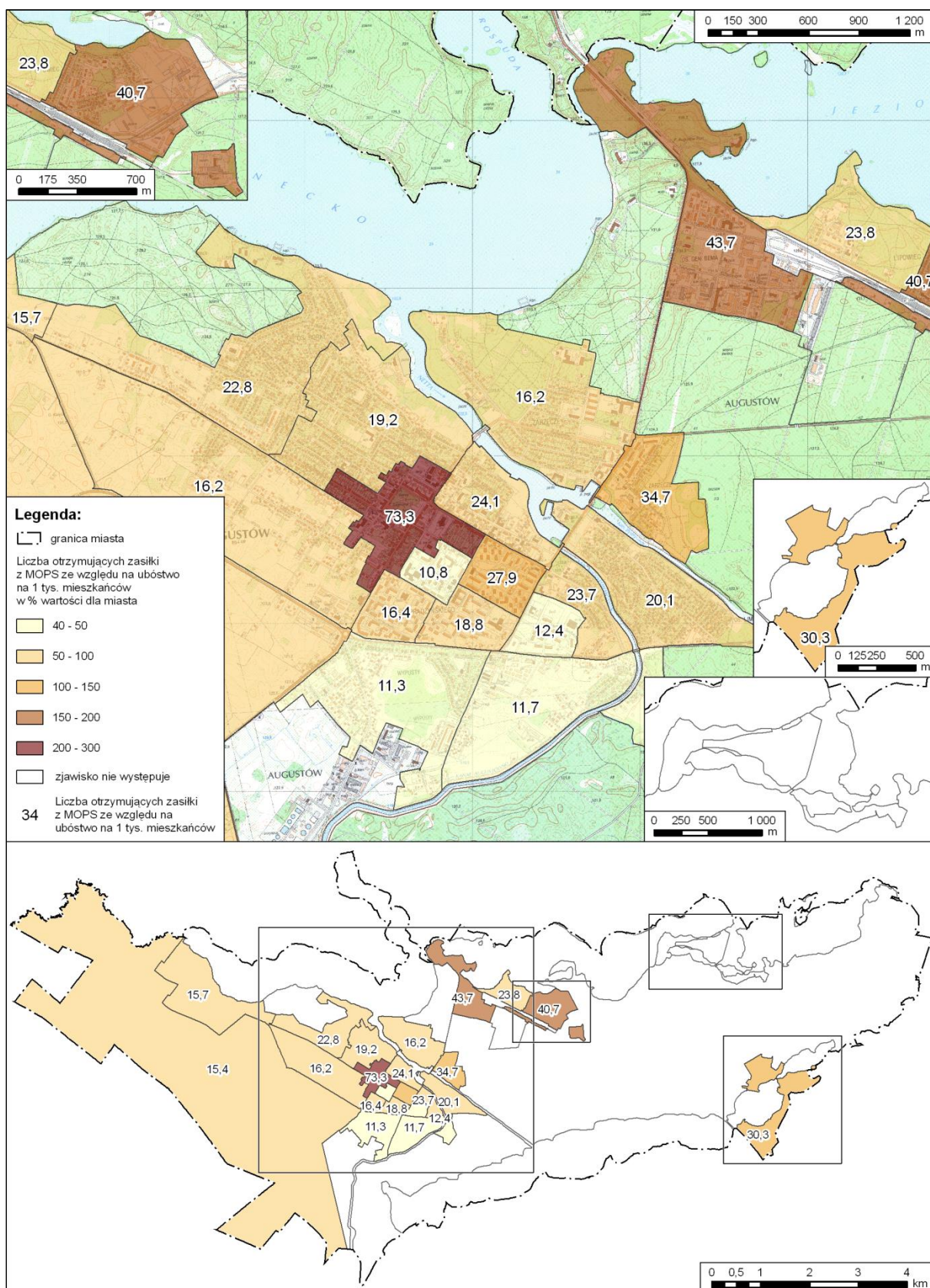
Koncentrację pomocy realizowanej przez MOPS ze względu na ubóstwo w skali wewnątrzmięskiej w Augustowie przedstawia Rysunek 4.2.3. Bardzo wyraźnie widoczna jest koncentracja ubóstwa w rejonie ścisłego centrum miasta. Wartości wskaźnika obrazującego liczbę osób otrzymujących zasiłki z tego tytułu w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców jest w przypadku jednostki Centrum I najwyższa i osiąga poziom blisko 73,3 osób na 1 tys. mieszkańców. Odpowiada to wartości blisko trzykrotnie wyższej od wartości dla miasta wynoszącej 24,9.

Kolejne obszary miasta, pod względem intensywności zjawiska ubóstwa, reprezentują poziom niższy blisko o połowę - o wartości nieznacznie przekraczającej 40 osób na 1 tys. mieszkańców. Są to jednostki Koszary (43,7) oraz Lipowiec (40,7). Wartości te odpowiadają poziomowi 188% i 178% wartości średniej. Obszary o ponadprzeciętnym natężeniu zjawiska ubóstwa w skali miasta, choć wyraźnie niższym od wymienionych,, to:

- charakteryzujący się najwyższą w tej grupie wartością wskaźnika (149,7% wartości średniej) Kaczy Dołek;
- Sajenek;
- Pozostała część najstarszej, historycznej części miasta (Centrum II);
- Najstarsza część Śródmieścia (Śródmieście IV);
- jednostka Nadleśnictwo;
- obszar zabudowy jednorodzinnej – Wybickiego.

Wartości poniżej średniej dla Augustowa są charakterystyczne dla jednostek będących obszarami zabudowy:

- jednorodzinnej, przy czym obszary najstarsze (Baraki, Borki I, II) charakteryzują wyższe wartości wskaźnika, a najmłodsze (Zarzeczce, Glinki, Ślepsk, Wypusty) najniższe;
- intensywnej zabudowy mieszkaniowej typu blokowego zarówno z okresu PRL – Śródmieście I, II, III, jak i współczesnej (Sucharskiego).

Rysunek 4.2.2. Klienci MOPS w Augustowie korzystający z zasiłków ze względu na ubóstwo w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Augustowie.

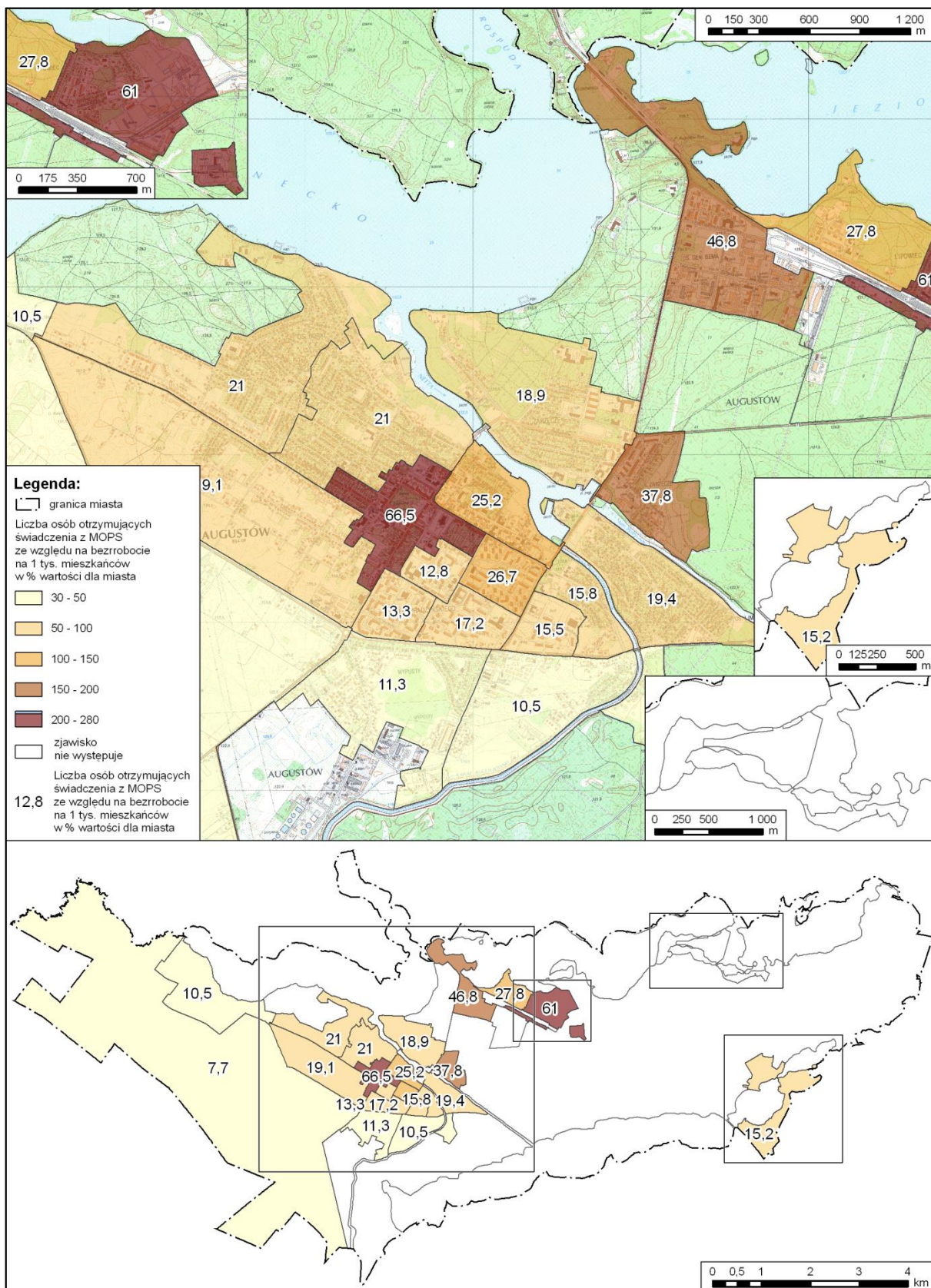
4.2.3. Bezrobocie

Drugim, co do częstości występowania, powodem wsparcia MOPS w Augustowie było bezrobocie. Na terenie miasta tego rodzajowi pomocy podlegało w 2014 r. 719 rodzin (1882 osób w rodzinach). Szczegółowe informacje dotyczące rozmieszczenia w jednostkach z jednej strony nawiązywały zarówno do wskaźnika osób ogółem wspieranych przez MOPS, jak również tych, dla których powodem wsparcia było ubóstwo. Z drugiej strony natężenie tego zjawiska w niektórych przypadkach wyraźnie różniło się od wymienionych.

Najwyższymi wartościami analizowanego wskaźnika (tj. przekraczającymi wartość 60 osób objętych tego rodzaju wsparciem na 1 tys. mieszkańców) charakteryzowały się dwie jednostki referencyjne, tj.: obejmująca ściśle centrum miasta jednostka Centrum I (66,5) oraz Lipowiec (61,0). Na kolejną grupę wartości analizowanego wskaźnika składały się jednostki Koszary (46,8) oraz Kaczy Dołek (37,8). Wartości wskaźnika w ich przypadku mieściły się pomiędzy 150% a 200% wartości obliczonej dla całego miasta, która wyniosła 23,8.

Podwyższonymi w stosunku do wartości przeciętnej wartościami wskaźnika wsparcia przez MOPS z powodu bezrobocia odznaczały się jeszcze trzy jednostki urbanistyczne, tj.: Centrum II (25,2), Nadleśnictwo (27,8) oraz Śródmieście IV (26,7). W tych przypadkach jednak wartości te nie odbiegały już znacząco od poziomu średniego.

Pozostałe jednostki miasta charakteryzowały się niskim poziomem wskaźnika wsparcia ze względu na bezrobocie. Najniższe wartości, tj. poniżej 50% wartości średniej przybierał on w jednostkach o zabudowie typowo jednorodzinnej, takich jak Wójtowskie Włóki (7,7), Ślepsk (10,5) i Wypusty I (11,3) oraz zabudowie jednorodzinnej i nowej zabudowie wielorodzinnej – Wypusty II (10,5).

Rysunek 4.2.3. Klienci MOPS w Augustowie korzystający z zasiłków ze względu na bezrobocie w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Augustowie.

4.2.4. Korzystający z zasiłków pomocy społecznej - podsumowanie

Analiza kwestii związanych z pomocą społeczną miała na celu przybliżenie rozkładu przestrzennego problemu ubóstwa na terenie miasta. Możliwe to było ze względu na bardzo silne powiązanie pomocy społecznej z kryterium dochodowym.

Podsumowanie kwestii pomocy społecznej odbyło się na podstawie opisanych wcześniej trzech wskaźników:

- Liczby osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS na 1 tys. mieszkańców;
- Liczby osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców;
- Liczby osób korzystających z pomocy społecznej z MOPS z powodu bezrobocia na 1 tys. mieszkańców.

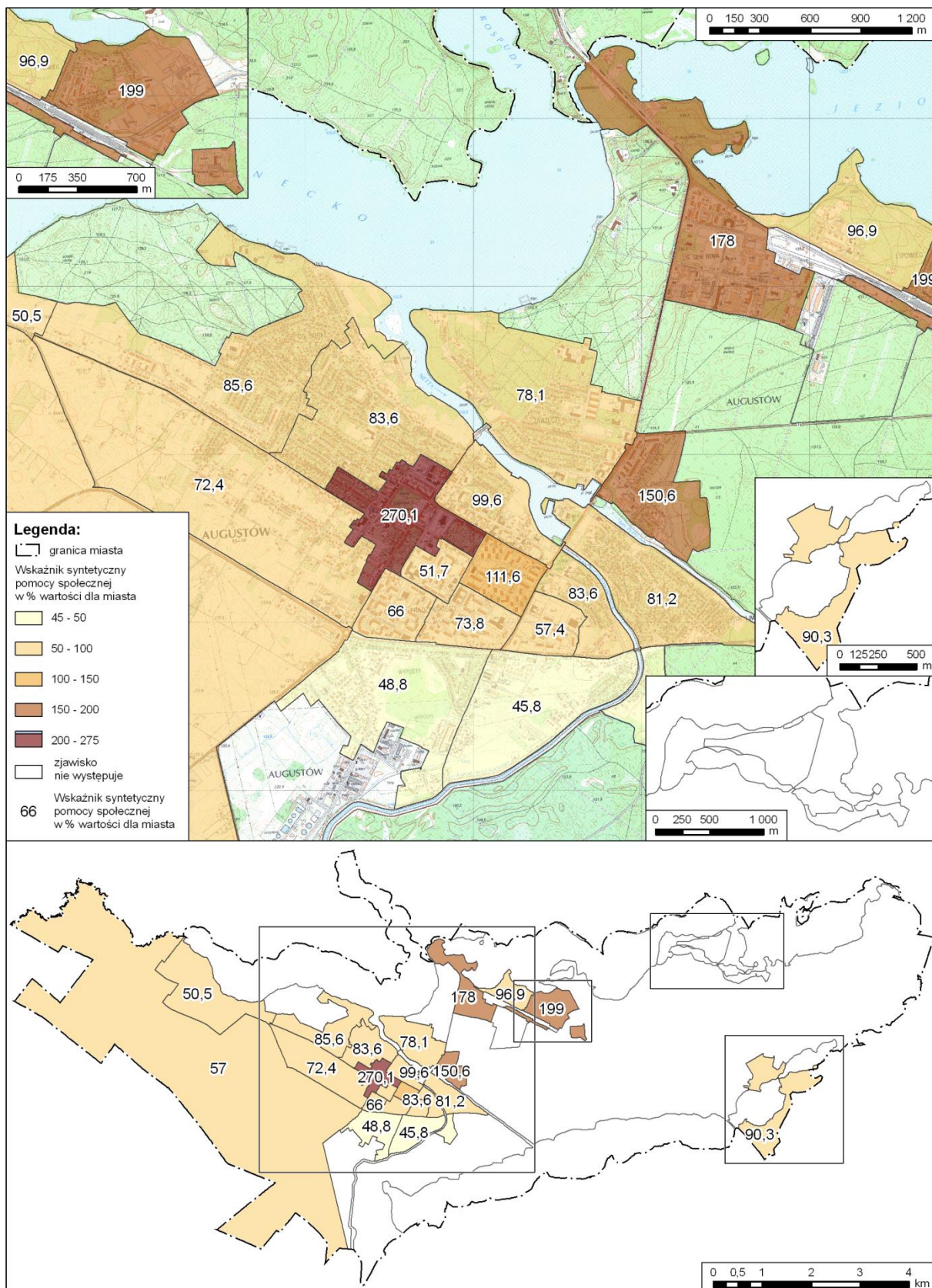
Wszystkie obliczone wskaźniki oddające zjawisko pomocy społecznej poddano normalizacji w oparciu o wartość obliczoną dla całego miasta, a następnie przy ich wykorzystaniu obliczono wskaźnik syntetyczny pomocy społecznej, będący średnią arytmetyczną trzech wskaźników znormalizowanych. Nie zróżnicowano wag dla poszczególnych wskaźników. W konsekwencji tak przeprowadzonego postępowania otrzymano obraz zróżnicowania natężenia pomocy społecznej.

Najwyższy poziom koncentracji analizowanego zjawiska występuje w jednostce Centrum I, (270%) osiągając poziom przekraczający poziom przeciętny dla miasta o 170%. Pozostałe jednostki charakteryzujące się wysokim poziomem wskaźnika pomocy społecznej to: Lipowiec (199%), Koszary (178%) oraz Kaczy Dołek (150%).

Powyżej wartości przeciętnej dla miasta, poza wyżej wymienionymi, znajdowała się zaledwie jedna jednostka – Centrum II. Wartość wskaźnika syntetycznego w jej przypadku była jednak wyraźnie zbliżona do wartości dla całego miasta i wynosiła niespełna 112%.

Pozostałe jednostki referencyjne cechował poziom wskaźnika syntetycznego poniżej wartości średniej. Z tej grupy wyjątkowo niskimi wartościami wskaźnika odznaczały się jednostki Wypusty I (45,8%) oraz Wypusty II (48,8%)

Przedstawiony obraz charakteryzuje się zatem bardzo wyraźną koncentracją analizowanego zjawiska w niewielkiej grupie jednostek.

Rysunek 4.2.4. Klienci MOPS w Augustowie w 2014 r.– podsumowanie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Augustowie.

4.3. Problemy zdrowotne i niepełnosprawność

Znaczenie problemów związanych ze złym stanem zdrowia mieszkańców oraz występowania niepełnosprawności wynika wprost ze złożonego charakteru problemów z nimi związanych. Rzutuują one na cały szereg uwarunkowań społecznych i gospodarczych funkcjonowania zarówno samych osób dotkniętych tymi problemami, jak również ich rodzin oraz bezpośredniego otoczenia. Niestety, podobnie jak w większości innych miast w Polsce, dla których sporządzane były dotąd programy rewitalizacji, tak i w przypadku Augustowa określenie zróżnicowania wewnątrzmijskiego tego rodzaju problemów jest jedynie ich niepełnym przybliżeniem.

Najpełniejszy obraz sytuacji z zakresu niepełnosprawności na obszarze miasta posiadają dwie instytucje:

- Powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności w Suwałkach – orzeczenia o niepełnosprawności;
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Augustowie – decyzje o niezdolności do pracy.

Obie instytucje odmówiły jednak udostępnienia wnioskowanych danych na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu. Stąd też koniecznością stało się oparcie analizy zjawiska niepełnosprawności o informacje z tego zakresu będące w posiadaniu MOPS w Augustowie.

Analogiczna sytuacja wystąpiła w zakresie stanu zdrowia ludności. W tym przypadku jakichkolwiek informacji o stanie zdrowia mieszkańców Augustowa odmówił Podlaski Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia.

W rezultacie określenie zjawisk kryzysowych tego rodzaju oparto o dostępne informacje będące w posiadaniu MOPS w Augustowie. Były to informacje dotyczące:

- Klientów MOPS w Augustowie korzystających z zasiłków ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę;
- Klientów MOPS w Augustowie korzystających z zasiłków ze względu na niepełnosprawność;
- Osób korzystających z zasiłków pielęgnacyjnych.

Na ich podstawie, po dokonanej normalizacji wskaźników, skonstruowano wskaźnik syntetyczny problemów zdrowotnych wyrażony w % wartości średniej dla całego miasta.

4.3.1. Niepełnosprawność

Liczba osób uzyskujących wsparcie z tego tytułu była w latach 2010-2014 względnie stała i wahała się w pobliżu poziomu 150 rodzin w skali miasta. Największą koncentrację osób dotkniętych problemem niepełnosprawności, podobnie jak i innych spośród analizowanych wskaźników z zakresu sfery problemów społecznych, odnotowano na obszarach:

- Centrum I – co 67 mieszkańców;
- Koszary – co 80 mieszkańców;

- Kaczy Dołek – co 100 mieszkańców.

Niższe, ale nadal podwyższone względem wartości dla miasta (5,2), wartości wskaźnika odnoszącego się do problemów związanych z niepełnosprawnością są charakterystyczne dla obszarów:

- Lipowiec,
- Śródmieście II,
- niektórych obszarów zabudowy jednorodzinnej:
  - Zarzeczce,
  - Borki II,
  - Wybickiego.

Najniższe wartości reprezentują jednostki Wypusty I i II oraz Śródmieście IV. W jednostce Ślepek brak jest klientów MOPS korzystających ze wsparcia z tego tytułu.

Nieco odmienny obraz przedstawia rozmieszczenie osób otrzymujących zasiłek pielęgnacyjny na terenie miasta. Pod względem wielkości wskaźnika przeliczonego na liczbę mieszkańców na I miejsce wysuwa się Studzieniczna. Ekstremalnie wysoka wartość wskaźnika jest wynikiem obecności na jej terenie Domu Pomocy Społecznej dla dziewcząt prowadzonego przez zgromadzenie zakonne. Wysokie wartości wskaźnika osiągają również pozostałe, mało zaludnione obszary wschodniej części Augustowa, tj. Sajenek i Wojciech. Pomijając specyficzny przypadek Studzienicznej, najwyższy poziom osób otrzymujących zasiłki pielęgnacyjne był charakterystyczny dla obszaru centrum miasta położonego między rzeką Nettą a ul. 3-go Maja (Centrum II). Jest to o tyle interesujące, że w przypadku pierwszego wskaźnika jednostka ta należała do grupy o najmniejszym poziomie koncentracji osób niepełnosprawnych. W przypadku większości pozostałych jednostek poziomy wartości obu wskaźników wykazywały tendencje do pokrywania się. Wysokim wartościom pierwszego wskaźnika odpowiadały ponadprzeciętne wartości drugiego, niskim z kolei - niskie. Jedynym wyraźnie odbiegającym od tej tendencji obszarem było Śródmieście II, które odwrotnie, niż w przypadku Centrum II, charakteryzowało się wyraźnie ponadprzeciętnym poziomem wskaźnika osób otrzymujących zasiłek z MOPS z powodu niepełnosprawności i wyraźnie niższym wskaźnikiem osób otrzymujących zasiłek pielęgnacyjny.

Dodatkową informacją, która pełniła funkcje pomocnicze, ze względu na małą liczebność analizowanej grupy, była liczba wniosków skierowanych przez osoby fizyczne do PFRON o dotacje na likwidację barier architektonicznych. Z łącznej liczby 41 takich wniosków skierowanych przez mieszkańców Augustowa w latach 2011-2015 największe wartości odnotowano w jednostkach: Śródmieście IV (6), Koszary (5) oraz Lipowiec (5). W przypadku dwóch ostatnich z wymienionych jednostek wielkości te potwierdzały konsekwentnie wysokie wartości pozostałych wskaźników.

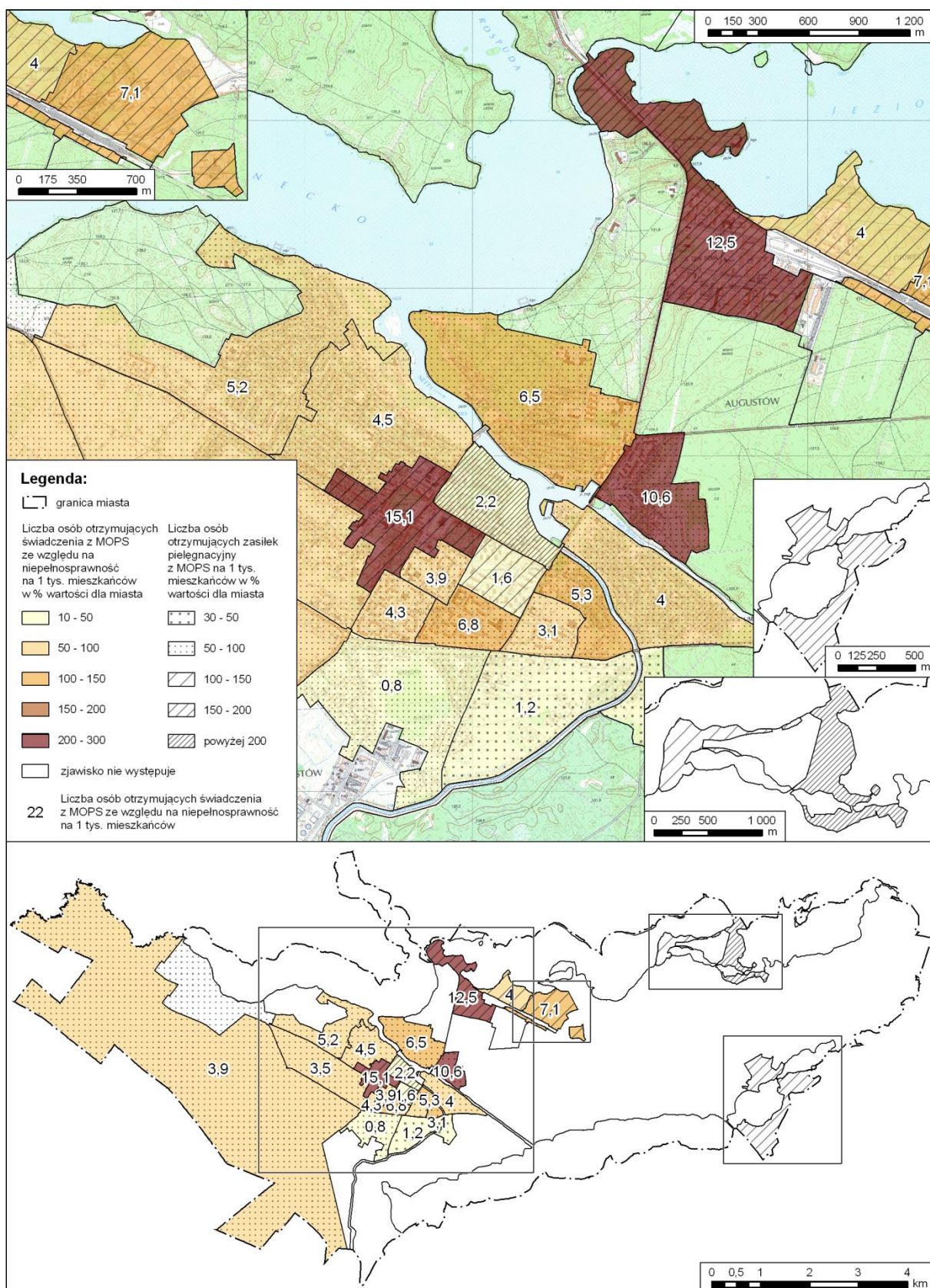
Tabela 4.3.1. Problemy związane z niepełnosprawnością w Augustowie.

Nazwa jednostki	Osoby otrzymujące zasiłek ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę			Osoby otrzymujących zasiłek ze względu na niepełnosprawność			Osoby otrzymujących zasiłek pielęgnacyjny			Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z niepełnosprawnością lub chorobą	Liczba wniosków o likwidację barier architektonicznych z PFRON
	Liczba osób	Liczba osób na 1000 mieszkańców	% wartości dla miasta	Liczba osób	Liczba osób na 1000 mieszkańców	% wartości dla miasta	Liczba osób	Liczba osób na 1000 mieszkańców	% wartości dla miasta	% wartości dla miasta	
Studzieniczna	-	-	-	-	-	-	51	459,5	1848,2	616,1	-
Centrum I	61	46,1	264,8	20	15,1	291,6	38	28,7	115,6	224,0	3
Koszary	38	39,5	227,2	12	12,5	241,1	38	40,0	160,7	209,7	5
Kaczy Dołek	45	34,0	195,3	14	10,6	204,1	27	20,1	80,8	160,1	3
Centrum II	18	19,7	113,4	2	2,2	42,3	66	72,0	289,7	148,5	-
Lipowiec	32	28,3	162,6	8	7,1	136,6	36	32,1	129,2	142,8	5
Sajenek	2	30,3	174,1	-	-	-	3	45,5	182,8	119,0	-
Zarzecze	31	16,7	96,1	12	6,5	125,0	44	23,9	96,1	105,7	2
Wybickiego	7	18,4	105,9	2	5,3	101,6	8	21,6	87,1	98,2	1
Śródmieście II	26	13,6	77,9	13	6,8	130,9	32	16,8	67,7	92,2	3
Śródmieście IV	48	19,4	111,5	4	1,6	31,2	72	29,0	116,8	86,5	6
Śródmieście I	51	15,8	90,7	14	4,3	83,6	67	20,8	83,8	86,0	2
Nadleśnictwo	3	11,9	68,4	1	4,0	76,6	7	27,2	109,6	84,9	1
Śródmieście III	14	13,7	79,0	4	3,9	75,8	22	22,0	88,4	81,1	1
Borki I	32	14,3	82,0	10	4,5	86,1	41	18,5	74,4	80,8	3
Glinki	15	10,6	60,8	5	3,5	68,1	34	24,1	96,8	75,3	2
Borki II	27	9,9	57,1	14	5,2	99,4	47	17,2	69,3	75,3	1
Baraki	16	10,7	61,6	6	4,0	77,6	29	19,2	77,4	72,2	2
Wójtowskie Włoki	2	7,7	44,4	1	3,9	74,5	4	14,9	60,1	59,7	-
Sucharskiego	16	8,3	47,6	6	3,1	60,0	31	15,8	63,6	57,1	-
Wypusty I	12	9,1	52,0	1	0,8	14,6	22	16,9	67,9	44,8	1
Wojciech	-	-	-	-	-	-	2	33,3	134,1	44,7	-
Wypusty II	6	7,0	40,3	1	1,2	22,6	8	9,6	38,7	33,9	-
Ślepsk	1	5,2	30,1	-	-	-	3	15,9	64,0	31,4	-
Augustów	513	17,4	100,0	150	5,2	100,0	7347	24,9	100	100,0	41

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Augustowie i in.

Na podstawie obu analizowanych wskaźników skonstruowano wskaźnik problemów związanych z niepełnosprawnością. Po znormalizowaniu obu wskaźników zgodnie z przyjętą w opracowaniu zasadą obliczono ich średnią arytmetyczną. W rezultacie otrzymano listę jednostek, na której najwyższe wartości tak skonstruowanej miary odnotowały kolejno następujące jednostki:

- Studzieniczna,
- Centrum,I
- Koszary,
- Centrum II,
- Kaczy Dołek,
- Lipowiec.

Rysunek 4.3.1. Klienci MOPS w Augustowie korzystający z zasiłków z powodu niepełnosprawności oraz otrzymujący zasiłki pielęgnacyjne w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Augustowie.

4.3.2. Pomoc społeczna z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby

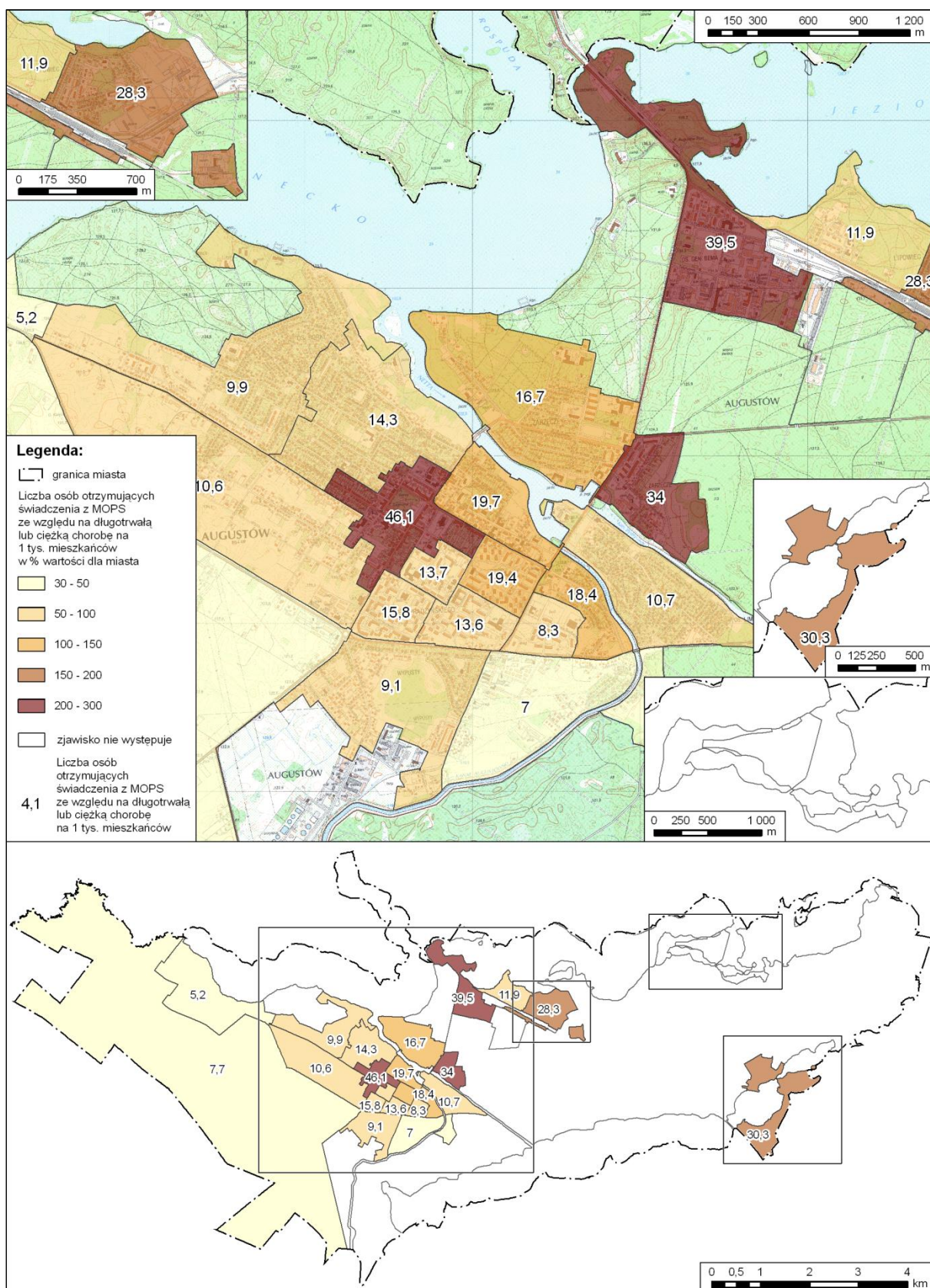
Koncentracja osób dotkniętych problemami związanymi z długotrwałą lub ciężką chorobą i pobierających z tego tytułu zasiłek w MOPS (Rysunek 4.2.2.) wyraźnie nawiązuje do rozmieszczenia ogółu osób pobierających zasiłki z MOPS. Najważniejszą różnicą jest wyraźne spłaszczenie rozkładu tego zjawiska. Jakkolwiek Centrum I również w tym przypadku charakteryzuje najwyższa wartość wskaźnika, to jednak następne w kolejności jednostki dzieli od niej już dużo niższy dystans. Do obszarów o wyraźnie wyższych niż przeciętna wartościach wskaźnika należą:

- Koszary,
- Lipowiec,
- Kaczy Dołek,
- Sajenek.

W grupie jednostek o natężeniu zjawiska wyższym niż wskaźnik dla miasta wynoszący 17,4, ale nieprzekraczającym poziomu 150% tej wartości znalazły się obszary:

- centrum miasta, w tym jednostki:
  - Centrum II,
  - Śródmieście IV,
- jednostka zabudowy jednorodzinnej – Wybickiego.

W odniesieniu do liczby ludności najmniej osób pobierających zasiłki z MOPS z tytułu choroby znalazło się na obszarach o dużym udziale nowych budynków zarówno jedno- (Ślepsk, Wypusty) jak i wielorodzinnych (Sucharskiego).

Rysunek 4.3.2. Klienci MOPS w Augustowie korzystający z zasiłków ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Augustowie.

4.3.3. Podsumowanie

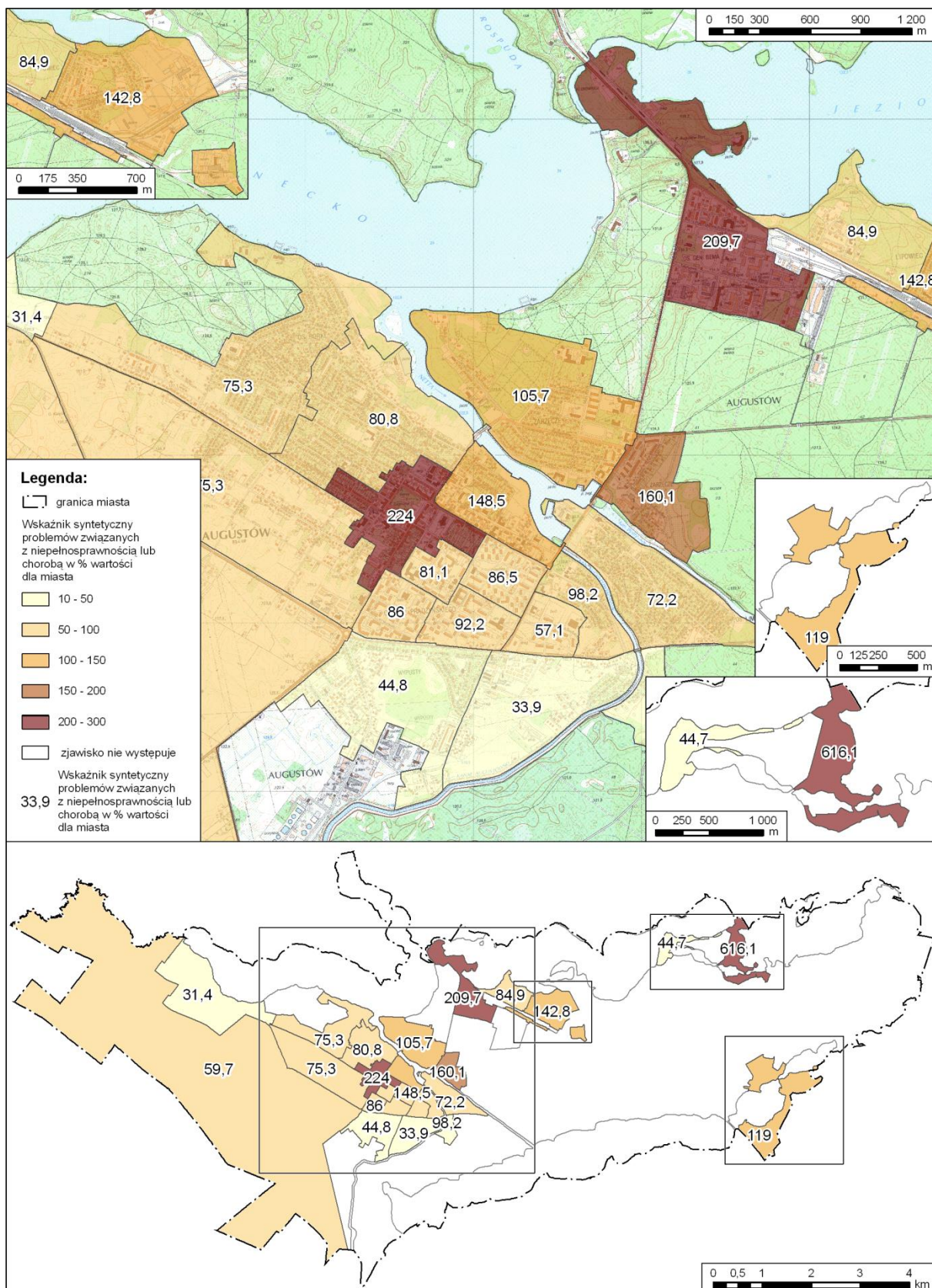
Wszystkie trzy wskaźniki odnoszące się do opisanej powyżej problematyki związanej ze stanem zdrowia mieszkańców miasta poddane zostały procesowi normalizacji w oparciu o wartość obliczoną dla całego miasta. Następnie, z tak obliczonych wartości sporządzono wskaźnik syntetyczny problemów związanych ze stanem zdrowia mieszkańców.

Obraz zróżnicowania jednostek urbanistycznych w zakresie tak określonego zjawiska przedstawiał się klarownie. Wyraźnie zauważalne były jednostki kilkukrotnie przewyższające średni poziom dla miasta. Do takich zaliczyć należy: Studzieniczną (616,1%), Centrum I (224,0%) oraz Koszary (209,7%). W tym miejscu należy podkreślić, że w przypadku Studzienicznej za tak ekstremalnie wysoką wartość wskaźnika odpowiadał zlokalizowany tam Dom Pomocy Społecznej dla dziewcząt z upośledzeniem umysłowym prowadzony przez zgromadzenie zakonne.

Grupę jednostek o wysokich wartościach wskaźnika syntetycznego reprezentowała jednostka Kaczy Dołek z wartością 160,1 % wartości przeciętnej dla miasta. Był to jedyny element należący do przedziału wartości od 150% do 200%, co świadczyło o wyraźnej koncentracji opisywanych problemów w mało licznej grupie jednostek odniesienia.

Spśród pozostałych jednostek charakteryzujących się ponadprzeciętnymi wartościami wskaźnika na szczególną uwagę zasługują te, które przekroczyły poziom 125%. Na ich obszarze poziom natężenia analizowanego zjawiska był dość zauważalny, tj. o ¼ wyższy niż poziom dla miasta. Jednostkami o takim poziomie wskaźnika syntetycznego były: Lipowiec (142,8%) oraz druga z jednostek ścisłego centrum miasta, tj. Centrum II (148,5%). W obydwu wymienionych przypadkach poziom wskaźnika zbliżał się do górnej granicy tego wyznaczonego przedziału i przekraczał 140%. Wyraźnie niższe natężenie wskaźnika syntetycznego charakteryzowało Sajenek (119%). Ostatnią jednostką o ponadprzeciętnych wartościach wskaźnika było Zarzecze. W tym przypadku jego wartość była już zbliżona do dolnej granicy przedziału, tj. wartości dla całego Augustowa i wyniosła 105,7%.

Pozostałe jednostki charakteryzowały się niższym od przeciętnego natężeniem analizowanego zjawiska. Szczególnie niskie wartości wskaźnika syntetycznego, tzn. poniżej 50%, charakteryzowały takie jednostki jak: Ślepsk (31,4%), Wypusty I (44,8%), Wypusty II (33,9%) oraz Wojciech (44,7%).

Rysunek 4.3.3. Problemy związane ze stanem zdrowia w Augustowie w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOOPS w Augustowie.

4.4. Problemy rodzin

Problemy, które dotyczą rodziny na terenie miasta, mają złożony charakter i dotyczą bardzo różnych sfer życia społecznego i gospodarczego. Ze względu na specyfikę tych zjawisk postanowiono przybliżyć je poprzez opisanie wybranych problemów. Wybór zjawisk do analizy był kompromisem pomiędzy istotnością danego zjawiska i dostępnością danych mogących pomóc w jego uchwyceniu. W tym ostatnim przypadku ważnym elementem była również odpowiednio wysoka liczebność analizowanych zbiorów danych.

Przy uwzględnieniu powyższych założeń na potrzeby niniejszej części postanowiono poddać analizie następujące zagadnienia:

- Przemoc w rodzinie – posłużono się liczbą tzw. niebieskich kart w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Ze względu na bardzo małą liczebność stwierdzonych przestępstw przeciwko rodzinie i opiece zrezygnowano z głębszej analizy tego zagadnienia.
- Problemy opiekuńczo-wychowawcze – w tym przypadku wykorzystano liczbę osób otrzymujących zasiłek z MOPS, ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
- Bezrobocie w rodzinach niepełnych – za szczególnie ważny problem uznano kwestię bezrobocia dotyczącego osoby samotnie wychowujące co najmniej 1 dziecko w wieku do 18 roku życia.
- Piecza zastępcza – za wskaźnik odzwierciedlający bardzo poważne zaawansowanie negatywnych procesów dotyczących rodziny w Augustowie przyjęto liczbę dzieci przebywających w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych pochodzących z danego obszaru.
- Świadczenia alimentacyjne – ten ogólny wskaźnik przybliży w pewnym stopniu zarówno problem niepełności rodzin, jak wychowywania dziecka z ograniczonym udziałem jednego z biologicznych rodziców.

Wybrane wskaźniki posłużyły następnie, po ich normalizacji, do obliczenia syntetycznego wskaźnika obrazującego problemy i zagrożenia odnoszące się do rodzin na terenie miasta.

4.4.1. Przemoc w rodzinie

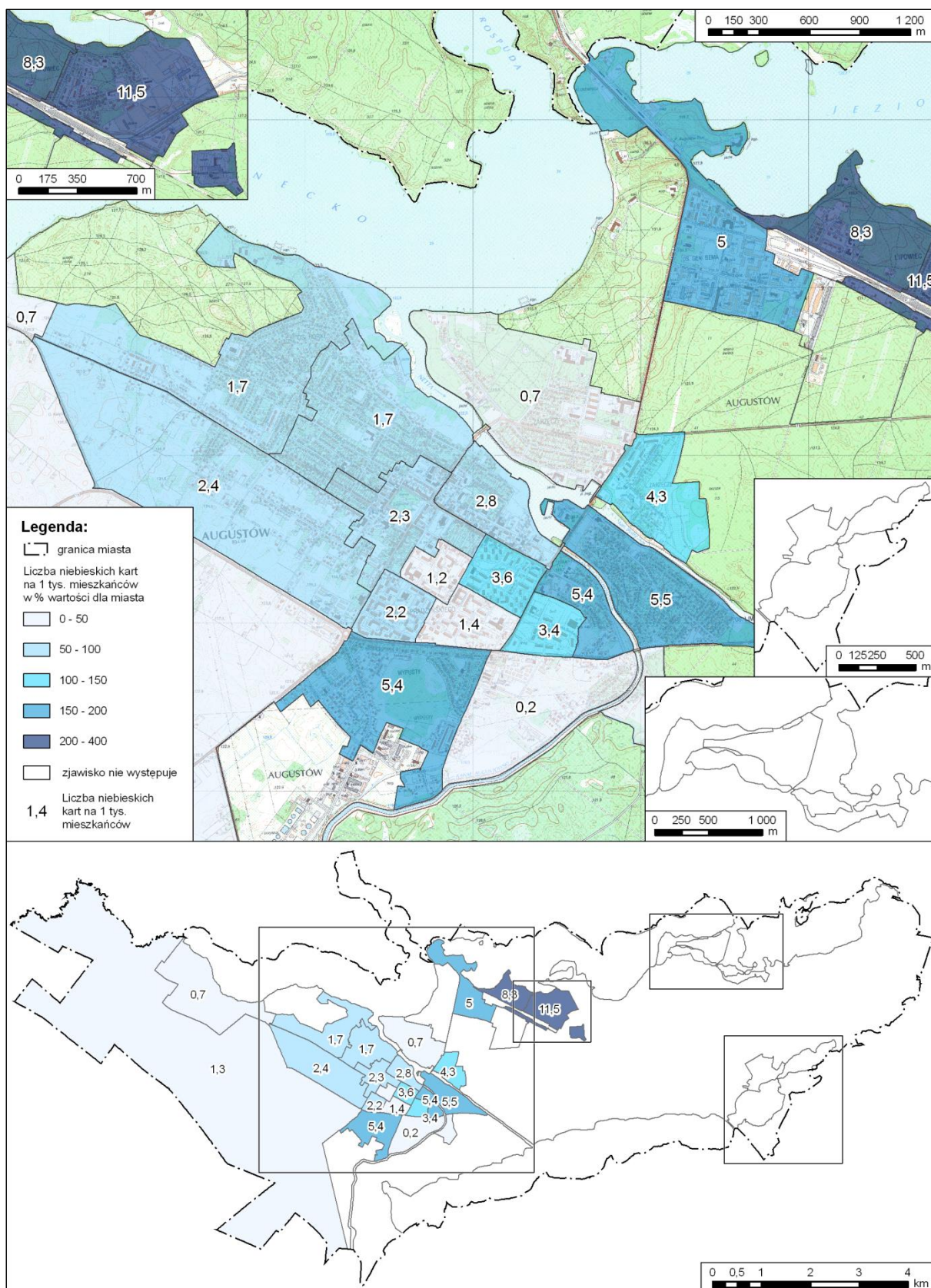
Występowanie problemów wynikających z obecności przemocy w rodzinie przybliżono za pomocą wskaźnika liczby niebieskich kart przypadających na 1 tys. mieszkańców. Wartość obliczona dla całego miasta wyniosła 3,0. Wskaźnik ten charakteryzuje bardzo dużą nierównomierność w rozkładzie w przestrzeni miasta. Wyraźne skupienie zjawisk związanych z przemocą w rodzinie stanowią jednostki Lipowiec (11,5) oraz Nadleśnictwo (8,3). W pierwszym z wymienionych poziom analizowanego wskaźnika prawie czterokrotnie przekracza średni poziom natężenia zjawiska dla całego miasta(3,0).

Wyraźnie podwyższone natężenie zjawiska przemocy domowej cechuje także Baraki, Koszary, Wybickiego oraz starszą część Wypustów (Wypusty I). Dość zaskakujące są wysokie wartości wskaźnika dla ostatniej z wymienionych jednostek, poza zjawiskiem przemocy w rodzinach nie występują bowiem na jej terenie żadne zjawiska o charakterze kryzysowym.

Ponadprzeciętne w skali miasta wartości notują obszary: Kaczy Dołek, Sucharskiego oraz najstarsza część Śródmieścia (Śródmieście IV). Wyraźnie wyższe od pozostałych jednostek natężenie przemocy w rodzinie cechuje w tej grupie Kaczy Dołek. Wartość wskaźnika na poziomie 4,3 niebieskich kart na 1 tys. mieszkańców odpowiada bowiem ponad 140% średniej wartości wskaźnika dla całego miasta.

Co ciekawe, na terenie Augustowa brak jest jednostek o wartościach zbliżonych do wartości średniej. Najbliżej tej wartości znajdują się obszary: Sucharskiego (111%) oraz Centrum II (84%). Większość jednostek urbanistycznych Augustowa wykazuje wyraźnie niższy, od średniego dla całego miasta, poziom natężenia zjawiska przemocy w rodzinie. Grupę tę można podzielić na dwie mniejsze. W pierwszej z nich zdarzają się pojedyncze przypadki niebieskich kart. Są to zarówno całe historyczne centrum miasta (Centrum I, II), Śródmieście I, jak również dzielnice o zabudowie jednorodzinnej (Borki, Glinki), przy czym w przypadku tych ostatnich skala zjawiska jest jeszcze mniejsza. Zjawisko przemocy w rodzinie praktycznie nie występuje z kolei na obszarze jednostek: Ślepsk, Wypusty II oraz Zarzecze.

Zadanie przeciwdziałania przemocy w rodzinie prowadzi Zespół Interdyscyplinarny Miasta Augustowa, który za pomocą procedury „Niebieskiej Karty” oraz grup roboczych pomaga rodzinie uwikłanej w przemoc.

Rysunek 4.4.1. Zjawisko przemocy w rodzinie w Augustowie w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Augustowie.

4.4.2. Problemy opiekuńczo-wychowawcze

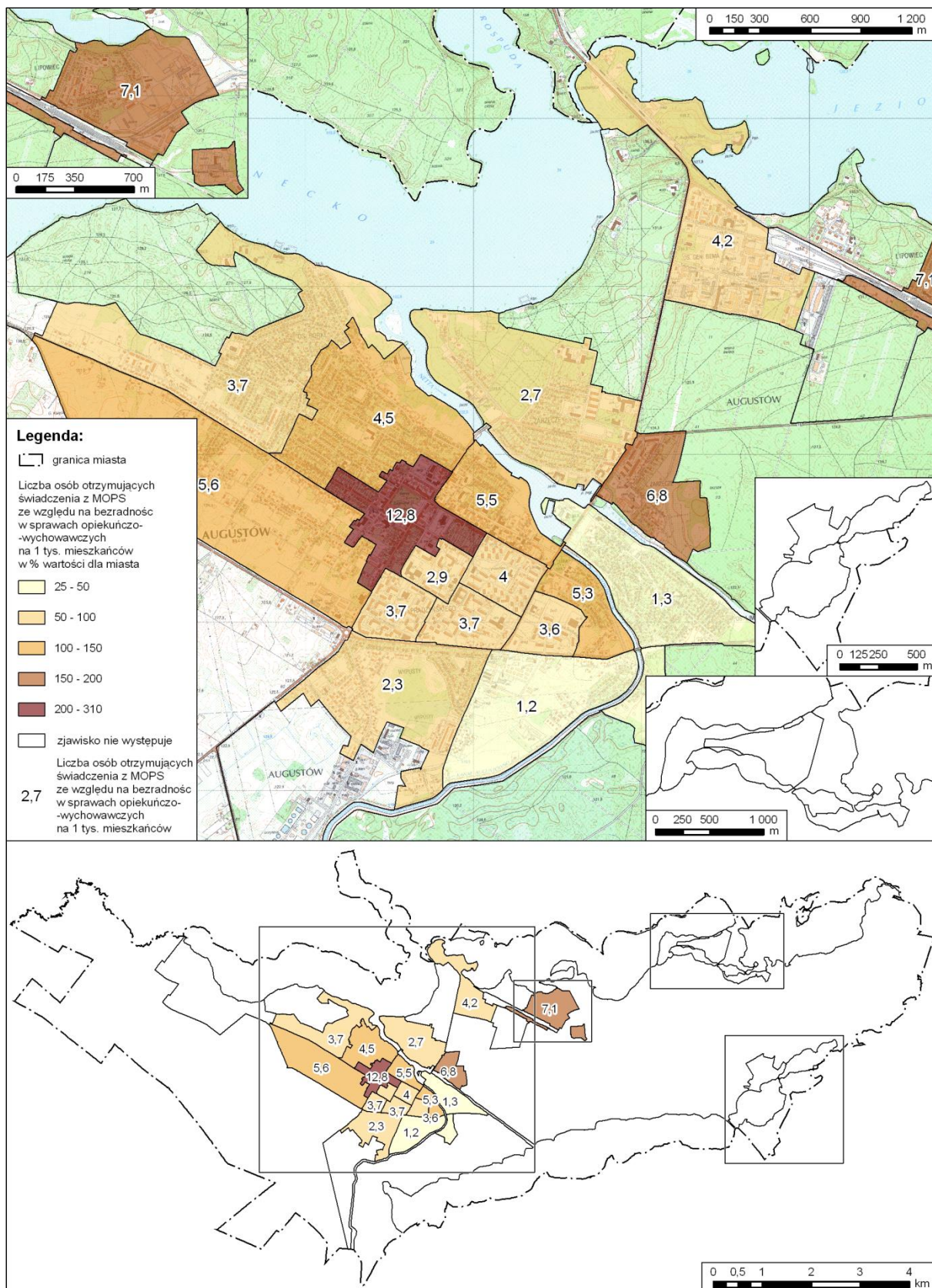
Ważnym elementem pomocy społecznej jest wsparcie osób mających poważne problemy w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. Problemy te dotyczą w głównej mierze rodziny niepełne. W mniejszym, choć ciągle znaczącym stopniu odnoszą się również do rodzin wielodzietnych.

Na terenie Augustowa procesy wsparcia rodzin z problemami tego typu osiągają największą intensywność w ścisłym centrum miasta (Centrum I). Występuje tu poziom ponad trzykrotnie wyższy niż wartość wskaźnika dla całego miasta, która wyniosła 4,2. Wyraźnie niższe wartości reprezentują dwie kolejne jednostki, tj. Lipowiec oraz Koszary. W ich przypadku wartości wskaźnika mieszczą się w przedziale 150% - 200% wartości dla Augustowa. Nieznacznie podwyższony poziom zjawiska, w stosunku do wartości dla miasta, charakteryzuje obszar Centrum II oraz jednostki o zabudowie jednorodzinnej, tj. Wybickiego, Glinki, Borki I.

Poniżej przeciętnego poziomu zjawiska dla całego miasta lokowała się zróżnicowana grupa jednostek zarówno:

- jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowej (Borki II, Zarzecze, Wypusty I),
- wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej typu blokowego (Śródmieście I, II, III, IV, Sucharskiego),
- trudne do jednoznacznego zakwalifikowania pod względem typu zabudowy mieszkaniowej Koszary.

Najniższe w skali miasta wartości analizowanego wskaźnika notują Wypusty II oraz Baraki. Zjawisko nie występowało w takich jednostkach jak: Ślepsk, Wypusty I, Wójtowskie Włóki, Nadleśnictwo, Studzieniczna, Sajenek oraz Wojciech.

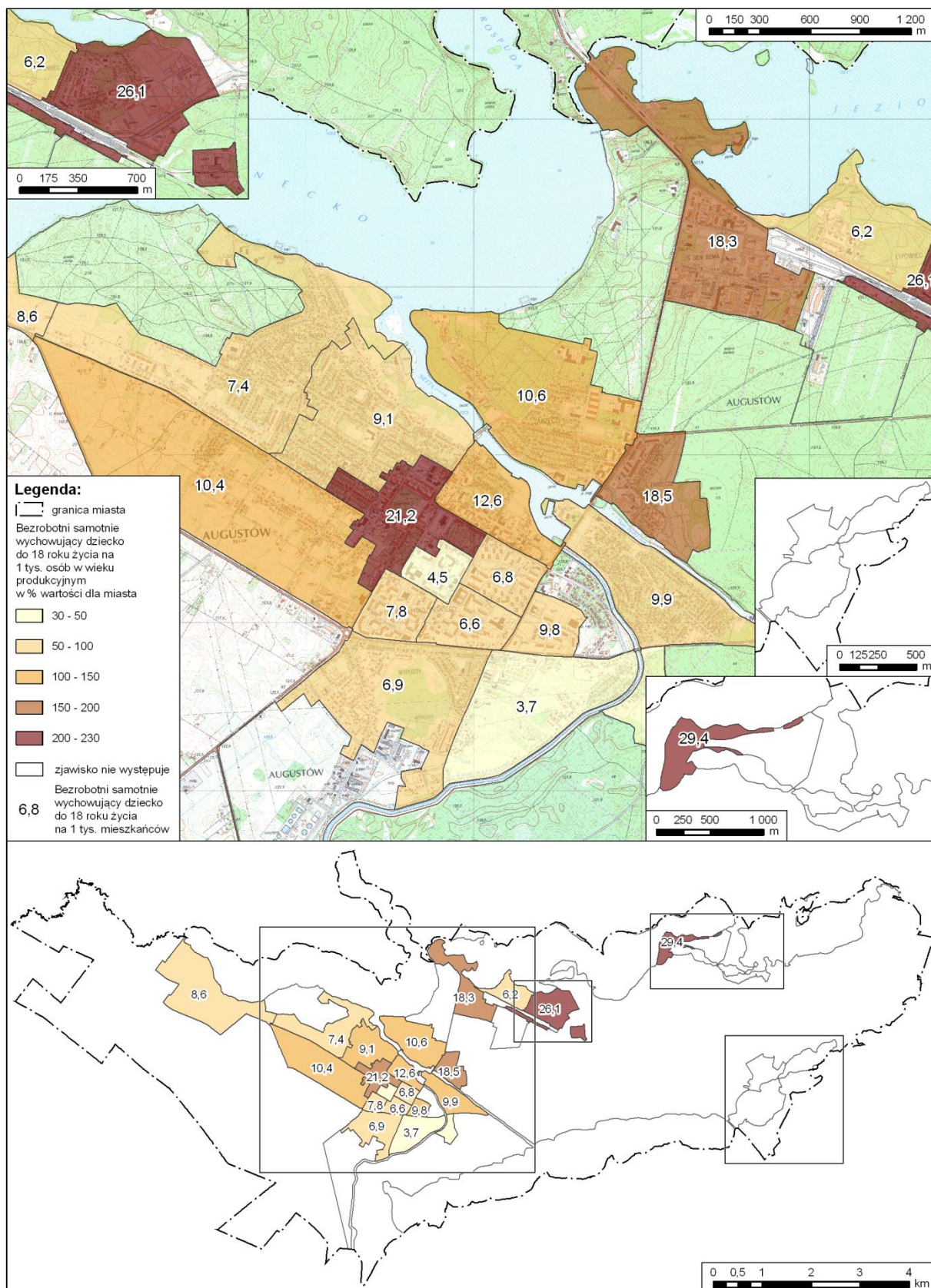
Rysunek 4.4.2. Problemy opiekuńczo-wychowawcze rodzin w Augustowie w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie MOPS.

4.4.3. Bezrobotni samotnie wychowujący dziecko.

Specyficzną grupę osób bezrobotnych stanowią osoby samotnie wychowujące dziecko w wieku do lat 18. Odniesienie tego miernika do liczby mieszkańców umożliwia analizę zjawiska, które ma poważne konsekwencje nie tylko dla samych osób bezrobotnych, ale przede wszystkim dla małoletnich funkcjonujących w takich rodzinach. Stan bezrobocia rodzica wychowującego samotnie dziecko stawia je, praktycznie w każdym okresie rozwoju, na defaworyzowanej pozycji zarówno względem rówieśników, jak i systemu edukacji. Stąd też należy się spodziewać, że obszary większej koncentracji rodzin niepełnych będą odzwierciedlać się również w innych analizowanych sferach systemu społecznego miasta. Aktywizacja i pomoc tej grupie mieszkańców, w ramach prowadzenia procesów rewitalizacji, może być jednym z ważniejszych elementów działań społecznych na obszarach zdegradowanych.

Na terenie Augustowa najwyższe wartości wskaźnika reprezentują jednostki: Lipowiec (26,1) oraz Centrum I (21,2). W obu przypadkach poziom wskaźnika jest ponad dwukrotnie wyższy w stosunku do wartości obliczonej dla całego miasta i wynoszącej 10 osób na 1 tys. mieszkańców. Wyraźnie ponadprzeciętne natężenie zjawiska cechuje obszary: Kaczy Dołek i Koszary. Wartości wskaźnika w tych przypadkach przekraczają o ponad 50% wartość przeciętną. Nieznacznie podwyższony poziom zjawiska reprezentuje druga z jednostek ścisłego centrum miasta, tj. Centrum II. Zdecydowana większość jednostek odpowiada wartościom poniżej średniej. Najmniej osób samotnie wychowujących dziecko w stosunku do liczby mieszkańców zamieszkuje północną część Śródmieścia (Śródmieście III, IV) oraz wschodnią część Wypustów (Wypusty II).

Rysunek 4.4.3. Bezrobocie w rodzinach niepełnych w Augustowie w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Augustowie.

4.4.4. Piecza zastępcza

Ważnym wskaźnikiem oddającym nasilenie procesów kryzysowych w rodzinach stanowi liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych według obszarów, z których pochodzą. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej jest wskaźnikiem, który sugeruje skrajną niewydolność rodziny biologicznej lub też bardzo trudną sytuację dziecka ze względu na śmierć rodzica/rodziców, odbywanie przez niego kary pozbawienia wolności i in.

Ogółem na terenie miasta Augustowa w latach 2010-2014 liczba dzieci w rodzinach zastępczych mieściła się w przedziale 60-70. Dodatkowo, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych znajdowało się kilkoro dzieci. Łącznie na obie te grupy przypadało w analizowanym okresie od 70 do 74 dzieci. Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej znajdowały się w ok. 40 rodzinach zastępczych. Zarówno liczba dzieci, jak i rodzin w okresie 2010-2014 była względnie stała i podlegała niewielkim wahaniom.

Tabela 4.4.1. Piecza zastępcza w Augustowie w latach 2010-2014

		2010	2011	2012	2013	2014
Liczba dzieci	W rodzinach zastępczych	63	63	65	67	67
	W placówkach opiekuńczo-wychowawczych	7	8	6	7	6
	Razem:	70	71	71	74	73
Liczba rodzin zastępczych		42	41	45	38	41

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Augustowie.

Najwięcej dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej i placówkach opiekuńczo-wychowawczych przypadało na 6 spośród wyznaczonych jednostek urbanistycznych. Do obszarów, z których pochodziło 5 i więcej dzieci należały: Koszary, Lipowiec, Kaczy Dołek, Wypusty, Zarzecze oraz Śródmieście IV. Liczba dzieci przeliczona na 1 tys. mieszkańców pozwoliła na określenie względnego natężenia opisywanego zjawiska. Ponad dwukrotnie wartość wskaźnika dla całego miasta, wynoszącego 2,5 przekraczają jedynie Koszary, Lipowiec oraz Kaczy Dołek, przy czym w pierwszym z wymienionych przypadków, tj. jednostki Koszary poziom ten jest przekroczony ponad czterokrotnie. Nieco mniejszą intensywność zjawiska, tj. od 150%-200% notują Wójtowskie Włóki i Zarzecze. Spośród jednostek, które przekroczyły wartość dla całego miasta, ze względu na intensywność zjawiska, na uwagę zasługują także Wypusty I i Centrum I.

Tabela 4.4.2. Piecza zastępcza w Augustowie według jednostek urbanistycznych.

L.p.	Jednostka	Rodziny zastępcze według obszaru zamieszkania	Dzieci w pieczy zastępczej		
			Według obszaru pochodzenia		
			Ogółem	Na 1 tys. mieszkańców	% wartości dla miasta
1	Koszary	2	11	11,7	474,1
2	Lipowiec	1	7	6,5	263,4
3	Kaczy Dołek	4	8	5,8	236,4
4	Wójtowskie Włóki	0	1	4,6	185,3
5	Zarzeczce	3	7	3,9	158,7
6	Wypusty I	3	5	3,6	143,9
7	Centrum I	-	4	3,3	134,4
8	Baraki	1	4	2,7	108,5
9	Wybickiego	-	1	2,6	106,5
10	Śródmieście IV	6	6	2,4	98,2
11	Śródmieście II	3	4	2,0	81,3
12	Nadleśnictwo	1	0,4	1,5	59,3
13	Śródmieście III	1	1	1,4	54,9
14	Borki I	2	2	1,1	44,1
15	Borki II	2	3	1,1	43,2
16	Sucharskiego	-	2	1,0	41,9
17	Śródmieście I	4	3	0,9	36,6
18	Glinki	3	1	0,7	30,0
19	Centrum II	-	1	0,7	29,0
20	Wypusty II	-	-	-	0,0
21	Sajenek	-	-	-	0,0
22	Studzieniczna	-	-	-	0,0
23	Wojciech	-	-	-	0,0
24	Ślepsk	-	-	-	0,0
Augustów		36	73	2,5	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Augustowie.

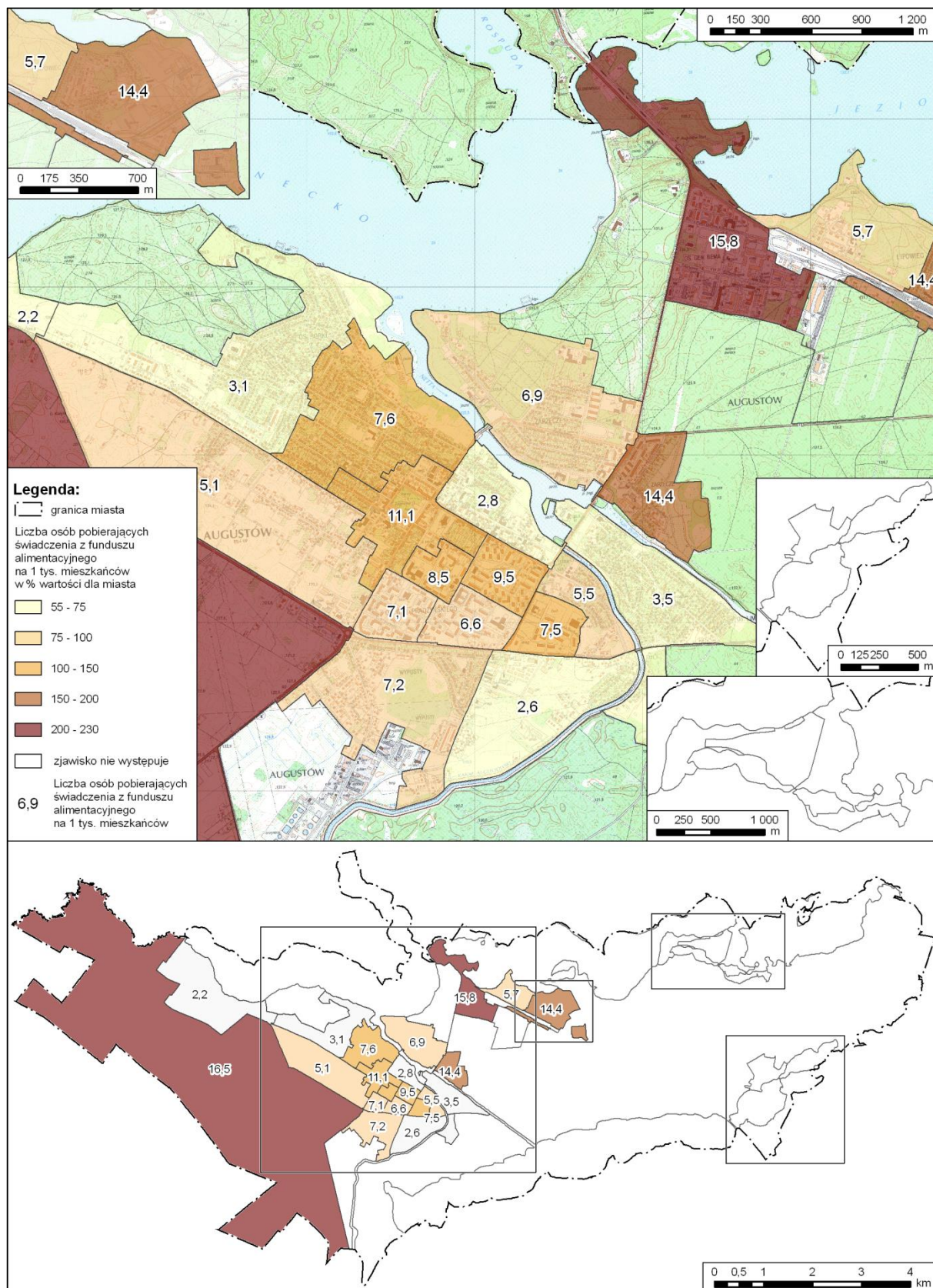
4.4.5. Świadczenia alimentacyjne

Ważnym zjawiskiem, które świadczy o kondycji rodzin, są kwestie związane z rozpadem więzi rodzinnych lub też funkcjonowaniem rodzin niepełnych. W przypadku Augustowa przybliżenie tych, niosących ze sobą poważne konsekwencje, zjawisk podjęto w oparciu o liczbę osób otrzymujących świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego. Sytuacje takie jak rozpad małżeństwa, funkcjonowanie dzieci w rodzinach niepełnych lub niebiologicznych mogą stanowić środowisko dużo bardziej zagrożone występowaniem negatywnych zjawisk niż pełne rodziny biologiczne. Wskaźnik ten w dużej mierze identyfikuje rodziny potencjalnie zagrożone występowaniem negatywnych zjawisk. Jedną z zalet analizowanego wskaźnika jest liczebność analizowanej próby, która wynosi 221 rodzin korzystających ze świadczeń alimentacyjnych.

Do obszarów o największej koncentracji rodzin korzystających z tego rodzaju świadczeń w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, należały: Wójtowskie Włóki oraz Koszary. W pierwszym z wymienionych przypadków liczba rodzin była jednak niewielka i wynosiła 2. Wysoka wartość wskaźnika była zaś rezultatem bardzo niskiej liczby ludności zamieszkujących tę jednostkę. W przedziale wartości odpowiadających 150%-200% wartości dla całego miasta wynoszącej 7,5 mieszczą się dwie jednostki, tj. Kaczy Dołek oraz Lipowiec. W obu tych przypadkach wartości wskaźnika znajdują się bardzo blisko górnej granicy tego przedziału, przekraczając poziom 190%.

W grupie jednostek o natężeniu osób pobierających świadczenia alimentacyjne przekraczającym wartość dla Augustowa znajdują się obszary położone w centralnej części miasta. W grupie tej wyróżniają się jednostki Centrum I oraz Śródmieście IV. W przypadku pierwszej z tych jednostek poziom wskaźnika odniesiony do wartości dla miasta jest bardzo bliski górnej granicy przedziału i wynosi 148%. Pozostałe jednostki z tej grupy za wyjątkiem Śródmieścia III, tj. Borki I, Sucharskiego reprezentują intensywność zjawiska bardzo zbliżoną do poziomu dla całego miasta. Najniższe wartości wskaźnika są charakterystyczne dla:

- jednostek o zabudowie jednorodzinnej (Borki II, Ślepsk, Wypusty II, Baraki)
- pozostałej części centrum miasta (Centrum II).

Rysunek 4.4.4. Osoby pobierające świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego w Augustowie w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie MOPS w Augustowie.

4.4.6. Podsumowanie

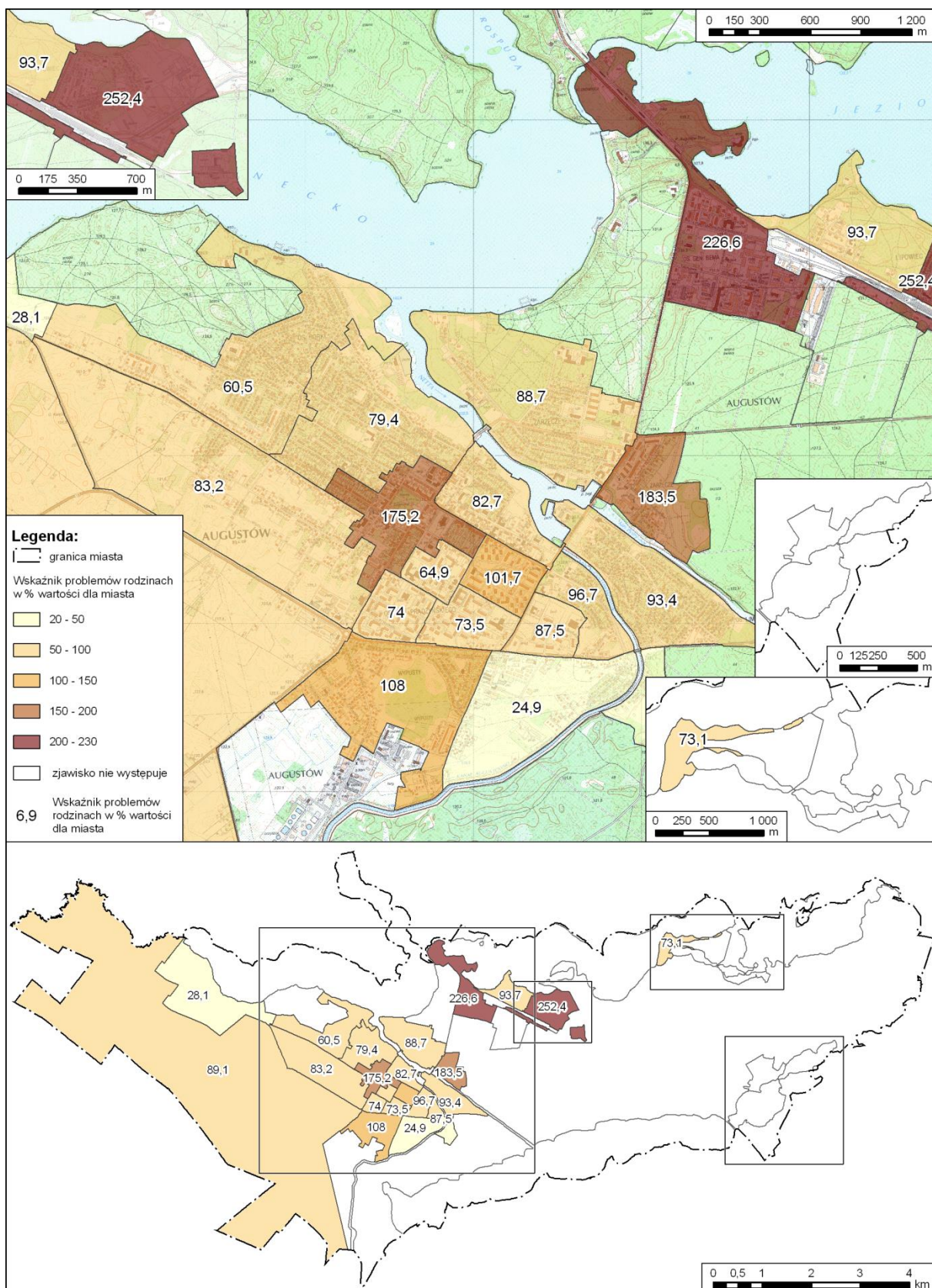
Wszystkie analizowane powyżej wskaźniki poddano procesowi normalizacji ilorazowej w oparciu o wartości wskaźników obliczone dla całego miasta. W rezultacie możliwe było skonstruowanie wskaźnika kryzysu w rodzinach obrazującego sumaryczne natężenie opisywanych procesów. Wskaźnik obliczono jako średnią arytmetyczną z wartości znormalizowanych.

W rezultacie otrzymano bardzo klarowny obraz koncentracji zjawisk kryzysowych w rodzinach na terenie miasta. Poziom ponad dwukrotnie przekraczający wartość dla całego miasta osiągają jednostki Lipowiec oraz Koszary. Drugą grupę znajdującą się w przedziale wartości wskaźnika pomiędzy 150% a 200% utworzyły jednostki Kaczy Dołek oraz Centrum I.

Pozostałe jednostki o ponadprzeciętnym natężeniu zjawisk kryzysowych występujących w rodzinach na terenie Augustowa, tj. Śródmieście IV oraz Wypusty I, prezentują poziom wskaźnika wyraźnie zbliżony do wartości dla całego miasta. Wartości poniżej tego poziomu prezentuje duża liczba jednostek zarówno o zabudowie jedno- (Baraki, Borki I, II, Glinki, Wojciech, Wybickiego) jak i wielorodzinnej (Śródmieście I, II, III, Sucharskiego). Najniższe wartości zjawisk kryzysowych charakteryzują jednostkę Wypusty II oraz Ślepsk. W pozostałych jednostkach, tj. Sajenek i Studzieniczna, nie stwierdzono występowania zjawisk kryzysowych.

Zastosowanie wskaźnika zbudowanego w oparciu o szereg kwestii odzwierciedlających kondycję rodzin na terenie miasta (wskaźnik kryzysu w rodzinach) upraszcza skomplikowany nieraz rozkład wskaźników cząstkowych i ułatwia identyfikację obszarów w szczególności sposób dotkniętych tego rodzaju negatywnymi zjawiskami.

Wspieranie rodziny odbywa się m.in. w ramach działalności MOPS w Augustowie. Na terenie miasta było ono realizowane przy wykorzystaniu pracy asystentów rodziny. W roku 2014 wsparcie rodzin zapewniało dwóch asystentów. Wspieraniem w tym zakresie objęto 39 rodzin, które przeżywały trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Powyżej przeprowadzona analiza pokazuje, że liczba ta jest daleko niewystarczająca dla całego miasta i z trudem można byłoby uznać ją za wystarczającą dla samych tylko obszarów o największym natężeniu zjawisk kryzysowych w rodzinach.

Rysunek 4.4.5. Wskaźnik syntetyczny problemów w rodzinach w Augustowie w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie MOPS w Augustowie i in.

Tabela 4.4.3. Zjawiska kryzysowe w rodzinach w Augustowie według jednostek urbanistycznych.

L.p.	Nazwa jednostki	Przemoc w rodzinie			Świadczenia alimentacyjne			Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych			Piecza zastępcza			Bezrobocie w rodzinach niepełnych			Wskaźnik problemów w rodzinach
		Niebieskie karty									Dzieci w pieczy zastępczej według obszaru pochodzenia			Osoby bezrobotne samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia			
		Liczba rodzin	Liczba niebieskich kart na 1 tys. osób	% wartości dla miasta	Liczba rodzin	Liczba rodzin na 1 tys. osób	% wartości dla miasta	Liczba rodzin	Liczba rodzin na 1 tys. osób	% wartości dla miasta	Liczba rodzin	Liczba dzieci na 1 tys. osób	% wartości dla miasta	Liczba rodzin	Liczba osób na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym	% wartości dla miasta	
1	Lipowiec	13,0	11,5	376,7	16,3	14,4	192,8	8	7,1	168,4	7,4	6,5	263,4	18	26,1	260,7	252,4
2	Koszary	4,9	5,0	165,7	15,2	15,8	211,0	4	4,2	99,1	11,3	11,7	474,1	11	18,3	183,1	226,6
3	Kaczy Dółek	5,7	4,3	142,0	19	14,4	192,8	9	6,8	161,8	7,7	5,8	236,4	15	18,5	184,3	183,5
4	Centrum I	3,1	2,3	76,2	14,7	11,1	148,4	17	12,8	305,7	4,4	3,3	134,4	18	21,2	211,3	175,2
5	Wypusty I	7,2	5,4	177,1	9,5	7,2	96,3	3	2,3	53,9	4,7	3,6	143,9	6	6,9	68,6	108,0
7	Śródmieście IV	9,0	3,6	119,1	23,5	9,5	127,0	10	4,0	96,2	6,0	2,4	98,2	9	6,8	67,9	101,7
8	Wybickiego	2,1	5,4	178,4	2,1	5,5	73,1	2	5,3	125,3	1,0	2,6	106,5		0,0	0,0	96,7
9	Nadleśnictwo	2,1	8,3	270,8	1,4	5,7	76,4				0,4	1,5	59,3	1	6,2	62,1	93,7
10	Baraki	8,2	5,5	180,6	5,3	3,5	47,3	2	1,3	31,9	4,0	2,7	108,5	9	9,9	98,6	93,4
11	Wójtowskie Włoki	0,3	1,3	42,7	4,3	16,5	220,6				1,2	4,6	185,3		0,0	0,0	89,7
12	Zarzecze	1,3	0,7	22,4	12,8	6,9	92,4	5	2,7	64,2	7,3	3,9	158,7	11	10,6	105,6	88,7
13	Sucharskiego	6,5	3,4	111,2	14,5	7,5	100,1	7	3,6	86,3	2,0	1,0	41,9	12	9,8	98,0	87,5
14	Glinki	3,4	2,4	79,3	7,2	5,1	68,2	8	5,6	134,4	1,1	0,7	30,0	9	10,4	103,9	83,2
15	Centrum II	2,5	2,8	90,9	2,5	2,8	37,1	5	5,5	130,5	0,7	0,7	29,0	7	12,6	126,2	82,7
16	Borki I	3,7	1,7	54,8	17,0	7,6	101,1	10	4,5	106,2	2,4	1,1	44,1	13	9,1	90,6	79,4
17	Śródmieście I	7,0	2,2	71,2	23,1	7,1	95,4	12	3,7	88,4	2,9	0,9	36,6	17	7,8	78,2	74,0
18	Śródmieście II	2,6	1,4	44,8	12,7	6,6	88,4	7	3,7	86,9	3,9	2,0	81,3	8	6,6	66,0	73,5
19	Śródmieście III	1,2	1,2	39,9	8,7	8,5	114,0	3	2,9	70,1	1,4	1,4	54,9	3	4,5	45,4	64,9
20	Borki II	4,7	1,7	57,0	8,4	3,1	41,2	10	3,7	87,6	2,9	1,1	43,2	13	7,4	73,5	60,5
21	Wojciech													1	29,4	293,7	58,7
22	Ślepsk	0,1	0,7	24,5	0,4	2,2	30,0						0,0	1	8,6	86,0	28,1
23	Wypusty II	0,2	0,2	7,7	2,3	2,6	35,2	1	1,2	27,8	0,3	0,4	16,3	2	3,7	37,3	24,9
24	Sajenek																
25	Studzieniczna																
	Augustów	90,0	3,0	100,0	221,0	7,5	100,0	124	4,2	100,0	73,0	2,5	100,0	184	10,0	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Augustowie i in.

4.5. Bezrobocie

Problematykę zjawisk związanych z bezrobociem postanowiono przedstawić w możliwie szerokiej perspektywie. Za podstawę rozważań przyjęto 7 wskaźników cząstkowych dotyczących liczby osób bezrobotnych. Byli to bezrobotni:

1. ogółem,
2. z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym,
3. długotrwale,
4. powyżej 50 roku życia,
5. bez kwalifikacji,
6. bez doświadczenia zawodowego,
7. poniżej 25 roku życia,
8. kobiety, które nie wróciły do pracy po urodzeniu dziecka.

Jako uzupełnienie dołączono do analizy także dane dotyczące zróżnicowania bezrobocia kobiet w ujęciu wewnątrzmijskim. Większość wskaźników danych (pkt. 1 oraz 3-7) zbudowano w odniesieniu do liczby osób w wieku produkcyjnym. Jedynym wyjątkiem były dane dotyczące osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, w przypadku których zbudowano wskaźnik w odniesieniu do liczby bezrobotnych ogółem.

Z analizy wyłączono jedną grupę bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Była to grupa osób bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia. Tę natomiast włączono w analizę zjawisk kryzysowych rodzin jako wskaźnik odnoszący się do szczególnej sytuacji, jaka dotyka bezrobotne rodziny niepełne.

Część danych dotyczących bezrobocia pomimo faktu, że dotyczą wprost bezrobotnych, to jednak w jeszcze większym stopniu niosą ze sobą informację dotyczącą specyficznych kontekstów społecznych. Do takich należą m.in.:

- a. Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 100 osób bezrobotnych. Wobec braku informacji dotyczącej poziomu wykształcenia mieszkańców wraz z rezygnacją z pozyskiwania danych tej grupy w ramach badania pełnego w Narodowym Spisie Powszechnym 2011, dane dotyczące wykształcenia osób bezrobotnych są jednymi z nielicznych pośrednio i w pewnym zakresie odnoszącymi się do problemów społecznych wynikających z niezadawalającego poziomu wykształcenia.
- b. Liczba bezrobotnych kobiet, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka w ogóle kobiet w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten obrazuje natężenie zjawiska, które może stanowić ważny element kontekstu procesów rewitalizacji. Trwałe wyłączenie aktywnych zawodowo kobiet z rynku pracy po urodzeniu dziecka, jakkolwiek w pewnym stopniu korzystne dla procesów rozwoju psychofizycznego dziecka, w obszarach problemowych stanowi dodatkowy element hamujący procesy rewitalizacji tego rodzaju terenów.

Wskaźniki bezrobocia długotrwałego przedstawiono w części opracowania dotyczącej sytuacji w sferze gospodarczej.

4.5.1. Główne trendy w zakresie bezrobocia

Liczba osób bezrobotnych na terenie miasta Augustowa konsekwentnie przekraczała w latach 2010-2013 poziom 2 tys. osób. W roku 2014 odnotowano jej zauważalny spadek do poziomu ok. 1,9 tys. osób. W analizowanym okresie nastąpił spadek liczby osób bezrobotnych o 13%, przy czym zdecydowanie mniejszy był on w grupie bezrobotnych kobiet.

Niepokojącą tendencją był bardzo wysoki wzrost liczby osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Pośrednio, świadczy on bowiem o problemach w funkcjonowaniu przedsiębiorstw, w których pracowali mieszkańcy miasta.

Korzystną z kolei tendencją był wyraźny spadek liczby absolwentów pozostających bez pracy oraz grupy najmłodszych bezrobotnych, tj. w wieku do 25 roku życia. W obu tych kategoriach liczba bezrobotnych spadła blisko o połowę. Część tego korzystnego trendu można zapewne wiązać z rosnącą emigracją zarobkową, która w dużej mierze zachodzi w grupie osób najmłodszych.

Zauważalne były również tendencje wyraźnego wzrostu w analizowanym okresie czasu liczebności grup osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Były to głównie osoby:

- długotrwanie bezrobotne,
- powyżej 50 roku życia,
- bez kwalifikacji zawodowych,
- samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia.

Dynamika wzrostów liczby osób w większości opisanych grup wynosiła co prawda na ogół kilka procent, jednak przy wyraźnie malejącej (kilkanaście procent) liczbie osób bezrobotnych ogółem tendencje te należy uznać za wyraźnie niekorzystne. Można przypuszczać, że osoby bezrobotne w pierwszych trzech z wymienionych grup występują równocześnie w kilku z nich. Ze względu na charakter statystyk prowadzonych przez PUP, nie są to bowiem zbiory rozłączne. **Na tle procesów zachodzących w wymienionych tylko grupach osób bezrobotnych najgorzej wygląda dynamika liczby bezrobotnych kobiet po 50 roku życia.** W perspektywie wydłużanego wieku emerytalnego oraz zrównania wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn należy spodziewać się dalszej intensyfikacji tych trendów w Augustowie. Problemy kobiet na rynku pracy wyraźnie objawiają się również zauważalnie wyższym niż w przypadku mężczyzn wzrostem liczby kobiet długotrwanie bezrobotnych.

Tabela 4.5.1. Bezrobotni w Augustowie w latach 2010-2014.

Bezrobotni	2014		2013		2012		2011		2010		Saldo 2010-2014 w %	
	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety
Ogółem	1896	881	2206	1000	2236	959	2235	1037	2180	970	-13,0	-9,2
poprzednio pracujący	1627	727	1867	808	1875	774	1894	858	1818	770	-10,5	-5,6
w tym zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy	103	55	114	61	88	45	58	30	55	30	87,3	83,3
dotychczas niepracujący	269	154	339	192	361	185	341	179	362	200	-25,7	-23,0
w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	70	36	114	69	135	73	125	65	133	74	-47,4	-51,4
w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym:	1679	787	2022	903	2044	866	2041	927	2022	882	-17,0	-10,8
do 25 roku życia	237	119	365	181	377	172	439	210	462	231	-48,7	-48,5
które ukończyły szkołę wyższą, do 27 roku życia	3	18	43	29	35	28	28	15	41	25	-92,7	-28,0
długotrwale bezrobotne	1226	573	1379	605	1313	581	1268	599	1207	532	1,6	7,7
kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	x	204	x	21	x	230	x	233	x	234	x	-12,8
powyżej 50 roku życia	598	213	630	212	607	189	591	210	546	187	9,5	13,9
bez kwalifikacji zawodowych	487	249	584	295	541	266	527	274	473	251	3,0	-0,8
bez doświadczenia zawodowego	386	208	484	263	486	246	494	261	521	285	-25,9	-27,0
bez wykształcenia średniego	1011	357	1142	386	1221	395	1213	431	1219	405	-17,1	-11,9
samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	177	148	157	131	171	135	176	142	167	140	6,0	5,7
które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	52	0	56	0	54	0	54	0	46	0	13,0	
niepełnosprawni	89	39	98	42	92	36	97	46	90	39	-1,1	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Augustowie.

4.5.2. Bezrobotni z niskim wykształceniem

Niskie wykształcenie osób bezrobotnych bardzo często determinuje cały szereg ich problemów na rynku pracy, niejednokrotnie wiążąc się również z niskimi kwalifikacjami. Z punktu widzenia problemów społecznych wskaźnik rozmieszczenia takich osób pozwala wnioskować o procesach koncentracji osób najmniej wykształconych jednocześnie pozostających bez pracy. Grupa ta jest silnie zagrożona procesami ubożenia, a w konsekwencji także procesami wykluczenia społecznego.

Udział osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym w odniesieniu do ogółu liczby bezrobotnych na terenie miasta Augustowa dobrze ukazuje wysoką przydatność tego wskaźnika do identyfikacji obszarów problemowych. W przypadku całego miasta udział osób z najniższym wykształceniem wyniósł aż 52,7%, co należy uznać za wartość wysoką. Grupa obszarów o najwyższych wartościach wskaźnika skupia jednostki o poziomie wskaźnika od blisko 70% do 80%. Na tych obszarach osoby bezrobotne w zdecydowanej mierze legitymują się najniższym poziomem edukacji. Pozwala to przypuszczać, że procesy ich wychodzenia z bezrobocia będą długotrwałe i trudne. W tej grupie jednostek znalazły się:

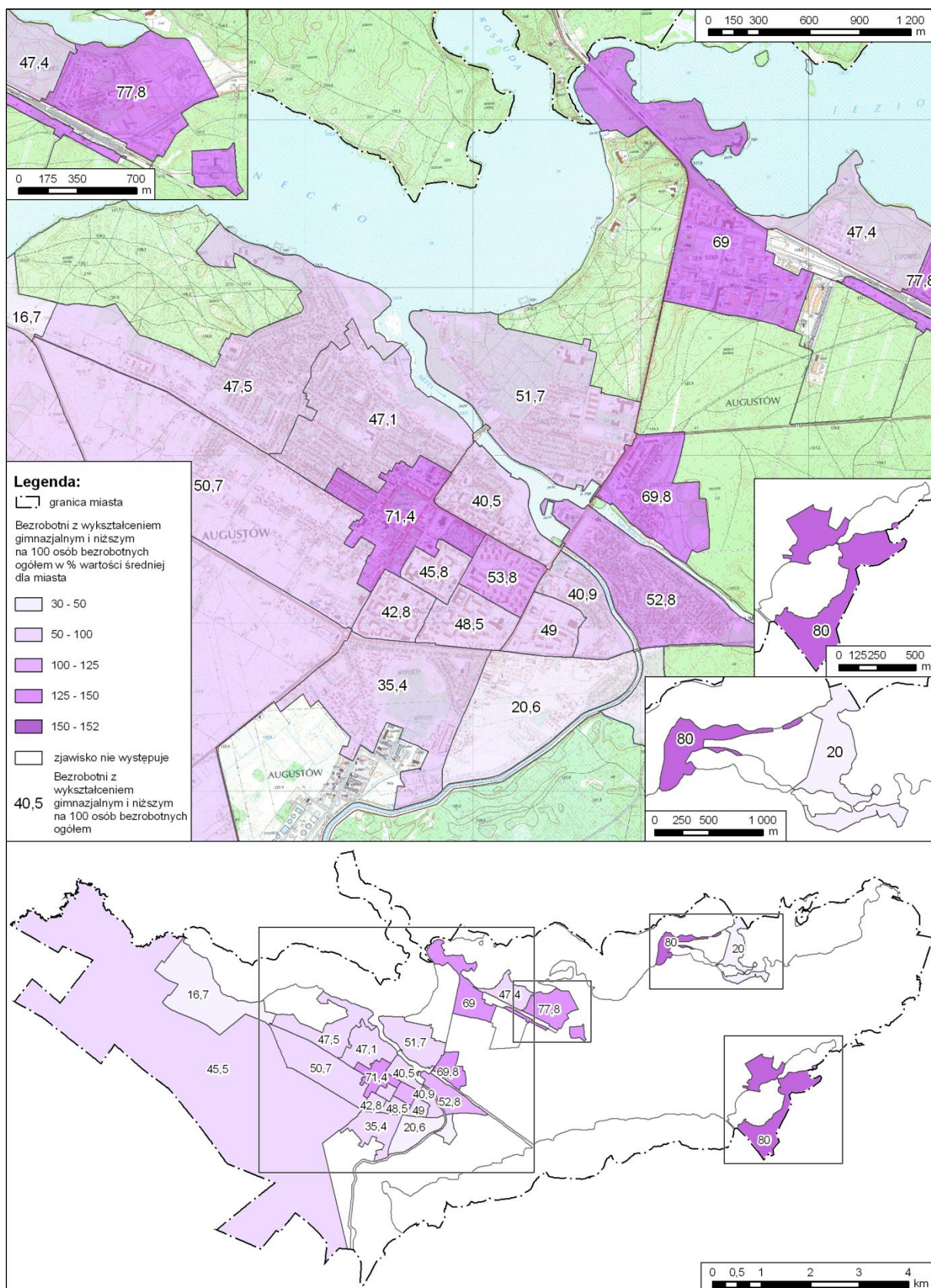
- obszary o charakterze wiejskim wschodniej części miasta (Wojciech, Studzieniczna, Sajenek),
- Lipowiec,
- ścisłe centrum miasta (Centrum I),
- Kaczy Dołek,
- Koszary.

Obszary te reprezentują wartości wskaźnika przynajmniej o $\frac{1}{4}$ wyższą niż wartość dla miasta (52,7). W kolejnym przedziale wartości znalazła się tylko jedna jednostka – najstarsza część Śródmieścia (Śródmieście IV). Ponad 50% udział osób z najniższym wykształceniem w ogóle osób bezrobotnych był charakterystyczny również dla części obszarów znajdujących się w lepszej niż przeciętna kondycji. Były to:

- Baraki,
- Zarzeczce,
- Glinki.

Obszary o wartościach wskaźnika nieznacznie mniejszych od poziomu dla miasta stanowiły najliczniejszą grupę. Razem z trzema wymienionymi powyżej mieściły się w przedziale wartości 40% - 52%, co pozwala sądzić o bardzo silnym wpływie poziomu wykształcenia osób bezrobotnych na samą sytuację pozostawania bez pracy.

Najmniejsze wartości wskaźnika odnosiły się do trzech atrakcyjnych w skali miasta, z punktu widzenia budownictwa mieszkaniowego, obszarów zabudowy jednorodzinnej, tj. Ślepska, oraz Wypustów (Wypusty I, II).

Rysunek 4.5.1. Bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym w Augustowie w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Augustowie.

4.5.3. Kobiety, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka

Wskaźnikiem, który odnosi się bezpośrednio do kwestii związanych z rynkiem pracy, ponieważ dotyczy aktywności kobiet znajdujących się w specyficznej sytuacji i jednocześnie przybliża kontekst społeczny procesów bezrobocia kobiet na terenie miasta, jest liczba bezrobotnych kobiet, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. Wartość takiego wskaźnika obliczona dla całego miasta wyniosła w 2014 r. 11,6.

Na grupę jednostek o najwyższych wartościach wskaźnika składają się dwa typy całkowicie odmiennych pod względem charakterystyki społeczno-gospodarczej obszarów. Z jednej strony jest to jednostka o zabudowie typu rezydencjonalnego, o najwyższym statusie społeczno-ekonomicznym mieszkańców – Ślepsk. Z drugiej, nękany problemami społecznymi obszar centralnej części miasta (Centrum I) oraz Wojciech. Koncentracja bezrobotnych kobiet w takiej sytuacji jest w obu tych jednostkach ponad dwukrotnie wyższa niż wartość przeciętna dla miasta (11,6).

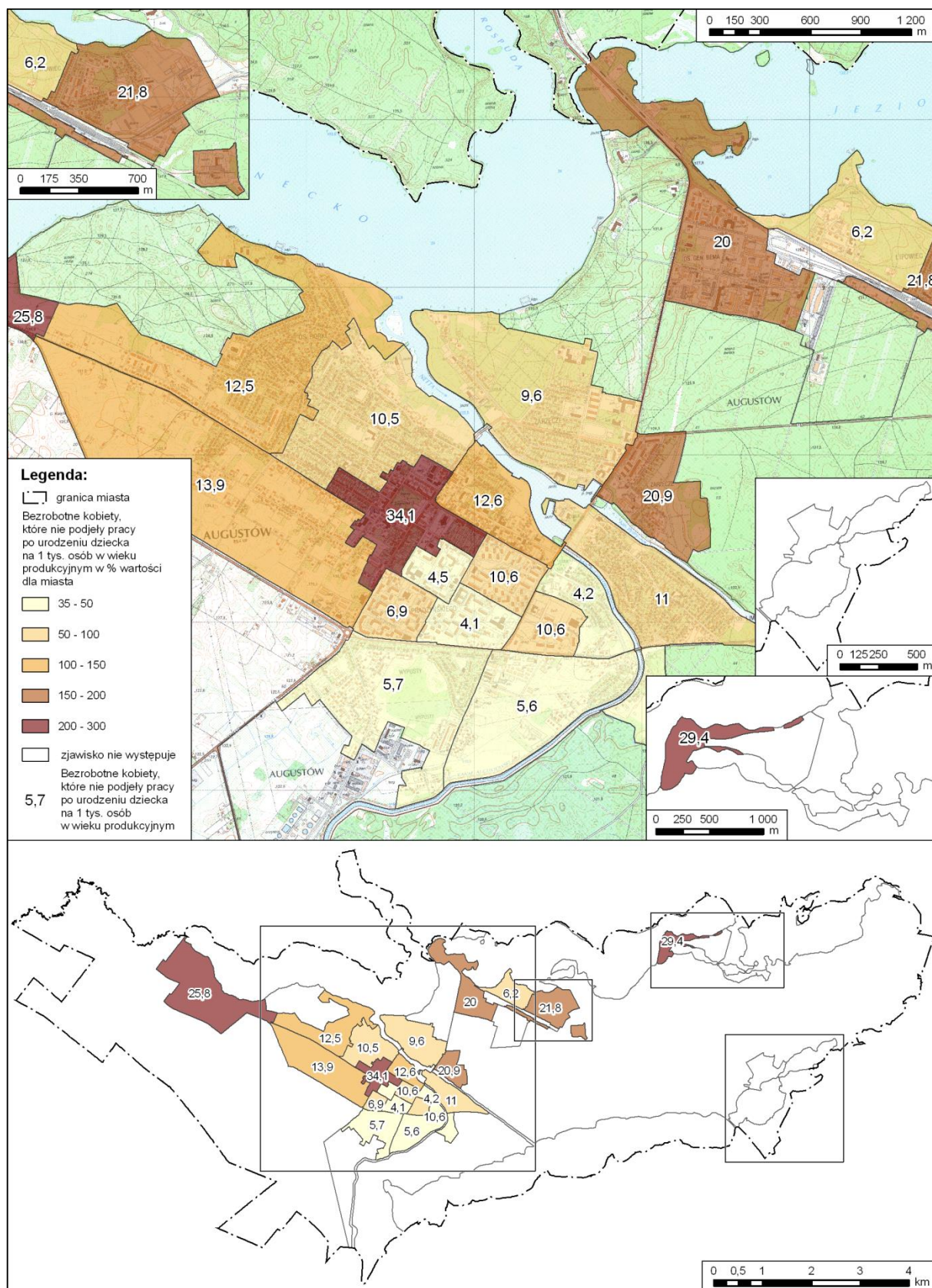
Wartości wskaźnika przekraczające o ponad 50% wartość przeciętną charakteryzują jednostki, na których występuje również cały szereg innych zjawisk problemowych, tj.:

- Lipowiec,
- Kaczy Dołek,
- Koszary,

Niewiele ponad średnią wybijają się: młodsza część dzielnicy Borki (Borki II) oraz Glinki.

Najniższe wartości wskaźnika to, za wyjątkiem obszaru Centrum I, gros centralnej części miasta, przy czym minimalne wartości wskaźnika osiągnęły jednostki: Śródmieście II, III, Wypusty II oraz Wybickiego.

Analiza zróżnicowania natężenia tego zjawiska wewnątrz miasta pozwala przypuszczać, że z punktu widzenia kontekstu społecznego część obszarów o wyraźnie zarysowującej się koncentracji zjawisk problemowych stanowi odrębną grupę. Wskaźnik ten jest bardzo ważny również w rozumieniu ewentualnego prowadzenia na tych obszarach działań rewitalizacyjnych. Wsparcie powrotów do aktywności zawodowej kobiet po urodzeniu dziecka jest bowiem, jak zauważają cykliczne Bilanse Kapitału Ludzkiego opracowywane przez zespół pod kierownictwem prof. J. Górniaka, jednym z nielicznych tak efektywnych form wsparcia osób bezrobotnych w skali kraju.

Rysunek 4.5.2. Bezrobotne kobiety, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka w Augustowie.

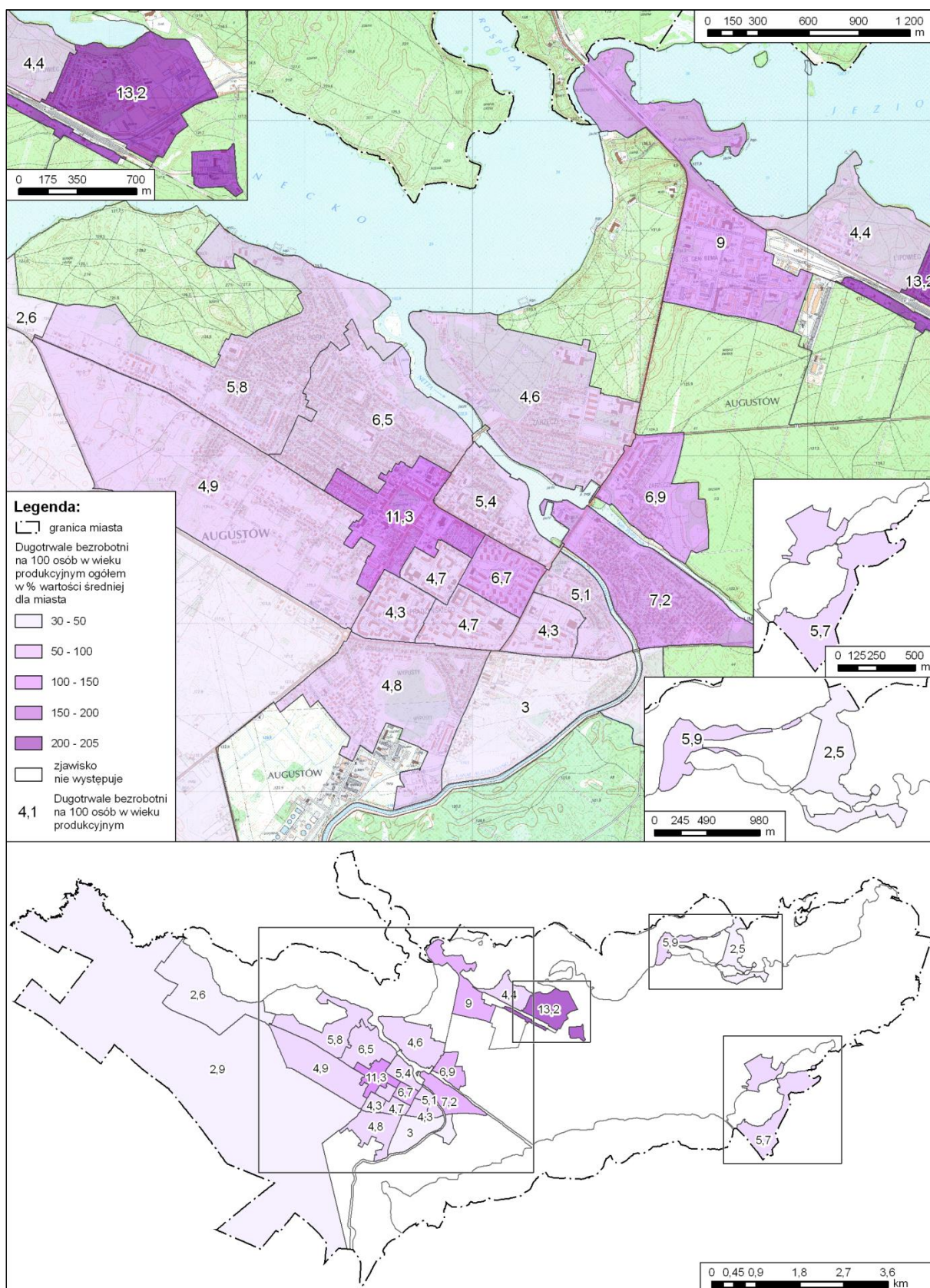
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Augustowie.

4.5.4. Bezrobocie długotrwałe

Jakkolwiek problemy związane z bezrobociem są dość złożone i silnie powiązane z kontekstem społecznym, ze względów zwyczajowych postanowiono je w większości omówić w części poświęconej podsystemowi społeczno-gospodarczemu. Analizę przeprowadzono w oparciu o jeden wskaźnik - udział długotrwałe bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym. Miał on za zadanie zidentyfikować obszary, na których zjawisko bezrobocia przybiera skrajną postać i wymaga interwencji w szczególny sposób.

Zakres wartości, jakie przyjmuje wskaźnik bezrobocia długotrwałego, jest bardzo szeroki. Waha się on od ~30% wartości dla miasta, która wyniosła 6,5, aż do jej ponad dwukrotności (220%). Najwyższe wartości wskaźnika odnotowano w centrum miasta (Centrum I) oraz na Lipowcu. Wskaźnik na poziomie o ponad połowę wyższym od przeciętnego charakteryzował Koszary. Podwyższony poziom bezrobocia długotrwałego stwierdzono także w zróżnicowanej wewnętrznie grupie jednostek, na którą składają się: Borki I, Baraki, Kaczy Dołek oraz Śródmieście IV.

Pozostała część Augustowa prezentowała niższe wartości wskaźnika, w tym głównie z przedziału od 4 do 6 osób długotrwałe bezrobotnych przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. Najniższe wartości w całym mieście odnotowano w Studzienicznej, Ślepsku, Wójtowskich Włókach oraz wschodniej części Wypustów (Wypusty II).

Rysunek 4.5.3. Długotrwałe bezrobotni w Augustowie w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Augustowie.

4.5.5. Podsumowanie

Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezrobociem na terenie Augustowa stanowi bardzo czytelny obraz rozkładu tego zjawiska. Największe natężenie zjawisk kryzysowych tego typu występowało w jednostkach: Lipowiec (199,0) oraz Centrum I (193,4). Średnia wartość dla ośmiu różnych wskaźników dotyczących osób bezrobotnych była w obu przypadkach bardzo mocno zbliżona do dwukrotności wartości dla całego miasta. Bez wątpliwości świadczy to o bardzo zaawansowanym stopniu zachodzących tam zjawisk bezrobocia. Powyżej wartości obliczonej dla Augustowa znalazło się ponadto pięć jednostek referencyjnych::

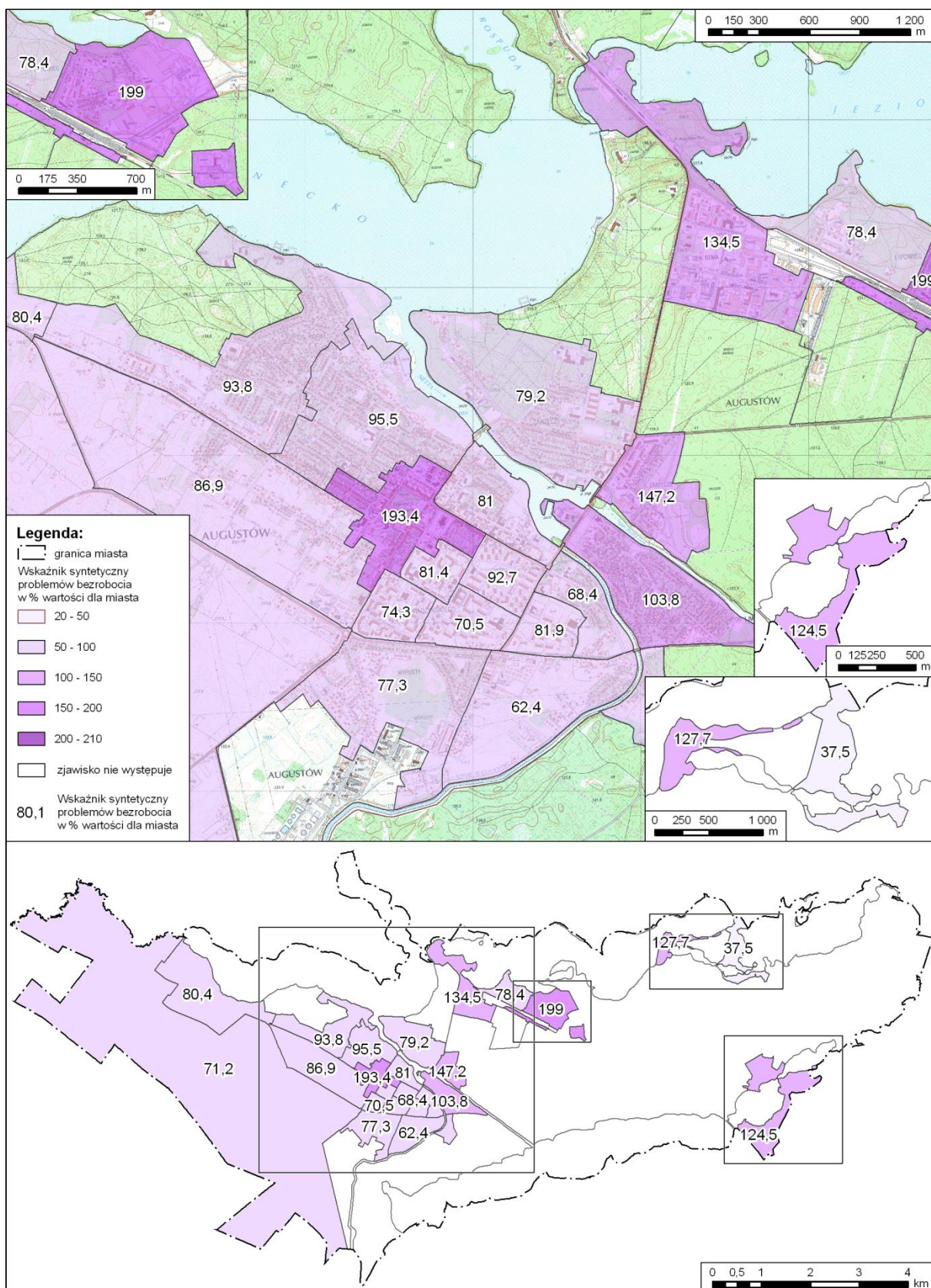
- Kaczy Dołek (147,2),
- Koszary(134,5),
- Wojciech (127,7),
- Sajenek (124,5),
- Baraki (103,8).

Pierwsze trzy spośród wymienionych charakteryzują się względnie dużymi, jak na ten przedział, wartościami wskaźnika, bo przekraczającymi poziom 125%. W przypadku Baraków poziom ten jest już bardzo zbliżony do wartości dla całego miasta i przekracza ją o niecałe 4 punkty procentowe.

Wartości najniższe w skali całego Augustowa charakteryzowały grupę trzech spośród analizowanych jednostek. W jej skład wchodziły:

- Wybickiego (68,4),
- Wypusty II (62,4),
- Studzieniczna (37,5),

Kompleksowy charakter przeprowadzonej w zakresie bezrobocia analizy stanowi nie tylko cenny wkład w ocenę poziomu degradacji poszczególnych jednostek urbanistycznych oraz ich precyzyjną delimitację na obszarze miasta, ale również ważną rolę w ocenie przyczyn ich degradacji i sporządzaniu kierunków przyszłych działań rewitalizacyjnych.

Rysunek 4.5.4. Wskaźnik syntetyczny problemów bezrobocia w Augustowie w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Augustowie.

Tabela 4.5.2. Bezrobotni w Augustowie w 2014 r.

L.p.	Nazwa jednostki	Ogółem			Z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym			Długotrwale			Powyżej 50 roku życia			Bez kwalifikacji			Bez doświadczenia zawodowego			Poniżej 25 roku życia			Kobiety, które nie wróciły do pracy po urodzeniu dziecka			Wskaźnik syntetyczny
		1	2	3	1	4	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	5	3	3
1	Lipowiec	126	18,3	181,3	98	77,8	147,7	91,0	13,2	203,1	44	6,4	202,0	54	7,8	309,5	28	4,1	198,0	14,0	2,0	163,8	15	21,8	186,8	199,0
2	Centrum I	133	15,6	155,1	95	71,4	135,6	96,0	11,3	173,6	49	5,8	182,3	51	6,0	236,9	35	4,1	200,6	18,0	2,1	170,7	29	34,1	292,7	193,4
3	Kaczy Dolek	116	14,3	141,6	81	69,8	132,6	56,0	6,9	106,0	34	4,2	132,4	36	4,4	175,0	22	2,7	131,9	18,0	2,2	178,6	17	20,9	179,5	147,2
4	Koszary	87	14,5	143,8	60	69,0	130,9	54,0	9,0	138,5	26	4,3	137,1	25	4,2	164,6	15	2,5	121,8	5,0	0,8	67,2	12	20,0	171,7	134,5
5	Wojciech	5	14,7	145,9	4	80,0	151,9	2,0	5,9	90,5	-	0,0	0,0	-	0,0	0,0	1	2,9	143,3	1,0	2,9	237,2	1	29,4	252,5	127,7
6	Sajenek	5	14,3	141,7	4	80,0	151,9	2,0	5,7	87,9	3	8,6	271,2	1	2,9	112,9	-	0,0	0,0	1,0	2,9	230,4	-	-	0,0	124,5
7	Baraki	108	11,9	117,6	57	52,8	100,2	66,0	7,2	111,4	37	4,1	128,5	24	2,6	104,1	16	1,8	85,6	10,0	1,1	88,5	10	11,0	94,2	103,8
8	Borki I	155	10,8	107,3	73	47,1	89,4	93,0	6,5	99,8	42	2,9	92,7	30	2,1	82,7	28	2,0	95,2	19,0	1,3	106,9	15	10,5	89,8	95,5
9	Borki II	158	8,9	88,7	75	47,5	90,1	103,0	5,8	89,7	48	2,7	86,0	29	1,6	64,9	35	2,0	96,5	28,0	1,6	127,8	22	12,5	106,9	93,8
10	Śródmieście IV	130	9,8	97,5	70	53,8	102,2	89,0	6,7	103,5	35	2,6	83,7	29	2,2	86,6	25	1,9	92,1	14,0	1,1	85,3	14	10,6	90,8	92,7
11	Glinki	69	8,0	79,1	35	50,7	96,3	42,0	4,9	74,7	19	2,2	69,5	19	2,2	86,8	12	1,4	67,6	11,0	1,3	102,5	12	13,9	119,1	86,9
13	Sucharskiego	102	8,3	82,7	50	49,0	93,1	53,0	4,3	66,7	27	2,2	69,9	19	1,6	61,4	23	1,9	91,6	15,0	1,2	98,9	13	10,6	91,2	81,9
14	Śródmieście III	59	8,9	88,6	27	45,8	86,9	31,0	4,7	72,2	16	2,4	76,7	10	1,5	59,8	16	2,4	118,1	9,0	1,4	109,9	3	4,5	39,0	81,4
15	Centrum II	42	7,6	75,2	17	40,5	76,8	30,0	5,4	83,3	11	2,0	62,8	10	1,8	71,3	11	2,0	96,8	5,0	0,9	72,8	7	12,6	108,5	81,0
12	Ślepsk	6	5,2	51,3	1	16,7	31,6	3,0	2,6	39,7	1	0,9	27,2	1	0,9	34,0	4	3,4	167,9	1,0	0,9	69,4	3	25,8	221,7	80,4
16	Zarzecze	87	8,4	83,0	45	51,7	98,2	48,0	4,6	71,0	32	3,1	97,3	20	1,9	76,0	12	1,2	56,2	9,0	0,9	69,8	10	9,6	82,5	79,2
18	Nadleśnictwo	19	11,8	117,2	9	47,4	89,9	7,0	4,4	66,9	9	5,6	177,0	5	3,1	122,8	-	0,0	0,0	-	0,0	0,0	1	6,2	53,4	78,4
17	Wypusty I	79	9,0	89,8	28	35,4	67,3	42,0	4,8	74,0	20	2,3	72,5	16	1,8	72,4	18	2,1	100,5	10,0	1,1	92,4	5	5,7	49,2	77,3
19	Śródmieście I	166	7,6	75,9	71	42,8	81,2	94,0	4,3	66,6	62	2,9	90,4	29	1,3	52,8	40	1,8	89,8	21,0	1,0	78,0	15	6,9	59,3	74,3
20	Wójtowskie Włóki	11	6,4	63,7	5	45,5	86,3	5,0	2,9	44,9	3	1,8	55,4	4	2,3	92,3	3	1,8	85,4	3,0	1,8	141,3	-	-	0,0	71,2
21	Śródmieście II	103	8,5	84,4	50	48,5	92,2	57,0	4,7	72,5	37	3,1	96,8	22	1,8	71,8	16	1,3	64,4	7,0	0,6	46,6	5	4,1	35,5	70,5
22	Wybickiego	22	9,3	92,2	9	40,9	77,7	12,0	5,1	78,0	6	2,5	80,2	6	2,5	100,2	4	1,7	82,4	-	0,0	0,0	1	4,2	36,3	68,4
23	Wypusty II	34	6,3	62,9	7	20,6	39,1	16,0	3,0	45,9	11	2,1	65,0	11	2,1	81,1	9	1,7	81,9	5,0	0,9	75,2	3	5,6	48,1	62,4
24	Studzieniczna	5	6,3	62,0	1	20,0	38,0	2,0	2,5	38,5	-	0,0	0,0	-	0,0	0,0	1	1,3	60,9	1,0	1,3	100,8	-	-	0,0	37,5
	Augustów	1853	10,1	100,0	976	52,7	100,0	1095,0	6,5	100,0	580	3,2	100,0	465	2,5	100,0	377	2,1	100,0	227	1,2	100,0	214	11,6	100,0	100,0

Legenda:

- 1 – Liczba.
- 2 – Wskaźnik przeliczony na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
- 3 – Wartość wskaźnika wyrażona w % wartości średniej dla miasta
- 4 – Wskaźnik przeliczony na 100 osób bezrobotnych
- 5 - Wskaźnik przeliczony na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Augustowie.

4.6. Przestępczość

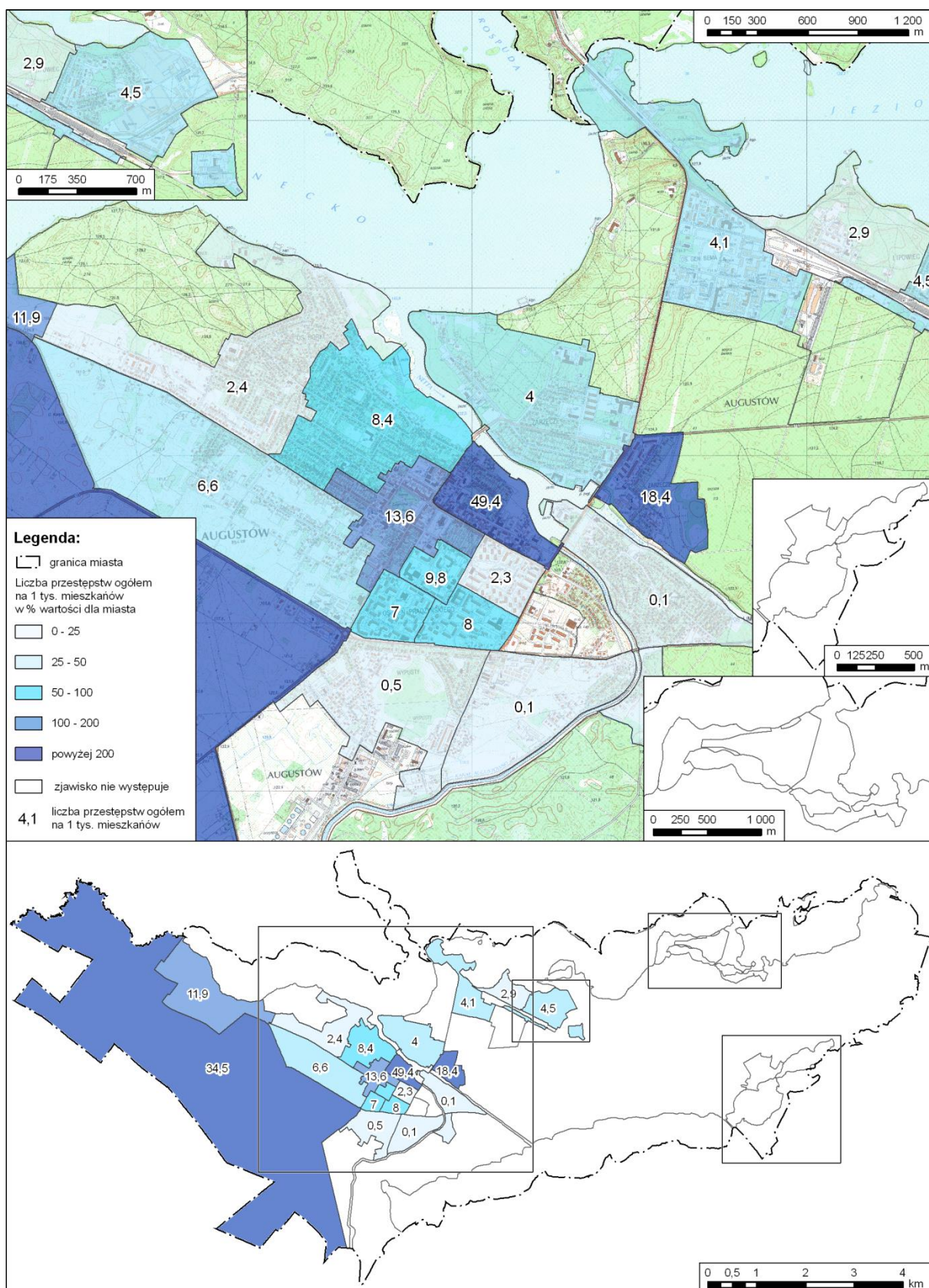
Podobnie jak w przypadku problemów bezrobocia, niepełnosprawności oraz zjawisk kryzysowych w rodzinach w oparciu o zgromadzone dane postanowiono skonstruować syntetyczny wskaźnik problemów związanych z poziomem bezpieczeństwa na terenie miasta. Analogicznie

do innych wskaźników syntetycznych opracowanych dla pozostałych typów zjawisk kryzysowych dane poddano normalizacji ilorazowej w oparciu o wartości dla całego miasta.

Ze względu na format przekazanych przez Komendę Powiatową Policji w Augustowie danych, tj. sumę przestępstw oraz wykroczeń w latach 2010-2014, wszystkie dane przedstawiono jako średnią roczną z tego okresu. Niewątpliwą zaletą tego rozwiązania jest minimalizacja przypadkowych różnic w rozkładzie przestrzennym zjawiska przestępczości w poszczególnych latach. Uwaga ta dotyczy w szczególności przestępstw i wykroczeń niezbyt licznie reprezentowanych. Wszystkie dane dotyczące przestępczości i bezpieczeństwa przekazane przez Komendę Powiatową Policji w Augustowie zostały udostępnione w układzie poszczególnych ulic. Do budowy wskaźnika obrazującego poziom przestępstw i wykroczeń popełnianych na terenie miasta wykorzystano następujące wskaźniki cząstkowe:

- liczbę przestępstw ogółem na 1 tys. mieszkańców,
- liczbę przestępstw przeciwko mieniu na 1 tys. mieszkańców,
- liczbę przestępstw kryminalnych ogółem na 1 tys. mieszkańców,
- liczbę wykroczeń ogółem zakończonych mandatem karnym z pominięciem wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji (Art. 84 – 103a KW) na 1 tys. mieszkańców,
- liczbę wykroczeń z tytułu naruszeń przepisów Ustawy o wychowaniu w trzeźwości (Art. 43ust. 1 uowwt) na 1 tys. mieszkańców.

Ze względu na bardzo niską liczbę odnotowanych przestępstw przeciwko rodzinie i opiece wynoszącą ogółem 21 w całym okresie 2010-2014 zrezygnowano z budowy wskaźnika w oparciu o te dane. Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku czynów karalnych nieletnich, których w analizowanym czasie pięciu lat było łącznie 72. W jego miejsce za podstawowy wskaźnik o podobnym zakresie wyjaśniania zastosowano liczbę tzw. niebieskich kart w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Ze względu na jego specyficzny charakter zdecydowano się omówić go w części dotyczącej zjawisk kryzysowych w rodzinach.

Rysunek 4.6.1. Przestępczość ogółem w Augustowie w latach 2010-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Augustowie.

Tabela 4.6.1. Przepięstwa i wykroczenia na terenie miasta Augustowa w latach 2010-2014.

L.p.	Nazwa jednostki	Przepięstwa									Czyny karalne nieletnich			Wykroczenia									Wskaźnik problemów bezpieczeństwa			
		Ogółem			Kryminalne			Przeciwko mieniu			Ogółem			Przeciwko spokojowi			Komunikacyjne			Ustawa owwt ¹						
		1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3				
1	Centrum II	45,0	49,4	709,6	42,8	46,9	714,0	15,7	17,2	547,9	0,4	0,5	96,9	180,6	198,0	6,5	14,4	15,8	918,2	42,6	46,7	475,8	77,9	85,4	843,7	710,7
2	Wójtowskie Włóki	8,9	34,5	495,7	8,5	32,7	498,0	4,9	19,1	606,9	0,1	0,5	98,0	25,4	98,0	3,2	0,7	2,8	160,4	15,1	58,4	595,3	2,5	9,7	96,3	378,0
3	Zarzecze	7,5	4,0	57,8	6,1	3,3	50,5	3,2	1,7	54,5	0,5	0,3	56,1	186,2	100,4	3,3	3,8	2,1	119,8	14,7	7,9	81,0	118,4	63,9	630,6	248,9
4	Centrum I	18,0	13,6	195,0	17,4	13,2	200,4	9,0	6,8	216,4	0,8	0,6	117,4	101,7	76,8	2,5	5,9	4,4	257,6	37,0	27,9	284,9	27,4	20,7	204,2	210,9
5	Kaczy Dołek	24,4	18,4	264,7	22,3	16,8	256,3	11,1	8,4	268,2	1,9	1,4	292,9	51,4	38,8	1,3	3,0	2,2	129,8	37,2	28,1	286,1	5,0	3,8	37,2	175,7
6	Ślepsk	2,3	11,9	171,2	2,2	11,8	178,9	1,1	5,6	179,9	0,1	0,5	101,1	2,9	15,4	0,5	0,2	0,9	53,3	1,9	10,1	102,7	0,3	1,5	15,1	114,2
7	Śródmieście I	22,7	7,0	101,0	21,3	6,6	100,2	13,3	4,1	130,9	2,4	0,8	154,5	173,3	53,6	1,8	5,7	1,8	102,1	76,4	23,6	241,0	22,3	6,9	68,1	109,3
8	Śródmieście III	10,0	9,8	141,2	9,3	9,2	139,4	4,9	4,8	153,1	1,2	1,1	232,0	14,4	14,1	0,5	1,7	1,7	99,4	4,7	4,6	47,2	3,4	3,4	33,2	102,7
9	Borki I	18,9	8,4	121,5	18,1	8,1	122,9	5,8	2,6	81,9	1,1	0,5	104,8	39,2	17,5	0,6	3,1	1,4	80,2	14,0	6,2	63,7	12,6	5,6	55,5	87,3
10	Śródmieście II	15,3	8,0	114,8	13,8	7,2	109,6	7,3	3,8	121,0	1,2	0,6	125,2	35,6	18,5	0,6	2,9	1,5	87,1	18,2	9,5	96,6	5,3	2,8	27,3	83,4
11	Glinki	9,4	6,6	95,1	9,1	6,4	97,6	4,8	3,4	107,3	0,3	0,2	42,6	15,7	11,1	0,4	0,6	0,5	26,4	10,4	7,4	75,0	1,5	1,0	10,1	65,7
12	Lipowiec	5,1	4,5	64,4	4,8	4,2	64,6	3,5	3,1	97,6	1,4	1,3	256,5	6,1	5,4	0,2	2,0	1,8	102,8	1,5	1,3	13,2	1,2	1,1	10,5	51,4
13	Śródmieście IV	5,8	2,3	33,7	5,5	2,2	34,1	3,1	1,2	39,7	0,8	0,3	66,3	36,1	14,6	0,5	5,6	2,3	132,6	4,2	1,7	17,2	16,1	6,5	64,3	46,9
14	Koszary	4,0	4,1	59,4	3,7	3,9	58,8	2,2	2,3	72,9	0,8	0,8	160,2	3,3	3,5	0,1	0,2	0,2	12,1	1,3	1,3	13,3	0,9	1,0	9,7	42,3
15	Nadleśnictwo	0,7	2,9	41,2	0,7	2,6	39,3	0,5	2,0	63,9	0,2	0,9	180,0	2,5	9,8	0,3	0,0	0,0	0,0	1,6	6,3	64,3	0,4	1,7	17,0	35,6
16	Borki II	6,6	2,4	34,9	6,3	2,3	35,3	2,0	0,7	23,4	0,8	0,3	57,9	9,8	3,6	0,1	0,7	0,3	14,9	4,1	1,5	15,5	2,5	0,9	9,2	22,6
17	Wypusty I	0,6	0,5	6,8	0,6	0,4	6,8	0,4	0,3	9,2	0,2	0,2	34,1	8,7	6,5	0,2	0,3	0,2	11,1	3,8	2,8	28,9	1,1	0,8	8,0	9,8
18	Wypusty II	0,1	0,1	1,4	0,1	0,1	1,3	0,1	0,1	1,9			0,0	0,2	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3	0,2	0,2	2,1	0,0	0,0	0,1	1,0
19	Baraki	0,1	0,1	0,8	0,1	0,1	0,8	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,4	0,2	0,1	1,1	0,0	0,0	0,1	0,5
20	Sajenek			0,0		0,0	0,0		0,0	0,0			0,0					0,0	0,0		0,0	0,0			0,0	0,0
21	Studzieniczna			0,0		0,0	0,0		0,0	0,0			0,0					0,0	0,0		0,0	0,0			0,0	0,0
22	Sucharskiego			0,0		0,0	0,0		0,0	0,0	0,2	0,1	21,2					0,0	0,0		0,0	0,0			0,0	0,0
23	Wojciech			0,0		0,0	0,0		0,0	0,0			0,0					0,0	0,0		0,0	0,0			0,0	0,0
24	Wybickiego			0,0		0,0	0,0		0,0	0,0			0,0					0,0	0,0		0,0	0,0			0,0	0,0
	Augustów	205,4	7,0	100,0	193,8	6,6	100,0	92,8	3,1	100,0	14,4	0,5	100,0	894,4	30,3	100,0	50,8	1,7	100,0	289,4	9,8	100,0	299,0	10,1	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Augustowie.

Legenda:

1 – Średnia roczna wartość z lat 2010-2014.

2 – Wskaźnik przeliczony na 1 tys. mieszkańców

3 – Wartość wskaźnika wyrażona w % wartości średniej dla miasta.

¹ – Naruszenia *Ustawy o wychowaniu w trzeźwości*

4.6.1. Przestępstwa

Poziom przestępczości na terenie miasta można uznać za umiarkowany. Liczba przestępstw ogółem w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wyniosła dla obszaru całego miasta 7,0. Największe natężenie przestępczości odnotowano w jednostce Centrum II.

Poziom wskaźnika przestępczości na tym obszarze wyniósł ponad siedmiokrotność przeciętnej wartości dla całego miasta. Do obszarów o najwyższych wartościach wskaźnika należały ponadto Wójtowskie Włóki oraz Kaczy Dołek. Pierwszy z wymienionych przypadków jest w pewnym stopniu efektem dużej liczby przestępstw przypadającej na ulice: Wojska Polskiego, Mazurska, Rajgrodzka, co przy względnie niewielkiej liczbie ludności tego obszaru dało w rezultacie wysoką wartość wskaźnika (Tabela 4.5.1.). Ponadprzeciętne wartości wskaźnika przestępczości ogółem charakteryzowały również jednostki:

- Centrum I,
- Śródmieście III,
- Ślepsk,
- Borki I.

Najniższe wartości wskaźnika, bądź też brak stwierdzonych przestępstw, charakteryzowały część dzielnic o zabudowie jednorodzinnej (m.in. Wypusty, Baraki, Wybickiego) oraz jednostki zabudowy blokowej (Sucharskiego, Śródmieście IV).

Taki obraz zjawiska przestępczości odpowiada powszechnie obserwowanym tendencjom w zakresie rozkładów przestrzennych przestępczości w miastach. Najwyższa koncentracja przestępstw nawiązuje do obszarów centralnych, najbardziej uczęszczanych zarówno przez mieszkańców miasta, jak i jego pozostałych użytkowników. W przypadku Augustowa najwyższe wartości wskaźnika odnoszą się do obszaru najintensywniej wykorzystywanego z punktu widzenia szeroko pojętej infrastruktury turystycznej (restauracje, sklepy, w tym z alkoholem itp.), tj. Centrum II. Należy przypuszczać, że za tak wysoki poziom wskaźnika przestępczości w pewnej części odpowiadają również przestępstwa dokonane przez osoby przyjezdne, w tym turystów, jak również dokonane na tych osobach. Odmienny jest za to kontekst wysokiej wartości wskaźnika dla jednostki Kaczy Dołek. W tym przypadku w dużo większym stopniu można przypuszczać, że ponadprzeciętny wskaźnik przestępczości jest tu warunkowany specyficznymi problemami społecznymi.

Wysokie wartości wskaźnika przestępczości ogółem znajdują swoje odzwierciedlenie także we wskaźnikach odnoszących się do przestępstw kryminalnych oraz przeciwko mieniu. W tej ostatniej kategorii poziom ponad dwukrotnej wartości średniej dla miasta przekroczyła także jednostka Centrum I.

4.6.2. Wykroczenia

Na poziom bezpieczeństwa, a w szczególności jego percepcję społeczną, oprócz przestępstw, a więc zdarzeń najpoważniejszych, wpływają w równie istotny sposób czyny o niższej kwalifikacji, tj. wykroczenia. W odbiorze społecznym mogą być one niekiedy bardziej dokuczliwe, niż występujące rzadziej przestępstwa. Na potrzeby niniejszego dokumentu analizie poddano wykryte wykroczenia, w których przypadku interwencja policji zakończyła się przyjęciem mandatu karnego. Ze względu na brak możliwości weryfikacji postępowań sądowych nie uwzględniono natomiast wykroczeń, w przypadku których interwencje zakończyły się skierowaniem sprawy do sądu. Innymi słowy, analizowano jedynie wykroczenia, dla których sprawcy przyjęli mandaty karne.

Analizie poddano następujące rodzaje wykroczeń przeciwko:

- porządkowi i spokojowi publicznemu
- bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji,
- urządzeniom użytku publicznego,
- przepisom Ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

Koncentracja wykroczeń w dużej mierze nawiązywała do rozkładu przestrzennego przestępczości. Najwyższe wartości analizowanych wskaźników charakteryzują obszar centrum miasta (Centrum I, II). Koncentracja wybranych typów wykroczeń była jeszcze wyższa niż w przypadku przestępstw i osiągała poziom nawet ośmio- lub blisko dziesięciokrotności wartości przeciętnej dla miasta (30,3). Obszary te oraz jednostka Wójtowskie Włóki odpowiadały również za gros wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji. Obszar Wójtowskich Włók, ze względu na przebieg głównych szlaków komunikacyjnych, tj. ulice: Wojska Polskiego i Mazurska, charakteryzował się w relacji do liczby mieszkańców największym poziomem koncentracji tego rodzaju naruszenia prawa. Wysoki, bo blisko dwukrotnie wyższy od średniej, poziom koncentracji takich wykroczeń odnotowano również w jednostce Kaczy Dołek, za co w pewnym stopniu odpowiada obecność w jego bezpośredniej bliskości jednego z najważniejszych skrzyżowań dróg w mieście, jednocześnie największego z sygnalizacją świetlną oraz dróg wylotowych w kierunkach na Sejny i Suwałki. Na wysokie wartości wskaźnika dla tej jednostki wpływ również miał przebieg w omawianym okresie ruchu tranzytowego przez obszar miasta. Obwodnica Augustowa wyprowadzająca ruch tranzytowy z miasta została oddana do użytku w 2014 r.

4.6.3. Podsumowanie

Ze względu na bardzo zbliżony rozkład części wskaźników zdecydowano się na obliczenie wskaźnika syntetycznego na podstawie kilku wybranych. Były to:

- liczba przestępstw ogółem na 1 tys. mieszkańców,
- liczba przestępstw kryminalnych na 1 tys. mieszkańców,
- liczba przestępstw przeciwko mieniu na 1 tys. mieszkańców.
- liczba wykroczeń przeciwko Ustawie o wychowaniu w trzeźwości na 1 tys. mieszkańców.

Wyniki całego procesu normalizacji danych przedstawiono w Tabeli 4.5.1. Wybrane wskaźniki dotyczące poziomu bezpieczeństwa na obszarze miasta pozwoliły na obliczenie wskaźnika syntetycznego problemów związanych z poziomem bezpieczeństwa. Skonstruowano go jako średnią arytmetyczną z wybranych wskaźników częściowych, których nie różnicowano ze względu na ich znaczenie (wagę).

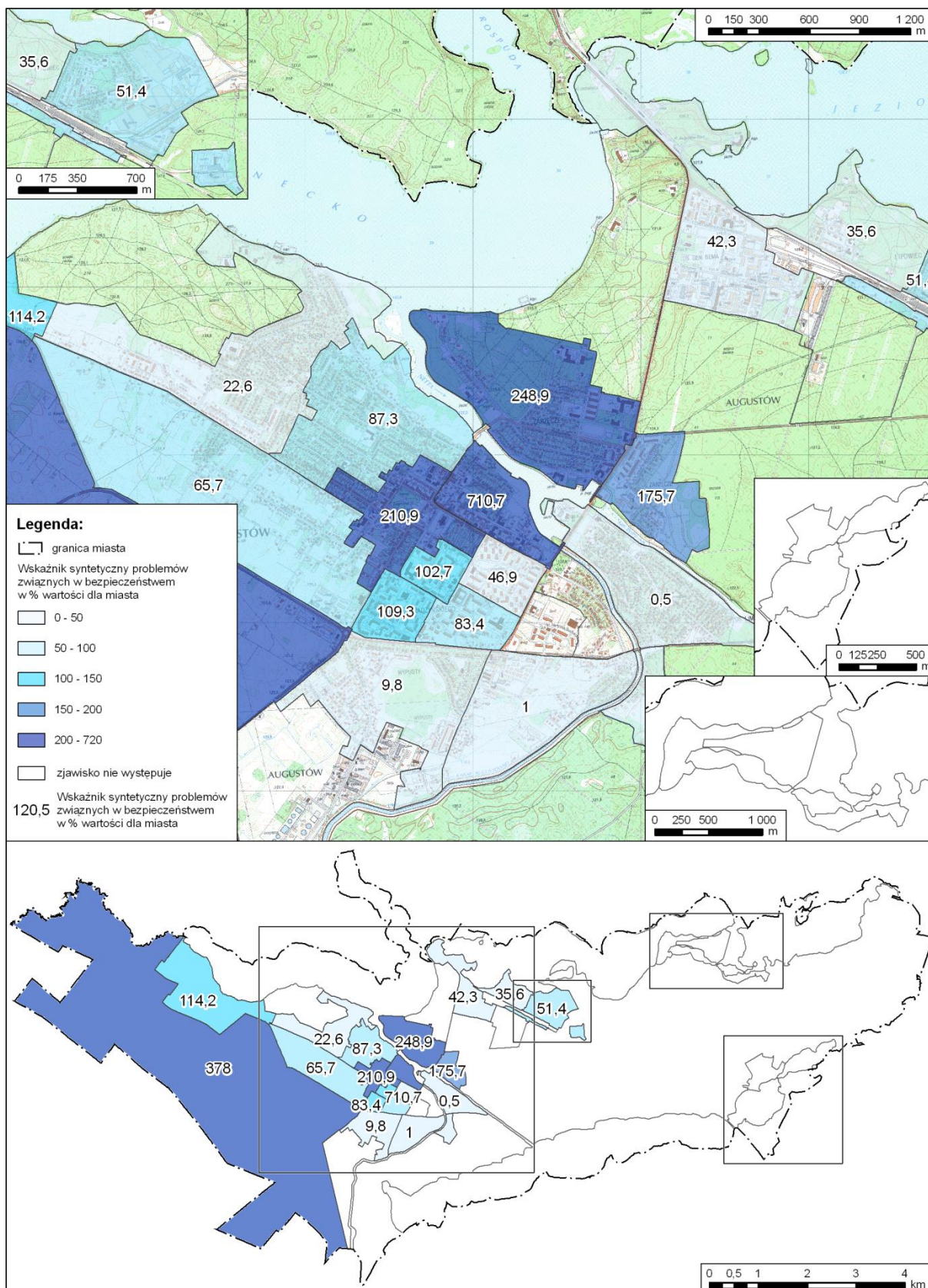
Poziom problemów związanych z bezpieczeństwem wykazuje największą intensywność na obszarach:

- ścisłego centrum miasta (Centrum I, II),
- słabo zaludnionej jednostki Wójtowskie Włóki,
- w jednostce Zarzecz, w której koncentrował się szereg funkcji rekreacyjnych oraz związanych z obsługą ruchu turystycznego.

We wszystkich z nich poziom wskaźnika syntetycznego przekraczał ponad dwukrotnie poziom przeciętny dla miasta.

Wysoki poziom analizowanego zjawiska reprezentowała również jednostka Kaczy Dołek. W jej przypadku wskaźnik syntetyczny osiągnął wartość 175,5%, mieszcząc się tym samym w przedziale 150%-200%. Pozostałe obszary nie wykazywały znaczących przekroczeń wartości dla całego miasta. Za wyjątkiem Ślepska (114,2%), Śródmieścia I (109,3%) oraz Śródmieścia III (102,7%) reprezentowały one poziom poniżej tej wartości.

Najniższe wartości na poziomie poniżej 50% wartości wskaźnika syntetycznego dla całego miasta charakteryzowały jednostki: Wypusty I (1%), Wypusty II (9,8%), Borki II (22,6), Baraki (0,5%), Koszary (42,3%), Nadleśnictwo (35,6%). Ponadto, analizowane zjawisko nie występowało na obszarze jednostek: Wybickiego, Sucharskiego, Wojciech, Studzieniczna oraz Sajenek.

Rysunek 4.6.2. Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezpieczeństwem w Augustowie w latach 2010-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Augustowie.

4.7. Aktywność społeczna i obywatelska

Niski poziom aktywności społecznej jest jednym ze zjawisk świadczących o znaczącym zaawansowaniu procesów degradacji struktur społecznych na obszarach zdegradowanych. Jednocześnie jest to jeden z ważnych wskaźników odzwierciedlających poziom kapitału społecznego, który w skali lokalnej w istotny sposób może wpływać na procesy rozwoju społeczno-gospodarczego. Miarą dobrze ją oddającą jest poziom uczestnictwa w życiu publicznym. Podstawowym i powszechnie stosowanym wskaźnikiem pozwalającym na zidentyfikowanie obszarów o niskim (niewystarczającym) poziomie uczestnictwa w życiu publicznym jest poziom frekwencji wyborczej. Miarą daleko mniej przydatną, jest często stosowany wskaźnik przedstawiający liczbę organizacji pozarządowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców.

Aktywność obywatelska (publiczna)

Za podstawę rozważań w tej części dokumentu przyjęto zatem wskaźnik skonstruowany w oparciu o dane dotyczące frekwencji wyborczej. Ze względu to, że głównym celem przeprowadzanej na potrzeby GPR-u diagnozy jest identyfikacja obszarów problemowych, dla określenia stopnia niskiego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym postanowiono zastosować wskaźnik będący negatywem frekwencji wyborczej i określający odsetek osób uprawnionych, które nie wzięły udziału w wyborach. Wskaźnik taki jest zatem wskaźnikiem absencji wyborczej. W ten sposób uzyskano wartości będące destymulantą, zamiast stymulanty frekwencji wyborczej. Na potrzeby opracowania zdecydowano się poddać analizie absencję wyborczą w ostatnio przeprowadzonych wyborach, tj. wyborach prezydenckich z 2015 r. (I i II tura) oraz wyborach samorządowych z 2014 r. W obliczeniach uwzględniono informacje ze wszystkich 21 powszechnych obwodów głosowania funkcjonujących na terenie miasta. Zdecydowano się pominąć dane z obwodów funkcjonujących w szpitalach: powiatowym oraz NZOZ Procardia. Absencję obliczoną dla wszystkich urbanistycznych jednostek mieszkaniowych miasta poddano normalizacji w oparciu o średnią wartość absencji dla Augustowa w poszczególnych turach wyborów.

Następnie zbudowano wskaźnik oddający absencję wyborczą w obu wyborach. Ze względu na kwestie związane z przyszłym monitoringiem i ewaluacją działań rewitalizacyjnych do budowy wskaźnika wybrano tylko dane dotyczące I tury obu wyborów. Absencja z II tury wyborów prezydenckich pełniła jedynie funkcje wspomagające analizę ze względu na swój fakultatywny, a nie obligatoryjny charakter. Wskaźnik absencji wyborczej w wyborach prezydenckich 2015 oraz samorządowych 2014 obliczono jako średnią arytmetyczną wartości absencji znormalizowanych w oparciu o wartość absencji w I turach wyborów dla miasta. Wartość ta wraz ze znormalizowaną wartością absencji dla wyborów samorządowych posłużyły do obliczenia średniej arytmetycznej dla obu wyborów.

Wszystkie wartości obliczone dla jednostek urbanistycznych miasta przedstawiono w tabeli (4.6.1.). Dla ułatwienia percepcji analizowanego zjawiska wskaźnik aktywności obywatelskiej przedstawiono jedynie w tabeli. Na kartogramie pokazano wartości absencji dla wskaźnika aktywności obywatelskiej obliczonego dla I tury obu analizowanych wyborów.

Wysokość absencji w obu wybranych do analizy wyborach dla poszczególnych jednostek pokrywała się. Do grupy jednostek o konsekwentnie wysokiej absencji należały:

- najstarsza część Śródmieścia (Śródmieście IV),
- Kaczy Dołek,
- Koszary,
- Nadleśnictwo.

Wszystkie spośród wymienionych jednostek charakteryzuje absencja mieszkańców na poziomie powyżej 105% wartości absencji dla całego miasta wynoszącej 53,1. Bardzo zbliżone wartości absencji reprezentują Baraki, z tą jednak różnicą, że w przypadku I tury wyborów prezydenckich 2015 poziom absencji jest nieco niższy i kwalifikuje tę jednostkę do grupy o niższych wartościach (102%-105% wartości dla miasta). Do tej samej grupy wartości co Baraki, tj. przejściowej pomiędzy wysokimi wartościami absencji a niższymi, ale nadal ponadprzeciętnymi, jest jednostka Sucharskiego. Notuje ona wysokie wartości absencji w wyborach samorządowych i zdecydowanie niższe w wyborach prezydenckich. W jednostce tej dominuje nowe budownictwo wielorodzinne. Jest ona zamieszkiwana w dużej mierze przez młode rodziny z dziećmi. Niską aktywność obywatelską, w szczególności w kontekście wyborów lokalnych, w tej grupie mieszkańców miasta można uznać za sytuację niepokojącą. Wartości ponadprzeciętne w skali miasta były także udziałem jednostki Centrum II oraz Wypusty II. Poziom wskaźnika poniżej wartości dla miasta, ale jednocześnie bardzo do niego zbliżony, odnotowano w przypadku Zarzecza, Centrum I i Śródmieścia I.

Wyraźnie poniżej wartości absencji dla całego miasta lokują się jednostki:

- o charakterze wiejskim we wschodniej części miasta, tj. Studzieniczna, Wojciech, Sajenek,
- Lipowiec,
- Wójtowskie Włóki,
- Śródmieście III i II,
- Borki I i II,
- Wybickiego.

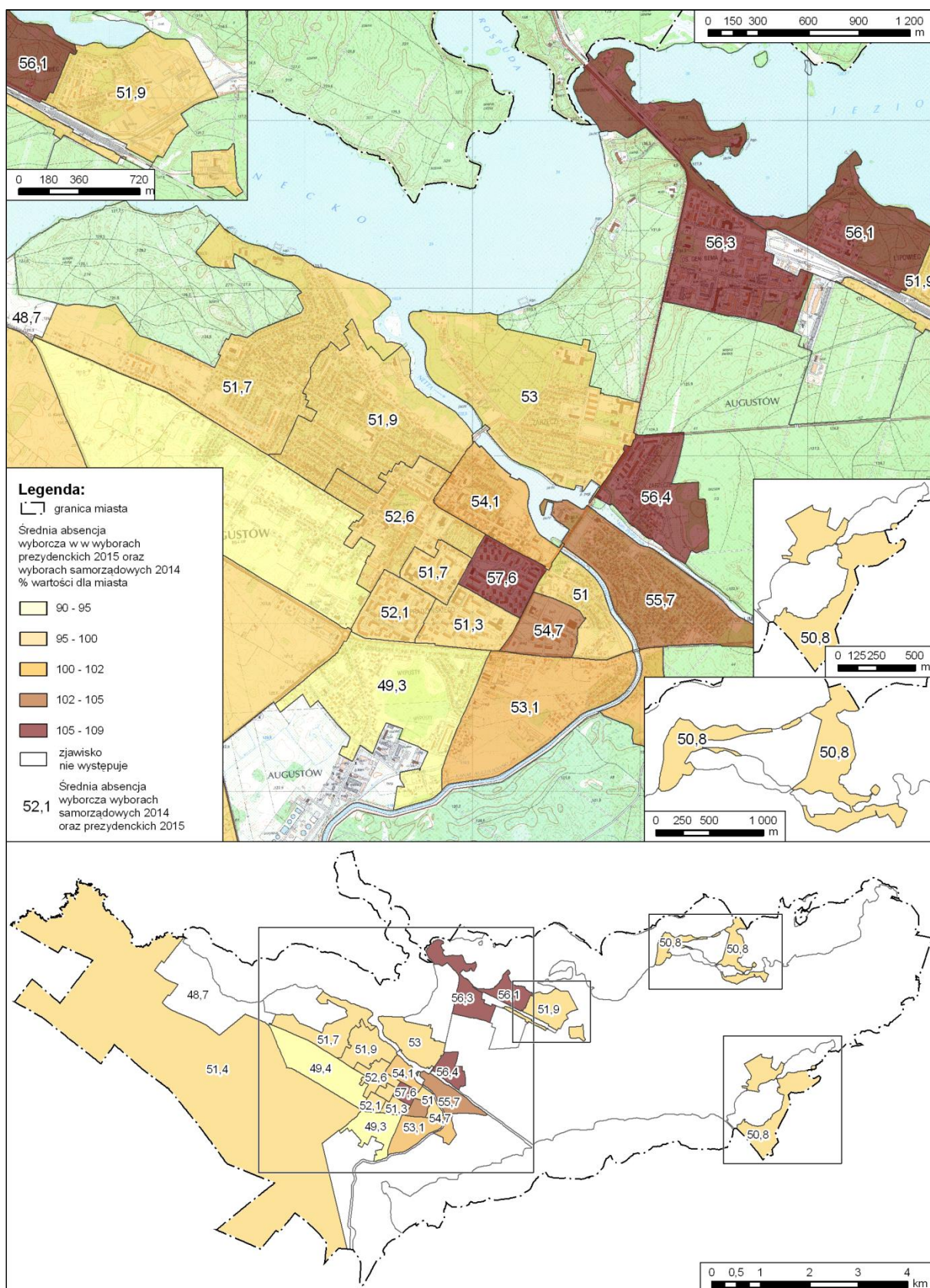
W grupie o najniższym poziomie absencji wyborczej, a więc jednocześnie najbardziej aktywnych postaw wyborczych, znalazły się jednostki o typowo jednorodzyнным charakterze zabudowy, tj.: Ślepsk, Glinki oraz Wypusty I.

Tabela 4.7.1. Absencja wyborcza w Augustowie w wyborach samorządowych 2014 oraz Prezydenta RP 2015.

Nazwa	Wybory Prezydenta RP 2015				Wybory samorządowe 2014		Wybory Prezydenta RP 2015 oraz samorządowe 2014	
	I tura		II tura		I tura		I tura	
	Absencja [%]	% wartości dla miasta	Absencja [%]	% wartości dla miasta	Absencja [%]	% wartości dla miasta	Absencja [%]	% wartości dla miasta
Śródmieście IV	57,8	108,8	52,2	108,5	57,5	108,4	57,6	108,6
Kaczy Dolek	57,7	108,6	52,6	109,4	55,2	104,1	56,4	106,3
Koszary	55,4	104,3	51,4	107,0	57,2	107,9	56,3	106,1
Nadleśnictwo	55,3	104,2	51,4	106,9	57,0	107,5	56,1	105,8
Baraki	55,2	104,0	50,4	104,8	56,1	105,9	55,7	105,0
Sucharskiego	54,0	101,6	48,0	99,8	55,5	104,7	54,7	103,2
Centrum II	54,3	102,2	48,6	101,0	53,9	101,7	54,1	102,0
Wypusty II	51,6	97,1	46,1	95,8	54,7	103,2	53,1	100,1
Augustów	53,1	100,0	48,1	100,0	53,0	100,0	53,1	100,0
Zarzecze	53,4	100,6	50,3	104,5	52,6	99,2	53,0	99,9
Centrum I	53,3	100,3	47,9	99,7	52,0	98,2	52,6	99,2
Województwo podlaskie	53,1	100,0	47,5	98,8	51,9	97,9	52,5	99,0
Śródmieście I	52,5	98,9	49,2	102,3	51,7	97,5	52,1	98,2
Lipowiec	52,7	99,3	50,8	105,7	51,2	96,6	51,9	97,9
Borki I	51,7	97,3	45,1	93,7	52,0	98,1	51,9	97,7
Śródmieście III	51,9	97,7	46,5	96,7	51,5	97,3	51,7	97,5
Borki II	51,9	97,7	45,2	94,0	51,4	97,0	51,7	97,4
Wójtowskie Włóki	52,5	98,9	48,8	101,4	50,3	94,9	51,4	96,9
Śródmieście II	50,5	95,1	44,6	92,8	52,1	98,2	51,3	96,7
Wybickiego	50,4	94,8	45,3	94,3	51,6	97,3	51,0	96,1
Studzieniczna	52,0	98,0	50,7	105,3	49,6	93,6	50,8	95,8
Wojciech	52,0	98,0	50,7	105,3	49,6	93,6	50,8	95,8
Sajenek	52,0	98,0	50,7	105,3	49,6	93,6	50,8	95,8
Glinki	50,8	95,6	45,5	94,5	48,1	90,7	49,4	93,2
Wypusty I	47,4	89,2	43,1	89,5	51,2	96,6	49,3	92,9
Ślepsk	50,5	95,0	45,5	94,6	47,0	88,6	48,7	91,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Postawy wyborcze mieszkańców Augustowa w grupach jednostek o skrajnych wartościach wskaźnika absencji w przypadku I tury wyborów prezydenckich 2015, jak i samorządowych 2014 były dość konsekwentne. Zarówno obszary o najwyższej absencji, jak i najwyższej frekwencji reprezentowały zbliżony poziom wartości wskaźnika zarówno w I turze wyborów prezydenckich 2015, jak i samorządowych 2014.

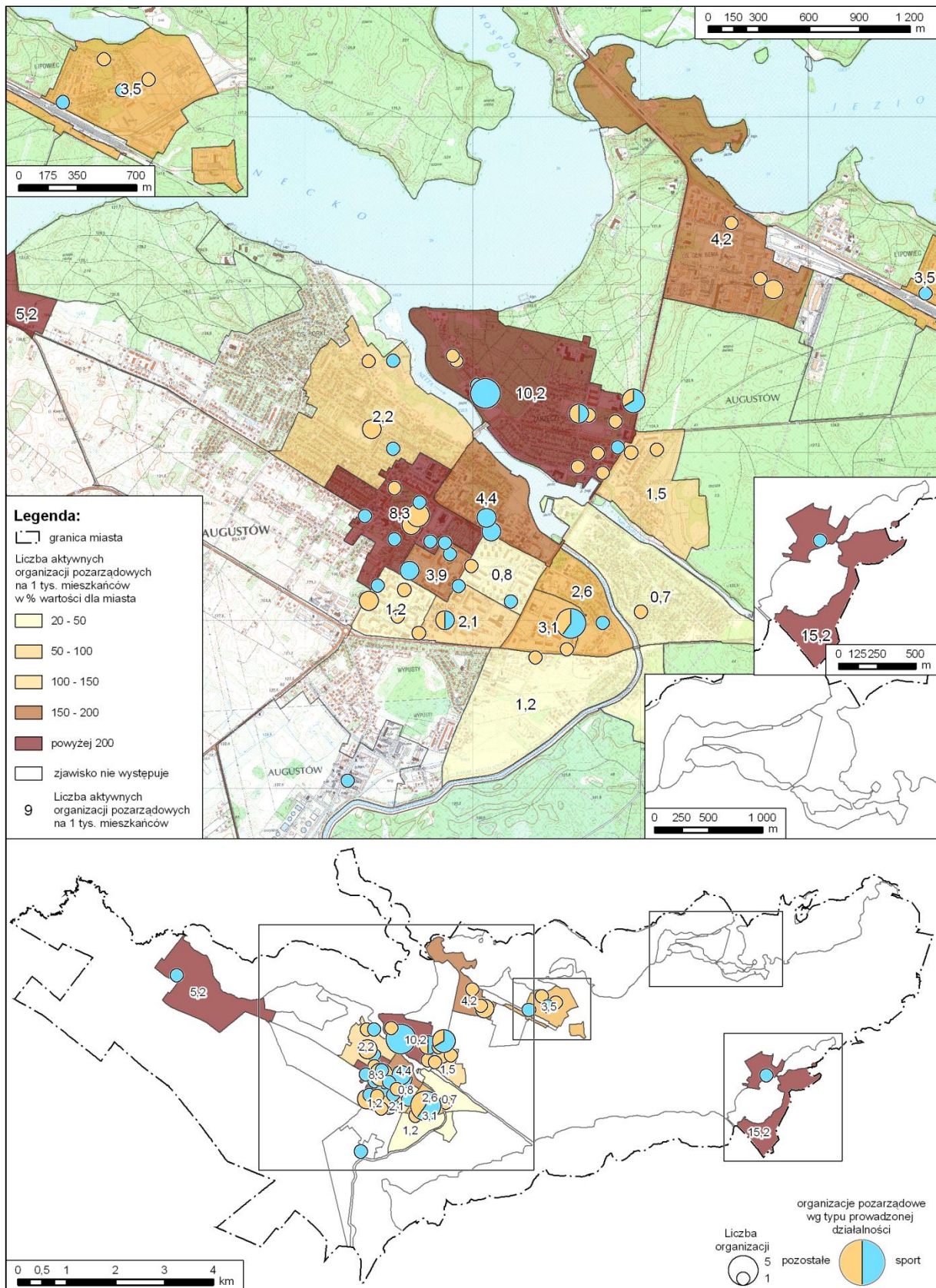
Rysunek 4.7.1. Średnia absencja wyborcza w I turze wyborów samorządowych 2014 oraz Prezydenta RP w 2015 r. na terenie miasta Augustowa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

4.7.2. Aktywność społeczna

Dość często przyjmowaną, na potrzeby diagnozy obszarów problemowych, miarą aktywności społecznej jest liczba organizacji pozarządowych przypadających na 1 tys. mieszkańców. Genezy tego wskaźnika należy szukać w badaniach aktywności społecznej i kapitału społecznego na wyższych poziomach przestrzennych, np. międzygminnych (NUTS-V). O ile jednak w przypadku porównań międzygminnych wskaźnik ten spełnia swoją rolę, o tyle w analizach zróżnicowania wewnątrzmijskiego jego przydatność jest mocno ograniczona. Ta część analizy ma zatem w głównej mierze charakter metodyczny.

Na terenie Augustowa według bazy Klon/Jawor zlokalizowanych było 75 aktywnych organizacji pozarządowych. Ich rozmieszczenie w poszczególnych jednostkach przedstawia Rysunek 4.6.2. Dla blisko połowy z nich, bo ogółem 37 organizacji, najważniejszy obszar działalności stanowiła aktywność z zakresu sportu. Na terenie miasta widoczne były dwa główne obszary koncentracji organizacji pozarządowych. Były to jednostki Zarzecze (21) oraz Centrum I (11). Rozmieszczenie organizacji pozarządowych bardzo silnie nawiązywało do rozmieszczenia infrastruktury, z której one korzystały. Najpopularniejszymi miejscami siedzib tego rodzaju podmiotów były szkoły, instytucje publiczne, np. MOPS, budynek informacji turystycznej itd., ośrodki sportowe, np. Międzyszkolny Ośrodek Sportowy, Osiedlowy Dom Kultury oraz inne miejsca bezpośrednio związane z prowadzoną działalnością. Obraz taki wnosi wartość merytoryczną związaną z rozmieszczeniem infrastruktury, z której na terenie miasta korzystają organizacje pozarządowe. Jednocześnie wnioskowanie na jego podstawie o poziomie aktywności społecznej wydaje się po prostu nieuprawnione.

Rysunek 4.7.2. Aktywność społeczna oraz rozmieszczenie aktywnych organizacji pozarządowych na terenie miasta Augustowa w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy Klon/Jawor i in.

4.8. Problemy związane z nadużywaniem alkoholu

W związku z małą liczną próbą obejmującą osoby wspierane przez MOPS ze względu na alkoholizm wynoszącą ogółem 43 osoby, w tym 7 bezrobotnych, głównym wskaźnikiem oddającym natężenie problemów związanych z nadużywaniem alkoholu została średnia roczna liczba wniosków kierowanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA) w latach 2014-2015 przypadająca na 1 tys. osób dorosłych (Rysunek 4.7.1.).

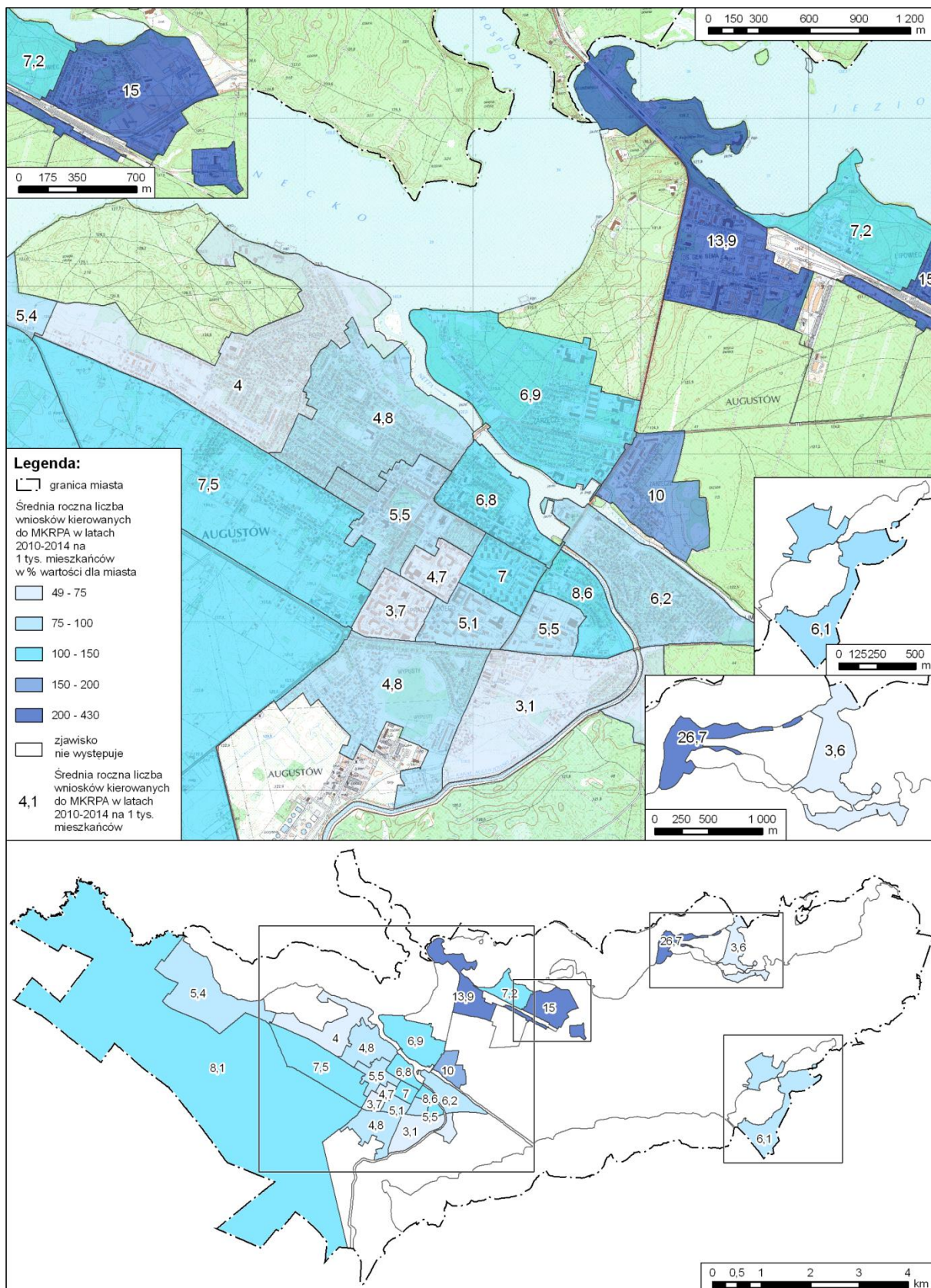
Jako wskaźnik pomocniczy przyjęto liczbę wykroczeń z przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości zakończonych mandatem karnym (Art. 43' ust. 1 *Ustawy o wychowaniu w trzeźwości*²³) na 1 tys. mieszkańców (Tabela 4.7.1, Rysunek 4.7.2.).

Obie mapy bardzo dobrze przedstawiają zasadniczą różnicę pomiędzy obszarami koncentracji mieszkańców z problemami alkoholowymi (wnioski do MKRPA), a miejscami związanymi ze spożywaniem alkoholu i wynikającymi z tego konsekwencjami. Przydatność pierwszego z wymienionych wskaźników jest z perspektywy programu rewitalizacji daleko wyższa, dlatego został on wykorzystany jako wskaźnik podstawowy przy wyznaczaniu obszarów zdegradowanych.

Naruszenia ustawy o wychowaniu w trzeźwości koncentrują się w przeważającej części na terenie zaledwie trzech jednostek ścisłego centrum miasta. Jednostki te odpowiadają równocześnie za największą w skali miasta część ruchu turystycznego, atrakcji turystycznych, kluczowych przestrzeni publicznych oraz punktów sprzedaży alkoholu. Są to Centrum I, II oraz Zarzeczce. Co ciekawe, bardzo wysoka koncentracja tego zjawiska w przypadku tej ostatniej spośród wymienionych jednostek nie przekłada się w istotny sposób na podwyższony poziom przestępczości na tym obszarze. Z tego punktu widzenia Zarzeczce należy do obszarów dość bezpiecznych w skali miasta. Podwyższone wartości wskaźników związanych z bezpieczeństwem dotyczą jedynie wykroczeń komunikacyjnych i związanych z zakłócaniem spokoju. Skala ich jest, jakkolwiek ponadprzeciętna, to jednak w porównaniu do innych dzielnic względnie niska. W przypadku ścisłego centrum miasta sytuacja kształtuje się odmiennie i uciążliwości związane z łamaniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości nakładają się na wysoki poziom przestępczości.

Największe wartości wskaźnika liczby wniosków skierowanych do MKRPA przypadających na 1 tys. mieszkańców osiągnęły trzy spośród jednostek urbanistycznych Augustowa, tj. Wojciech, Lipowiec oraz Koszary. Szczególnie uderzająca jest bardzo wysoka wartość wskaźnika dla Wojciecha. Kształtuje się ona na poziomie wyraźnie przekraczającym czterokrotność wartości dla miasta wynoszącej 6,3 i stanowi blisko 27 wniosków rocznie na 1 tys. mieszkańców. Wartości dla pozostałych dwóch, bardziej zurbanizowanych jednostek, osiągają poziom zbliżony do połowy wyniku dla Wojciecha, nadal jednak przekraczają ponad dwukrotnie wartość dla całego miasta.

²³Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. (Dz. U. 1982 nr.35 poz. 230)

Rysunek 4.8.1. Wnioski kierowane do MKRPA w Augustowie w latach 2010-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Augustowie.

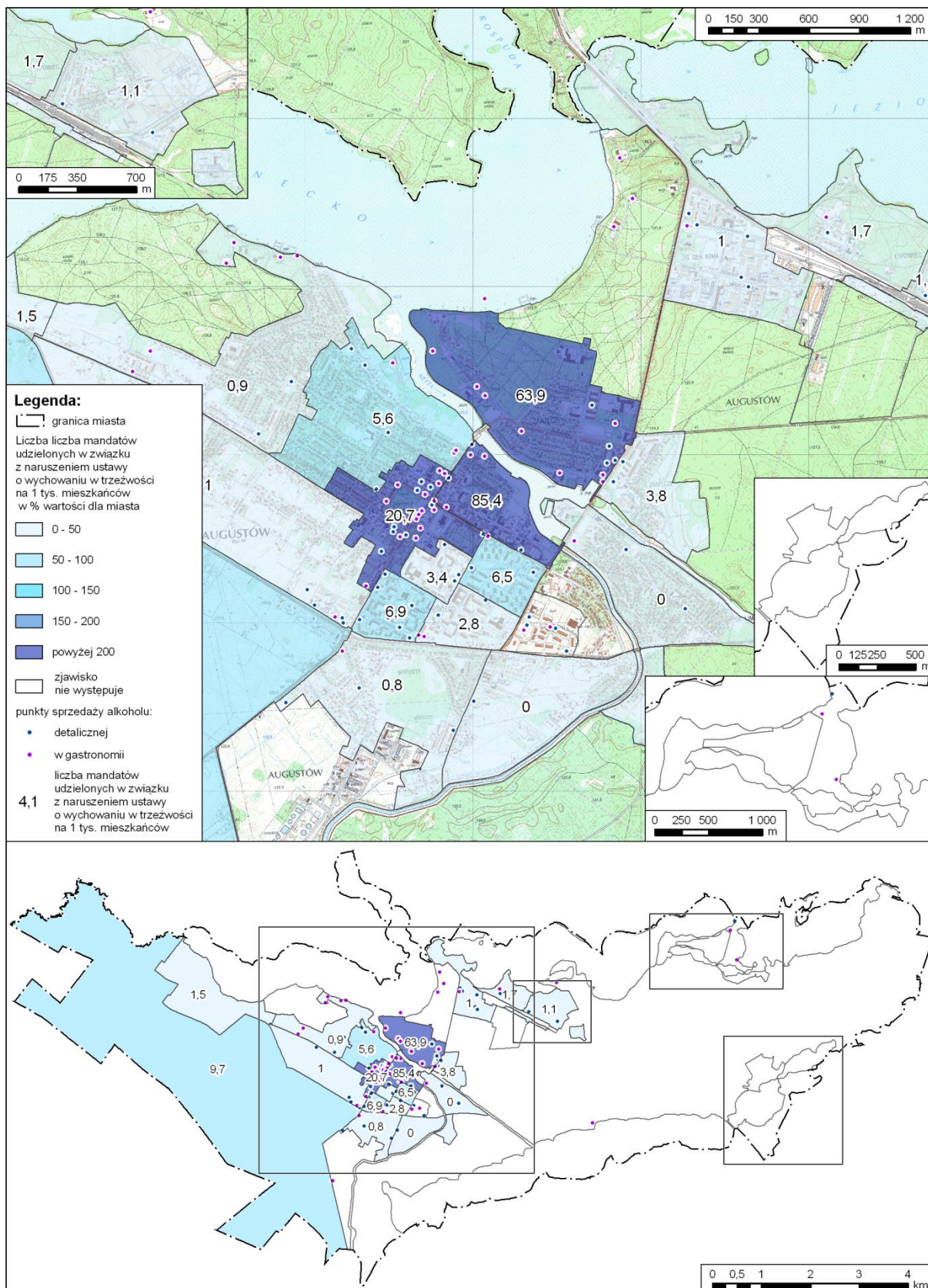

Kolejne miejsce ze względu na natężenie problemów alkoholowych mieszkańców z wartością wskaźnika wynoszącą 10 zajmuje Kaczy Dolek. W grupie o wartościach ponadprzeciętnych wyróżnia się dość wysoka pozycja Baraków. Najniższą w skali całego miasta intensywnością analizowanego zjawiska charakteryzowały się: część Śródmieścia (Śródmieście I, III), oraz jednostki Wypusty II, Borki II i Studzieniczną.

Tabela 4.8.1. Problemy związane z nadużywaniem alkoholu w Augustowie w latach 2010-2014.

L.p..	Nazwa	Wykroczenia przeciwko ustawie o wychowaniu w trzeźwości – średnia roczna z lat 2010-2014			Wnioski kierowane do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2010-2014		
		Ogółem	Na 1 tys. mieszkańców	% wartości średniej	Średnia roczna liczba wniosków	Średnia roczna liczba wniosków na 1 tys. mieszkańców	% wartości średniej
1	Wojciech	-	-	-	1,6	26,7	423,1
2	Lipowiec	1,2	1,1	10,6	16,9	15,0	237,8
3	Koszary	0,9	1,0	9,7	13,4	13,9	221,0
4	Kaczy Dolek	5,0	3,8	37,1	13,2	10,0	158,3
5	Wybickiego	-	-	-	3,3	8,6	136,7
6	Wójtowskie Włóki	2,5	9,7	95,9	2,1	8,2	129,4
7	Glinki	1,5	1,0	10,0	10,9	7,6	120,3
8	Nadleśnictwo	0,4	1,7	17,0	1,8	7,2	114,8
9	Śródmieście IV	16,1	6,5	64,2	17,4	7,0	111,6
10	Zarzecze	118,4	63,9	629,5	12,7	6,9	109,0
11	Centrum II	80,1	85,4	771,7	6,7	6,5	103,6
12	Baraki	-	-	-	9,2	6,2	98,3
13	Sajenek	-	-	-	0,4	6,1	96,2
14	Centrum I	25,2	20,7	213,0	6,5	5,5	88,1
15	Sucharskiego	-	-	-	10,7	5,5	87,8
16	Ślepsk	0,3	1,5	15,0	1,0	5,3	84,6
17	Śródmieście II	5,3	2,8	27,3	9,8	5,1	81,0
18	Borki I	12,6	5,6	54,8	10,8	4,8	75,9
19	Wypusty I	1,2	0,9	8,9	6,3	4,8	75,7
20	Śródmieście III	3,4	3,3	33,0	4,8	4,7	73,9
21	Borki II	2,5	0,9	9,2	10,9	4,0	63,9
22	Śródmieście I	22,3	6,9	68,0	12,1	3,7	59,3
23	Studzieniczna	-	-	-	0,4	3,6	57,2
24	Wypusty II	-	-	-	2,7	3,1	49,8
	Augustów	299	10,1	100	185,8	6,3	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Augustowie oraz Komendy Powiatowej Policji w Augustowie.

Rysunek 4.8.2. Wykroczenia z zakresu *Ustawy o wychowaniu w trzeźwości* w Augustowie w latach 2010-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Augustowie.

4.9. Problemy społeczne związane z dziećmi i młodzieżą

Dla tej grupy problemów posłużono się zróżnicowanym zestawem wskaźników. Były to:

- a. Problemy edukacyjne dzieci i młodzieży – reprezentowane przez dwa wskaźniki odnoszące się do:
  - braku promocji do następnej klasy (tzw. drugoroczność) – liczba uczniów drugorocznych na 1 tys. mieszkańców w wieku 7-15 lat;
  - wyników egzaminu państwowego w szkołach podstawowych – średni wynik egzaminu.
- b. Liczba czynów karalnych osób nieletnich ogółem. Ze względu na bardzo niską liczebność tej grupy informacje te potraktowano jedynie jako uzupełniające.

4.9.1. Czyny karalne osób nieletnich

Liczba czynów karalnych osób nieletnich była w skali miasta na tyle niewielka, że zrezygnowano z głębszej analizy tego zjawiska oraz jego wizualizacji w postaci mapy statystycznej (kartogramu). W latach 2010-2014 grupa ta obejmowała łącznie 72 czyny. W przeliczeniu na liczbę osób nieletnich najwyższe wartości reprezentowały jednostki:

- Lipowiec, na który przypadał co dziesiąty czyn karalny popełniony przez osoby nieletnie w analizowanym okresie,
- Nadleśnictwo,
- część Śródmieścia (Śródmieście II i III).

Wyraźnie wyższe wartości od średniej wartości wskaźnika (0,5) odnotowano również na obszarze centrum miasta (Centrum I, II) oraz Kaczym Dołku i Koszarach. Najniższe wartości wskaźnika występowały na obszarach zabudowy mieszkaniowej o charakterze jednorodzinny: Borki II, Baraki, Glinki, Ślepsk, Wypusty, Wybickiego; oraz obszar najmłodszej zabudowy wielorodzinnej – Sucharskiego.

4.9.2. Problemy edukacyjne dzieci i młodzieży

Miarą problemów społecznych w grupie najmłodszych mieszkańców miasta są kwestie znajdujące swoje odzwierciedlenie w ich problemach z nauką. Takie sytuacje najczęściej nie pozostają bez związku z sytuacją w rodzinie i najbliższym otoczeniu. Mogą stanowić one cenny kontekst problemów społecznych danego obszaru. Do jego przybliżenia użyto dwóch równorzędnych z wyjaśniającego punktu widzenia wskaźników²⁴.

Pierwszym z nich był brak promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych oraz gimnazjach w trzech latach szkolnych z okresu 2012-2014 (Rysunek 4.8.1.). Zjawisko to funkcjonuje w żargonie edukacyjnym pod pojęciem „drugoroczności”. Badaniem objęto wszystkie szkoły podstawowe na terenie miasta, bez szkół specjalnych. Oprócz szkół publicznych

²⁴ O odmiennym jednakże charakterze. Wskaźnik drugoroczności pełnił funkcję destymulanta, a więc jego najwyższe wartości odpowiadały sytuacji najbardziej niepożądaney. Z kolei w przypadku wskaźnika dotyczącego wyników egzaminów wyższe jego wartości odpowiadały sytuacji braku zjawisk kryzysowych.

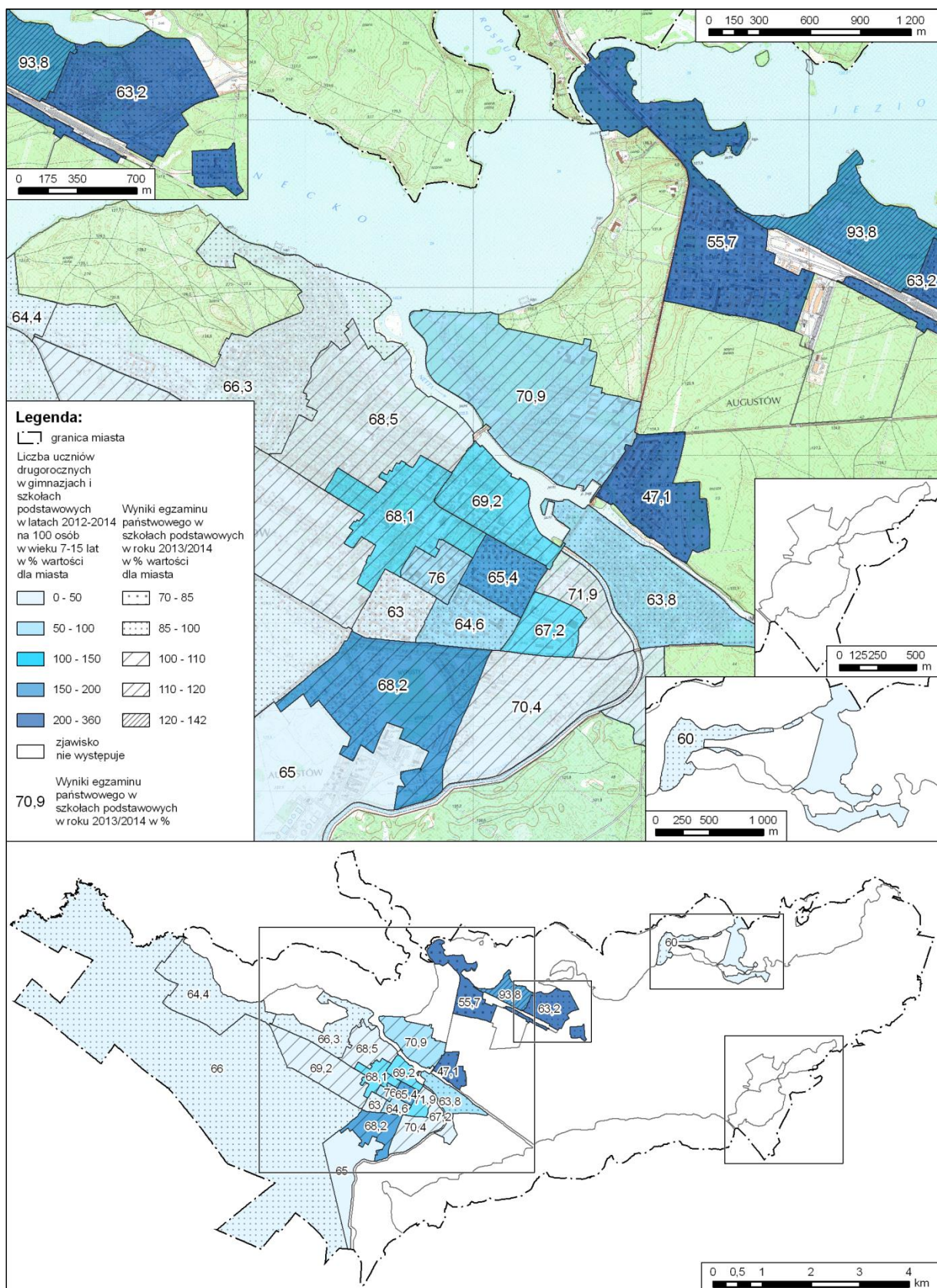
będących w gestii samorządu miejskiego, uwzględniono szkołę społeczną (Zespół Szkół Społecznych) oraz Gimnazjum nr 4 wchodzące w skład Zespołu Szkół Ogólnokształcących. Zebrane informacje dotyczyły wyłącznie uczniów zamieszkałych na terenie miasta. Budowę wskaźnika oparto o liczbę osób w wieku lat od 7 do 15, co w przybliżeniu odpowiadało osobom uczęszczającym do obu typów szkół. Wartości skrajne tego przedziału wiekowego były warunkowane formatem przekazanych przez Urząd Miejski danych z zakresu ewidencji ludności.

Natężenie zjawiska drugoroczności na terenie miasta pokazuje jego bardzo wyraźną koncentrację na obszarach Lipowca, Kaczego Dołku oraz Koszar. We wszystkich przypadkach wartość wskaźnika drugoroczności przekraczała wartość dla miasta (2,9) ponad dwukrotnie, a w skrajnym przypadku Koszar - trzyipółkrotnie. Wysokie wartości koncentracji zjawiska (150%-200% średniej) występowały również w jednostkach: Wypusty I, Śródmieście IV oraz Nadleśnictwie. Nieznacznie wyższe niż przeciętne w mieście natężenie problemów edukacyjnych można było zaobserwować w przypadkach jednostek: Centrum I oraz Sucharskiego. Pozostałe obszary, na które składało się zarówno gros Śródmieścia, Centrum II, jak i wszystkie, za wyjątkiem wymienionej powyżej części Wypustów, charakteryzowały się niskim lub bardzo niskim poziomem analizowanego zjawiska oraz brakiem jego występowania.

Drugim elementem badania była analiza egzaminów państwowych w szkołach podstawowych i gimnazjach. Zebrane informacje dotyczyły roku szkolnego 2013/2014.

Wyniki egzaminu państwowego w szkołach podstawowych w zasadniczych zarysach potwierdzają obraz uzyskany dla zjawiska drugoroczności na terenie miasta. Najniższe wyniki egzaminów charakteryzowały uczniów z jednostek: Lipowiec, Kaczy Dołek oraz Koszary. Nie przekraczały one wartości 85% dla wyniku przeciętnego dla miasta w roku 2014, który wyniósł 26,5 punktu z możliwych do uzyskania 40. Nieco niższe od przeciętnej wyniki egzaminów charakteryzowały także uczniów większości Śródmieścia (I, II i IV) oraz Baraków, przy czym tylko w przypadku jednostki Śródmieście IV niski poziom egzaminów współwystępował z wysokim natężeniem zjawiska drugoroczności. Uczniowie z pozostałych obszarów osiągnęli ponadprzeciętne rezultaty egzaminu, a na ogólnym tle in plus wyróżnili się uczniowie z jednostki Śródmieście III oraz Nadleśnictwo.

Współwystępowanie obydwu analizowanych zjawisk stanowi bardzo poważną przesłankę do stwierdzenia występowania na danym obszarze niekorzystnych zjawisk społecznych i w rezultacie jest jednym z istotniejszych elementów składowych w identyfikacji obszarów zdegradowanych w skali wewnątrzmięskiej. Wyraźna selektywność w rozmieszczeniu problemów związanych z edukacją dzieci i młodzieży w przestrzeni miasta bardzo dobrze świadczy o przydatności zastosowanych wskaźników do identyfikacji obszarów problemowych zarówno na potrzeby programów rewitalizacji, jak również na potrzeby, np. badań naukowych z zakresu nauk społecznych i in.

Rysunek 4.9.1. Problemy edukacyjne dzieci i młodzieży w Augustowie w latach 2012-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych szkół podstawowych i gimnazjów.

4.10. Podsumowanie

W celu identyfikacji stanu kryzysowego w sferze zjawisk społecznych przeprowadzono procedurę polegającą na nałożeniu na siebie poszczególnych zjawisk kryzysowych. Pod uwagę wzięto następujące wskaźniki:

1. wskaźnik syntetyczny pomocy społecznej (ubóstwa),
2. wskaźnik syntetyczny problemów związanych ze stanem zdrowia,
3. wskaźnik syntetyczny pomocy problemów rodzin,
4. wskaźnik syntetyczny bezrobocia,
5. wskaźnik syntetyczny aktywności publicznej,
6. liczba wniosków skierowanych do MKRPA na 1 tys. mieszkańców,
7. wskaźnik syntetyczny poziomu edukacji,
8. wskaźnik syntetyczny problemów związanych z bezpieczeństwem.

Jako poziom koncentracji świadczący o występowaniu na danym obszarze kryzysu przyjęto przekroczenie wartości 150% wskaźnika obliczonego dla całego miasta. Wyjątkowo, ze względu na charakter rozkładu analizowanego zjawiska, w przypadku wskaźnika syntetycznego aktywności publicznej za stan taki przyjęto przekroczenie wartości wynoszącej 105% wskaźnika dla całego miasta.

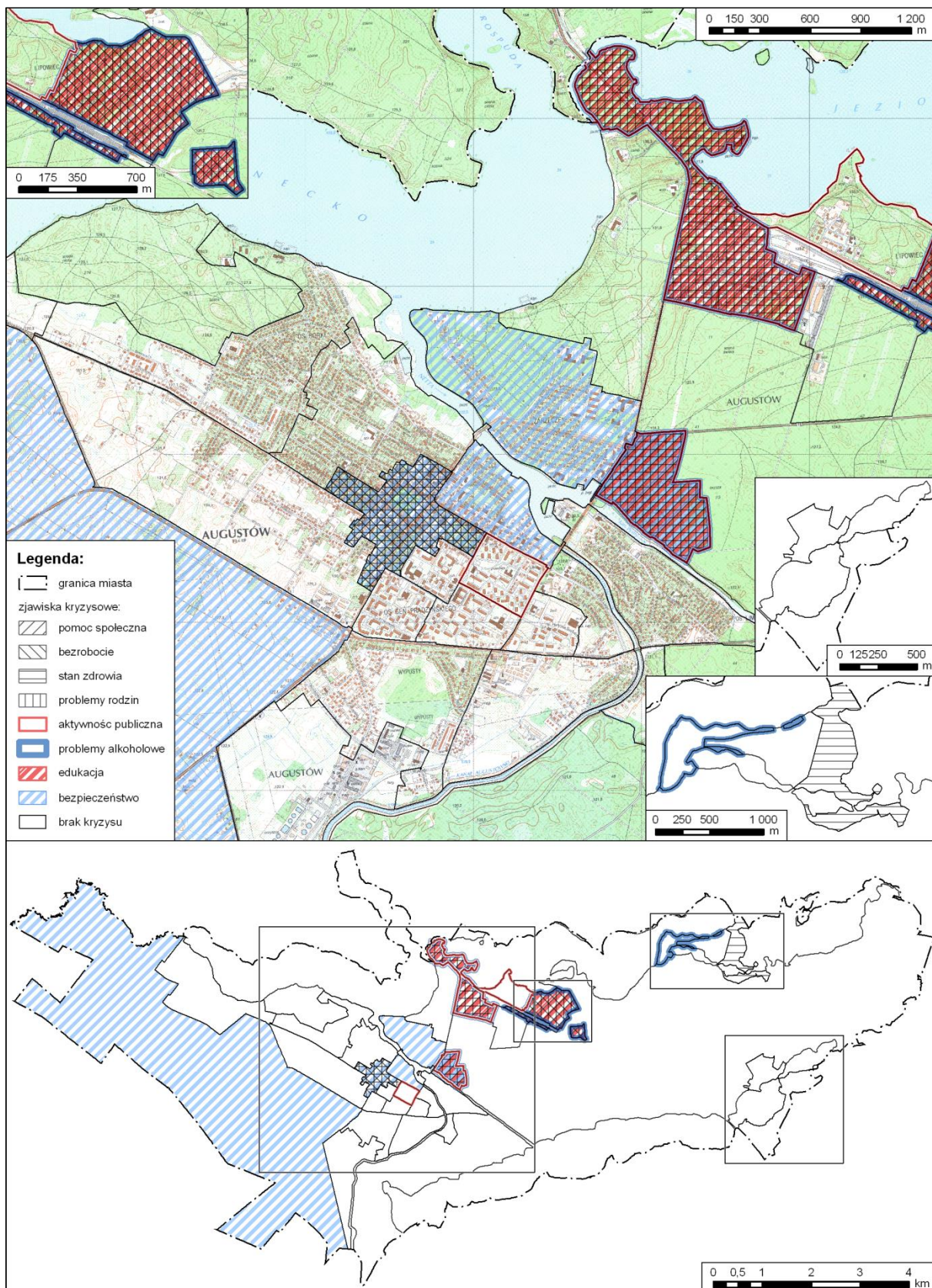
Następnie tak określone stany kryzysowe przedstawiono na jednej mapie, aby określić jednostki, dla których zjawiska kryzysowe nakładają się na siebie. Otrzymany w ten sposób obraz bardzo jednoznacznie przedstawia jednostki, w których nagromadzenie (koncentracja) negatywnych zjawisk społecznych powoduje stan kryzysowy w tej sferze. Jedynymi jednostkami, dla których zidentyfikowano więcej niż jedno zjawisko o natężeniu kryzysowym były:

- Kaczy Dołek (pomoc społeczna/ubóstwo, bezrobocie, stan zdrowia, problemy rodzin, poziom edukacji, aktywność publiczna, problemy alkoholowe, stan bezpieczeństwa),
- Lipowiec (pomoc społeczna/ubóstwo, bezrobocie, stan zdrowia, problemy rodzin, poziom edukacji, problemy alkoholowe),
- Koszary (pomoc społeczna/ubóstwo, stan zdrowia, problemy rodzin, poziom edukacji, aktywność publiczna, problemy alkoholowe),
- Centrum I (pomoc społeczna/ubóstwo, bezrobocie, stan zdrowia, problemy rodzin, stan bezpieczeństwa).

Zjawiska kryzysowe o dużym natężeniu zostały zidentyfikowane także w kilku innych jednostkach. Występowały jednak pojedynczo, co nie pozwoliło na spełnienie warunku koncentracji zjawisk wymaganego przez *Ustawę o rewitalizacji*. Pojedynczo występowały w takich jednostkach jak:

- Centrum II – poziom bezpieczeństwa,
- Nadleśnictwo – aktywność obywatelska,
- Studzieniczna – stan zdrowia,

- Śródmieście IV – aktywność publiczna,
- Wojciech – problemy alkoholowe,
- Wójtowskie Włoki – poziom bezpieczeństwa.

Rysunek 4.10.1. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej w Augustowie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Augustowie i in.

4.11. Zjawiska gospodarcze

Właściwie i dynamicznie funkcjonująca gospodarka miasta jest kluczem do skutecznego prowadzenia procesów rewitalizacji. Te bowiem, nawet przy wsparciu funduszy zewnętrznych, są procesami dość kosztownymi, a ich mierzalne efekty mogą pojawić się najwcześniej po kilku latach od rozpoczęcia przygotowań tego rodzaju interwencji. *Ustawa z dnia 9 października o rewitalizacji* określa następujące zjawiska kryzysowe o charakterze gospodarczym, których współwystępowanie ze zjawiskami kryzysowymi w sferze społecznej pozwala na zakwalifikowanie danego obszaru jako zdegradowanego, są to:

- niski poziom przedsiębiorczości,
- słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw.

W praktyce badań i analiz związanych z wyznaczaniem obszaru zdegradowanego na potrzeby procesów rewitalizacji tylko jedno z wyżej wymienionych zjawisk jest możliwe do łatwej parametryzacji. Jest to poziom przedsiębiorczości mierzony liczbą podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Kondycja lokalnych przedsiębiorstw jest daleko bardziej problematyczna do uchwycenia w postaci obiektywnych i weryfikowalnych metod badawczych. Dlatego też poza oceną stopnia przedsiębiorczości zdecydowano się także na rozszerzenie wachlarza analizowanych zjawisk kryzysowych o charakterze gospodarczym także o:

- strukturę ekonomiczną ludności,
- poziom dochodów ludności.

4.11.1. Struktura ekonomiczna ludności

Negatywną sytuację w zakresie struktury ludności według grup ekonomicznych reprezentuje wskaźnik przedstawiający liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 mieszkańców. Szybko zachodzące procesy starzenia się społeczeństwa polskiego będą bez wątpienia jednym z głównych wyzwań rozwojowych, przed którymi stoi duża grupa miast kraju. Pomimo pewnych nadziei, które część samorządów wiąże z rozwojem sektora usług skierowanych do osób starszych²⁵, procesy te w skali miast polskich, w tym również Augustowa, mają zdecydowanie negatywne implikacje. Wynikają one m.in. z mniejszej siły nabywczej tej grupy ludności, wyższych wydatków na ochronę zdrowia, czy problemów z koniecznością dostosowania infrastruktury technicznej i społecznej do potrzeb i wymagań osób starszych.

Procesy starzenia się społeczeństwa najwyraźniej dostrzegalne są na terenie dwóch, centralnych obszarów miasta. Są to jednostki: najstarsza część Śródmieścia (Śródmieścia IV) oraz Zarzeczce. W obu przypadkach udział ludności w wieku poprodukcyjnym zbliżony jest do 30% ogółu ludności. Ponadprzeciętny poziom wskaźnika jest charakterystyczny również dla:

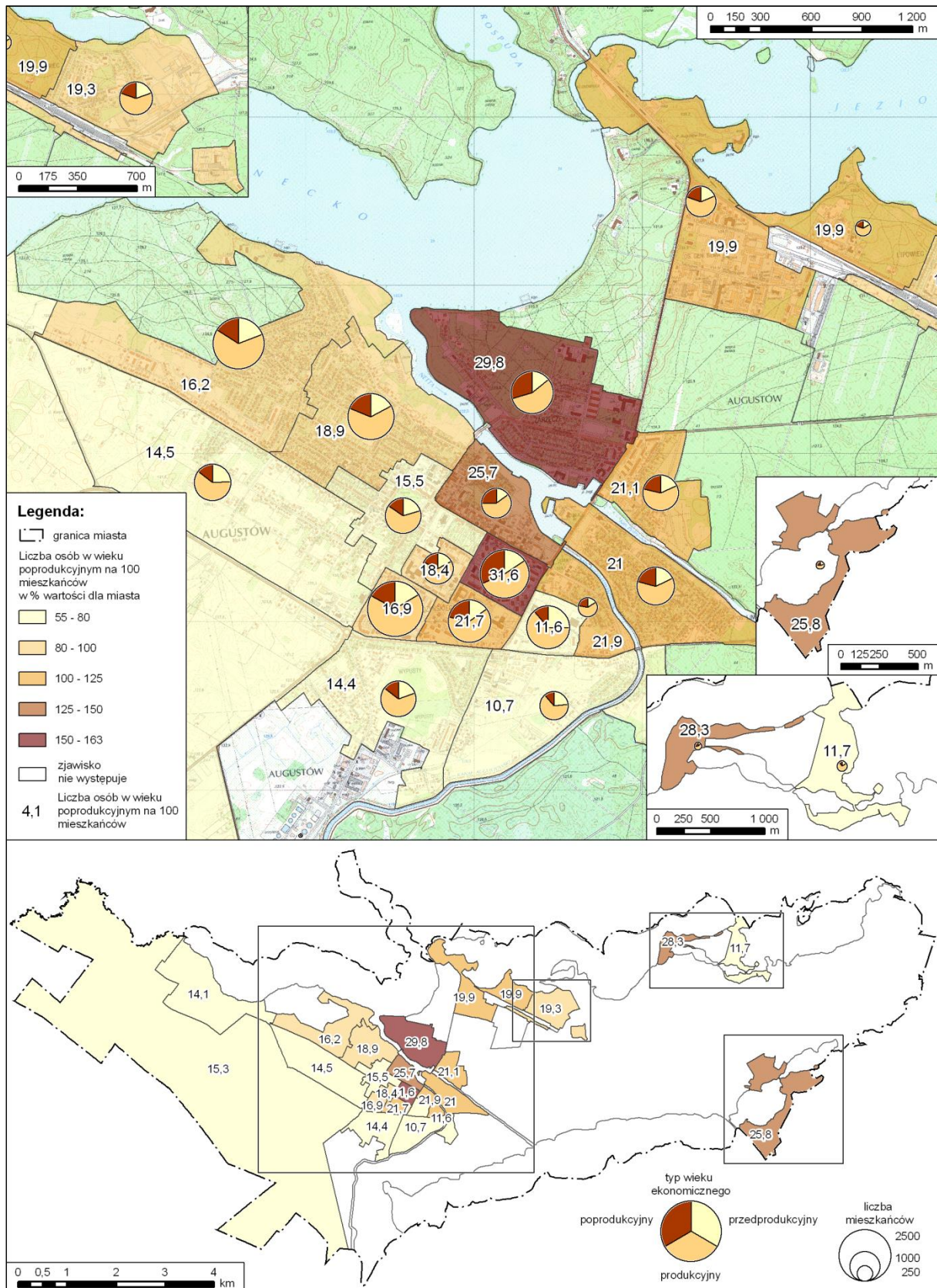
- jednostek: Baraki, Kaczy Dołek, Koszary, Nadleśnictwo;
- południowej części Śródmieścia (Śródmieście I, II);
- jednostki Centrum II, która reprezentowała w tej grupie wyraźnie wyższy poziom wskaźnika z przedziału odpowiadającego 125%-150% wartości dla miasta.

Pozostałe obszary charakteryzowały się niższym niż przeciętny poziomem udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności. Warty odnotowania jest bardzo niski poziom analizowanego wskaźnika w obszarze centrum miasta (Centrum I), a także niższy od średniej dla Lipowca. Obie te informacje z punktu widzenia programu rewitalizacji są ważne. Świadczą bowiem o względnie korzystnej, z demograficznego punktu widzenia, strukturze wieku ludności tych obszarów.

Obszary o podwyższonych wartościach wskaźnika obciążenia populacji osobami w wieku poprodukcyjnym powinny być w pierwszej kolejności uwzględniane przy planowanym rozwoju usług społecznych na rzecz osób starszych.

Warto w tym miejscu zwrócić także uwagę na najwyższe wartości udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogóle ludności, które można zaobserwować w jednostkach Ślępsk oraz jednostce z najmłodszą zabudową wielorodzinną – Sucharskiego.

²⁵ Określanych czasem anglosaskim pojęciem srebrnej ekonomii (*silver economy*).

Rysunek 4.11.1. Wskaźnik obciążenia demograficznego ludnością w wieku poprodukcyjnym oraz struktura ludności miasta Augustów wg ekonomicznych grup wieku w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Augustowie.

4.11.2. Przedsiębiorczość

W tym przypadku za podstawowy wskaźnik przyjęto liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców. Wskaźnik ten, jakkolwiek uwzględnia jedynie miejsce rejestracji firmy, a nie miejsce faktycznie prowadzonej działalności, w praktyce niesie ze sobą bardzo cenną informację i dość dobrze oddaje zróżnicowanie poziomu przedsiębiorczości w skali wewnątrzmięskiej.

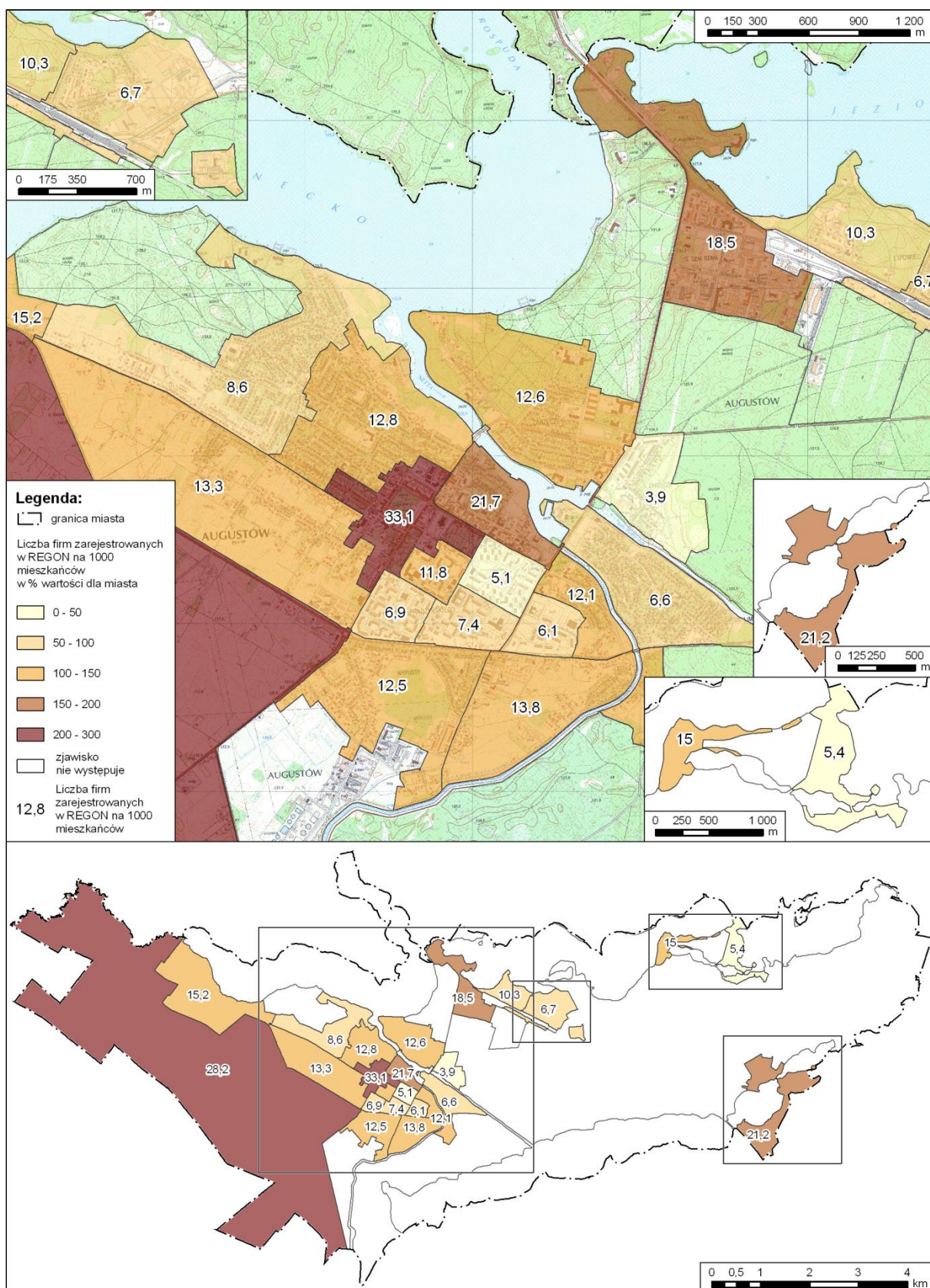
Najwyższą przedsiębiorczość odnotowano w centrum miasta (Centrum I, II). W tych jednostkach zarejestrowana jest bardzo duża liczba przedsiębiorstw, które jednocześnie najczęściej prowadzą na tym terenie swoją działalność. Koncentracja działalności gospodarczej na obszarach centralnych miast jest powszechnie występującą tendencją i także w przypadku Augustowa znajduje swoje potwierdzenie. Pozostałymi jednostkami z grupy o najwyższych wartościach wskaźnika przedsiębiorczości są: Wójtowskie Włóki oraz Sajenek. Obszarem o wyraźnie ponadprzeciętnych wartościach wskaźnika przedsiębiorczości są także Koszary, które stanowią jeden z głównych obszarów koncentracji działalności przemysłowo-składowej i usługowej na terenie miasta. W tym przypadku jednak z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, że większość z ogółu firm, które składają się na ten wskaźnik jest prowadzona przez mieszkańców innych części miasta. W konsekwencji wysoki, bo przekraczający o ponad 50% wartości dla miasta (11,0), poziom przedsiębiorczości oddaje przede wszystkim koncentrację firm na tym obszarze aniżeli poziom przedsiębiorczości mieszkańców tej, wyraźnie problemowej z punktu widzenia podsystemu społecznego, jednostki.

Interesująco przedstawia się zróżnicowanie wschodnich, „puszczańskich” jednostek miasta. Najniższą przedsiębiorczość odnotowano w przypadku Studzienicznej, ponadprzeciętną w Wojciechu, zaś jedną z najwyższych w skali miasta w Sajenku.

Ponadprzeciętne wartości wskaźnika charakterystyczne są dla dużej części jednostek o zabudowie jednorodzinnej (Borki I, Glinki, Zarzeczce, Wybickiego, Wypusty). Nie ulega wątpliwości, że w tym przypadku duże znaczenie ma korzystna, z punktu widzenia przedsiębiorczości, struktura zabudowy tych obszarów, która stwarza potencjał zarówno do rozwoju firm o popularnym na terenie Augustowa profilu z zakresu obsługi ruchu turystycznego, ale również całego szeregu innych działalności usługowych i drobnej wytwórczości.

Najniższe wartości przedsiębiorczości konsekwentnie koncentrują się na obszarze zabudowy wielorodzinnej typu blokowego niezależnie od jej wieku. Charakteryzują zarówno obszary o starszej zabudowie tego typu (Śródmieście I, II, IV), jak i młodszej (Sucharskiego).

Najniższą w skali całego miasta wartość wskaźnika odnotowano na Kaczym Dołku, zaś obniżone względem wartości średniej także na Barakach, Lipowcu, Nadleśnictwie i młodszej części jednostki Borki (Borki II).

Rysunek 4.11.2. Przedsiębiorczość w Augustowie w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Białymstoku.

4.11.3. Poziomów dochodów ludności

Poziom dochodów ludności poszczególnych jednostek urbanistycznych został przybliżony poprzez analizę poziomu dochodów ludności określonych pośrednio za pomocą danych dotyczących wartości podatku PIT oraz zmianę jego poziomu w latach 2010 i 2014.

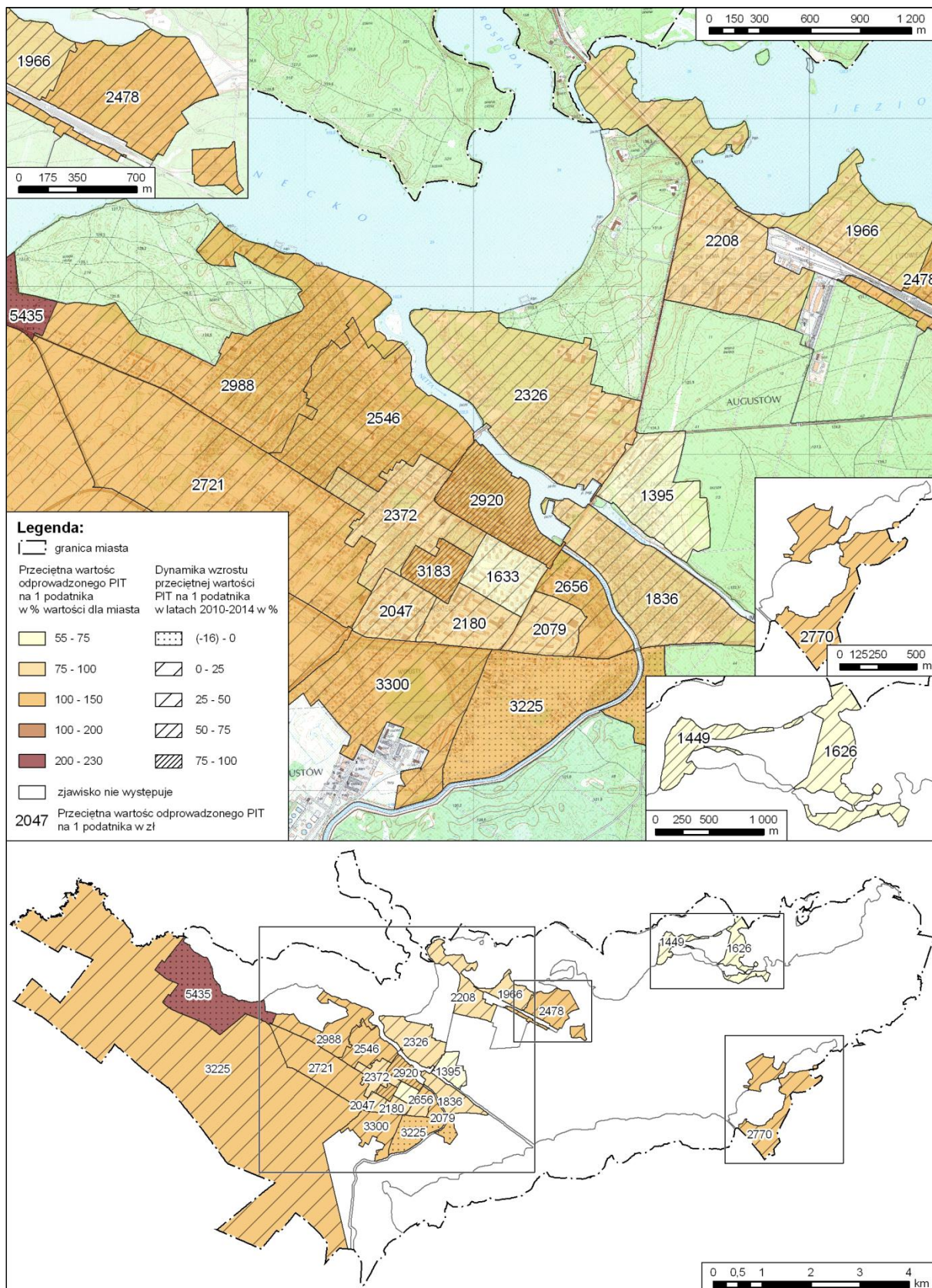
Dane na potrzeby tej części opracowania zostały udostępnione przez Urząd Skarbowy w Augustowie i dotyczyły liczby podatników oraz wartości zapłaconego przez nich podatku PIT w części stanowiącej podstawę do obliczenia dochodów jednostek samorządu terytorialnego. Zakres czasowy udostępnionych danych zawierał stan za rok 2010 oraz 2014, co pozwoliło na uchwycenie dynamiki zachodzących zmian (Rysunek 4.10.3.).

Wartość średnia podatku PIT przypadającego na 1 podatnika w Augustowie w 2014 r. wynosiła 2387 zł. Wartości dla poszczególnych jednostek urbanistycznych wahały się od niespełna 1400 zł do ponad 5400 zł, co odpowiadało rozpiętości wyrażonej w % wartości dla miasta pomiędzy 55% a 230%. Stan taki pozwala na jednoznaczne wskazanie obszarów zamieszkałych przez osoby o niższych i wyższych dochodach. Do tych pierwszych należą obszary wschodnich, puszczarskich jednostek miasta, tj. Wojciech i Studzieniczna. Co ciekawe, trzeci spośród tego rodzaju obszarów osadnictwa na terenie miasta – jednostka Sajenek, reprezentuje odmiennie, ponadprzeciętne wartości wskaźnika. Na obszarze zwartej zabudowy miejskiej centralnej części Augustowa do grupy o najniższych wartościach wskaźnika należą:

- Kaczy Dołek – reprezentujący minimum w skali miasta z przeciętną wartością odprowadzonego przez 1 podatnika podatku nie przekraczającą 1400 zł;
- Najstarsza część największego pod względem liczby mieszkańców augustowskiego osiedla - Śródmieścia (Śródmieście IV).

Niższy poziom od wartości dla całego miasta reprezentowały takie obszary jak:

- Baraki – jedna z dwóch dzielnic o charakterze jednorodzinny – jeden z najstarszych obszarów zabudowy tego rodzaju w mieście;
- ścisłe centrum miasta (Centrum I);
- południowa część Śródmieścia (Śródmieście I, II);
- Zarzecze;
- Koszary;
- Nadleśnictwo;
- Obszar nowej zabudowy blokowej przy ul. Sucharskiego.

Rysunek 4.11.3. PIT odprowadzany przez mieszkańców miasta Augustów w latach: 2010 oraz 2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Skarbowego w Augustowie.

W tym ostatnim przypadku niskie wartości analizowanego wskaźnika są dość zaskakujące. Wytłumaczeniem tak niskich wartości najprawdopodobniej jest specyfika tej dzielnicy miasta zamieszkałej przez młode rodziny z dziećmi. Za niską wartość średnią podatku PIT odpowiadają rodziny z małymi dziećmi, w których małżonkowie rozliczają się razem, matki jednak nie podejmują ani nie kontynuują pracy zarobkowej, wychowując dzieci. Niskim wartościom zapłaconego PIT sprzyjają w tym wypadku również ulgi podatkowe na dzieci oraz wspólne rozliczanie się małżonków. Przypuszczenie to potwierdza drugi najwyższy w mieście, bo blisko 9%, udział dzieci w wieku do lat 6 w liczbie mieszkańców ogółem. Drugą przyczyną jest pewna część uboższych mieszkańców zamieszkałych w lokalach komunalnych w blokach przy ul. Obrońców Westerplatte.

Wartości ponadprzeciętne analizowanego wskaźnika charakteryzują następujące części Augustowa:

- zdecydowana większość obszarów zabudowy jednorodzinnej, za wyjątkiem wymienionych już jednostek Baraki i Zarzecze, tj. Borki I, II, Wypusty I, II, Wybickiego, Glinki, przy czym zauważalną tendencją jest tym wyższy poziom dochodów, im wyższy udział zabudowy najmłodszej;
- Lipowiec;
- obszar centralny miasta składający się z:
  - relatywnie młodej zabudowy blokowej z okresu PRL i lat 90-tych XX w. (Śródmieście III);
  - obszaru mieszanej zabudowy wielo- i jednorodzinnej obszaru historycznego miasta, w tym terenów reprezentacyjnych położonych nad rzeką Nettą i ulicy Mostowej (Centrum II);
- największy w skali miasta obszar zabudowy o charakterze rezydencjonalnym – Ślepsk. W tym przypadku wpływ na wysokość wskaźnika ma zamieszkanie na jego terenie najbogatszych augustowian.

Dzięki udostępnieniu danych za rok 2010 możliwe stało się uchwycenie dynamiki zmian zachodzących w zakresie poziomu dochodów mieszkańców poszczególnych obszarów.

Do niewielkiego spadku wartości zapłaconego PIT doszło w okresie 2010-2014 w dwóch obszarach charakteryzujących się w skali miasta najwyższymi jego wartościami. Były to jednostki Ślepsk oraz Wypusty I. Niską, bo nie przekraczającą ogółem 25%, dodatnią dynamikę analizowanego zjawiska odnotowano na obszarach:

- wschodniej części Śródmieścia (Śródmieście II, IV),
- części obszarów zabudowy jednorodzinnej (Glinki, Wybickiego).

Nieco wyższe wartości dynamiki podatku PIT przypadającego na 1 podatnika (25%-50%) charakteryzowały zdecydowaną większość wyznaczonych jednostek. Do grup o najwyższej dynamice należał startujący z bardzo niskiej wartości wskaźnika w 2010 r. Wojciech (~70%) oraz centralne obszary miasta:

- Centrum I,
- Śródmieście III.

W obu tych jednostkach, w okresie 2010-2014, doszło prawie do podwojenia wartości zapłaconego przez mieszkańców PIT przypadającej na 1 podatnika.

Porównanie wartości płaconego podatku PIT przypadającej na jednego podatnika w stosunku do poziomu ubóstwa określanego na podstawie danych dotyczących zasiłków z MOPS pozwala sformułować tezę o dużej dynamice procesów, którym podlega zdecydowana większość obszarów miasta. Część obszarów o dużej koncentracji ubóstwa i niskim poziomie dochodów dość dynamicznie nadrabia dystans w stosunku do pozostałych jednostek. Taka sytuacja widoczna jest w przypadku Kaczego Dołka, Koszar, czy też Lipowca. W tych przypadkach dynamika ta nie musi oznaczać wcale zmniejszania się skali występującego ubóstwa, lecz co wydaje się być najbardziej prawdopodobnym wytłumaczeniem, jest ona efektem napływu nowych, ponadprzeciętnie zamożnych mieszkańców (Lipowiec), bądź też wzrostu zamożności części mieszkańców, np. zamieszkałych w zabudowie typu jednorodzinnej (Kaczy Dołek, Koszary). Innymi słowy, interpretacja wskaźnika opartego o PIT jako jedyne wskaźnika odpowiadającego za poziom ubóstwa może prowadzić do błędnych wniosków. Dlatego tak istotne jest jego porównanie z dużo precyzyjniej identyfikującym obszary zagrożone ubóstwem wskaźnikiem skonstruowanym

w oparciu o dane z MOPS. Wskaźnik oparty o dane dotyczące podatku PIT powinien być zatem stosowany jedynie jako uzupełnienie danych z MOPS. Zestawienie obu wykazuje nie tyle poprawę sytuacji związaną z redukcją zjawiska ubóstwa, ile rosnące rozwarstwienie poziomu dochodów mieszkańców, które w przypadku części z nich nosi pewne znamiona procesów gentryfikacji²⁶ (Lipowiec).

Z drugiej strony, obszar najstarszej części Śródmieścia (Śródmieście IV), o ponadprzeciętnym natężeniu zjawiska ubóstwa, cechuje zarówno niski przeciętny poziom PIT, jak również stagnacja w zakresie dynamiki ich zmian. W zestawieniu z najwyższym w mieście wskaźnikiem udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle liczby mieszkańców pozwala to na jego identyfikację jako jednego z najbardziej zagrożonych negatywnymi skutkami procesów starzenia się społeczeństwa na terenie miasta w perspektywie kilku lub kilkunastu najbliższych lat.

²⁶ tj. procesów zmiany charakteru dzielnicy poprzez napływ nowych mieszkańców o wysokim statusie społecznym i materialnym.

4.11.3. Podsumowanie

Stan kryzysu w sferze gospodarczej określono analogicznie jak w przypadku sfery zjawisk społecznych. Ze względu na dostępność danych możliwe było zastosowanie 3 wskaźników cząstkowych:

- udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle liczby mieszkańców w %,
- liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców,
- wartość PIT na 1 podatnika.

Wszystkie wskaźniki poddano normalizacji w oparciu o wartość dla całego miasta. Ze względu na różny charakter analizowanych danych konieczne było natomiast odwrócenie dwóch wskaźników o charakterze stymulant. Były to dwa ostatnie z powyżej wymienionych, tj. liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. mieszkańców i wartość PIT na 1 podatnika.

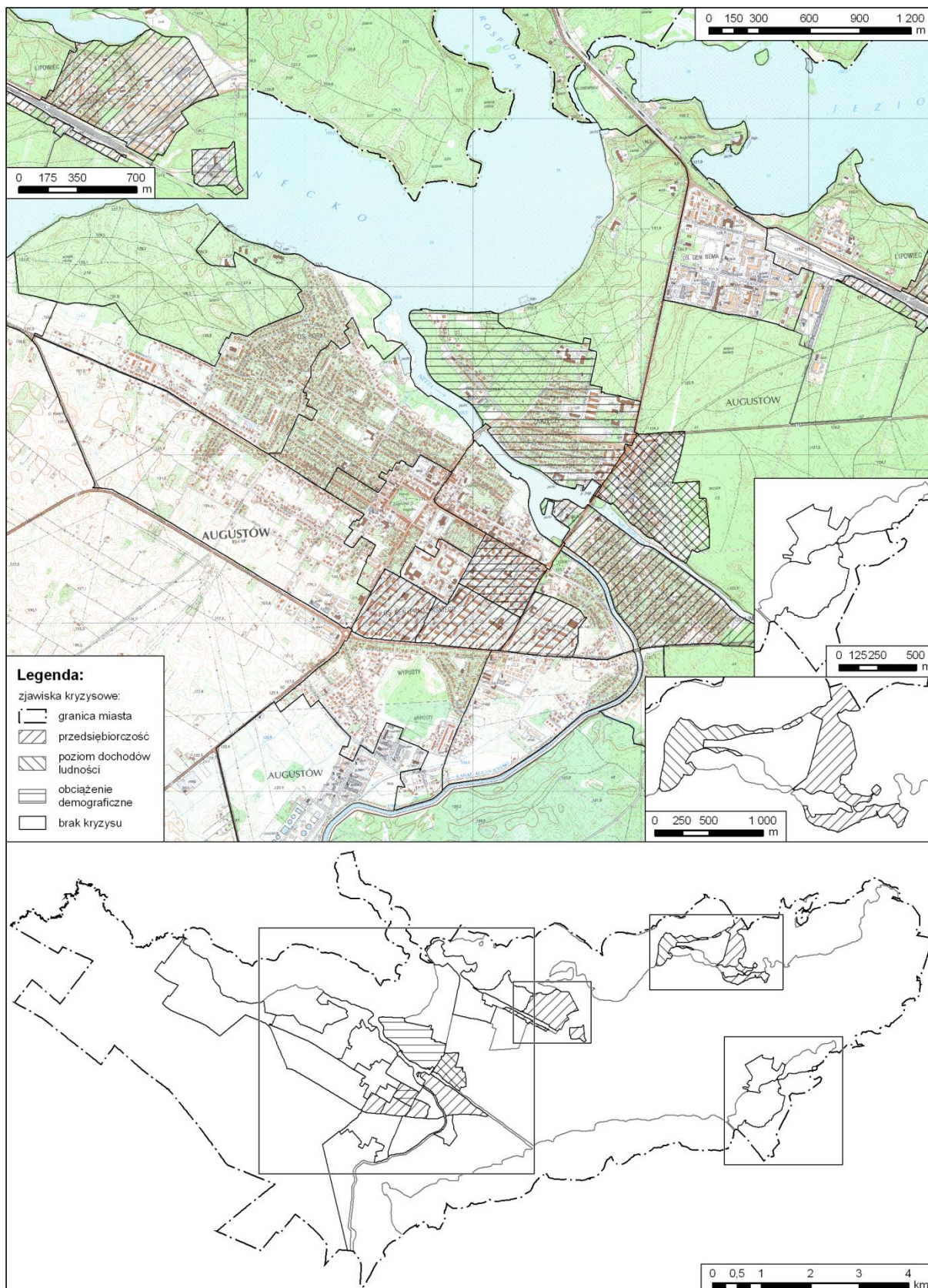
Poziom natężenia wskaźnika odpowiadający stanowi kryzysowemu przyjęto na takim samym poziomie jak w przypadku zjawisk społecznych, tj. 150% wartości wskaźnika dla całego miasta. Ze względu na małą liczbę wskaźników (3) przyjęto założenie, że stan kryzysu dla zjawisk gospodarczych oznacza nakładanie się przynajmniej dwóch negatywnych zjawisk w jednej jednostce.

Kolejno, efekty opisanego powyżej postępowania przedstawiono na mapie. Spełnienie warunku nakładania się na siebie negatywnych zjawisk gospodarczych odnotowano w dwóch jednostkach urbanistycznych. Były to:

- Kaczy Dołek (przedsiębiorczość, poziom dochodów),
- Śródmieście IV (przedsiębiorczość, obciążenie demograficzne).

Negatywne zjawiska gospodarcze wysterowały ponadto pojedynczo w ośmiu innych jednostkach referencyjnych, tj.:

- Baraki – przedsiębiorczość;
- Lipowiec – przedsiębiorczość;
- Studzieniczna – przedsiębiorczość;
- Sucharskiego – przedsiębiorczość;
- Śródmieście I – przedsiębiorczość;
- Śródmieście II – przedsiębiorczość;
- Wojciech – poziom dochodów;
- Zarzecze – obciążenie demograficzne.

Rysunek 4.11.4. Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej w Augustowie.

Źródło: opracowanie własne.

4.12. Zjawiska środowiskowe

Jedną z grup problemów (sfer, wymiarów), których analiza pozwala na identyfikację obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, są problemy środowiskowe. W myśl Ustawy z dnia 9 października są one definiowane jako: *w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska*²⁷. Na potrzeby tej części opracowania posłużono się danymi i informacjami pochodzącymi z następujących opracowań:

- Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Miasta Augustów na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022, Instytut Zrównoważonego Rozwoju Augustów 2015.
- Augustów – Opracowanie Ekofizjograficzne. Aktualizacja opracowania, Budplan, Warszawa 2012.
- Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej, Biuro Studiów i Pomiarów Proekologicznych „Ekometria”, Gdańsk, 2012.
- Dokumentów i raportów WIOŚ w Białymstoku, w tym:
  - Wyniki badań pól elektromagnetycznych wykonanych na terenie województwa podlaskiego 2014 roku, WIOŚ w Białymstoku, Białystok, 2015.
  - Wyniki badań pól elektromagnetycznych wykonanych na terenie województwa podlaskiego 2011 roku, WIOŚ w Białymstoku, Białystok, 2012.
  - Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa podlaskiego w 2014 roku, WIOŚ w Białymstoku, Białystok, 2015.
  - Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu augustowskiego w 2014 r., WIOŚ w Białymstoku Delegatura w Suwałkach, Suwałki, 2015.
  - Klasyfikacja wstępna jezior województwa podlaskiego badanych w 2009 roku, Inspekcja Ochrony Środowiska WIOŚ w Białymstoku Delegatura w Suwałkach, Suwałki, 2010.
  - Klasyfikacja wstępna jezior województwa podlaskiego badanych w 2012 roku (zweryfikowana przez Instytut Ochrony Środowiska –PIB z uwzględnieniem opinii eksperckiej), Inspekcja Ochrony Środowiska WIOŚ w Białymstoku Delegatura w Suwałkach, Suwałki, 2013.
  - Ocena wyników badań hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w 2015 roku, WIOŚ w Białymstoku, Białystok, 2016.
  - Ocena wyników badań hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w 2014 roku, WIOŚ w Białymstoku, Białystok, 2015.
  - Ocena wyników badań hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w 2011 roku, WIOŚ w Białymstoku, Białystok, 2012.

Ze względu na zidentyfikowane zróżnicowanie w zakresie standardów jakości wód powierzchniowych na terenie miasta konieczne stało się opisanie ich stanu w rozbiu

²⁷Art. 9. ust. 1. pkt. 2 Ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji.

na poszczególne zbiorniki wodne (jeziora). Stanowiło to uszczegółowienie wymiaru przestrzennego analizy o zróżnicowanie wewnętrzne jednostki urbanistycznej Jeziora.

4.12.1. Przekroczenia standardów środowiska

Jakość powietrza atmosferycznego

Na terenie miasta Augustów brak jest stałych stacji monitoringu jakości powietrza. W 2004 roku w okresie od lutego do czerwca przeprowadzono pomiary jakości powietrza za pomocą stacji mobilnej WIOŚ w Białymstoku. Pomiary odbyły się w dwóch punktach pomiarowych zlokalizowanych przy ul. 29 listopada 5, a następnie przy ul. Brzostowskiego 2. Okres kilkunastu lat jaki upłynął od tych pomiarów oraz niewielka ilość punktów pomiarowych odległych od siebie o kilkaset metrów nie pozwalają jednak wykorzystać wyników tych pomiarów na potrzeby analiz zróżnicowania wewnątrzmijskiego.

Najnowszych informacji dotyczących stanu powietrza w mieście dostarczają wyniki modelowania immisji dla całego rejonu podlaskiego, wykonane na potrzeby opracowania Programu ochrony powietrza (POP) dla sfery podlaskiej²⁸ z roku 2012. Program ten wskazuje, że jednym z miast o dużym prawdopodobieństwie występowania obszarów przekroczeń może być teren miasta Augustowa. Przeprowadzona w POP diagnoza stanu aerosanitarne na terenie województwa wskazała część miasta Augustowa, jako jeden z sześciu obszarów z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu zawieszonego PM10 oraz PM2,5 o okresie uśredniania wyników 24godziny. Wyniki obliczeń teoretycznych przedstawia Tabela 4.12.1. Zidentyfikowane obszary obejmowały zdecydowaną większość obszaru zurbanizowanego w mieście i równocześnie większość jego mieszkańców.

Z punktu widzenia wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji wyniki te mogą pełnić jedynie funkcję uzupełniająco-informacyjne ze względu na:

- teoretyczny (obliczeniowy) charakter wskazanych obszarów, bez potwierdzenia ich trafności wartościami z pomiaru;
- szacunkowy, i najprawdopodobniej błędny w jednym z przypadków, charakter przedstawionych dla obu obszarów danych.

Tabela 4.12.1. Informacje o obszarach przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu zawieszonego PM2,5 w Augustowie w 2012 r.

L.p.	Rodzaj zanieczyszczenia	Kod obszaru	Emisja łączna w obszarze [Mg/rok]	Powierzchnia obszaru przekroczeń [km ²]	Liczba ludności w tys.	Wartość z obliczeń [µg/m ³]
1.	Pył zawieszony PM10	Pd12sPdPM10d03	275,1	7,6	24,4	76,4
2.	Pył zawieszony PM2,5	Pd12sPdPM2,5a03	126,2	3,4	17,5	32,3

Źródło: Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej, Białystok 2012.

²⁸Przyjętej uchwałą nr XXXIV/414/13 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 20 grudnia 2013 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej”.

Klimat akustyczny

Ważnymi zjawiskami, które bezpośrednio mogą wpływać na jakość życia mieszkańców są negatywne zjawiska w sferze klimatu akustycznego, który jest jednym z podstawowych czynników wpływających na jakość i poziom życia. Jego negatywnym elementem jest zjawisko hałasu. Najbardziej powszechnie występującym rodzajem hałasu jest hałas komunikacyjny. W latach 2010-2015 WIOŚ w Białymstoku przeprowadził na terenie miasta Augustowa badania w trzech latach: 2010, 2013 oraz 2015 (Tabela 4.12.2.). Ponadto, pomiary hałasu przeprowadzono także w:

- października 2007 r. na potrzeby sporządzenia operatu uzdrowskiego i uzyskania świadectwa potwierdzającego przydatność klimatu do prowadzenia leczenia uzdrowskiego²⁹ (Błażejczyk i inni 2007);
- latach 1996, 2001 przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Na uwagę zasługują w szczególności badania z lat 1996 oraz 2001. Z racji zastosowania tej samej, szczegółowej lokalizacji 19 punktów pomiarowych dawały one dość dokładne przybliżenie problemu zagrożeń związanych z hałasem komunikacyjnym w ujęciu wewnątrzmijskim.

W analizowanym okresie czasu zauważalny jest wpływ oddania do użytku tzw. obwodnicy Augustowa w ciągu DK8 (E67) i związane z tym faktem wyraźne, w porównaniu z rokiem 2013, ograniczenie przekroczeń dopuszczalnej wartości wskaźnika oceny hałasu w roku 2015. W przypadku pory dziennej normy wskaźnika hałasu zostały przekroczone zaledwie o 0,1 dB. Dla pory nocnej odnotowane wartości wskaźnika przekraczały normę w wyższym stopniu, bo o 3,9 dB. Były to jednak wartości blisko trzy razy niższe od maksymalnych, odnotowanych w badaniu z roku 2013.

Pomiary wykonywane były w punkcie przy ul. Chreptowicza 13. Fakt, że wykonano je tylko w jednym punkcie pomiarowym wyraźnie ogranicza możliwości wnioskowania w zakresie przekroczenia norm dotyczących hałasu komunikacyjnego w mieście. Wyniki pomiarów trudno bowiem ekstrapolować na obszary inne niż otoczenie ul. Chreptowicza³⁰. Zasięg występowania problemów związanych z hałasem komunikacyjnym na obszarze bezpośrednio graniczącym z ul. Chreptowicza (DK16) można przybliżyć za pomocą strefy uciążliwości 200 m od dróg krajowych. Strefa ta obejmuje (Tabela 4.12.3.):

- większą część zarówno obszaru, jak i ludności jednostek urbanistycznych: Śródmieście I oraz II;
- znaczącą część obszaru oraz ludności jednostki Wypusty I;
- niewielkie fragmenty jednostek Wójtowskie Włóki, Sucharskiego i Wypusty II.

Natężenie ruchu dla tego odcinka DK 16 osiągnęło w badaniu GPR 2015 wartość 11 818 pojazdów na dobę (SDRR).

²⁹Augustów – Opracowanie ekofizjograficzne. Aktualizacja, Budplan, Warszawa, 2012.

³⁰ Która to ulica odpowiada odcinkowi DK16 z GPR 2015 „Rondo NSZZ "Solidarność"-skrzyżowanie z DW 664”.

Poziom hałasu w analizowanym punkcie pomiarowym w 2015 r. oznaczał zatem zarówno w przypadku pory dziennej, jak i nocnej przeciętne zagrożenie hałasem. W subiektywnej skali uciążliwości hałasu komunikacyjnego opracowanej przez Państwowy Zakład Higieny (PZH) wartości dla pory dziennej odpowiadały „dużej uciążliwości”; dla pory nocnej - „średniej uciążliwości”.

Tabela 4.12.2. Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego w Augustowie w latach 2010-2015.

Rok	Data pomiaru	Wyniki pomiarów krótkookresowych				Przekroczenia dopuszczalnej wartości wskaźnika oceny hałasu	
		L _{Aeq,D} [dB] (6 ⁰⁰ -22 ⁰⁰)	L _{Aeq,D} [dB] (6 ⁰⁰ -18 ⁰⁰)	L _{Aeq,W} [dB] (18 ⁰⁰ -22 ⁰⁰)	L _{Aeq,N} [dB] (22 ⁰⁰ -6 ⁰⁰)	L _{Aeq,D} [dB] (6 ⁰⁰ -22 ⁰⁰)	L _{Aeq,N} [dB] (22 ⁰⁰ -6 ⁰⁰)
2015	13-14.08.2015	65,1	-	-	59,9	0,1	3,9
2013	12-13.06.2013	-	68,5	68,1	67,4	3,5	11,4
	22-23.06.2013		67,5	67,9	66,4	2,5	10,4
	26-27.06.2013		68,3	68,6	67,5	3,3	11,5
	08-09.10.2013		69,2	68,8	67,2	4,2	11,2
	16-17.10.2013		69,2	68,8	68,1	4,2	12,1
	19-20.10.2013		68,9	68	66,2	3,9	10,2
2010	09-10.06.2010	-	67,2	68,5	68,1	3,5	11,4
	12-13.06.2010		67,5	67,9	66,4	2,5	10,4
	14-15.06.2010		68,3	68,6	67,5	3,3	11,5
	30.09-01.10.2010		69,2	68,8	67,2	4,2	11,2
	02-03.10.2010		69,2	68,8	68,1	4,2	12,1
	16-17.12.2010		68,9	68	66,2	3,9	10,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny wyników badań hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w latach 2011, 2014 oraz 2015, WIOŚ w Białymstoku, Białystok, 2015.

Tabela 4.12.3. Podstawowe informacje dotyczące strefy uciążliwości ul. Chreptowicza.

L.p.	Nazwa	Mieszkańcy			Powierzchnia		
		Liczba ogółem	Strefa 200 m od DK	% jednostki	Ogółem [ha]	Strefa 200 m od DK [ha]	% jednostki
1.	Śródmieście I	3231	1730	53,5	13,6	53,9	53,9
2.	Śródmieście II	1917	1121	58,5	15,3	66,9	66,9
3.	Wypusty I	1325	468	35,3	60,9	30,1	30,1
4.	Glinki	1417	11	0,8	132,8	2,0	2,0
5.	Wójtowskie Włóki	259	7	2,7	1760,6	0,2	0,2
6.	Wypusty II	855	5	0,6	64,7	5,7	5,7
7.	Sucharskiego	1932	0	0,0	12,6	10,1	10,1
Suma		10936	3342	30,6	2060,5	168,9	2,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny wyników badań hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w 2015 roku, WIOŚ w Białymstoku, Białystok, 2016.

Tabela 4.12.4 Graniczne poziomy hałasu a komfort akustyczny.

Opis warunków	Poziom hałasu w L_{Aeq} [dB]	
	Pora dzienna	Pora nocna
Pełny komfort akustyczny	<50	<40
Przeciętne warunki akustyczne	50-60	40-50
Przeciętne zagrożenie hałasem	60-70	50-60
Wysokie zagrożenie hałasem	>70	>60

Źródło: *Raport o stanie środowiska województwa Podlaskiego w latach 2002 – 2003*, WIOŚ Białystok, Biblioteka Monitoringu Środowiska 2004 za Augustów – *Opracowanie Ekofizjograficzne. Aktualizacja opracowania*, Budplan, Warszawa 2012.

Występowania problemów związanych z hałasem komunikacyjnym można się również spodziewać na innych odcinkach dróg krajowych i wojewódzkich na terenie miasta, w szczególności tych o znaczących poziomach natężeniu ruchu. Sytuacja taka dotyczyć może przebiegających przez silnie zurbanizowany obszar miasta odcinków DK 16, w tym odcinków o wyższym natężeniu ruchu od odcinka ul. Chreptowicza, na którym WIOŚ w Białymstoku dokonał pomiaru hałasu komunikacyjnego w 2015 r., tj. (Tabela 4.12.5.):

- od skrzyżowania DK16 z DW664 do skrzyżowania z al. Wyszyńskiego,
- pomiędzy Węzłem Augustów a Rondem NSZZ "Solidarność".

Pozostałe odcinki dróg krajowych, za wyjątkiem odcinków wlotowych do miasta DK8 oraz DK61 przebiegających przez rzadko zaludnione obszary, odznaczają się około dwuipółkrotnie-trzykrotnie niższym, w porównaniu do przyjętego za referencyjny odcinka DK16 od Ronda NSZZ "Solidarność" do skrzyżowania z DW664 (ul. Chreptowicza), natężeniem ruchu. W związku z tym przewidywany poziom uciążliwości tych odcinków związanych z hałasem komunikacyjnym powinien być wyraźnie niższy i mieścić się w przedziale odpowiadającym przeciętnym warunkom akustycznym.

Tabela 4.12.5. Wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu 2015 na odcinkach dróg krajowych znajdujących się na terenie miasta Augustowa.

Numer drogi	Nazwa odcinka	SDRR pojazdy silnikowe ogółem liczba/dobę
DK16	Skrzyżowanie z DW664-skrzyżowanie z al. Wyszyńskiego	14226
DK16	Węzeł Augustów-Rondo NSZZ "Solidarność"	12426
DK16	Rondo NSZZ "Solidarność"- skrzyżowanie z DW664	11818
DK8	Suchowola-Węzeł Augustów	9884
DK61	Rajgród- Węzeł Augustów	9424
DK8	Węzeł Borki-WęzełJanówka	7931
DK8	Węzeł Augustów-Węzeł Borki	7418
DK16	Augustów /Węzeł Borki/-Rondo NSZZ "Solidarność"	4772
DK16	Elk-Augustów /Węzeł Borki/	4135
DK16	Augustów-Pomorze	4128

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Wyników Generalnego Pomiaru Ruchu 2015*, GDDKiA, Warszawa, 2016.

Drugim rodzajem hałasu, występującym bardziej lokalnie i punktowo, jest hałas przemysłowy. Zjawisko to występuje głównie w dzielnicach miast o charakterze przemysłowym. W przypadku Augustowa, przy braku szczegółowych badań, można przypuszczać, że zjawisko to może występować i negatywnie oddziaływać na część mieszkańców dzielnicy Koszary (tzw. Podkowa).

Pole elektromagnetyczne

Od chwili wejścia w życie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku przeprowadził w Augustowie w latach 2008-2015, w ramach realizowanego programu badań pól elektromagnetycznych, trzykrotnie pomiary poziomu promieniowania elektromagnetycznego (Tabela 4.12.6.).

Tabela 4.12.6. Wyniki badań pól elektromagnetycznych wykonanych w Augustowie w latach 2008-2015.

L.p.	Rok	Lokalizacja punktu	Współrzędne punktu	Data rozpoczęcia i zakończenia pomiaru	Godzina rozpoczęcia i zakończenia pomiaru	Częstotliwość próbkowania	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego [V/m]	Wartość niepewności pomiaru [V/m]	Procent wartości dopuszczalnej [%]
1.	2014	ul. Rynek Zygmunta Augusta	53° 50' 40,4"; 22° 58' 38,7"	01.04.2014	10:41-12:41	1s	0,89	± 0,0445	12,7
2.	2011			12.12.2011	10:20-12:20	1s	0,23	± 0,0115	3,3
3.	2008			28.07.2008	11:05-13:05	10s	0,26	± 0,013	3,7

Źródło: Wyniki badań pól elektromagnetycznych wykonanych na terenie województwa podlaskiego w latach 2008, 2011, 2014, WIOŚ w Białymstoku, Białystok.

Na podstawie przeprowadzonych badań nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych. Jednocześnie warto zauważyć, że wartość pomiaru z roku 2014 była wynikiem najwyższym spośród pomiarów dokonanych na terenie województwa podlaskiego.

Starszym badaniem, które pozwala dokładniej ocenić stan poziomu promieniowania elektromagnetycznego w ujęciu wewnątrzmiastowym, jest badanie poziomu pól magnetycznych na terenie uzdrowiska Augustów zlecone Wojewódzkiemu Inspektoratowi Ochrony Środowiska w Białymstoku. Pomiary zostały wykonane w dniu 25 października 2007 r. w pięciu lokalizacjach na terenie miasta Augustowa. Były to:

- ul. Zdrojowa naprzeciwko Hotelu Warszawa,
- ul. Tartaczna 15,
- ul. Turystyczna 5,
- ul. Zarzecze 19 przy Gimnazjum,
- ul. Sosnowa przy Szkole Podstawowej Nr 4.

We wszystkich badanych lokalizacjach stwierdzono brak przekroczeń normy dopuszczalnej określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 2003 r. Wartości składowej elektrycznej pola mieściły się w przedziale 11 – 15 % normy dopuszczalnej.

Podsumowując, brak jest podstaw do przypuszczeń, że na terenie miasta Augustowa występują przekroczenia norm dopuszczalnych dla natężenia pola elektromagnetycznego dla miejsc dostępnych dla ludności o charakterze i skali rzutuującej na uwarunkowania prowadzenia procesów rewitalizacji.

Jakość wód powierzchniowych

Ze względu na lokalizację Augustowa ocena stanu środowiska w zakresie jakości wód powierzchniowych jest jednym z ważniejszych jej elementów. Jednocześnie należy podkreślić, że czynnik ten wydaje się w dużo większym stopniu wpływać na sferę gospodarczą miasta związaną z rozwojem funkcji turystycznych oraz lecznictwa uzdrowiskowego, niż na jakość życia mieszkańców.

Rzeki

W ramach prowadzonego przez WIOŚ w Białymstoku w latach 2010-2014 monitoringu jakości wód powierzchniowych na terenie miasta Augustowa przeprowadzono badania jakości wód w punkcie pomiarowo-kontrolnym Kanał Augustowski –Klonownica. W ich rezultacie badane wody zaklasyfikowano następująco pod względem poszczególnych elementów oceny:

- stan/potencjał ekologiczny – słaby;
- stan chemiczny – brak danych;
- stan Jednolitej Części Wód – zły.

Warto podkreślić, że zaliczenie do złego stanu wód w JCW spowodowane było niekorzystnym wynikiem monitoringu ichtiologicznego (wskaźnik EFI). Stało się tak, pomimo mieszczania się stężeń pozostałych badanych w 2013 r. wskaźników fizykochemicznych w granicach maksymalnego potencjału (I klasa)³¹.

Jeziora

Badania dotyczące jakości wód jezior do roku 2007 roku prowadzono przy zastosowaniu metodyki określanej jako System Oceny Jakości Jezior, opracowanej przez Instytut Ochrony Środowiska. Badania jakości wód jezior znajdujących się na terenie miasta Augustowa przeprowadzone według tej metodyki pochodzą z lat 1988-2002 (Tabela 4.12.7.). Stosowana klasyfikacja brała pod uwagę wskaźniki biologiczne oraz fizykochemiczne i na tej podstawie ich wartości dzieliła wody na następujące klasy:

- I klasa,
- II klasa,

³¹Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu augustowskiego w 2014 r., WIOŚ w Białymstoku Delegatura w Suwałkach, Suwałki, 2015.

- III klasa,
- poza klasą.

Tabela 4.12.7. Klasyfikacja jezior miasta Augustowa badanych przez WIOŚ wg Systemu Oceny Jakości Jezior.

Lp.	Nazwa jeziora	Powierzchnia [ha]	Głębokość maks. [m]	Lata badań	Kategoria podatności na degradację	Klasa czystości
1.	Rospuda Augustowska	104	10,5	1989, 2002	3	3
2.	Necko	400	25	1989, 2002	2	2
3.	Staw Sajenek	35,8	12,6	1989, 2000	3	3
4.	Sajenko	68,2	26	1989, 2000	2	2
5.	Sajno	522,5	27	1989, 2002	2	2
6.	Białe Augustowskie	476,6	30	1988, 2002	2	2
7.	Staw Wojciech	22,6	3,1	1988	-	1
8.	Studzieniczne	250,1	30,5	1988, 2002	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Informacji Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu augustowskiego w 2014 r.*, WIOŚ w Białymstoku Delegatura w Suwałkach, Suwałki, 2015.

W przypadku jezior znajdujących się na terenie miasta Augustowa zdecydowana większość, bo pięć, charakteryzowała się II klasą czystości wód (Necko, Sajenko, Sajno, Białe Augustowskie, Studzieniczne). Jedno, tj. Staw Wojciech, wyróżniało się I klasą czystości, zaś dwa (Rospuda Augustowska, Staw Sajenek) znajdowały się w III klasie czystości.

W latach 2007-2010 metody oceny jakości jezior regulowało *rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych* (Dz. U. Nr 162, poz. 1008).

Aktualnie prowadzone badania jakości wód jezior prowadzone są na podstawie:

- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1545),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 roku w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1482).

Zastosowana klasyfikacja opiera się o oceny przeprowadzone w jednolitych częściach wód (JCW). Ocena stanu ekologicznego wód uzupełniona jest wynikami badań fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Jej wynikiem końcowym jest ocena w skali dwustopniowej:

- stan dobry,
- stan zły (poniżej dobrego).

Ocena stanu jezior, ze względu na różnice metodyczne, nie może być bezpośrednio porównywana z wynikami ocen przeprowadzonych według Systemu Oceny Jakości Jezior.

W roku 2009 na terenie miasta Augustowa przeprowadzono badania jezior: Necko, Sajno, Białe Augustowskie oraz Rospuda Augustowska. Z przeprowadzonych przez WIOŚ w Białymstoku

badania wynika, że wśród jezior na terenie miasta Augustowa wyraźnie wyróżniają się dwa zbiorniki:

- *in minus* – Rospuda Augustowska, o umiarkowanym stanie ekologicznym wód i złym stanie JCW;
- *in plus* Białe Augustowskie, o bardzo dobrym stanie ekologicznym wód.

Pozostałe spośród badanych jezior, tj. Necko i Sajno charakteryzowały się dobrymi: stanem ekologicznym i chemicznym wód oraz stanem JCW.

Wyniki klasyfikacji stanu jezior na terenie miasta Augustów przeprowadzonej na podstawie badań z roku 2012 wykonanych w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego WIOŚ w Białymstoku wskazują na gorszy od pozostałych stan najintensywniej wykorzystywanego turystycznie jeziora Necko.

Najbardziej aktualne dostępne dane dotyczące stanu wód jezior wskazują na przekroczenia standardów wód dla jezior: Rospuda Augustowska oraz Necko, a więc tych, które poddane są ze względu na swoje położenie najsilniejszym procesom antropopresji.

Tabela 4.12.8. Ocena stanu wód jezior na terenie miasta Augustowa w latach 2009 oraz 2012.

Nazwa jeziora				Rospuda Augustowska	Necko	Sajno	Białe Augustowskie			
Kod zbiornika				30030	30031	30037	30034			
Powierzchnia [ha]				104	400	522,5	476,6			
Głębokość maks. [m]				10,5	25	27	30			
Objętość				5383,1	40561,4	52446,8	41716,5			
Stan	Ekologiczny	Elementy	Biologiczne	Klasa	2009	II	II	II	I	
					2012	–	II	I	II	
			Fizykochemiczne	2009	poniżej dobrego	dobry	dobry	dobry	dobry	
				2012	–	dobry	dobry	dobry	dobry	
			Morfologiczne	2012	–	I	I	I	I	
				Substancje szczególnie szkodliwe*				2012	–	poniżej stanu dobrego
		Klasa				2009	umiarkowany	dobry	dobry	bardzo dobry
		Klasa				2012	–	umiarkowany	bardzo dobry	dobry
		Chemiczny			Klasa	2009	dobry	dobry	dobry	dobry
		Chemiczny			Klasa	2012	–	dobry	–	–
	JCW			Klasa	2009	zły	dobry	dobry	dobry	
	JCW			Klasa	2012	–	zły	–	–	

*Substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Klasyfikacji wstępna jezior województwa podlaskiego badanych w 2009 roku*, Inspekcja Ochrony Środowiska WIOŚ w Białymstoku Delegatura w Suwałkach, Suwałki, 2010 i in.

Jakość wód podziemnych

Jakość wód podziemnych na terenie powiatu augustowskiego dokonywana jest przez Państwowy Instytut Geologiczny (PIG). Jedną z dwóch studni na terenie powiatu, w których prowadzone były badania wód podziemnych, znajduje się na terenie miasta. Badania przeprowadzono w roku 2007 i pozwoliły one zaklasyfikować elementy fizykochemiczne³² stanu wód podziemnych do klasy III zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U. Nr 143, poz. 896). Klasa III oznaczała wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka. Powyższa klasyfikacja była również podstawą do oceny stanu chemicznego. Wody klas I-III oznaczają w tym przypadku dobry stan chemiczny.

Tabela 4.12.9. Wyniki monitoringu diagnostycznego jakości wód podziemnych przeprowadzonych przez PIG-PIB na terenie powiatu augustowskiego w 2012 r.

Nr	Gmina	Głębokość stropu (m)	Użytkowanie terenu (dominujące w promieniu 500 m)	JCWPd	Klasa wód	
					2007	2012
748	Kamień / Sztabin	20,1	Lasy	34	III	III
1671	Augustów / Augustów	18,1	Lasy	34	III	-

źródło: PIG-PIB za WIOŚ Białystok 2014.

Na terenie województwa podlaskiego prowadzony jest przez WIOŚ w Białymstoku monitoring wód podziemnych na obszarach zagrożonych zanieczyszczeniami przy składowiskach odpadów. Na obszarze miasta Augustowa znajduje się jedno, zamknięte i zrehabilitowane składowisko odpadów komunalnych zlokalizowane przy ul. Wojska Polskiego. Stan wód podziemnych w bezpośredniej bliskości składowiska podlega monitoringowi prowadzonemu przez WIOŚ w Białymstoku. Przeprowadzone w roku 2011 badania wód podziemnych w piezometrach przy składowisku wykazały słaby stan wód odpowiadający IV i V klasie jakości wód podziemnych.

4.12.2. Odpady

Odpady, w szczególności stwarzające zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska stanowią element zjawisk kryzysowych mogących decydować o uznaniu danego obszaru za zdegradowany, wymieniony wprost w Ustawie z dnia 9 października o rewitalizacji.

Jakkolwiek na terenie miasta znajdują się przedsiębiorstwa wytwarzające w ramach swojej działalności odpady niebezpieczne, to skala ich wytwarzania jest względnie niska. Odpady niebezpieczne nie są trwale składowane na terenach przedsiębiorstw. Jednocześnie, według danych WIOŚ w Białymstoku, na obszarze miasta nie ma zakładów wpisanych do rejestru obiektów mogących spowodować poważne awarie. Przedsiębiorstwa augustowskie nie stosują w swojej działalności substancji, których niekontrolowane uwolnienie mogłoby zagrozić bezpieczeństwu zarówno ludzi jak i środowiska przyrodniczego.

³² Klasyfikacja ta nie obejmuje oceny stanu sanitarnego oraz badań pod kątem przydatności wody do spożycia.

Odpady niebezpieczne, które są efektem funkcjonowania podmiotów gospodarczych w mieście, to w głównej mierze odpady z:

- jednostek służby zdrowia i placówek weterynaryjnych, w tym:
  - SP ZOZ w Augustowie
  - Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Augustowie
- stacji demontażu pojazdów - Transdźwig Zawadzcy sp.j.
- największych pracodawców w mieście takich jak:
  - Mazurskie Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Budowlane J. W. Ślępsk.
  - British American Tobacco Polska S.A.
  - Pracowniczy Ośrodek Maszynowy w Augustowie Sp. z o. o.
  - MPEC Giga Sp. z o.o. w Augustowie.
  - Balt-Yacht K.A. I B. Kozłowski sp.j.

Negatywny wpływ na wody podziemne opisany w części ich dotyczącej wywiera natomiast zamknięte składowisko odpadów komunalnych.

4.12.3. Podsumowanie

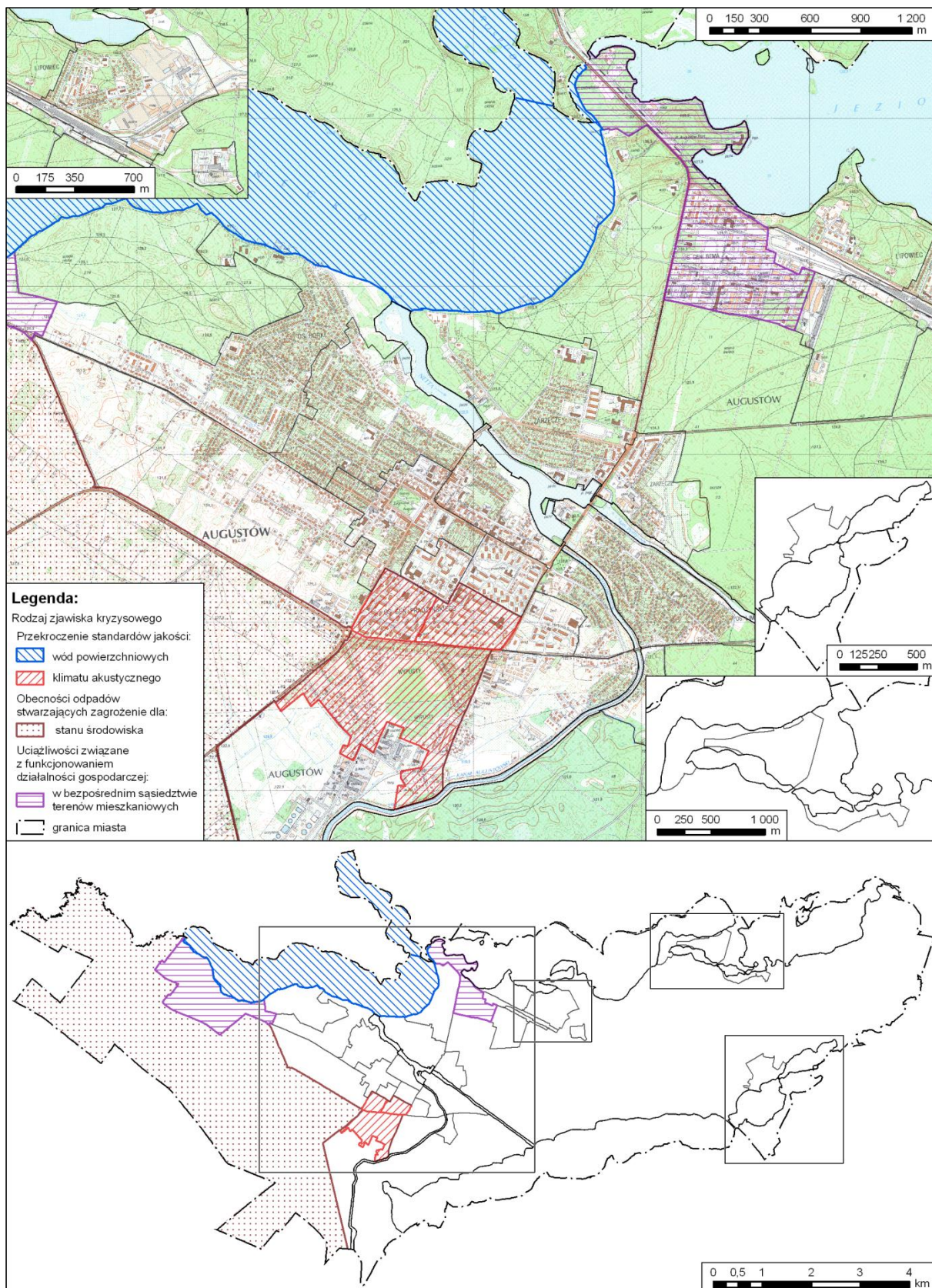
Przeprowadzona powyżej analiza głównych zjawisk kryzysowych sfery środowiskowej nie pozwala jednoznacznie zdefiniować obszaru kryzysowego z punktu widzenia planowanych działań rewitalizacyjnych. Wynika to z faktu, że zdecydowana większość z prowadzonych w niej badań prowadzona jest najczęściej w jednym (hałas, promieniowanie elektromagnetyczne, wody podziemne) lub w dwóch, trzech (stan wód powierzchniowych, stan wód podziemnych przy zamkniętym składowisku odpadów komunalnych, stan aerosanitarny) punktach pomiarowych na terenie miasta. Tak skromna liczba lokalizacji pomiarów w mieście liczącym prawie 81 km² powierzchni jest dalece niewystarczająca w kontekście przeprowadzanych analiz zróżnicowania wewnątrzmijskiego.

Pomimo tego analiza danych zastanych i opracowań z zakresu stanu i ochrony środowiska pozwala wyróżnić kilka grup problemów, które wyraźnie zarysowują się w zakresie przekroczeń standardów środowiska:

- Zanieczyszczenie powietrza, w szczególności pyłem PM10 i PM2,5. Zjawisko dotyczy przede wszystkim obszarów o dużym udziale jednorodzinnych budynków mieszkalnych i wynika z niedostatecznego zasięgu sieci ogrzewania miejskiego. Brak jest jednak badań pokazujących zróżnicowanie tego zjawiska w skali wewnątrzmijskiej. Przybliżenie może stanowić analiza rozmieszczenia budynków mieszkalnych nie podłączonych do sieci c.o. oraz liczba ich mieszkańców.
- Pogarszający się stan jakości wód jezior na terenie miasta (Rospuda Augustowska, Necko).
- Negatywne oddziaływanie zamkniętego składowiska odpadów komunalnych na wody podziemne w jego bezpośrednim otoczeniu.

- Uciążliwości związane z hałasem ciągu ulicy Chreptowicza (odcinek DK16) oraz potencjalne uciążliwości w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych i wojewódzkich o najwyższym natężeniu ruchu.
- Uciążliwości związane z funkcjonowaniem zakładów usługowych i przemysłowych w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej zidentyfikowane w trakcie badań jakościowych oraz procesu partycypacji społecznej w rejonie:
  - tzw. Podkowy w jednostce Koszary,
  - jednostki Ślepsk.

Za jednostki urbanistyczne, w których występuje stan kryzysu przyjęto takie, w których odnotowano występowanie przynajmniej jednego zjawiska kryzysowego. W rezultacie do takich zaliczono: Wypusty II (hałas), Śródmieście I i II (hałas), Ślepsk i Koszary (konflikty między funkcją gospodarczą a mieszkaniową), Wójtowskie Włóki (stan środowiska) oraz część jednostki Jeziora (jeziora Rospuda oraz Necko).

Rysunek 4.12.1. Obszary występowania zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Białymstoku i in.

4.13. Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne

Jak wynika z dotychczasowej praktyki sporządzania programów rewitalizacji, identyfikacja zjawisk kryzysowych o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym jest stosunkowo trudna do zbadania ze względu na trudności w pozyskaniu wiarygodnych i szczegółowych danych. *Ustawa o rewitalizacji* definiuje tę grupę zjawisk jako:

- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan,
- brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość,
- niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
- niski poziom obsługi komunikacyjnej,
- niedobór lub niska jakość terenów publicznych.

Na potrzeby niniejszego opracowania zdecydowano się na wykorzystanie następujących wskaźników oddających poszczególne, wymienione w ustawie kwestie:

- Niewystarczające wyposażenie poszczególnych jednostek w sieć miejskiego ciepłownictwa sieciowego.

Wybór takiego wskaźnika był podyktowany jego znaczeniem z punktu widzenia jakości życia mieszkańców, jego przełożeniem na kwestie dotyczące niskiej emisji oraz odmową udostępnienia informacji dotyczących budynków podłączonych do sieci wodnej i kanalizacyjnej przez przedsiębiorstwo Wodociągi i Kanalizacja Miejskie sp. z o. o. w Augustowie.

- Dostępność do przystanków komunikacji miejskiej.
- Dostępność do usług finansowych, w tym do:
  - placówek bankowych,
  - bankomatów.
- Dostępność do usług związanych z ochroną zdrowia w tym do:
  - Placówek Podstawowej Opieki Zdrowotnej (POZ).
  - aptek.
- Dostępność do urządzonych przestrzeni publicznych.
- Dostępność do przedszkoli.
- Dostępność placówek kultury.
- Dostępność placówek pocztowych.
- Dostępność do przystanków komunikacji miejskiej.

Część analiz dotyczących dostępności do wybranych usług oraz przestrzeni podsumowano za pomocą wskaźnika syntetycznego dostępności, w skład którego wchodziło wszystkie 7 wymienionych powyżej wskaźników.

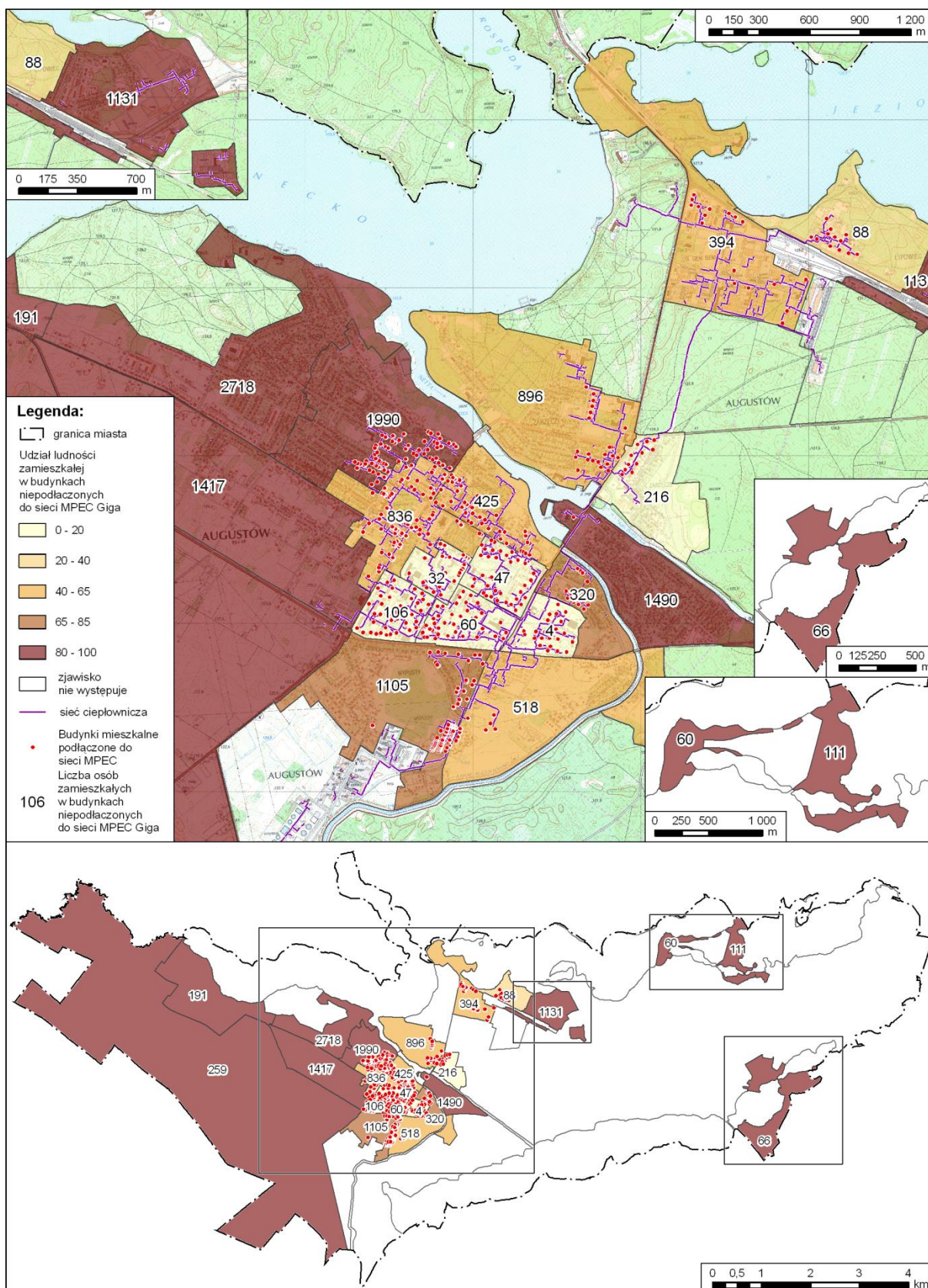
4.13.1. Budynki niepodłączone do sieci c.o.

Jednym z bardziej istotnych elementów ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej, jednocześnie silnie oddziałującym na kwestie efektywności energetycznej, a w konsekwencji również ochrony środowiska jest w przypadku Augustowa kwestia korzystania przez mieszkańców z sieci c.o. i c.w.u. Ze względu na brak sieci gazowej na terenie miasta i wynikające z tego ograniczenia zastosowania na potrzeby lokalnych sieci ciepłowniczych paliwa jakim jest gaz ziemny, miejska sieć ciepłownicza, jakkolwiek wytwarza ciepło w oparciu o spalanie węgla kamiennego, stanowi najbardziej efektywne i zarazem ekologiczne, masowe źródło ogrzewania.

Poprawa jakości powietrza w mieście, w szczególności w sezonie grzewczym, ma niebagatelne znaczenie zarówno ze względu na rozwój niektórych jego funkcji, jak również zachodzące procesy demograficzne. Starzenie się społeczeństwa Augustowa, zwłaszcza w starych jednostkach o zabudowie jednorodzinnej, sprawia, że korzyści związane z praktycznie bezobsługowym korzystaniem z ciepła sieciowego będą w nieodległej przyszłości rozważane przez coraz większą liczbę ich mieszkańców. Obecny stan i planowane kierunki rozwoju sieci ciepłowniczej będą w zauważalny sposób wpływać w najbliższych latach na poziom jakości życia znaczącej części mieszkańców Augustowa.

Ze względu m.in. na uzdrowiskowy charakter miasta, plany rozwoju funkcji uzdrowiskowych, plany intensyfikacji wykorzystania sezonu zimowego w zakresie turystyki likwidacja lokalnych niskoefektywnych źródeł ciepła na rzecz ogrzewania miejskiego powinna być jednym z istotnych kierunków działań z zakresu ochrony środowiska i ograniczania niskiej emisji.

Z punktu widzenia procesów rewitalizacyjnych szczególnie istotny wydaje się brak ogrzewania miejskiego na obszarach problemowych Lipowca oraz centralnej części miasta (Centrum I). W tym drugim przypadku mimo znaczącej liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci miejskiej nadal bez ogrzewania sieciowego pozostaje znacząca część jego mieszkańców. Braki w tym zakresie, choć w mniejszym stopniu, występują także w Koszarach oraz w jednostkach Centrum II oraz Zarzecze. Bardzo satysfakcjonujący jest odsetek korzystających z tego rodzaju ciepła w dzielnicach o zabudowie wielorodzinnej o charakterze blokowym (Śródmieście I, II, III, IV, Sucharskiego).

Rysunek 4.13.1. Budynki mieszkalne niepodłączone do sieci MPEC Giga w Augustowie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MPEC Giga Sp. z o. o.

4.13.2 Dostępność do przystanków komunikacji miejskiej.

Obsługę komunikacji wewnątrzmięskiej na terenie Augustowa prowadzi Przedsiębiorstwo Komunalne Necko Sp. z o.o. W 2015 r. na obszarze miasta działały 4 linie autobusowe, o łącznej długości 52,7 km. Były to:

1. Linia nr 0 Silikaty-Jonkajtysa,
2. Linia nr 1 Dworzec PKP-Waryńskiego Przedszkole,
3. Linia nr 2 Tartaczna-Pływalnia,
4. Linia nr 4 Silikaty-Dworzec PKP-Nowowiejska Biblioteka.

Za przybliżenie kwestii związanych z obsługą komunikacyjną poszczególnych jednostek urbanistycznych przyjęto dostępność do najbliższego przystanku autobusowego mierzoną odległością wyrażoną w metrach.

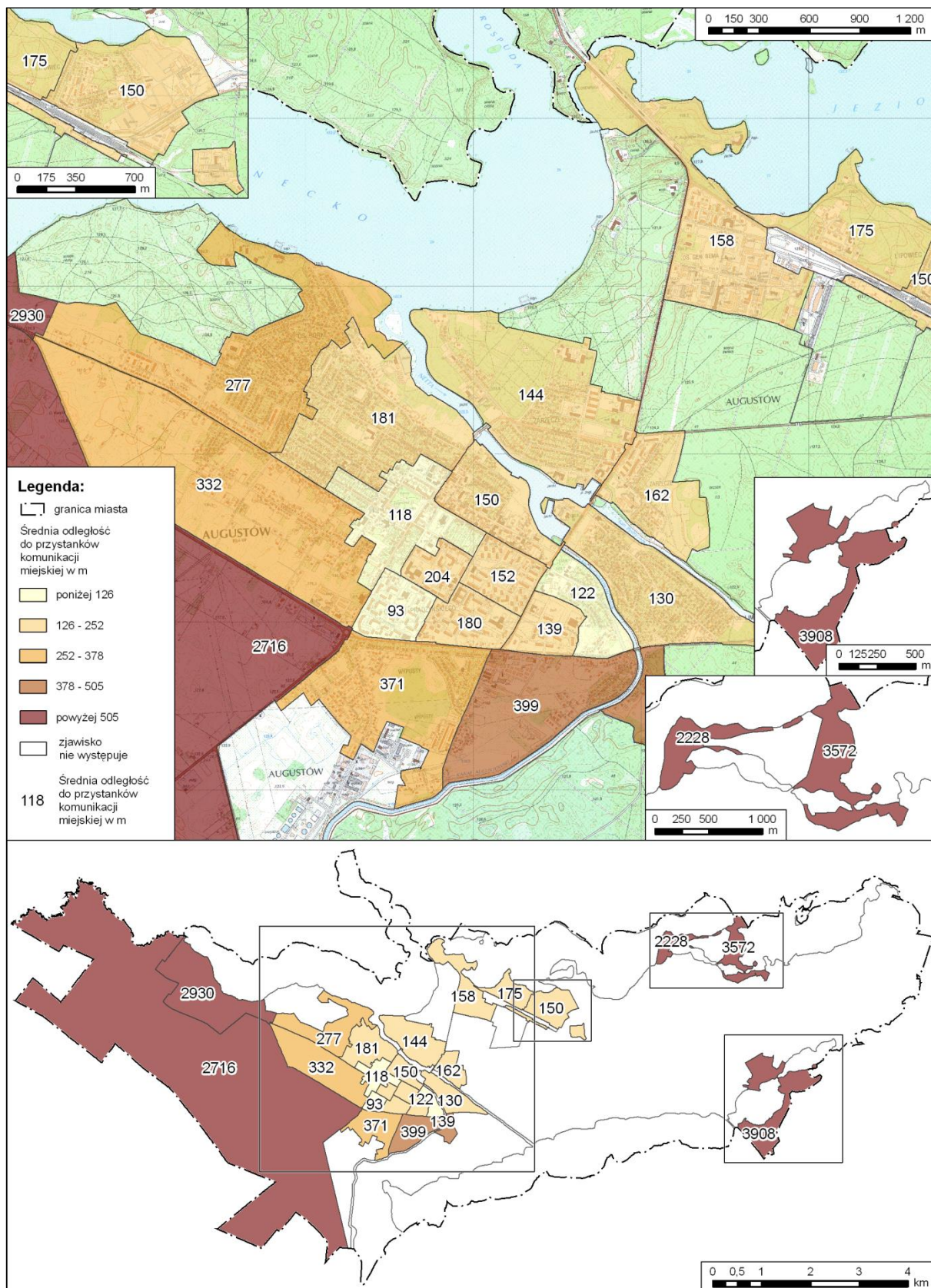
Przeciętna odległość do przystanku komunikacji miejskiej wyniosła w skali miasta 252 m i była to wartość najniższa spośród wszystkich badanych w ramach niniejszego opracowania. Pozwala to na sformułowanie wniosku o względnie dobrym rozmieszczeniu przystanków względem rozmieszczenia ludności w mieście.

Najniższymi wartościami, a zatem najlepszą dostępnością, charakteryzował się obszar centrum miasta, w tym w szczególności jednostki: Centrum I, Śródmieście I oraz Wybickiego. We wszystkich spośród wymienionych średnia odległość do przystanku komunikacji miejskiej dla mieszkańca wynosiła poniżej 125 m, co należy uznać za wynik bardzo dobry.

Nieznacznie wyższymi wartościami mogły pochwalić się jednostki szeroko pojmowanego śródmieścia, w tym: pozostałe jednostki osiedla Śródmieście (II, III i IV), pozostała część ścisłego centrum miasta (Centrum II), Baraki, Kaczy Dołek, Zarzecze, Sucharskiego, bliższa część dzielnicy Borki (Borki I) oraz jednostki w północnej części miasta, tj. Koszary, Nadleśnictwo oraz Lipowiec. Były to w dalszym ciągu wartości poniżej wartości średniej obliczonej dla całego miasta (252 m).

Gorszą dostępnością od poziomu przeciętnego dla miasta charakteryzowały się jednostki położone peryferyjnie, takie jak: Wojciech, Studzieniczna, Sajenek, Ślępsk oraz Wójtowskie Włoki. Ze względu na brak stałej komunikacji miejskiej na ich obszarze mieszkańcy do najbliższego przystanku mieli od 2,2 km w przypadku Wojciecha do blisko 4 km w przypadku Sajenka, co w praktyce uniemożliwiało korzystanie z tego rodzaju usług.

Wartości powyżej średniej odnotowała również część jednostek położonych zdecydowanie bliżej centrum miasta. Były to: Wypusty (Wypusty I, II), Glinki, oraz dalsza część dzielnicy Borki (Borki II). Warto zauważyć, że wszystkie z wymienionych jednostek, za wyjątkiem jednostki Borki II, stanowią w skali miasta obszary intensywnego rozwoju zabudowy jednorodzinnej (Glinki, Wypusty II) oraz wielorodzinnej (Wypusty I). Sytuacja taka z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju miasta jest zatem nieoptymalna.

Rysunek 4.13.2. Dostępność do przystanków komunikacji miejskiej w Augustowie w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Necko sp. z o. o.

4.13.3. Dostępność do usług finansowych

Jednym z podstawowych rodzajów usług, które przeanalizowano na potrzeby tej części opracowania, były usługi finansowe. Przybliżenia zagadnienia dostępności do nich dokonano na podstawie analiz rozmieszczenia bankomatów oraz placówek bankowych względem rozmieszczenia ludności na terenie miasta.

Na podstawie obu tych wartości obliczono wskaźnik syntetyczny dostępności do usług finansowych, który następnie wszedł w skład wskaźnika syntetycznego jako jeden z jego wskaźników cząstkowych.

Wartości odległości obliczonych do obu typów usług były w skali miasta bardzo zbliżone i wynosiły dla:

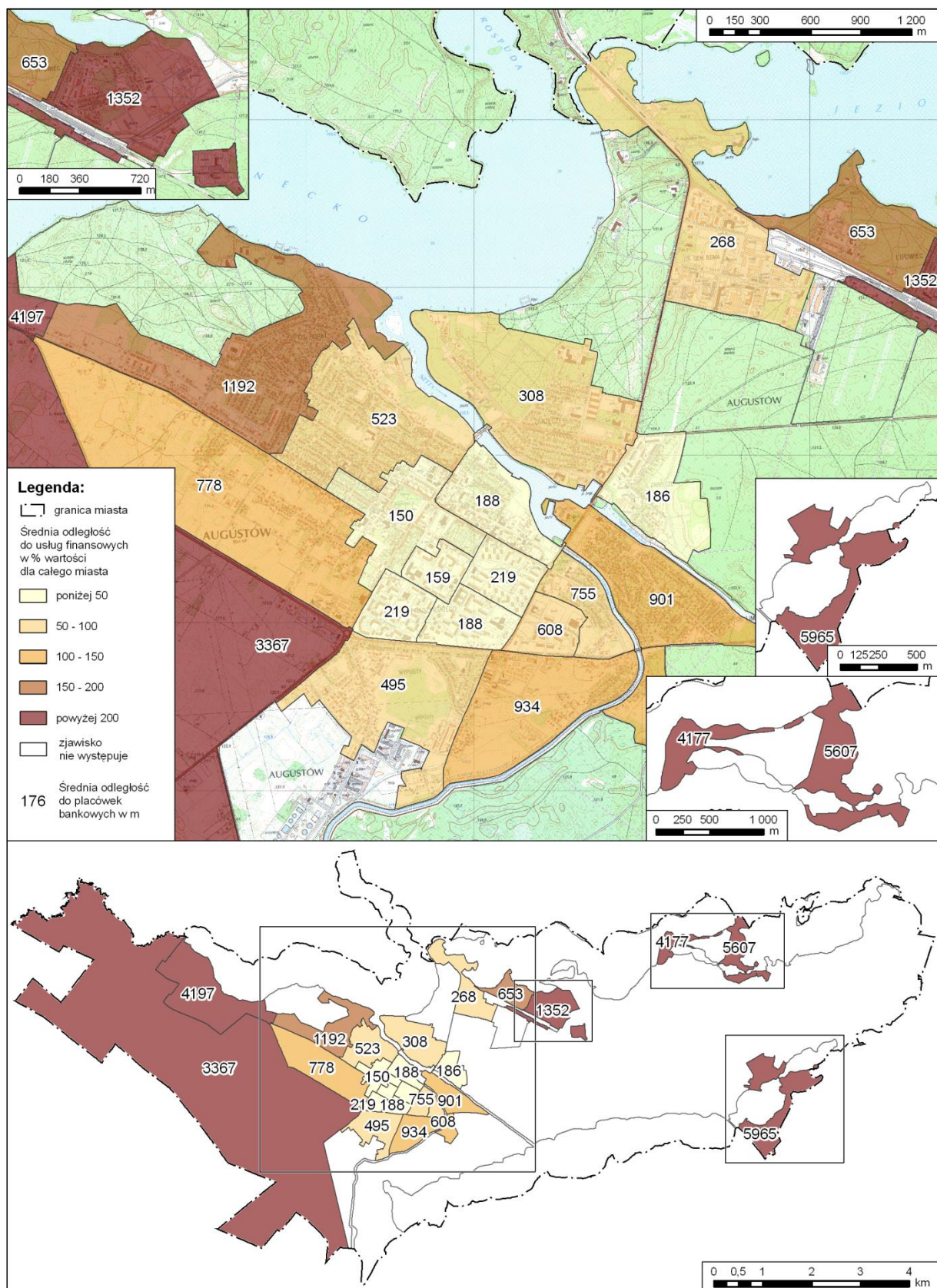
- placówek bankowych - 601 m,
- bankomatów - 583 m.

Najniższymi odległościami do usług finansowych cechowały się jednostki odpowiadające śródmieściu Augustowa, tj. Centrum I i II oraz Śródmieście I-IV. Jedyną jednostką o najniższych wartościach wskaźnika położoną dalej od centrum miasta była jednostka Kaczy Dołek o dominującej średnio intensywnej zabudowie wielorodzinnej. Wyraźnie widoczna jest zatem silna koncentracja usług finansowych w centrum miasta oraz jednostkach z zabudową wielorodzinną.

Lepszą niż przeciętna dostępnością do tego rodzaju usług charakteryzowały się także jednostki: Sucharskiego, Wybickiego, Zarzeczce, Wypusty I, Borki I oraz Koszary. Nieznacznie wyższe wartości od średniej odnotowano w jednostkach: Wypusty II, Glinki oraz Baraki.

Najstabszą dostępnością do usług finansowych charakteryzowały się jednostki położone najdalej od centrum miasta. Najwyższe wartości wskaźnika syntetycznego, tzn. kilkukrotnie przekraczające wartość przeciętną dla miasta, odnotowano w jednostkach Ślepsk, Wójtowskie Włóki, Sajenek, Studzieniczna, Wojciech oraz Lipowiec. Za wyjątkiem ostatniego z wymienionych obliczone średnie odległości wynosiły od 3,4 km dla Wójtowskich Włók do aż blisko 6 km dla jednostki Sajenek. Na tym tle wyraźnie niższymi wartościami wskaźnika odznaczał się, zaliczony do tego samego przedziału wartości, Lipowiec (1,4 km).

Wyraźnie większymi odległościami od usług finansowych, tj. powyżej 150% wartości średniej, odznaczały się również jednostki: Borki II oraz Nadleśnictwo. Przeciętne odległości od analizowanych typów usług wynosiły dla nich odpowiednio 1192 m oraz 653 m.

Rysunek 4.13.3. Dostępność do usług finansowych w Augustowie w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne.

4.13.4. Dostępność do usług związanych z ochroną zdrowia

Kolejnym typem usług, które uwzględniono w analizie są usługi związane z ochroną zdrowia. Do najbardziej podstawowych usług tego rodzaju należą usługi świadczone przez placówki Podstawowej Opieki Zdrowotnej (POZ) oraz apteki. Takie ujęcie problematyki usług związanych z ochroną zdrowia pozwoliło na uwzględnienie w analizie zarówno usług rynkowych (apteki) jak i nierynkowych (POZ).

Analogicznie, jak w przypadku analizy dostępności, na podstawie wyników obliczeń dostępności do obu rodzajów usług skonstruowano wskaźnik syntetyczny dostępności do usług zdrowotnych. Wskaźnik ten następnie został wykorzystany w obliczeniach wskaźnika syntetycznego dostępności do wybranych przestrzeni oraz usług.

Wartości odległości obliczonych do obu typów usług zdrowotnych były w skali miasta dość zróżnicowane i wynosiły dla:

- placówek POZ - 692 m,
- aptek - 460 m.

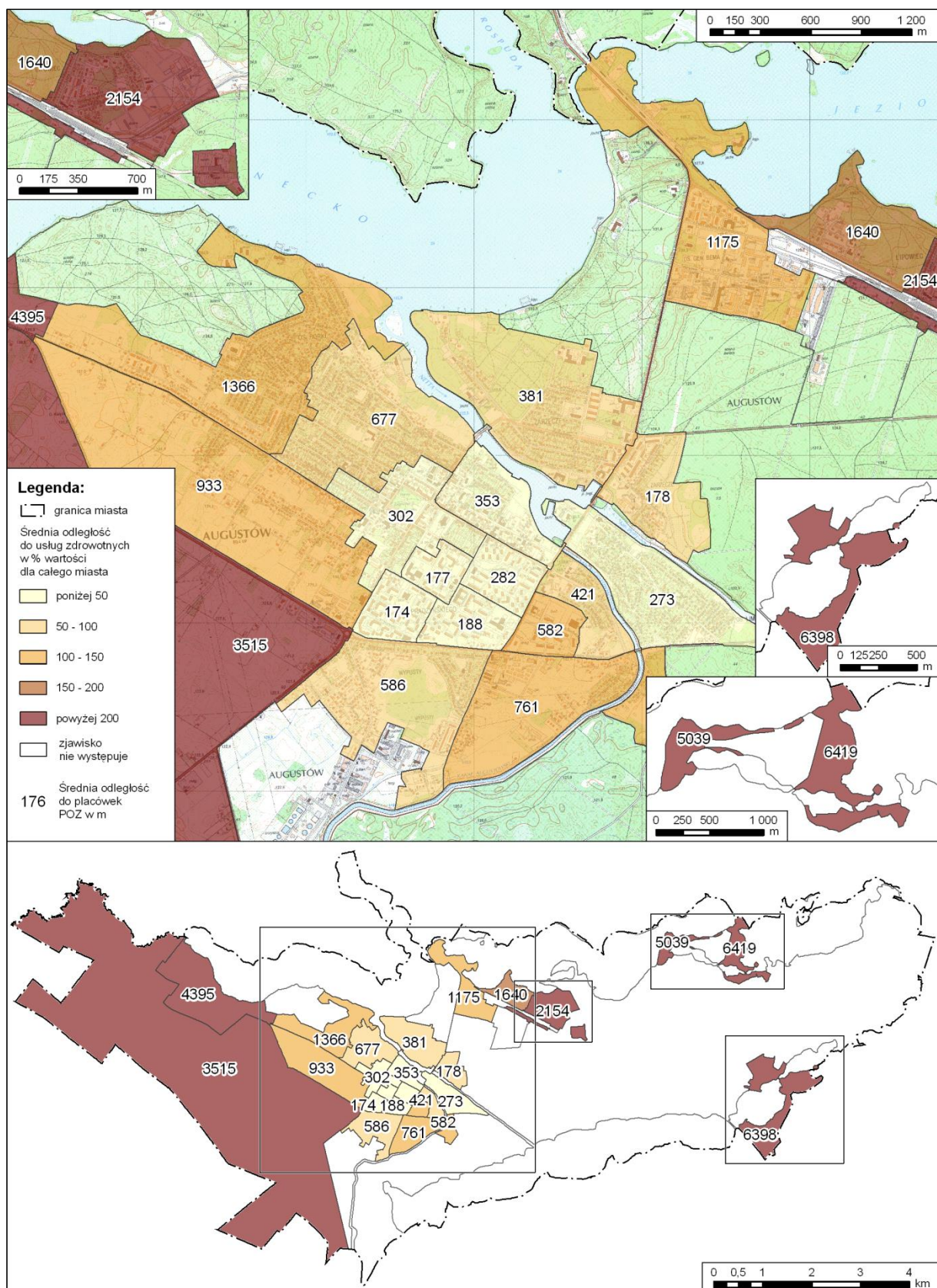
Wyraźnie widoczne jest zatem dużo lepsze dopasowanie względem rozmieszczenia ludności usług rynkowych (apteki) aniżeli usług nierynkowych (POZ). Te ostatnie należą spośród analizowanych typów usług do najgorzej dostępnych w skali miasta. Wyższe wartości odnotowano bowiem jedynie w przypadku usług pocztowych (718 m). Dla odmiany dostępność do aptek należy przeciętnie do względnie dobrych i może być porównana z dostępnością do przedszkoli (415 m).

Obraz zróżnicowania dostępności do usług zdrowotnych przypomina zróżnicowanie dostępności do usług finansowych. Najniższymi średnimi odległościami charakteryzuje się zwarty obszar śródmieścia miasta, w skład którego wchodzi jednostki: Centrum I, II oraz Śródmieście I-IV. Jedyną jednostką wyłamującą się z tej prawidłowości jest jednostka Baraki, na terenie której funkcjonuje jedna z placówek POZ.

Względnie dobrą dostępnością cechuje się część jednostek bezpośrednio graniczących z wymienionymi powyżej. Są to: Wybickiego, Borki I, Zarzecze oraz Kaczy Dołek. Powyżej wartości średniej plasują się najpierw jednostki: Sucharskiego, Wypusty II, Glinki, Borki II oraz Koszary. Znajdują się one w przedziale wartości powyżej średniej, ale nie większej niż poziom jej 150%.

Do grupy o najśłabszej dostępności do usług zdrowotnych zaliczają się jednostki: Nadleśnictwo, Lipowiec, Wójtowskie Włóki, Wojciech, Studzieniczna oraz Sajenek. W przypadku dwóch pierwszych z wymienionych odległości od analizowanych usług wynoszą 1,6 km oraz 2,1 km. Dla pozostałych są już kilkakrotnie wyższe i osiągają wartości od 3,5 km dla Wójtowskich Włók do 6,4 km dla Sajenek.

Rysunek 4.13.4. Dostępność do usług związanych z ochroną zdrowia w Augustowie w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne.

4.13.5. Dostępność do urządzonych przestrzeni publicznych.

Ważnym elementem stanowiącym o jakości życia na terenie miasta jest kwestia dostępności do terenów publicznych. Stanowią one o możliwości mieszkańców do codziennego relaksu i rekreacji. W przypadku niniejszego opracowania za urządzone przestrzenie publiczne uznano:

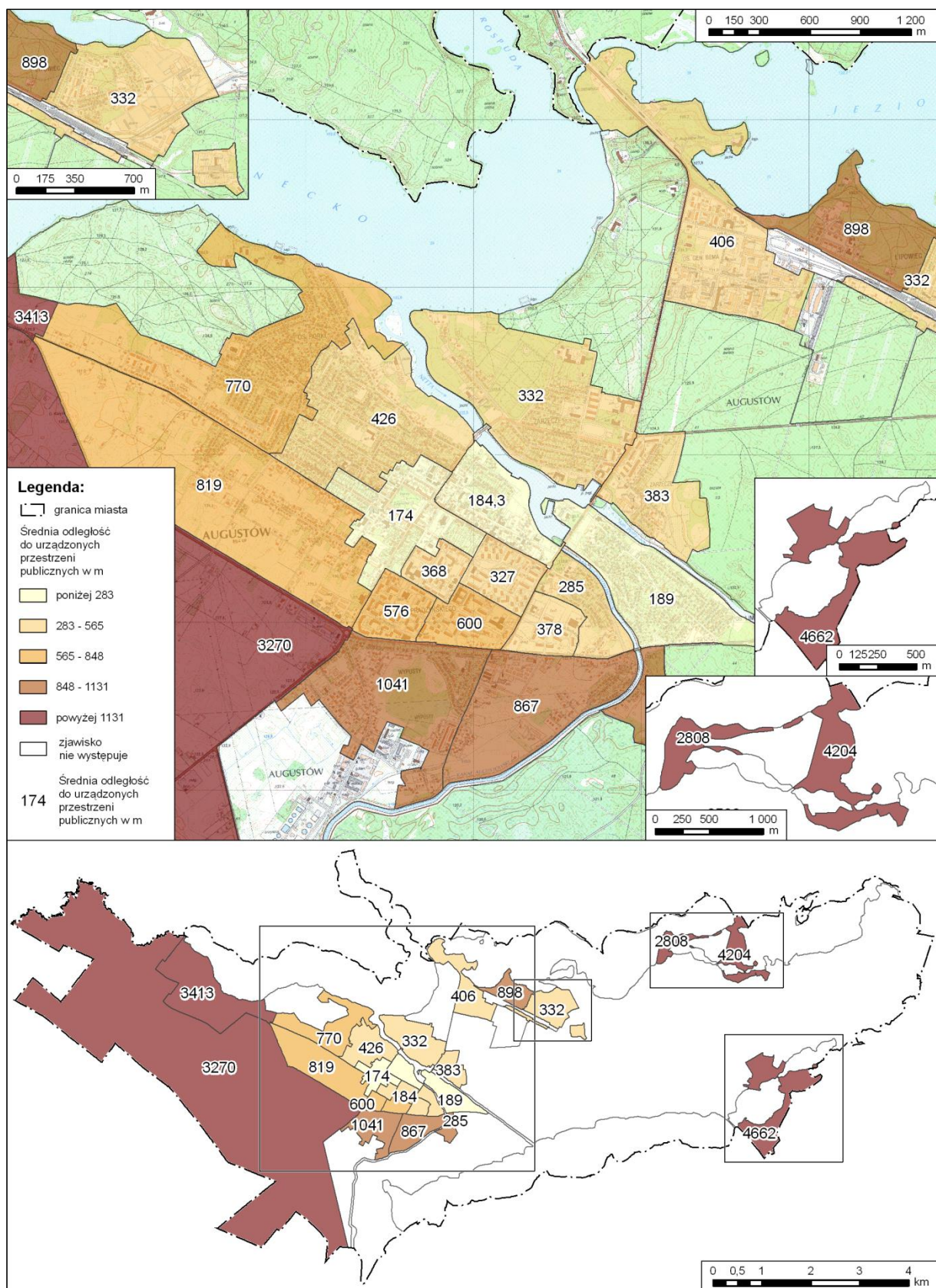
- Park Miejski – Rynek Zygmunta Augusta,
- park przy Szkole Muzycznej (al. 29 listopada/Wybickiego),
- ciągi piesze i pieszo-rowerowe wraz z infrastrukturą towarzyszącą:
  - od Hotelu nad Nettą, wzdłuż rzeki Netty i Jeziora Necko do Hotelu Warszawa,
  - nad Kanałem Bystrym od kościoła p.w. Miłosierdzia Bożego do ul. Obrońców Westerplatte,
  - nad Kanałem Augustowskim od budynku „Starej Poczty” do ul. Obrońców Westerplatte i dalej wzdłuż ul. Grzybieniowej,
  - od al. Kardynała Stefana Wyszyńskiego do Sanatorium Uzdrowskiego „Augustów”,
- moło i przestrzeń przy „Plaży Radiowej Trójki”,
- teren urządony przy tzw. błoniach nad rzeką Nettą (jednostka Centrum II),
- teren urządony przy tzw. plaży Bielnik w dzielnicy Borki (*outdoorowa* siłownia, plac zabaw).
- plac zabaw przy SP nr 6 w jednostce Lipowiec.

Przeciętna odległość od tak zdefiniowanych przestrzeni publicznych była w skali miasta na średnim poziomie i wynosiła 565 m. Najniższymi odległościami charakteryzowały się jednostki, na terenie których urządzone przestrzenie publiczne się znajdowały. Średnio poniżej 200 m mieli do nich mieszkańcy jednostek: Centrum I, II oraz Baraków.

Kolejną grupę jednostek stanowiły obszary o większych średnich odległościach, które niemniej jednak znajdowały się na poziomie poniżej średniej dla miasta. Były to: Kaczy Dołek, Koszary, Lipowiec, Zarzecze, Sucharskiego, Wybickiego, Borki I, Lipowiec, Śródmieście III-IV.

Jednostki o wartościach ponadprzeciętnych tworzyły niejednorodną wewnątrznie grupę, w której znajdowały się:

- jednostki o wartościach zbliżonych do wartości średniej, tj. z przedziału 819 m – 576 m, czyli: Borki II, Glinki, Śródmieście I, II;
- obszary o średnich odległościach ok. 1 km od urządzonych przestrzeni publicznych, tj. Nadleśnictwo, Wypusty I, II;
- tereny położone peryferyjnie, dla których odległości od przestrzeni publicznych kształtowały się od ok. 3 km (Wojciech) do 4,6 km (Sajenek).

Rysunek 4.13.5. Dostępność do urządzonych przestrzeni publicznych w Augustowie w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne.

4.13.6. Dostępność do przedszkoli

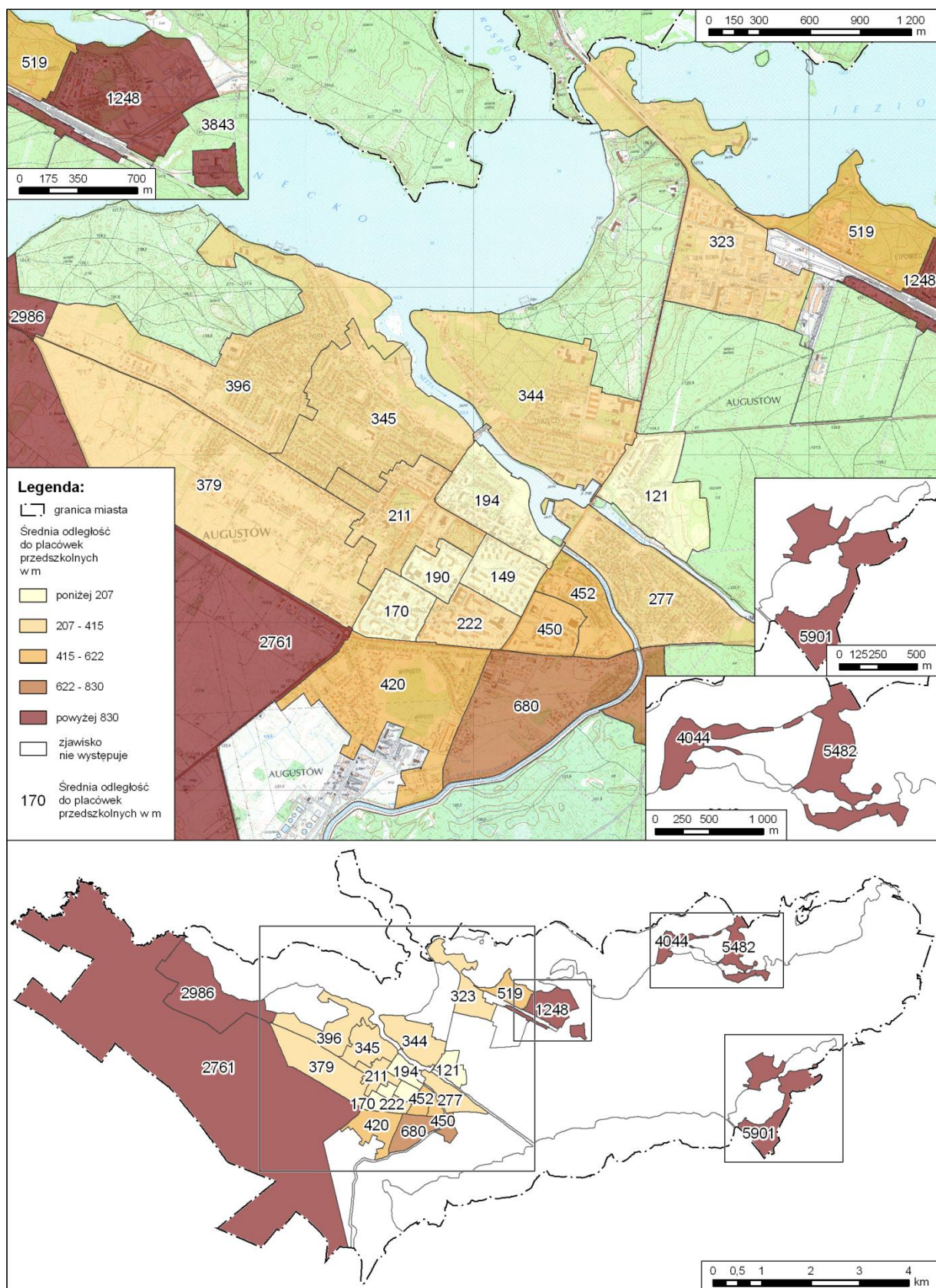
Elementem, który bardzo silnie oddziałuje na poziom życia mieszkańców w wieku rozrodczym jest dostępność do placówek przedszkolnych. Na potrzeby niniejszej analizy obliczono przeciętną odległość do wszystkich przedszkoli publicznych, niepublicznych oraz punktów przedszkolnych funkcjonujących na terenie miasta.

W skali całego miasta i usług uwzględnionych w tej części opracowania przedszkola odznaczały się drugą najniższą, po przystankach komunikacji miejskiej, średnią odległością, która wynosiła 415 m. Wynik taki bez wątpienia należy uznać za dobry. Oznacza on bowiem, że w odległości do 250 m od najbliższego przedszkola lub punktu przedszkolnego, a więc takiej, która umożliwia dogodny dostęp do nich pieszo, mieszkało blisko 46% populacji miasta.

Przeprowadzone badanie potwierdziło wysoką dostępność do edukacji przedszkolnej w centrum miasta, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów o najintensywniejszej zabudowie wielorodzinnej. Wyraźnie poniżej przeciętnej odległości 200 m znajdowały się jednostki Śródmieście I, III, IV, Centrum II oraz Kaczy Dółek. Nieco wyższymi odległościami, które jednak nadal kształtowały się poniżej wartości przeciętnej dla miasta, charakteryzował się obszar obejmujący takie jednostki referencyjne jak: Borki I, II, Centrum I, Zarzecze, Śródmieście II, Glinki, Baraki oraz Koszary.

Nieznacznie powyżej wartości średniej znalazły się takie jednostki jak: Nadleśnictwo, Sucharskiego, Wybickiego oraz Wypusty I. Przeciętna odległość od placówek przedszkolnych wynosiła w ich przypadku od 420 m dla Wypustów I do 519 m dla mieszkańców Nadleśnictwa.

W najgorszej sytuacji była grupa jednostek, na którą składały się głównie jednostki położone w dużej odległości od centrum miasta, tj. Sajenek, Wójtowskie Włóki, Ślepsk, Studzieniczna, Wojciech. W ich przypadku średnia odległość wyniosła od 2,8 km (Wójtowskie Włóki) do 5,9 km (Sajenek). W tej samej grupie znalazły również jednostki położone zdecydowanie bliżej centrum miasta, lecz o gorszym położeniu względem sieci placówek przedszkolnych. Były to: Lipowiec z średnią odległością wynoszącą 1248 m oraz Wypusty II z wartością blisko o połowę mniejszą, tj. wynoszącą 680 m.

Rysunek 4.13.6. Dostępność do przedszkoli w Augustowie w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne.

4.13.7. Dostępność placówek kultury

Ważnym elementem składającym się na jakość życia na obszarach zurbanizowanych jest możliwość korzystania przez mieszkańców z oferty kulturalnej ośrodków miejskich. Na potrzeby identyfikacji zjawisk kryzysowych przybliżono je za pomocą średniej odległości od placówek kultury funkcjonujących na terenie miasta. Za takie przyjęto:

- Kino Iskra,
- Miejski Dom Kultury,
- Osiedlowy Dom Kultury,
- Miejską Bibliotekę Publiczną wraz z filiami.

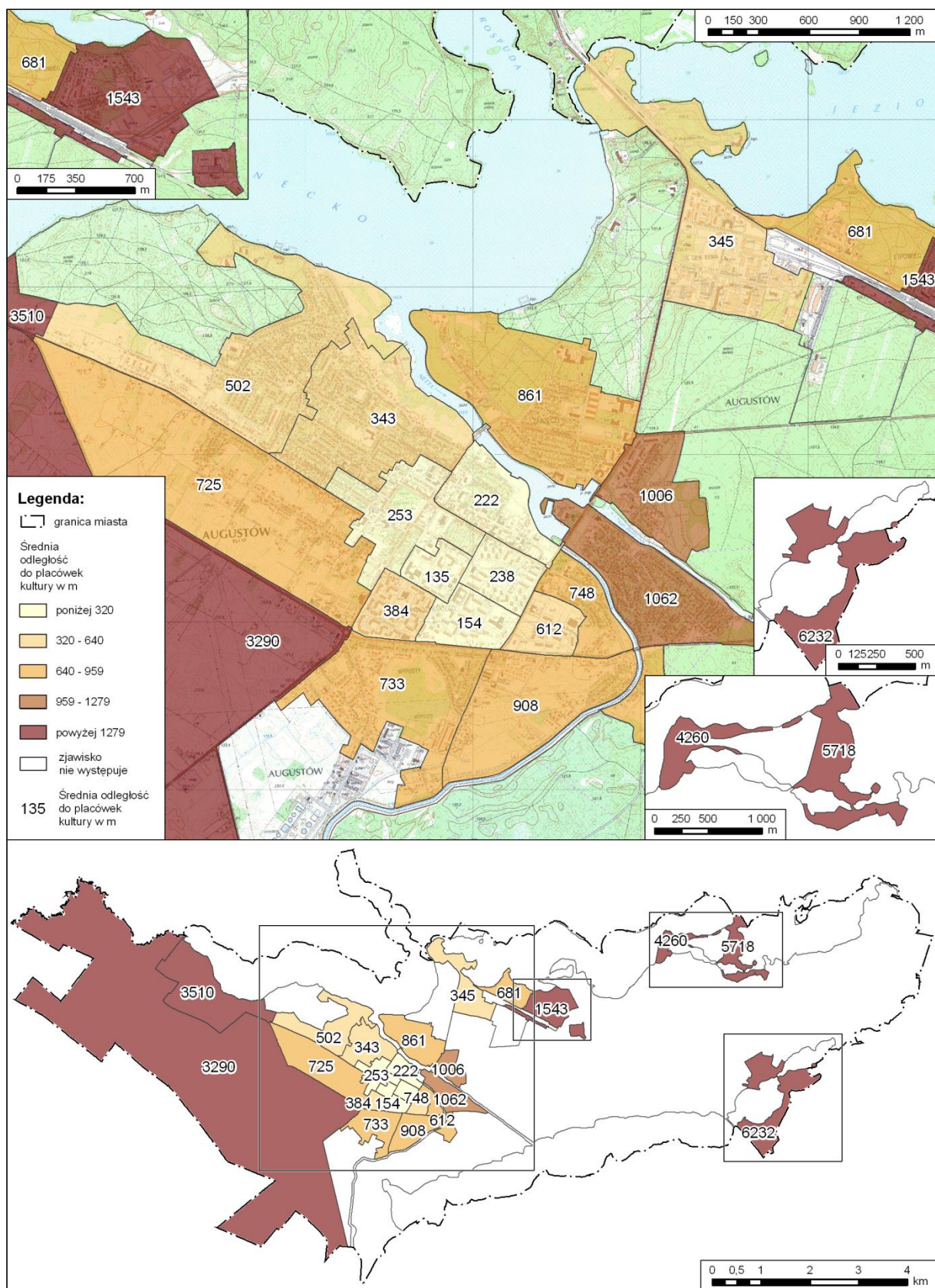
Przeciętna odległość od placówek kultury w Augustowie wyniosła 640 m, co można uznać za wartość znaczącą. Stanowiła ona trzeci najwyższy wynik spośród analizowanych typów usług. Wyższe wartości osiągnęły tylko placówki pocztowe (718 m) oraz POZ (692 m).

Ze względu na fakt koncentracji większości placówek kultury na obszarze śródmieścia, to właśnie ten teren odnotował najniższe wartości średniej odległości. Wynosiły one od 138 m w przypadku jednostki Śródmieście III do 253 m dla Centrum I. Poza wymienionym, w grupie tej znalazły się ponadto jednostki Śródmieście II i IV oraz Centrum II.

Odległości poniżej wartości przeciętnej dla całego miasta charakteryzowały również jednostki: Borki I (343 m) i II (502 m), Śródmieście I (384 m), Koszary (345 m) oraz Sucharskiego (612 m). Wartości nieznacznie powyżej średniej (pomiędzy 680 m a 1000 m) odnotowane zostały dla jednostek bardziej oddalonych od centrum miasta. Były to: Nadleśnictwo, Glinki, Wypusty I, II, Wybickiego oraz Zarzecze.

Wartości wyraźnie przekraczające poziom przeciętny, tj. o wartościach powyżej 150% wartości średniej odnotowano w:

- najbardziej peryferyjnie położonych jednostkach, tj. Wójtowskich Włókach (3,3 km), Ślepsku (3,5 km), Sajenku (6,2 km), Studziennej (5,7 km) i Wojciechu (4,3 km);
- jednostkach we wschodniej części miasta – Barakach oraz Kaczym Dołku. W obu przypadkach przeciętna odległość od placówek kultury wyniosła ok. 1 km.

Rysunek 4.13.7. Dostępność do placówek kultury w Augustowie w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne.

4.13.8. Dostępność placówek pocztowych

Ostatnim spośród analizowanych podstawowych rodzajów usług były usługi pocztowe. W tym przypadku analizie poddano dostępność do placówek pocztowych Poczty Polskiej. W skali miasta były one przeciętnie najgorzej dostępne spośród wszystkich analizowanych typów usług. Średnia odległość od placówki pocztowej wyniosła 718 m.

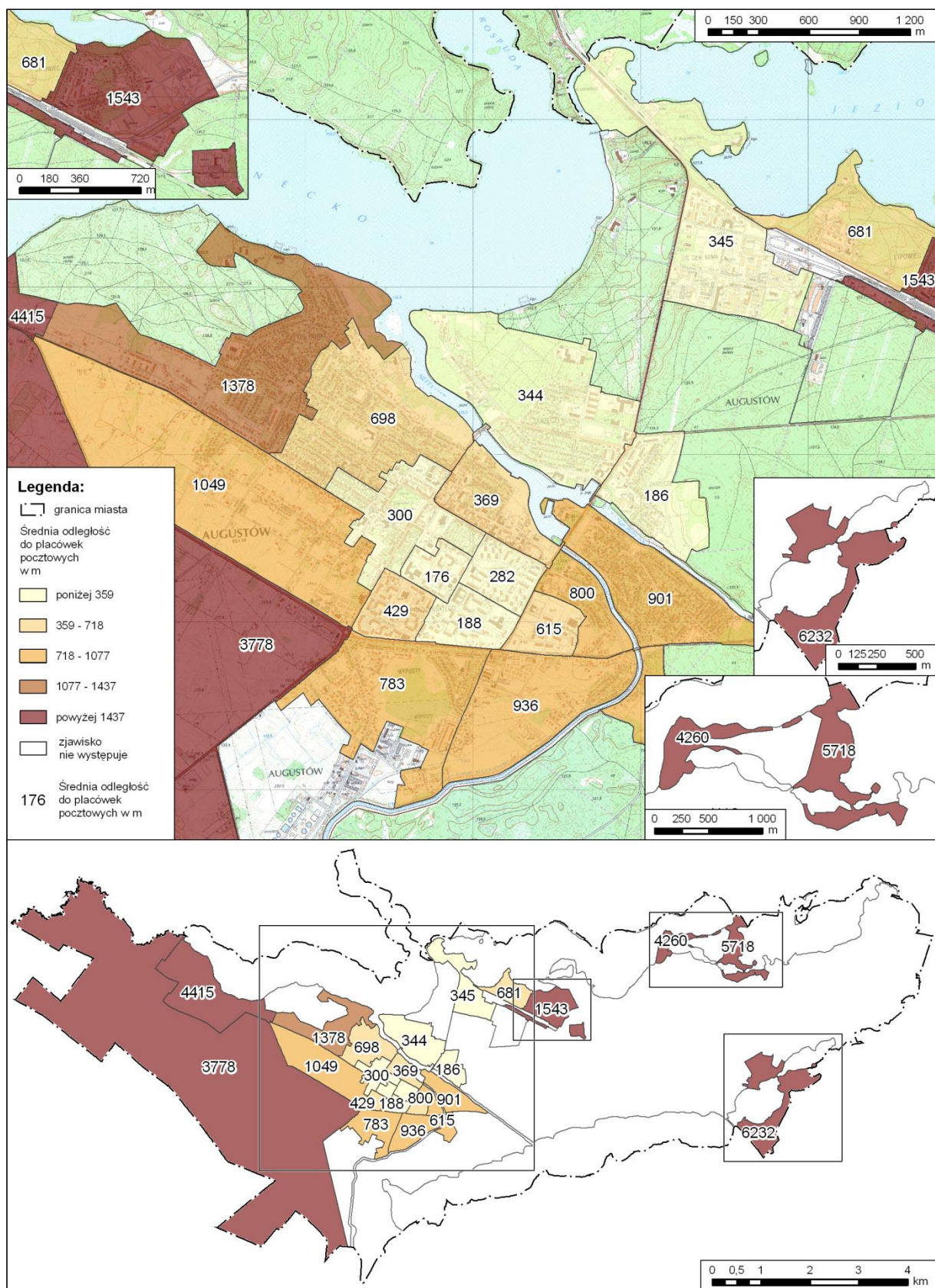
Ponownie, jak w przypadku większości analizowanych usług, najlepszą dostępnością charakteryzował się obszar szeroko rozumianego centrum miasta (śródmieścia). W grupie jednostek o najniższych wartościach analizowanego wskaźnika, tj. wynoszących 320 m i mniej, znalazły się takie jednostki w centrum miasta jak: Centrum I (300 m), Śródmieście II (188 m), III (176 m) oraz IV (282 m). Jednocześnie w grupie jednostek o najniższych średnich odległościach od placówek pocztowych znalazły się jednostki: Koszary (345 m), Kaczy Dołek (145 m) oraz Zarzecze (344 m).

Poniżej wartości przeciętnej znajdowała się również grupa jednostek takich jak: Centrum II, Śródmieście I, Borki I, Sucharskiego i Nadleśnictwo. W części z nich średnia odległość do placówek pocztowych osiągała już dość znaczący, bo przekraczający 600 m poziom. Sytuacja taka miała miejsce w przypadku jednostek: Nadleśnictwo (681 m), Borki I (698 m) oraz Sucharskiego (615 m).

Wartości ponadprzeciętne, ale nieprzekraczające z jednym wyjątkiem 1 km, były charakterystyczne dla grupy jednostek okalających śródmieście od zachodu (Glinki), południa (Wypusty I, II) oraz wschodu (Wybickiego, Baraki). Wahały się one od 738 m (Wypusty I) do 1049 m (Glinki).

Najwyższe wartości, tj. wyraźnie przekraczające 1 km odległości od placówki pocztowej i tym samym stanowiące powyżej 150% wartości średniej dla miasta, były charakterystyczne dla jednostek peryferyjnych takich jak: Lipowiec (1,5 km), Wójtowskie Włóki (3,8 km), Ślepsk (4,4 km), Studzieniczna (5,7 km), Wojciech (4,3 km) i Sajenek (6,2 km). W tej grupie jednostek znalazła się również dalej położona od centrum część dzielnicy Borki (Borki II).

Rysunek 4.13.8. Dostępność do usług pocztowych w Augustowie w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne.

4.13.9. Dostępność do wybranych usług i przestrzeni

Podsumowaniem części opracowania dotyczącej dostępności do wybranych usług oraz przestrzeni została analiza, wskaźnika syntetycznego dostępności. Został on obliczony jako średnia arytmetyczna z siedmiu wskaźników cząstkowych, które przedstawiały średnią dostępność do wybranych typów usług i przestrzeni. Były to:

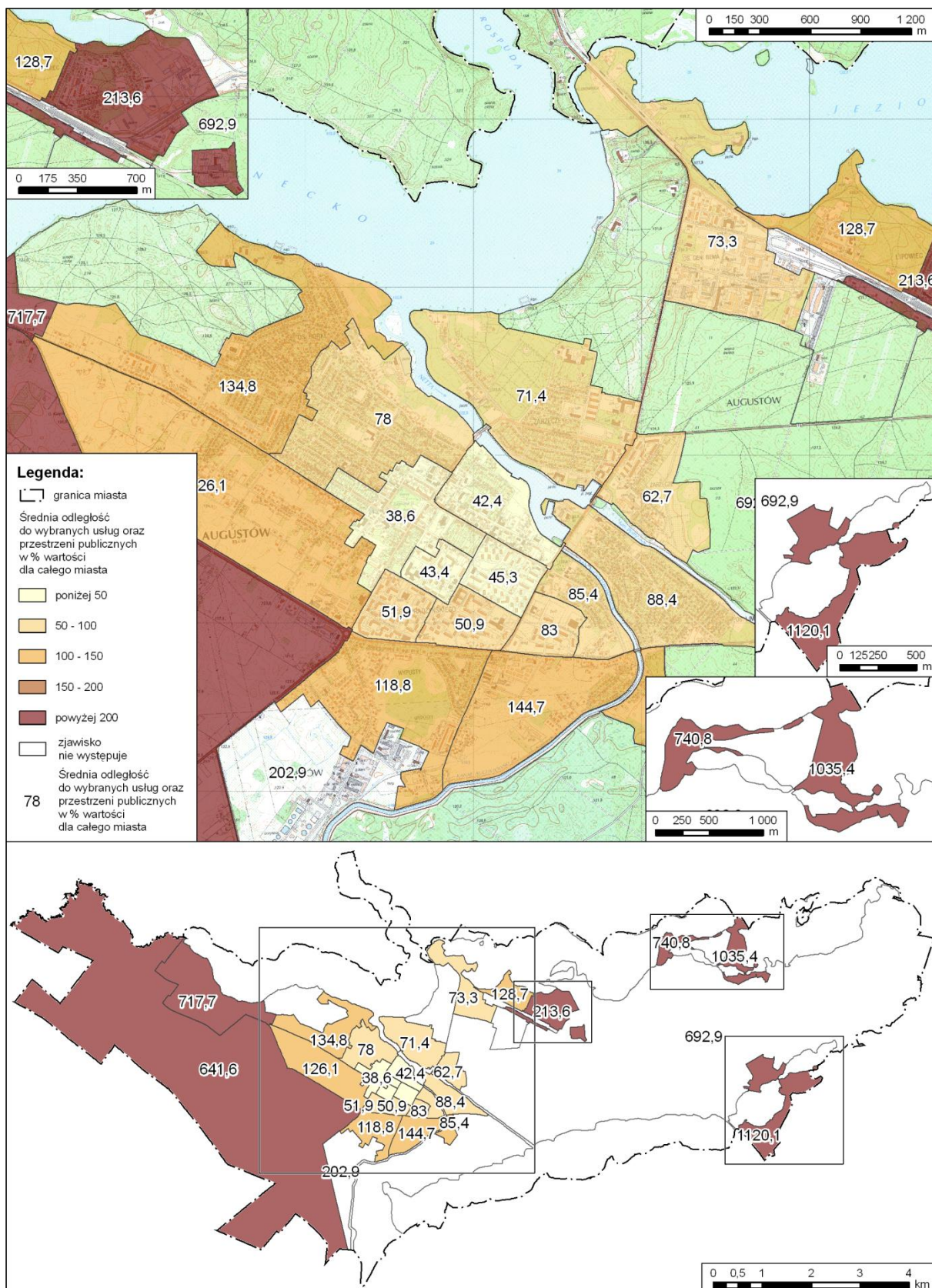
- dostępność do przystanków komunikacji miejskiej,
- dostępność do usług finansowych,
- dostępność do usług związanych z ochroną zdrowia,
- dostępność do urządzonych przestrzeni publicznych,
- dostępność do przedszkoli,
- dostępność placówek kultury,
- dostępność placówek pocztowych.

Wskaźniki cząstkowe poddano normalizacji w oparciu o wartość przeciętną dla miasta. Wszystkie odległości do wybranych usług oraz przestrzeni zostały zważone liczbą ludności, co pozwoliło na uzyskanie wartości, która odpowiadała przeciętnej odległości do wybranych typów usług i przestrzeni dla jednego mieszkańca danego obszaru. Wszystkie wskaźniki cząstkowe miały jednakowe znaczenie i nie różnicowano ich znaczenia za pomocą wag.

Najniższymi wartościami wskaźnika, a zatem najlepszą przeciętną dostępnością do analizowanych usług i przestrzeni, odznaczał się obszar śródmieścia Augustowa. Wynikało to z koncentracji na jego terenie wszystkich spośród analizowanych usług i przestrzeni. Do obszaru tego należały jednostki: Centrum I, II oraz Śródmieście III, IV. Na tym terenie wskaźnik syntetyczny był niższy lub równy 50% wartości wskaźnika dla całego miasta. Poniżej wartości średniej znalazły się również jednostki: Śródmieście I, II, Borki I, Sucharskiego, Wybickiego, Baraki, Kaczy Dołek, Koszary oraz Zarzecze.

Wartości wyższe niż przeciętne charakteryzowały jednostki: Borki II, Glinki, Wypusty I, II oraz Nadleśnictwo. Najwyższe odległości, przekraczające poziom 200% wartości wskaźnika dla całego miasta odnotowano w jednostkach: Lipowiec, Wójtowskie Włoki, Ślępsk, Wojciech, Studzieniczna i Sajenek.

Za poziom odpowiadający kryzysowi w zakresie dostępności do wybranych usług i przestrzeni publicznych na terenie Augustowa przyjęto poziom powyżej 150% wartości wskaźnika syntetycznego dla całego miasta. Ze względu na wyraźną polaryzację rozkładu wskaźnika i brak jednostek w klasie wartości 150%-200% w rezultacie zasięg występowania kryzysu ograniczył się do jednostek z najwyższego przedziału wartości wskaźnika.

Rysunek 4.13.9. Dostępność do wybranych usług i przestrzeni w Augustowie w 2015 r. – podsumowanie.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4.13.1. Dostępność do wybranych usług i przestrzeni w Augustowie w 2015 r.

L.p.	Nazwa	Placówki kultury		Przestrzenie publiczne		Usługi finansowe					Placówki pocztowe		Przedszkola		Ochrona zdrowia					Przystanki komunikacji miejskiej		Wskaźnik syntetyczny dostępności
		[m]	A	[m]	A	Bankomaty		Placówki bankowe		Wskaźnik syntetyczny	[m]	A	[m]	A	Apteki		Placówki POZ		Wskaźnik syntetyczny	[m]	A	
						[m]	A	[m]	A						[m]	A	[m]	A				
1.	Sajenek	6232	9,74	4662	8,25	6595	11,31	5965	9,93	10,62	6232	8,68	5901	14,23	6233	13,56	6398	9,24	11,40	3908	15,49	11,20
2.	Studzieniczna	5718	8,94	4204	7,44	6206	10,64	5607	9,33	9,99	5718	7,96	5482	13,22	5649	12,29	6419	9,28	10,78	3572	14,16	10,35
3.	Wojciech	4260	6,66	2808	4,97	4726	8,10	4177	6,95	7,53	4260	5,93	4044	9,75	4180	9,09	5039	7,28	8,19	2228	8,83	7,41
4.	Ślepsk	3510	5,49	3413	6,04	4054	6,95	4197	6,99	6,97	4415	6,15	2986	7,20	3317	7,21	4395	6,35	6,78	2930	11,61	7,18
5.	Puszcza Wschód	4118	6,44	2532	4,48	4676	8,02	3954	6,58	7,30	4118	5,73	3843	9,27	4086	8,89	4724	6,83	7,86	1875	7,43	6,93
6.	Wójtowskie Włóki	3290	5,14	3270	5,78	3214	5,51	3367	5,61	5,56	3778	5,26	2761	6,66	2949	6,41	3515	5,08	5,75	2716	10,77	6,42
7.	Lipowiec	1543	2,41	332	0,59	2142	3,67	1352	2,25	2,96	1543	2,15	1248	3,01	1545	3,36	2154	3,11	3,24	150	0,60	2,14
8.	Oczyszczalnia	1190	1,86	1468	2,60	765	1,31	777	1,29	1,30	1241	1,73	815	1,96	822	1,79	926	1,34	1,56	805	3,19	2,03
9.	Wypusty II	908	1,42	866	1,53	602	1,03	934	1,56	1,29	936	1,30	680	1,64	742	1,61	761	1,10	1,36	399	1,58	1,45
10.	Borki II	502	0,79	770	1,36	1059	1,82	1192	1,98	1,90	1378	1,92	396	0,95	394	0,86	1366	1,97	1,42	277	1,10	1,35
11.	Nadleśnictwo	681	1,06	898	1,59	1227	2,10	653	1,09	1,60	681	0,95	519	1,25	632	1,37	1640	2,37	1,87	175	0,69	1,29
12.	Glinki	725	1,13	819	1,45	690	1,18	778	1,30	1,24	1049	1,46	379	0,91	584	1,27	933	1,35	1,31	332	1,32	1,26
13.	Wypusty I	733	1,15	1041	1,84	408	0,70	495	0,82	0,76	783	1,09	420	1,01	523	1,14	586	0,85	0,99	371	1,47	1,19
14.	Baraki	1062	1,66	189	0,34	620	1,06	901	1,50	1,28	901	1,25	277	0,67	250	0,54	273	0,39	0,47	130	0,52	0,88
15.	Wybickiego	748	1,17	285	0,50	313	0,54	755	1,26	0,90	800	1,11	452	1,09	386	0,84	421	0,61	0,72	122	0,48	0,85
16.	Sucharskiego	612	0,96	378	0,67	170	0,29	608	1,01	0,65	615	0,86	450	1,08	565	1,23	582	0,84	1,04	139	0,55	0,83
17.	Borki I	343	0,54	426	0,75	448	0,77	523	0,87	0,82	698	0,97	345	0,83	315	0,68	677	0,98	0,83	181	0,72	0,78
18.	Koszary	345	0,54	406	0,72	673	1,15	268	0,45	0,80	345	0,48	323	0,78	308	0,67	1175	1,70	1,18	158	0,63	0,73
19.	Zarzecze	861	1,35	332	0,59	407	0,70	308	0,51	0,61	344	0,48	344	0,83	278	0,61	381	0,55	0,58	144	0,57	0,71
20.	Kaczy Dolek	1006	1,57	383	0,68	204	0,35	186	0,31	0,33	186	0,26	121	0,29	446	0,97	178	0,26	0,61	162	0,64	0,63
21.	Śródmieście I	384	0,60	576	1,02	173	0,30	219	0,36	0,33	429	0,60	170	0,41	160	0,35	174	0,25	0,30	93	0,37	0,52
22.	Śródmieście II	154	0,24	600	1,06	296	0,51	188	0,31	0,41	188	0,26	222	0,54	188	0,41	188	0,27	0,34	180	0,71	0,51
23.	Śródmieście IV	238	0,37	327	0,58	254	0,44	219	0,36	0,40	282	0,39	149	0,36	241	0,52	282	0,41	0,47	152	0,60	0,45
24.	Śródmieście III	135	0,21	368	0,65	292	0,50	159	0,26	0,38	176	0,25	190	0,46	140	0,30	177	0,26	0,28	204	0,81	0,43
25.	Centrum II	222	0,35	184	0,33	176	0,30	188	0,31	0,31	369	0,51	194	0,47	146	0,32	353	0,51	0,41	150	0,59	0,42
26.	Centrum I	253	0,40	174	0,31	134	0,23	150	0,25	0,24	300	0,42	211	0,51	134	0,29	302	0,44	0,36	118	0,47	0,39
	Augustów	640	1,00	565	1,00	583	1,00	601	1,00	1,00	718	1,00	415	1,00	460	1,00	692	1,00	1,00	252	1,00	1,00

Źródło: opracowanie własne.
A – wskaźnik znormalizowany

4.13.10. Podsumowanie

W grupie zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych odnotowano negatywne zjawiska w zakresie obydwu badanych zjawisk, a więc:

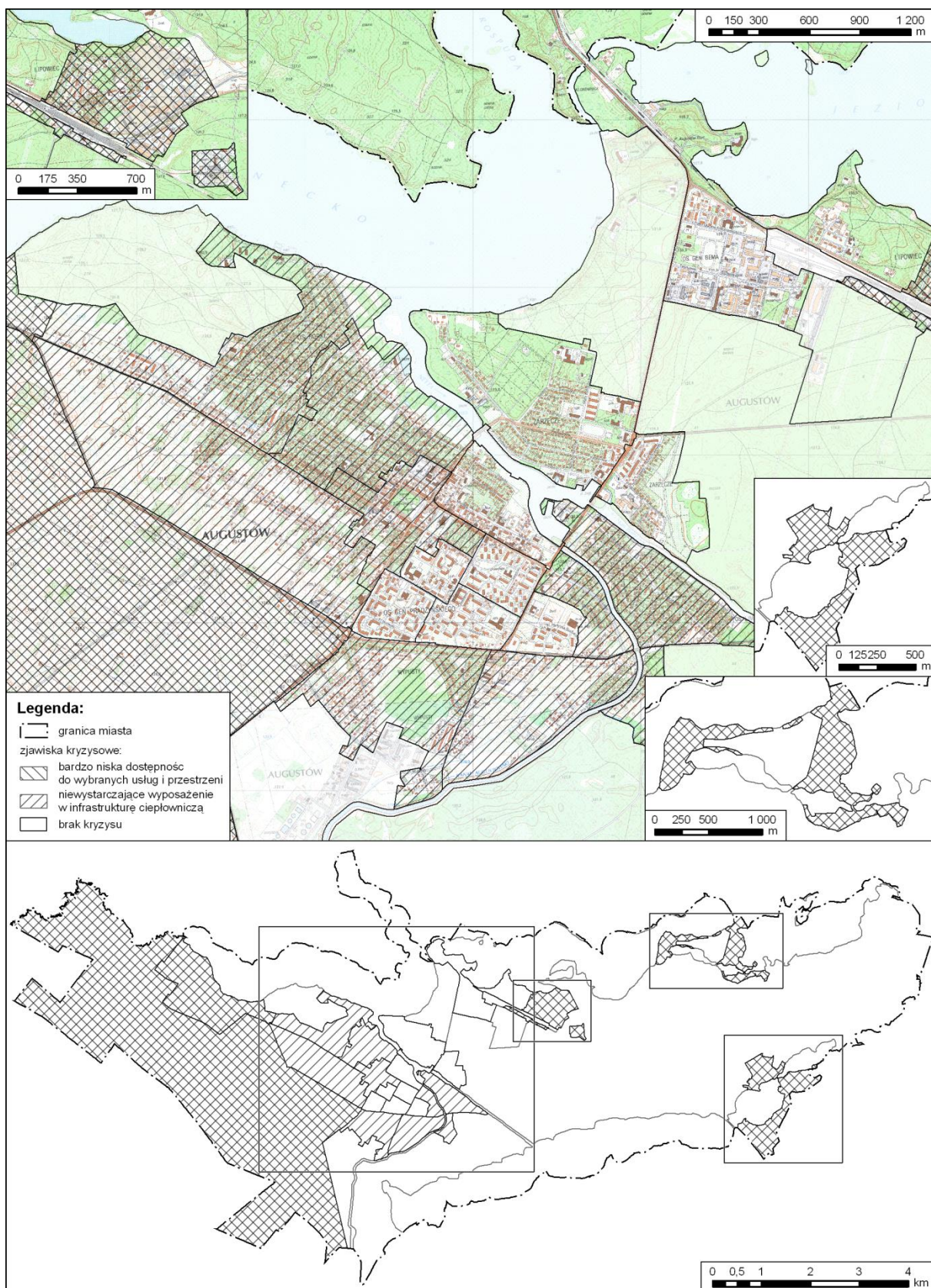
- wyposażenia w infrastrukturę techniczną (ciepłowniczą),
- dostępności do wybranych usług i przestrzeni.

Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę ciepłowniczą odnotowano na obszarze znaczącej części miasta obejmującej w głównej mierze jednostki o przewadze budownictwa jednorodzinnego (Borki I, II, Glinki, Wypusty I, II, Wybickiego, Baraki, Lipowiec, Wójtowskie Włóki, Ślepsk, Wojciech, Studzieniczna, Sajenek) oraz ścisłego centrum miasta (Centrum I).

W przypadku analizy dostępności do wybranych usług i przestrzeni obszar występowania negatywnych zjawisk był wyraźnie mniejszy i ograniczał się do jednostek położonych w skali miasta peryferyjnie, tj.: Wójtowskie Włóki, Ślepsk, Wojciech, Studzieniczna, Sajenek oraz Lipowiec.

Za stan kryzysu przyjęto sytuację, w której zjawiska kryzysowe występują na terenie danej jednostki referencyjnej równocześnie. W konsekwencji takich założeń stan taki odnotowano w następujących spośród wyznaczonych na potrzeby analizy jednostek:

- Lipowiec,
- Wójtowskie Włóki,
- Ślepsk,
- Wojciech,
- Studzieniczna,
- Sajenek.

Rysunek 4.13.10. Zjawiska kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w Augustowie w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne.

4.14. Zjawiska techniczne

Sfera techniczna występowania zjawisk kryzysowych na terenie gminy została określona w *Ustawie z dnia 9 października o rewitalizacji* w postaci dwóch głównych typów. Są to:

1. Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym.
2. Niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji przeprowadzono dla tych grup zjawisk analizę zróżnicowania wewnątrzmijskiego następujących wskaźników:

1. Wiek budynków mieszkalnych.
2. Odsetek obiektów wpisanych do GEZ w ogóle obiektów objętych ochroną konserwatorską.
3. Wysokość zaległych opłat czynszowych w lokalach komunalnych.

4.14.1. Problemy infrastruktury mieszkaniowej

Ta grupa zjawisk wpisuje się we wszystkie grupy zjawisk problemowych wymienionych w ustawie. W tym przypadku zastosowano dwa główne i równorzędne wskaźniki:

- a. Udział budynków wybudowanych przed 1945 r. w ogóle budynków.

Wskaźnik wieku zabudowy mieszkaniowej, jest jednym z bardziej popularnych mierników potrzeb rewitalizacyjnych w sferze przestrzennej. W poprzedniej perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2007-2013 w Polsce stosowany był wskaźnik udziału budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970. Praktyka działań rewitalizacyjnych pokazuje, że największe problemy dotyczą jednak przede wszystkim budynków najstarszych, najczęściej wybudowanych przed 1945 r. W przypadku niniejszej analizy postanowiono więc oprzeć się o wskaźnik pokazujący rozmieszczenie budynków najstarszych. Ze względu na ogromny poziom szacowanej wielkości tzw. luki remontowej w zasobie mieszkaniowym miast polskich, dość dobrze oddaje w większości przypadków potencjalne zagrożenie kumulacją problemów techniczno-materialnych na obszarach zurbanizowanych.

- b. Udział jednostek w ogóle obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków.

- c. Wysokość zaległych opłat czynszowych w lokalach komunalnych.

Ten wskaźnik pełni funkcje uzupełniające. Jedną z jego właściwości jest identyfikacja zasobu komunalnego, który z reguły reprezentują lokale i budynki o gorszym stanie technicznym niż zasób prywatny lub spółdzielczy. Szczególnym przypadkiem są lokale, w których występuje kumulacja zaległości z tytułu opłat czynszowych. W takich lokalach również można z dużym prawdopodobieństwem spodziewać się problemów związanych ze stanem technicznym mieszkań.

Udział budynków wybudowanych przed 1945 r. w ogóle budynków.

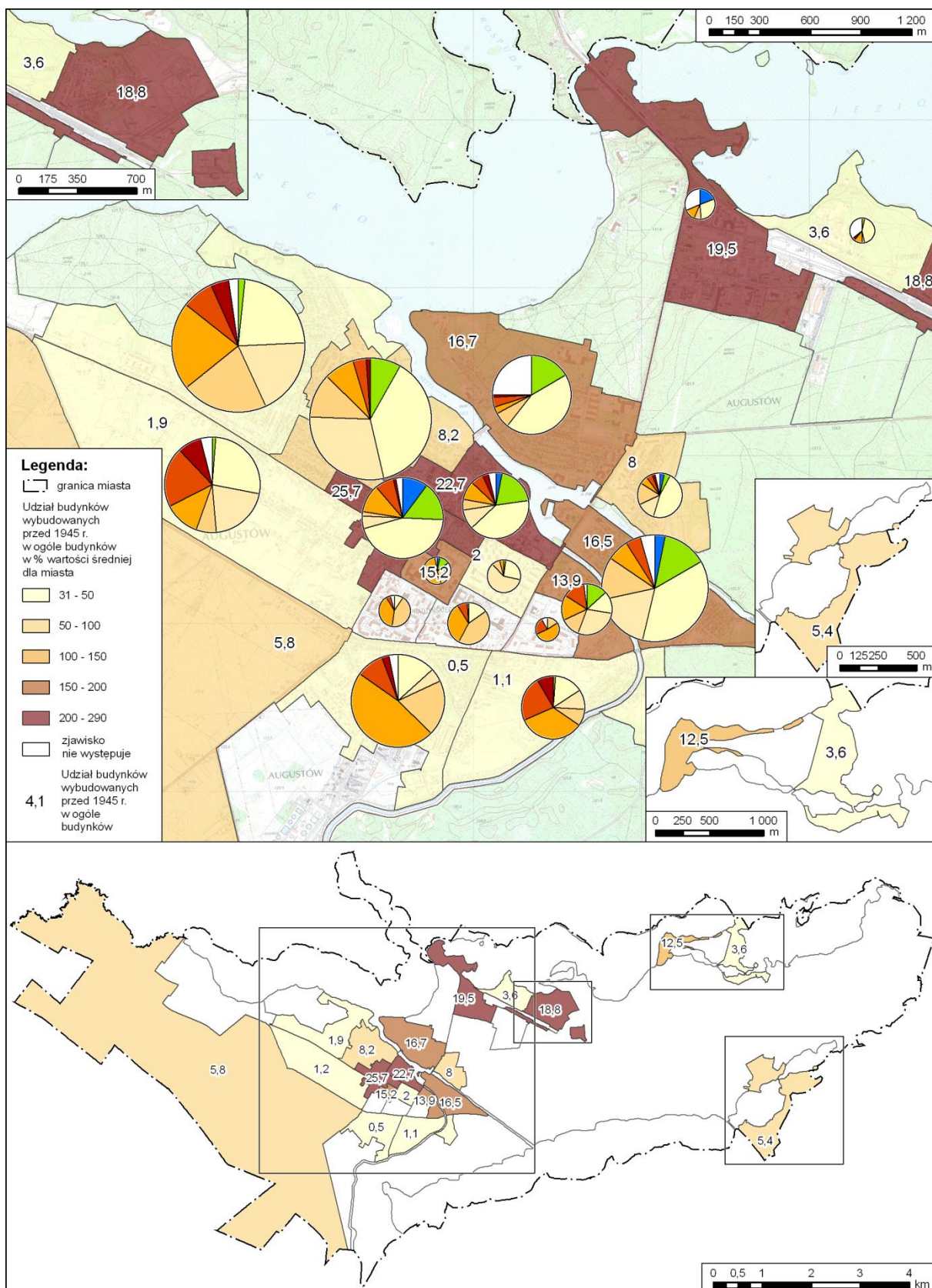
Zdecydowana większość zasobu mieszkaniowego wybudowanego przed rokiem 1945 w Polsce wymaga znaczących nakładów na remonty i modernizacje. Sytuację bardzo często komplikują wartości historyczno-kulturowe takiej zabudowy. W rezultacie część niezbędnych działań takich jak np. termomodernizacja, wymiana stolarki okiennej itd. wymaga zastosowania rozwiązań na ogół droższych i bardziej skomplikowanych niż w przypadku budynków czterdziesto- czy nawet pięćdziesięcioletnich. W przypadku Augustowa koncentracja budynków wybudowanych przed tą datą osiąga swoje wartości maksymalne na obszarze jednostek reprezentujących ściśle centrum miasta (Centrum I, II). W obu przypadkach udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1945 rokiem przekracza poziom dla miasta (który wynosi 8,9) dwupółkrotnie. Dwie kolejne jednostki, tj. Lipowiec oraz Koszary, przekraczają tą wartość ponad dwukrotnie.

W następnej klasie obszarów, odpowiadającej przekroczeniu wartości dla całego miasta w przedziale 150%-200% znajdują się jednostki o dominującej zabudowie jednorodzinnej: Zarzeczce, Baraki, Wybickiego oraz jednostka Śródmieście III. W dwóch pierwszych przypadkach spośród wymienionych udział budynków w takim wieku bardzo wyraźnie zbliża się do poziomu 190%. Jedynym reprezentantem przedziału 100%-150% wartości dla całego miasta jest jedna z najmniejszych wyznaczonych jednostek – Wojciech.

Pozostałe dzielnice reprezentują wartości wskaźnika poniżej wartości obliczonej dla całego miasta. Najbardziej zbliżonym do niej poziomem charakteryzują się jednostki: Borki I oraz Kaczy Dołek z udziałem takich budynków na poziomie ok. 8%.

Pozostałe obszary wyróżniają się młodym charakterem zabudowy. Niewielki udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1945 odnotowano w jednostkach: Glinki, Wójtowskie Włóki, Ślepsk, Borki II, Wypusty I i II, Śródmieście IV i Nadleśnictwo. Budynki z tego okresu nie występują w obszarach intensywnej zabudowy blokowej takich jak: Śródmieście I i II oraz Sucharskiego.

Rysunek 4.14.1. Udział budynków wybudowanych przed 1945 r. oraz struktura budynków mieszkalnych wg wieku w Augustowie w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGiB.

Zasób komunalny

Zasób komunalny miasta Augustowa w zakresie lokali mieszkalnych dzieli się na dwie zasadniczo odrębne grupy, tj. lokale w budynkach będących w pełni we władaniu miasta oraz te, w których zostały zawiązane wspólnoty mieszkaniowe i w których miasto posiada swoje lokale. Liczba budynków komunalnych na terenie Augustowa jest nieduża i wynosi 65. Znajduje się w nich ponad 380 lokali mieszkalnych. Liczba osób w nich zamieszkałych nieznacznie przekracza 1 tys. i odpowiada 3,5% ogółu ludności miasta. Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań w tej części zasobu wynosi niespełna 16 tys. m². W 2014 r. na lokale w budynkach komunalnych przypadła kwota 324 tys. zł zaległości z tytułu opłat czynszowych. Średnia zaległość przypadająca na 1 lokal wyniosła 845 zł.

Liczba budynków, w których miasto posiada lokale komunalne i w których funkcjonują wspólnoty mieszkaniowe, wynosi 48. Pomimo niższej nominalnie liczby samych budynków, zamieszkuje w nich blisko 3 tys. osób. Odpowiada to 10% udziałowi w ogóle ludności miasta. Sytuacja ta wynika z faktu, że na zasób ten składa się w zdecydowanej mierze zabudowa wielorodzinna (bloki). Również w tej części zasobu komunalnego odnotowano duży stopień zadłużenia z tytułu opłat za mieszkania łącznie 422 tys. zł zaległości (w 2014 r.).

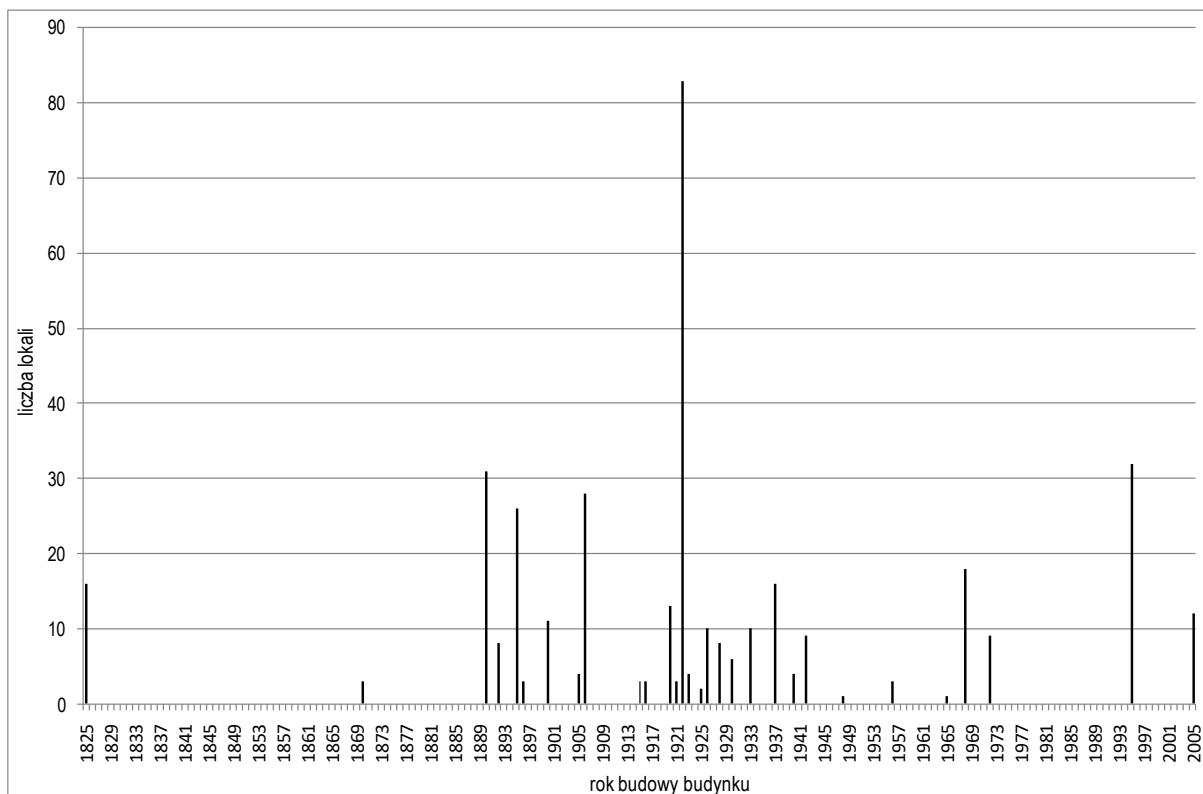
Lokale mieszkalne w budynkach komunalnych koncentrują się w zasobie starym. Tylko niewiele ponad 40 lokali zlokalizowanych jest w budynkach wybudowanych lub gruntownie przebudowanych po roku 1990. Niewiele mniejsza grupa lokali znajduje się w budynkach powstałych w okresie PRL. Gros mieszkań komunalnych przypada na lokale w budynkach wybudowanych przed rokiem 1945, przy czym zauważalna jest w tej grupie także spora liczba obiektów wybudowanych przed rokiem 1918. Struktura wieku budynków komunalnych stanowi bez wątpienia wyzwanie w zakresie prowadzenia procesów rewitalizacji. Modernizacja budynków komunalnych bez wsparcia zewnętrznego jest bowiem możliwa jedynie w bardzo ograniczonym zakresie.

Rozmieszczenie w przestrzeni miasta budynków z lokalami komunalnymi silnie nawiązuje do występowania większości zjawisk problemowych na terenie miasta.

Tabela 4.14.1. Podstawowe informacje o zasobie mieszkań komunalnych w Augustowie w 2015 r.

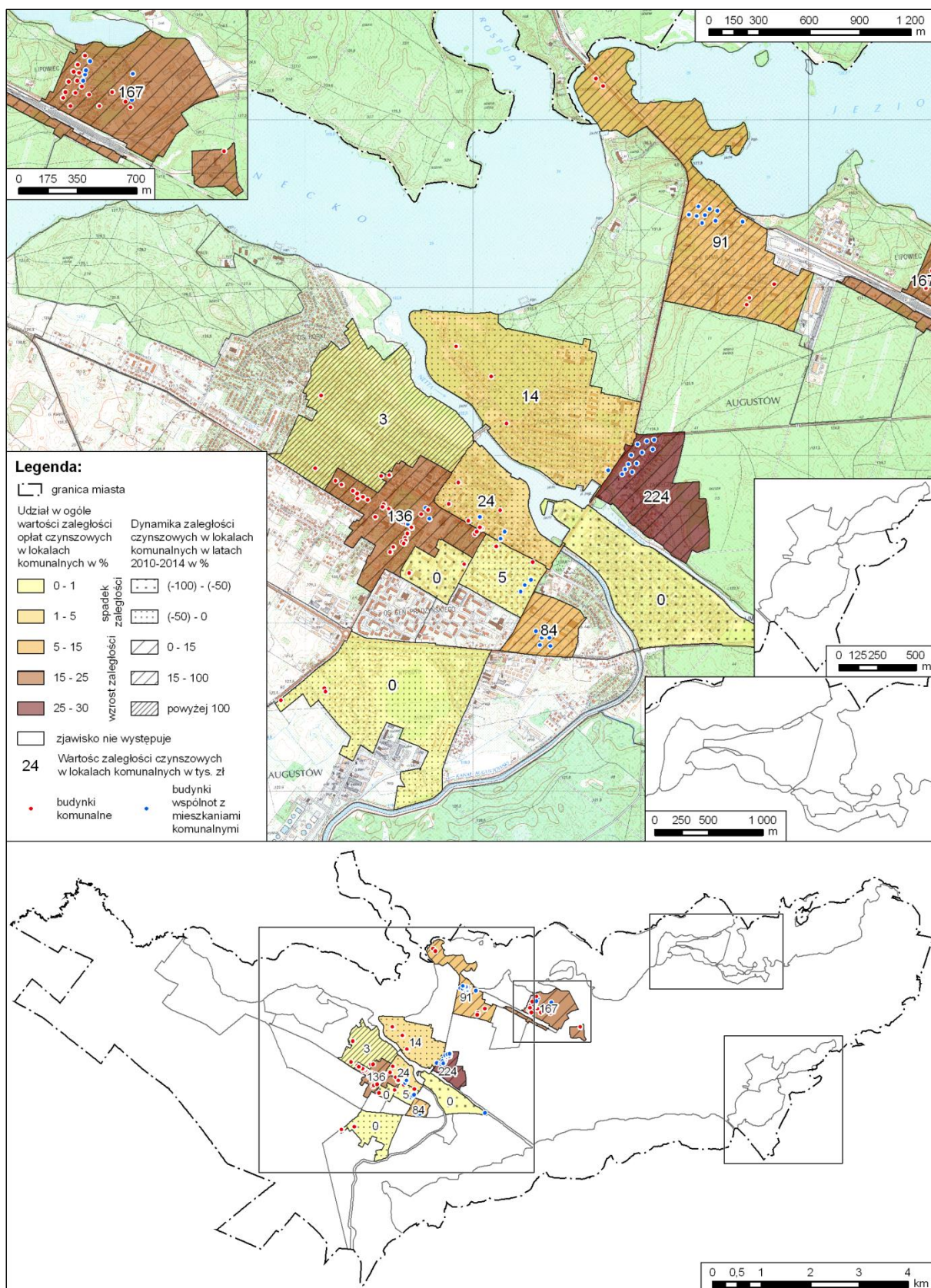
	Budynki komunalne	Budynki wspólnot mieszkaniowych z lokalami komunalnymi
Liczba budynków	65	48
Liczba lokali	383	b.d.
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	15714,7	b.d.
Zaległości z tytułu opłat za mieszkanie [tys. zł]	-324,7	-422,8
Liczba mieszkańców	1031	2885
% ludności miasta	3,5	9,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i ATBS Kodrem.

Rysunek 4.14.2. Mieszkalne lokale komunalne w Augustowie wg wieku budynków w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie UM oraz ATBS Kodrem.

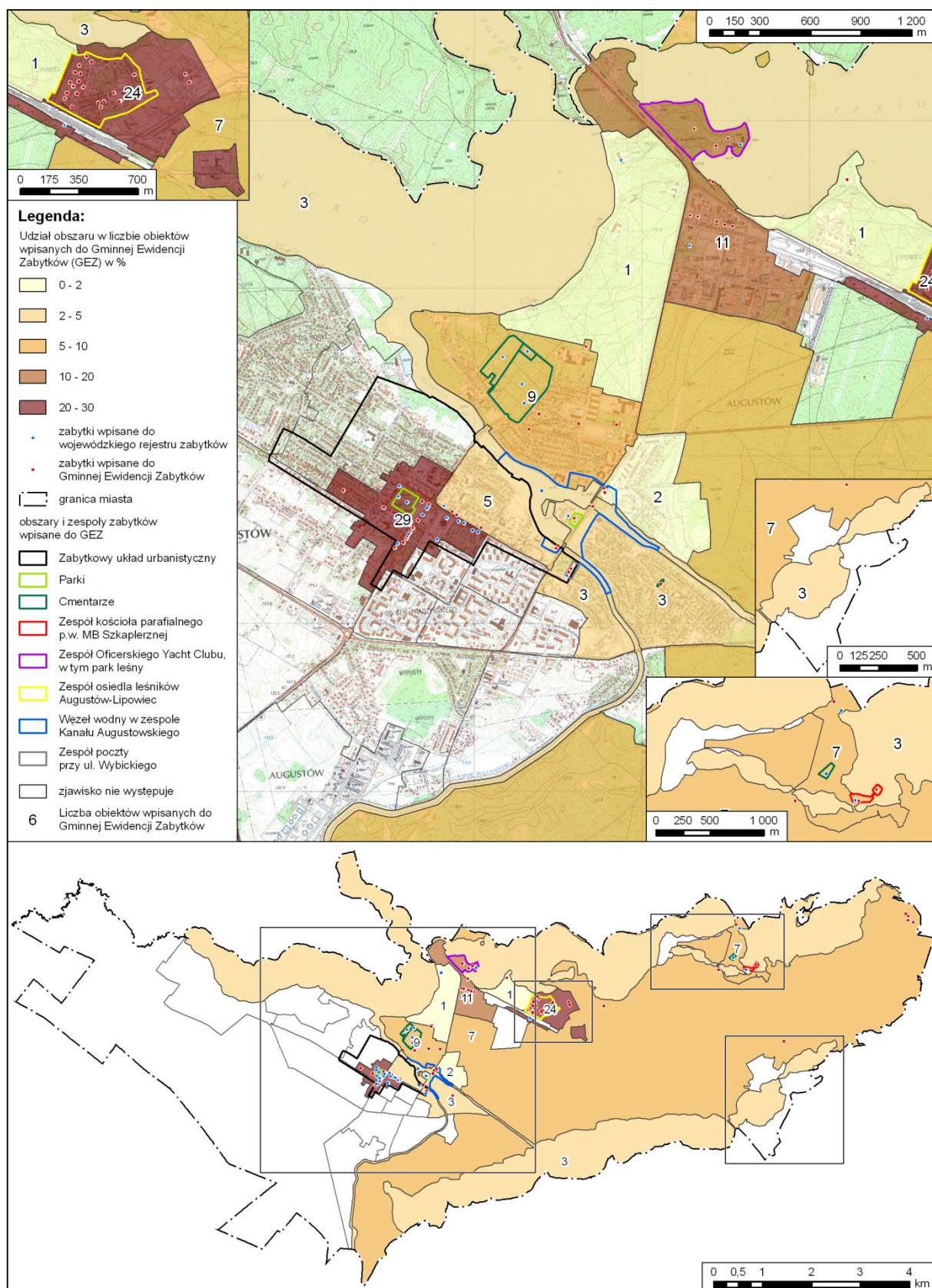
Rysunek 4.14.3. Rozmieszczenie lokali w zasobie komunalnym w Augustowie w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie UM oraz ATBS Kodrem.

4.14.2. Rozmieszczenie dziedzictwa materialnego

W celu przybliżenia tego zjawiska zastosowano wskaźnik udziału obiektów zabytkowych zarówno wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków (tzw. zabytki rejestrowe), jak i tych znajdujących się wyłącznie w Gminnej Ewidencji Zabytków. Tak skonstruowany wskaźnik oddaje zarówno znaczenie obszaru w strukturze technicznej miasta ze względu na potencjał związany z dziedzictwem materialnym (kulturowym, historycznym), jak również wyzwania jakie stoją przed zagospodarowaniem i utrzymaniem obiektów zabytkowych w pożądanym stanie technicznym.

Rozmieszczenie obiektów zabytkowych na obszarze miasta nawiązuje wprost do przebiegu procesów rozwoju historycznego miasta. Głównym obszarem koncentracji tak zdefiniowanego potencjału związanego z dziedzictwem materialnym są obszary ścisłego centrum, w szczególności jednostka Centrum I. Dużo niższą liczbą obiektów zabytkowych na swoim obszarze posiada druga z jednostek centrum – Centrum II. Na drugim miejscu z punktu widzenia liczby zabytków znajduje się jednostka Lipowiec. Podwyższoną w skali miasta koncentracją dziedzictwa materialnego odznaczają się także Koszary oraz Zarzecze. Na pozostałych obszarach, za wyjątkiem wschodniej części miasta, gdzie występują obiekty zabytkowe związane z Kanałem Augustowskim, znajdują się pojedyncze obiekty. W pozostałych dzielnicach miasta zabytki wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków nie występują.

Rysunek 4.14.4. Rozmieszczenie zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w Augustowie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków.

4.14.3. Podsumowanie

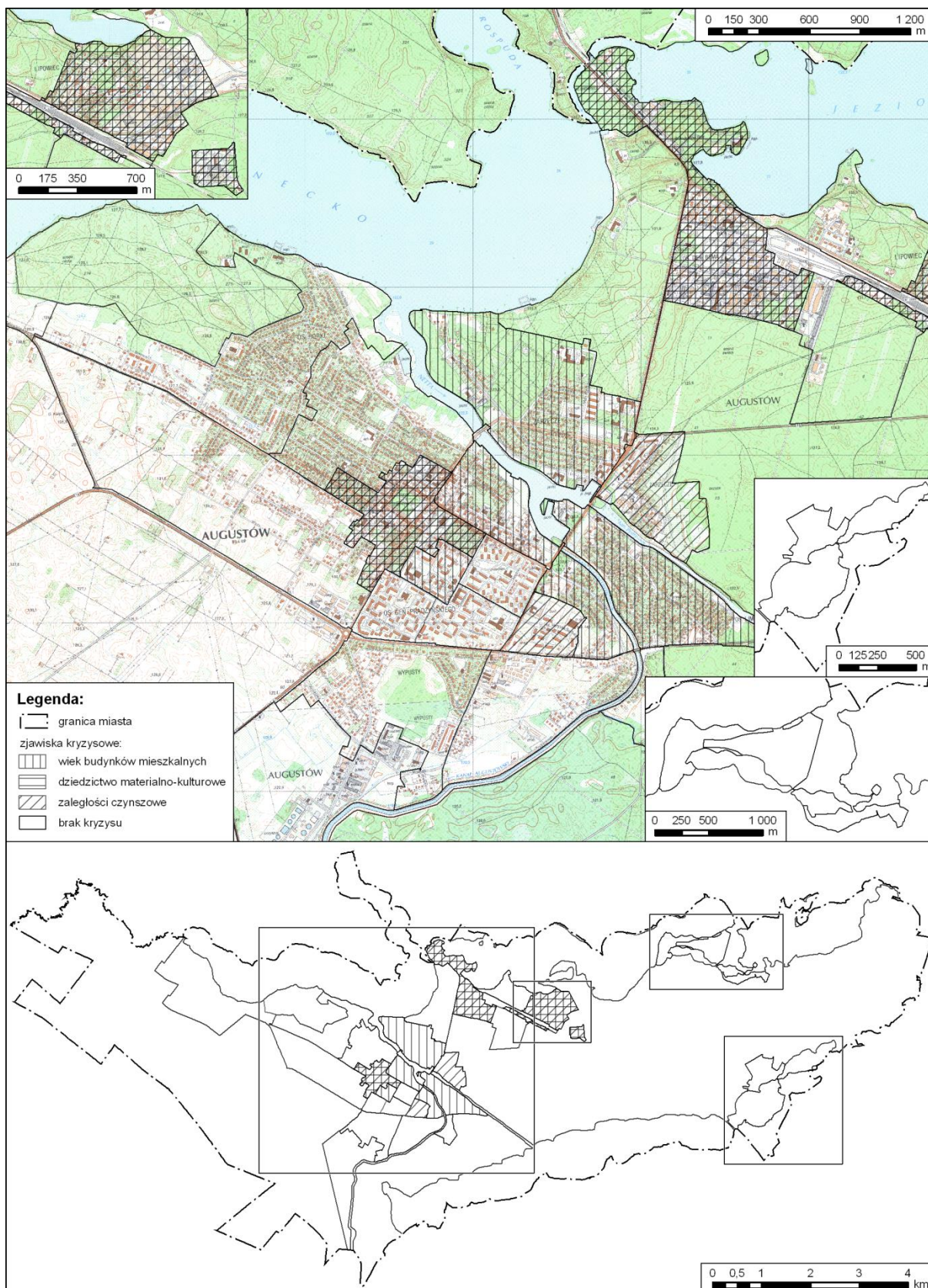
Do zobrazowania negatywnych zjawisk w sferze technicznej posłużyły trzy wskaźniki cząstkowe:

- Udział obszaru w ogóle zasobu zabytkowego wpisanego do Gminnej Ewidencji Zabytków.
- Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1945 r. w ogóle zasobu mieszkaniowego.
- Udział jednostki w ogóle zaległości czynszowych w zasobie komunalnym.

Rozkład przestrzenny zjawisk w sferze technicznej wyraźnie wskazuje na jednostki, które można uznać za objęte kryzysem. Wybrane do przedstawienia zjawisk w sferze technicznej przekroczenia poszczególnych wskaźników koncentrują się na obszarze zaledwie trzech jednostek. W przypadku pozostałych negatywne zjawiska występują pojedynczo. Sytuacja taka ma miejsce w przypadku jednostek: Zarzeczce, Kaczy Dołek, Centrum II, Baraki, Sucharskiego, Śródmieście III.

Wszystkie negatywne zjawiska przedstawione za pomocą wybranych wskaźników skupiały się w trzech pozostałych jednostkach, w których stwierdzono występowanie negatywnych zjawisk w sferze technicznej. Tak wyraźna i jednoznaczna koncentracja problemów na ich obszarze pozwoliła przyjąć za stan kryzysu współwystępowanie na danym obszarze negatywnych zjawisk przybliżanych za pomocą wszystkich trzech analizowanych wskaźników. W rezultacie jako jednostki znajdujące się w stanie kryzysu w sferze technicznej przyjęto następujące jednostki:

- Centrum I.
- Koszary.
- Lipowiec.

Rysunek 4.14.5. Zjawiska kryzysowe w sferze technicznej w Augustowie.

Źródło: opracowanie własne.

4.15. Podsumowanie

Przeprowadzona analiza zróżnicowania wewnątrzmięjskiego, ze względu na przyjęty, ustawowy tryb prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji musi kierować się logiką postępowania zawartą w *Ustawie o rewitalizacji*. Pierwszym krokiem definiowanym przez ustawę jest przeprowadzenie analiz mających na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Podstawowym elementem, który pozwala na zdefiniowanie obszaru zdegradowanego jest występowanie kryzysu w obrębie zjawisk społecznych. W wyniku wielokryterialnej analizy porównawczej przeprowadzonej w ramach niniejszego opracowania, stan koncentracji negatywnych zjawisk społecznych stwierdzono w czterech jednostkach urbanistycznych. Były to:

- **Lipowiec**
- **Koszary**
- **Kaczy Dołek**
- **Centrum I.**

Występowanie kryzysu w zakresie zjawisk społecznych jest warunkiem koniecznym, ale niewystarczającym, do uzyskania przez dany obszar statusu obszaru zdegradowanego. Innymi słowy, obszar o wysokiej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych musi spełniać także inne warunki.

Pierwszym jest współwystępowanie na nim negatywnych zjawisk z przynajmniej jednej grupy zjawisk, tj.: gospodarczych, środowiskowych, technicznych lub przestrzenno-funkcjonalnych. Przeprowadzone analizy dotyczące wymienionych grup zjawisk potwierdziły ich współwystępowanie w co najmniej jednej grupie zjawisk we wszystkich czterech jednostkach urbanistycznych, na obszarze których zidentyfikowano występowanie kryzysu w sferze społecznej.

Intensywność występowania procesów degradacji we wszystkich grupach zjawisk przedstawia Rysunek 4.15.1. W poszczególnych jednostkach o możliwości uznania ich za obszar zdegradowany zdecydowały następujące grupy zjawisk:

- **Lipowiec – negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne.**
- **Koszary – negatywne zjawiska środowiskowe i techniczne.**
- **Kaczy Dołek – negatywne zjawiska gospodarcze i techniczne.**
- **Centrum I – negatywne zjawiska techniczne.**

Negatywne zjawiska o charakterze technicznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym lub środowiskowym zidentyfikowano również w innych jednostkach, niemniej jednak nie występowały one razem ze stanem kryzysowym w zakresie zjawisk społecznych. Do takich należały w zakresie zjawisk:

- przestrzenno-funkcjonalnych – Sajenek, Wojciech, Studzieniczna, Wójtowskie Włóki;

- gospodarczych – Śródmieście IV;
- technicznych – Śródmieście III, Baraki, Sucharskiego, Wybickiego, Zarzecze;
- środowiskowych – Ślepsk, Śródmieście I, Śródmieście II, Wypusty I, Wójtowskie Włóki oraz część jednostki Jeziora (j. Necko i Rospuda Augustowska).

Tylko w przypadku jednej jednostki, tj. Wójtowskich Włók, negatywne zjawiska występowały w więcej niż jednej grupie zjawisk. W tym przypadku były to grupy zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych oraz środowiskowych.

W konsekwencji opisanego powyżej rozkładu wewnątrzmięjskiego negatywnych zjawisk za obszar zdegradowany uznano wszystkie cztery jednostki urbanistyczne, w których występowała wysoka koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, tj. Lipowiec, Koszary, Kaczy Dołek oraz Centrum I. Ze względu na fakt, że jednostki kryzysowe nie posiadały ze sobą wspólnych granic przyjęto, że każda z nich jest odrębnym podobszarem obszaru zdegradowanego gminy. Za podziałem takim przemawiał również zróżnicowany charakter zidentyfikowanych procesów degradacji zarówno w sferze zjawisk społecznych, jak i pozostałych grupach.

Tak wyznaczony obszar zdegradowany był zamieszkały przez **4,7 tys., mieszkańców**, co odpowiadało **13,9% ludności całego miasta**. Obszar ten zajmuje powierzchnię **209,7 ha**, co z kolei odpowiadało **2,5% terenu całej gminy**.

Kolejnym krokiem na drodze do wyznaczenia obszaru rewitalizacji było sprawdzenie, czy obszar zdegradowany spełnia ustawowe warunki:

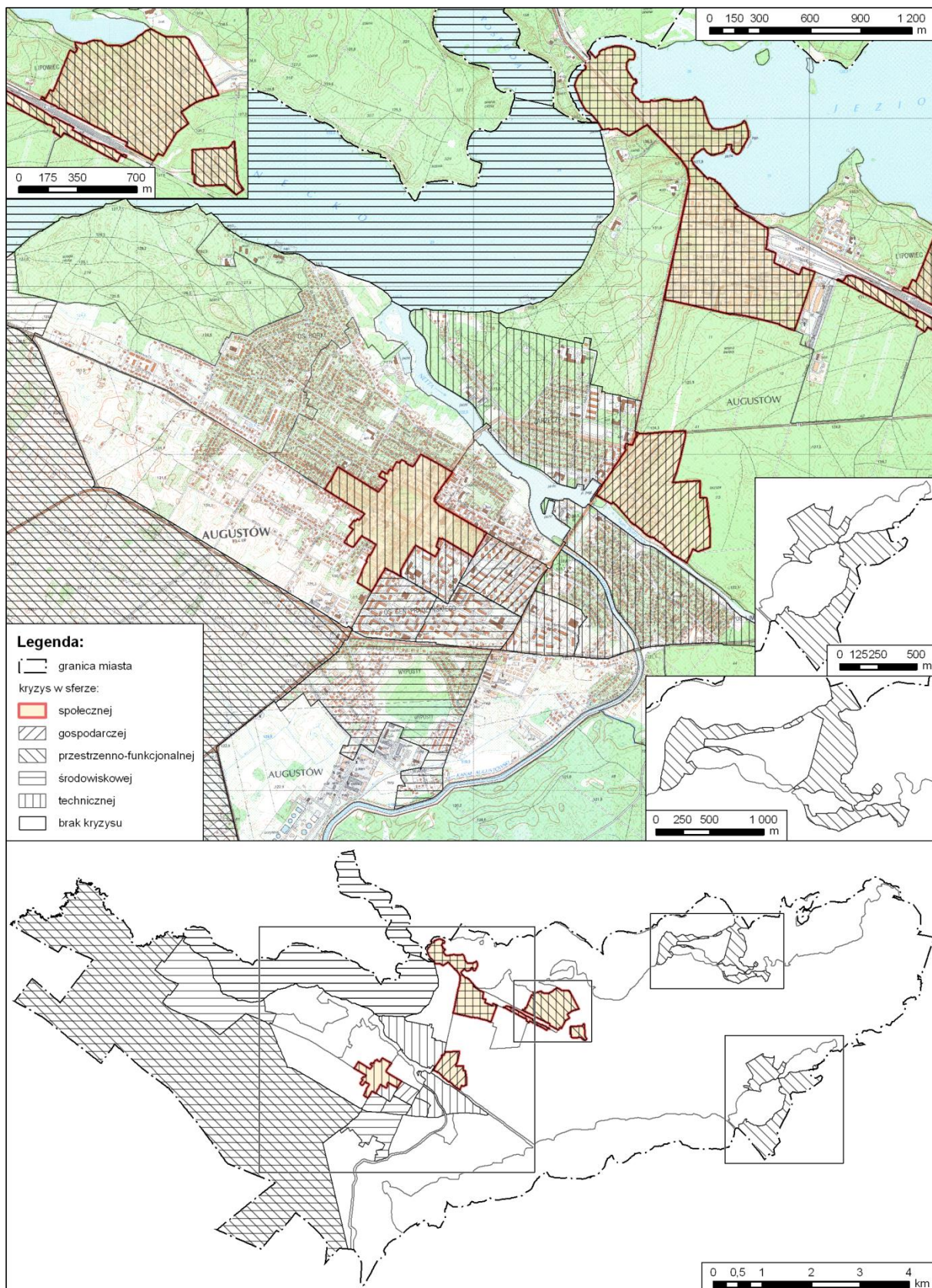
- udziału w liczbie ludności – nie więcej niż 30%;
- udziału w ogóle powierzchni gminy – nie więcej niż 20%.

Przedstawione powyżej dane potwierdziły spełnienie przez wyznaczony obszar zdegradowany tych warunków. Ze względu na istotną rolę jaką w strukturze przestrzenno-funkcjonalnej miasta pełnią ww. cztery podobszary, przyjęto, że wszystkie będą stanowić obszar rewitalizacji Gminy Miasta Augustów.

Tabela 4.15.1. Zjawiska kryzysowe w Augustowie.

L.p.	Nazwa jednostki	Ludność		Powierzchnia		Sfery objęte kryzysem				
		Liczba	[%]	[ha]	[%]	Społeczna	Gospodarcza	Środowiskowa	Przestrzenno-funkcjonalna	Techniczna
1	Kaczy Dolek	1324	3,9	30,3	0,4	+	+	-	-	+
2	Koszary	961	2,8	74,8	0,9	+	-	+	-	+
3	Lipowiec	1131	3,3	69,6	0,8	+	-	-	+	+
4	Centrum I	1324	3,9	35,1	0,4	+	-	-	-	+
Obszar zdegradowany i rewitalizacji		4740	13,9	209,7	2,5					
5	Baraki	1493	4,4	47,1	0,6	-	-	-	-	+
6	Borki I	2242	6,6	64,3	0,8	-	-	-	-	-
7	Borki II	2718	7,9	96,7	1,2	-	-	-	-	-
8	Centrum II	912	2,7	24,7	0,3	-	-	-	-	-
9	Glinki	1417	4,1	132,8	1,6	-	-	-	-	-
10	Nadleśnictwo	252	0,7	36,5	0,4	-	-	-	-	-
11	Sajenek	66	0,2	112	1,3	-	-	-	+	-
12	Studzieniczna	111	0,3	46,9	0,6	-	-	-	+	-
13	Sucharskiego	1932	5,6	12,6	0,2	-	-	-	-	+
14	Ślepsk	191	0,6	190,3	2,3	-	-	+	-	-
15	Śródmieście I	3231	9,4	13,6	0,2	-	-	+	-	-
16	Śródmieście II	1917	5,6	15,3	0,2	-	-	+	-	-
17	Śródmieście III	1019	3	9,2	0,1	-	-	-	-	+
18	Śródmieście IV	2474	7,2	14,2	0,2	-	+	-	-	-
19	Wojciech	60	0,2	23,7	0,3	-	-	-	+	-
20	Wójtowskie Włóki	259	0,8	1760,6	21,2	-	-	+	+	-
21	Wybickiego	380	1,1	16,7	0,2	-	-	-	-	+
22	Wypusty I	1325	3,9	60,9	0,7	-	-	+	-	-
23	Wypusty II	855	2,5	64,7	0,8	-	-	-	-	-
24	Zarzecze	1854	5,4	81,6	1	-	-	-	-	+
Augustów		29480	100	8092,7	100					

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 4.15.1. Zjawiska kryzysowe w Augustowie.

Źródło: opracowanie własne.

Spis ilustracji:

RYSUNEK 2.2.1. PROCEDURA WYZNACZANIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO DLA POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTEK REFERENCYJNYCH....	11
RYSUNEK 2.2.2. JEDNOSTKI POMOCNICZE MIASTA AUGUSTOWA A JEDNOSTKI URBANISTYCZNE.	24
RYSUNEK 2.2.3. JEDNOSTKI URBANISTYCZNE MIASTA AUGUSTOWA A OBWODY SPISOWE GUS.	25
RYSUNEK 2.3.1. PODZIAŁ MIASTA AUGUSTOWA NA JEDNOSTKI URBANISTYCZNE.....	33
RYSUNEK 3.2.1. UŻYTKOWANIE TERENU MIASTA AUGUSTOWA.....	39
RYSUNEK 3.3.1. FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE AUGUSTOWA I JEGO BEZPOŚREDNIEGO OTOCZENIA W 2015 R.	42
RYSUNEK 3.5.1. FORMY OCHRONY UZDROWISKOWEJ NA TERENIE AUGUSTOWA W 2015 R.....	47
RYSUNEK 3.6.1. AUGUSTÓW - DYNAMIKA ZMIAN ZALUDNIENIA W 1999-2014 (1999=100).	48
RYSUNEK 3.6.2. SKUMULOWANA STRUKTURA PRZYROSTU RZECZYWISTEGO MIASTA AUGUSTOWA W LATACH 2003-2014.	49
RYSUNEK 3.6.3. SKŁADOWE PRZYROSTU RZECZYWISTEGO W AUGUSTOWIE W LATACH 2003-2014.....	50
RYSUNEK 3.6.4. STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI MIASTA AUGUSTÓW W 2014 R.	51
RYSUNEK 3.6.5. LUDNOŚĆ W WIEKU POPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM W WYBRANYCH MIASTACH POLSKI PÓŁNOCNO-WSCHODNIEJ W LATACH 2004 I 2014.	52
RYSUNEK 3.6.6. PROGNOZOWANA LICZEBNOŚĆ WYBRANYCH GRUP WIEKU DLA MIASTA AUGUSTOWA DO 2050 R.....	53
RYSUNEK 3.6.7. TYPOLOGIA J. WEBBA WYBRANYCH MIAST POLSKI PÓŁNOCNO-WSCHODNIEJ W LATACH 2004-2004 I 2010-2014.	55
RYSUNEK 3.7.1. DOCHODY WYBRANYCH GMIN MIEJSKICH I MIEJSKO-WIEJSKICH W PÓŁNOCNO-WSCHODNIEJ POLSCE W LATACH 2012- 2014 W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA ORAZ ICH DYNAMIKA W OKRESIE 1999-2001 I 2012-2014.	56
RYSUNEK 3.7.2. STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH WYBRANYCH GMIN MIEJSKICH I MIEJSKO-WIEJSKICH PÓŁNOCNO-WSCHODNIEJ POLSKI W LATACH 2012-2014.	57
RYSUNEK 3.7.3. DYNAMIKA DOCHODÓW UZYSKIWANYCH Z UDZIAŁU W PODATKU DOCHODOWYM OD OSÓB FIZYCZNYCH DLA MIASTA AUGUSTÓW NA TLE MIAST WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W LATACH 1999-2014.	58
RYSUNEK 3.8.1. UDZIAŁ OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ DLA MIASTA I GMINY AUGUSTÓW NA TLE WYBRANYCH MIAST I GMIN MIEJSKO-WIEJSKICH WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W LATACH 2009-2013.....	59
RYSUNEK 3.10.1. DYNAMIKA DOJAZDÓW ORAZ WYJAZDÓW DO PRACY W LATACH 2006 - 2011 ROKU PRZEDSTAWIAJĄCA MIASTO AUGUSTÓW NA TLE NAJWAŻNIEJSZYCH OŚRODKÓW REGIONU POLSKI PÓŁNOCNO-WSCHODNIEJ.	63
RYSUNEK 3.10.2. DOJAZDY DO PRACY W LATACH 2006 I 2011 ROKU DO MIASTA AUGUSTOWA.....	64
RYSUNEK 3.11.1. UDZIAŁ OSÓB BEZROBOTNYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM W AUGUSTOWIE NA TLE WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO I POLSKI W LATACH 2003-2014.	66
RYSUNEK 3.11.2. STRUKTURA PŁCI OSÓB BEZROBOTNYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM W AUGUSTOWIE NA TLE WYBRANYCH MIAST I GMIN POLSKI PÓŁNOCNO-WSCHODNIEJ W ROKU 2014.....	67
RYSUNEK 3.12.1. PODMIOTY W REJESTRZE REGON W GMINACH REGIONU W 2004 R.	68
RYSUNEK 3.12.2. PODMIOTY W REJESTRZE REGON W GMINACH REGIONU W 2014 R.	69
RYSUNEK 3.13.1. PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ W AUGUSTOWIE NA TLE ŚREDNIEJ DLA WYBRANYCH MIAST REGIONU W LATACH 2002-2014.	70
RYSUNEK 3.13.2. UDZIAŁ MIESZKAŃ WYPOSAŻONYCH W MEDIA W AUGUSTOWIE W 2013 R.	71
RYSUNEK 3.13.3. UDZIAŁ MIESZKAŃCÓW KORZYSTAJĄCYCH Z WODOCIĄGÓW I KANALIZACJI W AUGUSTOWIE W LATACH 2002-2013.	72
RYSUNEK 3.13.4. LICZBA MIESZKAŃ Z ZALEGŁOŚCIAMI W OPŁATACH ZA MIESZKANIE W ZASOBACH GMINNYCH W AUGUSTOWIE W LATACH 2003-2013.....	73
RYSUNEK 3.13.5. LICZBA I KWOTA WYPŁACONYCH DODATKÓW MIESZKANIOWYCH W AUGUSTOWIE.	73
RYSUNEK 4.1.1. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA NA TERENIE AUGUSTOWA W 2015 R.	77
RYSUNEK 4.2.1. KLIENCI MOPS W AUGUSTOWIE KORZYSTAJĄCY Z ZASIŁKÓW W 2014 R.	81
RYSUNEK 4.2.2. KLIENCI MOPS W AUGUSTOWIE KORZYSTAJĄCY Z ZASIŁKÓW ZE WZGLĘDU NA UBÓSTWO W 2014 R.....	83
RYSUNEK 4.2.3. KLIENCI MOPS W AUGUSTOWIE KORZYSTAJĄCY Z ZASIŁKÓW ZE WZGLĘDU NA BEZROBOCIE W 2014 R.....	85
RYSUNEK 4.2.4. KLIENCI MOPS W AUGUSTOWIE W 2014 R.– PODSUMOWANIE.	87

RYSUNEK 4.3.1. KLIENCI MOPS W AUGUSTOWIE KORZYSTAJĄCY Z ZASIŁKÓW Z POWODU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI ORAZ OTRZYMUJĄCY ZASIŁKI PIELĘGNACYJNE W 2014 R.	91
RYSUNEK 4.3.2. KLIENCI MOPS W AUGUSTOWIE KORZYSTAJĄCY Z ZASIŁKÓW ZE WZGLĘDU NA DŁUGOTRWAŁĄ LUB CIĘŻKĄ CHOROBE W 2014 R.....	93
RYSUNEK 4.3.3. PROBLEMY ZWIĄZANE ZE STANEM ZDROWIA W AUGUSTOWIE W 2014 R.	95
RYSUNEK 4.4.1. ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W AUGUSTOWIE W 2014 R.	98
RYSUNEK 4.4.2. PROBLEMY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE RODZIN W AUGUSTOWIE W 2014 R.	100
RYSUNEK 4.4.3. BEZROBOCIE W RODZINACH NIEPEŁNYCH W AUGUSTOWIE W 2014 R.	102
RYSUNEK 4.4.4. OSOBY POBIERAJĄCE ŚWIADCZENIA Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO W AUGUSTOWIE W 2015 R.....	106
RYSUNEK 4.4.5. WSKAŹNIK SYNTETYCZNY PROBLEMÓW W RODZINACH W AUGUSTOWIE W 2014 R.	108
RYSUNEK 4.5.1. BEZROBOTNI Z WYKSZTAŁCENIEM GIMNAZJALNYM I NIŻSZYM W AUGUSTOWIE W 2014 R.....	114
RYSUNEK 4.5.2. BEZROBOTNE KOBIETY, KTÓRE NIE PODJĘŁY PRACY PO URODZENIU DZIECKA W AUGUSTOWIE.	116
RYSUNEK 4.5.3. DŁUGOTRWALE BEZROBOTNI W AUGUSTOWIE W 2014 R.....	118
RYSUNEK 4.5.4. WSKAŹNIK SYNTETYCZNY PROBLEMÓW BEZROBOCIA W AUGUSTOWIE W 2014 R.....	120
RYSUNEK 4.6.1. PRZESTĘPCZOŚĆ OGÓŁEM W AUGUSTOWIE W LATACH 2010-2014.	123
RYSUNEK 4.6.2. WSKAŹNIK SYNTETYCZNY PROBLEMÓW ZWIĄZANYCH Z BEZPIECZEŃSTWEM W AUGUSTOWIE W LATACH 2010-2014.	128
RYSUNEK 4.7.1. ŚREDNIA ABSENCJA WYBORCZA W I TURZE WYBORÓW SAMORZĄDOWYCH 2014 ORAZ PREZYDENTA RP W 2015 R. NA TERENIE MIASTA AUGUSTOWA.	132
RYSUNEK 4.7.2. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA ORAZ ROZMIESZCZENIE AKTYWNYCH ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH NA TERENIE MIASTA AUGUSTOWA W 2015 R.....	134
RYSUNEK 4.8.1. WNIOSKI KIEROWANE DO MKRPA W AUGUSTOWIE W LATACH 2010-2014.	136
RYSUNEK 4.8.2. WYKROCZENIA Z ZAKRESU <i>USTAWY O WYCHOWANIU W TRZEŹWOŚCI</i> W AUGUSTOWIE W LATACH 2010-2014. ..	138
RYSUNEK 4.9.1. PROBLEMY EDUKACYJNE DZIECI I MŁODZIEŻY W AUGUSTOWIE W LATACH 2012-2014.	141
RYSUNEK 4.10.1. ZJAWISKA KRYZYSOWE W SFERZE SPOŁECZNEJ W AUGUSTOWIE.....	144
RYSUNEK 4.11.1. WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO LUDNOŚCIĄ W WIEKU POPRODUKCYJNYM ORAZ STRUKTURA LUDNOŚCI MIASTA AUGUSTÓW WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W 2014 R.	147
RYSUNEK 4.11.2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ W AUGUSTOWIE W 2015 R.	149
RYSUNEK 4.11.3. PITODPROWADZANY PRZEZ MIESZKAŃCÓW MIASTA AUGUSTÓW W LATACH: 2010 ORAZ 2014.....	151
RYSUNEK 4.11.4. ZJAWISKA KRYZYSOWE W SFERZE GOSPODARCZEJ W AUGUSTOWIE.....	155
RYSUNEK 4.12.1. OBSZARY WYSTĘPOWANIA ZJAWISK KRYZYSOWYCH W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ.....	168
RYSUNEK 4.13.1. BUDYNKI MIESZKALNE NIEPODŁĄCZONE DO SIECI MPEC GIGA W AUGUSTOWIE.	171
RYSUNEK 4.13.2. DOSTĘPNOŚĆ DO PRZYSTANKÓW KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ W AUGUSTOWIE W 2015 R.	173
RYSUNEK 4.13.3. DOSTĘPNOŚĆ DO USŁUG FINANSOWYCH W AUGUSTOWIE W 2015 R.	175
RYSUNEK 4.13.4. DOSTĘPNOŚĆ DO USŁUG ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ ZDROWIA W AUGUSTOWIE W 2015 R.	177
RYSUNEK 4.13.5. DOSTĘPNOŚĆ DO URZĄDZONYCH PRZESTRZENI PUBLICZNYCH W AUGUSTOWIE W 2015 R.	179
RYSUNEK 4.13.6. DOSTĘPNOŚĆ DO PRZEDSZKOLI W AUGUSTOWIE W 2015 R.	181
RYSUNEK 4.13.7. DOSTĘPNOŚĆ DO PLACÓWEK KULTURY W AUGUSTOWIE W 2015 R.	183
RYSUNEK 4.13.8. DOSTĘPNOŚĆ DO USŁUG POCZTOWYCH W AUGUSTOWIE W 2015 R.	185
RYSUNEK 4.13.9. DOSTĘPNOŚĆ DO WYBRANYCH USŁUG I PRZESTRZENI W AUGUSTOWIE W 2015 R. – PODSUMOWANIE.	187
RYSUNEK 4.13.10. ZJAWISKA KRYZYSOWE W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ W AUGUSTOWIE W 2015 R.	190
RYSUNEK 4.14.1. UDZIAŁ BUDYNKÓW WYBUDOWANYCH PRZED 1945 R. ORAZ STRUKTURA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH WG WIEKU W AUGUSTOWIE W 2015 R.....	193
RYSUNEK 4.14.2. MIESZKALNE LOKALE KOMUNALNE W AUGUSTOWIE WG WIEKU BUDYNKÓW W 2015 R.	195
RYSUNEK 4.14.3. ROZMIESZCZENIE LOKALI W ZASOBIE KOMUNALNYM W AUGUSTOWIE W 2015 R.	196
RYSUNEK 4.14.4. ROZMIESZCZENIE ZABYTKÓW WPISANYCH DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW W AUGUSTOWIE.	198
RYSUNEK 4.14.5. ZJAWISKA KRYZYSOWE W SFERZE TECHNICZNEJ W AUGUSTOWIE.	200
RYSUNEK 4.15.1. ZJAWISKA KRYZYSOWE W AUGUSTOWIE.....	204

Spis tabel:

TABELA 2.2.1. ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW ZASTOSOWANYCH DO DELIMITACJI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO W MIEŚCIE AUGUSTÓW.	16
TABELA 2.3.1. JEDNOSTKI URBANISTYCZNE MIASTA AUGUSTOWA.	32
TABELA 3.1.1. UDZIAŁ POWIERZCHNI OBJĘTEJ OBOWIĄZUJĄCYMI MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W POWIERZCHNI OGÓŁEM.	34
TABELA 3.2.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GŁÓWNYCH TYPACH UŻYTKOWANIA TERENU W WYBRANYCH MIASTACH POLSKI W 2014 R.	36
TABELA 3.4.1. FREKWENCJA WYBORCZA W WYBORACH Z LAT 2014-2015 W WYBRANYCH MIASTACH POLSKI PÓŁNOCNO-WSCHODNIEJ.	44
TABELA 3.5.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O OSIEDLACH I STREFACH OCHRONY UZDROWISKOWEJ W AUGUSTOWIE W 2015 R.	46
TABELA 3.6.1. WSPÓŁCZYNNIK STAROŚCI ORAZ PODWÓJNEGO STARZENIA SIĘ W WYBRANYCH MIASTACH POLSKI PÓŁNOCNO-WSCHODNIEJ W 2014 R.	53
TABELA 3.9.1. ŁÓŻKA W SZPITALACH NA 10000 MIESZKAŃCÓW W WYBRANYCH POWIATACH POLSKI PÓŁNOCNO-WSCHODNIEJ W LATACH 2002-2007 ORAZ 2012-2014.	60
TABELA 3.10.1. PRZEPLYWY ZATRUDNIONYCH DLA WYBRANYCH MIAST REGIONU POLSKI PÓŁNOCNO-WSCHODNIEJ W LATACH 2006 I 2011.	62
TABELA 4.2.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O LICZBIE RODZIN I OSÓB W RODZINACH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ MOPS W AUGUSTOWIE W LATACH 2010-2014.	79
TABELA 4.2.2. GŁÓWNE POWODY PRYZNANIA POMOCY MIESZKAŃCOM AUGUSTOWA W LATACH 2010-2014.	80
TABELA 4.3.1. PROBLEMY ZWIĄZANE Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W AUGUSTOWIE.	90
TABELA 4.4.1. PIECZA ZASTĘPCZA W AUGUSTOWIE W LATACH 2010-2014.	103
TABELA 4.4.2. PIECZA ZASTĘPCZA W AUGUSTOWIE WEDŁUG JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH.	104
TABELA 4.4.3. ZJAWISKA KRYZYSOWE W RODZINACH W AUGUSTOWIE WEDŁUG JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH.	109
TABELA 4.5.1. BEZROBOTNI W AUGUSTOWIE W LATACH 2010-2014.	112
TABELA 4.5.2. BEZROBOTNI W AUGUSTOWIE W 2014 R.	121
TABELA 4.6.1. PRZESTĘPSTWA I WYKROCZENIA NA TERENIE MIASTA AUGUSTOWA W LATACH 2010-2014.	124
TABELA 4.7.1. ABSENCJA WYBORCZA W AUGUSTOWIE W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH 2014 ORAZ PREZYDENTA RP 2015.	131
TABELA 4.8.1. PROBLEMY ZWIĄZANE Z NADUŻYWIANIEM ALKOHOLU W AUGUSTOWIE W LATACH 2010-2014.	137
TABELA 4.12.1. INFORMACJE O OBSZARACH PRZEKROCZEŃ POZIOMÓW DOPUSZCZALNYCH PYŁU ZAWIESZONEGO PM10 ORAZ PYŁU ZAWIESZONEGO PM2,5 W AUGUSTOWIE W 2012 R.	157
TABELA 4.12.2. WYNIKI POMIARÓW HAŁASU KOMUNIKACYJNEGO W AUGUSTOWIE W LATACH 2010-2015.	159
TABELA 4.12.3. PODSTAWOWE INFORMACJE DOTYCZĄCE STREFY UCIAŹLIWOŚCI UL. CHREPTOWICZA.	159
TABELA 4.12.4. GRANICZNE POZIOMY HAŁASU A KOMFORT AKUSTYCZNY.	160
TABELA 4.12.5. WYNIKI GENERALNEGO POMIARU RUCHU 2015 NA ODCINKACH DRÓG KRAJOWYCH ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA TERENIE MIASTA AUGUSTOWA.	160
TABELA 4.12.6. WYNIKI BADAŃ PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH WYKONANYCH W AUGUSTOWIE W LATACH 2008-2015.	161
TABELA 4.12.7. KLASYFIKACJA JEZIOR MIASTA AUGUSTOWA BADANYCH PRZEZ WIOŚ WG SYSTEMU OCENY JAKOŚCI JEZIOR.	163
TABELA 4.12.8. OCENA STANU WÓD JEZIOR NA TERENIE MIASTA AUGUSTOWA W LATACH 2009 ORAZ 2012.	164
TABELA 4.12.9. WYNIKI MONITORINGU DIAGNOSTYCZNEGO JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH PRZEPROWADZONYCH PRZEZ PIG-PIB NA TERENIE POWIATU AUGUSTOWSKIEGO W 2012 R.	165
TABELA 4.13.1. DOSTĘPNOŚĆ DO WYBRANYCH USŁUG I PRZESTRZENI W AUGUSTOWIE W 2015 R.	188
TABELA 4.14.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O ZASOBIE MIESZKAŃ KOMUNALNYCH W AUGUSTOWIE W 2015 R.	194
TABELA 4.15.1. ZJAWISKA KRYZYSOWE W AUGUSTOWIE.	203

Słowniczek:

- BAT – British American Tobacco
- BDOT – Baza Danych Obiektów Topograficznych
- c.o. – centralne ogrzewanie
- c.w.u. – ciepła woda użytkowa
- EGiB – Ewidencja Gruntów i Budynków
- GEZ – Gminna Ewidencja Zabytków
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- IRM – Instytut Rozwoju Miast
- IZ – Instytucja Zarządzająca
- KPP – Komenda Powiatowa Policji
- LPR – Lokalny Program Rewitalizacji
- MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- MPEC – Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej GIGA Sp. z o.o.
- MPHP – Mapa Podziału Hydrologicznego Polski
- MPZP – Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego
- NSP – Narodowy Spis Powszechny
- NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej
- OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
- PIT – Personal Income Tax = podatek dochodowy od osób fizycznych
- PKW – Państwowa Komisja Wyborcza
- POM – Pracowniczy Ośrodek Maszynowy
- PUP – Powiatowy Urząd Pracy
- RPO – Regionalny Program Operacyjny
- SP – Szkoła Podstawowa
- SUiKZP – Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
- UM – Urząd Miejski

UZASADNIENIE

Rewitalizacja (zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015r.*) stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy poprzez zintegrowane działania na rzecz społeczności , przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie.

Prowadzenie procesu rewitalizacji odbywa się na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Augustów (dalej: GPR). Dokument ten stanowi podstawę do podjęcia interwencji z zakresu rewitalizacji na obszarach szczególnej koncentracji zjawisk kryzysowych. GPR zawiera szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, cele rewitalizacji oraz listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Ponadto GPR będzie stanowił niezbędny dokument, umożliwiający ubieganie się o środki unijne na projekty rewitalizacyjne w ramach programów operacyjnych w perspektywie finansowej 2014-2020.

Zgodnie z przytoczoną *Ustawą o rewitalizacji* GPR jest sporządzony dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego w drodze uchwały. Rada Miejska w Augustowie podjęła w dniu 2 marca 2016r. *Uchwałę nr XX/170/16 w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji* (opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego w dniu 9 marca 2016r, poz. 1222) oraz *Uchwałę nr XXI/181/16 z dnia 31 marca 2016r. w sprawie zmiany uchwały nr XX/170/16 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 2 marca 2016r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji* (opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego w dniu 7 kwietnia 2016r, poz. 1738).